

หนังสือ กฎหมาย

ระเบียบ คู่มือการปฏิบัติงาน และแบบพิมพ์ต่าง ๆ
เกี่ยวกับการสืบสวนและไต่สวน
การเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่น
หรือผู้บริหารท้องถิ่น

คำนำ

ด้วยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ กำหนดให้คณะกรรมการการเลือกตั้ง มีหน้าที่และอำนาจดำเนินการให้มีการจัดการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น ควบคุมดูแล การเลือกตั้งให้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม และเพื่อให้กระบวนการควบคุมดูแลการเลือกตั้งเป็นไป อย่างมีประสิทธิภาพ คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจสืบสวนหรือไต่สวนตามที่จำเป็นหรือที่เห็นสมควร รวมทั้ง กรณีเมื่อพบเห็นการกระทำที่มีเหตุอันควรสงสัยว่าการเลือกตั้งมิได้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม ให้มีอำนาจ สั่งระงับ ยับยั้ง แก้ไขเปลี่ยนแปลงหรือยกเลิกการเลือกตั้ง และสั่งให้ดำเนินการเลือกตั้งใหม่ สั่งระงับการใช้สิทธิ สมัครับเลือกตั้งของผู้สมัครรับเลือกตั้งที่กระทำการฝ่าฝืนกฎหมายไว้เป็นการชั่วคราวเป็นระยะเวลาไม่เกินหนึ่งปี ยื่นคำร้องต่อศาลอุทธรณ์หรือศาลอุทธรณ์ภาคที่มีเขตอำนาจพิจารณาเพื่อสั่งเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้ง หรือเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของผู้สมัครรับเลือกตั้งที่กระทำการทุจริตหรือรู้เห็นกับการกระทำของบุคคลอื่น โดยกำหนดให้การพิจารณาของศาลอุทธรณ์หรือศาลอุทธรณ์ภาค แล้วแต่กรณี ต้องนำสำนวนการสืบสวน หรือไต่สวนของคณะกรรมการการเลือกตั้งเป็นหลักในการพิจารณา เห็นได้ว่า การจัดทำสำนวนสืบสวนหรือไต่สวน ของเจ้าพนักงานมีความสำคัญอย่างมากต่อการบังคับใช้กฎหมาย ซึ่งหากสำนวนมีความครบถ้วนสมบูรณ์ ด้วยข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานโดยผ่านกระบวนการหรือขั้นตอนการดำเนินการที่ชอบด้วยกฎหมาย ตามหลักนิติธรรมแล้ว ย่อมส่งผลให้การบังคับใช้กฎหมายบรรลุผลสำเร็จ ดังนั้น เพื่อให้การควบคุมดูแลการเลือกตั้ง สมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นเป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม และเพื่อให้การปฏิบัติหน้าที่สืบสวน หรือไต่สวนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งจึงได้จัดทำหนังสือ “กฎหมาย ระเบียบ คู่มือการปฏิบัติงาน และแบบพิมพ์ต่าง ๆ เกี่ยวกับการสืบสวน และไต่สวนการเลือกตั้ง สมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น” เพื่อเป็นประโยชน์ในการศึกษา ให้ความรู้ ความเข้าใจในข้อกฎหมายแก่ ผู้ปฏิบัติงานและเป็นแนวทางในการจัดทำสำนวนการสืบสวนหรือไต่สวนคดีเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือ ผู้บริหารท้องถิ่น

สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง หวังเป็นอย่างยิ่งว่า หนังสือเล่มนี้จะเป็นประโยชน์ ต่อผู้ที่สนใจและเกี่ยวข้อง เพื่อใช้ประกอบการสืบสวน และไต่สวน ต่อไป

สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง

สารบัญ

หน้า

๑.	กระบวนการดำเนินการสืบสวนและการไต่สวนในการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นตามระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยการสืบสวน การไต่สวน และการวินิจฉัยชี้ขาด พ.ศ. ๒๕๖๑	๑
๒.	อำนาจของคณะกรรมการการเลือกตั้งในการพิจารณาวินิจฉัยชี้ขาด	๑๖
๓.	สรุป มติ กกต. กรณีข้อสังเกตเกี่ยวกับการสืบสวนหรือไต่สวน	๒๗
๔.	ฐานความผิดตามพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๖๒	๔๖
๕.	การมอบหมายให้รับแจ้งเหตุ	๖๒
๖.	ระเบียบ กกต. ว่าด้วยการสืบสวน การไต่สวน และการวินิจฉัยชี้ขาด พ.ศ. ๒๕๖๑	๖๖

ภาคผนวก

- ระเบียบ กกต. ว่าด้วยหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการกักบุคคลไว้เป็นพยาน โดยไม่ต้องดำเนินคดีอาญา พ.ศ. ๒๕๖๒
- ระเบียบ กกต. ว่าด้วยค่าใช้จ่ายในการแสวงหาข้อมูลข่าวสาร และการให้รางวัล แก่ผู้ชี้เบาะแสการกระทำการอันไม่สุจริตหรือเที่ยงธรรมในการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๕๖๒
- ระเบียบ กกต. ว่าด้วยการคุ้มครองพยาน พ.ศ. ๒๕๖๓
- ระเบียบ กกต. ว่าด้วยวิธีการหาเสียงและลักษณะต้องห้ามในการหาเสียงเลือกตั้ง สมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๖๓
- ระเบียบ กกต. ว่าด้วยการช่วยเหลือบุคคลซึ่งถูกดำเนินคดีเนื่องจากการปฏิบัติงาน ตามหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๖๓
- ระเบียบ กกต. ว่าด้วยการจัดยานพาหนะโดยหน่วยงานของรัฐเพื่ออำนวยความสะดวกแก่ผู้มีสิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๖๓
- ระเบียบ กกต. ว่าด้วยการชำระค่าเสียหายและค่าใช้จ่ายสำหรับการจัดการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๕๖๒
- ระเบียบ กกต. ว่าด้วยหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการปฏิบัติหน้าที่ของ กรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๕๖๓
- ระเบียบ กกต. ว่าด้วยการสืบสวน การไต่สวน และการวินิจฉัยชี้ขาด พ.ศ. ๒๕๖๑
- ระเบียบ กกต. ว่าด้วยการสืบสวน การไต่สวน และการวินิจฉัยชี้ขาด (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๓
- ประกาศ กกต. เรื่อง ประเภทของค่าใช้จ่ายในการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๖๓
- พระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๖๒

กระบวนการดำเนินการสืบสวนและการไต่สวนในการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น ตามระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยการสืบสวน การไต่สวน และการวินิจฉัยชี้ขาด พ.ศ. ๒๕๖๑ และที่แก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ ๒ พ.ศ. ๒๕๖๓ และกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง

๑. เหตุแห่งการสืบสวน หรือการไต่สวน

การสืบสวนหรือการไต่สวนเป็นกระบวนการดำเนินการตรวจสอบการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นให้เป็นไปโดยสุจริตหรือเที่ยงธรรม หรือเป็นไปโดยชอบด้วยกฎหมาย เหตุแห่งการสืบสวนหรือการไต่สวนจะเกิดขึ้นได้เมื่อมีกรณี ดังต่อไปนี้ (พรป.กกต. ม. ๔๑ , พรบ.ลต.สถ./ผถ. ม. ๑๑๓)

(๑) กรณีมีผู้ยื่นคำร้อง เพื่อให้ตรวจสอบการเลือกตั้ง เนื่องจากพบว่ามีกรกระทำอันเป็นการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย หรือจะมีผลให้การเลือกตั้งมิได้เป็นไปโดยสุจริตหรือเที่ยงธรรม หรือเป็นไปโดยมิชอบด้วยกฎหมาย

(๒) กรณีคณะกรรมการการเลือกตั้ง พบเหตุอันควรสงสัยหรือความปรากฏ ไม่ว่าจะโดยทางใด ไม่ว่าจะจะมีผู้แจ้งหรือผู้กล่าวหาหรือไม่ ว่ามีการกระทำอันเป็นการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย หรือจะมีผลให้การเลือกตั้งมิได้เป็นไปโดยสุจริตหรือเที่ยงธรรม หรือเป็นไปโดยมิชอบด้วยกฎหมาย

๒. หน้าที่และอำนาจในการสืบสวนหรือการไต่สวน

เมื่อมีหลักฐานพอสมควรหรือมีข้อมูลเพียงพอที่จะสืบสวนหรือไต่สวนต่อไปได้ว่า มีการกระทำอันเป็นการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามกฎหมายเกี่ยวกับการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น คณะกรรมการการเลือกตั้งมีหน้าที่ต้องดำเนินการให้มีการสืบสวน หรือไต่สวน เพื่อแสวงหาข้อเท็จจริงและหลักฐานโดยพลัน ทั้งนี้ ในการสืบสวน สอบสวน หรือไต่สวน หรือดำเนินคดี คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจแต่งตั้งเลขาธิการคณะกรรมการการเลือกตั้งหรือพนักงานของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งที่มีคุณสมบัติตามที่กฎหมายกำหนดเป็นเจ้าพนักงานมีอำนาจในการสืบสวน สอบสวน ไต่สวน หรือดำเนินคดีได้ แต่ในกรณีจำเป็น คณะกรรมการการเลือกตั้งจะแต่งตั้งเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานอื่นของรัฐให้เป็นเจ้าพนักงานมีอำนาจในการสืบสวน สอบสวน ไต่สวน หรือดำเนินคดีได้ เพื่อปฏิบัติหน้าที่เฉพาะกาลหรือเฉพาะเรื่องตามที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนดได้ (พรป.กกต. ม. ๔๑ ม. ๔๒ , ระเบียบสืบสวนฯ ข้อ ๖)

การดำเนินการสืบสวนหรือการไต่สวน จะมอบหมายให้คณะกรรมการสืบสวนและไต่สวน คณะใดคณะหนึ่งเป็นเจ้าของสำนวน คณะกรรมการสืบสวนและไต่สวนจะแต่งตั้งจากเจ้าพนักงานที่คณะกรรมการการเลือกตั้งแต่งตั้ง ประกอบด้วย ประธานกรรมการสืบสวนและไต่สวน และกรรมการสืบสวนและไต่สวนไม่น้อยกว่า ๒ คน (ระเบียบสืบสวนฯ ข้อ ๔๑ ข้อ ๕๑)

๓. คำร้อง

๓.๑ ลักษณะของคำร้อง (ระเบียบฯ ข้อ ๔ บทนิยาม)

“คำร้อง” หมายความว่า คำกล่าวหาว่ามีการกระทำอันเป็นการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามกฎหมายเกี่ยวกับการเลือกตั้งและพรรคการเมือง หรือการกระทำอันอาจเป็นเหตุให้การเลือกตั้งมิได้เป็นไปโดยสุจริตหรือเที่ยงธรรม หรือเป็นไปโดยมิชอบด้วยกฎหมาย และให้หมายความรวมถึงคำร้องคัดค้านหรือคำคัดค้านด้วย

๓.๒ การจัดทำคำร้องและรายการในคำร้อง (ระเบียบสืบสวนฯ ข้อ ๒๒)

๓.๒.๑ คำร้องต้องทำเป็นหนังสือ ใช้ถ้อยคำสุภาพ

๓.๒.๒ คำร้องต้องมีรายการ ดังนี้

(๑) วัน เดือน ปีที่ทำคำร้อง

(๒) ชื่อ ที่อยู่ และสถานะของผู้ร้อง หากมีหลายคนอาจจัดทำเป็นบัญชีแนบท้ายคำร้องก็ได้

(๓) ชื่อ ที่อยู่ และสถานะของผู้ถูกร้อง หากมีหลายคนอาจจัดทำเป็นบัญชีแนบท้าย

คำร้องก็ได้

(๔) ข้อเท็จจริงของแต่ละข้อกล่าวหา และพฤติการณ์อันเป็นการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามกฎหมายเกี่ยวกับการเลือกตั้งและพรรคการเมือง หรือการกระทำอันอาจเป็นเหตุให้การเลือกตั้งมิได้เป็นไปโดยสุจริตหรือเที่ยงธรรม หรือเป็นไปโดยมิชอบด้วยกฎหมาย โดยมีรายละเอียดเกี่ยวกับวัน เวลา และสถานที่ที่เกิดการกระทำ รวมทั้งบุคคลและหลักฐานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง

(๕) ลายมือชื่อผู้ร้อง

๓.๓ ผู้มีสิทธิยื่นคำร้อง (พรบ. ลต.สถ./ผถ. ม. ๑๑๓, ระเบียบสืบสวนฯ ข้อ ๒๓ (๓))

ในการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น ผู้มีสิทธิยื่นคำร้อง หรือคัดค้าน ได้แก่ ผู้มีสิทธิเลือกตั้ง หรือผู้สมัคร มีสิทธิยื่นคำร้องในเขตเลือกตั้งที่ตนมีสิทธิเลือกตั้ง หรือที่ตนสมัครรับเลือกตั้งแล้วแต่กรณี

๓.๔ ระยะเวลาการยื่นคำร้อง (พรบ. ลต.สถ./ผถ. ม. ๑๑๓, ระเบียบสืบสวนฯ ข้อ ๒๔ (๓))

(๑) คำร้องเกี่ยวกับการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น ให้ผู้มีสิทธิยื่นคำร้องยื่นคำร้องได้ตั้งแต่วันที่ประกาศให้มีการเลือกตั้งจนถึง ๓๐ วัน นับแต่วันประกาศผลการเลือกตั้ง

(๒) คำร้องเกี่ยวกับค่าใช้จ่ายในการเลือกตั้ง ให้ยื่นได้ตั้งแต่วันที่เลือกตั้งจนถึง ๑๘๐ วัน นับแต่วันประกาศผลการเลือกตั้ง

(๓) คำร้องเกี่ยวกับการนับคะแนน ให้ยื่นในระหว่างเวลาที่ยังนับคะแนนไม่แล้วเสร็จหรือในกรณีคำร้องเกี่ยวกับการรวมคะแนนเลือกตั้ง ให้ยื่นก่อนประกาศผลการนับคะแนนที่หน่วยเลือกตั้ง

๓.๕ วิธีการยื่นคำร้อง (ระเบียบสืบสวนฯ ข้อ ๒๕)

(๑) ผู้ร้องยื่นคำร้องด้วยตนเอง หรือ

(๒) ผู้ร้องมอบอำนาจให้ผู้อื่นไปยื่นคำร้องแทน กรณีนี้จะต้องระบุเหตุผลความจำเป็นที่ต้องมีการยื่นคำร้องแทน โดยจะต้องส่งใบมอบอำนาจและสำเนาบัตรประจำตัวประชาชนหรือบัตรแสดงตัวอย่างอื่นที่ทางราชการออกให้ที่มีเลขประจำตัวประชาชนของผู้ร้องและผู้รับมอบอำนาจแนบมากับคำร้องด้วย

๓.๖ สถานที่ยื่นคำร้อง (ระเบียบสืบสวนฯ ข้อ ๒๕)

(๑) ผู้ร้องหรือผู้รับมอบอำนาจสามารถยื่นคำร้องได้ที่สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดที่จัดให้มีการเลือกตั้งซึ่งเป็นสถานที่เกิดเหตุ เว้นแต่ในกรณีมีเหตุจำเป็นอาจยื่นที่สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งก็ได้

(๒) กรณีคำร้องเกี่ยวกับการนับคะแนน ให้ยื่นคำร้องต่อคณะกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งหรือเจ้าพนักงานผู้ดำเนินการเลือกตั้ง หรือคณะกรรมการนับคะแนนเลือกตั้งใหม่ที่ดำเนินการนับคะแนนหรือรวมคะแนนเลือกตั้งนั้น แล้วให้คณะกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งหรือเจ้าพนักงานผู้ดำเนินการเลือกตั้งจัดส่งคำร้องต่อสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดโดยเร็ว

(๓) ในกรณีมีการยื่นคำร้องต่อกรรมการการเลือกตั้งโดยตรง กรรมการการเลือกตั้งอาจส่งเรื่องให้เลขาธิการคณะกรรมการการเลือกตั้งหรือผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำจังหวัดดำเนินการตามระเบียบฯ ต่อไป

๓.๗ การดำเนินการของพนักงานผู้รับคำร้อง

เมื่อพนักงานสืบสวนและไต่สวนหรือพนักงานที่ได้รับมอบหมายให้รับคำร้อง ได้รับคำร้องของผู้ร้องแล้ว ให้ดำเนินการดังต่อไปนี้

๓.๗.๑ ดำเนินการทางธุรการ

(๑) ให้พนักงานออกไปรับคำร้องให้แก่ผู้ร้องโดยตรง (ระเบียบสืบสวนฯ ข้อ ๒๕ ๖.๔)

(๒) บันทึกการรับคำร้องไว้ในสารบบ (ระเบียบสืบสวนฯ ข้อ ๒๖ ๖.๑ (๑))

๓.๗.๒ ดำเนินการตรวจคำร้อง หรือตรวจมูลกรณี

(๑) คำร้องที่มีรายการตามระเบียบฯ ข้อ ๒๒ ยังไม่ครบถ้วน เช่น วัน เดือน ปี ที่ทำคำร้อง ชื่อ ที่อยู่ และสถานะของผู้ร้อง หรือของผู้ถูกร้อง ข้อเท็จจริงหรือพฤติการณ์ของแต่ละข้อกล่าวหา ลายมือชื่อผู้ถูกร้อง ให้แจ้งผู้ร้องแก้ไขเพิ่มเติมในระยะเวลาที่กำหนด หรือจะบันทึกถ้อยคำผู้ร้องประกอบเป็นส่วนหนึ่งของคำร้องก็ได้ (ระเบียบสืบสวนฯ ข้อ ๒๖ ๖.๑ (๒))

(๒) คำร้องที่มีรายการครบถ้วนตามระเบียบฯ ข้อ ๒๒ แต่มีรายละเอียดเกี่ยวกับข้อเท็จจริง พฤติการณ์ หรือพยานหลักฐานยังไม่ชัดเจนเพียงพอ อาจเสนอต่อเลขาธิการคณะกรรมการการเลือกตั้งหรือผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำจังหวัดเพื่อพิจารณาตรวจมูลกรณีก่อนก็ได้ (ระเบียบสืบสวนฯ ข้อ ๒๖ ๖.๑ (๓))

๓.๗.๓ ดำเนินการพิจารณาสั่งรับหรือไม่รับคำร้องไว้ดำเนินการสืบสวนหรือไต่สวน

(๑) กรณีสั่งรับคำร้อง

คำร้องที่มีรายละเอียดรายการครบถ้วนตามระเบียบฯ ข้อ ๒๒ และมีรายละเอียดเกี่ยวกับข้อเท็จจริงหรือพฤติการณ์ที่ชัดเจน รวมทั้งระบุพยานหลักฐานพอสมควร ให้เสนอความเห็นต่อเลขาธิการคณะกรรมการการเลือกตั้งหรือผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำจังหวัด แล้วแต่กรณี พิจารณาสั่งรับคำร้องไว้ดำเนินการสืบสวนหรือไต่สวนโดยเร็ว เมื่อเลขาธิการคณะกรรมการการเลือกตั้งหรือผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำจังหวัดสั่งรับคำร้องไว้ดำเนินการสืบสวนหรือไต่สวนแล้ว ให้เลขาธิการคณะกรรมการการเลือกตั้งหรือผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำจังหวัด แล้วแต่กรณี รายงานให้คณะกรรมการการเลือกตั้งทราบตามแบบ สตว.๑ หรือ สตว.๑/๑ แล้วแต่กรณี (ระเบียบสืบสวนฯ ข้อ ๒๖ ๖.๑ (๓) ๖.๒)

การเสนอความเห็นพิจารณาสั่งรับคำร้องไว้ดำเนินการสืบสวนหรือไต่สวน ให้พิจารณาจากหลักเกณฑ์ดังต่อไปนี้

- ในกรณีมีคำร้องใด ไม่ปรากฏว่ามีผู้สมัครเป็นผู้กระทำหรือรู้เห็นเป็นใจหรือมีส่วนเกี่ยวข้องกับการกระทำใดอันเป็นการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามกฎหมายเกี่ยวกับการเลือกตั้งและพรรคการเมือง หรือจะมีผลให้การเลือกตั้งมิได้เป็นไปโดยสุจริตหรือเที่ยงธรรม หรือเป็นไปโดยมิชอบด้วยกฎหมาย ถ้าคำร้องมีหลักฐานพอสมควรหรือมีข้อมูลเพียงพอ ให้เสนอความเห็นต่อเลขาธิการคณะกรรมการการเลือกตั้งหรือผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำจังหวัด แล้วแต่กรณี พิจารณาสั่งรับคำร้องไว้ดำเนินการสืบสวน (ระเบียบสืบสวนฯ ข้อ ๔๑)

- ในกรณีมีคำร้องใด ปรากฏว่ามีผู้สมัครเป็นผู้กระทำหรือรู้เห็นเป็นใจหรือมีส่วนเกี่ยวข้องกับการกระทำใดอันเป็นการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามกฎหมายเกี่ยวกับการเลือกตั้งและพรรคการเมือง หรือจะมีผลให้การเลือกตั้งมิได้เป็นไปโดยสุจริตหรือเที่ยงธรรม หรือเป็นไปโดยมิชอบด้วยกฎหมาย ถ้าคำร้องมีหลักฐานพอสมควรหรือมีข้อมูลเพียงพอ ให้เสนอความเห็นต่อเลขาธิการคณะกรรมการการเลือกตั้งหรือผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำจังหวัด แล้วแต่กรณี พิจารณาสั่งรับคำร้องไว้ดำเนินการไต่สวน (ระเบียบสืบสวนฯ ข้อ ๕๑)

(๒) กรณีสั่งไม่รับคำร้อง

คำร้องที่มีเนื้อหาแห่งคำร้อง แต่ไม่มีข้อเท็จจริงของแต่ละข้อกล่าวหาและพฤติการณ์อันเป็นการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามกฎหมายเกี่ยวกับการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น หรือไม่มีข้อเท็จจริงว่ามีการกระทำอันอาจเป็นเหตุให้การเลือกตั้งมิได้เป็นไปโดยสุจริตหรือเที่ยงธรรม หรือเป็นไปโดยมิชอบด้วยกฎหมาย คำร้องคัดค้านการนับคะแนน หรือการรวมคะแนนเลือกตั้งที่ผู้ร้องมิได้ยื่นระหว่างเวลาที่ยังนับคะแนนไม่แล้วเสร็จหรือก่อนประกาศผลการนับคะแนนที่หน่วยเลือกตั้ง แล้วแต่กรณี คำร้องที่ผู้ร้องไม่มีสิทธิร้องหรือยื่นเกินกำหนดเวลา คำร้องที่ไม่ได้ยื่นตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้ในข้อ ๒๕ คำร้องที่คณะกรรมการการเลือกตั้งได้วินิจฉัยชี้ขาดแล้ว หรือคำร้องที่อยู่ระหว่างการพิจารณาของศาล หรือที่ศาลได้มีคำพิพากษาหรือมีคำสั่งถึงที่สุดแล้ว คำร้องเหล่านี้มีลักษณะต้องห้ามให้ไม่รับไว้ดำเนินการและให้พนักงานที่ได้รับมอบหมายเสนอความเห็นว่าการไม่รับไว้ดำเนินการต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งเพื่อพิจารณาโดยผ่านเลขาธิการคณะกรรมการการเลือกตั้ง หรือผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำจังหวัด แล้วแต่กรณี ซึ่งคณะกรรมการการเลือกตั้ง อาจสั่งรับหรือมิให้รับคำร้องไว้ดำเนินการ หรือสั่งให้ดำเนินการอย่างใดที่เห็นสมควรก็ได้ (ระเบียบสืบสวนฯ ข้อ ๒๗ ข้อ ๒๘)

๔. เหตุอันควรสงสัยหรือความปรากฏ

๔.๑ ลักษณะเหตุอันควรสงสัยหรือความปรากฏ

“เหตุอันควรสงสัยหรือความปรากฏ” หมายความว่า การได้รับทราบข้อมูลหรือหลักฐานพอสมควรจากการแจ้งเบาะแส หรือประการอื่นใด รวมถึงเหตุที่เกิดขึ้นซึ่งหน้าว่ามีการกระทำอันเป็นการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามกฎหมายเกี่ยวกับการเลือกตั้งและพรรคการเมือง หรือจะมีผลให้การเลือกตั้งมิได้เป็นไปโดยสุจริตหรือเที่ยงธรรม หรือเป็นไปโดยมิชอบด้วยกฎหมาย (ระเบียบสืบสวนฯ ข้อ ๔ บทนิยาม)

เหตุอันควรสงสัยหรือความปรากฏ อาจเกิดจากการได้รับแจ้งหรือรับทราบข้อมูลในกรณีต่อไปนี้ (ระเบียบสืบสวนฯ ข้อ ๓๐)

(๑) การได้รับแจ้ง หรือได้รับรายงานจากผู้ตรวจการเลือกตั้งประจำจังหวัด

(๒) การได้รับแจ้งหรือรับทราบข้อมูล เบาะแสจากหน่วยงานอื่นของรัฐ สภาองค์กรชุมชน กลุ่มบุคคล หรือบุคคลใด

(๓) ช่องทางอื่น ๆ ถ้าข้อมูลเบาะแสดังกล่าวมีรายละเอียดหรือข้อมูลหลักฐานพอสมควร

๔.๒ การดำเนินการเมื่อพบเหตุอันควรสงสัยหรือความปรากฏ

๔.๒.๑ ดำเนินการตรวจสอบข้อเท็จจริง (ระเบียบสืบสวนฯ ข้อ ๒๐)

กรณีที่มีการแจ้งหรือได้รับแจ้งข่าว ข้อมูล หรือเบาะแส หากตรวจสอบข้อเท็จจริงในเบื้องต้นแล้วเห็นว่า ข่าว ข้อมูล หรือเบาะแสนั้นไม่มีข้อเท็จจริงหรือไม่มีมูลแต่อย่างใด ก็ให้สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งและสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดดำเนินการรวบรวมไว้ในระบบฐานข้อมูลของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งและสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด ซึ่งข้อมูลดังกล่าวอาจเป็นประโยชน์ในการปฏิบัติงานหรือใช้ประกอบการดำเนินการประการอื่นได้ แต่หากตรวจสอบข้อเท็จจริงแล้วพบว่า ข่าว ข้อมูลหรือเบาะแสนั้น มีเหตุอันควรสงสัยหรือความปรากฏว่ามีการกระทำอันเป็นการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามกฎหมายเกี่ยวกับการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น หรือจะมีผลให้การเลือกตั้งมิได้เป็นไปโดยสุจริตหรือเที่ยงธรรม หรือเป็นไปโดยมิชอบด้วยกฎหมาย ให้เสนอต่อผู้มีอำนาจพิจารณาตรวจสอบกรณี หรือสั่งให้ดำเนินการสืบสวนหรือไต่สวนต่อไปตามระเบียบสืบสวนฯ ข้อ ๒๙

๔.๒.๒ พิจารณาตรวจมูลกรณีหรือตรวจมูลกรณี (ระเบียบสืบสวนฯ ข้อ ๒๙)

(๑) เมื่อมีเหตุอันควรสงสัยหรือความปรากฏต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งหรือกรรมการการเลือกตั้งผู้ใด คณะกรรมการการเลือกตั้งหรือกรรมการการเลือกตั้งผู้นั้นมีอำนาจส่งเรื่องให้เลขาธิการคณะกรรมการการเลือกตั้งหรือผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำจังหวัดเพื่อตรวจมูลกรณี

(๒) เมื่อมีเหตุอันควรสงสัยหรือความปรากฏต่อเลขาธิการคณะกรรมการการเลือกตั้งหรือผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำจังหวัด ให้พิจารณาตรวจมูลกรณี ทั้งนี้ เลขาธิการคณะกรรมการการเลือกตั้งจะส่งเรื่องให้ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำจังหวัดดำเนินการแทนก็ได้

(๓) เมื่อมีเหตุอันควรสงสัยหรือความปรากฏต่อพนักงานผู้ใด ให้พนักงานผู้นั้นรายงานข้อเท็จจริงพร้อมพยานหลักฐานเบื้องต้น (ถ้ามี) ต่อเลขาธิการคณะกรรมการการเลือกตั้ง หรือผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำจังหวัด แล้วแต่กรณี เพื่อพิจารณาตรวจมูลกรณี

๔.๒.๓ พิจารณาสั่งรับไว้ดำเนินการสืบสวนหรือไต่สวน หรือสั่งให้ยุติเรื่อง

(๑) กรณีมีเหตุอันควรสงสัยหรือความปรากฏต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งหรือเลขาธิการคณะกรรมการการเลือกตั้ง หรือพนักงานผู้ใด ถ้าเหตุอันควรสงสัยหรือความปรากฏที่พบมีรายละเอียดเกี่ยวกับข้อเท็จจริงหรือพฤติกรรม หรือมีหลักฐานพอสมควรหรือมีข้อมูลเพียงพอที่จะสืบสวนหรือไต่สวนต่อไปได้ว่ามีกระทำความผิดอันเป็นการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามกฎหมายเกี่ยวกับการเลือกตั้ง หรือจะมีผลให้การเลือกตั้งมิได้เป็นไปโดยสุจริตหรือเที่ยงธรรม หรือเป็นไปโดยมิชอบด้วยกฎหมาย ให้คณะกรรมการการเลือกตั้ง กรรมการการเลือกตั้ง เลขาธิการคณะกรรมการการเลือกตั้ง หรือผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำจังหวัด แล้วแต่กรณี พิจารณาสั่งให้ดำเนินการสืบสวนหรือไต่สวน โดยไม่ต้องมีการตรวจมูลกรณีก่อนก็ได้ และรายงานให้คณะกรรมการการเลือกตั้งทราบ ตามแบบ สตว. ๒ หรือ สตว. ๒/๑ แล้วแต่กรณี (ระเบียบสืบสวนฯ ข้อ ๒๗ วรรค ๓)

การเสนอพิจารณาสั่งรับกรณีเหตุอันควรสงสัยหรือความปรากฏไว้ดำเนินการสืบสวนหรือไต่สวน มีหลักเกณฑ์เดียวกันกับการเสนอพิจารณาสั่งรับคำร้องไว้ดำเนินการสืบสวนหรือไต่สวน ตามข้อ ๓.๗.๓ (๑)

(๒) กรณีเหตุอันควรสงสัยหรือความปรากฏ ที่มีการพิจารณาตรวจมูลกรณีหรือตรวจมูลกรณีแล้ว ผู้พิจารณาอาจสั่งให้ดำเนินการสืบสวนหรือไต่สวน หรือสั่งให้ยุติเรื่องได้ ตามระเบียบสืบสวนฯ ข้อ ๓๘ (จะกล่าวต่อไปในเรื่องการตรวจมูลกรณี)

(๓) กรณีที่ได้รับแจ้งจากผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดินว่ามีหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่าการจ่ายเงินแผ่นดินมีพฤติการณ์อันอาจทำให้การเลือกตั้งมิได้เป็นไปโดยสุจริตหรือเที่ยงธรรม หรือเป็นไปโดยมิชอบด้วยกฎหมาย อาจถือเป็นเหตุอันควรสงสัยหรือความปรากฏ ให้เสนอคณะกรรมการการเลือกตั้งพิจารณาสั่งให้มีการสืบสวน ไต่สวน หรือดำเนินคดีโดยพลัน และกรณีที่คณะกรรมการการเลือกตั้งเรียกสำนวนจากหน่วยงานอื่นของรัฐหรือพนักงานสอบสวน อาจถือว่าเป็นเหตุอันควรสงสัยหรือความปรากฏที่คณะกรรมการการเลือกตั้งอาจพิจารณาสั่งให้มีการสืบสวนหรือไต่สวน โดยให้ถือว่าเอกสารและหลักฐานที่ผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดินตรวจสอบหรือจัดทำขึ้น หรือเอกสารและหลักฐานหรือสำนวนที่หน่วยงานอื่นของรัฐ หรือพนักงานสอบสวนได้จัดทำขึ้น เป็นส่วนหนึ่งของสำนวนการสืบสวนหรือไต่สวน (ระเบียบสืบสวนฯ ข้อ ๓๑)

๕. การตรวจมูลกรณี

๕.๑ ความหมายการตรวจมูลกรณี (ระเบียบสืบสวนฯ ข้อ ๔ บทนิยาม)

“การตรวจมูลกรณี” หมายความว่า การแสวงหาพยานหลักฐานหรือข้อมูลในเบื้องต้นเพียงที่จะทราบว่ามีกระทำความผิดตามกฎหมายเกี่ยวกับการเลือกตั้งและพรรคการเมือง หรือการกระทำอันอาจเป็นเหตุให้การเลือกตั้งมิได้เป็นไปโดยสุจริตหรือเที่ยงธรรม หรือเป็นไปโดยมิชอบด้วยกฎหมาย และมีพยานหลักฐานหรือข้อมูลเพียงพอที่จะดำเนินการสืบสวนหรือไต่สวนต่อไปหรือไม่

๕.๒ บุคคลที่ทำหน้าที่ตรวจมูลกรณี (ระเบียบสืบสวนฯ ข้อ ๓๓)

พนักงานคนเดียวหรือหลายคนที่ได้รับมอบหมายจากคณะกรรมการการเลือกตั้ง กรรมการการเลือกตั้ง เลขาธิการคณะกรรมการการเลือกตั้ง หรือผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำจังหวัด แล้วแต่กรณี ให้ดำเนินการตรวจมูลกรณี โดยต้องดำเนินการให้แล้วเสร็จภายใน ๗ วัน นับแต่วันที่ได้รับมอบหมาย (“พนักงาน” หมายความว่า พนักงานของสำนักงาน และให้หมายความรวมถึง ข้าราชการ พนักงาน หรือลูกจ้างของหน่วยงานของรัฐ ซึ่งมาช่วยปฏิบัติงานในสำนักงาน (ระเบียบสืบสวนฯ ข้อ ๔ บทนิยาม)

๕.๓ ขั้นตอนและวิธีการตรวจมูลกรณี

๕.๓.๑ การตรวจมูลกรณีคำร้อง (ระเบียบสืบสวนฯ ข้อ ๓๗)

(๑) ผู้ทำหน้าที่ตรวจมูลกรณีสามารถดำเนินการขอทราบรายละเอียดหรือบันทึกถ้อยคำบุคคลที่เกี่ยวข้อง หรือขอทราบข้อเท็จจริงหรือขอเอกสารหลักฐานที่เกี่ยวข้องจากหน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หน่วยงานเอกชน หรือบุคคลใดมาประกอบการพิจารณา หรือตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ หรือรวบรวมพยานหลักฐานที่เกี่ยวข้องได้

(๒) ให้ผู้ทำหน้าที่ตรวจมูลกรณีเสนอความเห็น ว่า ควรรับไว้ดำเนินการสืบสวน ดำเนินการไต่สวนหรือไม่รับไว้ดำเนินการ ซึ่งกรณีนี้ให้เสนอความเห็นต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งหรือกรรมการการเลือกตั้งที่ได้รับมอบหมาย เพื่อพิจารณาสั่ง โดยจัดทำเป็นรายงานการตรวจมูลกรณีตามแบบ สตว.๑ หรือ สตว. ๑/๑ แล้วแต่กรณี เสนอต่อผู้สั่งให้ตรวจมูลกรณี

(๓) เมื่อได้รับรายงานการตรวจมูลกรณีตาม (๒) ให้ผู้สั่งตรวจมูลกรณีดำเนินการ ดังนี้

- กรณีเห็นว่าคำร้องมีหลักฐานพอสมควรหรือมีข้อมูลเพียงพอ ให้สั่งรับไว้ดำเนินการสืบสวนหรือไต่สวนโดยเร็ว และรายงานให้คณะกรรมการการเลือกตั้งทราบตามแบบที่กำหนด โดยให้ถือว่าบรรดาสิ่งของ หรือบันทึก รวมถึงพยานหลักฐานต่าง ๆ ที่ได้จากการตรวจมูลกรณี เป็นส่วนหนึ่งของการสืบสวนหรือไต่สวน

- กรณีเห็นว่าคำร้องไม่มีหลักฐานหรือข้อมูลเพียงพอที่จะสั่งรับไว้ดำเนินการสืบสวนหรือไต่สวนต่อไปได้ ให้เสนอความเห็นสั่งไม่รับไว้ดำเนินการ และให้เสนอความเห็นต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งหรือกรรมการการเลือกตั้งที่ได้รับมอบหมาย เพื่อพิจารณาสั่ง

๕.๓.๒ การตรวจมูลกรณีเหตุอันควรสงสัยหรือความปรากฏ (ระเบียบสืบสวนฯ ข้อ ๓๘)

(๑) ให้ผู้ทำหน้าที่ตรวจมูลกรณี ดำเนินการเช่นเดียวกับการตรวจมูลกรณีคำร้อง ตามข้อ ๕.๓.๑ (๑)

(๒) ให้ผู้ทำหน้าที่ตรวจมูลกรณีเสนอความเห็น ว่า ควรรับไว้ดำเนินการสืบสวน ไต่สวนหรือควรสั่งให้ยุติเรื่อง โดยจัดทำเป็นรายงานการตรวจมูลกรณีตามแบบที่กำหนด เสนอต่อผู้สั่งให้ตรวจมูลกรณี เว้นแต่กรณีที่กรรมการการเลือกตั้งส่งเรื่องให้ตรวจมูลกรณี ให้เสนอรายงานการตรวจมูลกรณีต่อคณะกรรมการการเลือกตั้ง

(๓) เมื่อได้รับรายงานการตรวจมูลกรณีตามข้อ (๒) ให้ผู้ที่สั่งตรวจมูลกรณี (ผอ.กต.จว./ ลธ.กต./ กกต.) ดำเนินการ ดังนี้

- กรณีเห็นว่ามีความผิดฐานพอสสมควรหรือมีข้อมูลเพียงพอ ให้สั่งรับไว้ดำเนินการสืบสวนหรือไต่สวนโดยเร็ว และรายงานให้คณะกรรมการการเลือกตั้งทราบตามแบบ สตว.๒ หรือ สตว.๒/๑ โดยให้ถือว่าบรรดาสิ่งของ หรือบันทึก รวมถึงพยานหลักฐานต่าง ๆ ที่ได้จากการตรวจมูลกรณี เป็นส่วนหนึ่งของการสืบสวนหรือไต่สวน

- กรณีเห็นว่าไม่มีหลักฐานหรือข้อมูลเพียงพอที่จะสั่งรับไว้ดำเนินการสืบสวนหรือไต่สวนต่อไปได้ ให้สั่งยุติเรื่อง

- กรณีที่ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำจังหวัดสั่งให้ตรวจมูลกรณีตามการแจ้งหรือรายงานของผู้ตรวจการเลือกตั้งประจำจังหวัด หากผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำจังหวัดมีความเห็นให้ยุติเรื่อง ให้เสนอคณะกรรมการการเลือกตั้งหรือกรรมการการเลือกตั้งที่ได้รับมอบหมาย เพื่อพิจารณาสั่ง

๖. การสืบสวน

การพิจารณาว่าเรื่องใดต้องดำเนินการสืบสวน คือ เรื่องนั้นต้องมีการกล่าวหาโดยมีหลักฐานพอสสมควรหรือมีมูลเพียงพอว่ามีการกระทำที่เป็นการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามกฎหมายเกี่ยวกับการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น หรือจะมีผลให้การเลือกตั้งมิได้เป็นไปโดยสุจริตหรือเที่ยงธรรม หรือเป็นไปโดยมิชอบด้วยกฎหมาย โดยยังไม่ปรากฏว่ามีผู้สมัครเป็นผู้กระทำหรือรู้เห็นเป็นใจหรือมีส่วนเกี่ยวข้องกับการกระทำดังกล่าว (ระเบียบสืบสวนฯ ข้อ ๔๑)

๖.๑ ขั้นตอนวิธีการสำคัญในการสืบสวน

(๑) ระยะเวลาการสืบสวน (ระเบียบสืบสวนฯ ข้อ ๔๑ วรรค ๓ วรรค ๔)

คณะกรรมการสืบสวนและไต่สวนต้องทำการสืบสวนโดยเร็วและสรุปสำนวนให้แล้วเสร็จภายใน ๒๐ วัน นับแต่วันที่ได้รับเรื่องไว้ดำเนินการ หากยังไม่แล้วเสร็จสามารถขออนุมัติขยายระยะเวลาต่อเลขาธิการคณะกรรมการการเลือกตั้ง หรือผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำจังหวัด แล้วแต่กรณี โดยขอยขยายระยะเวลาได้ไม่เกิน ๒ ครั้ง ครั้งละไม่เกิน ๑๕ วัน แต่หากยังไม่แล้วเสร็จอีก ให้เลขาธิการคณะกรรมการการเลือกตั้ง หรือผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำจังหวัด รายงานพร้อมเหตุผลความจำเป็นเพื่อขออนุมัติขยายระยะเวลาต่อคณะกรรมการการเลือกตั้ง ก่อนสิ้นสุดระยะเวลาสืบสวนไม่น้อยกว่า ๓ วัน

(๒) แสวงหาหรือรวบรวมพยานหลักฐาน (ระเบียบสืบสวนฯ ข้อ ๔๒)

คณะกรรมการสืบสวนและไต่สวนต้องดำเนินการแสวงหาหรือรวบรวมพยานหลักฐานด้วยวิธีการขอทราบรายละเอียดเพิ่มเติมจากผู้ร้องหรือผู้ให้ข้อมูลเบาะแส บันทึกถ้อยคำบุคคลใด ๆ ที่เกี่ยวข้องขอทราบรายละเอียด หรือขอเอกสารหลักฐานที่เกี่ยวข้องจากหน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หน่วยงานเอกชน หรือจากบุคคลใด ๆ มาประกอบการพิจารณา ตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ รวบรวมพยานหลักฐานทั้งปวงที่เกี่ยวข้องหรือดำเนินการอื่นใดตามที่คณะกรรมการการเลือกตั้งมอบหมาย คณะกรรมการสืบสวนและไต่สวนควรแสวงหาหรือรวบรวมพยานหลักฐานตามวิธีการดังกล่าว ให้ได้พยานหลักฐานสำคัญทั้งหมดเพื่อเป็นประโยชน์ต่อการพิจารณาวินิจฉัยชี้ขาดของคณะกรรมการการเลือกตั้ง ซึ่งการแสวงหาหรือการรวบรวมพยานหลักฐานมีวิธีการหลัก ๒ วิธี คือ การสอบและบันทึกถ้อยคำบุคคลที่เกี่ยวข้องกับสำนวนทั้งหมด ได้แก่ ผู้ร้อง พยานผู้ร้อง ผู้ถูกร้อง พยานผู้ถูกร้อง พยานที่สอบประกอบ และการแสวงหาหรือรวบรวมพยานหลักฐานอื่น

ที่เป็นพยานเอกสาร พยานวัตถุ พยานทางวิทยาศาสตร์ เช่น ตรวจสอบการติดต่อสื่อสารทางโทรศัพท์ หรือระบบอิเล็กทรอนิกส์อื่น ตรวจสอบหมายเลขทะเบียนยานพาหนะ การตรวจพิสูจน์คลิปเสียง คลิปวิดีโอ ตรวจสอบลายนิ้วมือ เป็นต้น

(๓) การสอบและบันทึกถ้อยคำ (ระเบียบสืบสวนฯ ข้อ ๔๓)

ผู้ให้ถ้อยคำต้องให้ถ้อยคำด้วยความสมัครใจ และคณะกรรมการสืบสวนและไต่สวนต้องไม่กระทำการใด ๆ อันเป็นการหลอกลวง บังคับ ชูเชิญ หรือให้สัญญาใด ๆ อันเป็นการจูงใจผู้ให้ถ้อยคำ เพื่อให้ถ้อยคำอย่างหนึ่งอย่างใด ก่อนการบันทึกถ้อยคำ ให้แจ้งผู้ให้ถ้อยคำทราบด้วยว่า คณะกรรมการสืบสวนและไต่สวน มีฐานะเป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา และถ้อยคำที่ให้บันทึกนั้นอาจใช้เป็นพยานหลักฐานในการพิจารณาคดี หากให้ถ้อยคำเท็จเพื่อให้ผู้อื่นเข้าใจว่าผู้สมัครผู้ใดกระทำการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามกฎหมายเกี่ยวกับการเลือกตั้งและพรรคการเมืองอาจมีความผิดและต้องได้รับโทษทางอาญา และอาจให้ผู้ให้ถ้อยคำสาบานหรือปฏิญาณตนตามลัทธิศาสนา ก่อนให้ถ้อยคำก็ได้ เมื่อบันทึกถ้อยคำเสร็จแล้วให้อ่านให้ผู้ให้ถ้อยคำฟังหรือให้ผู้ให้ถ้อยคำอ่านเองก็ได้ โดยให้ผู้ให้ถ้อยคำและคณะกรรมการสืบสวนและไต่สวนลงลายมือชื่อกำกับไว้ทุกหน้า

(๔) การแจ้งเหตุแห่งการสืบสวน (ระเบียบสืบสวนฯ ข้อ ๔๗)

เมื่อรวบรวมพยานหลักฐานฝ่ายผู้ร้องหรือจากเหตุอันควรสงสัยหรือความปรากฏแล้ว มีพยานหลักฐานสนับสนุนพอฟังได้ว่า มีผู้ใดกระทำการใดอันเป็นการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น หรือจะมีผลให้การเลือกตั้งมิได้เป็นไปโดยสุจริตหรือเที่ยงธรรม หรือเป็นไปโดยมิชอบด้วยกฎหมาย ให้แจ้งข้อเท็จจริงและพฤติการณ์รวมถึงข้อกฎหมายที่เป็นเหตุแห่งการสืบสวนแก่บุคคลนั้น ซึ่งใช้หลักการเดียวกับการแจ้งข้อกล่าวหาในกรณีการไต่สวน

(๕) จัดทำรายงานการสืบสวน (ระเบียบสืบสวนฯ ข้อ ๔๘)

เมื่อดำเนินการสืบสวนเสร็จแล้ว ให้ทำรายงานการสืบสวนตามแบบที่กำหนด (แบบ สตว. ๔) เสนอสำนวนต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งโดยผ่านเลขาธิการคณะกรรมการการเลือกตั้ง โดยให้มีสาระสำคัญครบถ้วนตามแบบที่กำหนด และในการสรุปเรื่องที่สืบสวนและเสนอความเห็นนั้น คณะกรรมการสืบสวนและไต่สวนควรเสนอให้คณะกรรมการการเลือกตั้งดำเนินการอย่างไร โดยให้มีเหตุผลในการพิจารณา ทั้งข้อเท็จจริงและข้อกฎหมาย บทบัญญัติของกฎหมายที่ยกขึ้นอ้างอิง แต่ในกรณีเสนอสำนวนต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งโดยผ่านผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำจังหวัด ให้ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำจังหวัดมีความเห็นพร้อมเหตุผลท้ายรายงานการสืบสวน แล้วเสนอต่อเลขาธิการคณะกรรมการการเลือกตั้งเพื่อพิจารณาโดยเร็ว เมื่อเลขาธิการคณะกรรมการการเลือกตั้งได้รับสำนวนแล้ว ให้จัดทำความเห็นพร้อมเหตุผลเสนอต่อคณะกรรมการการเลือกตั้ง แต่ถ้าคณะกรรมการการเลือกตั้งมีการแต่งตั้งคณะอนุกรรมการวินิจฉัยชี้ขาดปัญหาหรือข้อโต้แย้งแล้ว ให้เลขาธิการคณะกรรมการการเลือกตั้งเสนอสำนวนพร้อมความเห็นต่อคณะอนุกรรมการวินิจฉัยชี้ขาดปัญหาหรือข้อโต้แย้งเพื่อพิจารณา ก่อนที่จะเสนอให้คณะกรรมการการเลือกตั้งพิจารณา เว้นแต่คณะกรรมการการเลือกตั้งจะสั่งเป็นอย่างอื่น ในการนี้เลขาธิการคณะกรรมการการเลือกตั้งหรือผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำจังหวัด อาจส่งสืบสวนเพิ่มเติมก็ได้

ในกรณีที่คณะอนุกรรมการวินิจฉัยชี้ขาดปัญหาหรือข้อโต้แย้ง เห็นว่าสำนวนการสืบสวนยังไม่ครบถ้วนสมบูรณ์ ให้ส่งเรื่องให้เลขาธิการคณะกรรมการการเลือกตั้งดำเนินการสืบสวนเพิ่มเติมหรือดำเนินการอื่นใดให้ครบถ้วน

(๖) กรณีพบผู้สมัครมีส่วนเกี่ยวข้องในการกระทำความผิด (ระเบียบสืบสวนฯ ข้อ ๔๙)

ในกรณีเรื่องที่สืบสวนแล้วพบว่า มีผู้สมัครเป็นผู้กระทำหรือมีส่วนรู้เห็นเป็นใจในการกระทำความผิด ให้คณะกรรมการสืบสวนและไต่สวนเสนอผู้สั่งให้ทำการสืบสวนเพื่อพิจารณาสั่งให้ดำเนินการไต่สวน โดยถือสำนวนสืบสวนเป็นส่วนหนึ่งของสำนวนการไต่สวน

(๗) กรณีพบผู้อื่นกระทำความผิดทางอาญา (ระเบียบสืบสวนฯ ข้อ ๕๐)

ในกรณีเรื่องที่สืบสวนแล้วไม่พบว่าผู้สมัครไม่มีส่วนเกี่ยวข้องในการกระทำความผิด แต่มีผู้อื่นกระทำการอันเป็นการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามกฎหมายเกี่ยวกับการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น หรือจะมีผลให้การเลือกตั้งมิได้เป็นไปโดยสุจริตหรือเที่ยงธรรม หรือเป็นไปโดยมิชอบด้วยกฎหมายอันเป็นความผิดทางอาญา ให้คณะกรรมการสืบสวนและไต่สวนเสนอคณะกรรมการการเลือกตั้งเพื่อพิจารณาดำเนินคดีอาญากับบุคคลดังกล่าว และในกรณีที่คณะกรรมการการเลือกตั้งพิจารณาให้ดำเนินคดีอาญากับบุคคลใด ให้มีการร้องทุกข์หรือกล่าวโทษต่อพนักงานสอบสวนที่มีเขตอำนาจ

๗. การไต่สวน

การพิจารณาว่าเรื่องใดต้องดำเนินการไต่สวน คือ เรื่องนั้นต้องมีการกล่าวหาโดยมีหลักฐานพอสมควรหรือมีมูลเพียงพอว่า มีการกระทำที่เป็นการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามกฎหมายเกี่ยวกับการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น หรือจะมีผลให้การเลือกตั้งมิได้เป็นไปโดยสุจริตหรือเที่ยงธรรม โดยปรากฏว่ามีผู้สมัครเป็นผู้กระทำหรือรู้เห็นเป็นใจหรือมีส่วนเกี่ยวข้องกับการกระทำดังกล่าว

ในการไต่สวนให้นำความในเรื่องการสืบสวนมาใช้โดยอนุโลม

๗.๑ ขั้นตอนวิธีการสำคัญในการไต่สวน

ในการไต่สวนนั้น ระยะเวลาการไต่สวน การแสวงหาหรือรวบรวมพยานหลักฐาน และการสอบและบันทึกถ้อยคำ มีลักษณะเช่นเดียวกันกับขั้นตอนวิธีการในการสืบสวน ตามข้อ ๖.๑ (๑) ถึง (๓)

๗.๑.๑ การแจ้งข้อกล่าวหา

(๑) สารสำคัญและรูปแบบของการแจ้งข้อกล่าวหา (ระเบียบสืบสวนฯ ข้อ ๕๔)

เมื่อคณะกรรมการสืบสวนและไต่สวนทำการไต่สวน รวบรวมพยานหลักฐานฝ่ายผู้ร้องหรือจากเหตุอันควรสงสัยหรือความปรากฏแล้ว มีพยานหลักฐานสนับสนุนฟังได้ว่า ผู้สมัครสมาชิกสภาท้องถิ่น ผู้บริหารท้องถิ่น ผู้ถูกร้อง หรือผู้ใดกระทำการอันเป็นการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามกฎหมายเกี่ยวกับการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น หรือมีพฤติการณ์ที่เชื่อได้ว่าเป็นผู้ก่อให้เกิดผู้อื่นกระทำสนับสนุน หรือรู้เห็นเป็นใจให้ผู้อื่นกระทำ หรือรู้ว่ามีกระทำความผิดดังกล่าว แต่ไม่ดำเนินการเพื่อระงับการกระทำนั้น หรือได้รับประโยชน์จากการกระทำนั้น ซึ่งจะมีผลให้มีการระงับสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นการชั่วคราวเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้ง เพิกถอนสิทธิเลือกตั้ง เลือกตั้งใหม่ นับคะแนนใหม่ หรือต้องดำเนินการอย่างหนึ่งอย่างใด แล้วแต่กรณี ให้คณะกรรมการสืบสวนและไต่สวนแจ้งข้อกล่าวหาแก่บุคคลดังกล่าว

การแจ้งข้อกล่าวหาให้จัดทำบันทึกการแจ้งข้อกล่าวหาตามแบบที่ กกต. กำหนด (แบบ สตว. ๖) โดยต้องระบุข้อกล่าวหาอันเป็นฐานความผิดตามกฎหมายเกี่ยวกับการเลือกตั้ง ข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานโดยสรุป แต่ต้องไม่เปิดเผยข้อมูลอันทำให้สามารถระบุตัวตนของผู้ร้อง ผู้แจ้งเบาะแส รวมทั้งข้อมูลเบาะแสที่ได้มาจากหน่วยงานของรัฐทุกหน่วยที่เกี่ยวกับการข่าวและแหล่งที่มาข้อมูลการข่าวของคณะกรรมการการเลือกตั้ง และต้องไม่กระทบกับมาตรการคุ้มครองพยานมิให้เกิดอันตรายแก่พยานและมาตรการรักษาความลับให้แก่ผู้เป็นพยาน ซึ่งหมายความรวมถึงผู้ให้ข้อมูล หรือผู้ชี้เบาะแส ที่อยู่ภายใต้มาตรการคุ้มครองพยานด้วย สำหรับการจัดทำบันทึกการแจ้งข้อกล่าวหาให้จัดทำขึ้น ๒ ฉบับ โดยส่งให้ผู้ถูกกล่าวหา ๑ ฉบับ และเก็บไว้ในสำนวน ๑ ฉบับ ซึ่งต้องเก็บบันทึกการแจ้งข้อกล่าวหาเอกสารหลักฐาน

เกี่ยวกับการแจ้งข้อกล่าวหาประกอบไว้ในสำนวนอย่างชัดเจน เพื่อแสดงว่าได้มีการดำเนินการแจ้งข้อกล่าวหาแก่ผู้ถูกร้องโดยได้ให้โอกาสรับทราบข้อกล่าวหา ข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานโดยสรุปครบถ้วนตามที่กฎหมายกำหนด หากมีการดำเนินการระงับสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นการชั่วคราว เพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้ง เพิกถอนสิทธิเลือกตั้ง เลือกตั้งใหม่ นับคะแนนใหม่ หรือต้องดำเนินการอย่างหนึ่งอย่างใดต่อไป

(๒) วิธีการแจ้งข้อกล่าวหา (ระเบียบสืบสวนข้อ ๕๔ วรรค ๒.๔)

การแจ้งข้อกล่าวหาให้จัดทำหนังสือกำหนดวัน เวลา สถานที่ให้ผู้ถูกกล่าวหาไปชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาโดยแนบบันทึกการแจ้งข้อกล่าวหาไปให้ผู้ถูกกล่าวหาทราบพร้อมหนังสือดังกล่าว และแจ้งให้ผู้ถูกกล่าวหาทราบถึงสิทธิที่จะไม่ให้ถ้อยคำ หรือมีหนังสือชี้แจงแสดงพยานหลักฐานแก้ข้อกล่าวหาด้วย โดยให้แจ้งด้วยวิธีใดวิธีหนึ่ง ดังนี้

(๑) ส่งด้วยตนเองหรือส่งทางไปรษณีย์ตอบรับให้แก่ผู้ถูกกล่าวหาทราบ ณ ภูมิลำเนาที่อยู่ตามหลักฐานการสมัครรับเลือกตั้ง หรือหลักฐานทางทะเบียนตามกฎหมายว่าด้วยการทะเบียนราษฎร หรือภูมิลำเนาทางราชการ

(๒) แจ้งโดยวิธีทางอิเล็กทรอนิกส์

(๓) แจ้งโดยวิธีปิดหมาย โดยให้ปิดบันทึกการแจ้งข้อกล่าวหาและหนังสือเชิญมาให้ถ้อยคำไว้ในที่มองเห็นได้ง่าย ณ ภูมิลำเนาที่อยู่ตามหลักฐานการสมัครรับเลือกตั้ง หรือหลักฐานทางทะเบียนตามกฎหมายว่าด้วยการทะเบียนราษฎร หรือภูมิลำเนาทางราชการ โดยให้มีเจ้าพนักงานฝ่ายปกครองในท้องถิ่น หรือเจ้าพนักงานตำรวจเป็นพยานร่วมด้วยอย่างน้อยหนึ่งคน และให้ถือว่าผู้ถูกกล่าวหาได้รับทราบข้อกล่าวหาและกำหนดนัดดังกล่าวนับแต่ได้ดำเนินการปิดหมายแล้ว

(๓) สิทธิของผู้ถูกกล่าวหาและการชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา

(๓.๑) ผู้ถูกกล่าวหาที่มีสิทธิที่จะไม่ให้ถ้อยคำหรือไม่ให้ถ้อยคำ หรือแสดงพยานหลักฐานภายในเวลาที่กรรมการการเลือกตั้งหรือเจ้าพนักงานกำหนด โดยคณะกรรมการสืบสวนและไต่สวนต้องแจ้งสิทธิดังกล่าวพร้อมกับการส่งหนังสือแจ้งข้อกล่าวหาให้ผู้ถูกกล่าวหาทราบ ผู้ถูกกล่าวหาที่มีสิทธิชี้แจงแสดงพยานหลักฐานแก้ข้อกล่าวหา โดยอาจแก้ข้อกล่าวหาด้วยวาจา หรือทำเป็นหนังสือก็ได้ ในกรณีที่ผู้ถูกกล่าวหาไม่มารับทราบและชี้แจงแสดงพยานหลักฐานแก้ข้อกล่าวหา โดยไม่มีเหตุอันสมควร ให้ถือว่าผู้ถูกกล่าวหาได้รับทราบข้อกล่าวหาและไม่ประสงค์ที่จะชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา ให้คณะกรรมการสืบสวนและไต่สวนบันทึกเหตุดังกล่าวไว้ในสำนวนการไต่สวนแล้วดำเนินการต่อไป (พรป.กกต. ม.๔๓, ระเบียบสืบสวนฯ ข้อ ๕๖ วรรค ๑ ข้อ ๕๗ วรรค ๑)

(๓.๒) ผู้ถูกกล่าวหาที่มีสิทธิที่จะให้ทนายความหรือบุคคลซึ่งไว้วางใจเข้าร่วมฟังการไต่สวนได้จำนวนหนึ่งคน แต่จะต้องมิใช่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในเรื่องที่ไต่สวน กรณีที่ไม่สามารถนำบุคคลดังกล่าวมาเข้าร่วมรับฟังการชี้แจง ไม่อาจนำมาเป็นเหตุขอเลื่อนการชี้แจงได้ และในกรณีที่ผู้ถูกกล่าวหาไม่มาให้ถ้อยคำหรือแสดงพยานหลักฐานภายในเวลาที่กำหนด ให้คณะกรรมการสืบสวนและไต่สวนมีอำนาจดำเนินการไต่สวนต่อไปได้ (ระเบียบสืบสวนฯ ข้อ ๕๗ วรรค ๑)

(๓.๓) ขอขยายระยะเวลาชี้แจงแสดงพยานหลักฐานแก้ข้อกล่าวหา โดยอ้างเหตุผลและความจำเป็น หากคณะกรรมการสืบสวนและไต่สวนพิจารณาแล้วเห็นว่า เพื่อประโยชน์แห่งความเป็นธรรมและไม่เป็นการประวิงเวลา จะขยายระยะเวลาการชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาออกไปตามที่เห็นสมควรก็ได้ (ระเบียบสืบสวนฯ ข้อ ๕๗ วรรค ๒)

(๓.๔) ผู้ถูกกล่าวหาซึ่งได้ยื่นคำชี้แจง หรือให้ถ้อยคำแก้ข้อกล่าวหาแล้ว มีสิทธิยื่นคำชี้แจงเป็นหนังสือพร้อมพยานเอกสาร หรือพยานวัตถุเพิ่มเติมต่อคณะกรรมการสืบสวนและไต่สวน ก่อนที่คณะกรรมการสืบสวนและไต่สวนเสนอรายงานการไต่สวนต่อผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำจังหวัด

เลขาธิการคณะกรรมการการเลือกตั้ง หรือคณะกรรมการการเลือกตั้งผู้สั่งให้ดำเนินการไต่สวน แล้วแต่กรณี (ระเบียบสืบสวนฯ ข้อ ๕๘) แต่ถ้าหากการไต่สวนพยานหลักฐานใดจะทำให้การไต่สวนล่าช้าโดยไม่จำเป็นหรือไม่ใช่พยานหลักฐานในประเด็นสำคัญ จะงดการไต่สวนพยานหลักฐานนั้นเสียก็ได้ โดยให้บันทึกเหตุนี้ไว้ (ระเบียบสืบสวนฯ ข้อ ๕๗ วรรค ๓)

(๔) การถามคำให้การของผู้ถูกกล่าวหา (ระเบียบสืบสวนฯ ข้อ ๕๗)

กรณีที่ผู้ถูกกล่าวหาพบคณะกรรมการสืบสวนและไต่สวน ตามหนังสือที่ได้ส่งให้ผู้ถูกกล่าวหา เพื่อรับทราบข้อกล่าวหา คณะกรรมการสืบสวนและไต่สวนต้องจัดเตรียมสถานที่ที่เหมาะสมในการแจ้งข้อกล่าวหา และให้ดำเนินการดังนี้

(๔.๑) แสดงตนให้ผู้ถูกกล่าวหาทราบถึงหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการสืบสวนและไต่สวน พร้อมทั้งฐานะความเป็นเจ้าพนักงานของคณะกรรมการสืบสวนและไต่สวน และแจ้งผู้ถูกกล่าวหาว่าผู้ถูกกล่าวหาจะมีสิทธิที่จะให้ทนายความหรือบุคคลซึ่งไว้วางใจเข้าร่วมฟังการไต่สวนได้จำนวน ๑ คน แต่จะต้องมิใช่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในเรื่องที่ไต่สวน โดยคณะกรรมการสืบสวนและไต่สวนต้องอนุญาตให้ทนายความหรือบุคคลซึ่งผู้ถูกกล่าวหาไว้วางใจเข้าร่วมฟังการไต่สวนจำนวน ๑ คน เท่านั้น โดยให้บันทึกชื่อ นามสกุล และรายละเอียดเกี่ยวกับบุคคลที่เข้าร่วมฟังการไต่สวนไว้ในบันทึกคณะกรรมการสืบสวนและไต่สวน

(๔.๒) สอบปากคำผู้ถูกกล่าวหาเกี่ยวกับข้อมูลระบุตัวบุคคล ได้แก่ ชื่อ นามสกุล อาชีพ ที่อยู่ เบอร์โทรศัพท์ เพื่อไม่ให้เกิดความผิดพลาดในการแจ้งข้อกล่าวหาและสอบปากคำผิดตัว

(๔.๓) แจ้งผู้ถูกกล่าวหาว่าผู้ถูกกล่าวหาจะมีสิทธิไม่ให้ถ้อยคำหรือให้ถ้อยคำอย่างไรก็ได้

(๔.๔) แจ้งข้อกล่าวหาให้ผู้ถูกกล่าวหาทราบ โดยแจ้งข้อกล่าวหาอันเป็นฐานความผิดตามกฎหมายเกี่ยวกับการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น ข้อเท็จจริงที่มีการกล่าวหาว่าได้กระทำความผิด ซึ่งประกอบด้วยข้อเท็จจริงหรือพฤติการณ์ที่กล่าวหาว่ากระทำความผิด วัน เวลา สถานที่เกิดเหตุ และพยานหลักฐานโดยสรุปเมื่อคณะกรรมการสืบสวนและไต่สวนแจ้งข้อกล่าวหาให้ผู้ถูกกล่าวหาทราบแล้ว ต้องจัดให้ผู้ถูกกล่าวหาลงลายมือชื่อรับทราบข้อกล่าวหาในบันทึกการแจ้งข้อกล่าวหา ในกรณีผู้ถูกกล่าวหาไม่ยอมลงลายมือชื่อรับทราบข้อกล่าวหาให้บันทึกเหตุดังกล่าวไว้ในบันทึกการแจ้งข้อกล่าวหาด้วย และให้รวมไว้ในสำนวนการไต่สวน

(๔.๕) เมื่อแจ้งข้อกล่าวหาให้ผู้ถูกกล่าวหาทราบแล้ว คณะกรรมการสืบสวนและไต่สวนต้องให้โอกาสผู้ถูกกล่าวหาชี้แจงแสดงพยานหลักฐานแก้ข้อกล่าวหา โดยผู้ถูกกล่าวหาอาจแก้ข้อกล่าวหาด้วยวาจา หรือโดยทำเป็นหนังสือก็ได้ กรณีผู้ถูกกล่าวหาแก้ข้อกล่าวหาด้วยวาจาให้บันทึกถ้อยคำและลงลายมือชื่อไว้เป็นหลักฐาน ผู้ถูกกล่าวหาอาจแก้ข้อกล่าวหาโดยนำพยานหลักฐานมาเอง หรืออ้างพยานหลักฐานให้คณะกรรมการสืบสวนและไต่สวนดำเนินการเรียกพยานเอกสาร พยานวัตถุ หรือพยานบุคคลมาสอบปากคำก็ได้ กรณีผู้ถูกกล่าวหานำพยานหลักฐานมาเองถ้าหากเป็นพยานเอกสารหรือพยานวัตถุให้บันทึกไว้ในบันทึกคณะกรรมการสืบสวนและไต่สวน และนำพยานหลักฐานรวมเข้าสำนวนการไต่สวน แต่ถ้าหากเป็นพยานบุคคลให้คณะกรรมการสืบสวนและไต่สวนสอบปากคำผู้ถูกกล่าวหาให้เสร็จสิ้นก่อนจึงเรียกพยานบุคคลดังกล่าวมาสอบปากคำในลำดับต่อไป กรณีมีการสอบปากคำผู้ถูกกล่าวหา เมื่อดำเนินการบันทึกถ้อยคำผู้ถูกกล่าวหาเสร็จแล้วให้อ่านให้ผู้ถูกกล่าวหาฟังหรือให้ผู้ถูกกล่าวหาอ่านเองก็ได้ แล้วให้ผู้ถูกกล่าวหาและคณะกรรมการสืบสวนและไต่สวนลงลายมือชื่อกำกับไว้ทุกหน้า หากมีทนายความหรือบุคคลซึ่งผู้ถูกกล่าวหาไว้วางใจเข้าร่วมฟังด้วย ให้บุคคลดังกล่าวลงลายมือชื่อเป็นผู้ร่วมฟังด้วย

๗.๑.๒ จัดทำรายงานการไต่สวน

เมื่อดำเนินการไต่สวนแล้วเสร็จ ให้ทำรายงานการไต่สวนตามแบบที่กำหนด (แบบ สทว. ๕) เสนอสำนวนต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งโดยผ่านเลขาธิการคณะกรรมการการเลือกตั้ง โดยให้มีสาระสำคัญครบถ้วนตามแบบที่กำหนด และในการสรุปเรื่องที่ไต่สวนและเสนอความเห็นนั้น คณะกรรมการสืบสวนและไต่สวนควรเสนอให้คณะกรรมการการเลือกตั้งดำเนินการอย่างไร โดยให้มีเหตุผลในการพิจารณาทั้งข้อเท็จจริงและข้อกฎหมาย บทบัญญัติของกฎหมายที่ยกขึ้นอ้างอิง ในกรณีเสนอสำนวนต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งโดยผ่านผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำจังหวัด ให้ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำจังหวัดมีความเห็นพร้อมเหตุผลท้ายรายงานการไต่สวนแล้วเสนอต่อเลขาธิการคณะกรรมการการเลือกตั้งเพื่อพิจารณาโดยเร็ว เมื่อเลขาธิการคณะกรรมการการเลือกตั้งได้รับสำนวนแล้วให้จัดทำความเห็นพร้อมเหตุผลเสนอคณะกรรมการการเลือกตั้ง ในการนี้ เลขาธิการคณะกรรมการการเลือกตั้งหรือผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำจังหวัดอาจสั่งไต่สวนเพิ่มเติมก็ได้ กรณีคณะกรรมการการเลือกตั้งมีการแต่งตั้งคณะอนุกรรมการวินิจฉัยชี้ขาดปัญหาหรือข้อโต้แย้งแล้ว ให้เลขาธิการคณะกรรมการการเลือกตั้งเสนอสำนวนพร้อมความเห็นต่อคณะอนุกรรมการวินิจฉัยชี้ขาดปัญหาหรือข้อโต้แย้งเพื่อพิจารณา ก่อนที่จะเสนอให้คณะกรรมการการเลือกตั้งพิจารณา เว้นแต่ คณะกรรมการการเลือกตั้งจะสั่งเป็นอย่างอื่น

ในกรณีที่คณะอนุกรรมการวินิจฉัยชี้ขาดปัญหาหรือข้อโต้แย้งเห็นว่า สำนวนการไต่สวนยังไม่ครบถ้วนสมบูรณ์ ให้ส่งเรื่องให้เลขาธิการคณะกรรมการการเลือกตั้งดำเนินการไต่สวนเพิ่มเติม หรือดำเนินการอื่นใดให้ครบถ้วน

๘. การพิจารณาและวินิจฉัยชี้ขาดของคณะกรรมการการเลือกตั้ง

เมื่อคณะกรรมการการเลือกตั้งได้รับสำนวนการสืบสวนหรือไต่สวนแล้ว ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งพิจารณา วินิจฉัยชี้ขาด หรือสั่งการโดยเร็ว และคณะกรรมการการเลือกตั้งทุกคนที่เข้าประชุมจะลงมติเป็นหนังสือ มีการจัดทำคำวินิจฉัย ลงนามในคำวินิจฉัยและเผยแพร่คำวินิจฉัยให้ประชาชนทราบเป็นการทั่วไป รวมทั้งส่งคำวินิจฉัยให้แก่ผู้ร้อง (ถ้ามี) ผู้ถูกร้อง หรือผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำจังหวัดทราบแล้วแต่กรณี (ระเบียบสืบสวนฯ ข้อ ๘๒ ข้อ ๘๓)

ในกรณีที่คณะกรรมการการเลือกตั้งพิจารณาแล้ว และมีความเห็นให้ยื่นคำร้องต่อศาลอุทธรณ์เพื่อพิจารณามีคำสั่งให้เพิกถอนสิทธิเลือกตั้ง หรือเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งของผู้สมัคร หรือสั่งให้มีการเลือกตั้งใหม่ แล้วแต่กรณี และมีกรณีที่จะต้องดำเนินคดีอาญาแก่บุคคลใด ให้รอการดำเนินคดีอาญาไว้ก่อนจนกว่าคดีเลือกตั้งจะดำเนินการแล้วเสร็จ ทั้งนี้ ให้คำนึงถึงอายุความในการดำเนินคดีอาญาด้วย เว้นแต่คณะกรรมการการเลือกตั้งจะสั่งเป็นอย่างอื่น (ระเบียบสืบสวนฯ ข้อ ๘๖)

๙. รายการเอกสารและการเรียงเอกสารในสำนวนการสืบสวนหรือการไต่สวน

เมื่อคณะกรรมการสืบสวนและไต่สวนได้ทำการสืบสวนหรือไต่สวนเสร็จสิ้นแล้ว ให้รวบรวมเอกสารต่าง ๆ ในการสืบสวนหรือไต่สวนเป็นสำนวนสืบสวนหรือไต่สวน และเพื่อให้การจัดทำเอกสารในสำนวนการสืบสวนหรือไต่สวนเป็นรูปแบบเดียวกันและสามารถค้นหาเอกสารได้สะดวกขึ้น รายการเอกสารที่ต้องรวบรวมไว้ในสำนวนและวิธีการเรียงเอกสารในสำนวนให้ถือปฏิบัติ ดังนี้

๙.๑ รายการเอกสารในสำนวนการสืบสวนหรือการไต่สวน มีรายการดังต่อไปนี้

- (๑) ปกสำนวน
- (๒) บัญชีสำนวนการสืบสวน/ การไต่สวน
- (๓) รายงานการสืบสวน/ รายงานการไต่สวน/ รายงานการตรวจมูลกรณี

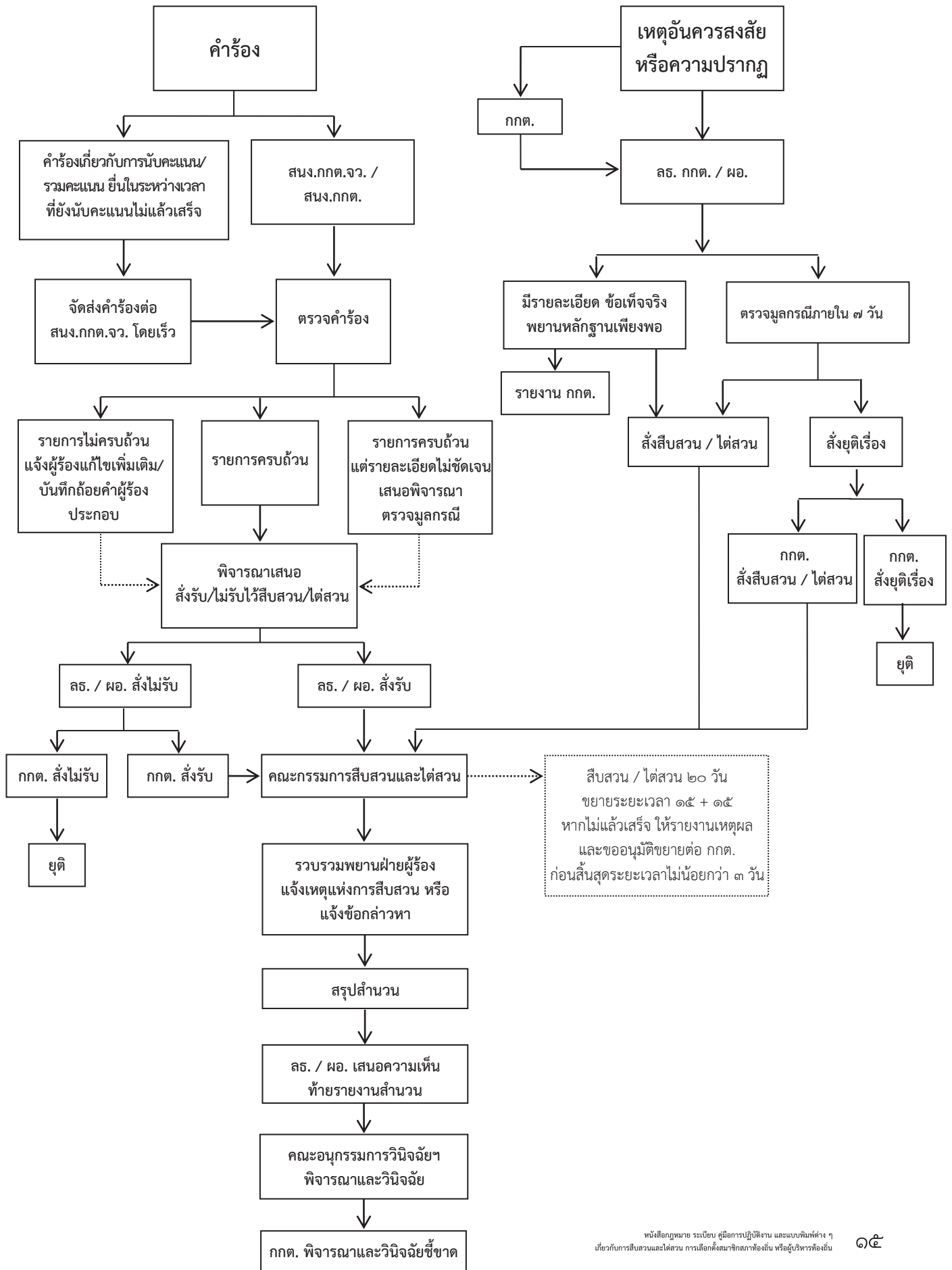
- (๔) บันทึกถ้อยคำผู้ร้อง (ถ้ามีหลายคนให้เรียงลำดับผู้ร้อง)
- (๕) บันทึกถ้อยคำพยานฝ่ายผู้ร้อง (ถ้ามีหลายคนให้เรียงตามลำดับเหตุการณ์ ก่อนเกิดเหตุ ขณะเกิดเหตุ และหลังเกิดเหตุ และถ้าในแต่ละเหตุการณ์มีพยานหลายคน ให้เรียงตามลำดับความสำคัญของพยาน)
- (๖) บันทึกถ้อยคำผู้ถูกร้อง (ถ้ามีหลายคนให้เรียงลำดับผู้ถูกร้อง)
- (๗) บันทึกถ้อยคำพยานฝ่ายผู้ถูกร้อง (ถ้ามีหลายคนให้เรียงตามลำดับเหตุการณ์ ก่อนเกิดเหตุ ขณะเกิดเหตุ และหลังเกิดเหตุ และถ้าในแต่ละเหตุการณ์มีพยานหลายคน ให้เรียงตามลำดับความสำคัญของพยาน)
- (๘) บันทึกถ้อยคำพยานที่สืบสวน/ ใต้สวนประกอบสำนวน โดยเรียงตามจำนวนพยาน และลำดับเหตุการณ์
- (๙) พยานเอกสาร
- (๑๐) พยานวัตถุ
- (๑๑) บัญชีของกลาง
- (๑๒) แผนที่เกิดเหตุ
- (๑๓) หนังสือเชิญไปให้ถ้อยคำ
- (๑๔) หมายเรียกพยาน/ หมายเรียกพยานเอกสาร/ พยานวัตถุ
- (๑๕) บันทึกการแจ้งและรับทราบเหตุแห่งการสืบสวน/ ข้อกล่าวหา
- (๑๖) หนังสือโต้ตอบ เช่น หนังสือที่ติดต่อโต้ตอบ สอบถามระหว่างคณะกรรมการสืบสวน และใต้สวนกับหน่วยงานต่าง ๆ โดยให้นำหนังสือที่ตอบกลับมาประกอบคู่กับสำเนาที่คณะกรรมการสืบสวน และใต้สวนทำไปสอบถาม กรณีที่คณะกรรมการสืบสวนและใต้สวนทำหนังสือสอบถามไปหลายแห่ง ให้เรียงลำดับตามวันเวลาที่คณะกรรมการสืบสวนและใต้สวนทำไปสอบถามเป็นหลัก ส่วนหนังสือตอบ จะตอบก่อนหลังไม่ต้องคำนึงถึง ถ้าเป็นการสอบถามในเรื่องเดียวกันหลายครั้งให้เรียงลำดับตามวันเวลาที่สอบถามและเรียงอยู่ในเรื่องเดียวกัน
- (๑๗) หนังสือขอขยายระยะเวลาการสืบสวน/ ใต้สวน
- (๑๘) บันทึกคณะกรรมการสืบสวนและใต้สวน
- (๑๙) หนังสือมอบเรื่องให้คณะกรรมการสืบสวนและใต้สวน
- (๒๐) รายงานการรับคำร้องไว้ดำเนินการสืบสวน/ ใต้สวน หรือรายงานการรับเหตุอันควรสงสัยหรือความปรากฏไว้ดำเนินการสืบสวน/ ใต้สวน
- (๒๑) บันทึกพิจารณาคำร้องคัดค้าน และอาจมีการพิจารณาเสนอให้มีการตรวจมูลกรณี
- (๒๒) คำร้อง/ เหตุอันควรสงสัยหรือความปรากฏ
- (๒๓) คำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสืบสวนและใต้สวน
- (๒๔) ประกาศต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการร้องคัดค้านในการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น ตามแบบทำยระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๖๒ เช่น
- ประกาศให้มีการเลือกตั้ง (แบบ ส.ถ./ผ.ถ. ๑/๑ , ๑/๒ , ๑/๓ , ๑/๔)
  - ใบสมัครรับเลือกตั้งของผู้ร้องและผู้ถูกร้อง (แบบ ส.ถ./ผ.ถ. ๔/๑)
  - กรณีมีการร้องคัดค้านเกี่ยวกับการฝ่าฝืนกฎหมายที่เกิดขึ้นในที่เลือกตั้ง ให้มีเอกสารรายงานเหตุการณ์ประจำที่เลือกตั้ง (แบบ ส.ถ./ผ.ถ. ๕/๓)

- กรณีมีการร้องคัดค้านเกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการประจำหน่วย ให้มีเอกสารแบบทักท้วงการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้ง/แบบคัดค้านการนับคะแนน หรือการรวมคะแนน (แบบ ส.ถ./ผ.ถ. ๕/๓)
- รายงานผลการนับคะแนนเลือกตั้ง (แบบ ส.ถ./ผ.ถ. ๕/๗ , ๕/๗ (น))
- ประกาศผลการนับคะแนนเลือกตั้ง (แบบ ส.ถ./ผ.ถ. ๕/๘ , ๕/๘ (น))
- ประกาศผลการเลือกตั้ง (แบบ ส.ถ./ผ.ถ. ๖/๑ , ๖/๑ (น) , ๖/๒ , ๖/๓)

๙.๒ เอกสารนอกเหนือจากข้อ ๙.๑ ให้คณะกรรมการสืบสวนและไต่สวนพิจารณาเทียบเคียงว่าควรจัดอยู่ในเรื่องใด แล้วให้จัดเรียงเข้าอยู่ในเรื่องและลำดับนั้น ๆ

๙.๓ การกำหนดลำดับหมายเลขเอกสาร เมื่อจัดเรียงเอกสารตามข้อ ๙.๑ แล้ว ให้เริ่มต้นกำหนดหมายเลขเอกสารจากเอกสารแผ่นล่างสุดเป็นอันดับแรกขึ้นมาตามลำดับ

แผนภาพที่ ๑ : กระบวนการดำเนินการสืบสวนและการไต่สวน
ในการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น

อำนาจของคณะกรรมการการเลือกตั้งในการพิจารณาวินิจฉัยชี้ขาด
การเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น

๑. การพิจารณาวินิจฉัยชี้ขาดคดีเลือกตั้ง

๑.๑ ก่อนประกาศผลการเลือกตั้ง

(๑) ก่อนวันออกเสียงลงคะแนนเลือกตั้ง

ก. ถ้าคณะกรรมการการเลือกตั้งสืบสวนหรือไต่สวนแล้วเห็นว่ามิได้เป็นไปโดยสุจริตหรือเที่ยงธรรมหรือมีหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่าผู้สมัครผู้ใดกระทำการอันเป็นเหตุให้การเลือกตั้งนั้นมิได้เป็นไปโดยสุจริตหรือเที่ยงธรรมหรือมีหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่าผู้สมัครผู้ใดก่อให้เกิดผู้อื่นกระทำ สบับสนุน หรือรู้เห็นเป็นใจให้บุคคลอื่นกระทำการดังกล่าว หรือรู้ว่ามีกระทำความดังกล่าวแล้วไม่ดำเนินการเพื่อระงับการกระทำนั้น ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งสั่งระงับสิทธิสมัครรับเลือกตั้งของผู้สมัครที่กระทำการเช่นนั้นทุกรายไว้เป็นการชั่วคราวเป็นระยะเวลาไม่เกิน ๑ ปี นับแต่วันที่คณะกรรมการการเลือกตั้งมีคำสั่ง คำสั่งของคณะกรรมการการเลือกตั้ง ให้เป็นที่สุด (พรบ.ลต.สถ./ผถ. ม.๑๐๗ ๖.๑ ๖.๒)

ข. เมื่อคณะกรรมการการเลือกตั้งดำเนินการสั่งระงับสิทธิสมัครรับเลือกตั้งของผู้สมัครแล้ว ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งยื่นคำร้องต่อศาลอุทธรณ์หรือศาลอุทธรณ์ภาคที่มีเขตอำนาจพิจารณาสั่งเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งหรือเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของผู้นั้นเป็นเวลา ๑๐ ปี การพิจารณาของศาลอุทธรณ์หรือศาลอุทธรณ์ภาคให้นำสำนวนการสืบสวนหรือไต่สวนของคณะกรรมการการเลือกตั้งเป็นหลักในการพิจารณา และเพื่อประโยชน์แห่งความยุติธรรม ให้ศาลมีอำนาจสั่งไต่สวนข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานเพิ่มเติมได้ คำวินิจฉัยของศาลอุทธรณ์หรือศาลอุทธรณ์ภาคให้เป็นที่สุด (พรบ.ลต.สถ./ผถ. ม. ๑๐๘ ๖.๑ ๖.๓ ๖.๒)

ในกรณีที่ปรากฏต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าการกระทำอันเป็นเหตุให้การเลือกตั้งมิได้เป็นไปโดยสุจริตหรือเที่ยงธรรม ไม่ว่าจะเป็นการกระทำของผู้ใด ถ้าเห็นว่าผู้สมัครผู้ใดจะได้รับประโยชน์จากการกระทำนั้น คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจสั่งให้ผู้สมัครผู้นั้นระงับหรือดำเนินการใดเพื่อแก้ไขความไม่สุจริตหรือความไม่เที่ยงธรรมนั้นภายในเวลาที่กำหนด ในกรณีที่ผู้สมัครผู้นั้นไม่ดำเนินการตามคำสั่งของคณะกรรมการการเลือกตั้งโดยไม่มีเหตุอันสมควรให้สันนิษฐานว่าผู้สมัครผู้นั้นเป็นผู้สนับสนุนการกระทำนั้น เว้นแต่ผู้สมัครจะพิสูจน์ได้ว่าไม่มีส่วนรู้เห็นในการกระทำดังกล่าว (พรบ.ลต.สถ./ผถ. ม.๑๐๗ ๖.๓)

(๒) หลังนับคะแนนเลือกตั้ง/หลังวันออกเสียงลงคะแนนเลือกตั้ง

(๒.๑) หลังนับคะแนนเลือกตั้ง

ในกรณีที่ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำจังหวัด มีเหตุอันควรสงสัยโดยมีหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่ามีการฝ่าฝืนมาตรา ๖๕ หรือมีกรณีอื่นที่ทำให้การเลือกตั้งมิได้เป็นไปโดยสุจริตหรือเที่ยงธรรม ให้รายงานต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งโดยพลัน เมื่อคณะกรรมการการเลือกตั้งได้รับรายงานจากผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำจังหวัดกรณีดังกล่าว หรือเมื่อมีกรณีที่คณะกรรมการการเลือกตั้งมีเหตุอันควรสงสัยโดยมีหลักฐานตามสมควรว่ามีการฝ่าฝืนมาตรา ๖๕ หรือมีกรณีอื่นที่ทำให้การเลือกตั้งมิได้เป็นไปโดยสุจริตหรือเที่ยงธรรม ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งดำเนินการไต่สวนโดยพลัน ถ้าผลการไต่สวนปรากฏว่ามีมูลให้คณะกรรมการการเลือกตั้งมีคำสั่งให้มีการเลือกตั้งใหม่ เว้นแต่การฝ่าฝืนหรือความไม่สุจริตหรือไม่เที่ยงธรรมดังกล่าวมิได้เกี่ยวข้องกับผู้ใดคะแนนในลำดับที่จะได้รับเลือกตั้ง ในกรณีเช่นนี้ให้ดำเนินการเพื่อให้มีการลงโทษผู้กระทำความผิดต่อไปโดยเร็ว เพื่อประโยชน์ในการหาความจริง ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งมีหน้าที่และ

อำนาจไต่สวนครอบคลุมถึงการเลือกตั้งในหน่วยเลือกตั้งที่มีได้มีเหตุสงสัยดังกล่าวตามที่เห็นสมควรด้วย (พรบ.ลต.สส./ผถ. ม.๑๐๖ ว.๓ ถึง ๖.๕)

(๒.๒) หลังวันลงคะแนนเลือกตั้ง

ก. ถ้าคณะกรรมการการเลือกตั้งสืบสวนหรือไต่สวนแล้วเห็นว่ามิหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่าผู้สมัครผู้ใดกระทำการอันเป็นเหตุให้การเลือกตั้งนั้นมิได้เป็นไปโดยสุจริตหรือเที่ยงธรรมหรือมิหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่าผู้สมัครผู้ใดก่อให้เกิดผู้อื่นกระทำ สนับสนุน หรือรู้เห็นเป็นใจให้บุคคลอื่นกระทำการดังกล่าว หรือรู้ว่าการกระทำดังกล่าวแล้วไม่ดำเนินการเพื่อระงับการกระทำนั้น ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งสั่งระงับสิทธิสมัครรับเลือกตั้งของผู้สมัครที่กระทำการเช่นนั้นทุกรายไว้เป็นการชั่วคราวเป็นระยะเวลาไม่เกิน ๑ ปี นับแต่วันที่คณะกรรมการการเลือกตั้งมีคำสั่ง และในกรณีที่ผู้สมัครที่ถูกระงับสิทธิสมัครรับเลือกตั้งได้คะแนนเลือกตั้งในลำดับที่ได้รับเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งนั้น ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งสั่งให้มีการเลือกตั้งใหม่ คำสั่งของคณะกรรมการการเลือกตั้ง ให้เป็นที่สุด (พรบ.ลต.สส./ผถ. ม.๑๐๗ ๖.๑ ๖.๒ ๖.๔)

ข. เมื่อคณะกรรมการการเลือกตั้งดำเนินการสั่งระงับสิทธิสมัครรับเลือกตั้งของผู้สมัครแล้ว ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งยื่นคำร้องต่อศาลอุทธรณ์หรือศาลอุทธรณ์ภาคที่มีเขตอำนาจเพื่อพิจารณาสั่งเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งหรือเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของผู้นั้นเป็นเวลา ๑๐ ปี การพิจารณาของศาลอุทธรณ์หรือศาลอุทธรณ์ภาคให้นำสำนวนการสืบสวนหรือไต่สวนของคณะกรรมการการเลือกตั้งเป็นหลักในการพิจารณาและเพื่อประโยชน์แห่งความยุติธรรม ให้ศาลมีอำนาจสั่งไต่สวนข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานเพิ่มเติมได้คำวินิจฉัยของศาลอุทธรณ์หรือศาลอุทธรณ์ภาคให้เป็นที่สุด (พรบ.ลต.สส./ผถ. ม. ๑๐๘ ๖.๑ ๖.๓ ๖.๖)

ในกรณีที่ปรากฏต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าการกระทำอันเป็นเหตุให้การเลือกตั้งมิได้เป็นไปโดยสุจริตหรือเที่ยงธรรม ไม่ว่าจะเป็นการกระทำของผู้ใด ถ้าเห็นว่าผู้สมัครผู้ใดจะได้รับประโยชน์จากการกระทำนั้น คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจสั่งให้ผู้สมัครผู้นั้นระงับหรือดำเนินการใดเพื่อแก้ไขความไม่สุจริตหรือความไม่เที่ยงธรรมนั้นภายในเวลาที่กำหนด ในกรณีที่ผู้สมัครผู้นั้นไม่ดำเนินการตามคำสั่งของคณะกรรมการการเลือกตั้งโดยไม่มีเหตุอันสมควรให้สันนิษฐานว่าผู้สมัครผู้นั้นเป็นผู้สนับสนุนการกระทำนั้น เว้นแต่ผู้สมัครจะพิสูจน์ได้ว่าไม่มีส่วนรู้เห็นในการกระทำดังกล่าว (พรบ.ลต.สส./ผถ. ม.๑๐๗ ๖.๒)

๑.๒ หลังประกาศผลการเลือกตั้ง

(๑) ภายหลังจากประกาศผลการเลือกตั้ง มีหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่าผู้สมัครรับเลือกตั้งผู้ใดกระทำการทุจริตในการเลือกตั้ง หรือรู้เห็นกับการกระทำของบุคคลอื่น ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งยื่นคำร้องต่อศาลอุทธรณ์เพื่อสั่งเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้ง หรือเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของผู้นั้น (รธน. ม.๒๒๖)

(๒) เมื่อประกาศผลการเลือกตั้งแล้วปรากฏหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่าผลการเลือกตั้งเกิดจากการเลือกตั้งที่มีได้เป็นไปโดยสุจริตหรือเที่ยงธรรม ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งยื่นคำร้องต่อศาลอุทธรณ์หรือศาลอุทธรณ์ภาคเพื่อพิจารณาสั่งให้มีการเลือกตั้งใหม่สำหรับการเลือกตั้งนั้น และสั่งเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้ง หรือเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของผู้ที่กระทำการอันเป็นเหตุให้การเลือกตั้งมิได้เป็นไปโดยสุจริตหรือเที่ยงธรรมเป็นเวลา ๑๐ ปี และให้ศาลสั่งผู้สมัครที่ถูกเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งหรือเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งรับผิดชอบค่าใช้จ่ายสำหรับการเลือกตั้งที่เป็นเหตุให้ศาลมีคำสั่งให้มีการเลือกตั้งใหม่ (จำนวนค่าใช้จ่ายให้ศาลพิจารณาจากหลักฐานที่คณะกรรมการการเลือกตั้งเสนอต่อศาล) (พรบ.ลต.สส./ผถ. ม.๑๐๘ ๖.๒ ม.๑๐๙)

การพิจารณาของศาลอุทธรณ์หรือศาลอุทธรณ์ภาคให้นำสำนวนการสืบสวนหรือไต่สวนของคณะกรรมการการเลือกตั้งเป็นหลักในการพิจารณา และเพื่อประโยชน์แห่งความยุติธรรม ให้ศาลมีอำนาจสั่งไต่สวนข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานเพิ่มเติมได้ คำวินิจฉัยของศาลอุทธรณ์หรือศาลอุทธรณ์ภาคให้เป็นที่สุด และเมื่อศาลอุทธรณ์หรือศาลอุทธรณ์ภาคมีคำสั่งรับคำร้องไว้พิจารณาแล้ว ให้ผู้บริหารท้องถิ่น หรือสมาชิก

สภาท้องถิ่น แล้วแต่กรณีหยุดปฏิบัติหน้าที่จนกว่าศาลจะพิพากษาว่าผู้นั้นมิได้กระทำความผิด ในกรณีที่ผู้บริหารท้องถิ่นต้องหยุดปฏิบัติหน้าที่ ให้รองผู้บริหารท้องถิ่น เลขานุการผู้บริหารท้องถิ่น ที่ปรึกษาผู้บริหารท้องถิ่นนั้นหยุดปฏิบัติหน้าที่ด้วย (พรบ.ลต.สท./ผถ. ม.๑๐๘ วรรค ๓ ถึง ๖)

๒. การดำเนินคดีอาญา

ในการดำเนินคดีอาญากรณีที่มีบุคคลใดกระทำความผิดอาญาเกี่ยวกับกฎหมายการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจดำเนินคดีอาญาแก่บุคคลใด ดังนี้

๒.๑ กต. ให้พนักงานสอบสวนหรือพนักงานอัยการดำเนินคดีอาญา (พรบ. กต. ม. ๔๑ ม. ๔๒ วรรค ๕, ระเบียบสืบสวนฯ ข้อ ๗๓)

หากปรากฏหลักฐานอันควรเชื่อว่ามีผู้กระทำการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามกฎหมายเกี่ยวกับการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น คณะกรรมการการเลือกตั้งมีหน้าที่ดำเนินการให้มีการสืบสวน หรือไต่สวน และไม่เป็นการตัดอำนาจคณะกรรมการการเลือกตั้งที่จะดำเนินการให้พนักงานสอบสวนและพนักงานอัยการดำเนินการไปตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาได้

๒.๒ กต. แจ้งให้พนักงานอัยการที่มีเขตอำนาจเพื่อพิจารณาดำเนินคดีอาญา (พรบ.กต. ม. ๔๔ วรรค ๑)

เมื่อมีกรณีที่จะต้องดำเนินคดีอาญากับบุคคลใดเพราะเหตุกระทำความผิดตามกฎหมายเกี่ยวกับการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งแจ้งให้พนักงานอัยการที่มีเขตอำนาจเพื่อพิจารณาดำเนินการต่อไป โดยให้ส่งสำนวนการไต่สวนหรือสำนวนการสอบสวนให้พนักงานอัยการเพื่อใช้เป็นสำนวนในการดำเนินคดี โดยถือว่าสำนวนการไต่สวนหรือสำนวนการสอบสวนดังกล่าวเป็นสำนวนการสอบสวนของพนักงานสอบสวนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา โดยจะส่งตัวผู้ต้องหาไปพร้อมกับสำนวนการไต่สวนหรือสำนวนการสอบสวนหรือไม่ก็ได้ แต่พนักงานอัยการมีอำนาจสั่งให้เจ้าพนักงานตามมาตรา ๔๒ ไต่สวนเพิ่มเติม หรือพนักงานอัยการจะดำเนินการไต่สวนหรือสอบสวนเพิ่มเติมเองก็ได้ ถ้าพนักงานอัยการยื่นฟ้องต่อศาล และเป็นกรณีที่ไม่มีตัวผู้ถูกกล่าวหาให้ศาลออกหมายเรียกหรือออกหมายจับผู้ถูกกล่าวหาตามควรแก่กรณีเพื่อดำเนินคดีต่อไป แต่ถ้าพนักงานอัยการเห็นควรสั่งไม่ฟ้อง ให้เสนอเรื่องต่ออัยการสูงสุดเพื่อวินิจฉัย เมื่ออัยการสูงสุดวินิจฉัยประการใดให้แจ้งให้คณะกรรมการทราบ และให้คณะกรรมการเผยแพร่เหตุผลดังกล่าวให้ประชาชนทราบเป็นการทั่วไป ในการดำเนินการดังกล่าว คณะกรรมการการเลือกตั้งจะมอบอำนาจให้ผู้ว่าราชการจังหวัดในจังหวัดที่จัดให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นเป็นผู้ดำเนินการแทนคณะกรรมการการเลือกตั้งก็ได้

๒.๓ กต. มอบอำนาจให้ผู้ว่าราชการจังหวัดดำเนินคดีอาญา (พรบ.กต. ม.๔๔ วรรค ๒)

ในการดำเนินคดีอาญากับบุคคลใดเพราะเหตุกระทำความผิดกฎหมายเกี่ยวกับการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น คณะกรรมการการเลือกตั้งจะมอบอำนาจให้ผู้ว่าราชการจังหวัดในจังหวัดที่จัดให้มีการเลือกตั้งเป็นผู้ดำเนินการแทนคณะกรรมการการเลือกตั้งก็ได้

๓. การวินิจฉัยสิทธิสมัครรับเลือกตั้ง

๓.๑ กรณีผู้สมัครไม่มีชื่อในประกาศรายชื่อผู้สมัคร (พรบ.ลต.สท./ผถ. ม.๕๕)

ผู้สมัครผู้ใดไม่มีชื่อในประกาศรายชื่อผู้สมัคร ให้มีสิทธิยื่นคำร้องต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งภายใน ๓ วันนับแต่วันที่ประกาศรายชื่อผู้สมัคร ในการนี้ ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งมีคำวินิจฉัยโดยเร็ว และให้ผู้อำนวยความสะดวกการเลือกตั้งประจำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และหน่วยงาน

ที่เกี่ยวข้องดำเนินการตามคำวินิจฉัยนั้น เพื่อประโยชน์และความสะดวกรวดเร็วในการรับคำร้องและคำวินิจฉัย คณะกรรมการการเลือกตั้งอาจมอบอำนาจให้คณะบุคคลพิจารณาและวินิจฉัยเบื้องต้นเพื่อเสนอต่อ คณะกรรมการการเลือกตั้งตามระเบียบที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนดก็ได้

๓.๒ กรณีความปรากฏหรือได้รับแจ้งว่าผู้สมัครไม่มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้ง (พรบ.ลต.สส./ผถ. ม.๕๖)

เมื่อความปรากฏต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งหรือผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหรือได้รับแจ้งจากบุคคลใดๆ ผู้สมัครผู้ใดไม่มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้ง ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งวินิจฉัยโดยเร็ว ถ้าความปรากฏหรือได้รับแจ้งก่อนวันเลือกตั้งไม่น้อยกว่า ๒๐ วัน ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งวินิจฉัยให้แล้วเสร็จก่อนวันเลือกตั้งไม่น้อยกว่า ๑๐ วัน และถ้ามีหลักฐานตามสมควรว่าผู้สมัครผู้นั้นไม่มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้ง ให้ส่งถอนชื่อผู้นั้นออกจากบัญชีรายชื่อผู้สมัคร เพื่อประโยชน์และความสะดวกรวดเร็วในการรับคำร้องและคำวินิจฉัย คณะกรรมการการเลือกตั้งอาจมอบอำนาจให้คณะบุคคลพิจารณาและวินิจฉัยเบื้องต้นเพื่อเสนอต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งตามระเบียบที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด

การอุทธรณ์คำวินิจฉัยของคณะกรรมการการเลือกตั้ง ให้อุทธรณ์ต่อศาลอุทธรณ์หรือศาลอุทธรณ์ภาคที่มีเขตอำนาจ คำวินิจฉัยของศาลอุทธรณ์หรือศาลอุทธรณ์ภาคให้เป็นที่สุด การอุทธรณ์ดังกล่าวไม่เป็นเหตุให้ระงับหรือชะลอการเลือกตั้งและให้ศาลอุทธรณ์หรือศาลอุทธรณ์ภาคพิจารณาวินิจฉัยให้แล้วเสร็จก่อนวันเลือกตั้ง

๔. การออกเสียงลงคะแนนใหม่และการนับคะแนนเลือกตั้งใหม่

ในการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นคณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจสั่งให้ดำเนินการออกเสียงลงคะแนนใหม่หรือนับคะแนนเลือกตั้งใหม่ได้ ในกรณีดังต่อไปนี้

๔.๑ กรณีที่บัตรเสียตามมาตรา ๑๐๐ เป็นบัตรปลอม (พรบ.ลต.สส./ผถ. ม.๑๐๔)

ในกรณีที่บัตรเสียตามมาตรา ๑๐๐ เป็นบัตรปลอม ให้คณะกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งแยกบัตรปลอมออกไว้ต่างหาก และรายงานต่อผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและผู้อำนวยความสะดวกประจำจังหวัดเพื่อเสนอเรื่องให้คณะกรรมการการเลือกตั้งพิจารณาดำเนินการเมื่อคณะกรรมการการเลือกตั้งได้รับรายงานแล้วให้มีหน้าที่ดำเนินการไต่สวนตรวจสอบโดยพลัน ถ้ามิได้มีหลักฐานอันแสดงได้ว่าบัตรปลอมที่พบนั้นมีใช่เป็นวิธีการในการทุจริตการเลือกตั้งหรือทำให้การเลือกตั้งไม่สุจริตหรือไม่เที่ยงธรรม ให้ส่งยกเลิกการเลือกตั้งของหน่วยเลือกตั้งนั้น และสั่งให้ดำเนินการลงคะแนนใหม่ในกรณีที่เห็นสมควรให้คณะกรรมการการเลือกตั้งตรวจสอบบัตรเลือกตั้งของหน่วยเลือกตั้งอื่นทุกหน่วยหรือบางหน่วยตามที่เห็นสมควรด้วย ในกรณีเช่นนั้น ให้คณะกรรมการการเลือกตั้ง หรือกรรมการการเลือกตั้งที่ได้รับมอบหมายจากคณะกรรมการการเลือกตั้งสั่งให้เปิดหีบบัตรเลือกตั้งเพื่อตรวจสอบได้ แต่ต้องแจ้งให้ผู้สมัครทราบวันเวลาและสถานที่ที่จะเปิดหีบบัตรเลือกตั้ง โดยแจ้งให้ทราบด้วยว่าผู้สมัครมีสิทธิเข้าร่วมสังเกตการณ์ด้วยตนเองหรือจะส่งผู้แทนมาแทนตนก็ได้ ในกรณีที่ตรวจสอบแล้วคณะกรรมการการเลือกตั้งรับรองว่าไม่มีการทุจริตหรือไม่มีการฉ้อโกงไม่เที่ยงธรรม ให้ดำเนินการประกาศผลการนับคะแนนเลือกตั้งต่อไป

๔.๒ กรณีจำนวนผู้มาใช้สิทธิเลือกตั้งไม่ตรงกับจำนวนบัตรเลือกตั้งที่ใช้ออกเสียงลงคะแนน

(พรบ.ลต.สส./ผถ. ม.๑๐๕ ๖.๑ ๖.๒)

ในกรณีที่ผลการนับคะแนนเลือกตั้งปรากฏว่าจำนวนผู้มาใช้สิทธิเลือกตั้งไม่ตรงกับจำนวนบัตรเลือกตั้งที่ใช้ออกเสียงลงคะแนน ให้คณะกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งดำเนินการตรวจสอบความถูกต้อง หากยังไม่ตรงกันอีกให้รายงานพร้อมเหตุผลต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งเพื่อพิจารณาสั่งให้มีการนับคะแนนเลือกตั้งใหม่หรือสั่งให้ออกเสียงลงคะแนนใหม่ในหน่วยเลือกตั้งนั้น พร้อมทั้งแจ้งให้ผู้อำนวยความสะดวก

ประจำองค์รปกครองส่วนท้องถิ่นทราบ และนำเสนอให้บัตรเลือกตั้ง พร้อมวัสดุอุปกรณ์การเลือกตั้งแก่ คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำองค์รปกครองส่วนท้องถิ่นหรือผู้ซึ่งคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำองค์รปกครองส่วนท้องถิ่นมอบหมาย

ในกรณีที่คณะกรรมการการเลือกตั้งสั่งให้มีการนับคะแนนเลือกตั้งใหม่ หากปรากฏว่าจำนวน ผู้มาใช้สิทธิเลือกตั้งไม่ตรงกับจำนวนบัตรเลือกตั้งที่ใช้ออกเสียงลงคะแนน ให้สันนิษฐานว่าการเลือกตั้งในหน่วย เลือกตั้งนั้นมีได้เป็นไปโดยสุจริตหรือเที่ยงธรรม และให้คณะกรรมการการเลือกตั้งตรวจสอบบัตรเลือกตั้งของ หน่วยเลือกตั้งอื่นทุกหน่วยหรือบางหน่วยตามที่เห็นสมควรด้วย ทั้งนี้ ให้นำมาตรา ๑๐๔ วรรคสอง มาใช้บังคับ แก่การตรวจสอบบัตรเลือกตั้งดังกล่าวด้วยโดยอนุโลม

เมื่อคณะกรรมการการเลือกตั้งสั่งให้มีการนับคะแนนเลือกตั้งใหม่ ให้ผู้อำนวยการการเลือกตั้ง ประจำจังหวัดควบคุมการนับคะแนนเลือกตั้งใหม่ให้แล้วเสร็จภายใน ๓๐ วัน นับแต่วันที่คณะกรรมการการเลือกตั้ง มีคำสั่ง (ระเบียบ ลต.สธ./ผถ. ข้อ ๑๘๙ ว. ๒)

๔.๓ กรณีมีผู้ร้องเรียนโดยมีหลักฐานตามสมควรว่าการนับคะแนนเลือกตั้งมิได้เป็นไปโดยสุจริตหรือ เที่ยงธรรม (พรบ.ลต.สธ./ผถ. ม.๑๐๖ ว.๒)

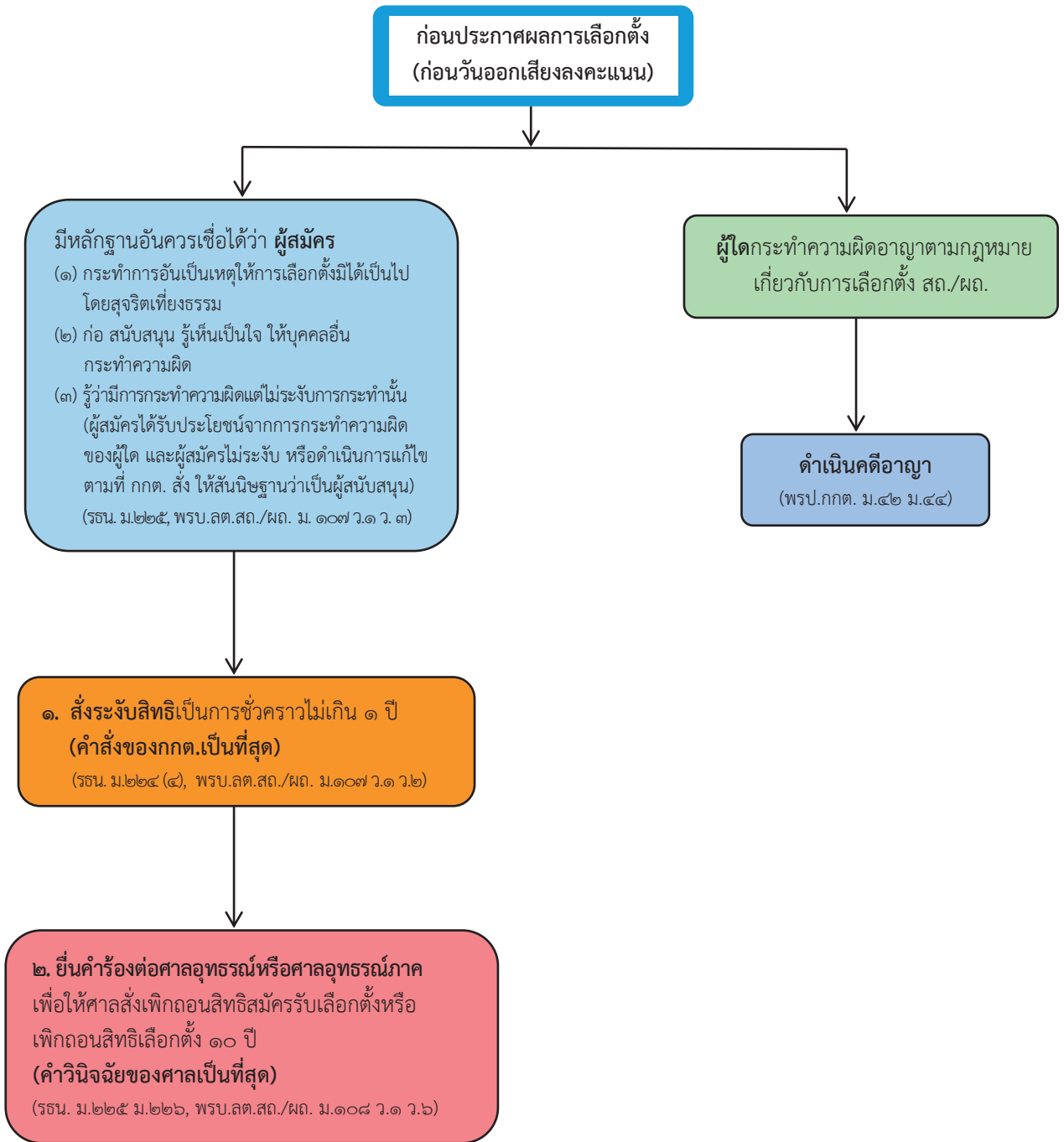
ในกรณีที่ผู้ร้องเรียนโดยมีหลักฐานตามสมควรว่าการนับคะแนนเลือกตั้งมิได้เป็นไปโดยสุจริต หรือเที่ยงธรรม ให้ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำจังหวัดรายงานให้คณะกรรมการการเลือกตั้งพิจารณา ถ้าคณะกรรมการการเลือกตั้งเห็นด้วยกับรายงานดังกล่าว ให้มีคำสั่งให้นับคะแนนเลือกตั้งใหม่ การนับคะแนนใหม่ ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด

เมื่อคณะกรรมการการเลือกตั้งสั่งให้มีการนับคะแนนเลือกตั้งใหม่ ให้ผู้อำนวยการการเลือกตั้ง ประจำจังหวัดควบคุมการนับคะแนนเลือกตั้งใหม่ให้แล้วเสร็จภายใน ๓๐ วัน นับแต่วันที่คณะกรรมการ การเลือกตั้งมีคำสั่ง (ระเบียบ ลต.สธ./ผถ. ข้อ ๑๘๙ ว. ๒)

๔.๔ ในกรณีที่ปรากฏภายหลังประกาศการเลือกตั้งว่าการนับคะแนนเลือกตั้งในหน่วยเลือกตั้งใด หรือในเขตเลือกตั้งใดมิได้เป็นไปโดยสุจริตหรือเที่ยงธรรม (พรบ.ลต.สธ./ผถ. ม.๑๐๕ ว.๓)

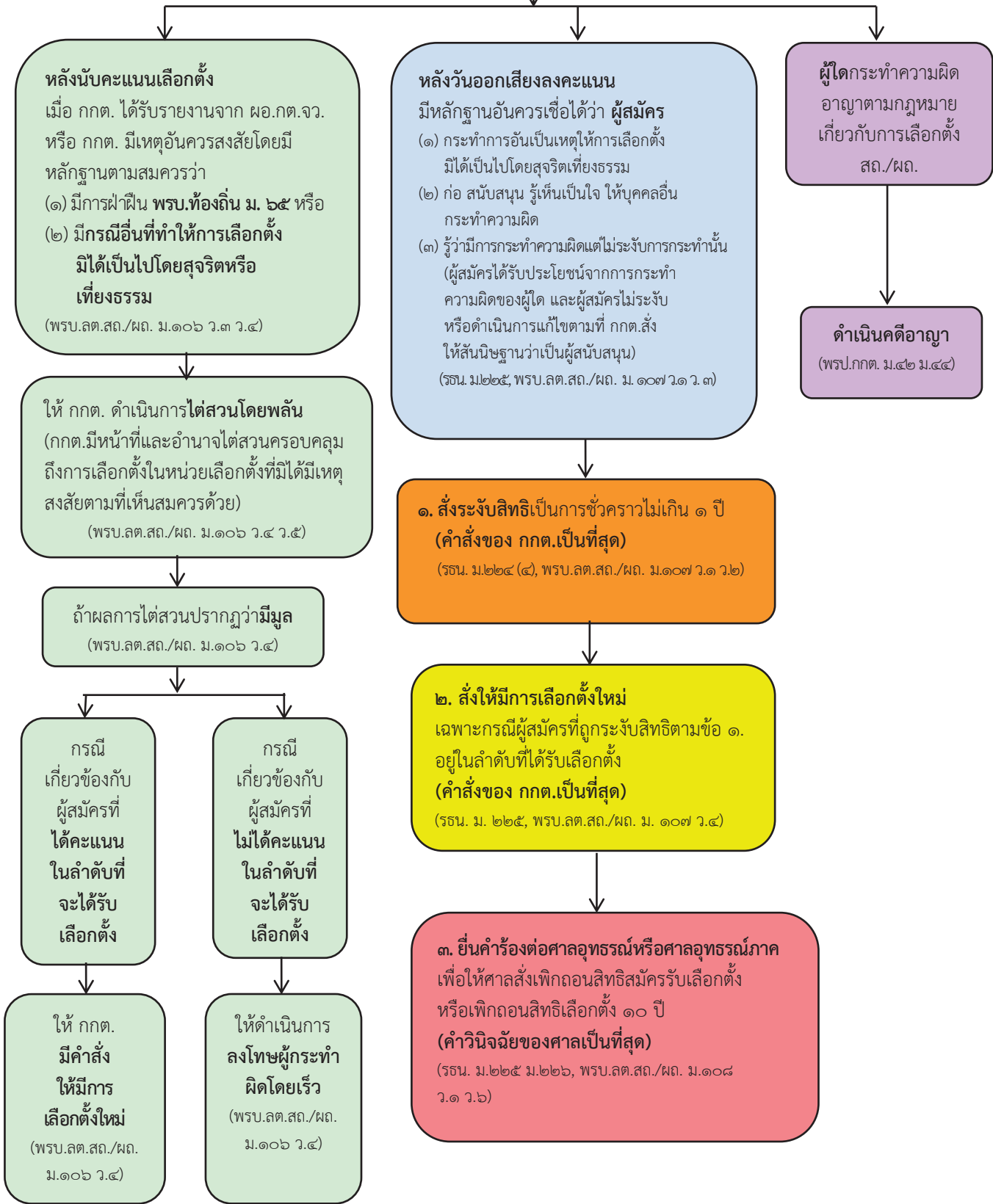
ในกรณีที่ปรากฏภายหลังการประกาศผลการเลือกตั้งว่า การนับคะแนนเลือกตั้งในหน่วย เลือกตั้งใดหรือในเขตเลือกตั้งใดมิได้เป็นไปโดยสุจริตหรือเที่ยงธรรม ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจสั่ง ให้เปิดหีบบัตรเลือกตั้งและนับคะแนนเลือกตั้งใหม่ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการการเลือกตั้ง กำหนด แต่ทั้งนี้ต้องกระทำภายใน ๙๐ วัน นับแต่วันที่ประกาศผลการเลือกตั้ง

แผนภาพที่ ๒ : อำนาจของคณะกรรมการการเลือกตั้ง
ในการพิจารณาวินิจฉัยชี้ขาดคดีเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น

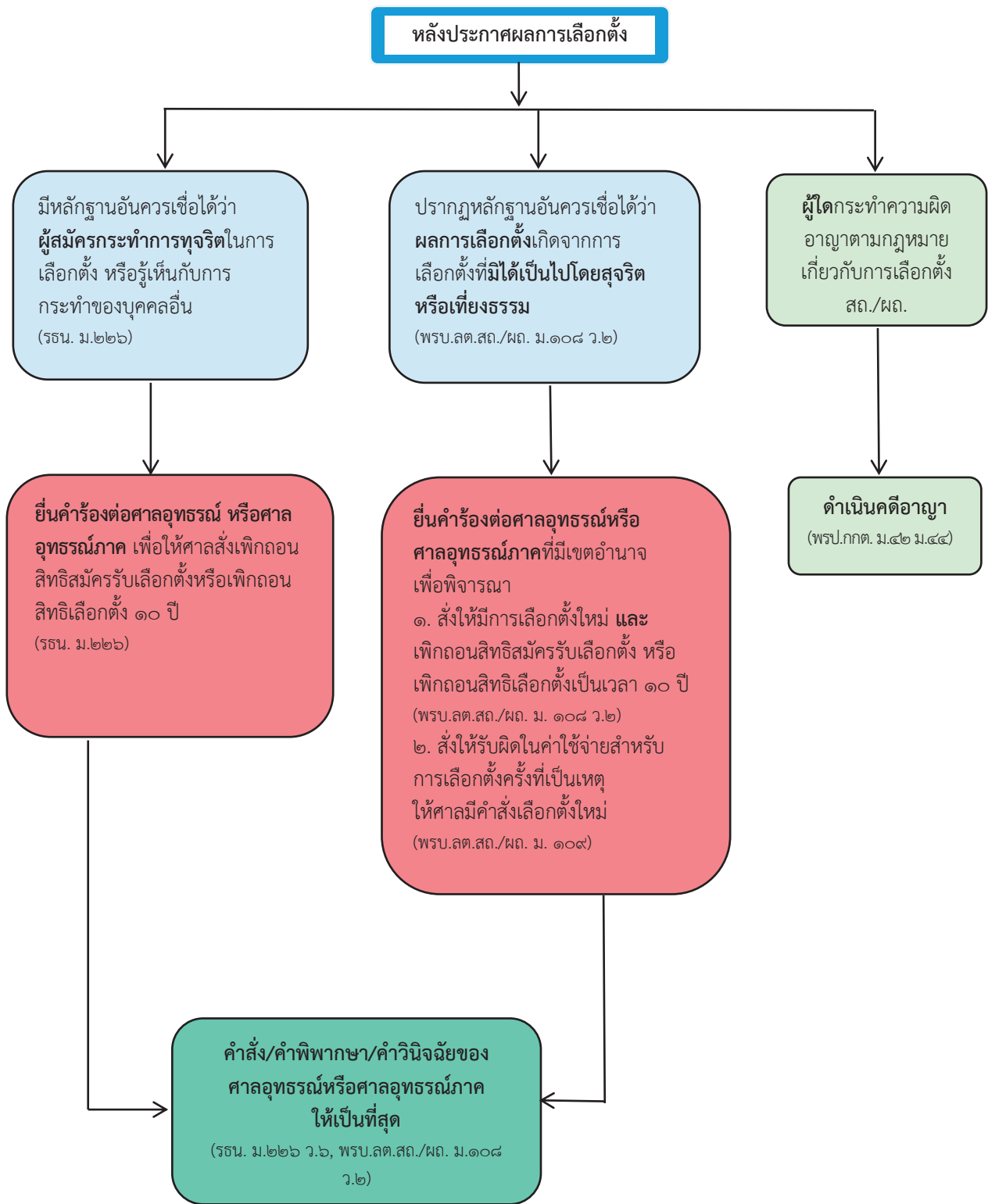

หมายเหตุ การพิจารณาของศาลอุทธรณ์หรือศาลอุทธรณ์ภาคให้นำสำนวนการสืบสวนหรือการไต่สวนของ กกต.เป็นหลัก
ในการพิจารณา และให้ศาลมีอำนาจสั่งไต่สวนข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานเพิ่มเติมได้ (รธน. ม.๒๒๖ ๖.๒,
พรบ.กกต. ม.๔๔ ๖.๓, พรบ.ลต.สส./ผถ. ม.๑๐๘ ๖.๓)

ก่อนประกาศผลการเลือกตั้ง
(หลังนับคะแนนเลือกตั้ง/หลังวันออกเสียงลงคะแนน)

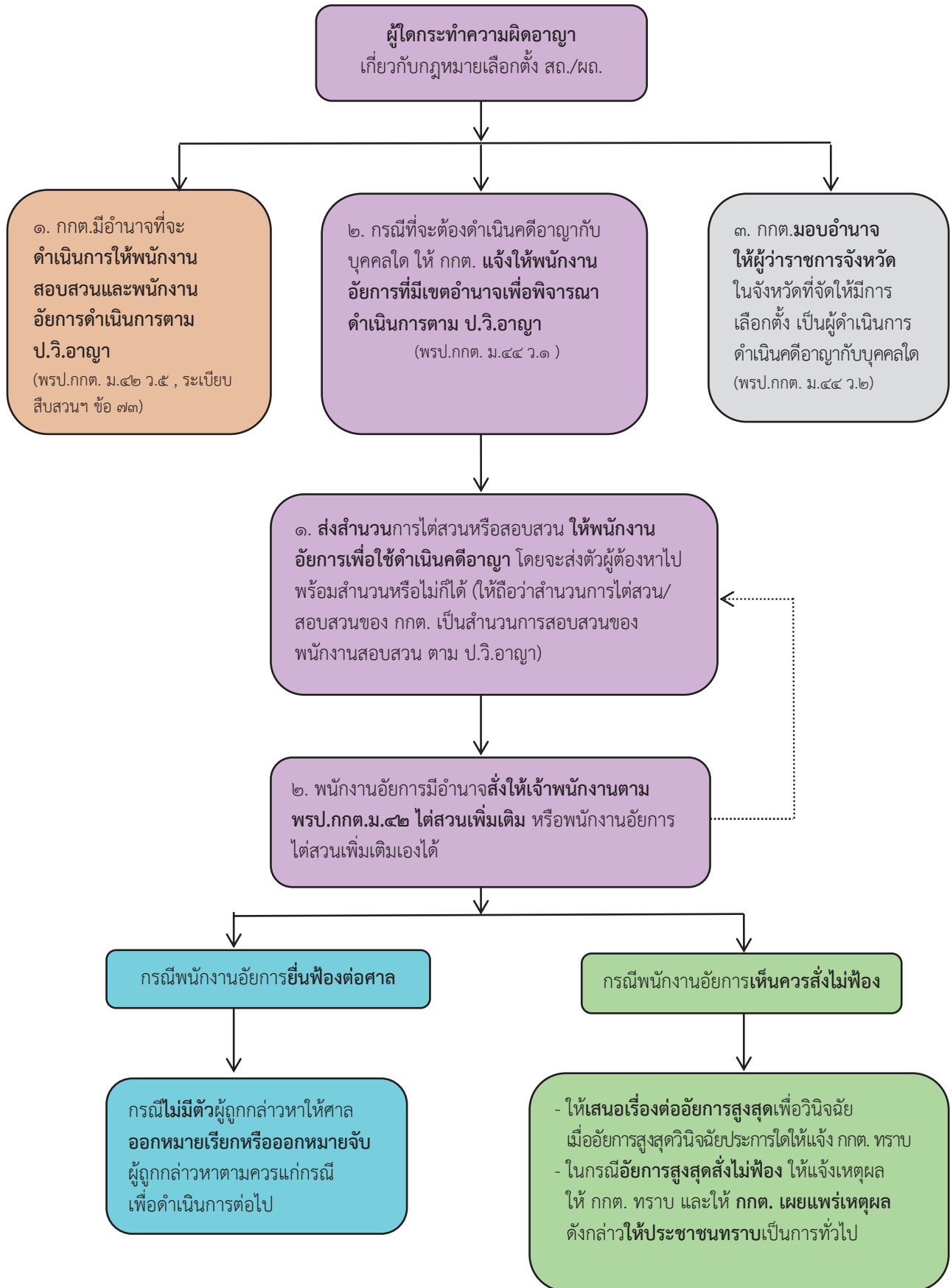
หมายเหตุ ๑. กรณี ผอ.กต.จว. มีเหตุอันควรสงสัยโดยมีหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่ามีการฝ่าฝืน พรบ.ลต.สส./ผถ. ม.๖๕ หรือกรณีอื่นที่ทำให้การเลือกตั้งมิได้เป็นไปโดยสุจริตหรือเที่ยงธรรม ให้ ผอ.กต.จว. รายงาน กกต. โดยพลัน (พรบ.ลต.สส./ผถ. ม.๑๐๖ ๖.๓)
๒. การพิจารณาของศาลอุทธรณ์หรือศาลอุทธรณ์ภาคให้นำสำนวนการสืบสวนหรือการไต่สวนของ กกต.เป็นหลักในการพิจารณา และให้ศาลมีอำนาจสั่งไต่สวนข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานเพิ่มเติมได้ (รธน. ม.๒๒๖ ๖.๒, พรบ.กกต. ม.๔๔ ๖.๓, พรบ.ลต.สส./ผถ. ม.๑๐๘ ๖.๓)

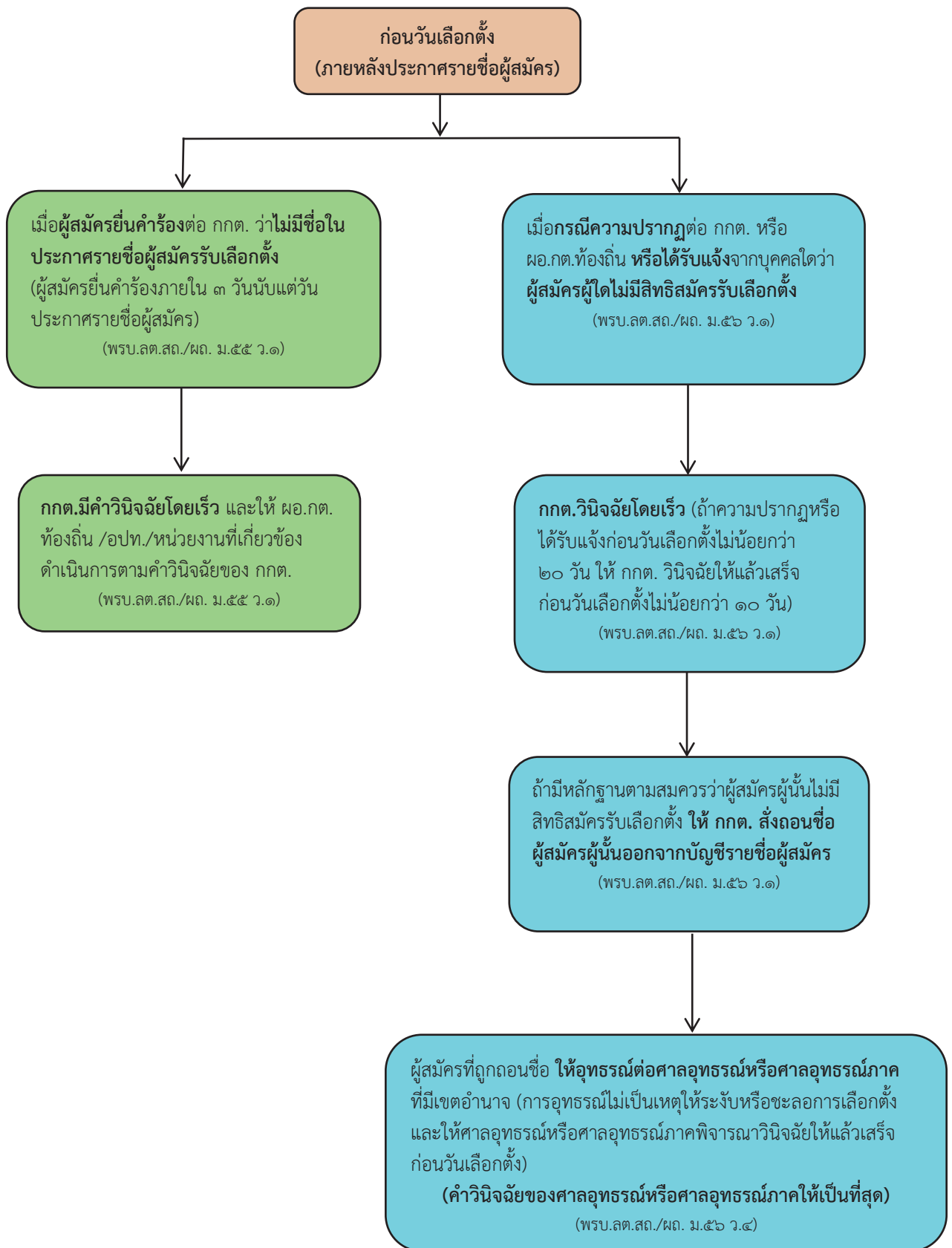
หมายเหตุ ๑. เมื่อศาลอุทธรณ์หรือศาลอุทธรณ์ภาคมีคำสั่งรับคำร้องไว้พิจารณาแล้ว ให้ผู้บริหารท้องถิ่น หรือสมาชิกสภาท้องถิ่น แล้วแต่กรณีหยุดปฏิบัติหน้าที่จนกว่าศาลจะพิพากษาว่าผู้นั้นมิได้กระทำความผิด ในกรณีผู้บริหารท้องถิ่นหยุดปฏิบัติหน้าที่ ให้รองผู้บริหารท้องถิ่น เลขานุการผู้บริหารท้องถิ่น ที่ปรึกษาผู้บริหารท้องถิ่นหยุดปฏิบัติหน้าที่ด้วย (รธน. ม.๒๒๖ ว.๔ ๖.๖ , พรบ.ลต.สส./ผถ. ม.๑๐๘ ๖.๔ ๖.๕)

๒. การพิจารณาของศาลอุทธรณ์หรือศาลอุทธรณ์ภาคให้นำส่วนการสืบสวนหรือการไต่สวนของ กกต.เป็นหลักในการพิจารณา และให้ศาลมีอำนาจสั่งไต่สวนข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานเพิ่มเติมได้ (รธน. ม.๒๒๖ ๖.๒, พรบ.กต. ม.๔๔ ๖.๓, พรบ.ลต.สส./ผถ. ม.๑๐๘ ๖.๓)

แผนภาพที่ ๓ : อำนาจของคณะกรรมการการเลือกตั้งในการดำเนินคดีอาญา
ตามกฎหมายเกี่ยวกับการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น

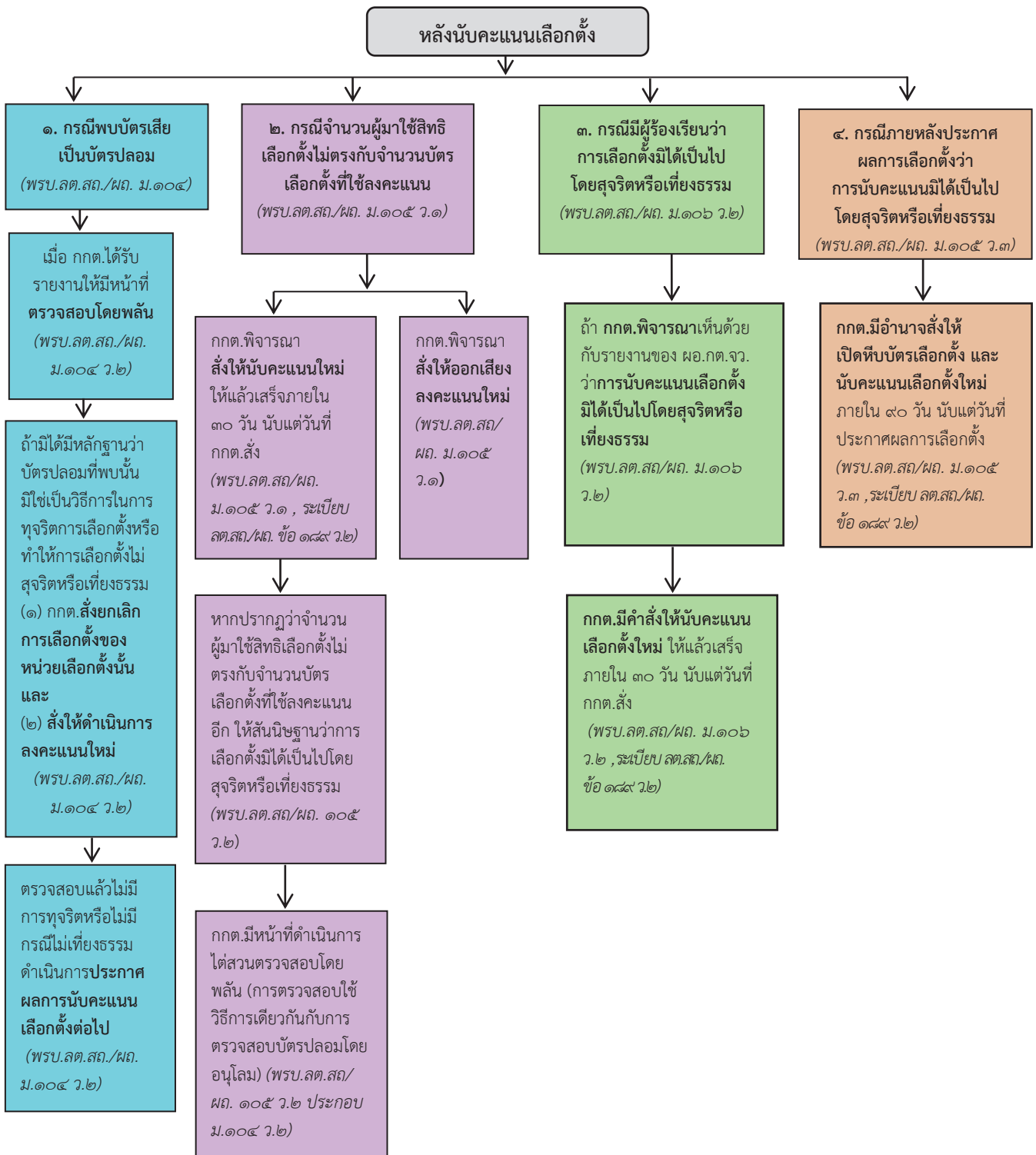

แผนภาพที่ ๔ : อำนาจของคณะกรรมการการเลือกตั้งในการวินิจฉัยสิทธิสมัครรับเลือกตั้ง สมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น

หมายเหตุ การพิจารณาและวินิจฉัยตาม พรบ.ลต.สส./ผถ. ม.๕๕ และ ม.๕๖ กกต. อาจมอบอำนาจให้คณะบุคคลพิจารณา และวินิจฉัยเบื้องต้นเพื่อเสนอต่อ กกต. ตามระเบียบที่ กกต. กำหนดก็ได้ (ระเบียบ ลต.สส./ผถ. พ.ศ. ๒๕๖๒ หมวด ๖)

แผนภาพที่ ๕ : อำนาจของคณะกรรมการการเลือกตั้งในการสั่งให้มีการออกเสียงลงคะแนนใหม่ และนับคะแนนเลือกตั้งใหม่ ในการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น

- หมายเหตุ ๑. ในกรณีที่บัตรเสียเป็นบัตรปลอม ให้ กปน. แยกบัตรปลอมออกไว้ต่างหาก และรายงานต่อ ผอ.กต.ท้องถิ่น และ ผอ.กต.จว. เพื่อเสนอ ให้ กกต.พิจารณาดำเนินการ (พรบ.ลต.สถ./ผถ. ม.๑๐๔ ๖.๑)
๒. ในกรณีที่จำนวนผู้มาใช้สิทธิเลือกตั้งไม่ตรงกับจำนวนบัตรเลือกตั้งที่ใช้ลงคะแนน ให้ กปน. ดำเนินการตรวจสอบความถูกต้องก่อน หากยังไม่ตรงกันอีกจึงให้รายงานพร้อมเหตุผลต่อ กกต. (พรบ.ลต.สถ./ผถ. ม.๑๐๕ ๖.๑)
๓. ในกรณีที่ผู้ร้องเรียนว่าการนับคะแนนเลือกตั้งมิได้เป็นไปโดยสุจริตหรือเที่ยงธรรม ให้ ผอ.กต.จว. มีหน้าที่รายงานให้ กกต.พิจารณา (พรบ.ลต.สถ./ผถ. ม.๑๐๖ ๖.๒)
๔. การนับคะแนนใหม่ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่ กกต.กำหนดตามระเบียบ ลต. สถ./ผถ. หมวด ๑๓

สรุปมติ กกต. กรณีมีข้อสังเกตเกี่ยวกับการสืบสวนหรือไต่สวนตามระเบียบ กกต.
ว่าด้วยการสืบสวน การไต่สวน และการวินิจฉัยชี้ขาด พ.ศ. ๒๕๖๑
(รวบรวมข้อมูลตามมติ กกต. เดือนเมษายน ๒๕๖๒ – กุมภาพันธ์ ๒๕๖๓)

ในการเลือกสมาชิกวุฒิสภา และการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในครั้งที่ผ่านมามีคณะกรรมการการเลือกตั้งได้พิจารณาสำนวนการสืบสวนหรือการไต่สวน หรือดำเนินการอื่นใดที่เกี่ยวข้องกับระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยการสืบสวน การไต่สวน และการวินิจฉัยชี้ขาด พ.ศ. ๒๕๖๑ โดยมีมติข้อสังเกตเกี่ยวกับการสืบสวนหรือไต่สวนตามระเบียบฯ ซึ่งมีมติข้อสังเกตดังกล่าวเป็นประโยชน์และสามารถใช้เป็นแนวทางในการทำสำนวนสืบสวนหรือไต่สวน หรือดำเนินการอื่นใดตามระเบียบฯ ที่เกี่ยวข้องกับการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นต่อไปได้ จึงได้สรุปรวบรวมมติดังกล่าว ดังนี้

ที่	เรื่อง	มติข้อสังเกต
๑.	การกำหนดตัวผู้ถูกร้อง และข้อกล่าวหา	<p>๑. การกำหนดตัวผู้ถูกร้อง ควรกำหนดให้สอดคล้องกับรายละเอียดพฤติการณ์ตามคำร้องที่ระบุในคำร้องว่าผู้ใดเป็นผู้กระทำความผิด แต่หากดำเนินการไต่สวนแล้วมีเหตุอันควรสงสัยหรือความปรากฏว่า มีบุคคลอื่นกระทำความผิด และมีพฤติการณ์หรือข้อมูลเพียงพอที่จะไต่สวนต่อไปได้ ก็สามารถกำหนดให้บุคคลนั้นเป็นผู้ถูกร้องเพิ่มเติมได้ และควรเสนอให้มีการสืบสวนหรือไต่สวนในกรณีเหตุอันควรสงสัยหรือความปรากฏแยกเป็นอีกสำนวนหนึ่งต่างหาก</p> <p>๒. การกำหนดประเด็นข้อกล่าวหาควรกำหนดให้เป็นไปตามข้อเท็จจริงที่ปรากฏ เพื่อมิให้เกิดความคลาดเคลื่อน และความสับสนต่อกระบวนการพิจารณาได้ (กรณีนี้ผู้ร้องได้ยื่นคำร้องกล่าวหาผู้ถูกร้องในเรื่องที่ผู้ถูกร้องได้เคยยื่นคำร้องกล่าวหาผู้ร้องไว้ซึ่งการยื่นคำร้องของผู้ถูกร้องดังกล่าวนั้นเป็นความเท็จ เป็นการใส่ร้ายป้ายสีเพื่อหวังผลให้ผู้ร้องต้องคดี ถือว่าเป็นความผิดอย่างร้ายแรง แต่ในการตั้งประเด็นข้อกล่าวหาได้ระบุว่าเป็นกรณีที่ผู้ถูกร้องได้กล่าวหาว่าผู้ร้องทำการปราศรัยหาเสียงเลือกตั้งบริเวณสถานที่แห่งหนึ่งซึ่งเป็นความเท็จ เป็นการใส่ร้ายป้ายสีเพื่อหวังผลให้ผู้ร้องต้องคดีถือว่าเป็นความผิดอย่างร้ายแรง ซึ่งการตั้งข้อกล่าวหาในลักษณะดังกล่าวอาจทำให้เกิดความคลาดเคลื่อน และความสับสนต่อกระบวนการพิจารณาได้)</p>
๒.	การพิจารณาคำร้อง	<p>๑. คำร้องที่ผู้ร้องไม่ได้ระบุรายละเอียดพฤติการณ์อันเป็นการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามกฎหมายแต่ประการใด จึงเป็นคำร้องที่ไม่ได้เป็นไปตามระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยการสืบสวน การไต่สวน และการวินิจฉัยชี้ขาด พ.ศ. ๒๕๖๑ อันเป็นคำร้องที่ไม่ควรรับไว้ดำเนินการสืบสวนหรือไต่สวน (กรณีนี้เกิดจากการสั่งรับคำร้องที่ไม่ได้ระบุรายละเอียดพฤติการณ์อันเป็นการฝ่าฝืน</p>

ที่	เรื่อง	มติข้อสังเกต
	การพิจารณาคำร้อง (ต่อ)	<p>หรือไม่ปฏิบัติตามกฎหมายไว้ดำเนินการไต่สวน กต. จึงมีมติกำกับไปยังผู้ที่มีส่วนที่เกี่ยวข้อง)</p> <p>๒. ส่วนที่เกิดจากมีผู้แจ้งเหตุผ่านทางแอปพลิเคชันตาสับประรดในเรื่องเดียวกัน แต่รายละเอียดของพฤติการณ์ตามที่มีการแจ้งเหตุมี ๒ ประเด็น ซึ่งในแต่ละประเด็นเป็นเหตุการณ์ต่างกัน และผู้ที่ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดก็เป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งต่างรายกัน ดังนั้น ในการสั่งให้ดำเนินการไต่สวน จึงไม่ควรสั่งให้ดำเนินการเป็นส่วนเดียวกัน</p> <p>๓. กรณีที่คำร้องมีเนื้อหาเป็นเพียงการตั้งข้อสงสัย โดยมีได้มีการยืนยันว่ามีพฤติการณ์อันเป็นการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามกฎหมายเกี่ยวกับการเลือกตั้งและพรรคการเมืองอย่างไร กรณีจึงไม่เข้าลักษณะของคำร้องที่จะต้องรับไว้ดำเนินการสืบสวน สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งอาจเพียงดำเนินการตรวจสอบข้อเท็จจริงกรณีดังกล่าวว่าเกิดขึ้นเนื่องจากสาเหตุใด แล้วแจ้งผลการตรวจสอบข้อเท็จจริงให้ผู้ร้องทราบต่อไป</p> <p>๔. การพิจารณาคำร้องหรือเรื่องคัดค้านเกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้ง ควรตรวจสอบว่าการกระทำที่มีการร้องคัดค้านเป็นการกระทำไปโดยสุจริตและกระทำตามอำนาจและหน้าที่ตามระเบียบกฎหมาย หรือการดำเนินการดังกล่าวถูกต้องตามที่มติ กต. ได้ระบุไว้หรือไม่</p>
๓.	การตรวจมูลกรณี	<p>๑. เลขาธิการคณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจที่จะสั่งให้ดำเนินการตรวจมูลกรณีเพิ่มเติมเองได้ โดยมีต้องเสนอเรื่องให้คณะกรรมการการเลือกตั้งพิจารณา ดังนั้น เพื่อให้การดำเนินการดังกล่าวเป็นไปด้วยความรวดเร็ว จึงให้ถือเป็นแนวปฏิบัติ โดยให้เลขาธิการคณะกรรมการการเลือกตั้งพิจารณา สั่งให้ดำเนินการตรวจมูลกรณีเพิ่มเติมได้เองตามอำนาจที่กำหนดไว้ตามระเบียบ ฯ</p> <p>๒. กรณีสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งเสนอรายงานผลการตรวจมูลกรณีเพิ่มเติมให้ที่ประชุมคณะกรรมการการเลือกตั้งพิจารณานั้น สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งควรมีความเห็นเกี่ยวกับรายงานผลการตรวจมูลกรณีเพิ่มเติมประกอบการพิจารณาของคณะกรรมการการเลือกตั้งด้วย</p> <p>๓. ในการตรวจมูลกรณี เกี่ยวกับการจัดทำบันทึกถ้อยคำบุคคลนั้น ให้นำตัวอย่างรูปแบบของบันทึกถ้อยคำที่ปรากฏในหนังสือกฎหมาย ระเบียบ คู่มือการปฏิบัติงาน และแบบพิมพ์ต่าง ๆ เกี่ยวกับการสืบสวน การไต่สวน และการวินิจฉัยชี้ขาด การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งได้มีการแจกจ่ายให้แก่ผู้ที่เกี่ยวข้องมาปรับใช้</p>

ที่	เรื่อง	มติข้อสังเกต
๔.	การแสวงหาหรือรวบรวม พยานหลักฐาน ในชั้นตรวจ มูลคดี หรือในชั้นสืบสวนหรือ ใต้สวน	<p>๑. การแสวงหาพยานบุคคล นอกจากการสอบถามพยานบุคคล ประชาชนในพื้นที่แล้ว ควรมีการบันทึกถ้อยคำบุคคลซึ่งเป็น เจ้าหน้าที่ของรัฐในพื้นที่ด้วย</p> <p>๒. การดำเนินการเพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลหรือข้อเท็จจริงหรือ พยานหลักฐาน ควรให้มีการบันทึกถ้อยคำบุคคลที่เกี่ยวข้อง ในจำนวนที่เหมาะสม บันทึกถ้อยคำบุคคลที่ถูกกล่าวอ้าง บันทึกถ้อยคำบุคคลที่เกี่ยวข้องจากบุคคลซึ่งเป็นกลางและ ไม่มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับผู้ร้องหรือผู้ถูกร้อง โดยให้มี จำนวนที่เหมาะสม รวมถึงการรวบรวมพยานหลักฐานที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้มีข้อมูลพยานหลักฐานที่เพียงพอต่อการพิจารณา ของคณะกรรมการการเลือกตั้ง</p> <p>๓. กรณีที่ไม่สามารถติดตามผู้ร้องหรือผู้แจ้งเบาะแสได้หรือไม่ได้รับความร่วมมือจากบุคคลดังกล่าวให้ผู้ที่ทำหน้าที่รับผิดชอบ ดำเนินการแสวงหาพยานหลักฐานอื่นเพิ่มเติมอย่างเต็มกำลัง ความสามารถ เช่น การตรวจสอบเพิ่มเติมจากข้อมูลการหาข่าว ของชุดเคลื่อนที่เร็วของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง ประจำจังหวัดที่ได้รับแต่งตั้ง หรือการตรวจสอบข้อมูลข่าวสาร หรือรายละเอียดของบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการเลือกตั้ง เช่น ตัวแทนหรือหัวหน้าคณะของผู้ที่ถูกกล่าวหาจากระบบฐานข้อมูล ของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด หรือ สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง</p> <p>๔. การแสวงหาพยานหลักฐานควรแสวงหาอย่างรอบด้านและมีความครบถ้วน เช่น การแสวงหาพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ การตรวจสอบข้อมูลการใช้งานโทรศัพท์เคลื่อนที่ การตรวจสอบ ข้อมูลทางการเงินของผู้ถูกร้อง เป็นต้น เพื่อให้มีพยานหลักฐาน ที่เพียงพอต่อการพิจารณาของคณะกรรมการการเลือกตั้ง</p> <p>๕. กรณีมีการอ้างพยานหลักฐานซึ่งเป็นซีดีคลิปลเสียงการสนทนา แต่พยานบุคคลที่ถูกกล่าวอ้างว่ามีเสียงสนทนาในคลิปลเสียงนั้น ให้ถ้อยคำไม่ยืนยันว่าเสียงดังกล่าวเป็นเสียงของตน ควรนำ วิธีการทางวิทยาศาสตร์มาใช้ในการตรวจสอบและพิสูจน์ ให้ได้ความชัดเจนว่า เสียงที่ปรากฏในซีดีคลิปลเสียงเป็นบุคคล เดียวกันกับบุคคลตามที่มีการกล่าวอ้างจริงหรือไม่ โดยขอความร่วมมือการตรวจพิสูจน์พยานหลักฐานไปยังหน่วยงานที่ทำหน้าที่ ตรวจพิสูจน์หลักฐานโดยตรง</p> <p>๖. การแสวงหาพยานหลักฐาน ควรแสวงหาข้อเท็จจริงหรือ พยานแวดล้อมอื่นที่เกี่ยวข้องด้วย เช่น บันทึกถ้อยคำพยาน บุคคลอื่น ๆ ที่อยู่ในพื้นที่ อาทิเช่น กำนันในเขตพื้นที่ตำบล ใกล้เคียงหรือผู้ใหญ่บ้านหมื่นในตำบลนั้น เป็นต้น (กรณีนี้เกิด</p>

ที่	เรื่อง	มติข้อสังเกต
	<p>การแสวงหาหรือรวบรวม พยานหลักฐาน ในชั้นตรวจ มูลกรณี หรือในชั้นสืบสวนหรือ ไต่สวน (ต่อ)</p>	<p>จากการทำสำนวนไต่สวนที่มีการบันทึกถ้อยคำพยานบุคคล เฉพาะบุคคลที่ปรากฏอยู่ในคำร้องของผู้ร้องเพียงอย่างเดียว กกต. จึงมีมติให้ดำเนินการไต่สวนเพิ่มเติมพยานบุคคลอื่น ๆ ใน พื้นที่)</p> <p>๗. สำนวนเกี่ยวกับการใช้นโยบายพรรคไปหาเสียงในลักษณะสัญญาว่าจะให้ทรัพย์สินฯ ควรรวบรวมพยานหลักฐานที่เกี่ยวข้องกับ นโยบายพรรคการเมืองนั้น หรือให้มีการสอบและบันทึกถ้อยคำ พยานบุคคลที่เกี่ยวข้องกับพรรคการเมือง เช่น ผู้ถูกร้อง ซึ่งเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งในสังกัดพรรคการเมืองนั้น กรรมการ บริหารพรรค หรือผู้ที่เกี่ยวข้องกับพรรคการเมือง</p> <p>๘. สำนวนการไต่สวนที่ได้รับพยานหลักฐานประกอบการกล่าวหา เป็นธนบัตร ควรนำกระบวนการทางวิทยาศาสตร์มาใช้ในการตรวจ พิสูจน์ลายนิ้วมือของผู้ถูกร้องบนธนบัตรซึ่งเป็นพยานหลักฐาน เพื่อให้ได้ข้อเท็จจริงที่ชัดเจนอันจะนำไปสู่การพิสูจน์ข้อเท็จจริง ในการกระทำความผิดได้มากยิ่งขึ้น รวมถึงให้เก็บรักษาพยาน หลักฐานที่จะนำไปตรวจพิสูจน์ให้เป็นไปตามแนวทางวิธีการ ปฏิบัติด้วย</p> <p>๙. สำนวนเกี่ยวกับเรื่องการปราศรัยหาเสียงใส่ร้าย ควรดำเนินการ ตรวจสอบข้อเท็จจริง รวมทั้งรวบรวมพยานหลักฐานว่า ข้อความ ตามที่มีการปราศรัยหาเสียงเลือกตั้งนั้นเป็นความจริงหรือไม่ ประการใด ซึ่งการตรวจสอบข้อเท็จจริงดังกล่าวจะเป็นพยาน หลักฐานที่เป็นพื้นฐานสำหรับนำไปใช้ประกอบการพิจารณา วินิจฉัยได้ว่าการปราศรัยหาเสียงโดยใช้ข้อความดังกล่าวจะเป็น การใส่ร้ายด้วยความเท็จอันเป็นการฝ่าฝืนบทบัญญัติของกฎหมาย หรือไม่</p> <p>๑๐. การรวบรวมพยานหลักฐานในสำนวนการไต่สวน ควรประสาน ขอข้อมูล เบาะแสหรือดำเนินการอื่นใด อันพึงจะได้รับประโยชน์ จากชุดเคลื่อนที่เร็ว ตามที่คณะกรรมการการเลือกตั้งได้มีมติ แต่งตั้งไว้แล้ว เพื่อนำมาเป็นข้อมูลประกอบการพิจารณาด้วย</p> <p>๑๑. การบันทึกคำให้การของพยานบุคคลควรบันทึกคำให้การ ให้รอบคอบรัดกุม หลีกเลี่ยงการปฏิบัติใด ๆ ที่เป็นข้อบกพร่องที่ จะลดทอนความน่าเชื่อถือของพยานบุคคล พยานเอกสารและ บันทึกคำให้การในสำนวนได้</p> <p>๑๒. กรณีมีการร้องคัดค้านการเลือกตั้งที่มีประเด็นเกี่ยวกับการติดต่อ ทางโทรศัพท์และแอปพลิเคชันต่าง ๆ ให้คณะกรรมการสืบสวน และไต่สวนดำเนินการสอบปากคำและขอข้อมูลจากผู้ให้บริการ ที่เกี่ยวข้องภายใน ๓ เดือน นับแต่วันที่มีการกล่าวอ้างว่า มีการติดต่อสื่อสารกัน และขอข้อมูลจากผู้ให้บริการที่เกี่ยวข้อง</p>

ที่	เรื่อง	มติข้อสังเกต
	<p>การแสวงหาหรือรวบรวม พยานหลักฐาน ในชั้นตรวจ มูลกรณี หรือในชั้นสืบสวนหรือ ใต้สวน (ต่อ)</p>	<p>ต่อเนื่องจากช่วงระยะเวลาที่มีการกล่าวอ้างไปจนถึงช่วงระยะเวลา ปัจจุบันด้วย ทั้งนี้ เพื่อให้มีข้อมูลหลักฐานประกอบการพิจารณา วินิจฉัยได้อย่างครอบคลุมมากยิ่งขึ้น</p> <p>๑๓. การกำหนดคำถามเพื่อบันทึกถ้อยคำของคณะกรรมการสืบสวน และใต้สวนไม่ควรมีลักษณะเป็นการชี้นำมากเกินไป ยกตัวอย่าง เช่น คำถามในการบันทึกถ้อยคำผู้ถูกร้อง ที่ระบุว่า “เมื่อวันที่ ๑๙ มีนาคม ๒๕๖๒ เวลาประมาณ ๒๐.๐๐ นาฬิกา ท่านได้แจกเงิน ซื้อเสียงที่ร้านค้าของนาง ก หรือไม่ อย่างไร” หรือคำถามในการ บันทึกถ้อยคำพยาน ที่ระบุว่า “ในวันที่ ๑๙ มีนาคม ๒๕๖๒ ท่านได้รับเงินซื้อเสียงจากนาย ข จำนวน ๕๐๐ บาท หรือไม่ อย่างไร” ซึ่งคำถามดังกล่าวหากผู้ให้ถ้อยคำให้การปฏิเสธว่า ไม่ได้เป็นผู้กระทำความผิดตามที่มีการตั้งคำถามแล้ว อาจก่อให้เกิด ผลเสียต่อการดำเนินการสืบสวนหรือใต้สวนได้ การกำหนด คำถามจึงควรกำหนดคำถามสำหรับการบันทึกถ้อยคำที่เปิดกว้าง เพื่อเป็นการเปิดโอกาสให้ผู้ให้ถ้อยคำชี้แจงรายละเอียดข้อเท็จจริง ได้อย่างเปิดเผย และชัดเจนมากที่สุด เพื่อให้การแสวงหา ข้อเท็จจริงในการดำเนินการสืบสวนและใต้สวนของคณะกรรมการ สืบสวนและใต้สวนเป็นไปอย่างครบถ้วน และสมบูรณ์</p> <p>๑๔. ส่วนนเกี่ยวกับปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าพนักงานผู้ดำเนินการ เลือกตั้ง ซึ่งผู้ร้องกล่าวหาว่าเจ้าพนักงานผู้ดำเนินการเลือกตั้ง หลีกเลียงไม่ปฏิบัติหน้าที่โดยการไม่ปิดประกาศรายการเกี่ยวกับ จำนวนบัตรเลือกตั้ง รายงานผลการนับคะแนน และรายงานผล การรวมคะแนน ไว้ ณ สถานที่เลือกตั้งหรือสถานที่รวมคะแนน ในการสืบสวนนอกจากบันทึกถ้อยคำพยานบุคคลซึ่งเป็น เจ้าพนักงานผู้ดำเนินการเลือกตั้งแล้ว ควรแสวงหาข้อเท็จจริง หรือพยานหลักฐานแวดล้อมอื่นที่เกี่ยวข้องด้วย อาทิเช่น ตรวจสอบ บริเวณสถานที่เกิดเหตุตามที่ผู้ร้องกล่าวอ้างว่าไม่มีการปิด ประกาศผลการรวมคะแนนหรือการสอบพยานบุคคลที่อาศัยอยู่ ในบริเวณพื้นที่มีการระบุว่า เป็นสถานที่เกิดเหตุ เป็นต้น</p> <p>๑๕. ในการดำเนินการใต้สวนควรนำกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ มาใช้ในการตรวจพิสูจน์พยานหลักฐาน เพื่อให้ได้ข้อเท็จจริง ที่ชัดเจนอันจะนำไปสู่การพิสูจน์ข้อเท็จจริงในการกระทำ ได้มากยิ่งขึ้นว่าลายนิ้วมือที่ปรากฏบนธนบัตรของกลาง มีลายนิ้วมือผู้ที่ถูกกล่าวหาว่าเป็นผู้ให้เงินปรากฏอยู่หรือไม่ อย่างไร</p> <p>๑๖. กรณีรายละเอียดพฤติการณ์ตามคำร้องไม่ได้กล่าวหาว่า ผู้ถูกร้อง คนใดรู้เห็นเป็นใจให้ผู้ถูกร้องคนอื่นกระทำการอันเป็นการฝ่าฝืน หรือไม่ปฏิบัติตามกฎหมายเกี่ยวกับการเลือกตั้งและพรรคการเมือง ดังนั้น การกำหนดตัวผู้ถูกร้องจึงไม่ควรกำหนดบุคคลดังกล่าว</p>

ที่	เรื่อง	มติข้อสังเกต
	การแสวงหาหรือรวบรวมพยานหลักฐาน ในชั้นตรวจมูลกรรม หรือในชั้นสืบสวนหรือไต่สวน (ต่อ)	เป็นผู้ถูกร้องด้วย แต่หากดำเนินการไต่สวนแล้วมีเหตุอันควรสงสัยหรือความปรากฏว่าบุคคลดังกล่าวมีพฤติการณ์หรือข้อมูลเพียงพอที่จะไต่สวนต่อไปได้ ก็สามารถกำหนดเป็นผู้ถูกร้องเพิ่มเติมและดำเนินการตามระเบียบให้สิ้นกระแสความต่อไป
๕.	การเสนอเรื่องให้ กกต. พิจารณา/การให้ความเห็น	<p>๑. กรณีเกี่ยวกับการนำเสนอเรื่องการพิจารณาคำร้อง หากคำร้องใดเป็นกรณีที่มีผู้ร้องต่างรายกันแต่มีข้อเท็จจริงหรือมีพฤติการณ์เดียวกันกับคำร้องที่ กกต. ได้พิจารณาวินิจฉัยไปแล้ว ให้แนบเอกสารซึ่งเป็นผลการพิจารณาของ กกต. ในเรื่องที่ผ่านมาเป็นเอกสารประกอบสำหรับการนำเสนอเรื่องการพิจารณาคำร้องในกรณีใหม่ด้วย</p> <p>๒. การเสนอเรื่องการพิจารณาคำร้องให้ที่ประชุมคณะกรรมการเลือกตั้งพิจารณา ซึ่งปรากฏข้อเท็จจริงว่า การนำเสนอเรื่องดังกล่าวมีการนำเสนอความเห็นเพื่อให้คณะกรรมการการเลือกตั้งพิจารณา โดยใช้ข้อความที่หลากหลายและไม่ตรงกับระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยการสืบสวน การไต่สวน และการวินิจฉัยชี้ขาด พ.ศ. ๒๕๖๑ เช่น เสนอให้ที่ประชุมคณะกรรมการเลือกตั้งพิจารณาไม่รับเป็นเรื่องคัดค้าน หรือไม่รับเป็นเรื่องร้องเรียน เป็นต้น ดังนั้น เพื่อให้การดำเนินการต่อกรณีดังกล่าวเป็นไปด้วยความเรียบร้อย จึงให้สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งเน้นย้ำผู้ที่เกี่ยวข้องให้จัดทำความเห็น โดยใช้ข้อความให้ถูกต้องเป็นไปตามที่ระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยการไต่สวน และการวินิจฉัยชี้ขาด พ.ศ. ๒๕๖๑ กำหนดไว้อย่างเคร่งครัด</p> <p>๓. กรณีที่มีผู้ร้องคัดค้านเกี่ยวกับการนับคะแนนหรือรวมคะแนน และคณะกรรมการการเลือกตั้งมีมติสั่งไม่รับคำร้องคัดค้านในการแจ้งผลให้ผู้ร้องทราบนั้น ให้ชี้แจงรายละเอียดข้อเท็จจริงเกี่ยวกับผลการนับคะแนนและผลการรวมคะแนนเลือกตั้งที่ถูกต้องให้ผู้ร้องได้ทราบด้วย และในการเสนอความเห็นในเรื่องเกี่ยวกับการนับคะแนนและการรวมคะแนนให้คณะกรรมการการเลือกตั้งพิจารณา ให้สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งเน้นย้ำผู้มีส่วนเกี่ยวข้องให้เสนอความเห็นโดยระบุรายละเอียดข้อเท็จจริงเกี่ยวกับผลการดำเนินการนับคะแนนและการรวมคะแนนเลือกตั้งที่ถูกต้องซึ่งไม่เป็นไปตามคำร้องเพื่อประกอบการพิจารณาของ กกต. ด้วย</p> <p>๔. การเสนอความเห็นสำนวนที่ถือเป็นเหตุอันควรสงสัยหรือกรณีความปรากฏตามข้อ ๓๐ ของระเบียบ กกต. ว่าด้วยการสืบสวน การไต่สวน และการวินิจฉัยชี้ขาด พ.ศ. ๒๕๖๑ ซึ่งในการพิจารณาเสนอความเห็นในสำนวนการสืบสวนหรือกรณีเหตุอันควรสงสัย</p>

ที่	เรื่อง	มติข้อสังเกต
	<p>การเสนอเรื่องให้ กกต. พิจารณา/การให้ความเห็น (ต่อ)</p>	<p>หรือความปรากฏที่ยังรับฟังไม่ได้ว่ามีการกระทำความผิดนั้น จะต้องเสนอความเห็นให้คณะกรรมการการเลือกตั้งพิจารณา ยุติเรื่อง มิใช่การเสนอความเห็นให้ยกคำร้องเหมือนเช่นกรณีที่มี ผู้ยื่นคำร้องแต่อย่างใด</p> <p>๕. การนำเสนอรายงานการตรวจสอบข้อเท็จจริงตามมติคณะกรรมการ การเลือกตั้งให้ที่ประชุมคณะกรรมการการเลือกตั้งพิจารณา เกี่ยวกับเรื่องใดนั้น ให้สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง นำเสนอรายงานผลการตรวจสอบข้อเท็จจริงพร้อมความเห็น เพื่อเป็นข้อมูลประกอบการพิจารณาของคณะกรรมการการเลือกตั้ง ด้วย (กรณีนี้สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งเสนอรายงานผล การตรวจสอบข้อเท็จจริงให้ที่ประชุมคณะกรรมการการเลือกตั้ง พิจารณา แต่ผู้เสนอไม่ได้เสนอความเห็นเกี่ยวกับรายงานผล การตรวจสอบข้อเท็จจริงประกอบการพิจารณาด้วย)</p> <p>๖. กรณีเสนอรายงานผลการตรวจมูลกรณีเพิ่มเติมตามระเบียบ กกต. ว่าด้วยการสืบสวน การไต่สวน และการวินิจฉัยชี้ขาด พ.ศ. ๒๕๖๑ หรือการนำเสนอเรื่องอื่น ๆ เพื่อให้ที่ประชุม คณะกรรมการการเลือกตั้งพิจารณา ให้ส่วนงานที่รับผิดชอบ เกี่ยวกับการตรวจมูลกรณีเพิ่มเติม และส่วนงานที่รับผิดชอบใน การนำเสนอเรื่องเข้าที่ประชุมคณะกรรมการการเลือกตั้งในเรื่อง อื่น ๆ เสนอความเห็นพร้อมทั้งข้อเสนอที่จะให้คณะกรรมการ การเลือกตั้งพิจารณามีมติอย่างหนึ่งอย่างใดให้เป็นไปอย่าง ครบถ้วนด้วย</p> <p>๗. การมีความเห็นเกี่ยวกับสำนวนเรื่องคัดค้านการเลือกตั้ง ที่ได้มี การกล่าวหาเกี่ยวกับการให้ เสนอให้ สัญญาว่าจะให้ หรือ จัดเตรียมเพื่อจะให้ ทริพย์สิน หรือผลประโยชน์อื่นใดอันอาจ คำนวณเป็นเงินได้แก่ผู้ใด ซึ่งได้มีการนำเหตุผลในเรื่องที่เกี่ยวกับ ผลคะแนนการเลือกตั้งมาใช้เป็นเหตุผลประกอบการพิจารณานั้น คณะกรรมการการเลือกตั้งมีข้อสังเกตว่า การนำผลคะแนน การเลือกตั้งมาเป็นเหตุผลประกอบการพิจารณาในเรื่องดังกล่าว อาจจะเป็นการแสดงเหตุผลที่ไม่สอดคล้องกับข้อเท็จจริงและ ข้อกล่าวหาที่เกิดขึ้นได้</p> <p>๘. กรณีที่มีการร้องคัดค้านที่มีข้อกล่าวหาตามบทบัญญัติมาตรา ๗๒ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้ง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๑ ได้กำหนดว่า “การ สืบสวนความคิดเห็นของประชาชนโดยมีเจตนาไม่สุจริต มีลักษณะเป็นการชี้้นำหรือมีผลต่อการตัดสินใจในการลงคะแนน เลือกหรือลงคะแนนไม่เลือกผู้สมัครผู้ใดจะกระทำมิได้” ในการ สืบสวนให้มีการสืบสวนถึงเจตนาของผู้ถูกร้องว่ามีเจตนาไม่สุจริต</p>

ที่	เรื่อง	มติข้อสังเกต
	<p>การเสนอเรื่องให้ กกต. พิจารณา/การให้ความเห็น (ต่อ)</p>	<p>ซึ่งเป็นองค์ประกอบความผิดตามมาตรา ๗๒ ด้วย โดยจะต้อง พิสูจน์ให้ได้ถึงเจตนาของผู้ถูกร้องให้ครอบงำองค์ประกอบความผิด ตามที่กฎหมายได้บัญญัติ รวมถึงการเสนอความเห็นให้เป็นไปตาม พยานหลักฐานที่ปรากฏด้วย และเพื่อเป็นการป้องกันมิให้ ผู้มีสิทธิเลือกตั้งกระทำการอันเป็นการฝ่าฝืนกฎหมายและนำมา ซึ่งการรับโทษต่อความผิดดังเช่นกรณีนี้อีก จึงให้สำนักงาน คณะกรรมการการเลือกตั้งเน้นย้ำในการประชาสัมพันธ์ให้ ประชาชนได้มีความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับการกระทำอันอาจ เป็นการฝ่าฝืนกฎหมายเกี่ยวกับการเลือกตั้งตามกรณีดังกล่าว รวมถึงกรณีอื่น ๆ เช่น การใช้เครื่องมือหรืออุปกรณ์ถ่ายภาพ บัตรเลือกตั้งที่ตนได้ลงคะแนนเลือกตั้งหรือการนำบัตรเลือกตั้งที่ ออกเสียงลงคะแนนแล้วแสดงต่อผู้อื่นเพื่อให้ผู้อื่นทราบว่าตนได้ ลงคะแนนหรือไม่ลงคะแนนเลือกผู้สมัครผู้ใด เป็นต้น เพื่อให้ ประชาชนได้รับรู้และตระหนักถึงผลที่จะเกิดขึ้นจากการฝ่าฝืน กฎหมายดังกล่าวต่อไป</p> <p>๙. กรณีการระบุประเด็นที่เป็นข้อเท็จจริงหรือพฤติการณ์ของ การกระทำฝ่าฝืนกฎหมายตามคำร้องในชั้นพนักงานสืบสวนและ ใต้สวนที่เสนอความเห็นให้ผู้อำนวยความสะดวกการเลือกตั้งประจำ จังหวัดพิจารณา ปรากฏว่า มีการสรุปประเด็นนอกเหนือไปจาก คำร้อง และในชั้นส่วนงานที่รับผิดชอบที่เสนอความเห็นให้ เลขาธิการคณะกรรมการการเลือกตั้งลงนามเพื่อเสนอให้ คณะกรรมการการเลือกตั้งพิจารณา มีการสรุปประเด็นแตกต่าง ไปจากในชั้นของพนักงานสืบสวนและใต้สวนที่เสนอความเห็นให้ ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำจังหวัดพิจารณา ซึ่งการสรุป ประเด็นนอกเหนือไปจากคำร้อง และการสรุปประเด็นในแต่ละ ลำดับชั้นแตกต่างกันนั้น อาจทำให้เกิดความคลาดเคลื่อนหรือ ความสับสนในการพิจารณาได้ คณะกรรมการการเลือกตั้งจึงมี มติให้สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งเน้นย้ำผู้ที่มีส่วน เกี่ยวข้องให้ดำเนินการในการเสนอคำร้องด้วยความละเอียด รอบคอบ และปฏิบัติให้เป็นไปตามความเห็นและข้อสังเกตของ คณะกรรมการการเลือกตั้งตามข้างต้นด้วย</p> <p>๑๐. กรณี สนง.กกต. นำเสนอเรื่องให้ที่ประชุม กกต. พิจารณา ควรนำเสนอข้อมูล ข้อเท็จจริง และเรียงลำดับเหตุการณ์ ตามข้อเท็จจริงเพื่อนำเสนอเรื่องให้ที่ประชุม กกต. พิจารณามีมติ อย่างหนึ่งอย่างใดให้เป็นไปอย่างละเอียดและครบถ้วนด้วย เพื่อให้การพิจารณาของ กกต. มีข้อมูลประกอบการพิจารณา อย่างครบถ้วนสมบูรณ์และเป็นไปอย่างละเอียดรอบคอบ</p>

ที่	เรื่อง	มติข้อสังเกต
	<p>การเสนอเรื่องให้ กกต. พิจารณา/การให้ความเห็น (ต่อ)</p>	<p>๑๑. กรณี สนง.กกต. ได้นำเสนอเรื่องซึ่งเป็นผลสืบเนื่องมาจากกรณี ที่ กกต. ได้มีความเห็นในที่ประชุมมอบหมายให้ สนง.กกต. พิจารณาดำเนินการ โดยที่ไม่ได้ระบุอ้างอิงถึงความเห็นของ ที่ประชุม กกต. ดังกล่าว ในบันทึกข้อความที่นำเสนอด้วย ดังนั้น ที่ประชุมจึงมีข้อสังเกตให้มีการระบุรายละเอียดข้อเท็จจริง ซึ่งเป็นที่มาของเรื่องที่น่าเสนอให้ครบถ้วนชัดเจน</p> <p>๑๒. การพิจารณาให้ความเห็นในสำนวนการสืบสวนหรือไต่สวน ควรใช้ดุลพินิจอย่างรอบคอบ โดยเฉพาะประเด็นที่มีการกล่าวอ้าง ว่าการกระทำความผิดเกิดจากความไม่รู้ข้อกฎหมาย ควรพิจารณา อย่างละเอียดถี่ถ้วนว่าเหตุผลดังกล่าวเพียงพอ ให้รับฟังหรือไม่ และเพื่อป้องกันการกระทำความผิดโดยที่มีสาเหตุมาจากการไม่รู้ ข้อมูล ให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการรับสมัครเลือกตั้งยื่นข้อมูล เกี่ยวกับคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามในการสมัครรับเลือกตั้ง ให้แก่ผู้สมัครให้ทราบเป็นข้อมูลอีกครั้งในวันยื่นสมัครรับเลือกตั้งด้วย (สำนวนนี้เป็นกรณีพบเหตุอันควรสงสัยหรือความปรากฏ เกี่ยวกับเรื่องคุณสมบัติหรือลักษณะต้องห้ามในการสมัคร รับเลือกตั้ง)</p> <p>๑๓. กรณีการเสนอสำนวนการสืบสวนหรือไต่สวนที่ผู้ถูกร้อง ถูกกล่าวหาว่ากระทำการอันเป็นการฝ่าฝืนบทบัญญัติของ กฎหมายในมาตราเดียวกัน และข้อเท็จจริงจากการสืบสวนหรือ ไต่สวนรับฟังเป็นยุติว่า ผู้ถูกร้องกระทำการอันเป็นการฝ่าฝืน บทบัญญัติของกฎหมายดังกล่าว แต่ในการจัดทำรายงาน การสืบสวนหรือไต่สวน และความเห็นของผู้เกี่ยวข้องในแต่ละ ลำดับชั้นในสำนวนเดียวกัน กลับมีความเห็นที่แตกต่างกัน เช่น บางส่วนมีความเห็นให้ดำเนินคดีอาญาแก่ผู้ถูกร้องเพียงอย่าง เดียว แต่บางส่วนมีความเห็นให้ยื่นคำร้องต่อศาลฎีกาเพื่อสั่งให้ เพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งหรือเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของ ผู้ถูกร้องและดำเนินคดีอาญาแก่ผู้ถูกร้องด้วย เป็นต้น โดยเมื่อ พิจารณาความเห็นในแต่ละลำดับชั้นแล้ว ทำให้เห็นได้ว่าเป็น การเสนอความเห็นที่มีได้แสดงผลในข้อกฎหมายว่าเหตุใดจึง เสนอความเห็นดังกล่าว จึงให้เน้นย้ำการจัดทำและการเสนอ สำนวนการสืบสวนหรือไต่สวน รวมทั้งความเห็นให้ครบถ้วน ถูกต้องตามข้อเท็จจริงและข้อกฎหมาย ให้เป็นไปแนวทาง เดียวกัน</p> <p>๑๔. การจัดทำความเห็นในประเด็นการเป็นสมาชิกพรรคการเมือง กรณีที่ปรากฏข้อเท็จจริงว่า บุคคลได้มีการสมัครเป็นสมาชิก พรรคการเมืองใดพรรคการเมืองหนึ่งแล้ว และในเวลาต่อมาได้มีการ สมัครเป็นสมาชิกพรรคการเมืองอื่นอีก ซึ่งผลของการสมัคร</p>

ที่	เรื่อง	มติข้อสังเกต
	<p>การเสนอเรื่องให้ กกต. พิจารณา/การให้ความเห็น (ต่อ)</p>	<p>เป็นสมาชิกพรรคการเมืองอื่น นั้น ทำให้บุคคลดังกล่าวขาดคุณสมบัติและมีลักษณะต้องห้ามในการเป็นสมาชิกพรรคการเมือง ตามมาตรา ๒๔ ประกอบมาตรา ๙ วรรคหนึ่ง (๕) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ และเป็นเหตุให้ต้องสิ้นสุดสมาชิกภาพของสมาชิกพรรคการเมืองตามมาตรา ๒๗ วรรคหนึ่ง (๒) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญฉบับเดียวกัน นับตั้งแต่วันที่มีการสมัครเป็นสมาชิกพรรคการเมืองในลำดับที่สอง แต่ในการจัดทำความเห็นของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประกอบสำนวนการไต่สวนในเรื่องนี้ ซึ่งมีข้อเท็จจริงทำนองเดียวกับข้างต้นได้มีการเสนอความเห็นโดยระบุว่าผู้ถูกร้องเป็นสมาชิกพรรคการเมืองซ้ำซ้อนกันในวันที่มีการสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ซึ่งเป็นช่วงเวลาหลังจากที่มีการสมัครเป็นสมาชิกพรรคการเมืองของพรรคการเมืองในลำดับที่สองแล้ว อันเป็นการจัดทำความเห็นที่ไม่สอดคล้องกับข้อเท็จจริงและข้อกฎหมายดังเช่นข้างต้น ดังนั้น เพื่อให้การจัดทำความเห็นประกอบสำนวนการสืบสวนและไต่สวนในโอกาสต่อไปเป็นไปอย่างถูกต้อง จึงให้นำความเห็นและข้อสังเกตของคณะกรรมการการเลือกตั้งดังกล่าวเน้นย้ำและทำความเข้าใจกับผู้มีส่วนเกี่ยวข้องให้ได้รับทราบและนำไปปฏิบัติให้เป็นไปอย่างถูกต้องและเป็นไปในทิศทางเดียวกันต่อไป</p>
<p>๖.</p>	<p>การขอขยายระยะเวลาสืบสวนหรือไต่สวน</p>	<p>คณะกรรมการการเลือกตั้งได้มีมติเกี่ยวกับการขออนุมัติขยายระยะเวลาการสืบสวนหรือไต่สวน โดยกำหนดเป็นแนวทางอนุมัติให้ขยายระยะเวลาการสืบสวนหรือไต่สวนออกไปครั้งละไม่เกิน ๑๕ วัน และให้ขอขยายระยะเวลาก่อนสิ้นสุดระยะเวลาการสืบสวนหรือไต่สวนไม่น้อยกว่า ๓ วัน ตามนัยของระเบียบ กกต. ว่าด้วยการสืบสวน การไต่สวน และการวินิจฉัยชี้ขาด พ.ศ. ๒๕๖๑ และให้ส่วนงานที่รับผิดชอบในการนำเสนอเรื่องการขอขยายระยะเวลาต่อคณะกรรมการการเลือกตั้ง ให้ตรวจสอบเหตุผลความจำเป็นดังกล่าวด้วยว่า ข้อเท็จจริงเป็นไปตามที่คณะกรรมการสืบสวนและไต่สวนชี้แจงมาหรือไม่</p>
<p>๗.</p>	<p>การดำเนินการกรณีพบข้อกล่าวหาหรือประเด็นใหม่หรือบุคคลอื่นที่กระทำความผิดเพิ่มเติม</p>	<p>๑. กรณีพบว่ามิบุคคลอื่นกระทำความผิดหรือมีการกระทำความผิดในข้อหาอื่นเพิ่มเติม ระหว่างการไต่สวน ให้คณะกรรมการสืบสวนและไต่สวนเสนอผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำจังหวัดตามข้อ ๗๑ ของระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยการสืบสวน การไต่สวนและการวินิจฉัยชี้ขาด พ.ศ. ๒๕๖๑ ด้วย</p>

ที่	เรื่อง	มติข้อสังเกต
	การดำเนินการกรณีพบข้อกล่าวหาหรือประเด็นใหม่หรือบุคคลอื่นที่กระทำความผิดเพิ่มเติม (ต่อ)	๒. กรณีที่พบเหตุอันควรสงสัยหรือความปรากฏว่ามีการกระทำอันเป็นการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามกฎหมายเกี่ยวกับการเลือกตั้งที่นอกเหนือไปจากสำนวนการสืบสวนหรือไต่สวนที่สั่งรับไว้ดำเนินการอยู่ก่อนแล้ว หากมีหลักฐานพอสมควรหรือมีข้อมูลเพียงพอให้ดำเนินการสืบสวนหรือไต่สวนเรื่องดังกล่าวได้ ควรสั่งให้มีการสืบสวนหรือไต่สวนกรณีนั้นเป็นอีกข้อกล่าวหาหรืออีกประเด็นเพิ่มเติม หรือแยกดำเนินการเป็นอีกสำนวนหนึ่งต่างหากแล้วแต่กรณี
๘.	การจับกุมตัวผู้กระทำความผิด	กรณีปรากฏข้อเท็จจริงในสำนวนการไต่สวนว่าผู้ช่วยหาเสียงและทีมงานของผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้ออกตรวจพื้นที่แล้วพบเห็นเหตุการณ์การซื้อสิทธิขายเสียง จึงได้ดำเนินการจับกุมตัวผู้กระทำความผิดส่งมอบให้พนักงานสอบสวนเพื่อดำเนินคดีนั้น การกระทำของผู้ช่วยหาเสียงและทีมงานดังกล่าวอาจเป็นการดำเนินการที่ไม่ชอบตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ซึ่งอาจมีเหตุการณ์ที่ร้ายแรงเกิดขึ้นในขณะที่มีการจับกุมตัวผู้กระทำความผิดได้ ดังนั้น เพื่อให้การเลือกตั้งในโอกาสต่อไปเป็นไปด้วยความเรียบร้อย และเพื่อเป็นการป้องกันมิให้เกิดความรุนแรงในการเลือกตั้ง จึงให้สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งชี้แจงทำความเข้าใจเกี่ยวกับหน้าที่และอำนาจกรณีที่ต้องมีการจับกุมตัวผู้กระทำความผิดให้แก่ผู้สมัครรับเลือกตั้งและพรรคการเมืองทราบต่อไป
๙.	รายงานผู้ตรวจการเลือกตั้งประจำจังหวัด	๑. กรณีได้รับรายงานผู้ตรวจการเลือกตั้งประจำจังหวัดมีการแจ้งหรือรายงานเหตุให้ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำจังหวัดทราบ เพื่อพิจารณาเป็นกรณีความปรากฏตามระเบียบ ฯ นั้น จะต้องเป็นกรณีที่ผู้ตรวจการเลือกตั้งประจำจังหวัดพบว่ามีการกระทำความผิดตามกฎหมายเกี่ยวกับการเลือกตั้งและพรรคการเมือง หรือการกระทำหรืองดเว้นการกระทำใดอันอาจเป็นเหตุให้การเลือกตั้งมิได้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม หรือเป็นไปโดยมิชอบด้วยกฎหมาย มิใช่เพียงกรณีที่มีข้อสงสัยว่าอาจมีการกระทำนั้นเกิดขึ้น ๒. กรณีได้รับรายงานจากผู้ตรวจการเลือกตั้งประจำจังหวัด ให้บันทึกถ้อยคำผู้ตรวจการเลือกตั้งประจำจังหวัดด้วย ๓. กรณีที่ผู้ตรวจการเลือกตั้งประจำจังหวัด ได้แจ้งแบบรายงานผู้ตรวจการเลือกตั้งประจำจังหวัด (แบบ ผตล.จว. ๒/๑) พบเหตุอันควรสงสัยหรือความปรากฏเกี่ยวกับการกระทำความผิดกฎหมายเลือกตั้ง ซึ่งได้เชิญผู้ตรวจการเลือกตั้งประจำจังหวัดมาให้ถ้อยคำเพิ่มเติมตามที่รายงานมา แต่ผู้ตรวจการเลือกตั้งประจำจังหวัดไม่ยินยอมมาให้ถ้อยคำ คณะกรรมการการเลือกตั้งจึงมีมติให้สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งพิจารณาดำเนินการว่า

ที่	เรื่อง	มติข้อสังเกต
	รายงานผู้ตรวจการเลือกตั้งประจำจังหวัด (ต่อ)	<p>ควรจะมีมาตรการต่อกรณีดังกล่าวอย่างไร หรือไม่</p> <p>๔. กรณีผู้ตรวจการเลือกตั้งมีการแจ้งหรือรายงานเหตุให้ผู้อำนวยความสะดวกการเลือกตั้งทราบเพื่อพิจารณาดำเนินการตามกฎหมายเกี่ยวกับการเลือกตั้งหรือพรรคการเมือง จะต้องเป็นกรณีที่ผู้ตรวจการเลือกตั้งประจำจังหวัดตรวจพบว่า มีการกระทำที่ครบองค์ประกอบความผิดตามกฎหมายเกี่ยวกับการเลือกตั้งและพรรคการเมือง หรือกระทำหรืองดเว้นการกระทำใด อันอาจเป็นเหตุให้การเลือกตั้งมิได้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม หรือเป็นไปโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย โดยมีใช่เป็นเพียงกรณีที่มีข้อสงสัยว่าอาจมีการกระทำนั้นเกิดขึ้นจากพยานบอกเล่า ที่มีได้ประสบเหตุด้วยตนเอง</p> <p>๕. กรณีการรายงานของผู้ตรวจการเลือกตั้งประจำจังหวัดที่พบการกระทำที่เป็นความผิดกฎหมายที่เกี่ยวกับการเลือกตั้งและพรรคการเมือง ในบางกรณีเป็นเพียงการรายงานจากการได้รับคำบอกเล่าโดยที่ผู้ตรวจการเลือกตั้งประจำจังหวัดมิได้ประสบเหตุการณ์ด้วยตนเอง และมีได้มีการตรวจสอบและวิเคราะห์ข้อเท็จจริงเบื้องต้นก่อนที่จะมีการแจ้งหรือรายงานเหตุแต่อย่างใด ซึ่งการรายงานในลักษณะดังกล่าวถือว่ายังไม่เพียงพอต่อการนำมาเป็นข้อมูลในการรายงาน เพื่อให้สามารถดำเนินการสืบสวนและไต่สวนได้ ผู้ตรวจการเลือกตั้งประจำจังหวัดจึงควรปรับปรุงกระบวนการทำงานให้เกิดผลงานที่มีประสิทธิภาพและบรรลุวัตถุประสงค์ในการปราบปรามการทุจริตการเลือกตั้งได้อย่างแท้จริง</p>
๑๐.	การปฏิบัติหน้าที่ของผู้ปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับการเลือกตั้ง เช่น กรรมการประจำหน่วยเลือกตั้ง ผู้ตรวจการเลือกตั้ง เป็นต้น	<p>๑. ในการเลือกสมาชิกวุฒิสภาระดับจังหวัด ผู้อำนวยการการเลือกตั้งระดับจังหวัดหรือผู้ช่วยเหลือการปฏิบัติงาน ปิดประกาศรายชื่อผู้มีสิทธิเลือก ณ สถานที่เลือก ไม่ครบถ้วน โดยขาดประกาศแผ่นที่มีชื่อของผู้ร้อง ซึ่งเป็นผู้สมัครลำดับสุดท้าย ผู้ร้องยื่นคำร้องคัดค้านว่าการกระทำดังกล่าวส่งผลให้ผู้สมัครอื่นในกลุ่มเดียวกันเข้าใจผิดว่าผู้ร้องไม่มีชื่อเป็นผู้มีสิทธิเลือกระดับจังหวัด เป็นเหตุให้ผู้ร้องไม่ได้รับเลือก ประเด็นดังกล่าวเป็นเหตุให้มีการร้องคัดค้าน</p> <p>๒. ในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรก่อนวันเลือกตั้งนอกเขตเลือกตั้ง กรรมการประจำที่เลือกตั้ง นำสมุดบัตรลงคะแนนทั้งเล่มให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่มารอลงคะแนนถือไว้ระหว่างรอการดำเนินการขั้นตอนการลงลายมือชื่อบนต้นฉบับบัตรและรับบัตรลงคะแนนพร้อมซองจดหมาย เพื่อนำไปกากบาทที่คูหาลงคะแนน แต่ผู้มีสิทธิเลือกตั้งไม่รอลงลายมือชื่อที่ต้นฉบับบัตรและรับบัตรเลือกตั้งพร้อมซองจดหมาย กลับนำสมุดบัตรลงคะแนน</p>

ที่	เรื่อง	มติข้อสังเกต
	<p>การปฏิบัติหน้าที่ของ ผู้ปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับ เลือกตั้ง เช่น กรรมการประจำ หน่วยเลือกตั้ง ผู้ตรวจการ เลือกตั้ง เป็นต้น (ต่อ)</p>	<p>ทั้งเล่มที่มีเหลืออยู่ ๑๗ ฉบับ เข้าไปในคูหาและทำเครื่องหมาย ทุกฉบับการกระทำของกรรมการประจำที่เลือกตั้งไม่เป็นไปตาม ขั้นตอนของระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยการเลือกตั้ง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๑</p> <p>๓. ในการนับคะแนนเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร กรรมการ ประจำหน่วยเลือกตั้งได้วินิจฉัยบัตรเลือกตั้งที่ออกเสียงลงคะแนน เลือกตั้งเป็นบัตรเสีย โดยที่มิได้มีการสลักหลังในบัตรว่า “เสีย” รวมทั้งมิได้มีการระบุเหตุผลว่าเป็นบัตรเสียตามความในข้อใด ของระเบียบและไม่มีการลงลายมือชื่อของคณะกรรมการประจำหน่วย เลือกตั้งกำกับไว้ไม่น้อยกว่าสองคน ซึ่งไม่เป็นไปตามระเบียบ คณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทน ราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๑ และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๒ ข้อ ๑๕๖</p> <p>๔. กรรมการประจำหน่วยเลือกตั้ง นับคะแนนยึดเยื่อ มีบัตรเสีย จำนวนมาก คะแนนในการเลือกตั้งล่วงหน้าไม่ชัดเจน ขานและ ขีดคะแนนผิดพลาด ขานบัตรเสียโดยไม่ได้แจ้งเหตุและแสดงให้ ประชาชนหรือผู้สังเกตการณ์ดู แสงสว่างไม่เพียงพอ กระดาน ตั้งห่างทำให้ไม่สามารถมองเห็นบัตรเลือกตั้ง เมื่อมีการนับ คะแนนเสร็จไม่มีการรวมคะแนนผู้สมัครแต่ละรายการ รวม คะแนนมีลักษณะปกปิดไม่เปิดเผย รายงานผลการนับคะแนน มีการแก้ไขเปลี่ยนแปลงหรือขีดฆ่าโดยไม่มีการลงลายมือชื่อของ ผู้มีหน้าที่และอำนาจกำกับแก้ไข ประเด็นดังกล่าวเป็นเหตุให้ มีการร้องคัดค้าน</p> <p>๕. เจ้าหน้าที่ประจำหน่วยเลือกตั้งนับคะแนนและวินิจฉัยบัตรเลือกตั้ง ไม่เป็นมาตรฐานเดียวกันและมีลักษณะเลือกปฏิบัติ กล่าวคือ วินิจฉัยบัตรเลือกตั้งที่มีผู้กากบาททับหมายเลขผู้สมัครให้เป็น บัตรดี แต่หากเป็นบัตรลงคะแนนซึ่งผู้มีสิทธิเลือกตั้งกากบาทถูก ช่องลงคะแนน แต่มีการกากบาทซ้ำเพื่อให้ชัดเจน เจ้าหน้าที่กลับ วินิจฉัยให้เป็นบัตรเสีย ประเด็นดังกล่าวเป็นเหตุให้มีการร้อง คัดค้าน</p> <p>๖. บุคคลภายนอกซึ่งไม่ได้เป็นผู้ปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับการเลือกตั้ง ได้เข้าไปภายในสถานที่ส่งมอบ-รับมอบวัสดุอุปกรณ์การเลือกตั้ง และสถานที่รวมผลคะแนนประจำเขตเลือกตั้ง ซึ่งถึงแม้ว่าตาม กฎหมาย จะมีได้มีการบัญญัติห้ามไว้โดยชัดแจ้งก็ตาม แต่พื้นที่ ดังกล่าวเป็นเขตสำหรับการปฏิบัติหน้าที่เฉพาะสำหรับผู้ที่มีส่วน เกี่ยวข้อง ประเด็นดังกล่าวเป็นเหตุให้มีการร้องคัดค้าน (กรณี ดังกล่าวผู้ถูกร้อง เป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งและผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ถูกร้องคัดค้านว่า เข้าไปภายในสถานที่ส่งมอบ - รับมอบวัสดุอุปกรณ์</p>

ที่	เรื่อง	มติข้อสังเกต
	<p>การปฏิบัติหน้าที่ของ ผู้ปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับ เลือกตั้ง เช่น กรรมการประจำ หน่วยเลือกตั้ง ผู้ตรวจการ เลือกตั้ง เป็นต้น (ต่อ)</p>	<p>การเลือกตั้ง และสถานที่รวมผลคะแนน)</p> <p>๗. การแก้ไขเปลี่ยนแปลงชื่อบุคคลที่ได้รับแต่งตั้งเป็นคณะกรรมการ ประจำหน่วยเลือกตั้งหรือเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยในคำสั่ง แต่งตั้ง และมีการลงลายมือชื่อกำกับกับการแก้ไขเปลี่ยนแปลง การกระทำดังกล่าวเป็นการกระทำที่ไม่ถูกต้องและเหมาะสม เนื่องจากการแก้ไขเปลี่ยนแปลงคำสั่งใด ๆ ควรที่จะดำเนินการ ออกเป็นคำสั่งฉบับใหม่ให้ชัดเจนและสอดคล้องกับข้อเท็จจริง ที่ปรากฏ (กรณีนี้มีผู้ร้องคัดค้านการเลือกตั้ง โดยขอให้ตรวจสอบ การปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยประจำ หน่วยเลือกตั้ง จากการตรวจสอบข้อเท็จจริง ประธานกรรมการ ประจำหน่วยเลือกตั้ง ได้มีการแก้ไขเปลี่ยนแปลงชื่อเจ้าหน้าที่ รักษาความปลอดภัยในคำสั่ง และลงลายมือชื่อกำกับกับการแก้ไขไว้ จึงเป็นเหตุให้ผู้ร้องนำเรื่องดังกล่าวมาร้องคัดค้านการเลือกตั้ง)</p> <p>๘. กรณีที่คณะกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งบันทึกข้อมูลใน แบบรายงานผลการนับคะแนนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบ แบ่งเขตเลือกตั้ง (ส.ส. ๕/๑๘) ผิดพลาดนั้น และเป็นเหตุให้มี การร้องคัดค้านเกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าว คณะกรรมการ การเลือกตั้ง มีข้อสังเกตว่า แบบรายงานผลการนับคะแนน (ส.ส. ๕/๑๘) เป็นแบบรายงานที่มีความสำคัญและเป็นหลักฐาน ที่นำมาใช้ในการอ้างอิงเกี่ยวกับการนับคะแนนและการรวม คะแนนเลือกตั้ง เพื่อมิให้เป็นประเด็นให้มีการกล่าวหาดังเช่น กรณีนี้ จึงให้สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งดำเนินการ ถอดบทเรียนความผิดพลาดที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติหน้าที่ของ คณะกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งในการบันทึกข้อมูลในแบบ รายงานผลการนับคะแนนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขต เลือกตั้ง (ส.ส. ๕/๑๘) ในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ที่ผ่านมา เพื่อนำมาแก้ไขปรับปรุงและพัฒนาประสิทธิภาพ การปฏิบัติงานของคณะกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งในโอกาส ต่อไป</p> <p>๙. กรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งนำบัตรเลือกตั้งออกมาให้ผู้มีสิทธิ เลือกตั้งลงคะแนนนอกที่เลือกตั้ง ประเด็นดังกล่าวเป็นเหตุให้ มีการร้องคัดค้าน</p> <p>๑๐. กรณีที่ปรากฏข้อเท็จจริงในสำนวนการสืบสวนว่า คณะกรรมการ ประจำหน่วยเลือกตั้งได้นำกระดาษเอสี่ มีข้อความว่า “ศาลฎีกา มีคำสั่งให้ถอนชื่อผู้สมัคร” ปิดทับภาพถ่ายของผู้ร้อง ซึ่งเป็น ป้ายประชาสัมพันธ์ผู้สมัครรับเลือกตั้งที่ติดตั้งไว้บริเวณที่เลือกตั้ง จริงตามที่มีการกล่าวหา แต่การดำเนินการดังกล่าวเป็นการ ปฏิบัติตามที่มีการแจ้งในไลน์กลุ่มของคณะกรรมการประจำ</p>

ที่	เรื่อง	มติข้อสังเกต
	<p>การปฏิบัติหน้าที่ของ ผู้ปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องการ เลือกตั้ง เช่น กรรมการประจำ หน่วยเลือกตั้ง ผู้ตรวจการ เลือกตั้ง เป็นต้น (ต่อ)</p>	<p>หน่วยเลือกตั้ง ซึ่งมาจากคำแนะนำของผู้ตรวจการเลือกตั้ง ประจำจังหวัด ที่ได้มีการแนะนำให้กับคณะกรรมการประจำ หน่วยเลือกตั้ง พร้อมทั้งได้มีการส่งต่อข้อมูลเป็นหนังสือสั่งการ ของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งและข้อความตัวอย่างไว้ สำหรับใช้ปฏิบัติหน้าที่ด้วย โดยเมื่อคณะกรรมการประจำหน่วย เลือกตั้ง ได้รับทราบว่าการปฏิบัติดังกล่าวมีความคลาดเคลื่อน ก็ได้ ดำเนินการแก้ไขให้ถูกต้องแล้ว นั้น คณะกรรมการการเลือกตั้ง มีข้อสังเกตเกี่ยวกับสำนวนนี้ ดังนี้</p> <p>(๑) กรณีดังกล่าวมีสาเหตุมาจากความบกพร่องในการปฏิบัติ หน้าที่ของคณะกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้ง และผู้ตรวจการ เลือกตั้งประจำจังหวัด ถึงแม้ได้มีเจตนาทุจริตก็ตาม ดังนั้น จึงให้สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งพิจารณาว่าควรจะมีการ ดำเนินการกับคณะกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้ง และ ผู้ตรวจการเลือกตั้งประจำจังหวัด ในกรณีนี้หรือไม่ รวมทั้งให้นำข้อมูลการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ตรวจการเลือกตั้ง ประจำจังหวัดในเรื่องนี้ไปใช้เป็นข้อมูลสำหรับการประเมินผล การปฏิบัติงานของผู้ตรวจการเลือกตั้งประจำจังหวัดด้วย และให้ เน้นย้ำและกำชับคณะกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งในการ ฝึกอบรม ให้ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความระมัดระวังและละเอียด รอบคอบเพื่อมิให้เกิดเป็นประเด็นกล่าวหาดังเช่นกรณีนี้อีก</p> <p>(๒) ในการดำเนินการสอบสวนไม่มีการบันทึกถ้อยคำผู้ตรวจ การเลือกตั้งประจำจังหวัดให้มีความชัดเจนว่า นำข้อความ ตัวอย่างมาจากที่ใด หรือจัดทำขึ้นเอง ทั้งที่มีการกล่าวอ้างว่า เป็นผู้ที่ให้ข้อมูลกับคณะกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งเพื่อ ปฏิบัติตามและทำให้เกิดเป็นประเด็นการกล่าวหา ดังนั้น เพื่อให้ การรวบรวมพยานหลักฐานในการสืบสวนหรือไต่สวนมีความ ครบถ้วนและสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น จึงให้สำนักงานคณะกรรมการ การเลือกตั้งนำไปใช้ในการเน้นย้ำและกำชับในส่วนของ การฝึกอบรมพนักงานสืบสวนและไต่สวนในโอกาสต่อไปด้วย</p> <p>(๓) กรณีตามคำร้องถึงแม้จะเป็นกรณีที่เกิดจากการยื่น คำร้องของผู้ร้องรายเดียวก็ตาม แต่เป็นการกล่าวหา คณะกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งคนละหน่วยเลือกตั้ง แม้จะ เป็นการกล่าวหาว่ามีการกระทำความผิดในลักษณะเดียวกัน แต่ไม่ใช่เป็นการร่วมกันกระทำความผิด การสั่งให้ดำเนินการ สืบสวนจึงควรสั่งให้แยกเรื่องไปทำการสืบสวนเป็นรายหน่วย เลือกตั้ง ดังนั้น เพื่อให้การดำเนินการต่อกรณีในลักษณะดังกล่าว ในโอกาสต่อไปเป็นไปด้วยความเรียบร้อย จึงให้สำนักงาน คณะกรรมการการเลือกตั้งนำความเห็นและข้อสังเกตของ</p>

ที่	เรื่อง	มติข้อสังเกต
	<p>การปฏิบัติหน้าที่ของ ผู้ปฏิบัติงานที่เกี่ยวกับการ เลือกตั้ง เช่น กรรมการประจำ หน่วยเลือกตั้ง ผู้ตรวจการ เลือกตั้ง เป็นต้น (ต่อ)</p>	<p>คณะกรรมการการเลือกตั้งแจ้งไปยังผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง เพื่อให้ เป็นข้อมูลสำหรับการปฏิบัติงานต่อไป</p> <p>๑๑. กรณีเกี่ยวกับการจัดทำหนังสือของสำนักงานคณะกรรมการ การเลือกตั้ง ซึ่งมีข้อความตัวอย่างสำหรับการปฏิบัติงาน ประกอบด้วยนั้น เพื่อมิให้เกิดความสับสนและความเข้าใจ ที่ผิดพลาดคลาดเคลื่อนแก่ผู้ที่เกี่ยวข้อง สำนักงานคณะกรรมการ การเลือกตั้งจึงควรระมัดระวังในการจัดทำตัวอย่าง โดยให้มี ลักษณะเนื้อหาหรือข้อความที่ทำให้ผู้ปฏิบัติที่เกี่ยวข้องทุกคน มีความเข้าใจไปในทิศทางเดียวกัน</p> <p>๑๒. กรณีที่ผู้ตรวจการเลือกตั้งได้เข้าสังเกตการณ์ปราศรัยและ ถ่ายภาพไว้ ถือเป็นกรพยายามทำหน้าที่ในฐานะผู้ตรวจการ เลือกตั้งอย่างเหมาะสม แต่ในกระบวนการสืบสวนหรือไต่สวน การมีภาพถ่ายเพียงอย่างเดียวอาจไม่มีน้ำหนักเพียงพอ ดังนั้น เมื่อผู้ตรวจการเลือกตั้งประจำจังหวัดมีความตั้งใจต่อการปฏิบัติ หน้าที่ หากจะทำให้การทำหน้าที่ของผู้ตรวจการเลือกตั้ง มีผลสัมฤทธิ์และเป็นไปตามวัตถุประสงค์มากยิ่งขึ้น จึงควรที่จะมี การบูรณาการการทำงานร่วมกันระหว่างผู้ตรวจการเลือกตั้ง ประจำจังหวัดและพนักงานสืบสวนและไต่สวนของสำนักงาน คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด โดยผู้ตรวจการ เลือกตั้งประจำจังหวัดอาจขอให้พนักงานสืบสวนและไต่สวน ซึ่งมีฐานะเป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณา ความอาญาลงพื้นที่สังเกตการณ์การปราศรัยร่วมกัน</p> <p>๑๓. การรายงานของผู้ตรวจการเลือกตั้งที่ผ่านมา ในบางกรณีเป็น เพียงการรายงานจากการได้รับคำบอกเล่า โดยผู้ตรวจการ เลือกตั้งประจำจังหวัดมิได้ประสบเหตุการณ์ด้วยตนเอง และมีได้ มีการตรวจสอบและวิเคราะห์ข้อเท็จจริงในเบื้องต้นก่อนที่จะมี การแจ้งหรือรายงานเหตุแต่อย่างใด ซึ่งการรายงานในลักษณะ ดังกล่าวถือว่ายังไม่เพียงพอต่อการนำมาเป็นข้อมูลในการรายงาน เพื่อให้สามารถดำเนินการสืบสวนและไต่สวนได้ ผู้ตรวจการ เลือกตั้งประจำจังหวัดควรปรับปรุงกระบวนการทำงานให้เกิดผล งานที่มีประสิทธิภาพและบรรลุวัตถุประสงค์ในการปราบปราม การทุจริตการเลือกตั้งได้อย่างแท้จริง</p> <p>๑๔. กรณีคณะกรรมการนับคะแนนใช้วิธีการรายงานผลการนับ คะแนนโดยการเขียนทีละชุด โดยไม่ใช้กระดาษคาร์บอนที่มีการ จัดไว้ให้ เป็นเหตุให้รายงานจำนวน ๓ ชุดไม่ตรงกัน จึงให้เน้นย้ำ และกำชับคณะกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งให้ปฏิบัติหน้าที่ ด้วยความระมัดระวังและละเอียดรอบคอบ</p>

ที่	เรื่อง	มติข้อสังเกต
	<p>การปฏิบัติหน้าที่ของ ผู้ปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับ เลือกตั้ง เช่น กรรมการประจำ หน่วยเลือกตั้ง ผู้ตรวจการ เลือกตั้ง เป็นต้น (ต่อ)</p>	<p>๑๕. กรณีพบเหตุอันควรสงสัยหรือความปรากฏว่า นาย ส. กรรมการ นับคะแนน จงใจหลีกเลี่ยงไม่ปฏิบัติหน้าที่ อันเป็นการฝ่าฝืน มาตรา ๒๓ วรรคหนึ่ง ประกอบมาตรา ๑๔๙ ของพระราชบัญญัติ ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทน ราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๑ ซึ่งจากรายงานการตรวจมูลกรณีปรากฏ ข้อเท็จจริงว่า มีการแก้ไขเปลี่ยนแปลงคำสั่งแต่งตั้งบุคคลอื่น เป็นกรรมการนับคะแนนแทน นาย ส. โดยที่ไม่มีการเปลี่ยนแปลง เลขที่และวันที่ของคำสั่งให้ถูกต้องตรงกับความเป็นจริง การกระทำดังกล่าวเป็นการกระทำที่ไม่ถูกต้องและเหมาะสม เนื่องจากการแก้ไข เปลี่ยนแปลงคำสั่งใด ๆ ควรจะดำเนินการ ออกเป็นคำสั่งฉบับใหม่ให้ชัดเจน และสอดคล้องกับข้อเท็จจริง ที่ปรากฏ ดังนั้น เพื่อป้องกันมิให้เกิดประเด็นการกล่าวหาถึง ความถูกต้องของการออกคำสั่งแต่งตั้งในภายหน้า จึงให้ สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งมอบหมายส่วนงาน ที่เกี่ยวข้องดำเนินการเน้นย้ำและกำชับกรณีที่มีการแก้ไข เปลี่ยนแปลงคำสั่ง โดยให้ดำเนินการให้ถูกต้องตรงกับ ความเป็นจริง</p> <p>๑๖. กรณีปรากฏข้อเท็จจริงในสำนวนการไต่สวน ผู้ตรวจการเลือกตั้ง ประจำจังหวัดแห่งหนึ่ง ซึ่งเป็นผู้แจ้งเหตุ ได้เข้าไปสังเกตการณ์ การปราศรัย และได้มีการถ่ายภาพไว้ จำนวน ๔ รูป ซึ่งการกระทำ ของผู้ตรวจการเลือกตั้งดังกล่าว ถือเป็นการพยายามทำหน้าที่ ในฐานะผู้ตรวจการเลือกตั้งอย่างเหมาะสม แต่ในกระบวนการ สืบสวนหรือไต่สวน การมีภาพถ่ายเป็นพยานหลักฐานเพียงอย่าง เดียว อาจไม่มีน้ำหนักเพียงพอ ดังนั้น เมื่อผู้ตรวจการเลือกตั้ง ประจำจังหวัดมีความตั้งใจต่อการปฏิบัติหน้าที่ หากจะทำให้ การทำหน้าที่ของผู้ตรวจการเลือกตั้งมีผลสัมฤทธิ์และเป็นไปตาม วัตถุประสงค์มากยิ่งขึ้น จึงควรที่จะมีการบูรณาการการทำงาน ร่วมกันระหว่างผู้ตรวจการเลือกตั้งประจำจังหวัดกับพนักงาน สืบสวนและไต่สวนของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง ประจำจังหวัด โดยผู้ตรวจการเลือกตั้งประจำจังหวัดอาจขอให้ พนักงานสืบสวนและไต่สวน ซึ่งมีฐานะเป็นเจ้าพนักงานตาม ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาลงพื้นที่สังเกตการณ์ การปราศรัยร่วมกัน</p> <p>๑๗. กรณีที่ปรากฏข้อเท็จจริงในสำนวนการไต่สวนว่า ผู้ตรวจการ เลือกตั้งประจำจังหวัด ได้โอนเงินเข้าบัญชีธนาคารจำนวน ๕,๐๐๐ บาท ให้แก่ผู้ให้ข่าวแจ้งเบาะแสการกระทำความผิดตามกฎหมาย เลือกตั้ง การกระทำของผู้ตรวจการเลือกตั้งประจำจังหวัด ดังกล่าว เป็นการกระทำที่เกิดจากความเข้าใจคลาดเคลื่อน</p>

ที่	เรื่อง	มติข้อสังเกต
	<p>การปฏิบัติหน้าที่ของผู้ปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับการเลือกตั้ง เช่น กรรมการประจำหน่วยเลือกตั้ง ผู้ตรวจการเลือกตั้ง เป็นต้น (ต่อ)</p>	<p>ในบทบัญญัติและกระบวนการตามระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยค่าใช้จ่ายในการแสวงหาข้อมูลข่าวสารและการให้รางวัลแก่ผู้ชี้เบาะแสการกระทำการอันไม่สุจริตหรือเที่ยงธรรมในการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๕๖๒ หรือเป็นเพียงการกระทำเพื่อนำไปสู่ผลงานอันจะเป็นประโยชน์ในการประเมินผลการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ตรวจการเลือกตั้งประจำจังหวัดหรือไม่อย่างไร ดังนั้น เพื่อเป็นประโยชน์ต่อการนำไปใช้ในการจัดอบรมสัมมนา และปรับปรุงประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของผู้ตรวจการเลือกตั้ง จึงให้สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง นำประเด็นข้อสังเกตตามข้างต้นเป็นข้อมูลประกอบการดำเนินงานในส่วนที่เกี่ยวข้องต่อไป รวมทั้งนำข้อมูลการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ตรวจการเลือกตั้งประจำจังหวัดดังกล่าว ในเรื่องนี้เป็นข้อมูลประกอบการประเมินผลการปฏิบัติงานและการแต่งตั้งผู้ตรวจการเลือกตั้งประจำจังหวัดในโอกาสต่อไปด้วย</p> <p>หมายเหตุ จากกรณีตามข้อ ๑ - ๑๘ เพื่อมิให้เกิดข้อบกพร่องและเป็นประเด็นให้มีการร้องคัดค้าน คณะกรรมการการเลือกตั้งจึงมีมติให้สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งเน้นย้ำและกำชับการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ปฏิบัติงาน ให้มีความระมัดระวังและละเอียดรอบคอบ และเป็นไปโดยถูกต้องตามที่กฎหมายและระเบียบอย่างเคร่งครัด พร้อมทั้งเก็บรวบรวมข้อมูลการปฏิบัติงานของผู้ปฏิบัติงาน เพื่อประกอบการพิจารณาประเมินการปฏิบัติงานสำหรับการแต่งตั้งในโอกาสต่อไป และเป็นข้อมูลให้ความรู้ในการฝึกอบรมแก่ผู้ปฏิบัติงานต่อไป</p>
๑๑.	การพิจารณาเกี่ยวกับปัญหาเสียง	<p>๑. การพิจารณาคำร้องหรือความปรากฏ กรณีการจัดทำแผ่นป้ายเกี่ยวกับการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรอันเป็นการฝ่าฝืนมาตรา ๘๓ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๑ นั้น จะต้องเป็นกรณีที่ผู้สมัครรับเลือกตั้งมีการจัดทำและติดตั้งแผ่นป้ายเกินกว่าที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนดไว้ ตามประกาศคณะกรรมการการเลือกตั้ง เรื่อง หลักเกณฑ์และวิธีการจัดทำสถานที่ปิดประกาศเกี่ยวกับการเลือกตั้งและสถานที่ติดตั้งแผ่นป้ายเกี่ยวกับการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๑ (เรื่องนี้ผู้ร้องกล่าวหาว่าผู้ถูกร้องจัดทำแผ่นป้ายเกินจำนวนที่ กกต. กำหนดไว้เพียงอย่างเดียว และ ผอ.กต.จว. สั่งรับคำร้องคัดค้าน กกต. จึงมีมติให้ ผอ.กต.จว. รายงานเหตุผลผลการพิจารณา สั่งรับคำร้องดังกล่าว)</p>

ที่	เรื่อง	มติข้อสังเกต
	การพิจารณาเกี่ยวกับป้ายหาเสียง (ต่อ)	<p>๒. กรณีที่ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำจังหวัดสั่งให้ดำเนินการไต่สวนกรณีที่มีเหตุอันควรสงสัยหรือความปรากฏจากการได้รับรายงานจากผู้ตรวจการเลือกตั้งประจำจังหวัด เกี่ยวกับเรื่องป้ายหาเสียง ซึ่งตามข้อ ๑๑ ของประกาศคณะกรรมการการเลือกตั้ง เรื่อง หลักเกณฑ์และวิธีการจัดทำ สถานที่ปิดประกาศเกี่ยวกับการเลือกตั้งและสถานที่ติดแผ่นป้ายเกี่ยวกับการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๑ ได้กำหนดว่ากรณีผู้สมัครหรือพรรคการเมือง ติดแผ่นป้ายเกี่ยวกับการเลือกตั้งไม่ถูกต้องหรือเกินขอบเขตที่กำหนดให้นำความในข้อ ๗ ของประกาศนี้มาใช้บังคับโดยอนุโลม กล่าวคือให้หัวหน้าหน่วยงานมีอำนาจสั่งผู้สมัครให้แก้ไขให้ถูกต้องภายในระยะเวลาที่กำหนด และหากไม่ดำเนินการแก้ไขภายในกำหนดเวลาดังกล่าวคณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจริ้อถอนหรือปลดออก หรือสั่งให้หน่วยงานอื่นดำเนินการโดยให้คิดค่าใช้จ่ายกับผู้สมัครหรือพรรคการเมืองนั้น และคณะกรรมการการเลือกตั้งอาจนำมาเป็นเหตุในการสืบสวนหรือไต่สวนตามระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยการสืบสวนการไต่สวน และการวินิจฉัยชี้ขาด พ.ศ. ๒๕๖๑ ได้แต่ข้อเท็จจริงในสำนวนการไต่สวนนี้ไม่ปรากฏว่า หัวหน้าหน่วยงานที่รับผิดชอบพื้นที่ได้สั่งให้ผู้ถูกร้องแก้ไขให้เป็นไปตามข้อ ๑๑ ประกอบข้อ ๗ ของประกาศฉบับดังกล่าว ซึ่งถ้าหากมีการดำเนินการและมีการแก้ไขให้ถูกต้องภายในกำหนดเวลาแล้วก็ไม่จำเป็นต้องนำมาเป็นเหตุให้มีการไต่สวนตามระเบียบ กกต. ว่าด้วยการสืบสวนฯ แต่อย่างใด</p>

**ฐานความผิดตามพระราชบัญญัติการเลือกตั้ง
สมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๖๒**

ลำดับที่	ฐานความผิด	บทกำหนดโทษ	หมายเหตุ
๑. ความผิดเกี่ยวกับการหาเสียงเลือกตั้ง			
๑.๑	ผู้ใด หาเสียงเลือกตั้งโดยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ ไม่เป็นไปตามคำสั่ง ระเบียบ หรือข้อบังคับของคณะกรรมการการเลือกตั้ง มาตรา ๗๓	มาตรา ๑๒๙ (๑) จำคุกไม่เกิน ๖ เดือน หรือปรับไม่เกิน ๑๐,๐๐๐ บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ	การหาเสียงเลือกตั้งโดยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์กำหนดให้เป็นไปตามระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยวิธีการหาเสียงและลักษณะต้องห้ามในการหาเสียงเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๖๓ หมวด ๒ ข้อ ๘ ถึงข้อ ๑๔
๑.๒	ผู้สมัคร หาเสียงเลือกตั้งเกินกำหนดช่วงระยะเวลาการหาเสียง มาตรา ๖๔	มาตรา ๑๒๙ (๑) จำคุกไม่เกิน ๖ เดือน หรือปรับไม่เกิน ๑๐,๐๐๐ บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ	ผู้สมัครหาเสียงเลือกตั้งได้ภายในกำหนดเวลา ดังต่อไปนี้ (๑) ในกรณีที่เป็น การเลือกตั้ง อันเนื่องมาจากครบวาระหรือครบอายุ ให้กระทำได้ตั้งแต่ ๑๘๐ วัน ก่อนวันครบวาระหรือครบอายุจนถึงเวลา ๑๘.๐๐ นาฬิกาของวันก่อนเลือกตั้ง (๒) ในกรณีที่เป็น การเลือกตั้ง อันเนื่องมาจากมีการยุบสภาหรือถือว่ามีการยุบสภาให้กระทำได้ตั้งแต่วันที่ยุบสภาหรือวันที่ถือว่ามีการยุบสภาจนถึงเวลา ๑๘.๐๐ นาฬิกาของวันก่อนเลือกตั้ง (๓) ในกรณีที่เป็น การเลือกตั้ง อันเนื่องมาจากตำแหน่งว่างอันมิใช่เพราะเหตุครบวาระหรือครบอายุ ให้กระทำได้ตั้งแต่วันที่ตำแหน่งว่างลงจนถึงเวลา ๑๘.๐๐ นาฬิกาของวันก่อนวันเลือกตั้ง (๔) ในกรณีมีการสั่งให้มีการเลือกตั้งใหม่ ให้กระทำได้ตั้งแต่วันที่มิคำสั่งให้มีการเลือกตั้งใหม่จนถึงเวลา ๑๘.๐๐ นาฬิกาของวันก่อนวันเลือกตั้ง (๕) ในกรณีมีการสั่งให้มีการออกเสียงลงคะแนนใหม่ ผู้ใดจะหาเสียงเลือกตั้งมิได้ เว้นแต่คณะกรรมการการเลือกตั้งจะมีมติเป็นอย่างอื่นโดยคำนึงถึงความสุจริตและเที่ยงธรรม

ลำดับที่	ฐานความผิด	บทกำหนดโทษ	หมายเหตุ
๑.๓	<p>ผู้สมัคร</p> <p>ดำเนินการหรือยินยอมให้มีการดำเนินการหาเสียงที่มีลักษณะต้องห้ามในการหาเสียงเลือกตั้งที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด</p> <p>มาตรา ๖๖ วรรคสอง</p>	<p>มาตรา ๑๒๙ (๒)</p> <p>จำคุกไม่เกิน ๖ เดือน หรือปรับไม่เกิน ๑๐,๐๐๐ บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ</p>	<p>ระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยวิธีการหาเสียงและลักษณะต้องห้ามในการหาเสียงเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๖๓ กำหนดลักษณะต้องห้ามในการหาเสียงเลือกตั้ง ดังนี้</p> <p>ข้อ ๒๒ ห้ามผู้สมัครดำเนินการ หรือยินยอมให้พรรคการเมืองหรือผู้ใดดำเนินการนำสถาบันพระมหากษัตริย์มาเกี่ยวข้องกับการหาเสียงเลือกตั้ง</p> <p>ข้อ ๒๓ ห้ามผู้สมัครหาเสียงเลือกตั้งหรือยินยอมให้พรรคการเมืองหรือผู้ใดหาเสียงเลือกตั้งในลักษณะดังต่อไปนี้</p> <p>(๑) แจกจ่ายเอกสารเกี่ยวกับการหาเสียงเลือกตั้งโดยวิธีการวางหรือโปรยในที่สาธารณะ</p> <p>(๒) แจกเอกสารหรือวีดิทัศน์เกี่ยวกับการหาเสียงเลือกตั้งที่มีได้มีการระบุชื่อตัว ชื่อสกุล ที่อยู่ของผู้ว่าจ้าง ผู้ผลิต จำนวน และวันเดือนปีที่ผลิตไว้อย่างชัดเจน</p> <p>(๓) ใช้พาหนะต่าง ๆ ในการหาเสียงเลือกตั้ง หรือจัดสถานที่หรือเวทีเพื่อโฆษณาหาเสียงเลือกตั้งที่มีได้แจ้งรายละเอียดให้ผู้อำนวยความสะดวกการเลือกตั้งประจำจังหวัดทราบตามแบบที่กำหนดท้ายระเบียบ</p> <p>(๔) หาเสียงเลือกตั้งโดยใช้ถ้อยคำที่รุนแรง หรือปลุกกระตมก่อกำเนิดความไม่สงบขึ้นในพื้นที่</p> <p>(๕) ช่วยเหลือเงิน ทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดอันอาจคำนวณเป็นเงินได้ให้แก่ผู้ใดตามปกติประเพณีต่าง ๆ</p> <p>(๖) หาเสียงเลือกตั้งโดยนำชื่อของพรรคการเมืองสัญลักษณ์ของพรรคการเมือง คติพจน์ คำขวัญ หรือภาพบุคคล โดยมี得有หนังสือให้ความยินยอมจากบุคคลหรือพรรคการเมืองนั้น</p> <p>(๗) จงใจไม่ปฏิบัติตามระเบียบนี้</p>

ลำดับที่	ฐานความผิด	บทกำหนดโทษ	หมายเหตุ
๑.๔	<p>ผู้สมัครหรือผู้ใด จัดทำให้ เสนอให้ สัญญาว่าจะให้ หรือจัดเตรียมเพื่อจะให้ ทรัพย์สิน หรือผลประโยชน์อื่นใดอันอาจ คำนวณเป็นเงินได้แก่ผู้ใด เพื่อจูงใจ ให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งลงคะแนนให้แก่ ตนเองหรือผู้สมัครอื่น ในห้วงวัน การลงคะแนนให้แก่ผู้สมัคร หรือ การชักชวนให้ไปลงคะแนนไม่เลือก ผู้ใดเป็นสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือ ผู้บริหารท้องถิ่น</p> <p>มาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๑)</p>	<p>มาตรา ๑๒๖ วรรคหนึ่ง จำคุกตั้งแต่ ๑ - ๑๐ ปี หรือปรับ ตั้งแต่ ๒๐,๐๐๐ - ๒๐๐,๐๐๐ บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ และให้ศาล สั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของผู้นั้น มีกำหนด ๒๐ ปี</p> <p>มาตรา ๑๑๖ ผู้ซึ่งกระทำความผิดตามมาตรา ๑๒๖ วรรคหนึ่ง ให้ถือว่ากระทำการ อันเป็นการทุจริตในการเลือกตั้ง</p> <p>มาตรา ๑๒๖ วรรคสี่ ในกรณี ที่ ศาลมี คำพิพากษา ถึงที่สุดให้ลงโทษผู้กระทำผิดตาม มาตรา ๖๕ (๑) ให้ศาลสั่งจ่ายเงิน สิบบนนำจับไม่เกินกึ่งหนึ่งจาก จำนวนเงินค่าปรับ แก่ผู้แจ้งความ นำจับ</p>	<p>บทบัญญัติยกเว้นการกระทำ ความผิดตามมาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง มีดังนี้</p> <p>(๑) มาตรา ๖๕ วรรคสอง ห้ามมิให้สมาชิกสภาท้องถิ่นและ ผู้บริหารท้องถิ่นผู้ใดกระทำการ ตามมาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง เว้นแต่ เป็นการกระทำตามหน้าที่และ อำนาจที่มีกฎหมายบัญญัติไว้ในกรณี ที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้บริหารท้องถิ่น หรือปลัดองค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่น อนุมัติโครงการ หรือกิจกรรมใหม่ที่มีลักษณะจูงใจ ตามมาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง ภายใน ๙๐ วัน ก่อนวันครบวาระการดำรง ตำแหน่งหรือก่อนการลาออกจาก ตำแหน่งของผู้บริหารท้องถิ่น แล้วแต่กรณี ให้ถือว่าองค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้บริหาร ท้องถิ่น หรือปลัดองค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่นนั้น กระทำการอันเป็น การฝ่าฝืนข้อห้ามตามมาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง เว้นแต่โครงการหรือ กิจกรรมดังกล่าวมีลักษณะเป็นการ บรรเทาทุกข์จากภัยธรรมชาติ หรือ ภัยพิบัติสาธารณะ หรือเป็นโครงการ หรือกิจกรรมต่อเนื่องที่กระทำเป็น ปกติอยู่แล้ว หรือเป็นโครงการที่ ดำเนินการตามมติคณะรัฐมนตรี</p> <p>(๒) มาตรา ๖๕ วรรคสาม การประกาศนโยบายหรือการ ดำเนินการตามแนวทางในการแก้ไข ปัญหาตามหน้าที่และอำนาจของ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้วย วิธีการใช้จ่ายจากเงินงบประมาณ ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มิให้ถือว่า เป็นกรณีตาม มาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๑) หรือ (๒) เว้นแต่เป็น การโฆษณาหาเสียงเกี่ยวกับนโยบาย ที่ไม่สอดคล้องกับหน้าที่และอำนาจ ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น</p>
๑.๕	<p>ผู้สมัครหรือผู้ใด ให้ เสนอให้ หรือสัญญาว่าจะให้ เงิน ทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใด ไม่ว่าจะโดยตรงหรือโดยอ้อมแก่ ชุมชน สมาคม มูลนิธิ วัด สถานศึกษา สถานสงเคราะห์ หรือสถาบันอื่นใด เพื่อจูงใจให้ ผู้มี สิทธิ เลือกตั้ง ลงคะแนนให้ แก่ ตน เอง หรือ ผู้สมัครอื่น ในห้วงวันการลงคะแนน ให้แก่ผู้สมัคร หรือการชักชวนให้ไป ลงคะแนนไม่เลือกผู้ใดเป็นสมาชิก สภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น</p> <p>มาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๒)</p>	<p>มาตรา ๑๒๖ วรรคหนึ่ง จำคุกตั้งแต่ ๑ - ๑๐ ปี หรือปรับ ตั้งแต่ ๒๐,๐๐๐ - ๒๐๐,๐๐๐ บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ และให้ศาล สั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของผู้นั้น มีกำหนด ๒๐ ปี</p> <p>มาตรา ๑๑๖ ผู้ซึ่งกระทำความผิดตามมาตรา ๑๒๖ วรรคหนึ่ง ให้ถือว่ากระทำการ อันเป็นการทุจริตในการเลือกตั้ง</p> <p>มาตรา ๑๒๖ วรรคสี่ ในกรณี ที่ ศาลมี คำพิพากษาถึง ที่สุดให้ลงโทษผู้กระทำผิดตาม มาตรา ๖๕ (๒) ให้ศาลสั่งจ่ายเงิน สิบบนนำจับไม่เกินกึ่งหนึ่งจาก จำนวนเงินค่าปรับ แก่ผู้แจ้งความ นำจับ</p>	

ลำดับที่	ฐานความผิด	บทกำหนดโทษ	หมายเหตุ
๑.๖	<p>ผู้สมัครหรือผู้ใด</p> <p>ทำการโฆษณาหาเสียงด้วยการจัดให้มีมหรสพหรือการรื่นเริงต่าง ๆ เพื่อจูงใจให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งลงคะแนนให้แก่ตนเองหรือผู้สมัครอื่น ใ้ทั้งดเว้นการลงคะแนนให้แก่ผู้สมัคร หรือการชักชวนให้ไปลงคะแนนไม่เลือกผู้ใดเป็นสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น</p> <p>มาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๓)</p>	<p>มาตรา ๑๒๖ วรรคสอง</p> <p>จำคุกตั้งแต่ ๑ - ๑๐ ปี หรือปรับตั้งแต่ ๒๐,๐๐๐ - ๒๐๐,๐๐๐ บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ และให้ศาลสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของผู้นั้นมีกำหนด ๒๐ ปี</p>	
๑.๗	<p>ผู้สมัครหรือผู้ใด</p> <p>เลี้ยงหรือรับจะจัดเลี้ยงผู้ใดเพื่อจูงใจให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งลงคะแนนให้แก่ตนเองหรือผู้สมัครอื่น ใ้ทั้งดเว้นการลงคะแนนให้แก่ผู้สมัคร หรือการชักชวนให้ไปลงคะแนนไม่เลือกผู้ใดเป็นสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น</p> <p>มาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๔)</p>	<p>มาตรา ๑๒๖ วรรคสอง</p> <p>จำคุกตั้งแต่ ๑ - ๑๐ ปี หรือปรับตั้งแต่ ๒๐,๐๐๐-๒๐๐,๐๐๐ บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ และให้ศาลสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของผู้นั้นมีกำหนด ๒๐ ปี</p>	
๑.๘	<p>ผู้สมัครหรือผู้ใด</p> <p>หลอกลวง บังคับ ชูเชิญ ใช้อิทธิพล คุกคาม ใ้ร้ายด้วยความเท็จ หรือจูงใจให้เข้าใจผิดในคะแนนนิยมของผู้สมัครใด เพื่อจูงใจให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งลงคะแนนให้แก่ตนเองหรือผู้สมัครอื่น ใ้ทั้งดเว้นการลงคะแนนให้แก่ผู้สมัคร หรือการชักชวนให้ไปลงคะแนนไม่เลือกผู้ใดเป็นสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น</p> <p>มาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๕)</p>	<p>มาตรา ๑๒๖ วรรคสอง</p> <p>จำคุกตั้งแต่ ๑ - ๑๐ ปี หรือปรับตั้งแต่ ๒๐,๐๐๐-๒๐๐,๐๐๐ บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ และให้ศาลสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของผู้นั้นมีกำหนด ๒๐ ปี</p>	

ลำดับที่	ฐานความผิด	บทกำหนดโทษ	หมายเหตุ
๑.๙	<p>ผู้สมัคร จัดยานพาหนะนำผู้มีสิทธิเลือกตั้งไปยังที่เลือกตั้งหรือนำกลับจากที่เลือกตั้ง หรือจัดให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งไปหรือกลับเพื่อการออกเสียงลงคะแนนโดยไม่เสียค่าโดยสารหรือค่าจ้างซึ่งต้องเสียตามปกติ</p> <p>มาตรา ๖๗ วรรคหนึ่ง</p>	<p>มาตรา ๑๒๖ วรรคหนึ่ง จำคุกตั้งแต่ ๑ - ๑๐ ปี หรือปรับตั้งแต่ ๒๐,๐๐๐ - ๒๐๐,๐๐๐ บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ และให้ศาลสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของผู้นั้นมีกำหนด ๒๐ ปี</p> <p>มาตรา ๑๑๖ ผู้ซึ่งกระทำความผิดตามมาตรา ๑๒๖ วรรคหนึ่ง ให้ถือว่ากระทำการอันเป็นการทุจริตในการเลือกตั้ง</p>	<p>มาตรา ๖๗ วรรคสาม บทบัญญัติมาตรานี้มิให้ใช้บังคับแก่การที่หน่วยงานของรัฐจัดยานพาหนะเพื่ออำนวยความสะดวกแก่ผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ทั้งนี้ ตามที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนดตามระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยการจัดยานพาหนะโดยหน่วยงานของรัฐเพื่ออำนวยความสะดวกแก่ผู้มีสิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๖๓</p> <p>ข้อ ๖ ของระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยการจัดยานพาหนะฯ พ.ศ. ๒๕๖๓ ห้ามมิให้หน่วยงานของรัฐที่จะจัดยานพาหนะตามระเบียบนี้กระทำการใดเพื่อจูงใจหรือควบคุมให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งไปลงคะแนนเลือกหรือลงคะแนนไม่เลือกผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น</p>
๑.๑๐	<p>ผู้ใด จัดยานพาหนะนำผู้มีสิทธิเลือกตั้งนำผู้มีสิทธิเลือกตั้งไปยังที่เลือกตั้งหรือนำกลับจากที่เลือกตั้ง หรือจัดให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งไปหรือกลับเพื่อการออกเสียงลงคะแนนโดยไม่ต้องเสียค่าโดยสารหรือค่าจ้างซึ่งต้องเสียตามปกติเพื่อจูงใจหรือควบคุมให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งไปลงคะแนนเลือกหรือลงคะแนนไม่เลือกผู้สมัครผู้ใด</p> <p>มาตรา ๖๗ วรรคสอง</p>	<p>มาตรา ๑๓๐ จำคุกไม่เกิน ๕ ปี หรือปรับไม่เกิน ๑๐๐,๐๐๐ บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ และให้ศาลสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของผู้นั้นมีกำหนด ๕ ปี</p>	<p>ข้อ ๖ ของระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยการจัดยานพาหนะฯ พ.ศ. ๒๕๖๓ ห้ามมิให้หน่วยงานของรัฐที่จะจัดยานพาหนะตามระเบียบนี้กระทำการใดเพื่อจูงใจหรือควบคุมให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งไปลงคะแนนเลือกหรือลงคะแนนไม่เลือกผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น</p>
๑.๑๑	<p>ผู้ใดซึ่งมิได้มีสัญชาติไทย (คนต่างด้าว) เข้ามีส่วนช่วยเหลือในการเลือกตั้งหรือกระทำการใด ๆ เพื่อประโยชน์แก่การเลือกตั้งโดยประการที่อาจเป็นคุณหรือเป็นโทษแก่ผู้สมัคร</p> <p>มาตรา ๖๘</p>	<p>มาตรา ๑๓๑ จำคุกตั้งแต่ ๑ - ๑๐ ปี และปรับตั้งแต่ ๒๐,๐๐๐-๒๐๐,๐๐๐ บาท</p>	<p>เว้นแต่ การกระทำนั้นเป็นการช่วยราชการตามที่ทางราชการร้องขอ หรือเป็นการประกอบอาชีพตามปกติโดยสุจริตของผู้นั้น</p>
๑.๑๒	<p>ผู้ใด ทำการโฆษณาหาเสียงเลือกตั้งนอกเวลาที่กำหนด</p> <p>มาตรา ๗๐</p>	<p>มาตรา ๑๒๙ (๒) จำคุกไม่เกิน ๖ เดือน หรือปรับไม่เกิน ๑๐,๐๐๐ บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ</p>	<p>ห้ามหาเสียงนับตั้งแต่เวลา ๑๘.๐๐ นาฬิกา ของวันก่อนวันเลือกตั้งหนึ่งวันจนถึงสิ้นสุดวันเลือกตั้ง</p>

ลำดับที่	ฐานความผิด	บทกำหนดโทษ	หมายเหตุ
๑.๑๓	ผู้ใด ปิดประกาศหรือติดแผ่นป้าย เกี่ยวกับการหาเสียงเลือกตั้ง ไม่เป็นไปตามที่คณะกรรมการ การเลือกตั้งหรือผู้ซึ่งคณะกรรมการ การเลือกตั้งมอบหมายกำหนด มาตรา ๗๑	มาตรา ๑๓๒ วรรคหนึ่ง จำคุกไม่เกิน ๖ เดือน หรือปรับ ไม่เกิน ๑๐,๐๐๐ บาท หรือทั้งจำ ทั้งปรับ (ค่าปรับให้นำส่งเป็นรายได้ ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ ความผิดได้เกิดขึ้น)	การปิดประกาศหรือติดแผ่นป้าย เกี่ยวกับการเลือกตั้ง คณะกรรมการ การเลือกตั้ง กำหนดให้เป็นไปตาม ระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้ง ว่าด้วยวิธีการหาเสียงและลักษณะ ต้องห้ามในการหาเสียงเลือกตั้ง สมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหาร ท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๖๓ กำหนด ลักษณะต้องห้ามในการหาเสียง เลือกตั้ง หมวด ๔ ข้อ ๑๗ ถึงข้อ ๒๑
๑.๑๔	ผู้ใด นำสิ่งพิมพ์ แผ่นประกาศ หรือ สิ่งอื่นใด มาปิดหรือแสดงไว้ภายใน ที่เลือกตั้ง มาตรา ๗๔ วรรคหนึ่ง	มาตรา ๑๒๙ (๒) จำคุกไม่เกิน ๖ เดือน หรือปรับ ไม่เกิน ๑๐,๐๐๐ บาท หรือทั้งจำ ทั้งปรับ	เว้นแต่ เป็นการดำเนินการตาม คำสั่งของผู้อำนวยการการเลือกตั้ง ประจำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หรือเพื่อประโยชน์ในการอำนวยความสะดวก แก่ผู้ใช้สิทธิเลือกตั้งตาม ระเบียบที่ กกต. กำหนดในกรณีที่มี สิ่งพิมพ์ แผ่นประกาศ หรือสิ่งอื่นใด ปิดหรือแสดงไว้ภายในที่เลือกตั้ง อยู่ก่อนหรือในวันเลือกตั้งอันเป็น การฝ่าฝืนวรรคหนึ่ง ให้คณะกรรมการ ประจำหน่วยเลือกตั้งทำลาย ปกปิด หรือนำออกไปไว้นอกที่เลือกตั้ง
๒. ความผิดเกี่ยวกับผู้สมัครและการสมัครรับเลือกตั้ง			
๒.๑	ผู้ใด เรียก รับ หรือยอมจะรับเงิน ทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใด อันอาจคำนวณเป็นเงินได้สำหรับ ตนเองหรือผู้อื่น เพื่อให้ตนสมัคร รับเลือกตั้ง มาตรา ๕๔ วรรคหนึ่ง	มาตรา ๑๒๖ วรรคหนึ่ง จำคุกตั้งแต่ ๑ - ๑๐ ปี หรือปรับ ตั้งแต่ ๒๐,๐๐๐ - ๒๐๐,๐๐๐ บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ และให้ศาล สั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของผู้นั้น มีกำหนด ๒๐ ปี มาตรา ๑๑๖ ผู้ซึ่งกระทำความผิดตามมาตรา ๑๒๖ วรรคหนึ่ง ให้ถือว่ากระทำการ อันเป็นการทุจริตในการเลือกตั้ง	
๒.๒	ผู้ใด ให้ เสนอให้ สัญญาว่าจะให้ หรือ จัดเตรียมเพื่อจะให้ทรัพย์สิน หรือ ผลประโยชน์อื่นใดอันอาจคำนวณ เป็นเงินได้แก่ผู้ใดเพื่อให้ผู้นั้นหรือ ผู้อื่นสมัครรับเลือกตั้ง มาตรา ๕๔ วรรคสอง	มาตรา ๑๒๖ วรรคหนึ่ง จำคุกตั้งแต่ ๑ - ๑๐ ปี หรือปรับ ตั้งแต่ ๒๐,๐๐๐ - ๒๐๐,๐๐๐ บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ และให้ศาล สั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของผู้นั้น มีกำหนด ๒๐ ปี	

ลำดับที่	ฐานความผิด	บทกำหนดโทษ	หมายเหตุ
		มาตรา ๑๑๖ ผู้ซึ่งกระทำความผิดตามมาตรา ๑๒๖ วรรคหนึ่ง ให้ถือว่ากระทำการ อันเป็นการทุจริตในการเลือกตั้ง	
๒.๓	ผู้ใด ลงสมัครรับเลือกตั้งโดยรู้อยู่แล้วว่า ตนเป็นผู้ขาดคุณสมบัติหรือมี ลักษณะต้องห้ามในการสมัครรับ เลือกตั้ง มาตรา ๔๙ และมาตรา ๕๐	มาตรา ๑๒๐ จำคุกตั้งแต่ ๑ -๑๐ ปี และปรับ ตั้งแต่ ๒๐,๐๐๐-๒๐๐,๐๐๐ บาท และให้ศาลสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้ง ๒๐ ปี	
๓. ความผิดเกี่ยวกับผู้มีสิทธิเลือกตั้งและบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้ง			
๓.๑	ผู้มีสิทธิเลือกตั้งผู้ใด ไม่ไปใช้สิทธิเลือกตั้ง และไม่แจ้งเหตุ ที่ไม่อาจไปใช้สิทธิเลือกตั้งหรือ แจ้งเหตุแล้วแต่เหตุนั้นมีใช้เหตุ อันสมควร มาตรา ๔๒ วรรคหนึ่ง	มาตรา ๔๒ วรรคหนึ่ง ผู้นั้นถูกจำกัดสิทธิ ดังต่อไปนี้ (๑) สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิก สภาผู้แทนราษฎร หรือสมาชิก สภาท้องถิ่นและผู้บริหารท้องถิ่น หรือสมัครรับเลือกเป็นสมาชิก วุฒิสภา (๒) สมัครรับเลือกเป็นกำนันและ ผู้ใหญ่บ้านตามกฎหมายว่าด้วย ลักษณะปกครองท้องที่ (๓) เข้าชื่อร้องขอให้ถอดถอนสมาชิก สภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นตาม กฎหมายว่าด้วยการลงคะแนนเสียง เพื่อถอดถอนสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือ ผู้บริหารท้องถิ่น (๔) ดำรงตำแหน่งข้าราชการการเมือง ตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบ ข้าราชการการเมือง และ ข้าราชการ รัฐสภาฝ่ายการเมืองตามกฎหมาย ว่าด้วยระเบียบข้าราชการรัฐสภา (๕) ดำรงตำแหน่งรองผู้บริหารท้องถิ่น เลขานุการผู้บริหารท้องถิ่น ผู้ช่วย เลขานุการผู้บริหารท้องถิ่น ประธาน ที่ปรึกษาผู้บริหารท้องถิ่น ที่ปรึกษา ผู้บริหารท้องถิ่น หรือคณะที่ปรึกษา ผู้บริหารท้องถิ่น ตามกฎหมายว่าด้วย การจัดตั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	

ลำดับที่	ฐานความผิด	บทกำหนดโทษ	หมายเหตุ
		<p>(๖) ดำรงตำแหน่งเลขานุการประธานสภาท้องถิ่น ผู้ช่วยเลขานุการประธานสภาท้องถิ่น และเลขานุการรองประธานสภาท้องถิ่นตามกฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น</p> <p>มาตรา ๔๒ วรรคสอง การจำกัดสิทธิตามวรรคหนึ่งให้มีกำหนดเวลาครั้งละสองปีนับแต่วันเลือกตั้งครั้งที่ผู้มีสิทธิเลือกตั้งไม่ไปใช้สิทธิเลือกตั้ง หากในการเลือกตั้งครั้งต่อไปผู้นั้นไม่ไปใช้สิทธิเลือกตั้งอีก ให้นับเวลาการจำกัดสิทธิครั้งหลังนี้โดยนับจากวันที่มิได้ไปใช้สิทธิเลือกตั้งครั้งใหม่ และหากกำหนดเวลาการจำกัดสิทธิครั้งก่อนยังเหลืออยู่เท่าใดให้กำหนดเวลาการจำกัดสิทธินั้นสิ้นสุดลง</p>	
๓.๒	<p>ผู้ใด ดำเนินการย้ายบุคคลเข้ามาในทะเบียนบ้านเพื่อประโยชน์ในการเลือกตั้งโดยมิชอบ</p> <p>มาตรา ๔๘ วรรคหนึ่ง</p>	<p>มาตรา ๑๒๕ จำคุกไม่เกิน ๒ ปีหรือปรับไม่เกิน ๔๐,๐๐๐ บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ และให้ศาลสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของผู้นั้นมีกำหนด ๕ ปี</p>	<p>มาตรา ๔๘ วรรคสอง กรณีดังต่อไปนี้ ให้สันนิษฐานว่าเป็นการย้ายบุคคลเข้ามาในทะเบียนบ้านเพื่อประโยชน์ในการเลือกตั้งโดยมิชอบ</p> <p>(๑) การย้ายบุคคลตั้งแต่ ๕ คนขึ้นไปซึ่งไม่มีชื่อสกุลเดียวกับเจ้าบ้านเข้ามาในทะเบียนบ้านเพื่อให้บุคคลดังกล่าวมีสิทธิเลือกตั้งที่จะมีขึ้นภายใน ๒ ปี นับแต่วันที่ย้ายเข้ามาในทะเบียนบ้าน</p> <p>(๒) การย้ายบุคคลเข้ามาในทะเบียนบ้านโดยบุคคลนั้นมิได้อยู่อาศัยจริง</p> <p>(๓) การย้ายบุคคลเข้ามาในทะเบียนบ้านโดยมิได้รับความยินยอมจากเจ้าบ้าน</p> <p>มาตรา ๔๘ วรรคสาม ความในวรรคสอง (๑) มิให้ใช้บังคับแก่หน่วยงานของรัฐ สถานศึกษา หรือสถานประกอบการ หรือสถานที่อื่นใดที่คณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศกำหนด ที่ย้ายเจ้าหน้าที่ นักศึกษา หรือพนักงานของตน หรือบุคคลที่คณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศกำหนดเข้ามาในทะเบียนบ้านของตน ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่กกต.กำหนด</p>

ลำดับที่	ฐานความผิด	บทกำหนดโทษ	หมายเหตุ
๔. ความผิดเกี่ยวกับการลงคะแนนเลือกตั้ง การนับคะแนนเลือกตั้ง การประกาศผลการเลือกตั้ง			
๔.๑	ผู้ใด รู้อยู่แล้วว่าตนเป็นผู้ไม่มีสิทธิเลือกตั้ง พยายามออกเสียงลงคะแนน หรือ ออกเสียงลงคะแนน มาตรา ๘๔	มาตรา ๑๒๖ วรรคหนึ่ง จำคุกตั้งแต่ ๑ - ๑๐ ปี หรือปรับ ตั้งแต่ ๒๐,๐๐๐ - ๒๐๐,๐๐๐ บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ และให้ศาล สั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของผู้นั้น มีกำหนด ๒๐ ปี มาตรา ๑๑๖ ผู้ซึ่งกระทำความผิดตามมาตรา ๑๒๖ วรรคหนึ่ง ให้ถือว่ากระทำการอันเป็น การทุจริตในการเลือกตั้ง	
๔.๒	ผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ใช้บัตรอื่นที่มีใช้บัตรเลือกตั้งที่ได้รับ จากกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้ง เพื่อการออกเสียงลงคะแนน มาตรา ๘๕ วรรคหนึ่ง	มาตรา ๑๒๖ วรรคหนึ่ง จำคุกตั้งแต่ ๑ - ๑๐ ปี หรือปรับ ตั้งแต่ ๒๐,๐๐๐ - ๒๐๐,๐๐๐ บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ และให้ศาล สั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของผู้นั้น มีกำหนด ๒๐ ปี มาตรา ๑๑๖ ผู้ซึ่งกระทำความผิดตามมาตรา ๑๒๖ วรรคหนึ่ง ให้ถือว่ากระทำการ อันเป็นการทุจริตในการเลือกตั้ง	
๔.๓	ผู้ใด นำบัตรเลือกตั้งออกไปจากที่เลือกตั้ง มาตรา ๘๕ วรรคสอง	มาตรา ๑๓๔ จำคุกไม่เกิน ๕ ปี หรือปรับไม่เกิน ๑๐๐,๐๐๐ บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ และให้ศาลสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้ง ของผู้นั้นมีกำหนด ๑๐ ปี	เว้นแต่ เป็นการกระทำตามหน้าที่ และอำนาจ
๔.๔	ผู้ใด จงใจทำเครื่องหมายโดยวิธีใดไว้ ที่บัตรเลือกตั้งนอกจากเครื่องหมาย ที่ลงคะแนน มาตรา ๘๖	มาตรา ๑๓๔ จำคุกไม่เกิน ๕ ปี หรือปรับไม่เกิน ๑๐๐,๐๐๐ บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ และให้ศาลสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้ง ของผู้นั้นมีกำหนด ๑๐ ปี	
๔.๕	ผู้ใด ใช้เครื่องมือหรืออุปกรณ์ใดถ่ายภาพ บัตรเลือกตั้งเพื่อให้เห็นเครื่องหมาย ลงคะแนนในคูหาเลือกตั้ง ในระหว่าง การออกเสียงลงคะแนน มาตรา ๘๗	มาตรา ๑๓๕ จำคุกไม่เกิน ๑ ปี หรือปรับไม่เกิน ๒๐,๐๐๐ บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ	

ลำดับที่	ฐานความผิด	บทกำหนดโทษ	หมายเหตุ
๔.๖	<p>ผู้ใด นำบัตรเลือกตั้งใส่ในหีบบัตรเลือกตั้งโดยไม่มีอำนาจโดยชอบด้วยกฎหมายหรือกระทำการใดในบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งเพื่อแสดงว่ามีผู้มาแสดงตนเพื่อออกเสียงลงคะแนนโดยผิดไปจากความจริง หรือกระทำการใดอันเป็นเหตุให้มีบัตรเลือกตั้งเพิ่มขึ้นจากความจริง</p> <p>มาตรา ๘๘</p>	<p>มาตรา ๑๒๖ วรรคหนึ่ง จำคุกตั้งแต่ ๑ - ๑๐ ปี หรือปรับตั้งแต่ ๒๐,๐๐๐ - ๒๐๐,๐๐๐ บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ และให้ศาลสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของผู้นั้นมีกำหนด ๒๐ ปี</p> <p>มาตรา ๑๑๖ ผู้ซึ่งกระทำความผิดตามมาตรา ๑๒๖ วรรคหนึ่ง ให้ถือว่ากระทำการอันเป็นการทุจริตในการเลือกตั้ง</p>	
๔.๗	<p>ผู้มีสิทธิเลือกตั้ง นำบัตรเลือกตั้งที่ออกเสียงลงคะแนนแล้วแสดงต่อผู้อื่น เพื่อให้ผู้อื่นทราบว่าได้ลงคะแนนเลือกหรือลงคะแนนไม่เลือกผู้สมัครผู้ใด</p> <p>มาตรา ๘๙</p>	<p>มาตรา ๑๓๕ จำคุกไม่เกิน ๑ ปี หรือปรับไม่เกิน ๒๐,๐๐๐ บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ</p>	
๔.๘	<p>ผู้ใด กระทำการใดโดยไม่มีอำนาจโดยชอบด้วยกฎหมาย เพื่อมิให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งสามารถใช้สิทธิได้หรือขัดขวางหรือหน่วงเหนี่ยวมิให้ ผู้มีสิทธิเลือกตั้งไป ณ ที่เลือกตั้งหรือมิให้ไปถึง ณ ที่ดังกล่าว ภายในกำหนดเวลาที่จะออกเสียงลงคะแนนได้</p> <p>มาตรา ๙๐</p>	<p>มาตรา ๑๓๔ จำคุกไม่เกิน ๕ ปี หรือปรับไม่เกิน ๑๐๐,๐๐๐ บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ และให้ศาลสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของผู้นั้นมีกำหนด ๑๐ ปี</p>	
๔.๙	<p>ผู้ใด จ่าย แจก หรือให้เงิน ทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใดแก่ผู้มีสิทธิเลือกตั้ง เพื่อจูงใจมิให้ไปออกเสียงลงคะแนน หรือกระทำการใด ๆ เพื่อมิให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งไปออกเสียงลงคะแนน</p> <p>มาตรา ๙๑ วรรคหนึ่ง</p>	<p>มาตรา ๑๓๖ จำคุกไม่เกิน ๑๐ ปี หรือปรับไม่เกิน ๒๐๐,๐๐๐ บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ และให้ศาลสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของผู้นั้นมีกำหนด ๑๐ ปี</p>	<p>มาตรา ๙๑ วรรคสอง มีบัตรประจำตัวประชาชนของผู้มีสิทธิเลือกตั้งผู้อื่นตั้งแต่สองคนขึ้นไปไว้ในความครอบครอง โดยไม่มีเหตุอันสมควรในระหว่างวันประกาศให้มีการเลือกตั้งถึงวันถัดจากวันเลือกตั้ง ให้ถือว่ากระทำการตามมาตรา ๙๑ วรรคหนึ่ง</p>

ลำดับที่	ฐานความผิด	บทกำหนดโทษ	หมายเหตุ
๔.๑๐	ผู้มีสิทธิเลือกตั้ง เรียก รับ หรือยอมจะรับเงิน ทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใด สำหรับ ตนเอง หรือผู้อื่น เพื่อลงคะแนนเลือก หรือลงคะแนน ไม่เลือกผู้สมัครใดหรืองดเว้น ไม่ลงคะแนนให้แก่ผู้สมัครผู้ใด มาตรา ๙๒	มาตรา ๑๒๖ วรรคหนึ่ง จำคุกตั้งแต่ ๑ - ๑๐ ปี หรือปรับ ตั้งแต่ ๒๐,๐๐๐ - ๒๐๐,๐๐๐ บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ และให้ศาล สั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของผู้นั้น มีกำหนด ๒๐ ปี มาตรา ๑๑๖ ผู้ซึ่งกระทำความผิดตามมาตรา ๑๒๖ วรรคหนึ่ง ให้ถือว่ากระทำ การอันเป็นการทุจริตในการ เลือกตั้ง	มาตรา ๑๒๖ วรรคสาม ถ้าผู้นั้นได้แจ้งถึงการกระทำอันเป็น การฝ่าฝืนนั้นต่อคณะกรรมการ การเลือกตั้งหรือผู้ซึ่งคณะกรรมการ การเลือกตั้งมอบหมายก่อนถูกจับกุม ผู้นั้นไม่ต้องรับโทษและไม่ต้อง ถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งหรือสิทธิ สมัครรับเลือกตั้ง
๔.๑๑	ผู้ใด เปิด ทำลาย ทำให้เสียหายทำให้ เปลี่ยนสภาพ หรือทำให้ไร้ประโยชน์ หรือนำไปซึ่งหีบบัตรเลือกตั้ง โดยไม่มีอำนาจโดยชอบด้วย กฎหมาย ตั้งแต่เวลาที่เปิดการ ออกเสียงลงคะแนนจนถึงเวลาปิด การออกเสียงลงคะแนน มาตรา ๙๖ วรรคหนึ่ง	มาตรา ๑๓๓ จำคุกตั้งแต่ ๑ - ๑๐ ปี และปรับ ตั้งแต่ ๒๐,๐๐๐-๒๐๐,๐๐๐ บาท และให้ศาลสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้ง ของผู้นั้นมีกำหนด ๒๐ ปี	มาตรา ๙๖ วรรคสอง ความในวรรคหนึ่ง ให้ใช้บังคับกับ หีบบัตรเลือกตั้งที่เก็บบัตรเลือกตั้ง ภายหลังจากการนับคะแนนแล้ว รวมตลอดทั้งบัตรเลือกตั้ง เอกสาร และหลักฐานที่เกี่ยวข้องกับการเลือกตั้ง ที่คณะกรรมการประจำหน่วย เลือกตั้งได้จัดทำขึ้นด้วยโดยอนุโลม เว้นแต่เป็นการกระทำตามระเบียบ ที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด
๔.๑๒	ผู้ใด จงใจขัดขวางการขนส่งหีบ บัตรเลือกตั้ง หรือกระทำความ ประการใด ๆ เพื่อให้การขนส่ง หีบบัตรเลือกตั้งล่าช้า มาตรา ๑๓๓	มาตรา ๑๓๓ จำคุกตั้งแต่ ๑ - ๑๐ ปี และปรับ ตั้งแต่ ๒๐,๐๐๐-๒๐๐,๐๐๐ บาท และให้ศาลสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้ง ของผู้นั้นมีกำหนด ๒๐ ปี	
๔.๑๓	ผู้ใด กระทำการใด ๆ เพื่อให้บัตรเลือกตั้ง ที่อยู่ในสถานที่นับคะแนนเลือกตั้ง มีจำนวนผิดจากความจริง มาตรา ๙๙	มาตรา ๑๒๖ วรรคหนึ่ง จำคุกตั้งแต่ ๑ - ๑๐ ปี หรือปรับตั้งแต่ ๒๐,๐๐๐ - ๒๐๐,๐๐๐ บาท หรือทั้งจำ ทั้งปรับ และให้ศาลสั่งเพิกถอนสิทธิ เลือกตั้งของผู้นั้นมีกำหนด ๒๐ ปี มาตรา ๑๑๖ ผู้ซึ่งกระทำความผิดตามมาตรา ๑๒๖ วรรคหนึ่ง ให้ถือว่ากระทำการอันเป็น การทุจริตในการเลือกตั้ง	

ลำดับที่	ฐานความผิด	บทกำหนดโทษ	หมายเหตุ
๔.๑๔	<p>กรรมการประจำหน่วยเลือกตั้ง</p> <p>จงใจนับบัตรเลือกตั้ง อ่านบัตรเลือกตั้ง นับคะแนนเลือกตั้งหรือรวมคะแนนเลือกตั้งให้ผิดจากความจริง หรือกระทำการใดให้บัตรเลือกตั้งชำรุดเสียหายหรือให้เป็นบัตรเสีย หรือกระทำการใดแก่บัตรเสียเพื่อให้เป็นบัตรเลือกตั้งที่ใช้ได้ หรือทำรายงานการเลือกตั้งผิดจากความจริง</p> <p>มาตรา ๑๐๑</p>	<p>มาตรา ๑๒๖ วรรคหนึ่ง</p> <p>จำคุกตั้งแต่ ๑ - ๑๐ ปี หรือปรับตั้งแต่ ๒๐,๐๐๐ - ๒๐๐,๐๐๐ บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ และให้ศาลสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของผู้นั้นมีกำหนด ๒๐ ปี</p> <p>มาตรา ๑๑๖</p> <p>ผู้ซึ่งกระทำความผิดตามมาตรา ๑๒๖ วรรคหนึ่ง ให้ถือว่ากระทำการอันเป็นการทุจริตในการเลือกตั้ง</p>	
๔.๑๕	<p>ผู้บังคับบัญชาหรือนายจ้าง</p> <p>ขัดขวาง หน่วงเหนี่ยว หรือไม่ให้ความสะดวกโดยไม่มีเหตุอันสมควร ในการไปใช้สิทธิเลือกตั้งของผู้ใต้บังคับบัญชาหรือลูกจ้างแล้วแต่กรณี</p> <p>มาตรา ๑๑๗</p>	<p>มาตรา ๑๑๗</p> <p>จำคุกไม่เกิน ๒ หรือปรับไม่เกิน ๔๐,๐๐๐ บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ</p>	
๔.๑๖	<p>ผู้ใด</p> <p>จงใจกระทำด้วยประการใด ๆ ให้บัตรเลือกตั้งที่ตนได้รับมอบจากกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งชำรุดหรือเสียหาย</p> <p>มาตรา ๑๒๑ วรรคหนึ่ง</p>	<p>มาตรา ๑๒๑ วรรคหนึ่ง</p> <p>ปรับไม่เกิน ๕,๐๐๐ บาท และมีให้ถือว่าเป็นความผิดฐานทำให้เสียทรัพย์</p> <p>มาตรา ๑๒๑ วรรคสาม</p> <p>ถ้าผู้กระทำความผิดเป็นเจ้าพนักงานผู้ดำเนินการเลือกตั้ง จำคุกตั้งแต่ ๑ - ๑๐ ปี และปรับตั้งแต่ ๒๐,๐๐๐ - ๒๐๐,๐๐๐ บาท และให้ศาลสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของผู้นั้นมีกำหนด ๒๐ ปี</p>	
๔.๑๗	<p>ผู้ใด</p> <p>จงใจกระทำด้วยประการใด ๆ ให้บัตรเลือกตั้งชำรุดหรือเสียหายหรือให้เป็นบัตรเสีย อันมิใช่เป็นการกระทำตามมาตรา ๑๒๑ วรรคหนึ่ง และเป็นการกระทำ</p>	<p>มาตรา ๑๒๑ วรรคสอง</p> <p>จำคุกไม่เกิน ๕ ปี และปรับไม่เกิน ๑๐๐,๐๐๐ บาท และให้ศาลสั่งเพิกถอนสิทธิของผู้มีกำหนด ๑๐ ปี</p>	

ลำดับที่	ฐานความผิด	บทกำหนดโทษ	หมายเหตุ
	โดยมีเจตนาเพื่อให้การเลือกตั้งไม่เป็นไปโดยสุจริตหรือเที่ยงธรรมหรือกระทำด้วยประการใด ๆ แก่บัตรเสียเพื่อให้เป็นบัตรเลือกตั้งที่ใช้ได้ หรือทำหรือใช้บัตรปลอมเพื่อใช้ในการออกเสียงลงคะแนน มาตรา ๑๒๑ วรรคสอง	มาตรา ๑๒๑ วรรคสาม ถ้าผู้กระทำความผิดเป็นเจ้าพนักงานผู้ดำเนินการเลือกตั้ง จำคุกตั้งแต่ ๑ - ๑๐ ปี และปรับตั้งแต่ ๒๐,๐๐๐ - ๒๐๐,๐๐๐ บาท และให้ศาลสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของผู้นั้นมีกำหนด ๒๐ ปี	
๔.๑๘	กรรมการประจำหน่วยเลือกตั้ง เปิดเผยให้แก่ผู้ใดทราบว่ามีสิทธิเลือกตั้งผู้ใดมาลงคะแนนหรือยังไม่มาลงคะแนนเพื่อเป็นคุณหรือเป็นโทษแก่ผู้สมัคร ในระหว่างเวลาเปิดการออกเสียงลงคะแนนจนถึงเวลาปิดการออกเสียงลงคะแนน มาตรา ๑๒๒	มาตรา ๑๒๒ จำคุกไม่เกิน ๑ ปี หรือปรับไม่เกิน ๒๐,๐๐๐ บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ	
๕. ความผิดเกี่ยวกับการกระทำอันเป็นเท็จ			
๕.๑	ผู้ใด กระทำการอันเป็นเท็จ เพื่อให้ผู้อื่นเข้าใจผิดว่าผู้สมัครผู้ใดกระทำการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้ มาตรา ๑๑๘ วรรคหนึ่ง	มาตรา ๑๑๘ วรรคหนึ่ง จำคุกไม่เกิน ๒ ปี หรือปรับไม่เกิน ๔๐,๐๐๐ บาท และให้ศาลสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของผู้นั้นมีกำหนด ๕ ปี	
๕.๒	ผู้ใด กระทำการอันเป็นเท็จเพื่อให้ผู้อื่นเข้าใจผิดว่าผู้สมัครผู้ใดกระทำการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้เป็น การเพื่อจะแก่งัดให้ผู้สมัครนั้นถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งหรือสิทธิสมัครรับเลือกตั้ง หรือเพื่อไม่ให้มีการประกาศผลการเลือกตั้ง มาตรา ๑๑๘ วรรคสอง	มาตรา ๑๑๘ วรรคสอง จำคุกตั้งแต่ ๕ - ๑๐ ปี และปรับตั้งแต่ ๑๐๐,๐๐๐-๒๐๐,๐๐๐ บาท และให้ศาลสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของผู้นั้นมีกำหนด ๒๐ ปี	
๕.๓	ผู้ใด กระทำการอันเป็นเท็จเพื่อให้ผู้อื่นเข้าใจผิดว่าผู้สมัครผู้ใดกระทำการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้เป็น การแก่งัดหรือให้ถ้อยคำอันเป็นเท็จต่อคณะกรรมการการเลือกตั้ง หรือผู้ซึ่ง	มาตรา ๑๑๘ วรรคสาม จำคุกตั้งแต่ ๗ - ๑๐ ปี และปรับตั้งแต่ ๑๔๐,๐๐๐-๒๐๐,๐๐๐ บาท และให้ศาลสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของผู้นั้นมีกำหนด ๒๐ ปี	

ลำดับที่	ฐานความผิด	บทกำหนดโทษ	หมายเหตุ
	<p>คณะกรรมการการเลือกตั้งมอบหมายเพื่อให้เข้าใจผิดว่าผู้สมัครผู้ใดกระทำการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้</p> <p>มาตรา ๑๑๘ วรรคสาม</p>		
<p>๕.๔</p>	<p>หัวหน้าพรรคการเมือง</p> <p>กระทำ ก่อ สนับสนุน หรือรู้เห็นเป็นใจให้ผู้อื่นกระทำการอันเป็นเท็จเพื่อให้ผู้อื่นเข้าใจผิดว่าผู้สมัครผู้ใดกระทำการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้เป็นการที่จะแก่งแย่งให้ผู้สมัครนั้นถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งหรือสิทธิสมัครรับเลือกตั้งหรือเพื่อไม่ให้มีการประกาศผลการเลือกตั้ง หรือเป็นการแจ้งหรือให้ถ้อยคำอันเป็นเท็จต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งหรือผู้ซึ่งคณะกรรมการการเลือกตั้งมอบหมายเพื่อให้เข้าใจผิดว่าผู้สมัครผู้ใดกระทำการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้</p> <p>มาตรา ๑๑๘ วรรคสี่</p>	<p>มาตรา ๑๑๘ วรรคสี่</p> <p>ให้ถือว่าพรรคการเมืองนั้นกระทำการอันอาจเป็นภัยต่อความมั่นคงของรัฐตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง</p>	<p>พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๙๒ เมื่อคณะกรรมการมีหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่าพรรคการเมืองใดกระทำการอย่างใดอย่างหนึ่งดังต่อไปนี้ให้ยื่นศาลรัฐธรรมนูญ เพื่อสั่งยุบพรรคการเมืองนั้น</p> <p>(๑) กระทำการล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขหรือเพื่อให้ได้มาซึ่งอำนาจในการปกครองประเทศโดยวิธีการซึ่งมิได้เป็นไปตามวิถีทางที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ</p> <p>(๒) กระทำการอันอาจเป็นปฏิปักษ์ต่อการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข</p> <p>(๓) กระทำการฝ่าฝืนมาตรา ๒ วรรคสองมาตรา ๒๘ มาตรา ๓๐ มาตรา ๓๖ มาตรา ๔๔ มาตรา ๔๕ มาตรา ๔๖ มาตรา ๗๒ หรือมาตรา ๗๔</p> <p>(๔) มีเหตุอันจะต้องยุบพรรคการเมืองตามที่มิได้กฎหมายกำหนด</p> <p>เมื่อศาลรัฐธรรมนูญดำเนินการไต่สวนแล้ว มีหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่าพรรคการเมืองกระทำการ ตามวรรคหนึ่งให้ศาลรัฐธรรมนูญ สั่งยุบพรรคการเมืองและเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งของคณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองนั้น</p>
๖. ความผิดเกี่ยวกับเจ้าหน้าที่ของรัฐ			
<p>๖.๑</p>	<p>กรรมการการเลือกตั้ง เลขาธิการคณะกรรมการการเลือกตั้ง ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำจังหวัด ผู้ตรวจการเลือกตั้ง กรรมการการเลือกตั้งประจำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้อำนวยการ</p>	<p>มาตรา ๑๑๙</p> <p>จำคุกตั้งแต่ ๓ - ๒๐ ปี และปรับตั้งแต่ ๒๐,๐๐๐-๒๐๐,๐๐๐ บาท และให้ศาลสั่งเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้ง</p>	

ลำดับที่	ฐานความผิด	บทกำหนดโทษ	หมายเหตุ
	การเลือกตั้งประจำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หรือผู้ได้รับแต่งตั้งหรือมอบหมายให้ดำเนินการเกี่ยวกับการเลือกตั้งตามพระราชบัญญัตินี้ จงใจไม่ปฏิบัติตามหน้าที่หรือกระทำการอันมิชอบด้วยหน้าที่ เพื่อเป็นคุณหรือเป็นโทษแก่ผู้สมัครหรือกระทำการหรือละเว้นกระทำการโดยทุจริตหรือประพฤตินิชอบในการปฏิบัติหน้าที่ มาตรา ๑๑๙		
๖.๒	เจ้าหน้าที่ของรัฐ ใช้ตำแหน่งหน้าที่กระทำการใด ๆ อันเป็นคุณหรือเป็นโทษแก่ผู้สมัคร มาตรา ๖๙	มาตรา ๑๒๖ วรรคสอง จำคุกตั้งแต่ ๑ - ๑๐ ปี หรือปรับตั้งแต่ ๒๐,๐๐๐-๒๐๐,๐๐๐ บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ และให้ศาลสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของผู้นั้นมีกำหนด ๒๐ ปี	
๗. ความผิดเกี่ยวกับค่าใช้จ่ายในการเลือกตั้ง			
๗.๑	ผู้สมัคร ใช้จ่ายในการเลือกตั้งเกินจำนวนค่าใช้จ่ายที่กำหนด มาตรา ๖๐ วรรคสาม	มาตรา ๑๒๗ จำคุกตั้งแต่ ๑ - ๕ ปี หรือปรับตั้งแต่ ๒๐,๐๐๐-๑๐๐,๐๐๐ บาท หรือปรับเป็นจำนวนสามเท่าของจำนวนเงินที่เกินค่าใช้จ่ายที่ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำจังหวัดประกาศกำหนด แล้วแต่จำนวนใดจะมากกว่ากัน หรือทั้งจำทั้งปรับ และให้ศาลสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของผู้นั้นมีกำหนด ๑๐ ปี	
๗.๒	ผู้สมัคร ไม่ยื่นบัญชีรายรับและรายจ่ายต่อคณะกรรมการภายในระยะเวลาที่กำหนด หรือจงใจยื่นเอกสารหรือหลักฐานไม่ถูกต้องครบถ้วนตามความจริง มาตรา ๑๒๘	มาตรา ๑๒๘ วรรคหนึ่ง จำคุกไม่เกิน ๒ ปี หรือปรับไม่เกิน ๔๐,๐๐๐ บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ และให้ศาลสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของผู้นั้นมีกำหนด ๕ ปี	มาตรา ๖๒ วรรคหนึ่ง ภายใน ๙๐ วันนับจากวันเลือกตั้ง ผู้สมัครต้องยื่นบัญชีรายรับและรายจ่ายในการเลือกตั้งพร้อมทั้งหลักฐานที่เกี่ยวข้องให้ถูกต้องครบถ้วน ตาม ความจริงต่อผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำจังหวัด

ลำดับที่	ฐานความผิด	บทกำหนดโทษ	หมายเหตุ
๗.๓	ผู้สมัคร ยื่นบัญชีรายรับและรายจ่ายเป็นเท็จ มาตรา ๑๒๘ วรรคสอง	มาตรา ๑๒๘ วรรคสอง จำคุกตั้งแต่ ๑ - ๕ ปี และปรับตั้งแต่ ๒๐,๐๐๐-๑๐๐,๐๐๐ บาท และให้ศาลสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของผู้นั้นมีกำหนด ๑๐ ปี	
๘. ความผิดฐานอื่น ๆ			
๘.๑	ผู้ใด ขาย จำหน่าย แจกจ่าย หรือจัดเลี้ยงสุราทุกชนิด ในเขตเลือกตั้ง ในระหว่างเวลา ๑๘.๐๐ นาฬิกา ของวันก่อนวันเลือกตั้งหนึ่งวัน จนถึงเวลา ๑๘.๐๐ นาฬิกา ของวันเลือกตั้ง มาตรา ๑๒๓	มาตรา ๑๒๓ จำคุกไม่เกิน ๖ เดือน หรือปรับไม่เกิน ๑๐,๐๐๐ บาท หรือทั้งจำ ทั้งปรับ	
๘.๒	ผู้ใด เล่นหรือจัดให้มีการเล่นการพนัน ชั้นต่อใด ๆ เกี่ยวกับผลของการเลือกตั้ง มาตรา ๑๒๔	มาตรา ๑๒๔ วรรคหนึ่ง จำคุกตั้งแต่ ๑ - ๕ ปี หรือปรับตั้งแต่ ๒๐,๐๐๐ - ๑๐๐,๐๐๐ บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ และให้ศาลสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของผู้เล่น มีกำหนด ๑๐ ปี และเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งของผู้จัดให้มีการเล่น มาตรา ๑๒๔ วรรคสอง ถ้าการกระทำผิดเป็นการกระทำของผู้สมัคร จำคุกตั้งแต่ ๑ - ๑๐ ปี หรือปรับตั้งแต่ ๒๐,๐๐๐ - ๒๐๐,๐๐๐ บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ และให้ศาลสั่งเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งของผู้นั้น	

ด้วยที่สุด

บันทึกข้อความ

เลขที่รับ 1884
 วันที่ 31 พ.ค. 2562
 เวลา 11.30 น.
 เลขที่รับ 704
 วันที่ 31 พ.ค. 2562
 เวลา 10.50 น.

ส่วนราชการ สนง.กกต. (สสส.) โทร. ๑๘๔๑๖
 ที่ สท ๐๐๑๑/๐๑๑๑๐ วันที่ ๓๑ พฤษภาคม ๒๕๖๒
 เรื่อง มอบหมายให้รับแจ้งเหตุการณ์กระทำความผิดตามมาตรา ๙๒ แห่งพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ.๒๕๖๒

กราบเรียน ปอ.กกต.

๑.เรื่องเดิม

กกต. ได้มีมติในการประชุม ครั้งที่ ๖๘/๒๕๖๒ เมื่อวันที่ ๒๗ พฤษภาคม ๒๕๖๒ เรื่อง มอบหมายให้รับแจ้งเหตุการณ์กระทำความผิดตามมาตรา ๙๒ แห่งพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ.๒๕๖๒ แล้วมีมติด้วยคะแนนเสียงเอกฉันท์เห็นชอบร่างคำสั่งคณะกรรมการการเลือกตั้ง ลงวันที่ ...เดือน.....พ.ศ. ๒๕๖๒ เรื่อง มอบหมายให้รับแจ้งเหตุการณ์กระทำความผิดตามมาตรา ๙๒ แห่งพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ.๒๕๖๒ และบันทึกการรับแจ้งเหตุและใบรับแจ้งเหตุ ตามที่สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งเสนอ โดยให้แก้ไขปรับปรุงข้อความในข้อ ๕ จากเดิมเป็น "๕. พนักงานฝ่ายปกครอง หรือตำรวจชั้นผู้ใหญ่ ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ในเขตพื้นที่ที่มีการเลือกตั้ง" และเมื่อดำเนินการแก้ไขปรับปรุงร่างคำสั่งดังกล่าวเสร็จเรียบร้อยแล้ว ให้เสนอประธานกรรมการการเลือกตั้งพิจารณาลงนามต่อไป (เอกสารแนบ)

๒.ข้อพิจารณา

สนง.กกต. พิจารณาแล้วเห็นว่า เพื่อให้การมอบหมายของ กกต. ตามมาตรา ๑๒๖ วรรคสาม ในการรับแจ้งเหตุการณ์กระทำความผิดตามมาตรา ๙๒ แห่งพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ.๒๕๖๒ เป็นไปตามที่ กกต. มีมติตามข้อ ๑ จึงได้จัดทำคำสั่ง กกต. เรื่อง มอบหมายให้รับแจ้งเหตุการณ์กระทำความผิดตามมาตรา ๙๒ แห่งพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ.๒๕๖๒ ตามที่เสนอมาร่วมนี้

๓.ข้อเสนอ

จึงกราบเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา หากเห็นชอบขอได้โปรดลงนามเพื่อจกได้ดำเนินการต่อไป

พ.ศ.อ.
 (จรุงวิทย์ กุมมา)
 สอ.กกต.

ลงนามแล้ว
 วันที่ 31 พฤษภาคม 2562
 (นายคิทธิพร บุญประครอง)
 ประธานกรรมการการเลือกตั้ง

คำสั่งคณะกรรมการการเลือกตั้ง

ที่ ๒๐๘/๒๕๖๒

เรื่อง มอบหมายให้รับแจ้งเหตุการกระทำผิดตามมาตรา ๙๒ แห่งพระราชบัญญัติ
การเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๖๒

เพื่อให้การรับแจ้งเหตุการกระทำผิดกรณีมีผู้ฝ่าฝืนตามมาตรา ๙๒ ประกอบมาตรา ๑๒๖ แห่งพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๖๒ ที่เป็นผู้เรียก รับ หรือยอมจะรับเงิน ทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใด สามารถแจ้งถึงการกระทำดังกล่าวต่อคณะกรรมการการเลือกตั้ง หรือผู้ซึ่งคณะกรรมการการเลือกตั้งมอบหมายก่อนถูกจับกุม เพื่อให้ผู้นั้นไม่ต้องรับโทษ และไม่ต้องถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้ง หรือเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้ง ตามที่กฎหมายบัญญัติ

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๑๒๖ วรรคสาม แห่งพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๖๒ คณะกรรมการการเลือกตั้งจึงมอบหมายให้บุคคลดังต่อไปนี้ เป็นผู้รับแจ้งเหตุการกระทำผิด แทนคณะกรรมการการเลือกตั้ง

๑. ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำจังหวัดทุกจังหวัดและกรุงเทพมหานคร ที่มีการเลือกตั้ง
๒. กรรมการการเลือกตั้งประจำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ที่จัดการเลือกตั้ง
๓. พนักงานสืบสวนและไตสวนของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดและกรุงเทพมหานคร ที่มีการเลือกตั้ง
๔. พนักงานสืบสวนและไตสวนของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง
๕. พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจชั้นผู้ใหญ่ ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ในเขตพื้นที่ที่มีการเลือกตั้ง

ให้ผู้รับแจ้งเหตุจัดทำบันทึกการรับแจ้งเหตุและออกใบรับการแจ้งเหตุให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่แจ้งเหตุไว้เป็นหลักฐาน แล้วแจ้งการรับแจ้งเหตุพร้อมส่งสำเนาบันทึกการรับแจ้งเหตุให้สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดหรือกรุงเทพมหานคร ภายใน ๒๔ ชั่วโมง เพื่อรายงานให้คณะกรรมการการเลือกตั้งทราบ
ทั้งนี้ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

สั่ง ณ วันที่ ๓๑ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๖๒

(นายอิทธิพร บุญประคอง)
ประธานกรรมการการเลือกตั้ง

ลับ

เลขรับที่..... / .....

บันทึกการรับแจ้งเหตุตามมาตรา ๑๒๖
แห่งพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ.๒๕๖๒

ที่.....

.....

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

วันนี้ เวลา..... น. ผู้แจ้งเหตุชื่อ (นาย, นาง, นางสาว).....

อายุ..... ปี สัญชาติ..... อยู่บ้านเลขที่..... หมู่ที่..... ตำบล/แขวง.....

อำเภอ/เขต..... จังหวัด..... หมายเลขโทรศัพท์.....

บัตรประจำตัวประชาชนเลขที่..... ออกเมื่อวันที่.....

หมดอายุวันที่..... ได้มาแจ้งเหตุต่อผู้รับแจ้งเหตุว่าได้เรียก รับ หรือยอมจะรับ

..... จาก (นาย, นาง, นางสาว).....

โดยบุคคลดังกล่าวขอให้ลงคะแนนเลือกให้แก่..... (ผู้สมัคร)

หรือลงคะแนนไม่เลือก..... (ผู้สมัคร)

หรืองดเว้นไม่ลงคะแนนให้แก่..... (ผู้สมัคร)

ในการเลือกตั้ง..... (ชื่อองค์กรปกครองท้องถิ่น)..... เขตเลือกตั้งที่..... อำเภอ.....

จังหวัด..... มีบุคคลที่รู้เห็นถึงการกระทำดังกล่าว ได้แก่.....

.....

.....

.....

ผู้แจ้งได้..... (มอบหรือไม่ได้มอบ ของกลางอะไรไว้ประกอบการแจ้งเหตุหรือไม่)..... สิ่งของที่ได้รับให้แก่ผู้รับแจ้งเหตุ

ขณะแจ้งเหตุด้วย.....

ผู้แจ้งมีความประสงค์ให้ผู้รับแจ้งเหตุ แจ้งให้สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด

.....ทราบ ภายใน ๒๔ ชั่วโมง และมีความประสงค์ให้ผู้รับแจ้งเหตุ ดำเนินการ

.....อีกด้วย

อ่านให้ฟังแล้วรับว่าถูกต้อง จึงลงชื่อไว้เป็นหลักฐาน

(ลงชื่อ).....ผู้แจ้งเหตุ

(.....)

(ลงชื่อ).....ผู้รับแจ้งเหตุ

(.....)

ดี แทน

ลับ

ใบรับแจ้งเหตุตามมาตรา ๑๒๖
แห่งพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ.๒๕๖๒

วันนี้.....เวลา.....น. (นาย, นาง, นางสาว) .....

ผู้แจ้งเหตุ ได้แจ้งเหตุต่อ (นาย, นาง, นางสาว) .....

ผู้รับแจ้งเหตุ (ตำแหน่ง) .....ว่ามีผู้กระทำผิด

ตามมาตรา ๙๒ ประกอบมาตรา ๑๒๖ แห่งพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น
พ.ศ. ๒๕๖๒ กล่าวคือ.....(ระบุเหตุการณ์กระทำความผิดโดยย่อ).....

(ลงชื่อ) .....ผู้แจ้งเหตุ

(.....)

(ลงชื่อ) .....ผู้รับแจ้งเหตุ

(.....)

ตำแหน่ง.....

ระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้ง
ว่าด้วยการสืบสวน การไต่สวน และการวินิจฉัยชี้ขาด
พ.ศ. ๒๕๖๑

โดยที่เป็นการสมควรมีระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยการสืบสวน การไต่สวน และการวินิจฉัยชี้ขาด พ.ศ. ๒๕๖๑ เพื่อให้การดำเนินการสืบสวน ไต่สวน หรือวินิจฉัยชี้ขาด เป็นไปตาม บทบัญญัติแห่งกฎหมาย

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๒๒๔ มาตรา ๒๒๕ และมาตรา ๒๒๖ ของรัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๕ มาตรา ๒๒ มาตรา ๒๔ มาตรา ๒๖ มาตรา ๒๘ มาตรา ๓๒ มาตรา ๓๔ มาตรา ๓๗ มาตรา ๔๑ มาตรา ๔๒ มาตรา ๔๓ มาตรา ๔๔ มาตรา ๔๘ มาตรา ๔๙ และมาตรา ๕๙ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๒๐ มาตรา ๕๘ มาตรา ๕๙ มาตรา ๖๐ มาตรา ๖๒ มาตรา ๖๓ และมาตรา ๖๔ แห่งพระราชบัญญัติ ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๕๔ มาตรา ๑๓๒ มาตรา ๑๓๓ มาตรา ๑๓๔ มาตรา ๑๓๗ มาตรา ๑๓๘ และมาตรา ๑๔๐ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๓๗ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการออกเสียงประชามติ พ.ศ. ๒๕๕๒ มาตรา ๑๐๖ มาตรา ๑๐๗ มาตรา ๑๐๘ และมาตรา ๑๑๓ แห่งพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๖๒ ประกอบมติ คณะกรรมการการเลือกตั้งในการประชุมครั้งที่ ๗๙/๒๕๖๑ (๔๓) เมื่อวันที่ ๒๖ ธันวาคม ๒๕๖๑ คณะกรรมการการเลือกตั้งจึงออกระเบียบไว้ ดังนี้

ข้อ ๑ ระเบียบนี้เรียกว่า “ระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยการสืบสวน การไต่สวน และการวินิจฉัยชี้ขาด พ.ศ. ๒๕๖๑”

ข้อ ๒^๑ ระเบียบนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

ข้อ ๓ ให้ยกเลิกระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยการสืบสวนสอบสวนและการวินิจฉัยชี้ขาด พ.ศ. ๒๕๕๔

ข้อ ๔ ในระเบียบนี้

“คณะกรรมการ” หมายความว่า คณะกรรมการการเลือกตั้ง

“กรรมการ” หมายความว่า กรรมการการเลือกตั้ง และให้หมายความรวมถึงประธาน กรรมการการเลือกตั้งด้วย

“กฎหมายเกี่ยวกับการเลือกตั้งและพรรคการเมือง” หมายความว่า กฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้ง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร กฎหมายว่าด้วยการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา กฎหมายว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง กฎหมายว่าด้วยพรรคการเมือง กฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น และให้หมายความรวมถึงกฎหมายว่าด้วยการออกเสียงประชามติด้วย

“เลือกตั้ง” หมายความว่า การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น และให้หมายความรวมถึงการเลือกสมาชิกวุฒิสภาและการออกเสียงประชามติ แล้วแต่กรณี

“วันเลือกตั้ง” หมายความว่า วันที่กำหนดให้เป็นวันเลือกตั้ง วันออกเสียงประชามติ และให้หมายความรวมถึงวันที่ประกาศกำหนดให้เป็นวันเลือกสมาชิกวุฒิสภาในแต่ละระดับ แล้วแต่กรณี

^๑ ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๓๖/ตอนที่ ๗ ก/หน้า ๕๑/๑๗ มกราคม ๒๕๖๒

“ผู้ร้อง” หมายความว่า บุคคลที่กล่าวหาว่ามีการกระทำอันเป็นการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามกฎหมายเกี่ยวกับการเลือกตั้งและพรรคการเมือง หรือการกระทำอันอาจเป็นเหตุให้การเลือกตั้งมิได้เป็นไปโดยสุจริตหรือเที่ยงธรรม หรือเป็นไปโดยมิชอบด้วยกฎหมาย

“ผู้ถูกร้อง” หมายความว่า บุคคลที่ถูกกล่าวหาว่ากระทำการอันเป็นการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามกฎหมายเกี่ยวกับการเลือกตั้งและพรรคการเมือง หรือการกระทำอันอาจเป็นเหตุให้การเลือกตั้งมิได้เป็นไปโดยสุจริตหรือเที่ยงธรรม หรือเป็นไปโดยมิชอบด้วยกฎหมาย และให้หมายความรวมถึงผู้สมัครและสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา สมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น หรือพรรคการเมืองที่ได้รับประโยชน์จากการกระทำดังกล่าว

“คำร้อง” หมายความว่า คำกล่าวหาว่ามีการกระทำอันเป็นการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามกฎหมายเกี่ยวกับการเลือกตั้งและพรรคการเมือง หรือการกระทำอันอาจเป็นเหตุให้การเลือกตั้งมิได้เป็นไปโดยสุจริตหรือเที่ยงธรรม หรือเป็นไปโดยมิชอบด้วยกฎหมาย และให้หมายความรวมถึงคำร้องคัดค้านหรือคำคัดค้านด้วย

“เหตุอันควรสงสัยหรือความปรากฏ” หมายความว่า การได้รับทราบข้อมูลหรือหลักฐานพอสมควรจากการแจ้งเบาะแส หรือประการอื่นใด รวมถึงเหตุที่เกิดขึ้นซึ่งหน้า ว่ามีการกระทำใดอันเป็นการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามกฎหมายเกี่ยวกับการเลือกตั้งและพรรคการเมือง หรือจะมีผลให้การเลือกตั้งมิได้เป็นไปโดยสุจริตหรือเที่ยงธรรม หรือเป็นไปโดยมิชอบด้วยกฎหมาย

“การตรวจมูลกรณี” หมายความว่า การแสวงหาพยานหลักฐานหรือข้อมูลในเบื้องต้นเพียงที่จะทราบว่ามี การกระทำความผิดตามกฎหมายเกี่ยวกับการเลือกตั้งและพรรคการเมือง หรือการกระทำอันอาจเป็นเหตุให้การเลือกตั้งมิได้เป็นไปโดยสุจริตหรือเที่ยงธรรม หรือเป็นไปโดยมิชอบด้วยกฎหมาย และมีพยานหลักฐานหรือข้อมูลเพียงพอที่จะดำเนินการสืบสวนหรือไต่สวนต่อไปหรือไม่

“การสืบสวน” หมายความว่า การแสวงหาข้อเท็จจริงซึ่งผู้มีหน้าที่กระทำการได้ปฏิบัติไปตามหน้าที่และอำนาจ เพื่อป้องกัน ปราบปราม และเพื่อที่จะทราบรายละเอียดว่ามีการกระทำความผิดตามกฎหมายเกี่ยวกับการเลือกตั้งและพรรคการเมือง หรือการกระทำอันอาจเป็นเหตุให้การเลือกตั้งมิได้เป็นไปโดยสุจริตหรือเที่ยงธรรม หรือเป็นไปโดยมิชอบด้วยกฎหมาย

“การสอบสวน” หมายความว่า การรวบรวมพยานหลักฐานและการดำเนินการทั้งหลายอื่นตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาซึ่งพนักงานสอบสวนได้ทำไปเกี่ยวกับความผิดที่กล่าวหา เพื่อที่จะทราบข้อเท็จจริงหรือพิสูจน์ความผิดและเพื่อจะเอาตัวผู้กระทำความผิดมาฟ้องลงโทษ

“การไต่สวน” หมายความว่า การแสวงหา รวบรวม และการดำเนินการอื่นใดซึ่งผู้มีหน้าที่กระทำการได้ปฏิบัติไปตามหน้าที่และอำนาจเพื่อให้ได้มาซึ่งข้อเท็จจริงและพยานหลักฐาน

“คำวินิจฉัย” หมายความว่า คำวินิจฉัยของคณะกรรมการในการวินิจฉัยชี้ขาดสำนวนการสืบสวนหรือไต่สวนตามระเบียบนี้

“อิเล็กทรอนิกส์” หมายความว่า การประยุกต์ใช้วิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ รอน ไฟฟ้า คลื่นแม่เหล็กไฟฟ้า หรือวิธีอื่นใดในลักษณะคล้ายกัน และให้หมายความรวมถึงการประยุกต์ใช้วิธีการทางแสง หรือวิธีการทางแม่เหล็กหรืออุปกรณ์ที่เกี่ยวข้องกับการประยุกต์ใช้วิธีการต่างๆ เช่นว่านั้น

“เลขาธิการ” หมายความว่า เลขาธิการคณะกรรมการการเลือกตั้ง

“คณะกรรมการช่วยตรวจสอบสำนวน” หมายความว่า คณะกรรมการช่วยตรวจสอบสำนวนการสืบสวน การไต่สวน การรับฟังคำชี้แจง หรือพยานหลักฐานแทนคณะกรรมการตามกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

“คณะอนุกรรมการวินิจฉัย” หมายความว่า คณะอนุกรรมการวินิจฉัยชี้ขาดปัญหาหรือข้อโต้แย้งซึ่งได้รับการแต่งตั้งโดยคณะกรรมการ

“เอกอัครราชทูต” หมายความว่า ผู้อำนวยการใหญ่สำนักงานการค้าและเศรษฐกิจไทยด้วย

“ผู้อำนวยการ” หมายความว่า ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำจังหวัดที่จัดให้มีการเลือกตั้ง

“เจ้าพนักงาน” หมายความว่า บุคคลที่คณะกรรมการแต่งตั้งให้มีอำนาจในการสืบสวนสอบสวน ใต่สวน หรือดำเนินคดี ตามมาตรา ๔๒ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๕๖๐

“พนักงาน” หมายความว่า พนักงานของสำนักงาน และให้หมายความรวมถึงข้าราชการ พนักงานหรือลูกจ้างของหน่วยงานของรัฐ ซึ่งมาช่วยปฏิบัติงานในสำนักงาน

“ผู้สมัคร” หมายความว่า ผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น แล้วแต่กรณี และให้หมายความรวมถึงผู้สมัครรับเลือกสมาชิกวุฒิสภาด้วย

“สำนักงาน” หมายความว่า สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง

“สถานเอกอัครราชทูต” หมายความว่า สำนักงานการค้าและเศรษฐกิจไทยด้วย

“หน่วยงานของรัฐ” หมายความว่า กระทรวง ทบวง กรม ราชการส่วนภูมิภาค ราชการส่วนท้องถิ่น รัฐวิสาหกิจ และหน่วยงานอื่นของรัฐ

“จังหวัด” หมายความว่า กรุงเทพมหานครด้วย

ข้อ ๕ ให้ประธานกรรมการการเลือกตั้งเป็นผู้รักษาการตามระเบียบนี้

กรณีมีเหตุจำเป็น คณะกรรมการอาจกำหนดยกเว้น ผ่อนผันผ่อนหรือขยายระยะเวลาการปฏิบัติตามความในระเบียบนี้ก็ได้

หมวด ๑

บททั่วไป

ส่วนที่ ๑

เจ้าพนักงาน

ข้อ ๖ ให้คณะกรรมการแต่งตั้งเลขาธิการหรือพนักงานที่มีความรู้ความสามารถทางกฎหมาย การสืบสวน การสอบสวน การใต่สวน หรือการดำเนินคดี และผ่านการฝึกอบรมหลักสูตรท้ายระเบียบนี้ หรือหลักสูตรอื่นที่คณะกรรมการประกาศกำหนดเป็นเจ้าพนักงาน

ในกรณีมีความจำเป็น คณะกรรมการจะแต่งตั้งเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานอื่นของรัฐให้เป็นเจ้าพนักงานตามวรรคหนึ่ง เพื่อปฏิบัติหน้าที่เฉพาะกาลหรือเฉพาะเรื่องตามที่คณะกรรมการกำหนดก็ได้

การแต่งตั้งเจ้าพนักงานตามวรรคหนึ่งและวรรคสองซึ่งอย่างน้อยต้องกำหนดระยะเวลาในการดำเนินการ และให้กำหนดขอบเขตแห่งหน้าที่และอำนาจของผู้ได้รับแต่งตั้งแต่ละระดับไว้ให้ชัดเจนด้วย

เมื่อคณะกรรมการพิจารณาเห็นชอบให้แต่งตั้งบุคคลตามวรรคหนึ่งและวรรคสองแล้ว ให้ประธานกรรมการการเลือกตั้งลงนามแต่งตั้งให้เป็นเจ้าพนักงานเพื่อดำเนินการตามหน้าที่และอำนาจที่ได้รับมอบหมายต่อไป

ข้อ ๗ เจ้าพนักงานมีหน้าที่และอำนาจ ดังต่อไปนี้

(๑) สอดส่อง และรวบรวมข้อมูลหรือรายละเอียด อันเกี่ยวกับบุคคล เครือข่าย ภูมิประเทศ ความเคลื่อนไหวหรือกิจกรรมของบุคคล พรรคการเมือง รวมทั้งข้อพิรุธอันควรสงสัยใดๆ โดยทำเป็นบันทึก รายละเอียดเก็บรวบรวมไว้ เพื่อประโยชน์ในทางที่จะนำมาใช้ในการระงับ ยับยั้ง ป้องกันและจัดการกระทำ หรือการงดเว้นการกระทำใดอันจะก่อให้เกิดความไม่สุจริตหรือไม่เที่ยงธรรมในการเลือกตั้ง ทั้งนี้ ไม่ว่าจะ เป็นช่วงเวลาในระหว่างประกาศใช้พระราชกฤษฎีกาให้มีการเลือกตั้งหรือการเลือก หรือประกาศให้มีการเลือกตั้งหรือไม่ก็ตาม

(๒) แสวงหาและรวบรวมพยานหลักฐานทุกชนิดเท่าที่จะทำได้ เพื่อที่จะทราบข้อเท็จจริงและพฤติการณ์เกี่ยวกับการกระทำใด อันเป็นการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามกฎหมายเกี่ยวกับการเลือกตั้ง และพรรคการเมือง หรือจะมีผลให้การเลือกตั้งมิได้เป็นไปโดยสุจริตหรือเที่ยงธรรม หรือเป็นไปโดยมิชอบด้วยกฎหมาย

(๓) สืบสวน สอบสวน ไล่สวน ดำเนินคดี รวมทั้งหน้าที่และอำนาจอื่นตามที่คณะกรรมการมอบหมาย ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดไว้ในระเบียบนี้

(๔) เป็นพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจชั้นผู้ใหญ่ ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาและให้มีอำนาจเช่นเดียวกับพนักงานสอบสวนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

(๕) กรณีที่ต้องมีการค้น จับ คุมขัง เจ้าพนักงานอาจดำเนินการร่วมกับเจ้าพนักงานตำรวจ หรือพนักงานสอบสวนหรือเจ้าพนักงานอื่น หรือแจ้งให้เจ้าพนักงานตำรวจหรือพนักงานสอบสวนหรือเจ้าพนักงานอื่นดำเนินการก็ได้

ส่วนที่ ๒

บัตรประจำตัวเจ้าพนักงาน

ข้อ ๘ เมื่อคณะกรรมการมีมติแต่งตั้งให้บุคคลใดเป็นเจ้าพนักงานตามข้อ ๖ วรรคหนึ่ง แล้วให้ผู้ที่ได้รับแต่งตั้งยื่นคำขอมีบัตรประจำตัวเจ้าพนักงานต่อสำนักงานตามแบบท้ายระเบียบ พร้อมทั้งส่งหลักฐานประกอบการยื่นคำขอ ดังต่อไปนี้

(๑) สำเนาบัตรประจำตัวประชาชน หรือสำเนาบัตรประจำตัวเจ้าหน้าที่ของรัฐ

(๒) ภาพถ่ายหน้าตรงสวมเครื่องแบบ ขนาด ๒.๕ x ๓ เซนติเมตร จำนวน ๒ ภาพ

ข้อ ๙ เมื่อสำนักงานได้รับคำขอมีบัตรประจำตัวเจ้าพนักงานและได้ตรวจสอบเอกสารแล้ว ให้ประธานกรรมการการเลือกตั้งออกบัตรประจำตัวเจ้าพนักงานให้แก่บุคคลที่ได้รับแต่งตั้งนั้น ตามแบบท้ายระเบียบนี้

ให้สำนักงานจัดทำสำเนาฉบับบัตรประจำตัวเจ้าพนักงานไว้ฉบับหนึ่งเพื่อเก็บไว้เป็นหลักฐาน

ข้อ ๑๐ บัตรประจำตัวเจ้าพนักงานให้ใช้ได้ภายในระยะเวลาไม่เกิน ๔ ปี นับแต่วันออกบัตร เมื่อบัตรสิ้นอายุและมีความประสงค์ขอมีบัตรประจำตัวเจ้าพนักงานเพื่อใช้แทนบัตรประจำตัวเจ้าพนักงานฉบับเดิม ให้เจ้าพนักงานแจ้งขอมีบัตรประจำตัวเจ้าพนักงานฉบับใหม่

การแต่งตั้งเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานอื่นของรัฐเป็นเจ้าพนักงานตามระเบียบนี้ให้ใช้บัตรประจำตัวเจ้าหน้าที่ของรัฐของบุคคลที่ได้รับแต่งตั้งประกอบคำสั่งแต่งตั้งแทนบัตรประจำตัวเจ้าพนักงานก็ได้

ข้อ ๑๑ ในกรณีที่บัตรประจำตัวเจ้าพนักงานชั่วคราว สูญหาย หรือถูกทำลาย ด้วยประการใดๆ ให้รีบรายงานต่อเลขาธิการ เพื่อขอออกบัตรประจำตัวเจ้าพนักงานฉบับใหม่ โดยให้ยื่นคำขอพร้อมทั้งส่งหลักฐานที่เกี่ยวข้อง

ข้อ ๑๒ ในกรณีเจ้าพนักงานผู้ถือบัตรประสงค์จะขอเปลี่ยนบัตรประจำตัวเจ้าพนักงาน เนื่องจากเปลี่ยนตำแหน่ง หรือเลื่อนระดับ เปลี่ยนคำนำหน้าชื่อ ชื่อตัว ชื่อสกุล ให้ยื่นคำขอพร้อมทั้งส่งเอกสารหลักฐานที่เกี่ยวข้องต่อสำนักงานเพื่อออกบัตรประจำตัวเจ้าพนักงานฉบับใหม่

ส่วนที่ ๓

คณะกรรมการสืบสวนและไต่สวน

ข้อ ๑๓ คณะกรรมการเป็นผู้มีอำนาจแต่งตั้งคณะกรรมการสืบสวนและไต่สวน โดยแต่งตั้งจากเจ้าพนักงานตามข้อ ๖

คณะกรรมการสืบสวนและไต่สวน ประกอบด้วยประธานกรรมการสืบสวนและไต่สวน และกรรมการสืบสวนและไต่สวนอีกไม่น้อยกว่าสองคน

การแต่งตั้งคณะกรรมการสืบสวนและไต่สวน ให้คำนึงถึงความเชี่ยวชาญ ความเหมาะสม ระดับตำแหน่งของบุคคลที่จะได้รับการแต่งตั้งและลักษณะแห่งสำนวน

ในกรณีมีความจำเป็นที่จะต้องแต่งตั้งเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานอื่นของรัฐเป็นคณะกรรมการสืบสวน และไต่สวนทั้งคณะหรือบางส่วน เพื่อปฏิบัติหน้าที่เฉพาะกาลหรือเฉพาะเรื่อง ให้พิจารณาแต่งตั้งจากบุคคลที่เป็นผู้มีความรู้ ความสามารถทางกฎหมาย การสืบสวน การสอบสวน การไต่สวน การดำเนินคดี การเงิน การบัญชี หรือความรู้ความสามารถอื่นที่เป็นประโยชน์ต่อการปฏิบัติงาน

ข้อ ๑๔ ประธานกรรมการสืบสวนและไต่สวน หรือกรรมการสืบสวนและไต่สวนพ้นจากหน้าที่ เมื่อ

(๑) ตาย

(๒) ลาออก

(๓) คณะกรรมการสั่งให้พ้นจากหน้าที่

(๔) คณะกรรมการได้วินิจฉัยชี้ขาดสำนวนการสืบสวนหรือไต่สวนแล้ว

ในกรณีที่คณะกรรมการแจ้งให้พนักงานอัยการที่มีเขตอำนาจ เพื่อพิจารณาดำเนินคดีอาญา ตามมาตรา ๔๔ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๕๖๐ และพนักงานอัยการสั่งให้ไต่สวนเพิ่มเติมในคดีอาญาดังกล่าว ให้คณะกรรมการสืบสวนและไต่สวนคงปฏิบัติหน้าที่ต่อไปจนกว่าพนักงานอัยการจะพิจารณาสั่งคดีเสร็จสิ้น

ข้อ ๑๕ ในการประชุมของคณะกรรมการสืบสวนและไต่สวน ต้องมีประธานกรรมการสืบสวนและไต่สวน และกรรมการสืบสวนและไต่สวนมาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งจึงจะเป็นองค์ประชุม ให้ประธานกรรมการสืบสวนและไต่สวนเป็นประธานในที่ประชุม ในกรณีที่ประธานกรรมการสืบสวนและไต่สวนไม่มาประชุม หรือไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้กรรมการสืบสวนและไต่สวนที่มาประชุมเลือกกันเองคนหนึ่งทำหน้าที่เป็นประธานในที่ประชุม

การลงมติของคณะกรรมการสืบสวนและไต่สวนให้ถือเสียงข้างมาก กรรมการสืบสวนและไต่สวนทุกคนที่มาประชุมต้องลงคะแนนเสียงเพื่อมีมติ กรรมการสืบสวนและไต่สวนคนหนึ่งให้มีหนึ่งเสียงในการลงคะแนน ถ้าคะแนนเสียงเท่ากันให้ประธานในที่ประชุมออกเสียงเพิ่มขึ้นอีกเสียงหนึ่งเป็นเสียงชี้ขาด

กรรมการสืบสวนและไต่สวนคนใดมีความเห็นแย้ง ให้ทำความเห็นแย้งในรายงานการสืบสวนหรือรายงานการไต่สวนด้วย

ข้อ ๑๖ ให้คณะกรรมการสืบสวนและไต่สวนมีหน้าที่และอำนาจ ดังต่อไปนี้

(๑) สืบสวนหรือไต่สวนข้อเท็จจริงตามกฎหมายเกี่ยวกับการเลือกตั้งและพรรคการเมืองแล้วแต่กรณี

(๒) ในกรณีที่มีการสืบสวนหรือไต่สวน มีความจำเป็นต้องเปิดหีบบัตรเลือกตั้งที่นับคะแนนเลือกตั้งแล้วเสร็จ ให้เสนอต่อคณะกรรมการเพื่อขอให้มีการเปิดหีบบัตรเลือกตั้ง

(๓) เมื่อมีเหตุอันควรเชื่อว่า ถ้อยคำของบุคคลใดอาจเป็นประโยชน์ในการสืบสวนหรือไต่สวน ให้เรียกบุคคลนั้นมาเป็นพยาน หรือกรณีบุคคลใดได้ครอบครองเอกสาร สิ่งของ ข้อมูลซึ่งอาจใช้เป็นพยานหลักฐานในการสืบสวนหรือไต่สวน ให้บุคคลดังกล่าวส่งเอกสาร สิ่งของ ข้อมูลให้แก่คณะกรรมการสืบสวนและไต่สวนตามวัน เวลา และสถานที่ที่กำหนด

(๔) เพื่อประโยชน์ในการแสวงหาข้อเท็จจริงและรวบรวมพยานหลักฐานในการสืบสวนหรือไต่สวน กรณีมีเหตุต้องตรวจค้นให้ปฏิบัติตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาโดยให้ขอความร่วมมือกับเจ้าพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจหรือเจ้าพนักงานอื่นที่มีอำนาจในการรักษาความสงบเรียบร้อยตามกฎหมาย

(๕) เรื่องอื่นๆ ที่คณะกรรมการมอบหมายในการสืบสวนหรือไต่สวน

กรณีจำเป็น คณะกรรมการสืบสวนและไต่สวนอาจมอบหมายให้กรรมการสืบสวนและไต่สวนไม่น้อยกว่าสองคนปฏิบัติหน้าที่อย่างใดอย่างหนึ่งตามที่เห็นสมควร เพื่อดำเนินการให้เป็นไปตามหน้าที่และอำนาจก็ได้

ข้อ ๑๗ คณะกรรมการ กรรมการ มีอำนาจในการควบคุม กำกับ ดูแล ตรวจสอบและเร่งรัดการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการสืบสวนและไต่สวน

ให้เลขาธิการ ผู้อำนวยการ มีอำนาจในการตรวจสอบ เร่งรัด และให้ข้อเสนอแนะการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการสืบสวนและไต่สวนด้วย

ส่วนที่ ๔

หน้าที่และอำนาจในการสืบสวนหรือไต่สวน
และการรวบรวมข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการเลือกตั้ง

ข้อ ๑๘ เมื่อมีการยื่นคำร้อง หรือมีเหตุอันควรสงสัยหรือความปรากฏต่อคณะกรรมการหรือกรรมการว่า มีการกระทำใดอันเป็นการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามกฎหมายเกี่ยวกับการเลือกตั้งและพรรคการเมืองหรือจะมีผลให้การเลือกตั้งมิได้เป็นไปโดยสุจริตหรือเที่ยงธรรม หรือเป็นไปโดยมิชอบด้วยกฎหมายให้ดำเนินการตามระเบียบนี้

ข้อ ๑๙ ในการปฏิบัติหน้าที่ของบุคคลหรือคณะบุคคลที่คณะกรรมการแต่งตั้งหรือมอบหมายให้ปฏิบัติหน้าที่ตามระเบียบนี้หากมีกรณีความจำเป็นหรือมีเหตุขัดข้องอาจร้องขอต่อคณะกรรมการให้ดำเนินการตามมาตรา ๒๔ และมาตรา ๓๒ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๕๖๐

ข้อ ๒๐ ให้สำนักงานและสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด รวบรวมข้อมูล ข่าวสารหรือรายละเอียดของบุคคล เครือข่าย ภูมิภาค และอื่นๆ ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการเลือกตั้ง หรืออาจมีผลต่อการเลือกตั้ง และจัดทำเป็นระบบฐานข้อมูลไว้ที่สำนักงานและสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด ทั้งนี้ ไม่ว่าจะเป็นเวลาในระหว่างประกาศใช้พระราชกฤษฎีกาให้มีการเลือกตั้งหรือการเลือกหรือประกาศให้มีการเลือกตั้งหรือไม่ก็ตาม

ข่าว ข้อมูล หรือเบาะแสที่ได้ตรวจสอบข้อเท็จจริงแล้ว หากเลขาธิการหรือผู้อำนวยการแล้วแต่กรณี เห็นว่าไม่มีมูลที่จะกล่าวหาว่ามีการกระทำความผิดเป็นการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามกฎหมายเกี่ยวกับการเลือกตั้งและพรรคการเมือง ก็ให้ดำเนินการตามวรรคหนึ่งต่อไปได้^๒

ข้อ ๒๑ ข้อมูลข่าวสารในระบบฐานข้อมูลตามข้อ ๒๐ สามารถใช้ประกอบหรือเป็นส่วนหนึ่งของการสืบสวน การไต่สวน หรือการวินิจฉัยชี้ขาดของคณะกรรมการได้

หมวด ๒

คำร้อง เหตุอันควรสงสัย หรือความปรากฏ

ส่วนที่ ๑

คำร้อง

ข้อ ๒๒ คำร้องต้องทำเป็นหนังสือ ใช้ถ้อยคำสุภาพและมีรายการ ดังนี้

(๑) วัน เดือน ปี ที่ทำคำร้อง

(๒) ชื่อ ที่อยู่ และสถานะของผู้ร้องหากมีหลายคนอาจจัดทำเป็นบัญชีแนบท้ายคำร้องก็ได้

(๓) ชื่อ ที่อยู่ และสถานะของผู้ถูกร้อง หากมีหลายคนอาจจัดทำเป็นบัญชีแนบท้ายคำร้องก็ได้

(๔) ข้อเท็จจริงของแต่ละข้อกล่าวหาและพฤติการณ์อันเป็นการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามกฎหมายเกี่ยวกับการเลือกตั้งและพรรคการเมืองหรือการกระทำความผิดอาจเป็นเหตุให้การเลือกตั้งมิได้เป็นไปโดยสุจริตหรือเที่ยงธรรม หรือเป็นไปโดยมิชอบด้วยกฎหมาย โดยมีรายละเอียดเกี่ยวกับวัน เวลา และสถานที่ที่เกิดการกระทำรวมทั้งบุคคลและหลักฐานต่างๆที่เกี่ยวข้อง

(๕) ลายมือชื่อผู้ร้อง

ข้อ ๒๓ ผู้มีสิทธิยื่นคำร้อง

(๑) การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ได้แก่ ผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ผู้สมัคร หรือพรรคการเมืองที่ส่งผู้สมัครรับเลือกตั้ง มีสิทธิยื่นคำร้องในเขตเลือกตั้งที่ตนมีสิทธิเลือกตั้ง หรือที่ตนสมัครรับเลือกตั้ง หรือที่พรรคการเมืองส่งสมาชิกลงสมัครรับเลือกตั้ง แล้วแต่กรณี

(๒) การเลือกสมาชิกวุฒิสภา ได้แก่ ผู้สมัครในระดับอำเภอ ผู้มีสิทธิเลือกในระดับจังหวัด หรือผู้มีสิทธิเลือกในระดับประเทศ มีสิทธิยื่นคำร้องในระดับอำเภอ ระดับจังหวัด หรือระดับประเทศ แล้วแต่กรณี

^๒ ข้อ ๒๐ วรรคสอง เพิ่มเติมโดย ระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยการสืบสวน การไต่สวน และการวินิจฉัยชี้ขาด (ฉบับที่ ๒)

(๓)^๓ การเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น ได้แก่ ผู้มีสิทธิเลือกตั้ง หรือผู้สมัคร มีสิทธิยื่นคำร้องในเขตเลือกตั้งที่ตนมีสิทธิเลือกตั้ง หรือที่ตนสมัครรับเลือกตั้ง แล้วแต่กรณี

(๔) คำร้องเกี่ยวกับการออกเสียงประชามติ ได้แก่ ผู้มีสิทธิออกเสียงในหน่วยออกเสียงนั้น

ข้อ ๒๔ คำร้องให้ยื่นได้ ดังนี้

(๑) คำร้องเกี่ยวกับการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ให้ยื่นคำร้องได้ตั้งแต่วันที่ประกาศ กำหนดวันเลือกตั้งจนถึงสามสิบวันนับแต่วันประกาศผลการเลือกตั้งเว้นแต่

(ก) คำร้องเกี่ยวกับค่าใช้จ่ายในการเลือกตั้ง ให้ยื่นได้ตั้งแต่วันที่เลือกตั้งจนถึง หนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันประกาศผลการเลือกตั้ง

(ข) คำร้องเกี่ยวกับการนับคะแนน ให้ยื่นในระหว่างเวลาที่ยังนับคะแนนไม่แล้วเสร็จ หรือในกรณีคำร้องเกี่ยวกับการรวมคะแนนเลือกตั้งให้ยื่นก่อนประกาศผลการนับคะแนนที่หน่วยเลือกตั้ง

(๒) คำร้องเกี่ยวกับการเลือกสมาชิกวุฒิสภาให้ยื่นคำร้องภายในสามวันนับแต่วันเลือกตั้ง ในระดับอำเภอ ระดับจังหวัด หรือระดับประเทศ แล้วแต่กรณี

(๓)^๔ คำร้องเกี่ยวกับการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น ให้ยื่นคำร้องได้ตั้งแต่วันที่ประกาศให้มีการเลือกตั้งจนถึงสามสิบวันนับแต่วันประกาศผลการเลือกตั้ง เว้นแต่

(ก) คำร้องเกี่ยวกับค่าใช้จ่ายในการเลือกตั้ง ให้ยื่นได้ตั้งแต่วันที่เลือกตั้งจนถึงหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันประกาศผลการเลือกตั้ง

(ข) คำร้องเกี่ยวกับการนับคะแนน ให้ยื่นในระหว่างเวลาที่ยังนับคะแนนไม่แล้วเสร็จ หรือในกรณีคำร้องเกี่ยวกับการรวมคะแนนเลือกตั้ง ให้ยื่นก่อนประกาศผลการนับคะแนนที่หน่วยเลือกตั้ง

(๔) คำร้องเกี่ยวกับการออกเสียงประชามติให้ยื่นภายในสี่สิบแปดชั่วโมงนับแต่การลงคะแนนออกเสียงสิ้นสุดลง

ข้อ ๒๕ ผู้ร้องต้องยื่นคำร้องด้วยตนเองที่สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด ที่จัดให้มีการเลือกตั้งนั้น เว้นแต่ในกรณีมีเหตุจำเป็นอาจยื่นที่สำนักงานก็ได้ ผู้ร้องอาจมอบอำนาจให้ผู้อื่น นำไปยื่นแทนก็ได้ โดยจะต้องส่งใบมอบอำนาจพร้อมทั้งระบุเหตุผลความจำเป็นที่ต้องมีการยื่นคำร้องแทน และต้องแนบสำเนาบัตรประจำตัวประชาชนหรือบัตรแสดงตัวอย่างอื่นที่ทางราชการออกให้ที่มีเลขประจำตัวประชาชน ของผู้ร้องและผู้รับมอบอำนาจด้วย

คำร้องตามข้อ ๒๔ (๑) (ข) และ (๓) (ข) ให้ยื่นต่อคณะกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้ง หรือเจ้าพนักงานผู้ดำเนินการเลือกตั้ง หรือคณะกรรมการนับคะแนนเลือกตั้งใหม่ที่ทำเนียบการนับคะแนน หรือรวมคะแนนเลือกตั้งนั้น แล้วให้คณะกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งหรือเจ้าพนักงานผู้ดำเนินการเลือกตั้ง จัดส่งคำร้องต่อสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดโดยเร็ว^๕

ในกรณีมีการยื่นคำร้องต่อกรรมการโดยตรง กรรมการอาจส่งเรื่องให้เลขาธิการหรือผู้อำนวยการ ดำเนินการตามระเบียบนี้

ให้พนักงานออกใบรับคำร้องให้แก่ผู้ร้องไว้เป็นหลักฐาน

^๓ ข้อ ๒๓ (๓) แก้ไขเพิ่มเติมโดย ระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยการสืบสวน การไต่สวน และการวินิจฉัยชี้ขาด (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๓

^๔ ข้อ ๒๔ (๓) แก้ไขเพิ่มเติมโดย ระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยการสืบสวน การไต่สวน และการวินิจฉัยชี้ขาด (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๓

^๕ ข้อ ๒๕ วรรคสอง แก้ไขเพิ่มเติมโดย ระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยการสืบสวน การไต่สวน และการวินิจฉัยชี้ขาด (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๓

ข้อ ๒๖ เมื่อได้รับคำร้องไว้แล้ว ให้พนักงานสืบสวนและไต่สวนหรือพนักงานที่ได้รับมอบหมาย ตรวจสอบคำร้องและดำเนินการ ดังนี้

(๑) บันทึกการรับคำร้องไว้ในสารบบ

(๒) คำร้องที่มีรายการยังไม่ครบถ้วนตามข้อ ๒๒ ให้แจ้งผู้ร้องแก้ไขเพิ่มเติมในระยะเวลาที่กำหนด หรือจะบันทึกถ้อยคำผู้ร้องประกอบเป็นส่วนหนึ่งของคำร้องก็ได้

(๓) คำร้องที่มีรายการครบถ้วนตามข้อ ๒๒ แต่มีรายละเอียดเกี่ยวกับข้อเท็จจริง พฤติการณ์ หรือพยานหลักฐานที่ยังไม่ชัดเจนเพียงพอ อาจเสนอต่อเลขาธิการหรือผู้อำนวยการเพื่อพิจารณาตรวจสอบมูลกรณี ก่อนก็ได้

(๔) คำร้องที่มีรายการครบถ้วนตามข้อ ๒๒ และมีรายละเอียดเกี่ยวกับข้อเท็จจริงหรือ พฤติการณ์ที่ชัดเจน รวมทั้งระบุพยานหลักฐานพอสมควร ให้เสนอความเห็นต่อเลขาธิการหรือผู้อำนวยการ แล้วแต่กรณี พิจารณาสั่งรับไว้ดำเนินการสืบสวนหรือไต่สวนโดยเร็ว

เมื่อเลขาธิการหรือผู้อำนวยการสั่งรับไว้ดำเนินการสืบสวนหรือไต่สวนแล้ว ให้เลขาธิการหรือ ผู้อำนวยการ แล้วแต่กรณี รายงานให้คณะกรรมการทราบ ตามแบบ สตว. ๑ หรือ สตว. ๑/๑ แล้วแต่กรณี^๖

ข้อ ๒๗ คำร้องที่มีลักษณะดังต่อไปนี้ ให้ไม่รับไว้ดำเนินการ

(๑) คำร้องที่ไม่ได้เป็นไปตามข้อ ๒๒

(๒) คำร้องที่ผู้ร้องไม่มีสิทธิร้องหรือยื่นเกินระยะเวลาตามข้อ ๒๓ และข้อ ๒๔

(๓) คำร้องที่มีได้ยื่นตามหลักเกณฑ์ตามข้อ ๒๕

(๔) คำร้องที่คณะกรรมการได้วินิจฉัยชี้ขาดแล้ว

(๕) คำร้องที่อยู่ระหว่างการพิจารณาของศาล หรือที่ศาลได้มีคำพิพากษาหรือมีคำสั่งถึงที่สุดแล้ว

ข้อ ๒๘ กรณีตามข้อ ๒๗ ให้พนักงานที่ได้รับมอบหมายเสนอความเห็นต่อคณะกรรมการ เพื่อพิจารณา โดยเสนอผ่านผู้อำนวยการ และหรือเลขาธิการ แล้วแต่กรณี

คำร้องที่มีหลายข้อกล่าวหาให้พิจารณาเสนอความเห็นสั่งรับหรือไม่รับไว้ดำเนินการ เป็นรายข้อกล่าวหา

เมื่อคณะกรรมการพิจารณาความเห็นตามวรรคหนึ่งแล้วอาจสั่งรับไว้ดำเนินการอย่างไรก็ดีหรือ สั่งมิให้รับไว้ดำเนินการก็ได้

ส่วนที่ ๒

เหตุอันควรสงสัยหรือความปรากฏ

ข้อ ๒๙ ในกรณีที่มีเหตุอันควรสงสัยหรือความปรากฏ ให้ดำเนินการ ดังนี้

(๑) เมื่อมีเหตุอันควรสงสัยหรือความปรากฏต่อคณะกรรมการหรือกรรมการผู้ใด คณะกรรมการ หรือกรรมการผู้นั้นมีอำนาจสั่งเรื่องให้เลขาธิการหรือผู้อำนวยการเพื่อตรวจสอบมูลกรณี

(๒) เมื่อมีเหตุอันควรสงสัยหรือความปรากฏต่อเลขาธิการหรือผู้อำนวยการ ให้พิจารณา ตรวจสอบมูลกรณี ทั้งนี้ เลขาธิการจะสั่งเรื่องให้ผู้อำนวยการดำเนินการแทนก็ได้

^๖ ข้อ ๒๖ วรรคสอง แก้ไขเพิ่มเติมโดย ระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยการสืบสวน การไต่สวน และการวินิจฉัยชี้ขาด (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๓

(๓) เมื่อมีเหตุอันควรสงสัยหรือความปรากฏต่อพนักงานผู้ใด ให้พนักงานผู้นั้นรายงานข้อเท็จจริงพร้อมพยานหลักฐานเบื้องต้น (ถ้ามี) ต่อเลขาธิการ หรือผู้อำนวยการ แล้วแต่กรณี เพื่อพิจารณาตรวจสอบกรณี

กรณีตามวรรคหนึ่ง ถ้ามีรายละเอียดเกี่ยวกับข้อเท็จจริงหรือพฤติการณ์ หรือมีหลักฐานพอสมควร หรือมีข้อมูลเพียงพอที่จะสืบสวนหรือไต่สวนต่อไปว่ามีการกระทำได้อันเป็นการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามกฎหมายเกี่ยวกับการเลือกตั้งและพรรคการเมือง หรือจะมีผลให้การเลือกตั้งมิได้เป็นไปโดยสุจริตหรือเที่ยงธรรม หรือเป็นไปโดยมิชอบด้วยกฎหมาย ให้คณะกรรมการ กรรมการ เลขาธิการ หรือผู้อำนวยการแล้วแต่กรณี พิจารณาสั่งให้ดำเนินการสืบสวนหรือไต่สวน โดยไม่ต้องมีการตรวจสอบกรณีก่อนก็ได้ และรายงานให้คณะกรรมการทราบ ตามแบบ สตว. ๒ หรือ สตว. ๒/๑ แล้วแต่กรณี^๗

ข้อ ๓๐ ในกรณีต่อไปนี้ อาจถือเป็นเหตุอันควรสงสัยหรือความปรากฏที่จะตรวจสอบกรณีสั่งให้ดำเนินการสืบสวนหรือไต่สวน แล้วแต่กรณี

(๑) การได้รับแจ้ง หรือได้รับรายงานจากผู้ตรวจการเลือกตั้งประจำจังหวัด

(๒) การได้รับแจ้งหรือรับทราบข้อมูล เบาะแสจากหน่วยงานอื่นของรัฐ สภามณฑลหรือกลุ่มบุคคล หรือบุคคลใด

(๓) ช่องทางอื่นๆ ถ้าข้อมูลเบาะแสดังกล่าวมีรายละเอียดหรือข้อมูลหลักฐานพอสมควร

ข้อ ๓๑ ในกรณีที่คณะกรรมการได้รับแจ้งจากผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดินว่ามีหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่าการใช้จ่ายเงินแผ่นดินมีพฤติการณ์อันอาจทำให้การเลือกตั้งมิได้เป็นไปโดยสุจริตหรือเที่ยงธรรม และเป็นกรณีที่ผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดินไม่มีอำนาจจะดำเนินการใดได้ ให้คณะกรรมการดำเนินการสืบสวนไต่สวน หรือดำเนินคดีโดยพลัน โดยให้ถือว่าเอกสารและหลักฐานที่ผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดินตรวจสอบหรือจัดทำขึ้นเป็นส่วนหนึ่งของสำนวนการไต่สวนหรือสอบสวนของคณะกรรมการ

ข้อ ๓๒ เมื่อความปรากฏต่อคณะกรรมการว่าหน่วยงานของรัฐหรือพนักงานสอบสวนได้รับเรื่องการกระทำความผิดตามกฎหมายเกี่ยวกับการเลือกตั้งและพรรคการเมืองไว้พิจารณา และคณะกรรมการเห็นว่าเป็นการสมควรที่คณะกรรมการจะดำเนินการเองตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๕๖๐ ให้คณะกรรมการมีหนังสือแจ้งให้หน่วยงานของรัฐหรือพนักงานสอบสวนนั้นโอนเรื่องหรือส่งสำนวนการสอบสวนเกี่ยวกับการกระทำความผิดนั้นมาให้คณะกรรมการเพื่อดำเนินการต่อไป ในกรณีเช่นนี้ให้หน่วยงานของรัฐหรือพนักงานสอบสวนโอนเรื่องหรือส่งสำนวนการสอบสวนในส่วนที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดตามกฎหมายเกี่ยวกับการเลือกตั้งและพรรคการเมืองมาให้คณะกรรมการภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่ได้รับหนังสือแจ้งดังกล่าว

^๗ ข้อ ๒๙ วรรคสอง แก้ไขเพิ่มเติมโดย ระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยการสืบสวน การไต่สวน และการวินิจฉัยชี้ขาด (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๓

หมวด ๓

การตรวจมูลกรณี การสืบสวน การไต่สวน และการสอบสวน

ส่วนที่ ๑

การตรวจมูลกรณี

ข้อ ๓๓ คณะกรรมการ กรรมการ เลขาธิการ และผู้อำนวยการ มีอำนาจมอบหมายให้พนักงานดำเนินการตรวจมูลกรณีตามระเบียบนี้ ทั้งนี้ พนักงานต้องดำเนินการตรวจมูลกรณีให้แล้วเสร็จภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่ได้รับมอบหมาย

การมอบหมายตามวรรคหนึ่ง จะมอบหมายพนักงานคนเดียวหรือหลายคนก็ได้ โดยให้คำนึงถึงความเชี่ยวชาญ ความเหมาะสม และปริมาณงานที่รับผิดชอบด้วย

ข้อ ๓๔ ในการตรวจมูลกรณี ให้ดำเนินการตาม (๑) ถึง (๔) ข้อใดข้อหนึ่ง หรือหลายข้อก็ได้ดังต่อไปนี้

(๑) ขอทราบรายละเอียดหรือบันทึกถ้อยคำบุคคลใดๆ ที่เกี่ยวข้อง

(๒) ขอทราบข้อเท็จจริงหรือขอเอกสารหลักฐานที่เกี่ยวข้องจากหน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หน่วยงานเอกชน หรือจากบุคคลใด ๆ มาประกอบการพิจารณา

(๓) ตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ

(๔) รวบรวมพยานหลักฐานที่เกี่ยวข้อง

ข้อ ๓๕ ในการบันทึกถ้อยคำ ให้ผู้ให้ถ้อยคำลงลายมือชื่อหรือพิมพ์ลายนิ้วมือ หากไม่ประสงค์ลงลายมือชื่อหรือพิมพ์ลายนิ้วมือ ให้บันทึกเหตุไว้ท้ายบันทึกถ้อยคำและให้ใช้ประกอบการตรวจมูลกรณีได้

ข้อ ๓๖ เมื่อดำเนินการตรวจมูลกรณีแล้วเสร็จ ให้จัดทำรายงานตามแบบ สดว. ๓ เสนอต่อผู้ที่มีมอบหมายให้ตรวจมูลกรณี โดยต้องมีสาระสำคัญ ดังนี้

(๑) ชื่อและที่อยู่ของผู้ร้องกรณีที่มีการยื่นคำร้อง หรือเหตุที่มีการสั่งตรวจมูลกรณี

(๒) ชื่อและที่อยู่ของผู้ถูกร้อง

(๓) ข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานที่ได้จากการตรวจมูลกรณี

(๔) เสนอความเห็นว่าจะสั่งรับไว้ดำเนินการหรือไม่

ข้อ ๓๗ เมื่อเลขาธิการหรือผู้อำนวยการ แล้วแต่กรณี พิจารณาผลการตรวจมูลกรณีตามข้อ ๒๖ (๓) แล้ว ให้ดำเนินการ ดังนี้

(๑) ในกรณีที่เห็นว่าคำร้องมีหลักฐานพอสมควรหรือมีข้อมูลเพียงพอ ให้สั่งรับไว้ดำเนินการสืบสวนหรือไต่สวนโดยเร็ว แล้วรายงานให้คณะกรรมการทราบ ตามแบบ สดว. ๑ หรือ สดว. ๑/๑ แล้วแต่กรณี

(๒) ในกรณีที่เห็นว่าคำร้องไม่มีหลักฐานหรือข้อมูลเพียงพอให้เสนอความเห็นควรสั่งไม่รับไว้ดำเนินการต่อคณะกรรมการเพื่อพิจารณาสั่งการ

^{๑๑} ข้อ ๓๗ แก้ไขเพิ่มเติมโดย ระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยการสืบสวน การไต่สวน และการวินิจฉัยชี้ขาด (ฉบับที่ ๒)

ข้อ ๓๘ ในการพิจารณาผลการตรวจมูลกรณีตามข้อ ๒๙ และข้อ ๓๐ ให้ดำเนินการ ดังนี้

(๑) ในกรณีที่คณะกรรมการหรือกรรมการส่งเรื่องให้เลขาธิการหรือผู้อำนวยการเพื่อให้มีการตรวจมูลกรณี ให้รายงานต่อคณะกรรมการหรือกรรมการผู้ซึ่งส่งเรื่องให้ตรวจมูลกรณีเป็นผู้พิจารณาสั่งให้ดำเนินการสืบสวน ใต้วง หรือสั่งให้ยุติเรื่อง

(๒) ในกรณีที่เลขาธิการหรือผู้อำนวยการสั่งให้มีการตรวจมูลกรณี ให้รายงานต่อเลขาธิการหรือผู้อำนวยการ แล้วแต่กรณี เป็นผู้พิจารณาสั่งให้ดำเนินการสืบสวนหรือใต้วง หรือรายงานต่อคณะกรรมการเพื่อพิจารณาสั่งให้ยุติเรื่อง

ความตามวรรคหนึ่ง ในกรณีเลขาธิการหรือผู้อำนวยการสั่งให้ดำเนินการสืบสวนหรือใต้วง ให้รายงานคณะกรรมการทราบ ตามแบบ สตว. ๒ หรือ สตว. ๒/๑ แล้วแต่กรณี^๙

ข้อ ๔๐ บรรดาสิ่งของ หรือบันทึก รวมถึงพยานหลักฐานต่าง ๆ ที่ได้มาจากการตรวจมูลกรณีนี้ ให้ถือเป็นส่วนหนึ่งของสำนวนการสืบสวนหรือใต้วง

ส่วนที่ ๒

การสืบสวน

ข้อ ๔๑ ในกรณีมีคำร้องหรือเหตุอันควรสงสัยหรือความปรากฏว่ามีการกระทำใดอันเป็นการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามกฎหมายเกี่ยวกับการเลือกตั้งและพรรคการเมือง หรือจะมีผลให้การเลือกตั้งมิได้เป็นไปโดยสุจริตหรือเที่ยงธรรม หรือเป็นไปโดยมิชอบด้วยกฎหมาย ซึ่งยังไม่ปรากฏว่ามีผู้สมัครเป็นผู้กระทำหรือรู้เห็นเป็นใจหรือมีส่วนเกี่ยวข้องกับการกระทำดังกล่าว ถ้าคำร้องหรือเหตุอันควรสงสัยหรือความปรากฏดังกล่าวมีหลักฐานพอสมควรหรือมีข้อมูลเพียงพอให้ดำเนินการสืบสวน

เมื่อคณะกรรมการ กรรมการ เลขาธิการ หรือผู้อำนวยการ แล้วแต่กรณี สั่งรับเรื่องใดไว้ดำเนินการสืบสวนแล้ว ให้มอบหมายคณะกรรมการสืบสวนและใต้วงคณะใดคณะหนึ่งเป็นเจ้าของสำนวนเพื่อดำเนินการสืบสวนเรื่องนั้นโดยเร็ว

ให้คณะกรรมการสืบสวนและใต้วงที่ได้รับมอบหมายดำเนินการสืบสวนและสรุปลำนวนให้แล้วเสร็จภายในสี่สิบวันนับแต่วันที่ได้รับเรื่องไว้ดำเนินการ หากไม่แล้วเสร็จให้รายงานพร้อมเหตุผลความจำเป็นต่อเลขาธิการหรือผู้อำนวยการ แล้วแต่กรณี เพื่อขออนุมัติขยายระยะเวลาทำการสืบสวนออกไปอีกไม่เกินสองครั้ง ครั้งละไม่เกินสิบห้าวัน

ในกรณีที่การดำเนินการสืบสวนตามวรรคสามไม่แล้วเสร็จ ให้เลขาธิการหรือผู้อำนวยการรายงานเหตุผลความจำเป็นเพื่อขออนุมัติขยายระยะเวลาการสืบสวนต่อคณะกรรมการ โดยให้ขอขยายระยะเวลาก่อนสิ้นสุดระยะเวลาการสืบสวนไม่น้อยกว่าสามวัน ในระหว่างที่คณะกรรมการยังไม่ได้อนุมัติขยายระยะเวลาการสืบสวน ให้ดำเนินการสืบสวนต่อไป

ข้อ ๔๒ ในการสืบสวน ให้ดำเนินการตาม (๑) ถึง (๖) ข้อใดข้อหนึ่ง หรือหลายข้อก็ได้ ดังต่อไปนี้

(๑) ขอทราบรายละเอียดเพิ่มเติมจากผู้ร้องหรือผู้ให้ข้อมูลเบาะแส

^๙ ข้อ ๓๘ วรรคสอง แก้ไขเพิ่มเติมโดย ระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยการสืบสวน การใต้วง และการวินิจฉัยชี้ขาด (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๓

ข้อ ๔๒ ในการสืบสวน ให้ดำเนินการตาม (๑) ถึง (๖) ข้อใดข้อหนึ่ง หรือหลายข้อก็ได้ ดังต่อไปนี้

(๑) ขอรบายรายละเอียดเพิ่มเติมจากผู้ร้องหรือผู้ให้ข้อมูลเบาะแส

(๒) บันทึกล้อยคำบุคคลใดๆ ที่เกี่ยวข้อง

(๓) ขอรบายข้อเท็จจริง หรือขอเอกสารหลักฐานที่เกี่ยวข้องจากหน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หน่วยงานเอกชนหรือจากบุคคลใดๆ มาประกอบการพิจารณา

(๔) ตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ

(๕) รวบรวมพยานหลักฐานทั้งปวงที่เกี่ยวข้อง

(๖) ดำเนินการอื่นใดตามที่คณะกรรมการมอบหมาย

ข้อ ๔๓ ในการสอบและบันทึกถ้อยคำ ผู้ให้ถ้อยคำต้องให้ถ้อยคำด้วยความสมัครใจ และคณะกรรมการสืบสวนและไต่สวนต้องไม่กระทำการใดๆ อันเป็นการหลอกลวง บังคับ ชูเชิญ หรือให้สัญญาใดๆ อันเป็นการจูงใจผู้ให้ถ้อยคำเพื่อให้ถ้อยคำอย่างหนึ่งอย่างใด

ก่อนการสอบและบันทึกถ้อยคำ ให้แจ้งผู้ให้ถ้อยคำทราบด้วยว่า คณะกรรมการสืบสวนและไต่สวน มีฐานะเป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา และถ้อยคำที่ให้บันทึกนั้นอาจใช้เป็นพยานหลักฐานในการพิจารณาคดี หากให้ถ้อยคำเท็จเพื่อให้ผู้อื่นเข้าใจว่าผู้สมัครผู้ใดกระทำการฝ่าฝืน หรือไม่ปฏิบัติตามกฎหมายเกี่ยวกับการเลือกตั้งและพรรคการเมืองอาจมีความผิดและต้องได้รับโทษทางอาญา เมื่อบันทึกถ้อยคำเสร็จแล้วให้อ่านให้ผู้ให้ถ้อยคำฟังหรือให้ผู้ให้ถ้อยคำอ่านเองก็ได้ โดยให้ผู้ให้ถ้อยคำและคณะกรรมการสืบสวนและไต่สวนลงลายมือชื่อกำกับไว้ทุกหน้า

ในการบันทึกถ้อยคำให้เขียนด้วยน้ำหมึกหรือพิมพ์ ถ้าจำเป็นต้องแก้ไขหรือเติมข้อความห้ามมิให้ขีดลบ หรือบันทึกข้อความทับ แต่ให้ใช้วิธีขีดฆ่าข้อความแล้วเขียนหรือพิมพ์ขึ้นใหม่ หรือเติมข้อความ โดยให้กรรมการสืบสวนและไต่สวนอย่างน้อยหนึ่งคนและผู้ให้ถ้อยคำลงลายมือชื่อกำกับไว้ทุกแห่ง

ในกรณีที่ผู้ให้ถ้อยคำไม่สามารถลงลายมือชื่อได้ ให้พิมพ์ลายนิ้วมือไว้ ในกรณีที่ผู้ให้ถ้อยคำไม่ยอมลงลายมือชื่อหรือพิมพ์ลายนิ้วมือ หรือไม่อาจลงลายมือชื่อ หรือพิมพ์ลายนิ้วมือได้ ให้บันทึกเหตุดังกล่าวไว้ในบันทึกถ้อยคำนั้น

ในการสอบและบันทึกถ้อยคำ คณะกรรมการสืบสวนและไต่สวนอาจบันทึกภาพหรือเสียงของผู้ให้ถ้อยคำหรือล่ามด้วยก็ได้ ในกรณีผู้ให้ถ้อยคำไม่ยินยอมให้บันทึกภาพหรือเสียงให้คณะกรรมการสืบสวนและไต่สวนบันทึกเหตุไว้แล้วดำเนินการต่อไปโดยงดการบันทึกภาพหรือเสียง

ข้อ ๔๔ ในการสอบและบันทึกถ้อยคำให้ใช้ภาษาไทย แต่ถ้ามีความจำเป็นต้องแปลภาษาไทยท้องถิ่นหรือภาษาถิ่นหรือภาษาต่างประเทศเป็นภาษาไทย หรือต้องแปลภาษาไทยเป็นภาษาไทยท้องถิ่นหรือภาษาถิ่นหรือภาษาต่างประเทศ ให้ใช้ล่ามแปล

ในกรณีที่ผู้ให้ถ้อยคำไม่สามารถพูดหรือเข้าใจภาษาไทย หรือสามารถพูดหรือเข้าใจเฉพาะภาษาไทยท้องถิ่นหรือภาษาถิ่นและไม่มีล่าม ให้คณะกรรมการสืบสวนและไต่สวนจัดหาล่ามให้โดยมิชักช้า

ในกรณีที่ผู้ให้ถ้อยคำไม่สามารถพูดหรือได้ยิน หรือสื่อความหมายได้ และไม่มีล่ามภาษามือ ให้คณะกรรมการสืบสวนและไต่สวนจัดหาล่ามภาษามือให้ หรือจัดให้ถาม ตอบ หรือสื่อความหมายโดยวิธีอื่นที่เห็นสมควร

ในกรณีที่ใช้ล่าม ล่ามต้องสาบานหรือปฏิญาณตนว่าจะทำหน้าที่โดยสุจริตใจจะไม่เพิ่มเติมหรือตัดทอนสิ่งที่แปล และจะแปลให้ถูกต้อง โดยให้ลงลายมือชื่อในบันทึกถ้อยคำหรือคำแปลนั้น

ข้อ ๔๕ ผู้ถูกร้องมีสิทธิไม่ให้ถ้อยคำหรือให้ถ้อยคำอย่างไรก็ได้ ในกรณีที่ผู้ถูกร้องให้ถ้อยคำให้นำความในข้อ ๔๓ และข้อ ๔๔ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

ข้อ ๔๖ คณะกรรมการสืบสวนและไต่สวนมีอำนาจเรียกหรือออกหมายเรียกบุคคลใด ให้มาพบหรือให้ส่งข้อมูล วัตถุ สิ่งของ เอกสารภายในเวลาที่กำหนด

ในกรณีที่บุคคลตามวรรคหนึ่ง ไม่มาพบ หรือไม่ส่งข้อมูล วัตถุ สิ่งของ เอกสารภายในเวลาที่กำหนด หรือมาพบแต่ไม่ยอมให้ถ้อยคำอันจะส่งผลให้การสืบสวนล่าช้า หรือไม่ทันตามระยะเวลาที่กำหนด และไม่สามารถดำเนินการวิธีอื่นใดเพื่อที่จะทราบถ้อยคำของบุคคลหรือให้ได้มาซึ่งข้อมูล วัตถุ สิ่งของ เอกสารดังกล่าว คณะกรรมการสืบสวนและไต่สวนจะไม่ทำการสืบสวนในส่วน of ถ้อยคำบุคคล ข้อมูล วัตถุ สิ่งของ เอกสารนั้นก็ได้ แต่ต้องบันทึกเหตุแห่งการนั้นไว้ในสำนวนการสืบสวนด้วย

ข้อ ๔๗^{๑๐} เมื่อคณะกรรมการสืบสวนและไต่สวนทำการสืบสวนรวบรวมพยานหลักฐาน ฝ่ายผู้ร้องหรือจากเหตุอันควรสงสัยหรือความปรากฏแล้ว มีพยานหลักฐานสนับสนุนพอฟังได้ว่ามีผู้ใด กระทำการใดอันเป็นการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามกฎหมายเกี่ยวกับการเลือกตั้งและพรรคการเมือง หรือจะมีผล ให้การเลือกตั้งมิได้เป็นไปโดยสุจริตหรือเที่ยงธรรม หรือเป็นไปโดยมิชอบด้วยกฎหมาย ให้แจ้งข้อเท็จจริงและ พหุติการณ์รวมถึงข้อกฎหมายที่เป็นเหตุแห่งการสืบสวนแก่บุคคลนั้น

ให้นำความตามข้อ ๕๔ ถึงข้อ ๕๖ มาใช้บังคับกับการแจ้งเหตุแห่งการสืบสวนโดยอนุโลม กรณีสืบสวนรวบรวมพยานหลักฐานแล้วปรากฏเป็นกรณีตามข้อ ๔๙ หรือข้อ ๕๐ ให้ดำเนินการต่อไป แล้วแต่กรณี

ข้อ ๔๘ เมื่อคณะกรรมการสืบสวนและไต่สวนดำเนินการสืบสวนแล้วเสร็จ ให้ทำรายงาน การสืบสวนตามแบบ สตว.๔ ซึ่งต้องมีสาระสำคัญ ดังนี้

- (๑) ชื่อและที่อยู่ของผู้ร้อง หรือเหตุที่มีการสืบสวน
- (๒) ชื่อ ที่อยู่ และตำแหน่งหน้าที่ของผู้ถูกร้อง
- (๓) เรื่องที่ร้องและพหุติการณ์การกระทำผิดตามที่ร้อง หรือมูลกรณีและพหุติการณ์การกระทำผิด ที่มีเหตุให้ต้องสืบสวน

(๔) สรุปข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานที่เกี่ยวข้องซึ่งได้จากการสืบสวน

(๕)^{๑๑} สรุปเรื่องที่สืบสวนและเสนอความเห็นควรดำเนินการอย่างไร โดยให้มีเหตุผล ในการพิจารณาทั้งข้อเท็จจริงและข้อกฎหมาย บทบัญญัติของกฎหมายที่ยกขึ้นอ้างอิง

เมื่อดำเนินการตามวรรคหนึ่งแล้ว ให้เสนอสำนวนการสืบสวนต่อคณะกรรมการโดยผ่านผู้อำนวยการ หรือเลขาธิการ แล้วแต่กรณี

เมื่อผู้อำนวยการได้รับสำนวนการสืบสวนตามวรรคสองแล้ว ให้มีความเห็นพร้อมเหตุผล ท้ายรายงานการสืบสวน แล้วเสนอต่อเลขาธิการเพื่อพิจารณาโดยเร็ว ในกรณีที่มีเหตุอันสมควร ผู้อำนวยการ อาจสั่งให้คณะกรรมการสืบสวนและไต่สวนดำเนินการสืบสวนเพิ่มเติมก่อนมีความเห็น

เมื่อเลขาธิการได้รับสำนวนการสืบสวนตามวรรคสอง หรือวรรคสามแล้ว ให้จัดทำความเห็น พร้อมเหตุผลเสนอต่อคณะกรรมการ เว้นแต่มีการแต่งตั้งคณะอนุกรรมการวินิจฉัยก็ให้ดำเนินการตามข้อ ๗๘ ในกรณีที่มิเหตุอันสมควร เลขาธิการอาจสั่งให้คณะกรรมการสืบสวนและไต่สวนดำเนินการสืบสวนเพิ่มเติม ก่อนมีความเห็น

^{๑๐} ข้อ ๔๗ เพิ่มเติมโดย ระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยการสืบสวน การไต่สวน และการวินิจฉัยชี้ขาด (ฉบับที่ ๒)

พ.ศ. ๒๕๖๓

^{๑๑} ข้อ ๔๘ (๕) แก้ไขเพิ่มเติมโดย ระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยการสืบสวน การไต่สวน และการวินิจฉัยชี้ขาด (ฉบับที่ ๒)

พ.ศ. ๒๕๖๓

ในกรณีที่มีเหตุอันสมควรหรือมีความจำเป็นเร่งด่วน จะเสนอสำนวนการสืบสวนต่อคณะกรรมการพิจารณาวินิจฉัยโดยตรงก็ได้

ข้อ ๔๙ ในกรณีที่สืบสวนแล้วพบว่า มีผู้สมัครเป็นผู้กระทำการ หรือรู้เห็นเป็นใจในการกระทำ อันเป็นการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามกฎหมายเกี่ยวกับการเลือกตั้งและพรรคการเมือง หรือจะมีผลให้การเลือกตั้ง มิได้เป็นไปโดยสุจริตหรือเที่ยงธรรม หรือเป็นไปโดยมิชอบด้วยกฎหมาย ให้คณะกรรมการสืบสวนและไต่สวน เสนอผู้สั่งให้ทำการสืบสวนเพื่อพิจารณาสั่งให้ดำเนินการไต่สวน

เมื่อมีคำสั่งให้ดำเนินการไต่สวนแล้วให้คณะกรรมการสืบสวนและไต่สวนดำเนินการไต่สวน ต่อไปโดยให้ถือว่าพยานหลักฐานทั้งปวงในการสืบสวนเป็นส่วนหนึ่งของการไต่สวน^{๑๒}

ข้อ ๕๐ ในกรณีที่สืบสวนแล้วพบว่าผู้สมัครมิได้มีส่วนเกี่ยวข้องในการกระทำความผิดแต่มี ผู้กระทำการอันเป็นการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามกฎหมายเกี่ยวกับการเลือกตั้งและพรรคการเมืองหรือจะมีผลให้ การเลือกตั้งมิได้เป็นไปโดยสุจริตหรือเที่ยงธรรม หรือเป็นไปโดยมิชอบด้วยกฎหมายอันเป็นความผิดทางอาญา ให้คณะกรรมการสืบสวนและไต่สวนดำเนินการเสนอสำนวนการสืบสวนต่อคณะกรรมการตามข้อ ๔๘ ต่อไป^{๑๓}

คณะกรรมการพิจารณาแล้วจะให้ดำเนินคดีกับบุคคลดังกล่าว โดยให้มีการร้องทุกข์ หรือกล่าวโทษต่อพนักงานสอบสวนที่มีเขตอำนาจก็ได้

ส่วนที่ ๓ การไต่สวน

ข้อ ๕๑ ในกรณีมีคำร้องหรือเหตุอันควรสงสัยหรือความปรากฏว่ามีการกระทำใดอันเป็น การฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามกฎหมายเกี่ยวกับการเลือกตั้งและพรรคการเมือง หรือจะมีผลให้การเลือกตั้ง มิได้เป็นไปโดยสุจริตหรือเที่ยงธรรม หรือเป็นไปโดยมิชอบด้วยกฎหมายซึ่งปรากฏว่ามีผู้สมัครเป็นผู้กระทำ หรือรู้เห็นเป็นใจหรือมีส่วนเกี่ยวข้องกับการกระทำดังกล่าว ถ้าคำร้องหรือเหตุอันควรสงสัยหรือความปรากฏดังกล่าว มีหลักฐานพอสมควรหรือมีข้อมูลเพียงพอให้ดำเนินการไต่สวน

เมื่อคณะกรรมการ กรรมการ เลขาธิการ หรือผู้อำนวยการ แล้วแต่กรณี สั่งรับเรื่องใด ไว้ดำเนินการไต่สวนแล้ว ให้มอบหมายคณะกรรมการสืบสวนและไต่สวนคณะใดคณะหนึ่งเป็นเจ้าของสำนวน เพื่อดำเนินการไต่สวนเรื่องนั้นโดยเร็ว

ข้อ ๕๒ ให้ประธานกรรมการสืบสวนและไต่สวนจัดให้มีการประชุมคณะกรรมการสืบสวน และไต่สวนเพื่อดำเนินการไต่สวนโดยเร็ว ในการประชุมครั้งแรกให้พิจารณากำหนดแนวทางและระยะเวลา ในการไต่สวน โดยให้พิจารณาจากเอกสาร หรือหลักฐานต้นเรื่อง รวมทั้งข้อเท็จจริงและพฤติการณ์ที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้การไต่สวนดำเนินไปด้วยความรวดเร็วและเป็นธรรมต่อทุกฝ่าย

^{๑๒} ข้อ ๔๙ วรรคสอง แก้ไขเพิ่มเติมโดย ระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยการสืบสวน การไต่สวน และการวินิจฉัยชี้ขาด (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๓

^{๑๓} ข้อ ๕๐ วรรคหนึ่ง แก้ไขเพิ่มเติมโดย ระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยการสืบสวน การไต่สวน และการวินิจฉัยชี้ขาด (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๓

ให้คณะกรรมการสืบสวนและไต่สวนดำเนินการไต่สวนและสรุปสำนวนให้แล้วเสร็จภายในยี่สิบวัน นับแต่วันที่ได้รับเรื่องไว้ดำเนินการ หากไม่แล้วเสร็จให้รายงานพร้อมเหตุผลความจำเป็นต่อเลขาธิการหรือผู้อำนวยการ แล้วแต่กรณี เพื่อขออนุมัติขยายระยะเวลาทำการไต่สวนออกไปอีกไม่เกินสองครั้ง ครั้งละไม่เกินสิบห้าวัน

ในกรณีที่การดำเนินการไต่สวนตามวรรคสองไม่แล้วเสร็จ ให้ผู้อำนวยการ หรือเลขาธิการ รายงานพร้อมเหตุผลความจำเป็น เพื่อขออนุมัติขยายระยะเวลาทำการไต่สวนต่อคณะกรรมการ โดยให้ขอ ขยายระยะเวลาก่อนสิ้นสุดระยะเวลาการไต่สวนไม่น้อยกว่าสามวัน ในระหว่าง ที่คณะกรรมการยังไม่ได้อนุมัติ ขยายระยะเวลาการไต่สวนให้ดำเนินการไต่สวนต่อไป

ข้อ ๕๓ ในการไต่สวนให้นำความตามข้อ ๔๒ ถึงข้อ ๔๖ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

ส่วนที่ ๔

การแจ้งข้อกล่าวหา และสิทธิการชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา

ข้อ ๕๔ เมื่อคณะกรรมการสืบสวนและไต่สวนทำการไต่สวน รวบรวมพยานหลักฐานฝ่ายผู้ร้อง หรือจากเหตุอันควรสงสัยหรือความปรากฏแล้ว มีพยานหลักฐานสนับสนุนฟังได้ว่า ผู้สมัครสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา สมาชิกสภาท้องถิ่น ผู้บริหารท้องถิ่น ผู้ถูกร้องหรือผู้ใดกระทำการอันเป็นการฝ่าฝืน หรือไม่ปฏิบัติตามกฎหมายเกี่ยวกับการเลือกตั้งและพรรคการเมือง หรือมีพฤติการณ์ที่เชื่อได้ว่าเป็นผู้ก่อให้เกิด ผู้อื่นกระทำ สนับสนุน หรือรู้เห็นเป็นใจให้ผู้อื่นกระทำ หรือรู้ว่ามีภรรยาหรือคู่สมรสรับเลือกตั้งเป็นการชั่วคราว เพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้ง เพิกถอนสิทธิเลือกตั้ง เลือกตั้งใหม่ นับคะแนนใหม่ หรือต้องดำเนินการอย่างหนึ่งอย่างใด แล้วแต่กรณี ให้แจ้งข้อกล่าวหาแก่บุคคลดังกล่าว ตามแบบ สตว.๖

ให้คณะกรรมการสืบสวนและไต่สวนแจ้งข้อกล่าวหา โดยให้จัดทำบันทึกการแจ้งข้อกล่าวหา ระบุข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานโดยสรุปจำนวนสองฉบับเพื่อส่งให้ผู้ถูกกล่าวหาหนึ่งฉบับ และเก็บไว้ในสำนวน การไต่สวนหนึ่งฉบับ

ให้จัดทำหนังสือกำหนดวัน เวลา สถานที่ให้ผู้ถูกกล่าวหาไปชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา โดยแนบบันทึกการแจ้งข้อกล่าวหาไปให้ผู้ถูกกล่าวหาทราบพร้อมหนังสือดังกล่าว และแจ้งให้ผู้ถูกกล่าวหา ทราบ ถึงสิทธิที่จะไม่ให้ถ้อยคำ หรือมีหนังสือชี้แจงแสดงพยานหลักฐานแก้ข้อกล่าวหาด้วย โดยไปส่ง ด้วยตนเองหรือส่งทางไปรษณีย์ตอบรับให้แก่ผู้ถูกกล่าวหาทราบ ณ ภูมิลำเนา ที่อยู่ตามหลักฐานการสมัคร รับเลือกตั้ง หรือหลักฐานทางทะเบียนตามกฎหมายว่าด้วยการทะเบียนราษฎร หรือภูมิลำเนา ทางราชการ หรือแจ้งโดยวิธีทางอิเล็กทรอนิกส์ หรือแจ้งโดยวิธีปิดหมาย

กรณีการแจ้งโดยวิธีปิดหมาย ให้ปิดบันทึกการแจ้งข้อกล่าวหาและหนังสือเชิญมาให้ถ้อยคำ ไว้ในที่มองเห็นได้ง่าย ณ ภูมิลำเนาที่อยู่ตามหลักฐานการสมัครรับเลือกตั้ง หรือหลักฐานทางทะเบียน ตามกฎหมายว่าด้วยการทะเบียนราษฎร หรือภูมิลำเนาทางราชการ โดยให้มีเจ้าพนักงานฝ่ายปกครองในท้องถิ่น หรือเจ้าพนักงานตำรวจเป็นพยานร่วมด้วยอย่างน้อยหนึ่งคน และให้ถือว่าผู้ถูกกล่าวหาได้รับทราบข้อกล่าวหา และกำหนดนัดดังกล่าวนับแต่ได้ดำเนินการปิดหมายแล้ว

ข้อ ๕๕ ในกรณีที่การไต่สวนมีพยานหลักฐานสนับสนุนเพียงพอที่จะฟังได้ว่าหัวหน้าพรรคการเมือง หรือคณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองที่ผู้สมัครซึ่งถูกกล่าวหาเป็นสมาชิกพรรคการเมืองนั้น มีส่วนรู้เห็น

หรือปล่อยปละละเลย หรือทราบถึงการกระทำของผู้สมัครซึ่งถูกกล่าวหาแล้ว มิได้ยับยั้งหรือแก้ไข เพื่อให้การเลือกตั้งเป็นไปโดยสุจริตหรือเที่ยงธรรม ให้ถือว่าหัวหน้าพรรคการเมือง หรือคณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองนั้นเป็นผู้ถูกกล่าวหาด้วย ให้คณะกรรมการสืบสวนและไต่สวนรายงานต่อผู้อำนวยการ หรือเลขาธิการเพื่อเสนอความเห็นต่อคณะกรรมการพิจารณาแจ้งข้อกล่าวหาแก่บุคคลดังกล่าว

ข้อ ๕๖ ในกรณีที่ผู้ถูกกล่าวหาไม่มารับทราบและชี้แจงแสดงพยานหลักฐานแก้ข้อกล่าวหา ตามข้อ ๕๔ โดยไม่มีเหตุอันสมควร ให้ถือว่าผู้ถูกกล่าวหาได้รับทราบข้อกล่าวหาและไม่ประสงค์ที่จะชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา ให้คณะกรรมการสืบสวนและไต่สวนบันทึกเหตุดังกล่าวไว้ในสำนวนการไต่สวน แล้วดำเนินการต่อไป

ในกรณีที่ผู้ถูกกล่าวหาได้รับทราบข้อกล่าวหา แต่ไม่ยอมลงลายมือชื่อรับทราบข้อกล่าวหา ให้บันทึกเหตุดังกล่าวไว้ในบันทึกการแจ้งข้อกล่าวหาด้วย และให้รวมไว้ในสำนวนการไต่สวน

ข้อ ๕๗ ในการชี้แจงแสดงพยานหลักฐานแก้ข้อกล่าวหา ผู้ถูกกล่าวหาอาจแก้ข้อกล่าวหา ด้วยวาจา หรือโดยทำเป็นหนังสือก็ได้ กรณีผู้ถูกกล่าวหาแก้ข้อกล่าวหาด้วยวาจาให้บันทึกถ้อยคำและลงลายมือชื่อไว้เป็นหลักฐาน และผู้ถูกกล่าวหาที่มีสิทธิที่จะให้ทนายความ หรือบุคคลซึ่งไว้วางใจเข้าร่วมรับฟังการชี้แจงได้ จำนวนหนึ่งคน แต่จะต้องมิใช่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในเรื่องที่ไต่สวน กรณีที่ไม่สามารถนำบุคคลดังกล่าวมาเข้าร่วมรับฟังการชี้แจง ไม่อาจนำมาเป็นเหตุขอเลื่อนการชี้แจงได้ และในกรณีที่ผู้ถูกกล่าวหาไม่มาให้ถ้อยคำหรือแสดงพยานหลักฐานภายในเวลาที่กำหนด ให้คณะกรรมการสืบสวนและไต่สวนมีอำนาจดำเนินการไต่สวนต่อไปได้^{๑๔}

ในกรณีที่ผู้ถูกกล่าวหาร้องขอขยายระยะเวลาชี้แจงแสดงพยานหลักฐานแก้ข้อกล่าวหา โดยอ้างเหตุผลและความจำเป็น หากคณะกรรมการสืบสวนและไต่สวนพิจารณาแล้วเห็นว่า เพื่อประโยชน์แห่งความเป็นธรรมและไม่เป็นการประวิงเวลา จะขยายระยะเวลาการชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาออกไปตามที่เห็นสมควรก็ได้

ในกรณีที่คณะกรรมการสืบสวนและไต่สวนพิจารณาแล้วเห็นว่า การไต่สวนพยานหลักฐานใด จะทำให้การไต่สวนล่าช้าโดยไม่จำเป็นหรือมิใช่พยานหลักฐานในประเด็นสำคัญ จะงดการไต่สวนพยานหลักฐานนั้นเสียก็ได้ โดยให้บันทึกเหตุอันไว้

ข้อ ๕๘ ผู้ถูกกล่าวหาซึ่งได้ยื่นคำชี้แจง หรือให้ถ้อยคำแก้ข้อกล่าวหาแล้ว มีสิทธิยื่นคำชี้แจงเป็นหนังสือพร้อมพยานเอกสาร หรือพยานวัตถุเพิ่มเติมต่อคณะกรรมการสืบสวนและไต่สวนในเวลาใดๆ ก่อนเสนอรายงานการไต่สวนต่อผู้อำนวยการ เลขาธิการ หรือคณะกรรมการ แล้วแต่กรณี

ข้อ ๕๙ เมื่อคณะกรรมการสืบสวนและไต่สวนทำการไต่สวนแล้วเสร็จ ให้ทำรายงานการไต่สวนตามแบบ สตว. ๕ ซึ่งต้องมีสาระสำคัญ ดังนี้

- (๑) ชื่อและที่อยู่ของผู้ร้อง หรือเหตุที่ต้องมีการไต่สวน
- (๒) ชื่อ ที่อยู่ และตำแหน่งหน้าที่ของผู้ถูกร้อง
- (๓) เรื่องที่ถูกร้อง ข้อกล่าวหา คำแก้ข้อกล่าวหา และพฤติการณ์การกระทำผิดตามข้อกล่าวหา
- (๔) สรุปข้อเท็จจริง และพยานหลักฐานที่เกี่ยวข้องซึ่งได้จากการไต่สวน
- (๕)^{๑๕} สรุปเรื่องที่ไต่สวนและเสนอความเห็นควรดำเนินการอย่างไร โดยให้มีเหตุผล

ในการพิจารณาทั้งข้อเท็จจริงและข้อกฎหมาย บทบัญญัติของกฎหมายที่ยกขึ้นอ้างอิง

^{๑๔} ข้อ ๕๗ วรรคหนึ่ง แก้ไขเพิ่มเติมโดย ระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยการสืบสวน การไต่สวน และการวินิจฉัยชี้ขาด (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๓

^{๑๕} ข้อ ๕๙ (๕) แก้ไขเพิ่มเติมโดย ระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยการสืบสวน การไต่สวน และการวินิจฉัยชี้ขาด (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๓

เมื่อดำเนินการตามวรรคหนึ่งแล้ว ให้เสนอสำนวนการไต่สวนต่อคณะกรรมการโดยผ่านผู้อำนวยการหรือเลขาธิการ แล้วแต่กรณี

เมื่อผู้อำนวยการได้รับสำนวนการไต่สวนตามวรรคสองแล้ว ให้มีความเห็นพร้อมเหตุผลต่อท้ายรายงานการไต่สวน ในกรณีที่มีเหตุอันสมควรผู้อำนวยการอาจสั่งไต่สวนเพิ่มเติม แล้วเสนอสำนวนการไต่สวนต่อเลขาธิการเพื่อพิจารณาโดยเร็ว

เมื่อเลขาธิการได้รับสำนวนการไต่สวนตามวรรคสอง หรือวรรคสามแล้ว ให้มีความเห็นพร้อมเหตุผลประกอบในสำนวนการไต่สวน ในกรณีที่มีเหตุอันสมควร เลขาธิการอาจสั่งไต่สวนเพิ่มเติมแล้วเสนอความเห็นพร้อมสำนวนการไต่สวนต่อคณะกรรมการเพื่อพิจารณาวินิจฉัยโดยเร็ว เว้นแต่มีการแต่งตั้งคณะอนุกรรมการวินิจฉัยก็ให้ดำเนินการตามข้อ ๗๘

ส่วนที่ ๕

การสืบสวนหรือไต่สวนการกระทำอันเป็นการฝ่าฝืนกฎหมายเกี่ยวกับการเลือกตั้งและพรรคการเมือง ซึ่งเกิดขึ้นนอกราชอาณาจักร

ข้อ ๖๐ ในกรณีที่มีคำร้อง หรือมีเหตุอันควรสงสัยหรือความปรากฏไม่ว่าโดยทางใด ถ้ามีหลักฐานพอสมควรหรือมีข้อมูลเพียงพอที่จะสืบสวนหรือไต่สวนต่อไป ว่ามีการกระทำอันเป็นการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามกฎหมายเกี่ยวกับการเลือกตั้งและพรรคการเมือง หรือจะมีผลให้การเลือกตั้งมิได้เป็นไปโดยสุจริตหรือเที่ยงธรรม หรือเป็นไปโดยมิชอบด้วยกฎหมายซึ่งเกิดขึ้นนอกราชอาณาจักร การสืบสวนหรือไต่สวนให้นำความในหมวด ๑ หมวด ๒ และหมวด ๓ มาใช้บังคับโดยอนุโลม ทั้งนี้ ให้นำหน้าที่และอำนาจของเลขาธิการเป็นอำนาจหน้าที่ของเอกอัครราชทูต

เมื่อมีเหตุที่จะทำการสืบสวนหรือไต่สวนให้เอกอัครราชทูตแจ้งรายชื่อนักงานเจ้าหน้าที่ของสถานเอกอัครราชทูตเสนอต่อคณะกรรมการเพื่อแต่งตั้งเป็นเจ้าพนักงาน หรือคณะกรรมการสืบสวนและไต่สวนเฉพาะกาลหรือเฉพาะเรื่อง ทั้งนี้ คณะกรรมการจะแต่งตั้งพนักงานของสำนักงานเป็นคณะกรรมการสืบสวนและไต่สวนร่วมกับเจ้าหน้าที่ของสถานเอกอัครราชทูตก็ได้

ข้อ ๖๑ คำร้องให้ยื่นต่อสถานเอกอัครราชทูตที่เหตุแห่งการร้องเกิดขึ้น เว้นแต่ในกรณีมีเหตุจำเป็นอาจยื่นที่สำนักงานก็ได้

ในกรณีมีการยื่นคำร้องต่อสำนักงาน ให้เลขาธิการส่งเรื่องให้เอกอัครราชทูตที่เหตุแห่งการกล่าวหาเกิดขึ้นในเขตรับผิดชอบเพื่อดำเนินการต่อไป เว้นแต่เลขาธิการเห็นสมควรให้มีการสืบสวนหรือไต่สวนโดยสำนักงาน

หากเป็นการกล่าวหาพนักงานเจ้าหน้าที่ของสถานเอกอัครราชทูตหรือเจ้าพนักงานผู้ดำเนินการเลือกตั้งที่ได้รับแต่งตั้งให้ดำเนินการเลือกตั้งนอกราชอาณาจักร ให้เอกอัครราชทูตเสนอเรื่องต่อปลัดกระทรวงการต่างประเทศ เพื่อส่งเรื่องให้เลขาธิการดำเนินการสืบสวนหรือไต่สวนต่อไป

ข้อ ๖๒ การจัดทำรายงานการสืบสวนหรือรายงานการไต่สวน ให้จัดทำตามแบบ สตว. ๔ หรือสตว. ๕ แล้วแต่กรณี โดยสรุปข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานพร้อมทั้งความเห็นเป็นภาษาไทยประกอบสำนวนการสืบสวนหรือไต่สวนเสนอเอกอัครราชทูต เมื่อเอกอัครราชทูตได้รับสำนวนการสืบสวนหรือไต่สวนแล้ว ให้ส่งสำนวนผ่านปลัดกระทรวงการต่างประเทศเพื่อส่งต่อให้เลขาธิการดำเนินการต่อไป

ส่วนที่ ๖
การสืบสวนหรือไต่สวนการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร
ก่อนประกาศผลการเลือกตั้ง

ข้อ ๖๓ เพื่อประโยชน์ในการประกาศผลการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรให้เป็นไปโดยรวดเร็ว สุจริต หรือเที่ยงธรรม เมื่อคณะกรรมการสืบสวนและไต่สวนได้รวบรวมพยานหลักฐานแล้วเสร็จ ให้ทำรายงานการสืบสวนหรือรายงานการไต่สวนตามแบบ สตว. ๔ หรือ สตว. ๕ แล้วแต่กรณี เสนอเลขาธิการ เพื่อจัดทำความเห็น โดยระบุข้อเท็จจริงและเหตุผลประกอบ แล้วเสนอต่อคณะกรรมการโดยเร็ว เว้นแต่คณะกรรมการจะสั่งการเป็นอย่างอื่น

ในกรณีที่คณะกรรมการหรือเลขาธิการเห็นสมควรให้ไต่สวนเพิ่มเติม อาจมอบหมายให้เจ้าพนักงานไม่น้อยกว่าสองคนหรือคณะกรรมการสืบสวนและไต่สวนคณะเดิมไต่สวนเพิ่มเติมก็ได้

ข้อ ๖๔ ในกรณีที่คณะกรรมการเห็นควรแจ้งข้อกล่าวหา คณะกรรมการจะแจ้งเอง หรือมอบหมายให้เลขาธิการ คณะกรรมการช่วยตรวจสอบสำนวน แจ้งข้อกล่าวหาและรับฟังพยานหลักฐานแทนก็ได้ ในการนี้ให้คณะกรรมการ เลขาธิการ คณะกรรมการช่วยตรวจสอบสำนวน แล้วแต่กรณี จัดทำบันทึกการแจ้งและรับทราบข้อกล่าวหาตามแบบ สตว. ๗ เพื่อส่งไปยังผู้ถูกกล่าวหา โดยให้นำความในข้อ ๕๔ ถึงข้อ ๕๘ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

ข้อ ๖๕ คณะกรรมการอาจแต่งตั้งคณะกรรมการช่วยตรวจสอบสำนวน มีจำนวนไม่น้อยกว่าห้าคนแต่ไม่เกินเจ็ดคน และอาจมีหลายคณะก็ได้ ประกอบด้วย ประธานกรรมการช่วยตรวจสอบสำนวนและกรรมการช่วยตรวจสอบสำนวน ซึ่งแต่งตั้งจากข้าราชการอัยการ ข้าราชการ หรือเจ้าหน้าที่อื่นของรัฐ หรือผู้ซึ่งเคยเป็นข้าราชการ หรือเจ้าหน้าที่อื่นของรัฐดังกล่าว และมีความเป็นกลางทางการเมือง

ให้เลขาธิการแต่งตั้งพนักงานเป็นเลขานุการและผู้ช่วยเลขานุการของคณะกรรมการช่วยตรวจสอบสำนวนตามความเหมาะสม

คณะกรรมการช่วยตรวจสอบสำนวนมีวาระการดำรงตำแหน่งสองปีนับแต่วันที่ได้รับแต่งตั้ง และอาจได้รับแต่งตั้งอีกก็ได้

ในกรณีที่ตำแหน่งประธานกรรมการช่วยตรวจสอบสำนวนหรือกรรมการช่วยตรวจสอบสำนวนว่างลง ให้ประธานกรรมการช่วยตรวจสอบสำนวนหรือกรรมการช่วยตรวจสอบสำนวนที่ได้รับการแต่งตั้งใหม่ อยู่ในตำแหน่งเพียงเท่าวาระที่เหลืออยู่ของผู้ซึ่งตนแทน

ข้อ ๖๖ ให้คณะกรรมการช่วยตรวจสอบสำนวน มีหน้าที่และอำนาจช่วยคณะกรรมการ ดังนี้

- (๑) ตรวจสอบสำนวนการสืบสวนหรือไต่สวนและเสนอความเห็นต่อคณะกรรมการ
- (๒) รับฟังคำชี้แจงหรือพยานหลักฐานแทนคณะกรรมการ
- (๓) ดำเนินการอื่นๆ ตามที่คณะกรรมการมอบหมาย

ข้อ ๖๗ ในกรณีที่คณะกรรมการเห็นสมควรเพื่อประโยชน์ในการสืบสวนหรือไต่สวน ให้เป็นไปโดยรวดเร็วและเที่ยงธรรม คณะกรรมการอาจให้คณะกรรมการช่วยตรวจสอบสำนวนตรวจสอบสำนวนการสืบสวนหรือไต่สวนก่อนที่จะเสนอให้คณะกรรมการพิจารณาวินิจฉัยก็ได้

ในกรณีที่คณะกรรมการช่วยตรวจสอบสำนวนเห็นว่าสำนวนการสืบสวนหรือไต่สวนไม่ถูกต้อง ครบถ้วน สมบูรณ์ ให้ส่งเรื่องให้เลขาธิการดำเนินการแก้ไข ปรับปรุง หรือสืบสวนหรือไต่สวนเพิ่มเติม ทั้งนี้เลขาธิการ อาจมอบหมายให้คณะกรรมการสืบสวนและไต่สวนหรือเจ้าพนักงานไม่น้อยกว่าสองคนเป็นผู้ดำเนินการแทนก็ได้

ข้อ ๖๘ ให้นำความในข้อ ๗๖ และข้อ ๗๙ วรรคสอง และวรรคสาม มาใช้บังคับกับการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการช่วยตรวจสอบสำนวนโดยอนุโลม

ส่วนที่ ๗

การรวมเรื่อง การแยกเรื่อง และการถอนคำร้อง

ข้อ ๖๙ คณะกรรมการอาจสั่งให้รวมคำร้อง เหตุอันควรสงสัยหรือความปรากฏ สำนวน การสืบสวนหรือไต่สวน เมื่อมีกรณีอย่างใดอย่างหนึ่ง ดังต่อไปนี้

- (๑) ผู้ร้องและผู้ถูกร้องเป็นรายเดียวกัน
- (๒) ผู้ร้องและผู้ถูกร้องหลายรายซึ่งเป็นกลุ่มเดียวกันหรือมีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกัน
- (๓) เรื่องร้องที่มีผู้ร้องต่างรายกัน แต่ผู้ถูกร้องเป็นรายเดียวกัน
- (๔) เรื่องที่ร้อง หรือเหตุอันควรสงสัยหรือความปรากฏที่มีมูลกรณีเดียวกันหรือเกี่ยวพันกัน^{๑๖}

เลขาธิการ หรือผู้อำนวยการ อาจสั่งให้รวมคำร้อง เหตุอันควรสงสัยหรือความปรากฏ สำนวน การสืบสวนหรือไต่สวน หากปรากฏว่าเรื่องที่ร้อง หรือเหตุอันควรสงสัยหรือความปรากฏ มีมูลกรณีเดียวกัน หรือเกี่ยวพันกัน

ข้อ ๗๐ เมื่อคณะกรรมการเห็นว่า การสืบสวนหรือไต่สวนเรื่องใดมีความยุ่งยาก ซับซ้อน หรืออาจจะเกิดความล่าช้า เพื่อให้การสืบสวนหรือไต่สวนเป็นไปด้วยความรวดเร็วหรือเพื่อประโยชน์แห่งความยุติธรรม คณะกรรมการอาจสั่งให้แยกเรื่องหรือแยกประเด็นของเรื่องดังกล่าวไปทำการสืบสวนหรือไต่สวนต่างหาก หรือแยกไปรวมกับประเด็นของเรื่องอื่นก็ได้

ข้อ ๗๑ ในกรณีปรากฏหลักฐานจากการสืบสวนหรือไต่สวนว่ามีผู้อื่นกระทำการใดอันเป็นการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามกฎหมายเกี่ยวกับการเลือกตั้งและพรรคการเมือง หรือจะมีผลให้การเลือกตั้งมิได้เป็นไปโดยสุจริตหรือเที่ยงธรรม หรือเป็นไปโดยมิชอบด้วยกฎหมายร่วมกับผู้ถูกร้อง ให้คณะกรรมการสืบสวนและไต่สวนรายงานให้ผู้สั่งให้ดำเนินการสืบสวนหรือไต่สวนทราบ แล้วดำเนินการสืบสวนหรือไต่สวนกรณีดังกล่าวด้วย

ในกรณีที่ปรากฏหลักฐานจากการสืบสวนหรือไต่สวนว่าผู้ถูกร้องกระทำการอันเป็นการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามกฎหมายเกี่ยวกับการเลือกตั้งและพรรคการเมือง หรือจะมีผลให้การเลือกตั้งมิได้เป็นไปโดยสุจริตหรือเที่ยงธรรม หรือเป็นไปโดยมิชอบด้วยกฎหมายประการอื่นอีก ให้คณะกรรมการสืบสวนและไต่สวนเสนอผู้สั่งให้ดำเนินการสืบสวนหรือไต่สวนเพื่อสั่งให้ดำเนินการสืบสวนหรือไต่สวนกรณีดังกล่าวด้วย

^{๑๖} ข้อ ๖๙ วรรคหนึ่ง แก้ไขเพิ่มเติมโดย ระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยการสืบสวน การไต่สวน และการวินิจฉัยชี้ขาด (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๓

ข้อ ๗๒ ก่อนคณะกรรมการวินิจฉัยชี้ขาดผู้ร้องอาจยื่นหนังสือขอถอนคำร้องต่อเลขาธิการหรือผู้อำนวยการก็ได้ เมื่อเลขาธิการหรือผู้อำนวยการได้รับหนังสือขอถอนคำร้องแล้ว ให้เสนอความเห็นพร้อมเหตุผลต่อคณะกรรมการเพื่อพิจารณา^{๑๗}

คณะกรรมการอาจอนุญาตหรือไม่อนุญาตให้ถอนคำร้องก็ได้ และให้เลขาธิการแจ้งผลการพิจารณาให้ผู้ร้องทราบ

ส่วนที่ ๘
การสอบสวน

ข้อ ๗๓ ในกรณีที่คณะกรรมการเห็นว่าต้องมีการสอบสวนเพื่อดำเนินคดีอาญากับบุคคลใด เพราะเหตุกระทำความผิดตามกฎหมายเกี่ยวกับการเลือกตั้งและพรรคการเมือง ให้คณะกรรมการดำเนินการให้พนักงานสอบสวนหรือพนักงานอัยการดำเนินการไปตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

หมวด ๔
การพิจารณาและวินิจฉัย

ส่วนที่ ๑
คณะอนุกรรมการวินิจฉัย

ข้อ ๗๔ คณะกรรมการอาจแต่งตั้งคณะอนุกรรมการวินิจฉัยคณะหนึ่งหรือหลายคณะก็ได้ จำนวนไม่น้อยกว่าห้าคน แต่ไม่เกินเจ็ดคน ประกอบด้วย ประธานอนุกรรมการวินิจฉัยและอนุกรรมการวินิจฉัย ซึ่งแต่งตั้งจากบุคคลที่มีความเป็นกลางทางการเมือง และมีความซื่อสัตย์สุจริตเป็นที่ประจักษ์ จากผู้ทรงคุณวุฒิ ด้านนิติศาสตร์ รัฐศาสตร์ การสืบสวน การไต่สวน การบัญชี การตรวจสอบภายใน หรือด้านอื่น ๆ ที่เหมาะสม

คณะอนุกรรมการวินิจฉัย มีวาระการดำรงตำแหน่งสองปีนับแต่วันที่ได้รับแต่งตั้ง และอาจได้รับแต่งตั้งอีกได้

ให้เลขาธิการแต่งตั้งพนักงานเป็นเลขานุการและผู้ช่วยเลขานุการของคณะอนุกรรมการวินิจฉัย ตามความเหมาะสม

ข้อ ๗๕ ประธานอนุกรรมการวินิจฉัยและอนุกรรมการวินิจฉัย พ้นจากตำแหน่ง เมื่อ

- (๑) ครบวาระ
- (๒) ตาย
- (๓) ลาออก
- (๔) คณะกรรมการมีมติให้พ้นจากตำแหน่ง เมื่อเห็นสมควร

^{๑๗} ข้อ ๗๒ วรรคหนึ่ง แก้ไขเพิ่มเติมโดย ระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยการสืบสวน การไต่สวน และการวินิจฉัยชี้ขาด (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๓

กรณีที่ตำแหน่งประธานอนุกรรมการวินิจฉัยหรืออนุกรรมการวินิจฉัยว่างลงนอกจากครบวาระ และมีการแต่งตั้งประธานอนุกรรมการวินิจฉัยหรืออนุกรรมการวินิจฉัยแทนตำแหน่งที่ว่างลง ให้ประธานอนุกรรมการวินิจฉัยหรืออนุกรรมการวินิจฉัยที่ได้รับการแต่งตั้งใหม่ อยู่ในตำแหน่งเพียงเท่าวาระที่เหลืออยู่ของผู้ซึ่งตนแทน

ข้อ ๗๖ การประชุมของคณะอนุกรรมการวินิจฉัย ต้องมีประธานอนุกรรมการวินิจฉัย และอนุกรรมการวินิจฉัยมาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนเท่าที่มีอยู่จึงจะเป็นองค์ประชุม ให้ประธานอนุกรรมการวินิจฉัยเป็นประธานในที่ประชุม ในกรณีที่ประธานอนุกรรมการวินิจฉัยไม่มาประชุม หรือไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้อนุกรรมการวินิจฉัยที่มาประชุมเลือกกันเองคนหนึ่งทำหน้าที่เป็นประธานในที่ประชุม

การลงมติของคณะอนุกรรมการวินิจฉัย ให้ถือเสียงข้างมาก ประธานอนุกรรมการวินิจฉัย และอนุกรรมการวินิจฉัยทุกคนที่มาประชุมต้องลงคะแนนเสียงเพื่อมีมติ

ประธานอนุกรรมการวินิจฉัยและอนุกรรมการวินิจฉัยคนหนึ่งให้มีหนึ่งเสียงในการลงคะแนน ถ้าคะแนนเสียงเท่ากันให้ประธานในที่ประชุมออกเสียงเพิ่มขึ้นอีกเสียงหนึ่งเป็นเสียงชี้ขาด

ข้อ ๗๗ คณะอนุกรรมการวินิจฉัยมีอำนาจพิจารณาสำนวนการสืบสวนหรือไต่สวนและวินิจฉัยปัญหาหรือข้อโต้แย้งตามกฎหมายเกี่ยวกับการเลือกตั้งและพรรคการเมือง ตามที่คณะกรรมการมอบหมาย

ข้อ ๗๘ ให้เลขาธิการเสนอสำนวนการสืบสวนหรือไต่สวน พร้อมความเห็นต่อคณะอนุกรรมการวินิจฉัยเพื่อพิจารณา ก่อนที่จะเสนอให้คณะกรรมการพิจารณา เว้นแต่คณะกรรมการจะสั่งเป็นอย่างอื่น

เมื่อคณะอนุกรรมการวินิจฉัยได้รับสำนวนการสืบสวนหรือไต่สวนแล้ว ให้พิจารณาด้วยความรวดเร็ว ต่อเนื่องและเป็นธรรม

ในกรณีที่คณะอนุกรรมการวินิจฉัยเห็นว่าสำนวนการสืบสวนหรือไต่สวนยังไม่ครบถ้วนสมบูรณ์ ให้ส่งเรื่องให้เลขาธิการดำเนินการสืบสวนหรือไต่สวนเพิ่มเติม หรือดำเนินการอื่นใดให้ครบถ้วน

การดำเนินการตามวรรคสาม เลขาธิการอาจมอบหมายให้คณะกรรมการสืบสวนและไต่สวนเดิม เป็นผู้ดำเนินการแทนก็ได้

ข้อ ๗๙ เมื่อคณะอนุกรรมการวินิจฉัยพิจารณาแล้วเสร็จ ให้จัดทำความเห็นตามแบบ สตว. ๘ เสนอให้คณะกรรมการพิจารณาโดยเร็ว

ความเห็นของคณะอนุกรรมการวินิจฉัย ต้องระบุข้อเท็จจริงและเหตุผลประกอบ โดยต้องลงลายมือชื่อของประธานอนุกรรมการวินิจฉัยและอนุกรรมการวินิจฉัยที่พิจารณาทุกคน

ในกรณีที่ประธานอนุกรรมการวินิจฉัยหรืออนุกรรมการวินิจฉัยคนใดมีความเห็นแย้ง ให้ทำความเห็นแย้งประกอบไว้ด้วย

ส่วนที่ ๒

การพิจารณาสั่งการของกรรมการ

ข้อ ๘๐ ในกรณีกรรมการพบเห็นว่ามีกรกระทำหรือการงดเว้นการกระทำใด อันอาจเป็นเหตุให้การเลือกตั้งมิได้เป็นไปโดยสุจริตหรือเที่ยงธรรม หรือเป็นไปโดยมิชอบด้วยกฎหมาย มีอำนาจดำเนินการได้ ดังนี้

(๑) ถ้าการนั้นเป็นการกระทำ หรือการงดเว้นการกระทำของเจ้าหน้าที่ของรัฐ หรือผู้มีหน้าที่ดำเนินการเกี่ยวกับการเลือกตั้ง ให้มีอำนาจสั่งให้ระงับ ยับยั้ง แก้ไขเปลี่ยนแปลง หรือสั่งให้กระทำการอย่างใดอย่างหนึ่งได้ ตามที่เห็นสมควร

(๒) ถ้าเป็นการกระทำของบุคคลซึ่งมิใช่เป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ ให้มีอำนาจสั่งให้เจ้าพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจและเจ้าพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจชั้นผู้ใหญ่ดำเนินการตามหน้าที่และอำนาจ หรือสั่งให้ผู้อำนวยการบันทึกพฤติกรรมแห่งการกระทำ และรวบรวมพยานหลักฐานไว้ เพื่อดำเนินการต่อไปได้ตามที่จำเป็น

(๓) ในกรณีมีความจำเป็น จะสั่งระงับ ยับยั้ง แก้ไขเปลี่ยนแปลง หรือยกเลิกการเลือกตั้ง และสั่งให้ดำเนินการเลือกตั้งใหม่ หรือนับคะแนนใหม่ในหน่วยเลือกตั้งบางหน่วย หรือทุกหน่วยในเขตเลือกตั้ง ที่พบเห็นการกระทำ หรือการงดเว้นการกระทำนั้นก็ได้

เมื่อกรรมการผู้ใดออกคำสั่งตามวรรคหนึ่งแล้ว ให้รายงานต่อคณะกรรมการเพื่อทราบโดยเร็ว ในกรณีนี้ ถ้าคณะกรรมการเห็นสมควร จะมีมติให้แก้ไข เพิ่มเติม ยกเลิกคำสั่ง หรือมีมติให้ดำเนินการอย่างใดตามที่เหมาะสมก็ได้

ข้อ ๘๑ ในกรณีกรรมการสั่งให้ผู้อำนวยการบันทึกพฤติกรรมแห่งการกระทำและรวบรวมพยานหลักฐานตามข้อ ๘๐ (๒) ให้ดำเนินการตาม (๑) ถึง (๔) ข้อใดข้อหนึ่งหรือหลายข้อก็ได้ ดังต่อไปนี้

(๑) บันทึกถ้อยคำบุคคลใด ๆ ที่เกี่ยวข้อง

(๒) ขอรวบข้อเท็จจริงหรือขอเอกสารหลักฐานที่เกี่ยวข้องจากหน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หน่วยงานเอกชน หรือจากบุคคลใด ๆ มาประกอบการพิจารณา

(๓) ตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ

(๔) รวบรวมพยานหลักฐานทั้งปวงที่เกี่ยวข้องเพื่อที่จะทราบรายละเอียดว่าผู้กระทำผิดเป็นผู้ใด มีบุคคลใดร่วมกระทำความผิด พฤติกรรมในการกระทำเป็นอย่างไร มีพยานหลักฐานใด

ผู้อำนวยการอาจมอบหมายให้พนักงานคนใดเป็นผู้ช่วยเหลือในการดำเนินการตามวรรคหนึ่งก็ได้ แต่ทั้งนี้ จะมอบหมายให้พนักงานเป็นผู้ดำเนินการแทนไม่ได้

เมื่อผู้อำนวยการดำเนินการตามวรรคหนึ่งแล้ว ให้เสนอรายงานพร้อมความเห็นต่อกรรมการผู้สั่งเพื่อพิจารณา

กรณีกรรมการสั่งให้ดำเนินคดีอาญา ให้ผู้อำนวยการรวบรวมเอกสารพยานหลักฐานทั้งปวง และร้องทุกข์หรือกล่าวโทษต่อพนักงานสอบสวนแห่งท้องที่เกิดเหตุเพื่อดำเนินการตามหน้าที่และอำนาจต่อไป

ส่วนที่ ๓

การพิจารณาและวินิจฉัยชี้ขาดของคณะกรรมการ

ข้อ ๘๒ เมื่อคณะกรรมการได้รับสำนวนการสืบสวนหรือไต่สวนแล้ว ให้คณะกรรมการพิจารณาวินิจฉัยชี้ขาด หรือสั่งการโดยเร็ว

ข้อ ๘๓ ในการลงมติวินิจฉัยของกรรมการ ให้กรรมการลงมติเป็นหนังสือตามแบบที่คณะกรรมการกำหนด ซึ่งอย่างน้อยต้องมีชื่อเรื่องและประเด็นที่ลงมติ มติที่ลง และลายมือชื่อของกรรมการที่ลงมติ และให้เลขอาธิการเก็บรวบรวมไว้เป็นหลักฐาน

ในกรณีที่ต้องทำคำวินิจฉัย เมื่อคณะกรรมการให้ความเห็นชอบร่างคำวินิจฉัยนั้น และประธานกรรมการหรือผู้ทำหน้าที่แทนประธานกรรมการได้ลงนามในคำวินิจฉัยนั้นแล้ว ให้ถือว่าเป็นคำวินิจฉัยของคณะกรรมการ

การให้ความเห็นชอบตามวรรคสอง คณะกรรมการจะมอบหมายให้กรรมการคนหนึ่งหรือหลายคนเป็นผู้พิจารณาให้ความเห็นชอบแทนคณะกรรมการก็ได้

คำวินิจฉัยตามวรรคสอง ให้เผยแพร่ให้ประชาชนทราบเป็นการทั่วไป

ในกรณีที่คณะกรรมการพ้นจากตำแหน่งหรือไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ทั้งหมดก่อนลงนามในคำวินิจฉัย ให้เลขาธิการบันทึกเหตุดังกล่าวไว้ในคำวินิจฉัยและให้เลขาธิการเป็นผู้ลงนามในคำวินิจฉัยนั้นแทนเมื่อเลขาธิการลงนามในคำวินิจฉัยดังกล่าวแล้ว ให้คำวินิจฉัยนั้นเป็นอันใช้บังคับได้

ข้อ ๘๔ ให้เลขาธิการส่งคำวินิจฉัยของคณะกรรมการให้แก่ผู้ร้อง ผู้ถูกร้อง หรือผู้อำนวยการทราบแล้วแต่กรณี

ข้อ ๘๕ ก่อนประกาศผลการเลือกตั้ง เมื่อมีการสั่งระงับสิทธิสมัครรับเลือกตั้งของผู้สมัครผู้ใดเป็นการชั่วคราว ให้คณะกรรมการยื่นคำร้องต่อศาลฎีกาเพื่อสั่งเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้ง หรือเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของผู้นั้น

เมื่อประกาศผลการเลือกตั้งแล้ว มีหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่าผู้สมัครหรือผู้ใดกระทำการทุจริตในการเลือกตั้ง หรือการเลือก หรือรู้เห็นกับการกระทำของบุคคลอื่น ให้คณะกรรมการยื่นคำร้องต่อศาลฎีกาเพื่อสั่งเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้ง หรือเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของผู้นั้น

ให้นำความในวรรคหนึ่ง และวรรคสอง มาใช้บังคับกับการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น โดยอนุโลม แต่การยื่นคำร้องให้ยื่นต่อศาลอุทธรณ์

ในกรณีปรากฏหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่า หัวหน้าพรรคการเมือง หรือคณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองมีส่วนรู้เห็น หรือปล่อยปละละเลย หรือทราบถึงการกระทำนั้นแล้ว มิได้ยับยั้ง หรือแก้ไข เพื่อให้การเลือกตั้งเป็นไปโดยสุจริตหรือเที่ยงธรรม ให้คณะกรรมการดำเนินการยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญ เพื่อให้มีคำวินิจฉัยยุบพรรคการเมือง และเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งของคณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองนั้นด้วย

ภายหลังประกาศผลการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร หรือประกาศผลการเลือกสมาชิกวุฒิสภาแล้ว คณะกรรมการเห็นว่าสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร หรือสมาชิกวุฒิสภาผู้ใดไม่มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเนื่องจากขาดคุณสมบัติ หรือมีลักษณะต้องห้าม ให้คณะกรรมการยื่นคำร้องหรือส่งเรื่องต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อวินิจฉัยต่อไป

ข้อ ๘๖ ในกรณีที่คณะกรรมการพิจารณาแล้ว และมีความเห็นให้ยื่นคำร้องต่อศาลอุทธรณ์หรือศาลฎีกา หรือศาลรัฐธรรมนูญ เพื่อพิจารณามีคำสั่งให้สั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้ง หรือเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งของผู้สมัคร หรือกรรมการบริหารพรรคการเมืองหรือผู้ใด หรือสั่งให้มีการเลือกตั้งใหม่ แล้วแต่กรณี และมีกรณีที่จะต้องดำเนินคดีอาญากับบุคคลใด เพราะเหตุกระทำความผิดตามกฎหมายเกี่ยวกับการเลือกตั้งและพรรคการเมืองด้วย ให้รอการดำเนินคดีอาญาไว้ก่อนจนกว่าคดีเลือกตั้งจะดำเนินการแล้วเสร็จ ทั้งนี้ให้คำนึงถึงอายุความในการดำเนินคดีอาญาดังกล่าว เว้นแต่คณะกรรมการจะสั่งเป็นอย่างอื่น

ข้อ ๘๗ ในกรณีที่คณะกรรมการวินิจฉัยว่าผู้สมัครหรือผู้ใดกระทำความผิดและกฎหมายบัญญัติให้ถือว่าการกระทำผิดนั้นเป็นความผิดมูลฐานตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน และให้มีอำนาจส่งเรื่องให้สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินดำเนินการตามหน้าที่และอำนาจได้

หมวด ๕

ค่าตอบแทนและค่าใช้จ่าย

ข้อ ๘๘ คณะกรรมการช่วยตรวจสอบสำนวน คณะอนุกรรมการวินิจฉัย คณะกรรมการสืบสวนและไต่สวน และบุคคลผู้ได้รับแต่งตั้ง หรือได้รับมอบหมาย หรือได้ปฏิบัติงานตามระเบียบนี้ให้ได้รับค่าตอบแทนและค่าใช้จ่ายในการปฏิบัติหน้าที่ตามอัตราที่กำหนดท้ายระเบียบนี้

ข้อ ๘๙ พยาน หรือล่าม ซึ่งบุคคลหรือคณะบุคคลที่มีอำนาจได้เรียกมาให้ถ้อยคำตามระเบียบนี้ ให้ได้รับค่าใช้จ่ายและค่าป่วยการตามอัตราที่กำหนดท้ายระเบียบนี้ เว้นแต่เป็นพยานผู้ร้อง หรือผู้ถูกร้องอ้าง หรือนำมาให้ถ้อยคำ

บทเฉพาะกาล

ข้อ ๙๐ การใดที่อยู่ระหว่างดำเนินการตามระเบียบที่ระบุไว้ในข้อ ๓ คำสั่ง หรือมติของคณะกรรมการและหนังสือสั่งการที่เกี่ยวข้องอยู่ก่อนระเบียบนี้ใช้บังคับ ให้ดำเนินการตามระเบียบ มติ และหนังสือสั่งการดังกล่าวต่อไป จนกว่าจะแล้วเสร็จ

ประกาศ ณ วันที่ ๒๘ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๖๑

(นายอิทธิพร บุญประคอง)
ประธานกรรมการการเลือกตั้ง

หลักสูตรการฝึกอบรม
ตามระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยการสืบสวน การไต่สวน และการวินิจฉัยชี้ขาด พ.ศ. ๒๕๖๑
ข้อ ๖

ลำดับ	หลักสูตรการฝึกอบรม
๑	หลักสูตรสืบสวนและไต่สวนระดับต้น
๒	หลักสูตรสืบสวนและไต่สวนระดับกลาง
๓	หลักสูตรสืบสวนและไต่สวนระดับสูง
๔	หลักสูตรสืบสวนและไต่สวนสำหรับผู้บริหาร

อัตราค่าป่วยการล่าม ล่ามภาษามือ และพยาน

ลำดับ	ประเภทของค่าป่วยการ/ค่าใช้จ่าย	อัตราค่าป่วยการที่ได้รับ (บาท)
๑	ล่ามหรือล่ามภาษามือ ได้รับค่าป่วยการคิดเป็นรายชั่วโมง	๕๐๐ บาท ต่อชั่วโมง
๒	พยานที่มีถิ่นที่อยู่ในเขตจังหวัด หรือกรุงเทพมหานคร ซึ่งเป็นที่ตั้งของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด หรือสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง	๓๐๐ บาท ต่อครั้ง
๓	พยานที่มีถิ่นที่อยู่นอกเขตจังหวัด หรือกรุงเทพมหานคร ซึ่งเป็นที่ตั้งของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด หรือกรุงเทพมหานครหรือสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง	๕๐๐ บาท ต่อครั้ง
๔	ค่าใช้จ่ายในการเดินทางล่าม ล่ามภาษามือ และพยาน (ยกเว้นค่าเบี้ยเลี้ยง)	(๑) ผู้ที่เป็นข้าราชการ เจ้าหน้าที่ของรัฐ พนักงาน หรือลูกจ้างของหน่วยงานของรัฐ ให้เบิกจ่ายได้ในอัตราตามกฎหมายหรือระเบียบของหน่วยงานที่บุคคลนั้นสังกัด (๒) บุคคลนอกจาก (๑) ให้เบิกจ่ายได้ในอัตราเทียบเท่าพนักงานของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง ประเภทตำแหน่งวิชาการระดับชำนาญการ ตามระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยค่าใช้จ่ายในการเดินทางไปปฏิบัติงาน

อัตราค่าใช้จ่ายในการเดินทางไปปฏิบัติงาน
ตามระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยการสืบสวน การไต่สวน และการวินิจฉัยชี้ขาด พ.ศ. ๒๕๖๑

ลำดับ	ประเภทของผู้ที่ได้รับมอบหมาย	อัตราค่าใช้จ่าย (บาท)
๑	เจ้าพนักงาน คณะกรรมการสืบสวนและไต่สวน	เท่าที่จ่ายจริง ตามระเบียบ คณะกรรมการการเลือกตั้ง ว่าด้วยค่าใช้จ่ายในการเดินทางไป ปฏิบัติงาน

อัตราค่าตอบแทนสำนวนการสืบสวนและสำนวนการไต่สวน

ลำดับ	สำนวนที่ได้รับมอบหมาย	อัตราค่าตอบแทน (บาท)
๑	สำนวนการสืบสวน	๓,๐๐๐ บาท
๒	สำนวนการไต่สวน	๕,๐๐๐ บาท

อัตราค่าเบี้ยประชุมคณะกรรมการช่วยตรวจสอบสำนวนและคณะอนุกรรมการวินิจฉัย

ลำดับ	ประเภทของผู้ที่ได้รับมอบหมาย	อัตราค่าใช้จ่าย (บาท)
๑	คณะกรรมการช่วยตรวจสอบสำนวน	เป็นไปตามระเบียบคณะกรรมการ การเลือกตั้งว่าด้วยเบี้ยประชุม กรรมการ อนุกรรมการ หรือผู้ทำงาน
๒	คณะอนุกรรมการวินิจฉัย	เป็นไปตามระเบียบคณะกรรมการ การเลือกตั้งว่าด้วยเบี้ยประชุม กรรมการ อนุกรรมการ หรือผู้ทำงาน

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ...สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งโทร.....

ที่ สต ( )/..... วันที่.....

เรื่อง รายงานการสั่งรับคำร้อง.....

กราบเรียน ประธานกรรมการการเลือกตั้ง

สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งขอรายงานการสั่งรับคำร้อง (ระบุ “การเลือกตั้ง/ การนับคะแนนเลือกตั้ง”) ระบุชื่อองค์กร รวมทั้งเขตเลือกตั้ง (ถ้ามี) ตามที่มีการกล่าวหาในการเลือกตั้ง เมื่อวันที่ตามคำร้องที่บันทึกข้อมูลไว้ในสมุดทะเบียนเลขรับที่ลงวันที่..... กรณี (นาย/นาง/นางสาว) (กรณีเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งให้ระบุสถานะด้วย) ผู้ร้อง (นาย/นาง/นางสาว)..... (กรณีเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งให้ระบุสถานะด้วย) ผู้ถูกร้อง จำนวนข้อกล่าวหา ดังนี้

- ๑. ข้อกล่าวหาที่ ๑ มีประเด็น ดังนี้
  - ๑.๑ ประเด็นที่ ๑ รับเรื่องไว้ดำเนินการ (ระบุ “สืบสวน/ ไต่สวน”)
  - ๑.๒ ประเด็นที่ ๒ ไม่รับเรื่องไว้ดำเนินการ (ระบุ “สืบสวน/ ไต่สวน”)
- ๒. ข้อกล่าวหาที่ ๒ รับเรื่องไว้ดำเนินการ (ระบุ “สืบสวน/ ไต่สวน”)
- ๓. ข้อกล่าวหาที่ ๓ ไม่รับเรื่องไว้ดำเนินการ (ระบุ “สืบสวน/ ไต่สวน”)

รายละเอียดปรากฏตามสำเนาคำร้อง จำนวนแผ่น ที่แนบมาพร้อมนี้

จึงกราบเรียนมาเพื่อโปรดทราบ

( )

เลขาธิการคณะกรรมการการเลือกตั้ง^{๑๘}

^{๑๘} แบบ สตว. ๑ แก้ไขเพิ่มเติมโดยระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยการสืบสวน การไต่สวน และการวินิจฉัยชี้ขาด (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๓

ที่ .....

สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง
ประจำจังหวัด.....

(ระบุนวันที่...เดือน...ปี)

เรื่อง รายงานการส่งรับคำร้อง

กราบเรียน ประธานกรรมการการเลือกตั้ง

สิ่งที่ส่งมาด้วย สำเนาคำร้อง จำนวน.....แผ่น

พร้อมนี้ ขอรายงานการส่งรับคำร้อง...(ระบุ “การเลือกตั้ง/ การนับคะแนนเลือกตั้ง”)
[ระบุชื่อองค์กร รวมทั้งเขตเลือกตั้ง (ถ้ามี) ตามที่มีการกล่าวหา].. การเลือกตั้งในวันที่.....
ตามคำร้องที่บันทึกข้อมูลไว้ในสมุดทะเบียนเลขรับที่ ...../..... เมื่อวันที่.....
กรณี (นาย/นาง/นางสาว)..... (กรณีเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งให้ระบุสถานะด้วย)..... ผู้ร้อง
(นาย/นาง/นางสาว)..... (กรณีเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งให้ระบุสถานะด้วย)..... ผู้ถูกร้อง
จำนวน ..... ข้อกล่าวหา ดังนี้

๑. ข้อกล่าวหาที่ ๑ ..... มี.....ประเด็น ดังนี้
  - ๑.๑ ประเด็นที่ ๑ ..... รับเรื่องไว้ดำเนินการ..(ระบุ “สืบสวน/ ใต้สวน”)
  - ๑.๒ ประเด็นที่ ๒ ..... ไม่รับเรื่องไว้ดำเนินการ..(ระบุ “สืบสวน/ ใต้สวน”)
๒. ข้อกล่าวหาที่ ๒ ..... รับเรื่องไว้ดำเนินการ..(ระบุ “สืบสวน/ ใต้สวน”)
๓. ข้อกล่าวหาที่ ๓ ..... ไม่รับเรื่องไว้ดำเนินการ..(ระบุ “สืบสวน/ ใต้สวน”)

รายละเอียดปรากฏตามสิ่งที่ส่งมาด้วย

จึงกราบเรียนมาเพื่อโปรดทราบ

ขอแสดงความนับถือ

(.....)

ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำจังหวัด..... ๑๙

กลุ่มงาน.....

โทร.....

โทรสาร.....

^{๑๙}แบบ สตว. ๑/๑ เพิ่มเติมโดยระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยการสืบสวน การใต้สวน และการวินิจฉัยชี้ขาด
(ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๓

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ...สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งโทร.....

ที่...สท.(...)/.....วันที่.....

เรื่อง...รายงานการสั่งให้ดำเนินการสืบสวนหรือไต่สวนกรณีที่มีเหตุอันควรสงสัยหรือความปรากฏ.....

กราบเรียน ประธานกรรมการการเลือกตั้ง

สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งขอรายงานการสั่งให้ดำเนินการสืบสวนหรือไต่สวนกรณีที่มีเหตุอันควรสงสัยหรือความปรากฏ(ระบุ...“โดยไม่ต้องมีการตรวจมูลกรณี/โดยมีการตรวจมูลกรณี”) (ระบุ...“การเลือกตั้ง/การนับคะแนนเลือกตั้ง”) (ระบุชื่อองค์กร...รวมทั้งเขตเลือกตั้ง (ถ้ามี) ตามที่มีการกล่าวหา) เมื่อวันที่กรณีมีการกล่าวหา (นาย/นาง/นางสาว)(กรณีเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งให้ระบุสถานะด้วย) จำนวน ข้อกล่าวหา ดังนี้

- ๑. ข้อกล่าวหาที่ ๑ มี ประเด็น ดังนี้
  - ๑.๑ ประเด็นที่ ๑ ให้ดำเนินการ... (ระบุ “สืบสวน/ไต่สวน”)
  - ๑.๒ ประเด็นที่ ๒ ให้ดำเนินการ... (ระบุ “สืบสวน/ไต่สวน”)
- ๒. ข้อกล่าวหาที่ ๒ ให้ดำเนินการ... (ระบุ “สืบสวน/ไต่สวน”)

รายละเอียดปรากฏตามสำเนาเอกสารที่แนบมาพร้อมนี้

จึงกราบเรียนมาเพื่อโปรดทราบ

( )

เลขาธิการคณะกรรมการการเลือกตั้ง^{๒๐}

^{๒๐} แบบ สตว. ๒ แก้ไขเพิ่มเติมโดย ระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยการสืบสวน การไต่สวน และการวินิจฉัยชี้ขาด (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๓

ที่ .....

สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง
ประจำจังหวัด.....

(ระบุนวันที่ .. เดือน .. ปี)

เรื่อง รายงานการสั่งให้ดำเนินการสืบสวนหรือไต่สวนกรณีที่มีเหตุอันควรสงสัยหรือความปรากฏ
กราบเรียน ประธานกรรมการการเลือกตั้ง
สิ่งที่ส่งมาด้วย สำเนาเอกสารประกอบเรื่อง จำนวน.....แผ่น

พร้อมนี้ ขอรายงานการสั่งให้ดำเนินการสืบสวนหรือไต่สวนกรณีที่มีเหตุอันควรสงสัยหรือ
ความปรากฏ (ระบุ “โดยไม่ต้องมีการตรวจมูลกรณี/โดยมีการตรวจมูลกรณี”) (ระบุ “การเลือกตั้ง/การนับ
คะแนนเลือกตั้ง”) (ระบุชื่อองค์กร รวมทั้งเขตเลือกตั้ง (ถ้ามี) ตามที่มีการกล่าวหา) เมื่อวันที่
..... กรณีมีการกล่าวหา (นาย/นาง/นางสาว)..... (กรณีเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งให้ระบุ
สถานะด้วย)..... จำนวน..... ข้อกล่าวหา ดังนี้

๑. ข้อกล่าวหาที่ ๑ ..... มี ..... ประเด็น ดังนี้
  - ๑.๑ ประเด็นที่ ๑ ..... ให้ดำเนินการ (ระบุ “สืบสวน/ไต่สวน”)
  - ๑.๒ ประเด็นที่ ๒ ..... ให้ดำเนินการ (ระบุ “สืบสวน/ไต่สวน”)
๒. ข้อกล่าวหาที่ ๒ ..... ให้ดำเนินการ (ระบุ “สืบสวน/ไต่สวน”)

รายละเอียดปรากฏตามสิ่งที่ส่งมาด้วย

จึงกราบเรียนมาเพื่อโปรดทราบ

ขอแสดงความนับถือ

(.....)

ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำจังหวัด..... ๒๑

กลุ่มงาน.....

โทร.....

โทรสาร.....

^{๒๑} แบบ สตว. ๒/๑ เพิ่มเติมโดยระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยการสืบสวน การไต่สวน และการวินิจฉัยชี้ขาด
(ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๓

รายงานการตรวจมูลกรณี

วันที่

กรณี (นาย/นาง/นางสาว) ผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็น... (ระบุชื่อการเลือกตั้ง).....

หมายเลข ระบุ “(ได้รับการเลือกตั้ง)/ (ไม่ได้รับการเลือกตั้ง)” ผู้ร้อง อยู่บ้านเลขที่.....

(นาย/นาง/นางสาว) ผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็น... (ระบุชื่อการเลือกตั้ง).....

หมายเลข ระบุ “(ได้รับการเลือกตั้ง)/ (ไม่ได้รับการเลือกตั้ง)” (ระบุ “ผู้ถูกร้อง/ ผู้ถูกกล่าวหา”)

เรียน ระบุ “ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำจังหวัด.../ เลขาธิการคณะกรรมการการเลือกตั้ง/ คณะกรรมการการเลือกตั้ง)

ตามที่ระบุ “ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำจังหวัด.../ เลขาธิการคณะกรรมการการเลือกตั้ง” มีคำสั่ง เมื่อวันที่ มอบหมายให้ (ระบุชื่อ -นามสกุลและตำแหน่งเจ้าพนักงานที่ได้รับมอบหมาย) ดำเนินการตรวจมูลกรณี ในกรณี (ระบุ “การเลือกตั้ง/ การนับคะแนนเลือกตั้ง”) (ระบุชื่อองค์กร รวมทั้งเขตเลือกตั้ง (ถ้ามี) ที่ทำการตรวจมูลกรณี) ในการเลือกตั้งเมื่อวันที่ มิได้เป็นไปโดยสุจริตหรือเที่ยงธรรมนั้น

บัดนี้ ได้ทำการตรวจมูลกรณีเสร็จสิ้นแล้ว ปราบกฏรายละเอียดสรุปได้ดังนี้

๑. สรุป (ระบุ “เรื่องตามคำร้องของผู้ร้อง/กรณีเหตุอันควรสงสัยหรือความปรากฏ”)

๑.๑ ข้อกล่าวหาที่ ๑ (ระบุข้อกล่าวหาโดยย่อตามบทบัญญัติ).....

ประเด็นที่ ๑ (ระบุรายละเอียดข้อกล่าวหา ใคร ทำอะไร ที่ไหน เมื่อไร อย่างไร ทำไม พร้อมระบุบทบัญญัติที่เป็นความผิด) หากมีข้อกล่าวหาย่อยในประเด็น ให้แยกย่อยเป็น “กรณี”)

ประเด็นที่ ๒ .....

๑.๒ ข้อกล่าวหาที่ ๒ .....

๒. สรุปการตรวจมูลกรณี ในข้อกล่าวหาที่ ๑

๒.๑ ประเด็นที่ ๑

ข้อเท็จจริงจากการตรวจมูลกรณี สรุปได้ความว่า.....

(ระบุข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานที่ได้จากการตรวจมูลกรณี)

ได้พิจารณาแล้วเห็นว่า(ระบุ “คำร้อง/กรณีเหตุอันควรสงสัยหรือความปรากฏ”) ตามข้อ ๒.๑ (ระบุ เช่น มีหลักฐานหรือข้อมูลพอสมควรเพียงพอที่จะดำเนินการสืบสวนต่อไปได้/ มีหลักฐานหรือข้อมูลพอสมควรเพียงพอที่จะดำเนินการได้สวนต่อไปได้/ มีหลักฐานหรือข้อมูลไม่เพียงพอที่จะดำเนินการสืบสวนหรือได้สวนต่อไปได้ เป็นต้น.)จึงเห็นควร.....

๒.๒ ประเด็นที่ ๒

ข้อเท็จจริงจากการตรวจมูลกรณี สรุปได้ความว่า.....

ได้พิจารณาแล้วเห็นว่า ตามข้อ ๒.๒ .....
จึงเห็นควร.....

๓. สรุปการตรวจมูลกรณี ในข้อกล่าวหาที่ ๒

ข้อเท็จจริงจากการตรวจมูลกรณี สรุปได้ความว่า.....

ได้พิจารณาแล้วเห็นว่า ตามข้อ ๓.....
จึงเห็นควร.....

๔. สรุปความเห็น

๔.๑ ข้อกล่าวหาที่ ๑

ประเด็นที่ ๑

เห็นควร .....

ประเด็นที่ ๒

เห็นควร .....

๔.๒ ข้อกล่าวหาที่ ๒

เห็นควร .....

พร้อมกันนี้ได้แนบเอกสารหลักฐานที่ได้จากการตรวจมูลกรณีข้างต้น รวมเอกสาร .....
มาเพื่อโปรดพิจารณา

(ลงชื่อ) .....

(.....)

(ระบุตำแหน่ง).....

ความเห็นผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำจังหวัด.../ เลขานุการคณะกรรมการการเลือกตั้ง

.....(ระบุความเห็นพร้อมเหตุผลของแต่ละข้อกล่าวหา).....

(ลงชื่อ) .....

(.....)

(ระบุตำแหน่ง).....

(ระบุ วัน เดือน ปี).....

แบบ สตว. ๔

รายงานการสืบสวน

ที่.....

วันที่.....

(นาย/นาง/นางสาว)..... ผู้สมัครรับเลือกตั้ง(ระบุชื่อการเลือกตั้ง).....
หมายเลข ระบุ “(ได้รับการเลือกตั้ง)/ (ไม่ได้
รับการเลือกตั้ง)”/ผู้ร้อง

ระหว่าง

(นาย/นาง/นางสาว)..... ผู้สมัครรับเลือกตั้ง(ระบุชื่อการเลือกตั้ง).....
หมายเลข ระบุ “(ได้รับการเลือกตั้ง)/ (ไม่ได้
รับการเลือกตั้ง)”/ผู้ถูกร้อง

เรียน คณะกรรมการการเลือกตั้ง (ผ่านผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำจังหวัด.../ผ่านเลขาธิการคณะกรรมการ
การเลือกตั้ง)

ตามคำสั่งลงวันที่..... ได้แต่งตั้งให้

๑. ....
๒. ....
๓. ....

เป็นคณะกรรมการสืบสวนและไต่สวนทำการสืบสวน กรณี (ระบุ “การเลือกตั้ง/ การนับคะแนนเลือกตั้ง”) (ระบุชื่อองค์กร รวมทั้งเขตเลือกตั้ง (ถ้ามี) ที่ทำการสืบสวน) ในการเลือกตั้งเมื่อวันที่ว่ามีได้เป็นไปโดยสุจริตหรือ
เที่ยงธรรม ซึ่ง(ระบุ “ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำจังหวัด.../ เลขาธิการคณะกรรมการการเลือกตั้ง/
กรรมการการเลือกตั้ง/ คณะกรรมการการเลือกตั้ง”)ได้สั่งให้ดำเนินการสืบสวนเมื่อวันที่..... นั้น

คณะกรรมการสืบสวนและไต่สวนได้ดำเนินการสืบสวนเสร็จสิ้นแล้ว ปรากฏรายละเอียดสรุปได้

ดังนี้

๑. สรุป(ระบุ “เรื่องตามคำร้องของผู้ร้อง/กรณีเหตุอันควรสงสัยหรือความปรากฏ”)

๑.๑ ข้อกล่าวหาที่ ๑ (ระบุข้อกล่าวหาโดยย่อตามบทบัญญัติ).....

ประเด็นที่ ๑ (ระบุรายละเอียดข้อกล่าวหา ใคร ทำอะไร ที่ไหน เมื่อไร อย่างไร
ทำไม พร้อมระบุบทบัญญัติที่เป็นความผิด)(หากมีข้อกล่าวหาอยู่ในประเด็น ให้แยกย่อยเป็น “กรณี”)

ประเด็นที่ ๒

๑.๒ ข้อกล่าวหาที่ ๒

๒. สรุปการสืบสวน ในข้อกล่าวหาที่ ๑

๒.๑ ประเด็นที่ ๑

พยานหลักฐานฝ่ายผู้ร้อง (ถ้ามี) (จำนวน ปาก)

(๑) (ระบุชื่อ-นามสกุล) ผู้ร้อง ให้การว่า

(๒) (ระบุชื่อ-นามสกุล) พยาน ให้การว่า

เหตุแห่งการสืบสวนที่แจ้งแก่(ระบุ “ผู้ถูกร้อง/ ผู้ถูกกล่าวหา”)(ถ้ามี)

พยานหลักฐานฝ่าย(ระบุ “ผู้ถูกร้อง/ ผู้ถูกกล่าวหา”)(จำนวน ปาก)

(๑) (ระบุชื่อ-นามสกุล/ระบุ “ผู้ถูกร้อง/ ผู้ถูกกล่าวหา”) ให้การว่า

(๒) (ระบุชื่อ-นามสกุล) พยาน ให้การว่า

พยานบุคคลที่สืบสวนประกอบ (จำนวน ปาก)

(๑) (ระบุชื่อ-นามสกุล) พยาน ให้การว่า

(๒) (ระบุชื่อ-นามสกุล) พยาน ให้การว่า

พยานหลักฐานอื่นๆ (พยานเอกสารและพยานวัตถุ)

(๑)

(๒)

ความเห็น

ข้อเท็จจริงจากการสืบสวน ฟังได้ว่า

ได้พิจารณาแล้วเห็นว่า

จึงเห็นควร

๒.๒ ประเด็นที่ ๒

พยานหลักฐานฝ่ายผู้ร้อง (ถ้ามี) (จำนวน ปาก)

(๑) ผู้ร้อง ให้การว่า.....

(๒) พยาน ให้การว่า.....

เหตุแห่งการสืบสวนที่แจ้งแก่(ระบุ “ผู้ถูกร้อง/ ผู้ถูกกล่าวหา”)(ถ้ามี)

พยานหลักฐานฝ่าย(ระบุ “ผู้ถูกร้อง/ ผู้ถูกกล่าวหา”)(จำนวน ปาก)

(๑) (ระบุ “ผู้ถูกร้อง/ ผู้ถูกกล่าวหา”) ให้การว่า.....

(๒) พยาน ให้การว่า.....

พยานบุคคลที่สืบสวนประกอบ (จำนวน ปาก)

(๑) พยาน ให้การว่า.....

(๒) พยาน ให้การว่า.....

พยานหลักฐานอื่นๆ (พยานเอกสารและพยานวัตถุ)

(๑) .....

(๒) .....

ความเห็น

ข้อเท็จจริงจากการสืบสวน ฟังได้ว่า.....

ได้พิจารณาแล้วเห็นว่า.....

จึงเห็นควร.....

๓. สรุปการสืบสวน ในข้อกล่าวหาที่ ๒

พยานหลักฐานฝ่ายผู้ร้อง (ถ้ามี) (จำนวน ปาก)

(๑) ผู้ร้อง ให้การว่า.....

(๒) พยาน ให้การว่า.....

เหตุแห่งการสืบสวนที่แจ้งแก่ (ระบุ “ผู้ถูกร้อง/ ผู้ถูกกล่าวหา.”)(ถ้ามี)

พยานหลักฐานฝ่าย(ระบุ “ผู้ถูกร้อง/ ผู้ถูกกล่าวหา.”)(จำนวน ปาก)

(๑) (ระบุ “ผู้ถูกร้อง/ ผู้ถูกกล่าวหา.”) ให้การว่า.....

(๒) พยาน ให้การว่า.....

พยานบุคคลที่สืบสวนประกอบ (จำนวน ปาก)

(๑) พยาน ให้การว่า.....

(๒) พยาน ให้การว่า.....

พยานหลักฐานอื่นๆ (พยานเอกสารและพยานวัตถุ)

(๑) .....

(๒) .....

ความเห็น

ข้อเท็จจริงจากการสืบสวน ฟังได้ว่า.....

ได้พิจารณาแล้วเห็นว่า.....

จึงเห็นควร.....

๔. สรุปความเห็น

๔.๑ ข้อกล่าวหาที่ ๑

ประเด็นที่ ๑

ประเด็นที่ ๒

๔.๒ ข้อกล่าวหาที่ ๒

คณะกรรมการสืบสวนและไต่สวน ขอเสนอสำนวนการสืบสวนรวมเอกสาร.....
แผ่น มาเพื่อโปรดพิจารณาต่อไป

(ลงชื่อ) ..... ประธานกรรมการสืบสวนและไต่สวน
(.....)

(ลงชื่อ) ..... กรรมการสืบสวนและไต่สวน
(.....)

(ลงชื่อ) ..... กรรมการสืบสวนและไต่สวน
(.....)

ความเห็นผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำจังหวัด (ถ้ามี)

.....
(ระบุความเห็นพร้อมเหตุผลของแต่ละข้อกล่าวหา)
.....
.....
.....

(ลงชื่อ) .....
(.....)
ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำจังหวัด
(ระบุ วัน เดือน ปี) .....

รายงานการไต่สวน

ที่.....

วันที่.....

(นาย/นาง/นางสาว)..... ผู้สมัครรับเลือกตั้ง(ระบุชื่อการเลือกตั้ง).....
หมายเลข [ระบุ “(ได้รับการเลือกตั้ง)/ (ไม่ได้
รับการเลือกตั้ง)”]ผู้ร้อง

ระหว่าง

(นาย/นาง/นางสาว)..... ผู้สมัครรับเลือกตั้ง(ระบุชื่อการเลือกตั้ง).....
หมายเลข [ระบุ “(ได้รับการเลือกตั้ง)/ (ไม่ได้
รับการเลือกตั้ง)”]ผู้ถูกร้อง

เรียน คณะกรรมการการเลือกตั้ง (ผ่านผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำจังหวัด.../ ผ่านเลขาธิการคณะกรรมการ
การเลือกตั้ง)

ตามคำสั่งลงวันที่ ได้แต่งตั้งให้

- ๑. ....
- ๒. ....
- ๓. ....

เป็นคณะกรรมการสืบสวนและไต่สวนทำการไต่สวน กรณี (ระบุ “การเลือกตั้ง/ การนับคะแนนเลือกตั้ง”) [ระบุชื่อองค์กร รวมทั้งเขตเลือกตั้ง (ถ้ามี) ที่ทำการไต่สวน] ในการเลือกตั้งเมื่อวันที่ว่ามีได้เป็นไปโดยสุจริตหรือ
เที่ยงธรรมซึ่ง (ระบุ “ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำจังหวัด.../ เลขาธิการคณะกรรมการการเลือกตั้ง/
กรรมการการเลือกตั้ง/ คณะกรรมการการเลือกตั้ง”) ได้สั่งให้ดำเนินการไต่สวนเมื่อวันที่..... นั้น

คณะกรรมการสืบสวนและไต่สวนได้ดำเนินการไต่สวนเสร็จสิ้นแล้ว ปรากฏรายละเอียด
สรุปได้ดังนี้

- ๑. สรุป(ระบุ “เรื่องตามคำร้องของผู้ร้อง/กรณีเหตุอันควรสงสัยหรือความปรากฏ”)
  - ๑.๑ ข้อกล่าวหาที่ ๑ (ระบุข้อกล่าวหาโดยย่อตามบทบัญญัติ).....
ประเด็นที่ ๑(ระบุรายละเอียดข้อกล่าวหา ใคร ทำอะไร ที่ไหน เมื่อไร อย่างไร
ทำไม พร้อมระบุบทบัญญัติที่เป็นความผิด)หากมีข้อกล่าวหาย่อยในประเด็น ให้แยกย่อยเป็น “กรณี”)

ประเด็นที่ ๒ .....

๑.๒ ข้อกล่าวหาที่ ๒ .....

๒. สรุปการไต่สวน ในข้อกล่าวหาที่ ๑

๒.๑ ประเด็นที่ ๑

พยานหลักฐานฝ่ายผู้ร้อง (ถ้ามี) (จำนวน ปาก)

(๑) (ระบุชื่อ-นามสกุล) ผู้ร้อง ให้การว่า .....

(๒) (ระบุชื่อ-นามสกุล) พยาน ให้การว่า .....

ข้อกล่าวหาที่แจ้งแก่(ระบุ “ผู้ถูกร้อง/ ผู้ถูกกล่าวหา”)

พยานหลักฐานฝ่าย(ระบุ “ผู้ถูกร้อง/ ผู้ถูกกล่าวหา”)(จำนวน ปาก)

(๑) (ระบุชื่อ-นามสกุล) (ระบุ “ผู้ถูกร้อง/ ผู้ถูกกล่าวหา”) ให้การว่า .....

(๒) (ระบุชื่อ-นามสกุล) พยาน ให้การว่า .....

พยานบุคคลที่ไต่สวนประกอบ (จำนวน ปาก)

(๑) (ระบุชื่อ-นามสกุล) พยาน ให้การว่า .....

(๒) (ระบุชื่อ-นามสกุล) พยาน ให้การว่า .....

พยานหลักฐานอื่นๆ (พยานเอกสารและพยานวัตถุ)

(๑) .....

(๒) .....

ความเห็น

ข้อเท็จจริงจากการไต่สวน ฟังได้ว่า .....

ได้พิจารณาแล้วเห็นว่า .....

จึงเห็นควร .....

๒.๒ ประเด็นที่ ๒

พยานหลักฐานฝ่ายผู้ร้อง (ถ้ามี) (จำนวน ปาก)

(๑) (ระบุชื่อ-นามสกุล) ผู้ร้อง ให้การว่า.....

(๒) (ระบุชื่อ-นามสกุล) พยาน ให้การว่า.....

ข้อกล่าวหาที่แจ้งแก่ (ระบุ “ผู้ถูกร้อง/ ผู้ถูกกล่าวหา”)

พยานหลักฐานฝ่าย(ระบุ “ผู้ถูกร้อง/ ผู้ถูกกล่าวหา”)(จำนวน ปาก)

(๑) (ระบุชื่อ-นามสกุล) (ระบุ “ผู้ถูกร้อง/ ผู้ถูกกล่าวหา”) ให้การว่า.....

(๒) (ระบุชื่อ-นามสกุล) พยาน ให้การว่า.....

พยานบุคคลที่ไต่สวนประกอบ (จำนวน ปาก)

(๑) (ระบุชื่อ-นามสกุล) พยาน ให้การว่า.....

(๒) (ระบุชื่อ-นามสกุล) พยาน ให้การว่า.....

พยานหลักฐานอื่นๆ (พยานเอกสารและพยานวัตถุ)

(๑) .....

(๒) .....

ความเห็น

ข้อเท็จจริงจากการไต่สวนฟังได้ว่า.....

ได้พิจารณาแล้วเห็นว่า.....

จึงเห็นควร.....

๓. สรุปการไต่สวนในข้อกล่าวหาที่ ๒

พยานหลักฐานฝ่ายผู้ร้อง (ถ้ามี) (จำนวน ปาก)

(๑) (ระบุชื่อ-นามสกุล) ผู้ร้อง ให้การว่า.....

(๒) (ระบุชื่อ-นามสกุล) พยาน ให้การว่า.....

ข้อกล่าวหาที่แจ้งแก่ (ระบุ “ผู้ถูกร้อง/ ผู้ถูกกล่าวหา”)

พยานหลักฐานฝ่าย(ระบุ “ผู้ถูกร้อง/ ผู้ถูกกล่าวหา”)(จำนวน ปาก)

(๑) (ระบุชื่อ –นามสกุล) (ระบุ “ผู้ถูกร้อง/ ผู้ถูกกล่าวหา”) ให้การว่า

(๒) (ระบุชื่อ –นามสกุล) พยาน ให้การว่า

พยานบุคคลที่ไต่สวนประกอบ (จำนวน ปาก)

(๑) (ระบุชื่อ –นามสกุล) พยาน ให้การว่า

(๒) (ระบุชื่อ –นามสกุล) พยาน ให้การว่า

พยานหลักฐานอื่นๆ (พยานเอกสารและพยานวัตถุ)

(๑)

(๒)

ความเห็น

ข้อเท็จจริงจากการไต่สวน ฟังได้ว่า

ได้พิจารณาแล้วเห็นว่า

จึงเห็นควร

๔. สรุปความเห็น

๔.๑ ข้อกล่าวหาที่ ๑

ประเด็นที่ ๑

ประเด็นที่ ๒

๔.๒ ข้อกล่าวหาที่ ๒

คณะกรรมการสืบสวนและไต่สวน ขอเสนอสำนวนการไต่สวนรวมเอกสาร.....แผ่น
มาเพื่อโปรดพิจารณาต่อไป

(ลงชื่อ) ..... ประธานกรรมการสืบสวนและไต่สวน
(.....)

(ลงชื่อ) ..... กรรมการสืบสวนและไต่สวน
(.....)

(ลงชื่อ) ..... กรรมการสืบสวนและไต่สวน
(.....)

ความเห็นผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำจังหวัด (ถ้ามี)

.....
.....
.....
.....
.....
.....

(ลงชื่อ) .....
(.....)

ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำจังหวัด

(ระบุ วัน เดือน ปี) .....

บันทึกการแจ้งและรับทราบ (ระบุ “เหตุแห่งการสืบสวน/ ข้อกล่าวหา”)
กรณี (นาย/นาง/นางสาว) (ระบุชื่อผู้ถูกร้อง) ผู้สมัครรับเลือกตั้ง
เขตเลือกตั้งที่ อำเภอ จังหวัด หมายเลข

สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง
(ระบุสถานที่ที่ออกบันทึก)

วันที่

ด้วยการเลือกตั้งในวันที่ มี (ระบุ “การร้อง/ เหตุอันควรสงสัยหรือ
ความปรากฏ”) ว่า (นาย/นาง/นางสาว) ผู้สมัครรับเลือกตั้งหมายเลข
กระทำการอันเป็นการฝ่าฝืน (ระบุบทบัญญัติที่ฝ่าฝืน) จึงจัดทำบันทึกการแจ้งและรับทราบ (ระบุ
“เหตุแห่งการสืบสวน/ ข้อกล่าวหา”) ตามมาตรา ๔๓ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วย
คณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๕๖๐ และข้อ (ระบุ “๔๗/๕๔/๕๕”) แห่งระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้ง
ว่าด้วยการสืบสวน การไต่สวนและการวินิจฉัยชี้ขาด พ.ศ. ๒๕๖๑ เพื่อแจ้งให้ท่านทราบ ดังนี้

๑. (ระบุข้อกล่าวหา กรณีสืบสวนให้ระบุข้อเท็จจริงและพฤติการณ์ที่เห็นเหตุแห่งการสืบสวน
กรณีไต่สวนให้ระบุข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานโดยสรุป)

๒. (ระบุข้อกล่าวหา กรณีสืบสวนให้ระบุข้อเท็จจริงและพฤติการณ์ที่เห็นเหตุแห่งการสืบสวน
กรณีไต่สวนให้ระบุข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานโดยสรุป)

ตาม (ระบุ “เหตุแห่งการสืบสวน/ ข้อกล่าวหา”) ข้างต้น ท่านมีสิทธิที่จะให้หรือไม่ให้ถ้อยคำ
หรือมีหนังสือชี้แจงแสดงพยานหลักฐานแก่ข้อกล่าวหาภายในเวลาที่กำหนด และมีสิทธิที่จะให้ทนายความหรือ
บุคคลซึ่งไว้วางใจเข้าร่วมฟังการชี้แจงแสดงพยานหลักฐานแก่ข้อกล่าวหาได้

(ลงชื่อ)

( )

(ระบุตำแหน่ง)

บันทึกรับทราบ(ระบุ “เหตุแห่งการสืบสวน/ ข้อกล่าวหา”)

ข้าพเจ้า (นาย/นาง/นางสาว)ได้รับทราบ(ระบุ “เหตุแห่งการสืบสวน/ ข้อกล่าวหา”)และสิทธิที่จะฟังมีในฐานะผู้ถูกกล่าวหาว่า ผู้ถูกกล่าวหาจะมีสิทธิที่จะให้หรือไม่ให้ถ้อยคำหรือมีหนังสือชี้แจงแสดงพยานหลักฐานแก้ข้อกล่าวหาภายในเวลาที่กำหนด และมีสิทธิที่จะให้ทนายความหรือบุคคลซึ่งไว้วางใจเข้าร่วมฟังการชี้แจงแสดงหลักฐานแก้ข้อกล่าวหาได้ พร้อมทั้งได้รับคู่มือบันทึกการแจ้งและรับทราบ(ระบุ “เหตุแห่งการสืบสวน/ข้อกล่าวหา”)ข้างต้นแล้วเมื่อวันที่.....เดือน.....พ.ศ.....เวลา.....นาฬิกา

(ลงชื่อ) .....ผู้ถูกกล่าวหา
(.....)^{๒๒}

^{๒๒} แบบ สตว. ๖ แก้ไขเพิ่มเติมโดย ระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยการสืบสวน การไต่สวน และการวินิจฉัยชี้ขาด (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๓

บันทึกการแจ้งและรับทราบ (ระบุ “เหตุแห่งการสืบสวน/ ข้อกล่าวหา”)
กรณี (นาย/นาง/นางสาว) (ระบุชื่อผู้ถูกร้อง) ผู้สมัครรับเลือกตั้ง
เขตเลือกตั้งที่ อำเภอ จังหวัด หมายเลข

สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง
(ระบุสถานที่ที่ออกบันทึก)

วันที่

ด้วยในการเลือกตั้งในวันที่ มี (ระบุ “การร้อง/ เหตุอันควรสงสัย หรือความปรากฏ”) ว่า (นาย/นาง/นางสาว) ผู้สมัครรับเลือกตั้งหมายเลข
กระทำการอันเป็นการฝ่าฝืน (ระบุบทบัญญัติที่ฝ่าฝืน) คณะกรรมการการเลือกตั้งได้ประชุมพิจารณา
ครั้งที่ เมื่อวันที่ มีมติให้ (ระบุ “เลขาธิการคณะกรรมการการเลือกตั้ง/ คณะกรรมการ
ช่วยตรวจสอบสำนวน”) จัดทำบันทึกการแจ้งและรับทราบ (ระบุ “เหตุแห่งการสืบสวน/ ข้อกล่าวหา”)
ตามมาตรา ๔๓ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๕๖๐
และข้อ ๖๔ แห่งระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยการสืบสวน การไต่สวน และการวินิจฉัยชี้ขาด
พ.ศ. ๒๕๖๑

(ระบุ “เลขาธิการคณะกรรมการการเลือกตั้ง/ คณะกรรมการช่วยตรวจสอบสำนวน”)
จึงขอแจ้งให้ท่านทราบ (ระบุ “เหตุแห่งการสืบสวน/ ข้อกล่าวหา”) ดังนี้

๑. (ระบุข้อกล่าวหา กรณีสืบสวนให้ระบุข้อเท็จจริงและพฤติการณ์ที่เป็นเหตุแห่งการสืบสวน
กรณีไต่สวนให้ระบุข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานโดยสรุป)

๒. (ระบุข้อกล่าวหา กรณีสืบสวนให้ระบุข้อเท็จจริงและพฤติการณ์ที่เป็นเหตุแห่งการสืบสวน
กรณีไต่สวนให้ระบุข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานโดยสรุป)

ตาม (ระบุ “เหตุแห่งการสืบสวน/ ข้อกล่าวหา”) ข้างต้น ท่านมีสิทธิที่จะให้หรือไม่ให้ถ้อยคำ
หรือมีหนังสือชี้แจงแสดงพยานหลักฐานแก่ข้อกล่าวหาภายในเวลาที่กำหนด และมีสิทธิที่จะให้ทนายความหรือ
บุคคลซึ่งไว้วางใจเข้าร่วมฟังการชี้แจงแสดงหลักฐานแก่ข้อกล่าวหาได้

(ลงชื่อ) .....

(.....)

(ระบุตำแหน่ง) .....

บันทึกรับทราบ(ระบุ “เหตุแห่งการสืบสวน/ ข้อกล่าวหา”)

ข้าพเจ้า (นาย/นาง/นางสาว)ได้รับทราบ(ระบุ “เหตุแห่งการสืบสวน/ ข้อกล่าวหา”)และสิทธิที่จะพึงมีในฐานะผู้ถูกกล่าวหาว่า ผู้ถูกกล่าวหาจะมีสิทธิที่จะให้หรือไม่ให้ถ้อยคำหรือมีหนังสือชี้แจงแสดงพยานหลักฐานแก่ข้อกล่าวหาภายในเวลาที่กำหนด และมีสิทธิที่จะให้ทนายความหรือบุคคลซึ่งไว้วางใจเข้าร่วมฟังการชี้แจงแสดงหลักฐานแก่ข้อกล่าวหาได้พร้อมทั้งได้รับคุ้มครองบันทึกการแจ้งและรับทราบ(ระบุ “เหตุแห่งการสืบสวน/ ข้อกล่าวหา”)ข้างต้นแล้วเมื่อวันที่.....เดือน.....พ.ศ.....เวลา.....นาฬิกา

(ลงชื่อ) .....ผู้ถูกกล่าวหา
(.....)^{๒๓}

^{๒๓} แบบ สตว. ๗ แก้ไขเพิ่มเติมโดย ระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยการสืบสวน การไต่สวน และการวินิจฉัยชี้ขาด (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๓

ความเห็นคณะกรรมการวินิจฉัยชี้ขาดปัญหาหรือข้อโต้แย้ง คณะที่ .....

ที่..... / .....

วันที่.....

เรื่อง การ(ระบุ “สืบสวน/ โต้สวน”)กรณี(ระบุ “การเลือกตั้ง/ การนับคะแนนเลือกตั้ง”) (ระบุชื่อองค์กร รวมทั้งเขตเลือกตั้ง (ถ้ามี) ที่ทำการสืบสวนหรือโต้สวน).....

ผู้ร้อง (นาย/นาง/นางสาว)..... ผู้สมัครรับเลือกตั้ง(ระบุชื่อการเลือกตั้ง).....
หมายเลข (ระบุ “ได้รับการเลือกตั้ง)/ (ไม่ได้
รับการเลือกตั้ง)“].....

ผู้ถูกร้อง (นาย/นาง/นางสาว)..... ผู้สมัครรับเลือกตั้ง(ระบุชื่อการเลือกตั้ง).....
หมายเลข (ระบุ “ได้รับการเลือกตั้ง)/ (ไม่ได้
รับการเลือกตั้ง)“].....

วันครบวาระ วันที่.....

(หากเป็นกรณีอื่นให้ระบุด้วย เช่น แทนตำแหน่งที่ว่างเนื่องจาก เสียชีวิต/ ลาออก/
ยกฐานะ/ศาลสั่งให้มีการเลือกตั้งใหม่ ให้ระบุวันที่ประกาศให้มีการเลือกตั้งด้วย)

วันเลือกตั้ง วันที่.....

วันยื่นคำร้อง วันที่.....

วันประกาศผลการเลือกตั้ง วันที่.....

ข้อกล่าวหา

ข้อกล่าวหาที่ ๑ (ระบุข้อกล่าวหาตามบทบัญญัติ) จำนวน ๒ ประเด็น

ข้อกล่าวหาที่ ๒ (ระบุข้อกล่าวหาตามบทบัญญัติ).....

การแจ้ง(ระบุ “เหตุแห่งการสืบสวน/ ข้อกล่าวหา”)

ข้อกล่าวหาที่ ๑

ประเด็นที่ ๑ แจ้งเมื่อวันที่ แก่ (นาย/นาง/นางสาว).....

ประเด็นที่ ๒ แจ้งเมื่อวันที่ แก่ (นาย/นาง/นางสาว).....

ข้อกล่าวหาที่ ๒ แจ้งเมื่อวันที่ แก่(กรณีไม่แจ้ง ระบุ “ไม่มีการแจ้งข้อกล่าวหา”)

ข้อกล่าวหาที่ ๑

ประเด็นที่ ๑ (ระบุรายละเอียดข้อกล่าวหาใคร ทำอะไร ที่ไหน เมื่อไร อย่างไร ทำไม พร้อมระบุบทบัญญัติที่เป็นความผิด) (หากมีข้อกล่าวหาย่อยในประเด็น ให้แยกย่อยเป็น “กรณี”)

.....

ข้อเท็จจริงฟังได้ความว่า.....

(ระบุข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานที่ได้จากการสืบสวน/ ใ้สวน โดยสรุป)

.....

.....

ความเห็นคณะกรรมการสืบสวนและไต่สวน เห็นว่า.....

.....

จึงเห็นควร.....

ความเห็นผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำจังหวัด...เห็นว่า.....

.....

จึงเห็นควร.....

ความเห็นเลขาธิการคณะกรรมการการเลือกตั้ง ที่ ...../..... ลงวันที่.....

เห็นว่า.....

.....

จึงเห็นควร.....

ความเห็นคณะกรรมการวินิจฉัยชี้ขาดปัญหาหรือข้อโต้แย้ง คณะที่.....

พิจารณาข้อเท็จจริงแล้วเห็นว่า.....

.....

(ปรับข้อเท็จจริง พฤติการณ์ กวกรกระทำนั้น เข้าช่วยความผิดหรือไม่ อย่างไร พร้อมเหตุผลประกอบ หากอนุกรรมการวินิจฉัยคนใดมีความเห็นแย้งให้ทำความเข้าใจในความเห็นคณะอนุกรรมการวินิจฉัย)

.....

จึงเห็นควร.....

ประเด็นที่ ๒.....

ข้อเท็จจริงฟังได้ความว่า.....

ความเห็นคณะกรรมการสืบสวนและไต่สวน เห็นว่า.....

จึงเห็นควร.....

ความเห็นผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำจังหวัด...เห็นว่า.....

จึงเห็นควร.....

ความเห็นเลขาธิการคณะกรรมการการเลือกตั้ง ที่ ..... / ..... ลงวันที่.....

เห็นว่า.....

จึงเห็นควร.....

ความเห็นคณะกรรมการวินิจฉัยชี้ขาดปัญหาหรือข้อโต้แย้ง คณะที่.....

พิจารณาข้อเท็จจริงแล้วเห็นว่า.....

จึงเห็นควร.....

ข้อกล่าวหาที่ ๒ .....

.....
.....

ข้อเท็จจริงฟังได้ความว่า.....

.....
.....

ความเห็นคณะกรรมการสืบสวนและไต่สวน เห็นว่า.....

.....
จึงเห็นควร.....

ความเห็นผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำจังหวัด...เห็นว่า.....

.....
จึงเห็นควร.....

ความเห็นเลขาธิการคณะกรรมการการเลือกตั้ง ที่ ..... / ..... ลงวันที่.....

เห็นว่า.....
.....

.....
จึงเห็นควร.....

ความเห็นคณะกรรมการวินิจฉัยชี้ขาดปัญหาหรือข้อโต้แย้ง คณะที่.....

พิจารณาข้อเท็จจริงแล้วเห็นว่า.....

.....
.....

.....
จึงเห็นควร.....

สรุปความเห็น

ข้อกล่าวหาที่ ๑

ประเด็นที่ ๑ เห็นควร.....

ประเด็นที่ ๒ เห็นควร.....

ข้อกล่าวหาที่ ๒ เห็นควร.....

(ลงชื่อ) ..... ประธานอนุกรรมการวินิจฉัย
(.....)

(ลงชื่อ) ..... อนุกรรมการวินิจฉัย
(.....)

(ลงชื่อ) ..... อนุกรรมการวินิจฉัย
(.....)

(ลงชื่อ) ..... อนุกรรมการวินิจฉัย
(.....)

(ลงชื่อ) ..... อนุกรรมการวินิจฉัย
(.....)

(ลงชื่อ) ..... อนุกรรมการวินิจฉัย
(.....)

(ลงชื่อ) ..... อนุกรรมการวินิจฉัย
(.....)

ภาคผนวก

- ระเบียบ กกต. ว่าด้วยหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการกันบุคคลไว้เป็นพยาน โดยไม่ต้องดำเนินคดีอาญา พ.ศ. ๒๕๖๒
- ระเบียบ กกต. ว่าด้วยค่าใช้จ่ายในการแสวงหาข้อมูลข่าวสาร และการให้รางวัล แก่ผู้ชี้เบาะแสการกระทำการอันไม่สุจริตหรือเที่ยงธรรมในการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๕๖๒
- ระเบียบ กกต. ว่าด้วยการคุ้มครองพยาน พ.ศ. ๒๕๖๓
- ระเบียบ กกต. ว่าด้วยวิธีการหาเสียงและลักษณะต้องห้ามในการหาเสียงเลือกตั้ง สมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๖๓
- ระเบียบ กกต. ว่าด้วยการช่วยเหลือบุคคลซึ่งถูกดำเนินคดีเนื่องจากการปฏิบัติงาน ตามหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๖๓
- ระเบียบ กกต. ว่าด้วยการจัดยานพาหนะโดยหน่วยงานของรัฐเพื่ออำนวยความสะดวก แก่ผู้มีสิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๖๓
- ระเบียบ กกต. ว่าด้วยการชำระค่าเสียหายและค่าใช้จ่ายสำหรับการจัดการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๕๖๒
- ระเบียบ กกต. ว่าด้วยหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการปฏิบัติหน้าที่ของกรรมการ การเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๕๖๓
- ระเบียบ กกต. ว่าด้วยการสืบสวน การไต่สวน และการวินิจฉัยชี้ขาด พ.ศ. ๒๕๖๑
- ระเบียบ กกต. ว่าด้วยการสืบสวน การไต่สวน และการวินิจฉัยชี้ขาด (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๓
- ประกาศ กกต. เรื่อง ประเภทของค่าใช้จ่ายในการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือ ผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๖๓
- พระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๖๒

ระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้ง

ว่าด้วยหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการกันบุคคลไว้เป็นพยานโดยไม่ดำเนินคดีอาญา

พ.ศ. ๒๕๖๒

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๒๒ และมาตรา ๔๖ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๑๖๗ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๑ และมาตรา ๖๕ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๖๑ ประกอบมติคณะกรรมการการเลือกตั้ง ในการประชุมครั้งที่ ๖/๒๕๖๒ เมื่อวันที่ ๑๔ มกราคม พ.ศ. ๒๕๖๒ คณะกรรมการการเลือกตั้งจึงออกระเบียบไว้ ดังนี้

ข้อ ๑ ระเบียบนี้เรียกว่า “ระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการกันบุคคลไว้เป็นพยานโดยไม่ดำเนินคดีอาญา พ.ศ. ๒๕๖๒”

ข้อ ๒ ระเบียบนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

ข้อ ๓ ในระเบียบนี้

“คณะกรรมการ” หมายความว่า คณะกรรมการการเลือกตั้ง

“กฎหมายเกี่ยวกับการเลือกตั้งและพรรคการเมือง” หมายความว่า กฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร กฎหมายว่าด้วยการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา กฎหมายว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง กฎหมายว่าด้วยพรรคการเมือง กฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น และให้หมายความรวมถึงกฎหมายว่าด้วยการออกเสียงประชามติด้วย

“พยาน” หมายความว่า บุคคลซึ่งมีส่วนเกี่ยวข้องหรือมีส่วนร่วมในการกระทำความผิด และได้ให้ถ้อยคำหรือแจ้งเบาะแสหรือข้อมูลอันเป็นสาระสำคัญในการที่จะใช้เป็นพยานหลักฐานในการวินิจฉัยการกระทำความผิดของผู้กระทำความผิดนั้น ซึ่งคณะกรรมการได้มีมติกันไว้เป็นพยานโดยไม่ดำเนินคดีอาญาตามกฎหมายเกี่ยวกับการเลือกตั้งและพรรคการเมือง

“เจ้าพนักงาน” หมายความว่า บุคคลที่คณะกรรมการแต่งตั้งให้มีอำนาจในการสืบสวน สอบสวน ใต้สวน หรือดำเนินคดี ตามมาตรา ๔๒ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๕๖๐

ข้อ ๔ การกันบุคคลไว้เป็นพยานของคณะกรรมการให้กระทำได้ในขั้นตอนการสืบสวน การใต้สวน หรือการพิจารณาวินิจฉัย

ข้อ ๕ บุคคลที่อาจถูกกันไว้เป็นพยานต้องมีลักษณะ ประกอบด้วย

(๑) มีส่วนเกี่ยวข้องหรือมีส่วนร่วมในการกระทำความผิดตามกฎหมายเกี่ยวกับการเลือกตั้งและพรรคการเมือง

(๒) ได้ให้ถ้อยคำ หรือแจ้งเบาะแสหรือข้อมูลอันเป็นประโยชน์ในการพิสูจน์การกระทำความผิดของผู้กระทำความผิดคนอื่นที่เป็นตัวการสำคัญ และสามารถที่จะใช้เป็นพยานหลักฐานในการวินิจฉัยการกระทำความผิดของผู้กระทำความผิดนั้น

(๓) สมัยครใจที่จะให้ถ้อยคำหรือแจ้งเบาะแสหรือข้อมูลตาม (๒) และรับรองว่าจะไปเบิกความเป็นพยานในชั้นศาลตามที่ให้ถ้อยคำ หรือแจ้งเบาะแสหรือข้อมูลไว้

ข้อ ๖ ในการสืบสวนหรือการไต่สวนหรือการพิจารณาวินิจฉัย หากปรากฏว่าการให้ถ้อยคำหรือแจ้งเบาะแสหรือข้อมูลของบุคคลซึ่งมีส่วนเกี่ยวข้องหรือมีส่วนร่วมในการกระทำความผิดตามกฎหมายเกี่ยวกับการเลือกตั้งและพรรคการเมืองรายใดจะเป็นประโยชน์ในการพิสูจน์การกระทำความผิดของผู้กระทำความผิดคนอื่นที่เป็นตัวการสำคัญ และสามารถที่จะใช้เป็นพยานหลักฐานในการวินิจฉัยการกระทำความผิดของผู้กระทำความผิดนั้นได้ ให้กรรมการการเลือกตั้ง เลขาธิการคณะกรรมการการเลือกตั้ง ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำจังหวัดหรือกรุงเทพมหานคร บุคคลหรือคณะบุคคลที่คณะกรรมการแต่งตั้งหรือมอบหมาย แล้วแต่กรณี เสนอความเห็นพร้อมเหตุผลประกอบให้คณะกรรมการพิจารณาวินิจฉัยต่อไป

ข้อ ๗ ในกรณีที่คณะกรรมการเห็นว่ามิเหตุสมควรที่จะกันบุคคลใดไว้เป็นพยานโดยไม่ดำเนินคดีให้คณะกรรมการมีมติกันบุคคลนั้นไว้เป็นพยานโดยไม่ดำเนินคดี โดยมติดังกล่าวจะต้องระบุเหตุผลของการกันบุคคลนั้นเป็นพยาน และให้นำมติของคณะกรรมการรวมไว้ในสำนวนการสืบสวนหรือไต่สวนด้วย

ข้อ ๘ ผู้ถูกกันไว้เป็นพยานอาจร้องขอให้คณะกรรมการจัดให้มีการคุ้มครองตามระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยการคุ้มครองพยานได้

ข้อ ๙ เมื่อคณะกรรมการมีมติตามข้อ ๗ หากผู้ถูกกันไว้เป็นพยานเป็นผู้ที่ยังไม่ได้ถูกแจ้งข้อกล่าวหา ให้คณะกรรมการสืบสวนและไต่สวน หรือเจ้าพนักงาน แล้วแต่กรณี สอบปากคำบุคคลดังกล่าวในในฐานะพยาน แล้วทำการแสวงหาข้อเท็จจริงและรวบรวมพยานหลักฐานหรือพิจารณาวินิจฉัยต่อไป

หากผู้ถูกกันไว้เป็นพยานเป็นผู้ที่ถูกแจ้งข้อกล่าวหาและได้ชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาแล้ว ให้คณะกรรมการสืบสวนและไต่สวน หรือเจ้าพนักงาน แล้วแต่กรณี แจ้งแก่บุคคลนั้นว่าคณะกรรมการได้มีมติให้กันบุคคลนั้นไว้เป็นพยานโดยไม่ดำเนินคดี แล้วสอบปากคำบุคคลนั้นไว้ในฐานะพยาน

ข้อ ๑๐ เมื่อคณะกรรมการมีมติให้กันบุคคลใดไว้เป็นพยานโดยไม่ดำเนินคดีแล้ว หากปรากฏในภายหลังว่าผู้ถูกกันไว้เป็นพยานได้ให้ถ้อยคำอันเป็นเท็จ หรือไม่ไปเบิกความหรือไปเบิกความแต่ไม่เป็นไปตามที่ได้ให้ถ้อยคำหรือแจ้งเบาะแสหรือข้อมูลไว้ ให้การกันบุคคลไว้เป็นพยานนั้นสิ้นสุดลงโดยให้คณะกรรมการเพิกถอนมติการกันไว้เป็นพยาน และให้คณะกรรมการพิจารณาดำเนินการตามกฎหมายกับบุคคลนั้นต่อไป

ข้อ ๑๑ ให้ประธานกรรมการการเลือกตั้งเป็นผู้รักษาการตามระเบียบนี้

กรณีใดที่มีได้กำหนดไว้หรือจำเป็นต้องวินิจฉัยเกี่ยวกับการปฏิบัติตามระเบียบนี้ ให้เสนอ
คณะกรรมการวินิจฉัยชี้ขาด

ประกาศ ณ วันที่ ๒๘ มกราคม พ.ศ. ๒๕๖๒
อิทธิพร บุญประคอง
ประธานกรรมการการเลือกตั้ง

ระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้ง

ว่าด้วยค่าใช้จ่ายในการแสวงหาข้อมูลข่าวสาร
และการให้รางวัลแก่ผู้ชี้เบาะแสการกระทำการอันไม่สุจริตหรือเที่ยงธรรมในการเลือกตั้ง
พ.ศ. ๒๕๖๒

โดยที่เป็นการสมควรกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขเกี่ยวกับการใช้จ่ายเงินค่าใช้จ่ายในการแสวงหาข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการกระทำความผิดอันเป็นการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามกฎหมายเกี่ยวกับการเลือกตั้งและพรรคการเมือง หรือจะมีผลให้การเลือกตั้งมิได้เป็นไปโดยสุจริตหรือเที่ยงธรรม หรือเป็นไปโดยมิชอบด้วยกฎหมาย รวมตลอดทั้งการให้รางวัลแก่ผู้ชี้เบาะแสการกระทำการอันไม่สุจริตหรือเที่ยงธรรมในการเลือกตั้ง

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๒๒ และมาตรา ๔๗ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๕๖๐ คณะกรรมการการเลือกตั้งจึงออกระเบียบไว้ ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ระเบียบนี้เรียกว่า “ระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยค่าใช้จ่ายในการแสวงหาข้อมูลข่าวสาร และการให้รางวัลแก่ผู้ชี้เบาะแสการกระทำการอันไม่สุจริตหรือเที่ยงธรรมในการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๕๖๒”

ข้อ ๒ ระเบียบนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

ข้อ ๓ ในระเบียบนี้

“คณะกรรมการ” หมายความว่า คณะกรรมการการเลือกตั้ง

“กฎหมายเกี่ยวกับการเลือกตั้งและพรรคการเมือง” หมายความว่า กฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร กฎหมายว่าด้วยการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา กฎหมายว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง กฎหมายว่าด้วยพรรคการเมือง กฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น และให้หมายความรวมถึงกฎหมายว่าด้วยการออกเสียงประชามติด้วย

“เลือกตั้ง” หมายความว่า การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น และให้หมายความรวมถึงการเลือกสมาชิกวุฒิสภา และการออกเสียงประชามติด้วยแล้วแต่กรณี

“สำนักงาน” หมายความว่า สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง

“เลขาธิการ” หมายความว่า เลขาธิการคณะกรรมการการเลือกตั้ง

“สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด” หมายความว่า รวมถึงสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำกรุงเทพมหานครด้วย

“ส่วนงานเจ้าของเรื่อง” หมายความว่า สำนักสนับสนุนงานสืบสวนสอบสวน หรือสำนักสืบสวนสอบสวนและวินิจฉัย หรือสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด แล้วแต่กรณี

“เจ้าหน้าที่” หมายความว่า เจ้าหน้าที่ของสำนักงาน ได้แก่ พนักงาน หรือลูกจ้างของสำนักงาน

“ผู้สมัคร” หมายความว่า ผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกสภาท้องถิ่น หรือผู้บริหารท้องถิ่น และให้หมายความรวมถึงผู้สมัครรับเลือกเป็นสมาชิกวุฒิสภาด้วย

“ข้อมูลข่าวสาร” หมายความว่า สิ่งที่สามารถทำให้รู้เรื่องราวข้อเท็จจริง ข้อมูล ข่าว หรือสิ่งใด ๆ เกี่ยวกับการกระทำใดอันเป็นการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามกฎหมายเกี่ยวกับการเลือกตั้ง และพรรคการเมือง หรือจะมีผลให้การเลือกตั้งมิได้เป็นไปโดยสุจริตหรือเที่ยงธรรม หรือเป็นไปโดยมิชอบด้วยกฎหมาย ไม่ว่าจะการสื่อความหมายนั้นจะทำได้โดยสภาพของสิ่งนั้นเองหรือโดยผ่านวิธีการใด ๆ และไม่ว่าจะได้จัดทำไว้ในรูปของเอกสาร แฟ้ม รายงาน หนังสือ แผนผัง แผนที่ ภาพวาด ภาพถ่าย फिल्म การบันทึกภาพหรือเสียง การบันทึกโดยเครื่องคอมพิวเตอร์ หรือวิธีอื่นใดที่ทำให้สิ่งที่บันทึกไว้ปรากฏได้

“การแสวงหาข้อมูลข่าวสาร” หมายความว่า กระบวนการแสวงหาหรือดำเนินการด้วยวิธีการใด ๆ เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการกระทำใดอันเป็นการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามกฎหมายเกี่ยวกับการเลือกตั้งและพรรคการเมือง หรือจะมีผลให้การเลือกตั้งมิได้เป็นไปโดยสุจริตหรือเที่ยงธรรม หรือเป็นไปโดยมิชอบด้วยกฎหมาย ไม่ว่าจะมีการชี้เบาะแสหรือไม่ก็ตาม

“ผู้ให้ข้อมูลข่าวสาร” หมายความว่า บุคคลซึ่งมิได้เป็นเจ้าหน้าที่ของสำนักงาน ที่ให้ข้อมูลข่าวสารอันเป็นประโยชน์ในการสืบสวนหรือไต่สวนคดีเลือกตั้งและพรรคการเมือง หรือควบคุม กำกับดูแลให้การเลือกตั้งเป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรมหรือเป็นไปโดยชอบด้วยกฎหมาย

“เบาะแส” หมายความว่า ลู่ทาง ร่องรอย ลาดเลา คำเงื่อน ตำแหน่งแห่งที่ซึ่งทราบมาอย่างเลา ๆ พอเป็นรูปเค้า

“ผู้ชี้เบาะแส” หมายความว่า บุคคลซึ่งมิได้เป็นเจ้าหน้าที่ของสำนักงาน ที่ชี้เบาะแสเกี่ยวกับการกระทำการอันไม่สุจริตหรือเที่ยงธรรมในการเลือกตั้ง

“รางวัล” หมายความว่า เงินที่จ่ายให้แก่ผู้ชี้เบาะแสที่มีสิทธิได้รับรางวัลตามระเบียบนี้

ข้อ ๔ ให้ประธานกรรมการการเลือกตั้งรักษาการตามระเบียบนี้

กรณีใดที่มีได้กำหนดไว้หรือมีเหตุจำเป็น คณะกรรมการอาจกำหนด ยกเว้น หรือผ่อนผันการปฏิบัติตามความในระเบียบนี้ได้

หมวด ๑

บททั่วไป

ข้อ ๕ ให้คณะกรรมการจัดตั้งงบประมาณเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการแสวงหาข้อมูลข่าวสาร ค่าใช้จ่ายให้แก่ผู้ให้ข้อมูลข่าวสารซึ่งมิได้เป็นเจ้าหน้าที่ของสำนักงาน และการให้รางวัลแก่ผู้ชี้เบาะแสตามระเบียบนี้ ในกรณีจำเป็นคณะกรรมการจะจัดสรรเงินจากกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมือง หรือจากเงินรายได้ของสำนักงานมาเพื่อใช้จ่ายตามระเบียบนี้ตามที่เห็นสมควรก็ได้

ข้อ ๖ การแสวงหาข้อมูลข่าวสารตามระเบียบนี้ สามารถดำเนินการได้ไม่ว่าจะเป็นเวลา
ในระหว่างที่มีพระราชกฤษฎีกาหรือประกาศให้มีการเลือกตั้งหรือไม่ก็ตาม

การแสวงหาข้อมูลข่าวสารตามระเบียบนี้ จะดำเนินการโดยเจ้าหน้าที่ของสำนักงาน หรือ
โดยเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานภายนอกก็ได้

ข้อ ๗ การดำเนินการอันเกี่ยวกับการแสวงหาข้อมูลข่าวสาร และการชี้เบาะแส รวมทั้ง
การเบิกจ่ายเงินตามระเบียบนี้ ให้ดำเนินการเป็นความลับ ทั้งนี้ การดำเนินการต่าง ๆ ให้คำนึงถึง
ความปลอดภัยของผู้ให้ข้อมูลข่าวสาร ผู้ชี้เบาะแส เจ้าหน้าที่ และบุคคลอื่นที่มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับ
ผู้ให้ข้อมูลข่าวสาร ผู้ชี้เบาะแส และเจ้าหน้าที่เป็นสำคัญ

ข้อ ๘ การใช้จ่ายเงินตามระเบียบนี้ ให้มีหลักฐานการจ่ายเพื่อให้สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน
ตรวจสอบ โดยให้สำนักงานตกลงวิธีการตรวจสอบการใช้จ่ายเงินกับสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน
และแจ้งแนวทางการปฏิบัติให้เจ้าหน้าที่เกี่ยวข้องทราบและถือปฏิบัติ

ข้อ ๙ ห้ามมิให้บุคคลใดเปิดเผยข้อมูลอันทำให้สามารถระบุตัวตนผู้ให้ข้อมูลข่าวสาร หรือ
ผู้ชี้เบาะแส เว้นแต่เป็นการเปิดเผยข้อมูลเพื่อปฏิบัติตามหน้าที่และอำนาจ หรือตามกฎหมาย หรือ
ตามคำสั่งศาล

ข้อ ๑๐ ให้สำนักสนับสนุนงานสืบสวนสอบสวนเป็นศูนย์ประสานงานการแสวงหาข้อมูลข่าวสาร
และการชี้เบาะแส มีหน้าที่และอำนาจ ดังต่อไปนี้

- (๑) เป็นส่วนงานทางธุรการในการแสวงหาข้อมูลข่าวสาร และการชี้เบาะแส
- (๒) ประสานงานกับหน่วยงานของรัฐ เอกชน หรือบุคคลที่เกี่ยวข้อง ในการแสวงหาข้อมูลข่าวสาร
และการชี้เบาะแส
- (๓) จัดทำค่าของงบประมาณค่าใช้จ่ายในการแสวงหาข้อมูลข่าวสาร และการให้รางวัล
แก่ผู้ชี้เบาะแส
- (๔) จัดเก็บข้อมูลข่าวสารและเบาะแสในสารบบการข่าวของสำนักงานเพื่อประโยชน์
ในการปฏิบัติหน้าที่และการตรวจสอบ
- (๕) เสนอแนะเกี่ยวกับการปรับปรุงและแก้ไขกฎหมาย กฎ ระเบียบ หรือข้อบังคับ ตลอดจน
มาตรการต่าง ๆ ในการแสวงหาข้อมูลข่าวสาร และการให้รางวัลแก่ผู้ชี้เบาะแส
- (๖) รวบรวม ติดตาม ประเมินผลการดำเนินการเกี่ยวกับการแสวงหาข้อมูลข่าวสาร และ
การให้รางวัลแก่ผู้ชี้เบาะแส แล้วรายงานให้คณะกรรมการทราบ
- (๗) ปฏิบัติงานอื่นตามที่คณะกรรมการหรือเลขาธิการมอบหมาย

หมวด ๒

ค่าใช้จ่ายในการแสวงหาข้อมูลข่าวสารของเจ้าหน้าที่

ข้อ ๑๑ ให้คณะกรรมการ เลขาธิการ หรือผู้ที่เลขาธิการมอบหมาย มีอำนาจอนุมัติ การปฏิบัติงานแสวงหาข้อมูลข่าวสารของเจ้าหน้าที่ โดยพิจารณาตามสถานการณ์ ความจำเป็น และ ความเหมาะสม เพื่อประโยชน์ในการสอดส่อง สืบสวน หรือไต่สวน ทั้งนี้ ให้ส่วนงานเจ้าของเรื่อง มีหน้าที่รับผิดชอบในการเสนอเรื่องพร้อมทั้งการรายงานข้อมูลดังกล่าวข้างต้น เพื่อประกอบการพิจารณาอนุมัติ

ข้อ ๑๒ การสั่งการหรือมอบหมายให้เจ้าหน้าที่ผู้ใดปฏิบัติงานแสวงหาข้อมูลข่าวสาร ให้คำนึงถึงอำนาจหน้าที่ ความรับผิดชอบ และขีดความสามารถของเจ้าหน้าที่ผู้รับคำสั่งหรือรับมอบหมาย ชั้นความลับ ความรวดเร็ว และการลดขั้นตอนการปฏิบัติ เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน

ข้อ ๑๓ ค่าใช้จ่ายในการแสวงหาข้อมูลข่าวสารของเจ้าหน้าที่มี ดังต่อไปนี้

(๑) ค่าใช้จ่ายในการเดินทางไปปฏิบัติงาน ให้เบิกจ่ายได้ตามระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้ง ว่าด้วยค่าใช้จ่ายในการเดินทางไปปฏิบัติงาน

(๒) ค่าใช้จ่ายอื่นที่จำเป็นต้องจ่ายเนื่องในการเดินทางไปปฏิบัติงานแสวงหาข้อมูลข่าวสาร เช่น ค่าใช้จ่ายในการสำรวจสถานที่ ค่าใช้จ่ายในการจัดหาสถานที่ลับเพื่อใช้พบปะผู้ให้ข้อมูลข่าวสารหรือ ผู้ชี้เบาะแส หรือจัดทำข้อมูลซึ่งมีความจำเป็นต้องรักษาความลับ ค่าใช้จ่ายในการพัฒนาความสัมพันธ์ หรือประสานงานกับผู้ให้ข้อมูลข่าวสารหรือผู้ชี้เบาะแส ค่าใช้จ่ายในการติดต่อสื่อสาร ค่าใช้จ่าย ในการบันทึกภาพ ค่าใช้จ่ายในการมอบหมายให้บุคคลอื่นดำเนินการ ค่าใช้จ่ายในการปฏิบัติการอำพราง ที่จำเป็นต่อภารกิจ ค่าใช้จ่ายในการเข้าไปแฝงตัวในองค์กรหรือกลุ่มคนใด ค่าใช้จ่ายในการเฝ้าจุด ติดตาม และสะกดรอย ค่าใช้จ่ายในการเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร ค่าใช้จ่ายสำหรับการได้มาซึ่งข้อมูลข่าวสาร ค่าใช้จ่าย ในการสำเนาเอกสาร ค่าวัสดุของใช้สิ้นเปลืองซึ่งมีความจำเป็นและเร่งด่วนเพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลข่าวสาร รวมทั้งค่าใช้จ่ายอื่น ๆ ที่จำเป็นและเกี่ยวข้องในการดำเนินการดังกล่าว ให้เบิกจ่ายในลักษณะเหมาจ่าย ในอัตราไม่เกินหนึ่งแสนบาทต่อครั้ง ทั้งนี้ ให้อยู่ในดุลยพินิจของผู้มีอำนาจอนุมัติ

ข้อ ๑๔ วิธีการยืมเงิน การจ่ายเงินยืม การส่งใช้เงินยืม และการเบิกค่าใช้จ่าย ให้นำระเบียบ คณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยการเงินและทรัพย์สิน และระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้ง ว่าด้วยค่าใช้จ่ายในการเดินทางไปปฏิบัติงานมาใช้บังคับโดยอนุโลม

ข้อ ๑๕ ให้เจ้าหน้าที่จัดทำรายงานการใช้จ่ายเงิน เพื่อรายงานต่อเลขาธิการหรือผู้ที่เลขาธิการ มอบหมาย

หมวด ๓

การจัดสรรค่าใช้จ่ายให้แก่ผู้ให้ข้อมูลข่าวสาร

ข้อ ๑๖ การจัดสรรค่าใช้จ่ายให้แก่ผู้ให้ข้อมูลข่าวสาร มีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นการสนับสนุนค่าใช้จ่ายให้แก่ผู้ให้ข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์ต่อการสืบสวนหรือไต่สวนคดีเลือกตั้งและพรรคการเมืองหรือควบคุม กำกับ ดูแลให้การเลือกตั้งเป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรมหรือเป็นไปโดยชอบด้วยกฎหมาย ทั้งนี้ ต้องคำนึงถึงประโยชน์ของทางราชการเป็นสำคัญ การเบิกจ่ายต้องไม่ซ้ำซ้อนในลักษณะเดียวกัน และรวมแล้วไม่เกินจำนวนที่กำหนดไว้ในข้อ ๑๓ (๒)

ข้อ ๑๗ กรณีที่เจ้าหน้าที่ของสำนักงานหรือสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดเห็นว่าควรจัดสรรค่าใช้จ่ายให้แก่ผู้ให้ข้อมูลข่าวสารรายใด ให้เจ้าหน้าที่ผู้นั้นเสนอเรื่องต่อผู้มีอำนาจอนุมัติการจ่ายเงิน โดยผ่านผู้บังคับบัญชาตามลำดับชั้น

ค่าใช้จ่ายที่จัดสรรให้แก่ผู้ให้ข้อมูลข่าวสาร ให้จ่ายได้ในอัตราไม่เกินขวละ ๕,๐๐๐ บาท ทั้งนี้ ให้พิจารณาจากความสำคัญและความชัดเจนของข้อมูลข่าวสาร ความเสี่ยงในการแสวงหาข้อมูลข่าวสาร และภัยอันตรายอันอาจเกิดกับบุคคลนั้นเนื่องจากการแจ้งข้อมูลข่าวสาร

ข้อ ๑๘ การจ่ายเงินตามหมวดนี้ให้จ่ายได้ต่อเมื่อผู้มีอำนาจอนุมัติการจ่ายเงินได้อนุมัติให้จ่าย

ข้อ ๑๙ ผู้มีอำนาจอนุมัติการจ่ายเงินตามหมวดนี้

(๑) สำนักงาน ให้เป็นอำนาจของเลขาธิการ หรือผู้ที่เลขาธิการมอบหมาย หรือผู้ปฏิบัติหน้าที่แทน

(๒) สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด ให้เป็นอำนาจของผู้อำนวยการ การเลือกตั้งประจำจังหวัด หรือผู้ที่ปฏิบัติหน้าที่แทน

ข้อ ๒๐ กรณีที่มีการจ่ายเงินค่าใช้จ่ายให้แก่ผู้ให้ข้อมูลข่าวสารโดยไม่ระบุชื่อผู้รับเงิน เนื่องจากผู้ให้ข้อมูลข่าวสารดังกล่าวเป็นแหล่งข่าวบุคคล สายลับ หรือบุคคลอื่นที่ให้ข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์ ซึ่งต้องปกปิดชื่อและข้อมูลส่วนตัวเพื่อความปลอดภัยในชีวิต ร่างกาย และทรัพย์สิน ให้สำนักสนับสนุนงานสืบสวนสอบสวน หรือสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด แล้วแต่กรณี เสนอเลขาธิการเพื่อพิจารณาออกหนังสือรับรอง เมื่อเลขาธิการออกหนังสือรับรองแล้ว ให้รายงานคณะกรรมการเพื่อทราบ

ข้อ ๒๑ ในกรณีที่มีได้กำหนดวิธีปฏิบัติไว้ในหมวดนี้ ให้นำระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้ง ว่าด้วยการเงินและทรัพย์สิน มาใช้บังคับโดยอนุโลม

หมวด ๔

การให้รางวัลแก่ผู้ชี้เบาะแสการกระทำการอันไม่สุจริต
หรือเที่ยงธรรมในการเลือกตั้ง

ส่วนที่ ๑

การชี้เบาะแสการกระทำการอันไม่สุจริตหรือเที่ยงธรรมในการเลือกตั้ง
และผู้ชี้เบาะแสที่มีสิทธิได้รับรางวัล

ข้อ ๒๒ ผู้ชี้เบาะแสที่ประสงค์จะได้รับรางวัลต้องชี้เบาะแสเกี่ยวกับการกระทำการอันไม่สุจริตหรือเที่ยงธรรมในการเลือกตั้งด้วยตนเองต่อพนักงานสืบสวนและไต่สวนหรือผู้ที่คณะกรรมการมอบหมายที่สำนักงานหรือสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด โดยอย่างน้อยต้องมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

(๑) ชื่อและที่อยู่ของผู้ชี้เบาะแส

(๒) ชื่อและที่อยู่ของผู้กระทำการอันไม่สุจริตหรือเที่ยงธรรมในการเลือกตั้ง ผู้เกี่ยวข้อง และบุคคลที่อาจเป็นพยาน เท่าที่สามารถระบุได้

(๓) ข้อมูลหรือข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการกระทำการอันไม่สุจริตหรือเที่ยงธรรมในการเลือกตั้งที่ชัดเจนเพียงพอ

(๔) ลายมือชื่อผู้ชี้เบาะแสทุกหน้าของเอกสาร

กรณีผู้ชี้เบาะแสไม่ประสงค์ลงลายมือชื่อ ก็ให้พิมพ์ลายนิ้วมือของผู้ชี้เบาะแสซึ่งสามารถตรวจพิสูจน์ได้ไว้ในข้อมูลหรือข้อเท็จจริงที่ตนได้ให้ไว้ทุกหน้าของเอกสาร โดยต้องทำต่อหน้าพนักงานสืบสวนและไต่สวนอย่างน้อยสองคนหรือผู้ที่คณะกรรมการมอบหมาย และให้พนักงานสืบสวนและไต่สวนหรือผู้ที่คณะกรรมการมอบหมายลงลายมือชื่อกำกับไว้

เมื่อพนักงานสืบสวนและไต่สวนหรือผู้ที่คณะกรรมการมอบหมายได้รับการชี้เบาะแสแล้ว ให้สำเนาเอกสารการชี้เบาะแสดังกล่าวหนึ่งฉบับส่งให้ผู้ชี้เบาะแสเก็บไว้เป็นหลักฐานเพื่อนำมาแสดงต่อคณะกรรมการพิจารณารางวัลในการขอรับรางวัล ตามข้อ ๒๖

ข้อ ๒๓ เมื่อพนักงานสืบสวนและไต่สวนหรือผู้ที่คณะกรรมการมอบหมายได้รับการชี้เบาะแสตามข้อ ๒๒ แล้ว ให้เก็บรักษาเอกสารการชี้เบาะแสดังกล่าวไว้ในที่ปลอดภัย เพื่อใช้ประโยชน์ในการสืบสวนหรือไต่สวน และเพื่อเป็นหลักฐานตรวจสอบกรณีมีการขอรับรางวัล จากนั้นให้แจ้งสำนักสนับสนุนงานสืบสวนสอบสวนและส่วนงานที่มีหน้าที่รับผิดชอบโดยตรงทราบและดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้องโดยเร็ว

ข้อ ๒๔ ผู้ชี้เบาะแสมีสิทธิได้รับรางวัลต่อเมื่อข้อมูลหรือข้อเท็จจริงที่นำมาแจ้ง ตามข้อ ๒๒ เป็นสาระสำคัญของการตรวจสอบที่แสดงให้เห็นว่าผู้ชี้เบาะแสได้ใช้ความพยายามในการแสวงหาข้อมูลหรือข้อเท็จจริงดังกล่าว ซึ่งหากไม่มีข้อมูลหรือข้อเท็จจริงเช่นว่านั้นจะไม่สามารถรู้และตรวจพิสูจน์การกระทำความผิดหรือเที่ยงธรรมในการเลือกตั้งได้และจะต้องไม่เป็นปกติวิสัยที่จะตรวจพบได้อยู่แล้ว และก่อให้เกิดเป็นผลโดยตรง ดังนี้

(๑) คณะกรรมการมีคำสั่งให้มีการเลือกตั้งใหม่ หรือสั่งระงับการใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งของผู้สมัครไว้เป็นการชั่วคราว

(๒) ศาลฎีกาหรือศาลอุทธรณ์มีคำสั่งให้มีการเลือกตั้งใหม่ เพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของผู้สมัครหรือเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้ง แล้วแต่กรณี

(๓) ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคการเมือง และเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งของคณะกรรมการบริหารพรรคการเมือง

(๔) คณะกรรมการมีคำสั่งให้ดำเนินการออกเสียงประชามติใหม่

กรณีมีผู้ชี้เบาะแสมีสิทธิได้รับรางวัลหลายกรณีตาม (๑) ถึง (๔) ให้ผู้นั้นมีสิทธิได้รับรางวัลในอัตราสูงสุดเพียงอัตราเดียว

กรณีมีผู้ชี้เบาะแสมีสิทธิได้รับรางวัลหลายรายในเรื่องเดียวกัน ให้คณะกรรมการพิจารณารางวัลพิจารณาให้รางวัลตามที่เห็นสมควร

ข้อ ๒๕ ผู้ชี้เบาะแสดังต่อไปนี้ ไม่มีสิทธิได้รับรางวัล

(๑) ผู้ตรวจการเลือกตั้ง หรือบุคคลที่มีหน้าที่และอำนาจเกี่ยวข้องกับการสืบสวนหรือการไต่สวน

(๒) เป็นเจ้าหน้าที่ของสำนักงาน หรือบุคคลที่ได้รับเงินเดือนหรือค่าตอบแทนเป็นรายเดือนจากสำนักงาน

(๓) เป็นผู้มีสิทธิได้รับรางวัลหรือเงินอื่นใดที่ส่วนราชการอื่นมีอำนาจจ่ายให้ได้ตามกฎหมายและเป็นการจ่ายเงินในลักษณะเดียวกันกับหมวดนี้

(๔) เป็นผู้สมัคร หรือพรรคการเมือง หรือกรรมการบริหารพรรคการเมืองที่ส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งที่มีการชี้เบาะแส

ข้อ ๒๖ เมื่อคณะกรรมการ ศาลฎีกา ศาลอุทธรณ์ หรือศาลรัฐธรรมนูญ มีคำสั่งตามข้อ ๒๔ แล้วให้สำนักสนับสนุนงานสืบสวนสอบสวนประสานไปยังผู้ชี้เบาะแสที่ประสงค์จะได้รับรางวัลในเรื่องดังกล่าวทุกคนตามที่อยู่หรือช่องทางการติดต่อที่ให้ไว้ เพื่อให้ยื่นหลักฐานขอรับรางวัลภายในเก้าสิบวันนับแต่วันได้รับการประสานดังกล่าว เว้นแต่มีเหตุอันสมควร ทั้งนี้ การประสานดังกล่าวอาจทำเป็นหนังสือหรือประสานทางโทรศัพท์ หรือประสานด้วยวิธีการอื่นก็ได้ แต่ต้องมีหลักฐานการประสานไว้เพื่อตรวจสอบ

กรณีสำนักสนับสนุนงานสืบสวนสอบสวนประสานไปยังผู้ชี้เบาะแสที่ประสงค์จะได้รับรางวัลไม่ได้ หรือผู้ชี้เบาะแสที่ประสงค์จะได้รับรางวัลไม่ยื่นหลักฐานขอรับรางวัลภายในระยะเวลาที่กำหนดไว้ ตามวรรคหนึ่งเนื่องจากมีเหตุอันสมควร ให้เป็นดุลยพินิจของคณะกรรมการในการพิจารณาและวินิจฉัยชี้ขาด แต่ทั้งนี้ ผู้ชี้เบาะแสที่ประสงค์จะได้รับรางวัลผู้นั้นต้องยื่นหลักฐานขอรับรางวัลภายในระยะเวลาสองปี นับแต่วันที่คณะกรรมการ ศาลฎีกา ศาลอุทธรณ์ หรือศาลรัฐธรรมนูญ มีคำสั่งตามข้อ ๒๔

กรณีผู้ชี้เบาะแสที่ประสงค์จะได้รับรางวัลไม่ยื่นหลักฐานขอรับรางวัลภายในระยะเวลาที่กำหนดไว้ ตามวรรคหนึ่งและวรรคสอง หรือไม่ประสงค์จะได้รับรางวัลต่อไปโดยมีหลักฐานเป็นหนังสือ ผู้ชี้เบาะแส ผู้นั้นย่อมเสียสิทธิได้รับรางวัล

ข้อ ๒๗ กรณีผู้ชี้เบาะแสที่ประสงค์จะได้รับรางวัลถึงแก่ความตายก่อนยื่นหลักฐานขอรับรางวัล ตามข้อ ๒๖ ให้ทายาทโดยธรรมหรือผู้จัดการมรดกของผู้ชี้เบาะแสเป็นผู้ยื่นหลักฐานขอรับรางวัลแทน ภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันได้รับการประสาน เว้นแต่มีเหตุอันสมควร

กรณีทายาทโดยธรรมหรือผู้จัดการมรดกของผู้ชี้เบาะแสที่ประสงค์จะได้รับรางวัลไม่ยื่นหลักฐาน ขอรับรางวัลภายในระยะเวลาที่กำหนดไว้ตามวรรคหนึ่ง เนื่องจากมีเหตุอันสมควร ให้เป็นดุลยพินิจของ คณะกรรมการในการพิจารณาและวินิจฉัยชี้ขาด แต่ทั้งนี้ ทายาทโดยธรรมหรือผู้จัดการมรดกของ ผู้ชี้เบาะแสที่ประสงค์จะได้รับรางวัลผู้นั้นต้องยื่นหลักฐานขอรับรางวัลภายในระยะเวลาสองปีนับแต่วันที่ คณะกรรมการ ศาลฎีกา ศาลอุทธรณ์ หรือศาลรัฐธรรมนูญ มีคำสั่งตามข้อ ๒๔

กรณีทายาทโดยธรรมหรือผู้จัดการมรดกของผู้ชี้เบาะแสที่ประสงค์จะได้รับรางวัล ไม่ยื่นหลักฐาน ขอรับรางวัลภายในระยะเวลาที่กำหนดไว้ตามวรรคหนึ่งและวรรคสอง ทายาทโดยธรรมหรือผู้จัดการ มรดกของผู้ชี้เบาะแสผู้นั้นย่อมไม่มีสิทธิได้รับรางวัลแทนผู้ชี้เบาะแส

ข้อ ๒๘ กรณีที่ผู้ชี้เบาะแสที่ประสงค์จะได้รับรางวัลถึงแก่ความตายภายหลังยื่นหลักฐาน ขอรับรางวัล ตามข้อ ๒๖ ทายาทโดยธรรมหรือผู้จัดการมรดกของผู้ชี้เบาะแสผู้นั้นอาจมีสิทธิ ได้รับรางวัลแทนผู้ชี้เบาะแส

ส่วนที่ ๒

คณะกรรมการพิจารณารางวัล และการให้รางวัล

ข้อ ๒๙ ให้มีคณะกรรมการพิจารณารางวัล ประกอบด้วย เลขาธิการเป็นประธาน รองเลขาธิการ ที่ได้รับมอบหมาย ผู้อำนวยการสำนักงานคลัง ผู้อำนวยการสำนักกฎหมายและคดี ผู้อำนวยการสำนัก นโยบายและยุทธศาสตร์ ผู้อำนวยการสำนักวิจัยและคดี เป็นกรรมการ และผู้อำนวยการสำนัก สนับสนุนงานสืบสวนสอบสวน เป็นกรรมการและเลขานุการ และจะให้มีผู้ช่วยเลขานุการด้วยก็ได้

ข้อ ๓๐ การประชุมของคณะกรรมการพิจารณารางวัลต้องมีกรรมการมาร่วมประชุมไม่น้อยกว่า กึ่งหนึ่งของกรรมการทั้งหมด จึงจะเป็นองค์ประชุม ถ้าประธานไม่อาจร่วมประชุมได้ให้ที่ประชุม เลือกรวมกรรมการคนหนึ่งทำหน้าที่เป็นประธานในที่ประชุม

การลงมติในการประชุมของคณะกรรมการพิจารณารางวัลให้ใช้คะแนนเสียงข้างมาก โดยประธานในที่ประชุมและกรรมการที่มาประชุมต้องลงคะแนนเสียงเพื่อมีมติ และให้กรรมการคนหนึ่ง มีเสียงหนึ่งในการลงคะแนน ในกรณีมีคะแนนเสียงเท่ากัน ให้ประธานในที่ประชุมมีสิทธิออกเสียงเพิ่มขึ้น อีกเสียงหนึ่งเป็นเสียงชี้ขาด

ให้คณะกรรมการพิจารณารางวัลได้รับเบี้ยประชุมตามระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้ง ว่าด้วยเบี้ยประชุมกรรมการ อนุกรรมการ หรือผู้ทำงาน

ข้อ ๓๑ ให้คณะกรรมการพิจารณารางวัล มีหน้าที่และอำนาจ ดังนี้

(๑) พิจารณาเสนอความเห็นการให้รางวัลแก่ผู้ชี้เบาะแสไม่เกินอัตราตามบัญชีท้ายระเบียบนี้

(๒) กำหนดหลักเกณฑ์การพิจารณาและวิธีการเกี่ยวกับการให้รางวัล

(๓) วินิจฉัยกรณีตามข้อ ๒๔ วรรคสอง และวรรคสาม

(๔) ให้เจ้าหน้าที่หรือบุคคลอื่นที่เกี่ยวข้องมาชี้แจงข้อเท็จจริง และส่งมอบเอกสารที่อยู่ในความครอบครอง

ข้อ ๓๒ เมื่อคณะกรรมการพิจารณารางวัลเสนอให้รางวัลในเรื่องใดแล้ว ให้รายงานคณะกรรมการ เพื่อพิจารณา คณะกรรมการจะเห็นชอบให้มีการให้รางวัลทั้งหมดหรือบางส่วน ไม่เห็นชอบ หรือ ให้รางวัลมากกว่าที่คณะกรรมการพิจารณารางวัลเสนอก็ได้

กรณีคณะกรรมการมีมติตามวรรคหนึ่งแล้ว ให้สำนักงานดำเนินการแจ้งผู้ชี้เบาะแส หรือ ทายาทโดยธรรมหรือผู้จัดการมรดกของผู้ชี้เบาะแสที่มีสิทธิได้รับรางวัลแทนผู้ชี้เบาะแส แล้วแต่กรณีทราบ และในกรณีที่คณะกรรมการมีมติให้รางวัล ให้สำนักงานดำเนินการเบิกจ่ายเงินให้แก่ผู้ชี้เบาะแส หรือ ทายาทโดยธรรมหรือผู้จัดการมรดกของผู้ชี้เบาะแสที่มีสิทธิได้รับรางวัลแทนผู้ชี้เบาะแส

ผู้ชี้เบาะแสที่มีสิทธิได้รับรางวัล หรือทายาทโดยธรรมหรือผู้จัดการมรดกของผู้ชี้เบาะแสที่มีสิทธิ ได้รับรางวัลแทนผู้ชี้เบาะแส ต้องมารับรางวัลภายในหกสิบวันนับแต่วันที่ได้รับแจ้งให้มารับรางวัล

กรณีผู้ที่มีสิทธิได้รับรางวัล หรือทายาทโดยธรรมหรือผู้จัดการมรดกของผู้ชี้เบาะแสที่มีสิทธิ ได้รับรางวัลแทนผู้ชี้เบาะแส ไม่มารับรางวัลภายในกำหนดเวลาตามวรรคสาม ให้ถือว่าสละสิทธิการรับรางวัล มติของคณะกรรมการตามข้อนี้ให้ถือเป็นที่สุด

ประกาศ ณ วันที่ ๒๐ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๖๒

อิทธิพร บุญประคอง

ประธานกรรมการการเลือกตั้ง

บัญชีอัตราการใช้รางวัล

ลำดับ	กฎหมาย	ประเภทผู้สมัคร	คณะกรรมการเลือกตั้ง		ศาลฎีกา/ศาลอุทธรณ์		ศาลรัฐธรรมนูญ มีคำสั่ง ตามข้อ ๒๔ (๓)	คณะกรรมการการ เลือกตั้งมีคำสั่ง ตามข้อ ๒๔ (๔)
			มีคำสั่งตามข้อ ๒๔ (๑)	มีคำสั่งตามข้อ ๒๔ (๒)	เลือกตั้งใหม่	เพิกถอนสิทธิ สมัครรับเลือกตั้ง /เพิกถอนสิทธิ เลือกตั้ง		
๑	กฎหมายว่าด้วย การเลือกตั้ง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร	สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร	เลือกตั้งใหม่	ตั้งแต่ ๑๐๐,๐๐๐ บาท ไม่เกิน ๒๐๐,๐๐๐ บาท	ตั้งแต่ ๑๐๐,๐๐๐ บาท ไม่เกิน ๓๐๐,๐๐๐ บาท	เลือกตั้งใหม่	ตั้งแต่ ๑๐๐,๐๐๐ บาท ไม่เกิน ๔๐๐,๐๐๐ บาท	-
			ตั้งแต่ ๑๐๐,๐๐๐ บาท ไม่เกิน ๒๐๐,๐๐๐ บาท	ตั้งแต่ ๑๐๐,๐๐๐ บาท ไม่เกิน ๓๐๐,๐๐๐ บาท	ตั้งแต่ ๑๐๐,๐๐๐ บาท ไม่เกิน ๔๐๐,๐๐๐ บาท	ตั้งแต่ ๑๐๐,๐๐๐ บาท ไม่เกิน ๔๐๐,๐๐๐ บาท	-	
๒	กฎหมายว่าด้วย การได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา	สมาชิกวุฒิสภา	เลือกตั้งใหม่	ตั้งแต่ ๑๐๐,๐๐๐ บาท ไม่เกิน ๒๐๐,๐๐๐ บาท	ตั้งแต่ ๑๐๐,๐๐๐ บาท ไม่เกิน ๓๐๐,๐๐๐ บาท	เลือกตั้งใหม่	ตั้งแต่ ๑๐๐,๐๐๐ บาท ไม่เกิน ๔๐๐,๐๐๐ บาท	-
			ตั้งแต่ ๑๐๐,๐๐๐ บาท ไม่เกิน ๒๐๐,๐๐๐ บาท	ตั้งแต่ ๑๐๐,๐๐๐ บาท ไม่เกิน ๓๐๐,๐๐๐ บาท	ตั้งแต่ ๑๐๐,๐๐๐ บาท ไม่เกิน ๔๐๐,๐๐๐ บาท	ตั้งแต่ ๑๐๐,๐๐๐ บาท ไม่เกิน ๔๐๐,๐๐๐ บาท	-	
๓	กฎหมายว่าด้วย การเลือกตั้ง สมาชิกสภาท้องถิ่น หรือผู้บริหารท้องถิ่น	ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร นายกเมืองพัทยา นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด นายกเทศมนตรี(เทศบาลนคร) นายกเทศมนตรี(เทศบาลเมือง) สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัด สมาชิกสภากรุงเทพมหานคร สมาชิกสภาเมืองพัทยา นายกเทศมนตรี(เทศบาลตำบล) นายกองค์การบริหารส่วนตำบล สมาชิกเทศบาล	เลือกตั้งใหม่	ตั้งแต่ ๕๐,๐๐๐ บาท ไม่เกิน ๑๐๐,๐๐๐ บาท	ตั้งแต่ ๑๐๐,๐๐๐ บาท ไม่เกิน ๓๐๐,๐๐๐ บาท	เลือกตั้งใหม่	ตั้งแต่ ๑๐๐,๐๐๐ บาท ไม่เกิน ๔๐๐,๐๐๐ บาท	-
			ตั้งแต่ ๕๐,๐๐๐ บาท ไม่เกิน ๑๐๐,๐๐๐ บาท	ตั้งแต่ ๑๐๐,๐๐๐ บาท ไม่เกิน ๓๐๐,๐๐๐ บาท	ตั้งแต่ ๑๐๐,๐๐๐ บาท ไม่เกิน ๔๐๐,๐๐๐ บาท	ตั้งแต่ ๑๐๐,๐๐๐ บาท ไม่เกิน ๔๐๐,๐๐๐ บาท	-	

ลำดับ	กฎหมาย	ประเภทผู้สมัคร	คณะกรรมการการเลือกตั้ง มีคำสั่งตามข้อ ๒๔ (๑)		ศาลฎีกา/ศาลอุทธรณ์ มีคำสั่ง ตามข้อ ๒๔ (๒)		ศาลรัฐธรรมนูญ มีคำสั่ง ตามข้อ ๒๔ (๓)	คณะกรรมการการ เลือกตั้งมีคำสั่ง ตามข้อ ๒๔ (๔)
			มีคำสั่งตามข้อ ๒๔ (๑) เลือกตั้งใหม่	ระงับการใช้สิทธิ สมัครรับเลือกตั้ง เป็นการชั่วคราว	เลือกตั้งใหม่	เพิกถอนสิทธิ สมัครรับเลือกตั้ง /เพิกถอนสิทธิ เลือกตั้ง		
๔	กฎหมายว่าด้วย พรรคการเมือง หรือกฎหมายที่เกี่ยวข้อง	-	-	-	-	-	ตั้งแต่ ๑๐๐,๐๐๐ บาท ไม่เกิน ๑,๐๐๐,๐๐๐ บาท	-
๕	กฎหมายว่าด้วย การออกเสียงประชามติ	-	-	-	-	-	-	ตั้งแต่ ๒๕,๐๐๐ บาท ไม่เกิน ๑๐๐,๐๐๐ บาท

ระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้ง

ว่าด้วยการคุ้มครองพยาน

พ.ศ. ๒๕๖๓

โดยที่เป็นการสมควรกำหนดมาตรการคุ้มครองพยานในคดีความผิดกฎหมายเกี่ยวกับการเลือกตั้งและพรรคการเมืองมิให้เกิดอันตรายและเพื่อให้การคุ้มครองพยานเป็นไปด้วยความเรียบร้อย

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๒๒ มาตรา ๓๔ มาตรา ๓๗ และมาตรา ๔๕ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๕๖๐ คณะกรรมการการเลือกตั้งจึงออกระเบียบไว้ ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ระเบียบนี้เรียกว่า “ระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยการคุ้มครองพยาน พ.ศ. ๒๕๖๓”

ข้อ ๒ ระเบียบนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

ข้อ ๓ ในระเบียบนี้

“คณะกรรมการ” หมายความว่า คณะกรรมการการเลือกตั้ง

“กรรมการ” หมายความว่า กรรมการการเลือกตั้ง และหมายความรวมถึงประธานกรรมการการเลือกตั้งด้วย

“กฎหมายเกี่ยวกับการเลือกตั้งและพรรคการเมือง” หมายความว่า กฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร กฎหมายว่าด้วยการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา กฎหมายว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง กฎหมายว่าด้วยพรรคการเมือง กฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น และให้หมายความรวมถึงกฎหมายว่าด้วยการออกเสียงประชามติด้วย

“อันตราย” หมายความว่า อันตรายในชีวิต ร่างกาย อนามัย เสรีภาพ ชื่อเสียง ทรัพย์สิน หรือสิทธิอย่างหนึ่งอย่างใดของพยาน ผู้ให้ข้อมูล หรือผู้ชี้เบาะแส ทั้งก่อน ขณะและหลังมาเป็นพยาน ให้ข้อมูล หรือชี้เบาะแส

“การคุ้มครอง” หมายความว่า การคุ้มครองผู้รับการคุ้มครองมิให้เกิดอันตราย

“พยาน” หมายความว่า บุคคลซึ่งจะมาให้หรือได้ให้ข้อเท็จจริงต่อคณะกรรมการ กรรมการ บุคคลหรือคณะบุคคลที่คณะกรรมการมอบหมาย หรือเปิดความต่อศาลเกี่ยวกับการกระทำความผิดกฎหมายเกี่ยวกับการเลือกตั้งและพรรคการเมือง แต่มิให้หมายความรวมถึงผู้ถูกร้อง ผู้ถูกกล่าวหา หรือจำเลยในคดีอาญาที่อ้างตนเองเป็นพยาน

“ผู้ให้ข้อมูล” หมายความว่า บุคคลซึ่งมิได้เป็นพนักงานหรือลูกจ้างของสำนักงาน ที่ให้ข้อมูลข่าวสารอันเป็นประโยชน์ในการสืบสวนหรือไต่สวนคดีเลือกตั้งและพรรคการเมือง หรือควบคุม กำกับดูแลให้การเลือกตั้งเป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม หรือเป็นไปโดยชอบด้วยกฎหมาย

“ผู้ชี้เบาะแส” หมายความว่า บุคคลซึ่งมิได้เป็นพนักงานหรือลูกจ้างของสำนักงานที่ชี้เบาะแสเกี่ยวกับการกระทำความผิดหรือเที่ยงธรรมในการเลือกตั้ง

“เบาะแส” หมายความว่า ถูทาง ร่องรอย ลาดเลา เค้าเงื่อน ตำแหน่งแห่งที่ซึ่งทราบมาอย่างเลา ๆ พอเป็นรูปเค้า

“ผู้รับการคุ้มครอง” หมายความว่า พยาน ผู้ให้ข้อมูล หรือผู้ชี้เบาะแสที่คณะกรรมการมีคำสั่งให้การคุ้มครอง

“เลขาธิการ” หมายความว่า เลขาธิการคณะกรรมการการเลือกตั้ง

“ผู้อำนวยการ” หมายความว่า ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำจังหวัด

“พนักงาน” หมายความว่า พนักงานของสำนักงานตามระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยการบริหารงานบุคคล

“สำนักงาน” หมายความว่า สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง

“จังหวัด” หมายความว่า รวมถึงกรุงเทพมหานครด้วย

ข้อ ๔ ให้ประธานกรรมการการเลือกตั้งเป็นผู้รักษาการตามระเบียบนี้

กรณีใดที่มีได้กำหนดไว้หรือมีเหตุจำเป็น คณะกรรมการอาจกำหนด ยกเว้น หรือผ่อนผันการปฏิบัติตามความในระเบียบนี้ได้

หมวด ๑

บททั่วไป

ข้อ ๕ การดำเนินการอันเกี่ยวกับการคุ้มครองและที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองตามระเบียบนี้ รวมทั้งการเบิกจ่ายงบประมาณค่าใช้จ่ายในการคุ้มครอง ให้ดำเนินการเป็นความลับ โดยให้คำนิ่งมิให้เกิดอันตรายแก่ผู้รับการคุ้มครอง ข้อมูลและรายละเอียดเกี่ยวกับตัวพยาน ผู้ให้ข้อมูล หรือผู้ชี้เบาะแส พฤติการณ์แห่งคดี และข้อเท็จจริงอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง และให้พยาน ผู้ให้ข้อมูล ผู้ชี้เบาะแส หรือผู้ที่เกี่ยวข้องรู้ข้อเท็จจริงได้แต่เพียงเท่าที่จำเป็น

ข้อ ๖ การมอบหมายหรือสั่งการให้พนักงานหรือเจ้าหน้าที่อื่นของรัฐปฏิบัติหน้าที่หรือดำเนินการให้การคุ้มครองให้กระทำเป็นลายลักษณ์อักษร เว้นแต่ในกรณีจำเป็นหรือเร่งด่วนจะกระทำด้วยวาจาหรือเครื่องมือสื่อสารอื่นก็ได้ แต่ต้องบันทึกการมอบหมายหรือสั่งการดังกล่าวเป็นลายลักษณ์อักษรในทันทีที่สามารถกระทำได้ โดยให้คำนิ่งถึงอำนาจหน้าที่ความรับผิดชอบและขีดความสามารถของพนักงานหรือเจ้าหน้าที่ผู้รับมอบหมาย ความลับ ความรวดเร็ว และการลดขั้นตอนการปฏิบัติงาน

ข้อ ๗ การดำเนินการคุ้มครอง พึงให้เกียรติแก่ผู้รับการคุ้มครอง ใช้วาจาสุภาพ ปฏิบัติต่อบุคคลดังกล่าวอย่างมีอัธยาศัยไมตรี ไม่เลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรม คำนิ่งถึงวัฒนธรรมและประเพณีในท้องถิ่น โดยพิจารณาถึงความเหมาะสมแก่สถานะและสภาพของบุคคลนั้นเป็นสำคัญ อีกทั้งให้พนักงานและเจ้าหน้าที่อื่นของรัฐซึ่งเป็นผู้ดำเนินการคุ้มครองปฏิบัติหน้าที่ด้วยความรอบคอบ รัศม

และเคร่งครัด โดยพึงตระหนักว่าบุคคลดังกล่าวนี้เป็นบุคคลที่มีความสำคัญยิ่งในการพิสูจน์ความจริงในทางอรรถคดี

ข้อ ๘ ให้บุคคลดังต่อไปนี้เป็นผู้มีอำนาจทำการแทนพยาน ผู้ให้ข้อมูล ผู้ชี้เบาะแส หรือผู้รับการคุ้มครองตามที่กำหนดไว้ในระเบียบนี้

(๑) กรณีผู้เยาว์ ให้บิดาหรือมารดา เป็นผู้ที่มีอำนาจทำการแทน เว้นแต่ไม่มีบิดาหรือมารดาหรือบิดาหรือมารดาทำการแทนไม่ได้ ให้ผู้แทนโดยชอบธรรมเป็นผู้มีอำนาจทำการแทน

(๒) กรณีผู้ไร้ความสามารถ ให้ผู้อนุบาลเป็นผู้มีอำนาจทำการแทน

(๓) กรณีผู้เสมือนไร้ความสามารถ ให้ผู้พิทักษ์เป็นผู้มีอำนาจทำการแทน

ข้อ ๙ ในการดำเนินการตามระเบียบนี้ คณะกรรมการอาจมอบหมายให้กรรมการหรือเลขาธิการดำเนินการในเรื่องหนึ่งเรื่องใดได้

หมวด ๒

มาตรการให้การคุ้มครอง

ส่วนที่ ๑

การร้องขอและรายงานเหตุให้มีการคุ้มครอง

ข้อ ๑๐ ในกรณีที่มีเหตุอันควรเชื่อว่าพยาน ผู้ให้ข้อมูล หรือผู้ชี้เบาะแสอาจได้รับอันตรายหรือถูกข่มขู่คุกคามอันเนื่องมาจากการที่จะมาหรือได้มาเป็นพยาน หรือได้มาให้ข้อมูลหรือชี้เบาะแสเมื่อบุคคลดังกล่าวหรือผู้ที่มีอำนาจทำการแทนบุคคลดังกล่าวร้องขอ คณะกรรมการอาจจัดให้บุคคลนั้นได้รับการคุ้มครองตามระเบียบนี้

ข้อ ๑๑ การร้องขอคุ้มครองตามข้อ ๑๐ ให้พยาน ผู้ให้ข้อมูล หรือผู้ชี้เบาะแส หรือผู้ที่มีอำนาจทำการแทนบุคคลดังกล่าว ยื่นคำร้องขอคุ้มครองพร้อมเอกสารหลักฐานด้วยตนเอง ณ สำนักงานหรือสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด ตามแบบ คพ. ๑ เว้นแต่มีเหตุจำเป็นอาจส่งคำร้องขอ ตามแบบ คพ. ๑ พร้อมเอกสารหลักฐานทางไปรษณีย์ หรือมอบอำนาจให้บุคคลอื่นนำคำร้องขอนั้นมายื่นแทนได้

ในกรณีเร่งด่วน พยาน ผู้ให้ข้อมูล หรือผู้ชี้เบาะแส หรือผู้ที่มีอำนาจทำการแทนบุคคลดังกล่าวอาจส่งคำร้องขอทางเครื่องมือสื่อสารอื่นได้ โดยคำร้องขอนี้ต้องระบุชื่อตัว ชื่อสกุล เลขประจำตัวประชาชน และที่อยู่ของพยาน ผู้ให้ข้อมูล หรือผู้ชี้เบาะแส ตลอดจนพฤติการณ์หรือเหตุที่แสดงให้เห็นว่าพยาน ผู้ให้ข้อมูล หรือผู้ชี้เบาะแสอาจได้รับอันตราย กับต้องมีลายมือชื่อหรือระบุชื่อผู้ร้องขอ แล้วแต่กรณี และให้รีบยื่นคำร้องขอ ตามแบบ คพ. ๑ ทันทีที่สามารถกระทำได้

ข้อ ๑๒ เมื่อสำนักงานหรือสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดได้รับคำร้องขอตามข้อ ๑๑ ให้ดำเนินการในเบื้องต้น ดังต่อไปนี้

(๑) ตรวจสอบความถูกต้องของคำร้องขอ

(๒) สอบถามรายละเอียดเพิ่มเติมเพื่อทราบข้อมูลที่แสดงว่าพยาน ผู้ให้ข้อมูล หรือผู้ชี้เบาะแส อาจได้รับอันตราย แล้วจัดทำบันทึกถ้อยคำผู้ร้องขอ ตามแบบ คพ. ๒

(๓) แจ้งให้ผู้ยื่นคำร้องขอทราบถึงสิทธิ เงื่อนไข ผลกระทบ รวมทั้งความรับผิดชอบเนื่องจากการเข้ารับการคุ้มครอง แล้วจัดทำบันทึกแสดงความยินยอมที่จะเข้ารับการคุ้มครองและรับทราบการแจ้งข้อความข้างต้น ตามแบบ คพ. ๓

(๔) ออกใบรับคำร้องขอไว้เป็นหลักฐาน

ในการนี้ สำนักงานหรือสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดอาจให้พนักงานหรือประสานหน่วยงานอื่นของรัฐที่มีหน้าที่รักษาความสงบเรียบร้อยไปสอดส่อง ดูแลพยาน ผู้ให้ข้อมูล หรือผู้ชี้เบาะแสเบื้องต้นเป็นครั้งคราวก็ได้

ข้อ ๑๓ ในการตรวจสอบคำร้องขอตามข้อ ๑๒ หากสำนักงานหรือสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดเห็นว่ายังขาดพยานหลักฐานใด ให้แจ้งผู้ยื่นคำร้องขอส่งเพิ่มเติมให้ครบถ้วน ภายในห้าวัน นับแต่วันที่ได้รับแจ้ง

ในกรณีที่ผู้ยื่นคำร้องขอไม่ยื่นพยานหลักฐานและรายละเอียดเพิ่มเติมภายในกำหนดเวลา ตามวรรคหนึ่ง โดยไม่แจ้งเหตุขัดข้องให้ทราบ ให้สำนักงานหรือสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดรวบรวมพยานหลักฐานเท่าที่มีและจัดทำรายงานเสนอความเห็นต่อคณะกรรมการพิจารณา โดยเร็ว ทั้งนี้ การเสนอในส่วนของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดให้เสนอผ่านสำนักงาน

ข้อ ๑๔ เมื่อตรวจสอบคำร้องขอที่ยื่นตามข้อ ๑๒ หรือที่ยื่นเพิ่มเติมตามข้อ ๑๓ แล้ว ให้สำนักงานหรือสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด จัดทำรายงานเสนอคำร้องขอ ดังกล่าว พร้อมความเห็นต่อคณะกรรมการพิจารณาโดยเร็ว ทั้งนี้ การเสนอในส่วนของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดให้เสนอผ่านสำนักงาน

การเสนอความเห็นตามวรรคหนึ่ง หากมีความเห็นควรให้การคุ้มครอง ให้ระบุวิธีการให้การคุ้มครอง ระยะเวลาการให้การคุ้มครอง กำหนดเงื่อนไขให้พยาน ผู้ให้ข้อมูล หรือผู้ชี้เบาะแสปฏิบัติระหว่าง อยู่ในการคุ้มครอง ผู้ดำเนินการคุ้มครอง และค่าใช้จ่ายในการคุ้มครองมาพร้อมด้วย

ข้อ ๑๕ ในกรณีที่กรรมการ เลขาธิการ ผู้อำนวยการ หรือผู้ที่ได้รับแต่งตั้งจากคณะกรรมการ ให้มีอำนาจในการสืบสวน สอบสวน หรือไต่สวน หรือดำเนินคดี พบเหตุอันควรเชื่อว่าพยานอาจได้รับอันตราย หรือถูกข่มขู่คุกคามอันเนื่องมาจากการที่จะมาหรือได้มาเป็นพยาน คณะกรรมการอาจจัดให้พยานได้รับการคุ้มครองโดยพยานไม่ต้องร้องขอ ทั้งนี้ ต้องได้รับความยินยอมของพยานหรือผู้มีอำนาจทำการแทนพยานด้วย

เมื่อมีการพบเหตุตามวรรคหนึ่ง ให้ผู้พบเหตุดำเนินการ ดังนี้

(๑) กรณีกรรมการพบเหตุ ให้รายงานเหตุนั้นต่อคณะกรรมการ

(๒) กรณีเลขาธิการ หรือผู้อำนวยการพบเหตุ ให้รายงานเหตุนั้นต่อคณะกรรมการ ทั้งนี้ การรายงานในส่วนของผู้อำนวยความสะดวกให้รายงานผ่านสำนักงาน

(๓) กรณีผู้ที่ได้รับแต่งตั้งจากคณะกรรมการให้มีอำนาจในการสืบสวน สอบสวน หรือไต่สวน หรือดำเนินคดีพบเหตุ ให้รายงานเหตุนั้นพร้อมเสนอความเห็นต่อเลขาธิการหรือผู้อำนวยการ แล้วแต่กรณี เพื่อพิจารณาเสนอความเห็นต่อคณะกรรมการ

การรายงานเหตุตามวรรคสอง ต้องระบุชื่อตัว ชื่อสกุล เลขประจำตัวประชาชน และที่อยู่ ของพยาน ตลอดจนพฤติการณ์หรือเหตุที่แสดงให้เห็นว่าพยานอาจได้รับอันตราย พร้อมทั้งมีหลักฐาน ความยินยอมของพยานผู้จะได้รับการคุ้มครองหรือผู้มีอำนาจทำการแทนบุคคลดังกล่าว ตามแบบ คพ. ๔ ประกอบการรายงานนั้นด้วย

การเสนอความเห็นตามวรรคสอง (๒) และ (๓) ให้ระบุวิธีการให้การคุ้มครอง ระยะเวลา การให้การคุ้มครอง กำหนดเงื่อนไขให้พยานปฏิบัติระหว่างอยู่ในการคุ้มครอง ผู้ดำเนินการคุ้มครอง และค่าใช้จ่ายในการคุ้มครองมาพร้อมด้วย

ข้อ ๑๖ ในกรณีมีความจำเป็นเร่งด่วนต้องให้การคุ้มครองพยาน ผู้ให้ข้อมูล หรือผู้ชี้เบาะแส ก่อนที่คณะกรรมการพิจารณามีคำสั่งให้การคุ้มครอง ให้เลขาธิการพิจารณามอบหมายให้พนักงาน หรือ เจ้าหน้าที่อื่นของรัฐดำเนินการให้การคุ้มครองบุคคลดังกล่าวเป็นการชั่วคราวตามความเห็นสมควร และให้ ถือว่าบุคคลที่ได้รับการคุ้มครองเป็นการชั่วคราว เป็นผู้รับการคุ้มครองตามระเบียบนี้จนกว่า คณะกรรมการจะพิจารณามีคำสั่งเป็นอย่างอื่น ทั้งนี้ ให้รายงานการคุ้มครองชั่วคราวมาพร้อมกับการเสนอความเห็นตามข้อ ๑๔ และข้อ ๑๕ เพื่อประกอบการพิจารณาของคณะกรรมการด้วย

เมื่อคณะกรรมการพิจารณามีคำสั่งในภายหลังเป็นประการใด ให้ปฏิบัติตามคำสั่งนั้น ทั้งนี้ ไม่กระทบกระเทือนถึงการอันใดที่ได้กระทำไปตามวรรคหนึ่ง

ส่วนที่ ๒

การพิจารณาให้การคุ้มครอง

ข้อ ๑๗ เมื่อได้รับความเห็นตามข้อ ๑๔ หรือรายงานเหตุอันอาจจัดให้พยานได้รับการคุ้มครองตามข้อ ๑๕ ให้คณะกรรมการพิจารณาว่าสมควรให้การคุ้มครองหรือไม่ แล้วให้สำนักงาน แจ้งคำสั่งพร้อมเหตุผลให้ผู้ร้องขอทราบ

การแจ้งคำสั่งตามวรรคหนึ่ง อาจส่งคำสั่งให้ผู้ร้องขอโดยตรง หรือส่งทางไปรษณีย์ตอบรับ หรือส่งทางเครื่องมือสื่อสารอื่นก็ได้

ในกรณีที่คณะกรรมการพิจารณาไม่ให้การคุ้มครอง ย่อมไม่ตัดสิทธิพยาน ผู้ให้ข้อมูล หรือผู้ชี้เบาะแส หรือผู้มีอำนาจทำการแทนบุคคลดังกล่าวที่จะยื่นคำร้องขอคุ้มครองใหม่

ข้อ ๑๘ การพิจารณาของคณะกรรมการตามข้อ ๑๗ คณะกรรมการอาจให้บุคคลที่เกี่ยวข้อง มาให้ข้อเท็จจริงเพิ่มเติมหรือให้มีการสอบพยานหลักฐานเพิ่มเติมก็ได้

การดำเนินการตามวรรคหนึ่ง คณะกรรมการอาจมอบหมายให้สำนักงาน สำนักงาน คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด บุคคลหรือคณะบุคคลดำเนินการแทนก็ได้

ข้อ ๑๙ คณะกรรมการอาจแต่งตั้งคณะกรรมการกลั่นกรองการให้การคุ้มครองขึ้นมาคณะหนึ่ง เพื่อพิจารณาเสนอความเห็นต่อคณะกรรมการว่าควรให้การคุ้มครองตามคำร้องขอหรือรายงานเหตุนั้น หรือไม่ ก็ได้

คณะกรรมการกลั่นกรองการให้การคุ้มครองมีจำนวนไม่น้อยกว่าห้าคน แต่ไม่เกินเจ็ดคน ประกอบด้วย ประธานกรรมการกลั่นกรองการให้การคุ้มครองและกรรมการกลั่นกรองการให้การคุ้มครอง ซึ่งแต่งตั้งจากบุคคลที่มีความเป็นกลางทางการเมือง และมีความซื่อสัตย์สุจริตเป็นที่ประจักษ์ จากผู้ทรงคุณวุฒิด้านนิติศาสตร์ รัฐศาสตร์ หรือด้านอื่น ๆ ที่เหมาะสม ให้ผู้ซึ่งเลขาธิการมอบหมาย เป็นเลขานุการ และจะให้มีผู้ช่วยเลขานุการด้วยก็ได้ โดยให้มีหน้าที่ในการพิจารณาคำร้องขอคุ้มครอง และรายงานเหตุอันอาจจัดให้พยานได้รับการคุ้มครองที่สำนักงานหรือสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดมีความเห็นแล้ว

การประชุมของคณะกรรมการกลั่นกรองการให้การคุ้มครอง ต้องมีกรรมการกลั่นกรองการให้การคุ้มครองมาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนเท่าที่มีอยู่ จึงจะเป็นองค์ประชุม ให้ประธานกรรมการกลั่นกรองการให้การคุ้มครองเป็นประธานในที่ประชุม ในกรณีที่ประธานกรรมการกลั่นกรองการให้การคุ้มครองไม่มาประชุม หรือไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้กรรมการกลั่นกรองการให้การคุ้มครองที่มาประชุมเลือกกันเองคนหนึ่งทำหน้าที่เป็นประธานในที่ประชุม การลงมติให้ถือเสียงข้างมาก ถ้าคะแนนเสียงเท่ากัน ให้ประธานที่ประชุมออกเสียงเพิ่มได้อีกหนึ่งเสียงเป็นเสียงชี้ขาด โดยให้คณะกรรมการกลั่นกรองการให้การคุ้มครองมีสิทธิได้รับค่าเบี้ยประชุมตามระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยเบี้ยประชุมกรรมการ อนุกรรมการ หรือผู้ทำงาน

ส่วนที่ ๓

วิธีการให้การคุ้มครอง

ข้อ ๒๐ วิธีการให้การคุ้มครอง ต้องดำเนินการคุ้มครองด้วยความรอบคอบให้เหมาะสมแก่ สถานะและสภาพของผู้รับการคุ้มครองและความสำคัญแห่งคดี โดยปฏิบัติอย่างหนึ่งอย่างใด ดังต่อไปนี้

(๑) จัดส่งพนักงานหรือประสานเจ้าหน้าที่อื่นของรัฐไปสอดส่อง ดูแลเพื่อมิให้เกิดอันตรายแก่ ผู้รับการคุ้มครองเป็นครั้งคราวตามความเหมาะสม

(๒) จัดให้อยู่ในอารักขา

(๓) จัดให้อยู่หรือพักอาศัยในสถานที่ที่ปลอดภัย

(๔) ปกปิดมิให้มีการเปิดเผยชื่อตัว ชื่อสกุล ที่อยู่ ภาพ หรือข้อมูลอย่างอื่นที่สามารถระบุตัว ผู้รับการคุ้มครองได้

(๕) จัดให้มีการติดต่อ สอบถามความเป็นอยู่ หรือตรวจสถานที่ที่อยู่หรือที่พักอาศัย อย่างสม่ำเสมอ รวมทั้งการอำนวยความสะดวกให้ผู้รับการคุ้มครองได้รับการติดต่อจากญาติและบุคคล ที่ต้องการ ทั้งนี้ ภายใต้วิธีการที่ผู้ดำเนินการคุ้มครองกำหนด

(๖) ในกรณีจำเป็นให้ประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อดำเนินการเปลี่ยนชื่อตัว ชื่อสกุล และหลักฐานทางทะเบียนที่สามารถระบุตัวผู้รับการคุ้มครอง รวมทั้งการดำเนินการเพื่อกลับคืน สถานะเดิมตามคำขอของผู้รับการคุ้มครองด้วย

(๗) ดำเนินการเพื่อให้มีอาชีพหรือให้มีการศึกษาอบรม หรือดำเนินการใดเพื่อให้ผู้รับ การคุ้มครองสามารถดำรงชีพอยู่ได้ตามที่เหมาะสม

(๘) ช่วยเหลือในการเรียกร้องสิทธิที่ผู้รับการคุ้มครองพึงได้รับ

(๙) วิธีการอื่นใดที่คณะกรรมการเห็นสมควร

ข้อ ๒๑ การดำเนินการคุ้มครองตามระเบียบนี้ คณะกรรมการอาจขอความร่วมมือไปยัง สำนักงานตำรวจแห่งชาติและหน่วยงานอื่นของรัฐเพื่อขอรับการสนับสนุนเจ้าหน้าที่ เครื่องมือ หรือ การอื่นใดอันเกี่ยวกับการคุ้มครอง

การปฏิบัติงานตามระเบียบนี้ ให้สำนักงานติดตามประเมินผลและรายงานให้คณะกรรมการทราบ ทุกสามเดือน

ข้อ ๒๒ เมื่อคณะกรรมการมีคำสั่งให้คุ้มครองพยาน ผู้ให้ข้อมูล หรือผู้ชี้เบาะแสใดแล้ว ให้แต่งตั้งและมอบหมายผู้ดำเนินการคุ้มครองเพื่อดำเนินการให้การคุ้มครองแก่ผู้รับการคุ้มครอง โดยการแต่งตั้งผู้ดำเนินการคุ้มครอง ให้แต่งตั้งจากพนักงาน หรือกรณีจำเป็นและเพื่อประโยชน์ ในการคุ้มครองอาจแต่งตั้งเจ้าหน้าที่อื่นของรัฐร่วมเป็นผู้ดำเนินการคุ้มครองกับพนักงาน หรือมาเป็นผู้ดำเนินการคุ้มครองก็ได้ ทั้งนี้ การปฏิบัติหน้าที่ของผู้ดำเนินการคุ้มครองให้อยู่ภายใต้การกำกับดูแล ของสำนักงาน แล้วให้สำนักงานดำเนินการ ดังต่อไปนี้

(๑) จัดให้ผู้รับการคุ้มครองให้ความยินยอมรับการคุ้มครอง ตามแบบ คพ. ๕ ก่อนที่จะ ดำเนินการให้การคุ้มครอง

(๒) จัดทำคำสั่งแต่งตั้งผู้ดำเนินการคุ้มครอง

ข้อ ๒๓ เมื่อมีคำสั่งแต่งตั้งตามข้อ ๒๒ แล้ว ให้สำนักงานหรือหน่วยงานต้นสังกัดของ เจ้าหน้าที่อื่นของรัฐแจ้งให้พนักงานหรือเจ้าหน้าที่ที่ได้รับแต่งตั้งนั้นดำเนินการให้การคุ้มครองตามคำสั่ง ในทันที แล้วรายงานผลการคุ้มครองให้คณะกรรมการทราบตามระยะเวลาที่กำหนด

ข้อ ๒๔ ในระหว่างให้การคุ้มครอง หากพบเหตุการณ์เกี่ยวกับความปลอดภัยหรือเหตุอันตราย ของผู้รับการคุ้มครองเปลี่ยนแปลงไป ทำให้วิธีการให้การคุ้มครองตามข้อ ๒๐ หรือพนักงานหรือ เจ้าหน้าที่อื่นของรัฐที่มีหน้าที่ดำเนินการคุ้มครอง ไม่เหมาะสมหรือไม่อาจให้การคุ้มครองต่อไปได้ ผู้รับการคุ้มครองหรือผู้มีอำนาจทำการแทนบุคคลดังกล่าวอาจร้องขอเป็นหนังสือ หรือผู้ที่มีหน้าที่

ดำเนินการคุ้มครองอาชญากรรมเพื่อขอเปลี่ยนผู้ดำเนินการคุ้มครอง หรือเปลี่ยนวิธีการให้การคุ้มครอง ทั้งหมดหรือบางส่วนต่อคณะกรรมการเพื่อพิจารณาสิ่งที่เห็นสมควร

การรายงานขอเปลี่ยนผู้ดำเนินการคุ้มครอง หรือเปลี่ยนวิธีการให้การคุ้มครองของผู้ที่มีหน้าที่ดำเนินการคุ้มครองตามวรรคหนึ่ง จะต้องได้รับความยินยอมเป็นลายลักษณ์อักษรจากผู้รับการคุ้มครอง หรือผู้มีอำนาจทำการแทนบุคคลดังกล่าว

หมวด ๓

ค่าใช้จ่ายในการคุ้มครอง

ข้อ ๒๕ เมื่อพนักงานหรือเจ้าหน้าที่อื่นของรัฐได้ดำเนินการให้การคุ้มครองแก่ผู้รับการคุ้มครอง ตามที่ได้รับคำสั่งมอบหมายแล้ว ให้มีสิทธิได้รับค่าใช้จ่ายตามอัตราที่กำหนดไว้ในบัญชีท้ายระเบียบนี้

ในกรณีที่พนักงานหรือเจ้าหน้าที่อื่นของรัฐได้ดำเนินการให้การคุ้มครองเป็นการชั่วคราว ตามข้อ ๑๖ แล้ว ให้มีสิทธิได้รับค่าใช้จ่ายเช่นเดียวกับวรรคหนึ่ง

ข้อ ๒๖ ให้การดำเนินการอันเกี่ยวกับการเบิกจ่ายค่าใช้จ่ายตามระเบียบนี้เป็นความลับและให้ การตรวจสอบการเบิกจ่ายค่าใช้จ่ายดังกล่าวกระทำได้แต่พนักงานเจ้าหน้าที่ที่สามารถเข้าถึงชั้นความลับได้ เท่านั้น

หมวด ๔

การสิ้นสุดการให้การคุ้มครอง

ข้อ ๒๗ การให้การคุ้มครองสิ้นสุดลงเมื่อมีเหตุอย่างหนึ่งอย่างใด ดังต่อไปนี้

(๑) ผู้รับการคุ้มครองตาย

(๒) ผู้รับการคุ้มครองหรือผู้มีอำนาจทำการแทนบุคคลดังกล่าวร้องขอเป็นลายลักษณ์อักษร ให้ยุติการคุ้มครอง

(๓) ผู้รับการคุ้มครองฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขที่กำหนดโดยไม่มีเหตุอันสมควร

(๔) พหุติการณ์เกี่ยวกับความปลอดภัยหรือเหตุอันตรายของผู้รับการคุ้มครองเปลี่ยนแปลงไป และกรณีไม่มีความจำเป็นจะต้องให้การคุ้มครองอีกต่อไป

(๕) ผู้รับการคุ้มครองไม่มาหรือมาแต่ไม่ให้ถ้อยคำหรือไม่เบิกความโดยไม่มีเหตุอันสมควร หรือ กลับคำให้การ ซึ่งอาจทำให้เกิดความเสียหายแก่การสืบสวน สอบสวน หรือไต่สวน หรือการดำเนินคดี ในศาล

(๖) ศาลมีคำพิพากษาถึงที่สุดให้ลงโทษผู้รับการคุ้มครองในความผิดฐานแจ้งข้อความอันเป็นเท็จ ความผิดฐานเบิกความอันเป็นเท็จในการพิจารณาคดีต่อศาล หรือความผิดฐานทำพยานหลักฐาน อันเป็นเท็จในคดีที่ผู้นั้นเป็นพยาน แล้วแต่กรณี

(๗) เมื่อมีกรณีอื่นใดที่คณะกรรมการเห็นสมควรให้การคุ้มครองสิ้นสุดลง

ข้อ ๒๘ เมื่อมีเหตุตามข้อ ๒๗ (๑) และ (๒) ให้ถือว่าการให้การคุ้มครองสิ้นสุดลงทันที และให้สำนักงานรายงานคณะกรรมการทราบ สำหรับกรณีมีเหตุตามข้อ ๒๗ (๓) ถึง (๖) ให้สำนักงานเสนอความเห็นต่อคณะกรรมการโดยเร็ว เพื่อพิจารณามีคำสั่งให้สิ้นสุดการให้การคุ้มครอง

ภายหลังที่การคุ้มครองสิ้นสุดลง เมื่อมีเหตุอันควรเชื่อว่าผู้ที่เคยได้รับการคุ้มครองนั้นอาจได้รับอันตราย หรือถูกคุกคามอันเกิดจากเหตุเดิมที่เคยได้รับการคุ้มครอง คณะกรรมการอาจจัดให้บุคคลนั้น ในฐานะพยาน ผู้ให้ข้อมูล หรือผู้ชี้เบาะแสได้รับการคุ้มครองอีกครั้งก็ได้

ข้อ ๒๙ เมื่อมีคำสั่งให้สิ้นสุดการให้การคุ้มครอง ให้สำนักงานมีหนังสือแจ้งให้ผู้รับ การคุ้มครองทราบโดยเร็ว

ข้อ ๓๐ กรณีที่การให้การคุ้มครองสิ้นสุดลงตามข้อ ๒๗ (๓) (๕) และ (๖) ให้ผู้รับ การคุ้มครองคืนหรือชดใช้ค่าใช้จ่ายในการคุ้มครองตามข้อ ๒๔ ที่สำนักงานได้จ่ายไปจริงภายใน สามสิบวัน นับแต่วันที่รับคำสั่งจากสำนักงาน

หากผู้รับการคุ้มครองไม่คืนหรือชดใช้ค่าใช้จ่ายตามวรรคหนึ่ง ให้สำนักงานดำเนินการฟ้องร้อง เรียกค่าใช้จ่ายดังกล่าวคืน

หมวด ๕

การช่วยเหลือผู้รับการคุ้มครองที่ถูกดำเนินคดี

ข้อ ๓๑ ในกรณีที่ผู้รับการคุ้มครองถูกดำเนินคดีหรือถูกฟ้องทั้งทางแพ่งและทางอาญา อันเนื่องมาจากการได้มาเป็นพยาน ผู้ให้ข้อมูล หรือผู้ชี้เบาะแส ผู้รับการคุ้มครองมีสิทธิได้รับความช่วยเหลือในการดำเนินคดีตามสมควร เว้นแต่มีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าผู้รับการคุ้มครองผู้นั้นได้กระทำการ โดยมิชอบ ทำให้เกิดความเสียหายแก่คดี

ข้อ ๓๒ ผู้รับการคุ้มครองหรือผู้มีอำนาจทำการแทน ต้องยื่นคำขอรับความช่วยเหลือ พร้อมเอกสารหลักฐานต่อสำนักงานหรือสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด ตามแบบ คพ. ๖ ทั้งนี้ หากผู้รับการคุ้มครองหรือผู้มีอำนาจทำการแทนอยู่ระหว่างถูกควบคุมตัวหรือถูกคุมขัง อาจมอบหมายให้บุคคลอื่นที่บรรลุนิติภาวะยื่นคำขอรับความช่วยเหลือแทนก็ได้

การให้ความช่วยเหลือในการถูกดำเนินคดีให้ยุติลงเมื่อพนักงานอัยการเป็นโจทก์ฟ้องผู้รับ การคุ้มครองในคดีดังกล่าว เว้นแต่คณะกรรมการจะเห็นเป็นอย่างอื่น

ข้อ ๓๓ เมื่อได้รับคำขอตามข้อ ๓๒ ให้สำนักงานหรือสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง ประจำจังหวัด แล้วแต่กรณี ตรวจสอบคำขอและข้อเท็จจริง เพื่อเสนอเลขาธิการพิจารณาการอนุมัติ ให้ความช่วยเหลือในการถูกดำเนินคดีโดยเร็ว

ข้อ ๓๔ เมื่อเลขาธิการมีคำสั่งอนุมัติให้ความช่วยเหลือในการถูกดำเนินคดีแล้ว ให้นำระเบียบ คณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยการช่วยเหลือบุคคลซึ่งถูกดำเนินคดีเนื่องจากการปฏิบัติงานตามหน้าที่

ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการการดำเนินการในการให้ความช่วยเหลือ รวมถึงค่าใช้จ่ายในการดำเนินคดีมาใช้บังคับโดยอนุโลม

บทเฉพาะกาล

ข้อ ๓๕ ในวาระเริ่มแรก ให้สำนักงานมอบหมายให้สำนักหนึ่งสำนักใดทำหน้าที่เป็นส่วนงานคุ้มครองพยานไปพลางก่อน โดยมีหน้าที่และอำนาจ ดังนี้

- (๑) เป็นหน่วยงานธุรการเกี่ยวกับการคุ้มครองพยาน
- (๒) ให้การคุ้มครองแก่ผู้รับการคุ้มครอง
- (๓) ประสานงาน สนับสนุนและปฏิบัติงานร่วมกับเจ้าหน้าที่อื่นของรัฐหรือหน่วยงานอื่นเกี่ยวกับการคุ้มครองพยาน

(๔) จัดทำคำของบประมาณเกี่ยวกับค่าใช้จ่ายในการคุ้มครอง และค่าใช้จ่ายในการช่วยเหลือผู้รับการคุ้มครองที่ถูกดำเนินคดี รวมทั้งพิจารณาจัดหาวัสดุอุปกรณ์ ยานพาหนะ เครื่องมือ เทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้ในการคุ้มครอง การฝึกอบรม พัฒนาและปรับปรุงยุทธวิธีในการให้การคุ้มครอง และการจัดทำคำของบประมาณเพื่อดำเนินการดังกล่าวด้วย

- (๕) พัฒนาระบบและมาตรการคุ้มครอง ให้เป็นไปตามที่กฎหมายกำหนด
- (๖) เสนอแนะการปรับปรุงกฎหมาย กฎ ระเบียบ ตลอดจนมาตรการต่าง ๆ ในการคุ้มครอง
- (๗) รวบรวม ติดตามและประเมินผลการดำเนินการคุ้มครองรายงานให้คณะกรรมการทราบ
- (๘) ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่คณะกรรมการมอบหมาย

ประกาศ ณ วันที่ ๑๑ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๖๓

อิทธิพร บุญประคอง

ประธานกรรมการการเลือกตั้ง

บัญชีอัตราค่าใช้จ่ายในการคุ้มครอง

ค่าใช้จ่ายในการคุ้มครอง	อัตราการเบิกจ่าย
<p>ก. สำหรับผู้รับการคุ้มครอง</p> <p>(๑) ค่าที่พักอาศัยอันเนื่องมาจากการคุ้มครอง</p> <p>(๒) ค่ามัดจำที่ที่พักอาศัย ค่าเช่าล่วงหน้า และค่าประกันความเสียหาย</p> <p>(๓) ค่าใช้จ่ายในการย้ายที่อยู่อาศัย เช่น ค่าเช่ารถบรรทุกขนย้าย ค่าน้ำมันเชื้อเพลิง ค่าเรือถอน เป็นต้น หรือจัดหาที่พักอันเหมาะสม</p> <p>(๔) ค่าสาธารณูปโภค เช่น ค่าไฟฟ้า ค่าน้ำประปา ค่าส่วนกลาง เป็นต้น</p> <p>(๕) ค่าวัสดุและอุปกรณ์ เเท่าที่จำเป็นและสมควรตามฐานานุรูป เพื่ออำนวยความสะดวกในการใช้ชีวิตประจำวัน เช่น โทรทัศน์ พัดลม หม้อหุงข้าว กระทะ หมอน เครื่องนุ่งห่ม เป็นต้น</p> <p>(๖) ค่าอาหาร เครื่องดื่ม</p> <p>(๗) ค่าเลี้ยงชีพที่สมควรอันเนื่องมาจากการขาดประโยชน์ทำมาหาได้</p> <p>(๘) ค่าใช้จ่ายในการดำเนินการเพื่อให้ผู้รับการคุ้มครองมีอาชีพ หรือให้มีการศึกษาอบรม หรือดำเนินการใดเพื่อให้ผู้รับการคุ้มครองสามารถดำรงชีพอยู่ได้ตามที่เหมาะสม</p>	<ul style="list-style-type: none"> - เเท่าที่จ่ายจริงแต่ไม่เกินห้องละ ๘๐๐ บาท/ วัน - เหม่าจ่ายไม่เกินคนละ ๓๐๐ บาท/ วัน - ที่พักอาศัยระยะยาวเบิกได้เท่าที่จ่ายจริง คนละไม่เกิน ๒๑,๐๐๐ บาท/ เดือน <p style="text-align: center;">เท่าที่จ่ายจริง และเมื่อเสร็จสิ้นภารกิจให้นำค่าใช้จ่ายส่งคืนสำนักงาน</p> <p style="text-align: center;">เท่าที่จ่ายจริง</p> <p style="text-align: center;">เท่าที่จ่ายจริง</p> <p style="text-align: center;">เท่าที่จ่ายจริง และเมื่อเสร็จสิ้นภารกิจให้นำวัสดุและอุปกรณ์ดังกล่าวมาเก็บรักษาไว้ที่หน่วยงาน เว้นแต่วัสดุและอุปกรณ์นั้นจะเสื่อมหรือสิ้นสภาพ</p> <p style="text-align: center;">คนละ ๒๐๐ บาท/ วัน</p> <p>ค่าจ้างขั้นต่ำในท้องที่จังหวัดที่ประกอบการงาน ณ วันที่ไม่สามารถประกอบการงานได้ตามปกติ</p> <p style="text-align: center;">เท่าที่จ่ายจริง</p>

ค่าใช้จ่ายในการคุ้มครอง	อัตราการเบิกจ่าย
(๙) ทุนดำรงชีพที่เหมาะสม กรณีผู้รับการคุ้มครองต้องเริ่มต้นชีวิตใหม่ ภายหลังจากการคุ้มครอง โดยให้คณะกรรมการพิจารณาเป็นรายกรณี	ไม่เกิน ๕๐๐,๐๐๐ บาท
(๑๐) ค่ารักษาพยาบาล	เท่าที่จ่ายจริง
(๑๑) ค่าใช้จ่ายในการพบนักจิตวิทยา	เท่าที่จ่ายจริง
(๑๒) ค่าดำเนินกิจกรรม หรือการสนทนาการเพื่อลดภาวะตึงเครียด ความวิตกกังวลของผู้รับการคุ้มครอง	เท่าที่จ่ายจริง
(๑๓) ค่าโดยสารรถยนต์ เครื่องบิน เรือโดยสาร รถรับจ้าง หรือพาหนะอื่นใด ให้คำนึงถึงความเหมาะสมและความปลอดภัยของผู้รับการคุ้มครองเป็นหลัก	เท่าที่จ่ายจริง
ข. สำหรับพนักงานและเจ้าหน้าที่อื่นของรัฐผู้ดำเนินการคุ้มครอง	
(๑) ค่าที่พักอาศัยอันเนื่องมาจากการคุ้มครอง	<ul style="list-style-type: none"> - เท่าที่จ่ายจริงแต่ไม่เกินห้องละ ๘๐๐ บาท/ วัน - เหม่าจ่ายไม่เกินคนละ ๗๐๐ บาท/ วัน - ที่พักอาศัยระยะยาวเบิกได้เท่าที่จ่ายจริง คนละไม่เกิน ๒๑,๐๐๐ บาท/ เดือน
(๒) ค่าดำเนินการของพนักงานและเจ้าหน้าที่อื่นของรัฐผู้ดำเนินการคุ้มครองที่ต้องใช้ระยะเวลาไม่ต่ำกว่าสิบสองชั่วโมง	เหม่าจ่ายคนละ ๓๐๐ บาท/ วัน
(๓) ค่าใช้จ่ายในกรณีที่ต้องจัดให้มีการปกปิดมิให้เปิดเผยชื่อตัว ชื่อสกุล ที่อยู่ ภาพ หรือข้อมูลอื่นที่สามารถระบุตัวผู้รับการคุ้มครองได้	เท่าที่จ่ายจริง

ค่าใช้จ่ายในการคุ้มครอง	อัตราการเบิกจ่าย
(๔) ค่าใช้จ่ายในการประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อดำเนินการเปลี่ยนชื่อตัว ชื่อสกุล และหลักฐานทางทะเบียนที่สามารถระบุตัวผู้รับการคุ้มครอง รวมทั้งการดำเนินการเพื่อกลับคืนสู่ฐานะเดิมตามคำขอของผู้รับการคุ้มครอง	เท่าที่จ่ายจริง
(๕) ค่าใช้จ่ายในการช่วยเหลือเรียกร้องสิทธิที่ผู้รับการคุ้มครองพึงได้รับ	เท่าที่จ่ายจริง
(๖) ค่าติดตั้งอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ เช่น กล้องวงจรปิด เครื่องติดตามแบบพกพา เป็นต้น	เท่าที่จ่ายจริง
(๗) ค่าโดยสารรถยนต์ เครื่องบิน เรือโดยสาร รถรับจ้าง หรือพาหนะอื่นใด ในการเดินทางไปปฏิบัติภารกิจ ให้คำนึงถึงความเหมาะสมและความปลอดภัยของผู้รับการคุ้มครองเป็นหลัก	เท่าที่จ่ายจริง
(๘) ค่าใช้จ่ายในการพบนักจิตวิทยา	เท่าที่จ่ายจริง
(๙) ค่าใช้จ่ายในการดำเนินการอื่นใดสำหรับพนักงานและเจ้าหน้าที่อื่นของรัฐผู้ดำเนินการคุ้มครองในการปฏิบัติหน้าที่คุ้มครอง	เท่าที่จ่ายจริง
(๑๐) ค่าใช้จ่ายสำหรับชดเชยความเสียหายต่อบุคคลทรัพย์สินของบุคคลอื่น หรือทรัพย์สินของหน่วยงานอื่น ซึ่งเกิดจากการปฏิบัติหน้าที่ในการคุ้มครอง	เท่าที่จ่ายจริง
(๑๑) ค่าใช้จ่ายในการดำเนินการอื่นใดให้ผู้รับการคุ้มครองได้รับการคุ้มครองตามที่เห็นสมควร	เท่าที่จ่ายจริง

ในการขอรับการคุ้มครองครั้งนี้ ข้าพเจ้าทราบว่า หากปรากฏในภายหลังว่าผู้รับการคุ้มครองฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขที่กำหนดโดยไม่มีเหตุอันสมควร หรือผู้รับการคุ้มครองไม่มาหรือมาแต่ไม่ให้ถ้อยคำหรือไม่เปิดเผยความโดยไม่มีเหตุอันสมควร หรือกลับคำให้การ ซึ่งอาจทำให้เกิดความเสียหายแก่การสืบสวน สอบสวน หรือไต่สวน หรือการดำเนินคดีในชั้นศาล หรือศาลมีคำพิพากษาถึงที่สุดให้ลงโทษผู้รับการคุ้มครองในความผิดฐานแจ้งข้อความอันเป็นเท็จ ความผิดฐานเปิดเผยความอันเป็นเท็จในการพิจารณาคดีต่อศาล หรือความผิดฐานทำพยานหลักฐานอันเป็นเท็จในคดีที่บุคคลนั้นเป็นพยาน แล้วแต่กรณี ข้าพเจ้าต้องคืนหรือชดใช้ค่าใช้จ่ายในการคุ้มครองตามที่สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งได้จ่ายไปจริงภายใน ๓๐ วัน นับแต่วันที่ได้รับคำสั่งจากสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง

ข้าพเจ้ายินยอมอยู่ภายใต้มาตรการคุ้มครองที่คณะกรรมการการเลือกตั้งหรือสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งเห็นสมควรจัดให้การคุ้มครอง โดยไม่มีเงื่อนไขใดๆ ทั้งสิ้น

ข้าพเจ้าขอรับรองว่าสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งมิได้ทำหรือจัดทำกรใดๆ ซึ่งเป็นการล่อลวง ชูเชิญ หรือให้สัญญาเพื่อจูงใจให้ข้าพเจ้าให้ถ้อยคำใดๆ และข้าพเจ้าขอรับรองว่าเป็นการบันทึกถ้อยคำที่ถูกต้อง จึงลงลายมือชื่อไว้เป็นหลักฐาน

ลงชื่อ ..... ผู้ร้องขอ   ลงชื่อ ..... ผู้รับคำร้องขอ
(.....)   (.....)

วันที่ ..... เดือน ..... พ.ศ. ....   ตำแหน่ง .....
วันที่ ..... เดือน ..... พ.ศ. ....

เขียนที่ .....
วันที่ ..... เดือน ..... พ.ศ. ....

บันทึกถ้อยคำประกอบการร้องขอคุ้มครอง

ข้าพเจ้า (นาย/นาง/นางสาว) ..... นามสกุล .....

เลขประจำตัวประชาชน ..... เกิดวันที่ ..... เดือน ..... พ.ศ. ....

อายุ ..... ปี สัญชาติ ..... ศาสนา ..... สถานภาพ ..... อาชีพ .....

ชื่อบิดา ..... ชื่อมารดา .....

ที่อยู่ตามภูมิลำเนาเลขที่ ..... ซอย ..... ถนน ..... หมู่ที่ .....

แขวง/ตำบล ..... เขต/อำเภอ ..... จังหวัด .....

ที่อยู่ปัจจุบันเลขที่ ..... ซอย ..... ถนน ..... หมู่ที่ .....

แขวง/ตำบล ..... เขต/อำเภอ ..... จังหวัด .....

โทรศัพท์ ..... โทรศัพท์มือถือ ..... โทรสาร .....

สถานที่ทำงาน ..... โทรศัพท์ .....

e-mail .....

บุคคลที่สามารถติดต่อได้ (นาย/นาง/นางสาว) ..... นามสกุล .....

มีความสัมพันธ์กับข้าพเจ้าเป็น .....

ที่อยู่ตามภูมิลำเนาเลขที่ ..... ซอย ..... ถนน ..... หมู่ที่ .....

แขวง/ตำบล ..... เขต/อำเภอ ..... จังหวัด .....

ที่อยู่ปัจจุบันเลขที่ ..... ซอย ..... ถนน ..... หมู่ที่ .....

แขวง/ตำบล ..... เขต/อำเภอ ..... จังหวัด .....

โทรศัพท์ ..... โทรศัพท์มือถือ ..... โทรสาร .....

สถานที่ทำงาน ..... โทรศัพท์ .....

e-mail .....

ขอให้ถ้อยคำประกอบการร้องขอคุ้มครอง เลขที่ ..... วันที่ ..... ในฐานะเป็น

- พยาน/ ผู้ให้ข้อมูล/ ผู้ชี้เบาะแส
- ผู้มีอำนาจทำการแทน
- ผู้รับมอบอำนาจนำคำร้องขอมายื่นแทน

ลงชื่อ ..... ผู้ให้ถ้อยคำ ..... ลงชื่อ ..... พนักงาน/ เจ้าหน้าที่
(.....) (.....)

เขียนที่ .....
วันที่ ..... เดือน ..... พ.ศ. ....

บันทึกความยินยอม และการรับทราบสิทธิและเงื่อนไขการคุ้มครอง (ประกอบคำร้องขอคุ้มครอง)

ตามที่ข้าพเจ้า (นาย/นาง/นางสาว) ..... นามสกุล .....
เลขประจำตัวประชาชน ..... ได้ยื่นคำร้องขอคุ้มครอง ณ สนง.กกต./ สนง.กกต.กทท./
สนง.กกต.จว. .... ตามคำร้องเลขที่ ..... เมื่อวันที่ ..... เดือน ..... พ.ศ. .... นั้น

- ข้าพเจ้าในฐานะเป็น
- พยาน/ ผู้ให้ข้อมูล/ ผู้ชี้เบาะแส ในคดี .....
- .....
- ผู้มีอำนาจทำการแทน (นาย/นาง/นางสาว) ..... นามสกุล .....
เลขประจำตัวประชาชน ..... ซึ่งเป็นพยาน/ ผู้ให้ข้อมูล/ ผู้ชี้เบาะแส ในคดี .....
- .....

ตกลงยินยอมรับการคุ้มครองตามมาตราคุ้มครองที่คณะกรรมการการเลือกตั้ง หรือสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งเห็นสมควร
จัดให้การคุ้มครอง โดยข้าพเจ้ารับทราบสิทธิที่พึงจะได้รับเมื่อเข้ารับการคุ้มครองตามกฎหมาย และยินยอมปฏิบัติตามหลักเกณฑ์
วิธีการ และเงื่อนไขของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง ดังต่อไปนี้

- ๑) ข้าพเจ้าได้รับทราบสิทธิที่พึงจะได้รับตามระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยการคุ้มครองพยาน พ.ศ. ๒๕๖๓
- ๒) ข้าพเจ้าจะปฏิบัติตามและให้ความร่วมมือ รวมทั้งเชื่อฟังคำแนะนำของพนักงานและเจ้าหน้าที่ผู้ดำเนินการคุ้มครอง
ข้าพเจ้า ในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับความปลอดภัย และเรื่องอื่นๆ ที่อาจทำให้เกิดความเสียหายแก่ตัวของข้าพเจ้าและผู้เกี่ยวข้อง
อย่างเคร่งครัด
- ๓) ข้าพเจ้ายินยอมจะงดใช้โทรศัพท์หรือเครื่องมือสื่อสารอื่นใด และยินยอมจะมอบโทรศัพท์หรือเครื่องมือสื่อสารให้กับ
พนักงานและเจ้าหน้าที่ผู้ดำเนินการคุ้มครองข้าพเจ้า
- ๔) ข้าพเจ้าจะไม่ทำให้เกิดความเสียหายต่อความมั่นคงปลอดภัยของตนเองและพนักงานและเจ้าหน้าที่ผู้ดำเนินการคุ้มครองข้าพเจ้า
- ๕) ในกรณีที่มีความจำเป็น ข้าพเจ้ายินยอมให้พนักงานและเจ้าหน้าที่ผู้ดำเนินการคุ้มครองข้าพเจ้าจัดให้ข้าพเจ้าอยู่ใน
สถานที่ที่ปลอดภัยหรือมีการปกปิดมิให้มีการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับข้าพเจ้า ตามความเหมาะสมแก่สถานะและสภาพของข้าพเจ้า
และลักษณะของคดี
- ๖) ระหว่างอยู่ในการคุ้มครอง หากข้าพเจ้าก่ออาชญากรรมใดๆ ข้าพเจ้าจะถูกฟ้องร้องดำเนินคดีและถูกยกเลิกการคุ้มครองทันที
- ๗) ข้าพเจ้ายอมรับว่าหากไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขที่กำหนดข้างต้น ข้าพเจ้ายินยอมให้คณะกรรมการการเลือกตั้งมีสิทธิ
จะยกเลิกการคุ้มครองข้าพเจ้าทันที
- ๘) หากการให้การคุ้มครองสิ้นสุดลงเพราะเหตุตามข้อ ๒๗ (๓) (๕) และ (๖) ของระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้ง
ว่าด้วยการคุ้มครองพยาน พ.ศ. ๒๕๖๓ ข้าพเจ้ายินยอมให้สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งเรียกให้คืนหรือชดใช้ค่าใช้จ่ายที่ได้จ่าย
ไปจริงในการคุ้มครอง

ข้าพเจ้าได้อ่านและเข้าใจข้อความดังกล่าวข้างต้นแล้ว จึงลงลายมือชื่อไว้เป็นหลักฐาน

ลงชื่อ ..... ผู้ให้ความยินยอม   ลงชื่อ ..... ผู้บันทึก
(.....)   (.....)
ตำแหน่ง .....

เขียนที่ .....
วันที่ ..... เดือน ..... พ.ศ. ....

**บันทึกความยินยอม และการรับทราบสิทธิและเงื่อนไขการคุ้มครอง
(ประกอบการรายงานเหตุเพื่อพิจารณาให้การคุ้มครอง)**

ตามที่ ปจ.กกต./ กกต. สนง.กกต. สนง.กกต.กทม. สนง.กกต.จว. ....
ได้รายงานเหตุต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งเพื่อพิจารณาให้การคุ้มครอง นั้น

ข้าพเจ้า (นาย/นาง/นางสาว) ..... นามสกุล .....

เลขประจำตัวประชาชน ..... ในฐานะเป็น

พยาน ในคดี .....

ผู้มีอำนาจทำการแทน (นาย/นาง/นางสาว) ..... นามสกุล .....

เลขประจำตัวประชาชน ..... ซึ่งเป็นพยาน ในคดี .....

ตกลงยินยอมรับการคุ้มครองตามมาตราการคุ้มครองที่คณะกรรมการการเลือกตั้ง หรือสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งเห็นสมควร
จัดให้การคุ้มครอง โดยข้าพเจ้ารับทราบสิทธิที่พึงจะได้รับเมื่อเข้ารับการคุ้มครองตามกฎหมาย และยินยอมปฏิบัติตามหลักเกณฑ์
วิธีการ และเงื่อนไขของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง ดังต่อไปนี้

๑) ข้าพเจ้าได้รับทราบสิทธิที่พึงจะได้รับตามระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยการคุ้มครองพยาน พ.ศ. ๒๕๖๓

๒) ข้าพเจ้าจะปฏิบัติตามและให้ความร่วมมือ รวมทั้งเชื่อฟังคำแนะนำของพนักงานและเจ้าหน้าที่ผู้ดำเนินการคุ้มครอง
ข้าพเจ้า ในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับความปลอดภัย และเรื่องอื่นๆ ที่อาจทำให้เกิดความเสียหายแก่ตัวของข้าพเจ้าและผู้เกี่ยวข้อง
อย่างเคร่งครัด

๓) ข้าพเจ้ายินยอมจะงดใช้โทรศัพท์หรือเครื่องมือสื่อสารอื่นใด และยินยอมจะมอบโทรศัพท์หรือเครื่องมือสื่อสารให้กับ
พนักงานและเจ้าหน้าที่ผู้ดำเนินการคุ้มครองข้าพเจ้า

๔) ข้าพเจ้าจะไม่ทำให้เกิดความเสียหายต่อความมั่นคงปลอดภัยของตนเองและพนักงานและเจ้าหน้าที่ผู้ดำเนินการคุ้มครองข้าพเจ้า

๕) ในกรณีที่มีความจำเป็น ข้าพเจ้ายินยอมให้พนักงานและเจ้าหน้าที่ผู้ดำเนินการคุ้มครองข้าพเจ้าจัดให้ข้าพเจ้าอยู่ใน
สถานที่ที่ปลอดภัยหรือมีการปกปิดมิให้มีการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับข้าพเจ้า ตามความเหมาะสมแก่สถานะและสภาพของข้าพเจ้า
และลักษณะของคดี

๖) ระหว่างอยู่ในการคุ้มครอง หากข้าพเจ้าก่ออาชญากรรมใดๆ ข้าพเจ้าจะถูกฟ้องร้องดำเนินคดีและถูกยกเลิกการคุ้มครองทันที

๗) ข้าพเจ้ายอมรับว่าหากไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขที่กำหนดข้างต้น ข้าพเจ้ายินยอมให้คณะกรรมการการเลือกตั้งมีสิทธิ
จะยกเลิกการคุ้มครองข้าพเจ้าทันที

๘) หากการให้การคุ้มครองสิ้นสุดลงเพราะเหตุตามข้อ ๒๗ (๓) (๕) และ (๖) ของระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่า
ด้วยการคุ้มครองพยาน พ.ศ. ๒๕๖๓ ข้าพเจ้ายินยอมให้สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งเรียกให้คืนหรือขอใช้ค่าใช้จ่ายที่ได้จ่ายไป
จริงในการคุ้มครอง

ข้าพเจ้าได้อ่านและเข้าใจข้อความดังกล่าวข้างต้นแล้ว จึงลงลายมือชื่อไว้เป็นหลักฐาน

ลงชื่อ ..... ผู้ให้ความยินยอม   ลงชื่อ ..... ผู้บันทึก

(.....)

(.....)

ตำแหน่ง .....

เขียนที่ .....
วันที่ ..... เดือน ..... พ.ศ. ....

หนังสือยินยอมรับการคุ้มครอง

ตามที่ข้าพเจ้า (นาย/นาง/นางสาว) ..... นามสกุล .....

เลขประจำตัวประชาชน ..... ในฐานะเป็น

พยาน/ ผู้ให้ข้อมูล/ ผู้ชี้เบาะแส ในคดี .....

ผู้มีอำนาจทำการแทน (นาย/นาง/นางสาว) ..... นามสกุล .....

เลขประจำตัวประชาชน ..... ซึ่งเป็นพยาน/ ผู้ให้ข้อมูล/ ผู้ชี้เบาะแส ในคดี .....

ได้รับการพิจารณาจากคณะกรรมการการเลือกตั้งให้ได้รับการคุ้มครอง เมื่อวันที่ ..... เดือน ..... พ.ศ. .... จากกรณีที่ข้าพเจ้า

ยื่นคำร้องขอคุ้มครอง ณ สนง.กต./ สนง.กต.กทม./ สนง.กต.จว. .... ตามคำร้องเลขที่ .....

เมื่อวันที่ ..... เดือน ..... พ.ศ. ....

ยินยอมให้ ประธานกรรมการการเลือกตั้ง/ กรรมการการเลือกตั้ง/ สนง.กต./ สนง.กต.กทม./ สนง.กต.จว. ....

รายงานเหตุต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งเพื่อพิจารณาให้การคุ้มครอง

ข้าพเจ้าตกลงยินยอมรับการคุ้มครองตามมาตราคุ้มครองที่คณะกรรมการการเลือกตั้ง หรือสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งเห็นสมควรจัดให้การคุ้มครอง โดยข้าพเจ้ารับทราบสิทธิที่พึงจะได้รับเมื่อเข้ารับการคุ้มครองตามกฎหมาย และยินยอมปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง ดังต่อไปนี้

๑) ข้าพเจ้าได้รับทราบสิทธิที่พึงจะได้รับตามระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยการคุ้มครองพยาน พ.ศ. ๒๕๖๓

๒) ข้าพเจ้าจะปฏิบัติตามและให้ความร่วมมือ รวมทั้งเชื่อฟังคำแนะนำของพนักงานและเจ้าหน้าที่ผู้ดำเนินการคุ้มครองข้าพเจ้า ในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับความปลอดภัย และเรื่องอื่นๆ ที่อาจทำให้เกิดความเสียหายแก่ตัวของข้าพเจ้าและผู้เกี่ยวข้องอย่างเคร่งครัด

๓) ข้าพเจ้ายินยอมจะดใช้โทรศัพท์หรือเครื่องมือสื่อสารอื่นใด และยินยอมจะมอบโทรศัพท์หรือเครื่องมือสื่อสารให้กับพนักงานและเจ้าหน้าที่ผู้ดำเนินการคุ้มครองข้าพเจ้า

๔) ข้าพเจ้าจะไม่ทำให้เกิดความเสี่ยงต่อความมั่นคงปลอดภัยของตนเองและพนักงานและเจ้าหน้าที่ผู้ดำเนินการคุ้มครองข้าพเจ้า

๕) ในกรณีที่มีความจำเป็น ข้าพเจ้ายินยอมให้พนักงานและเจ้าหน้าที่ผู้ดำเนินการคุ้มครองข้าพเจ้าจัดให้ข้าพเจ้าอยู่ในสถานที่ที่ปลอดภัยหรือมีการปกปิดมิให้มีการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับข้าพเจ้า ตามความเหมาะสมแก่สถานะและสภาพของข้าพเจ้า และลักษณะของคดี

๖) ระหว่างอยู่ในการคุ้มครอง หากข้าพเจ้าก่ออาชญากรรมใดๆ ข้าพเจ้าจะถูกฟ้องร้องดำเนินคดีและถูกยกเลิกการคุ้มครองทันที

๗) ข้าพเจ้ายอมรับว่าหากไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขที่กำหนดข้างต้น ข้าพเจ้ายินยอมให้คณะกรรมการการเลือกตั้งมีสิทธิจะยกเลิกการคุ้มครองข้าพเจ้าทันที

๘) หากการให้การคุ้มครองสิ้นสุดลงเพราะเหตุตามข้อ ๒๗ (๓) (๕) และ (๖) ของระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยการคุ้มครองพยาน พ.ศ. ๒๕๖๓ ข้าพเจ้ายินยอมให้สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งเรียกให้คืนหรือขอใช้ค่าใช้จ่ายที่ได้จ่ายไปจริงในการคุ้มครอง

ข้าพเจ้าได้อ่านและเข้าใจข้อความดังกล่าวข้างต้นแล้ว จึงลงลายมือชื่อไว้เป็นหลักฐาน

ลงชื่อ ..... ผู้ให้ความยินยอม   ลงชื่อ ..... ผู้บันทึก

(.....)

(.....)

ตำแหน่ง .....

คำขอรับความช่วยเหลือ (กรณีผู้รับการคุ้มครองถูกดำเนินคดี)

● โปรดทำเครื่องหมาย ลงในช่อง พร้อมทั้งกรอกข้อความ

๑. ข้าพเจ้า (นาย/นาง/นางสาว) ..... นามสกุล .....

เลขประจำตัวประชาชน ..... ได้มาเป็นพยาน/ ผู้ให้ข้อมูล/ ผู้ชี้เบาะแส ในสำนวนการกล่าวหา การเลือกตั้ง/ การเลือก/ การออกเสียงประชามติ .....

ระหว่าง ผู้ร้อง (ถ้ามี) (นาย/นาง/นางสาว) .....

ผู้ถูกร้อง (นาย/นาง/นางสาว) ..... นั้น

๒. ข้าพเจ้าถูกกล่าวหา/ ฟ้อง เป็นคดี แพ่ง อาญา ในข้อหาหรือฐานความผิด .....

๓. ใจความของข้อกล่าวหาหรือคำฟ้องโดยสรุปว่า (ระบุรายละเอียดเพิ่มเติมในใบต่อ พร้อมแนบหลักฐานการถูกกล่าวหาหรือถูกฟ้อง และเอกสารหลักฐานที่เกี่ยวข้อง) .....

๔. ข้าพเจ้ามีความประสงค์ขอให้สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งช่วยเหลือ ดังนี้

ให้ความช่วยเหลือในการถูกดำเนินคดี

ออกหนังสือรับรองการขอลดหย่อนชั่วคราว วงเงิน .....

ข้าพเจ้าขอรับรองว่า การกระทำที่ถูกดำเนินคดีเป็นการกระทำไปโดยชอบด้วยกฎหมายและไม่ก่อให้เกิดความเสียหาย แก่คดีที่ข้าพเจ้าเป็นพยาน และคณะกรรมการการเลือกตั้งหรือสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งมิได้เป็นผู้กล่าวหาหรือฟ้องคดี หากปรากฏว่าการมิได้เป็นไปตามที่กล่าว ข้าพเจ้ายินยอมคืนค่าใช้จ่ายในการดำเนินคดีที่ได้รับไปให้แก่สำนักงานคณะกรรมการ การเลือกตั้ง นอกจากนี้ เมื่อคดีถึงที่สุด หากข้าพเจ้ามีสิทธิได้รับชดใช้เงินค่าใช้จ่ายในการดำเนินคดีที่เสียไปคืน ข้าพเจ้าจะนำเงิน ดังกล่าวมาชำระคืนสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งจนครบจำนวนค่าใช้จ่ายที่ข้าพเจ้าได้รับความช่วยเหลือจากสำนักงาน คณะกรรมการการเลือกตั้ง ทั้งนี้ ไม่เกินจำนวนที่ข้าพเจ้าได้รับชดใช้

ในกรณีที่สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งออกหนังสือรับรองการลดหย่อนตัว ข้าพเจ้าขอรับรองว่า หากข้าพเจ้าผิดสัญญา ประกันอันเป็นเหตุให้สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งต้องถูกบังคับหรือชดใช้เงินตามสัญญาประกันแล้ว ข้าพเจ้าตกลงรับผิดชอบ ต่อสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง และจะชำระเงินจำนวนที่สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งต้องเสียไปคืนให้แก่สำนักงาน คณะกรรมการการเลือกตั้ง ในกรณีนี้ หากมีเงินที่ข้าพเจ้าจะพึงได้รับจากสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง ข้าพเจ้ายินยอม ให้สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งหักเงินดังกล่าวชำระหนี้ได้

ลงชื่อ ..... ผู้ยื่นคำขอ

(.....)

วันที่ ..... เดือน ..... พ.ศ. ....

ระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้ง

ว่าด้วยวิธีการหาเสียงและลักษณะต้องห้ามในการหาเสียงเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น
พ.ศ. ๒๕๖๓

โดยที่เป็นการสมควรปรับปรุงประกาศคณะกรรมการการเลือกตั้ง เรื่อง วิธีการหรือลักษณะต้องห้ามในการหาเสียงเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๕๑ ให้มีความสอดคล้องกับกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๕ และมาตรา ๒๒ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๖ มาตรา ๑๕ มาตรา ๖๑ มาตรา ๖๔ มาตรา ๖๖ มาตรา ๗๑ และมาตรา ๗๓ แห่งพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๖๒ คณะกรรมการการเลือกตั้งจึงออกระเบียบไว้ ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ระเบียบนี้เรียกว่า “ระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยวิธีการหาเสียงและลักษณะต้องห้ามในการหาเสียงเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๖๓”

ข้อ ๒ ระเบียบนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

ข้อ ๓ ให้ยกเลิก

(๑) ประกาศคณะกรรมการการเลือกตั้ง เรื่อง วิธีการหรือลักษณะต้องห้ามในการหาเสียงเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๕๑

(๒) ประกาศคณะกรรมการการเลือกตั้ง เรื่อง วิธีการหรือลักษณะต้องห้ามในการหาเสียงเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๕

ข้อ ๔ ในระเบียบนี้

“คณะกรรมการ” หมายความว่า คณะกรรมการการเลือกตั้งตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง

“กรรมการ” หมายความว่า กรรมการการเลือกตั้งตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง และให้หมายความรวมถึงประธานกรรมการการเลือกตั้งด้วย

“การเลือกตั้ง” หมายความว่า การเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น

“พรรคการเมือง” หมายความว่า พรรคการเมืองตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง

“ผู้สมัคร” หมายความว่า ผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น

“ผู้มีสิทธิเลือกตั้ง” หมายความว่า ผู้มีสิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น

“การหาเสียงเลือกตั้ง” หมายความว่า การแสวงหาคะแนนนิยมจากประชาชนหรือสมาชิกจากชุมชน เพื่อให้ลงคะแนนให้แก่ตนเองหรือผู้สมัครอื่น แล้วแต่กรณี

“เอกสาร” หมายความว่า กระดาษ สติกเกอร์ หรือวัสดุอื่นใดที่มีลักษณะคล้ายคลึงกัน ที่ได้จัดทำขึ้นเพื่อใช้ในการโฆษณาหาเสียงเลือกตั้ง

“วิดิทัศน์” หมายความว่า วัสดุที่มีการบันทึกภาพ หรือภาพและเสียงซึ่งสามารถนำมาฉายให้เห็นเป็นภาพ เพื่อใช้ในการโฆษณาหาเสียงเลือกตั้งของผู้สมัคร

“ผู้ช่วยหาเสียง” หมายความว่า ผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่ได้รับการว่าจ้างจากผู้สมัครให้เข้าร่วมกิจกรรมในการโฆษณาหาเสียงเลือกตั้ง ตลอดระยะเวลาหรือช่วงระยะเวลาหนึ่ง และเป็นบุคคลที่ได้แจ้งรายละเอียด หน้าที่และค่าตอบแทนต่อสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด ยกเว้นบุคคลในครอบครัว ได้แก่ สามี ภริยาหรือบุตรที่ชอบด้วยกฎหมาย

“เครื่องดื่ม” หมายความว่า น้ำหรือของเหลวทั้งหลายที่บุคคลสามารถดื่มเข้าสู่ร่างกายได้ แต่ไม่หมายความรวมถึงเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ตามกฎหมายควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

“การหาเสียงเลือกตั้งโดยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์” หมายความว่า การหาเสียงเลือกตั้งที่กระทำขึ้นโดยผ่านช่องทางอิเล็กทรอนิกส์ทั้งหมดหรือแต่บางส่วน หรือการใช้ระบบคอมพิวเตอร์ หรือข้อมูลคอมพิวเตอร์เพื่อหาเสียงเลือกตั้งตามที่กฎหมายกำหนด โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเผยแพร่แก่ประชาชนโดยทั่วไป

“ผู้ให้บริการ” หมายความว่า ผู้ที่ให้บริการในการเก็บรักษาข้อมูลเพื่อประโยชน์ของผู้สมัคร หรือผู้ใด และให้หมายความรวมถึงผู้ให้บริการตามกฎหมายว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์

“ประกาศเกี่ยวกับการหาเสียงเลือกตั้ง” หมายความว่า ประกาศของผู้สมัครที่มีลักษณะเป็นกระดาษหรือวัสดุอื่นใดที่มีลักษณะคล้ายคลึงกันที่มีข้อความหรือรูปที่ผู้สมัครได้จัดทำเพื่อใช้ในการหาเสียงเลือกตั้ง

“แผ่นป้ายเกี่ยวกับการหาเสียงเลือกตั้ง” หมายความว่า แผ่นป้ายของผู้สมัครที่มีลักษณะเป็นกระดาษ กระดาษ หรือวัสดุอื่นใดที่มีลักษณะคล้ายคลึงกันและมีความแข็งแรงที่มีข้อความหรือรูปที่ผู้สมัครได้จัดทำขึ้นเพื่อใช้ในการหาเสียงเลือกตั้ง

“คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น” หมายความว่า คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น

“หัวหน้าหน่วยงาน” หมายความว่า ผู้ว่าราชการจังหวัด นายอำเภอ ปลัดกรุงเทพมหานคร ผู้อำนวยการเขต ผู้บริหารท้องถิ่น รวมถึงหัวหน้าส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ องค์การมหาชน และหน่วยงานอื่น

“หัวหน้าพนักงานส่วนท้องถิ่น” หมายความว่า ปลัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด ปลัดเทศบาล ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล ปลัดกรุงเทพมหานคร ปลัดเมืองพัทยา และหัวหน้าพนักงานหรือหัวหน้าข้าราชการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นที่มีกฎหมายจัดตั้ง

“เจ้าพนักงานท้องถิ่น” หมายความว่า เจ้าพนักงานท้องถิ่นตามกฎหมายว่าด้วยการรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง

“เลขาธิการ” หมายความว่า เลขาธิการคณะกรรมการการเลือกตั้งตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง

“ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำจังหวัด” หมายความว่า ความรวมถึง ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำกรุงเทพมหานครด้วย

“สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด” หมายความว่า ความรวมถึงสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำกรุงเทพมหานคร

ข้อ ๕ ให้ประธานกรรมการการเลือกตั้งเป็นผู้รักษาการตามระเบียบนี้

กรณีใดที่มีได้กำหนดไว้หรือมีเหตุจำเป็น คณะกรรมการอาจกำหนด ยกเว้นหรือผ่อนผันการปฏิบัติตามความในระเบียบนี้ได้

หมวด ๑

บททั่วไป

ข้อ ๖ กรณีที่ผู้สมัครผู้ใดดำเนินการหาเสียงเลือกตั้งในระหว่างระยะเวลา ดังต่อไปนี้

(๑) ในกรณีที่เป็นกรเลือกตั้งอันเนื่องมาจากการครบวาระ ให้ดำเนินการหาเสียงเลือกตั้งตั้งแต่วันที่ร้อยแปดสิบวันก่อนวันที่ครบวาระจนถึงเวลา ๑๘.๐๐ นาฬิกาของวันก่อนวันเลือกตั้ง

(๒) ในกรณีที่เป็นกรเลือกตั้งแทนตำแหน่งที่ว่าง ให้ดำเนินการหาเสียงเลือกตั้งตั้งแต่วันที่ตำแหน่งว่างลงจนถึงเวลา ๑๘.๐๐ นาฬิกาของวันก่อนวันเลือกตั้ง

ผู้สมัครที่หาเสียงเลือกตั้งตามวรรคหนึ่ง ต้องนำค่าใช้จ่ายในการหาเสียงดังกล่าวมาคิดรวมเป็นค่าใช้จ่ายในการเลือกตั้งของผู้สมัครด้วย

ข้อ ๗ พรรคการเมืองสามารถช่วยผู้สมัครในการหาเสียงเลือกตั้งได้ โดยพรรคการเมืองนั้นต้องปฏิบัติให้เป็นไปตามระเบียบนี้ และให้ถือเป็นการโฆษณาหาเสียงเลือกตั้ง ทั้งนี้ ให้นับรวมค่าใช้จ่ายดังกล่าวเป็นค่าใช้จ่ายในการเลือกตั้งของผู้สมัครนั้นด้วย

หมวด ๒

การหาเสียงเลือกตั้งโดยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์

ส่วนที่ ๑

วิธีการหาเสียงเลือกตั้งโดยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์

ข้อ ๘ ในการหาเสียงเลือกตั้งโดยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ ผู้สมัคร พรรคการเมือง หรือผู้ใด แล้วแต่กรณี สามารถใช้วิธีการหาเสียงเลือกตั้งทางอิเล็กทรอนิกส์ได้ด้วยตนเอง หรือมอบหรือว่าจ้างบุคคลหรือนิติบุคคลดำเนินการแทนได้ ด้วยวิธีการ ดังต่อไปนี้

- (๑) เว็บไซต์
- (๒) โซเชียลมีเดีย
- (๓) ยูทูป
- (๔) แอปพลิเคชัน
- (๕) อีเมล
- (๖) เอสเอ็มเอส
- (๗) สื่ออิเล็กทรอนิกส์อื่นทุกประเภท

ข้อ ๙ การหาเสียงเลือกตั้งตามข้อ ๘ ผู้สมัคร พรรคการเมือง หรือผู้ใด แล้วแต่กรณี สามารถระบุชื่อ รูปถ่าย หมายเลขประจำตัวของตัวผู้สมัคร ชื่อของพรรคการเมือง สัญลักษณ์ของพรรคการเมือง สัญลักษณ์ นโยบายของผู้สมัคร คติพจน์ คำขวัญ ข้อมูลประวัติเฉพาะที่เกี่ยวกับตัวผู้สมัคร พร้อมระบุชื่อตัว ชื่อสกุล ที่อยู่ของผู้ว่าจ้าง ผู้ผลิต จำนวน และวันเดือนปีที่ผลิตไว้บริเวณที่เห็นได้ชัดเจนด้วย

ในการดำเนินการนำข้อมูลเกี่ยวกับพรรคการเมืองตามวรรคหนึ่ง หรือการนำภาพบุคคลเพื่อใช้ในการหาเสียงเลือกตั้ง จะต้องได้รับความยินยอมจากบุคคลหรือพรรคการเมืองนั้น และไม่ขัดต่อมาตรา ๓๔ แห่งพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๖๒ และอาจนำภาพผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเดียวกันมาใช้ในการหาเสียงเลือกตั้งด้วยก็ได้

ส่วนที่ ๒

การแจ้งวิธีการหาเสียงเลือกตั้งโดยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์

ข้อ ๑๐ ในการหาเสียงเลือกตั้งโดยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ ให้ผู้สมัคร พรรคการเมือง แล้วแต่กรณี แจ้งวิธีการ รายละเอียด ช่องทาง ระยะเวลาในการหาเสียงเลือกตั้งโดยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ รวมทั้งหลักฐานอื่นที่เกี่ยวข้องตามแบบที่กำหนดท้ายระเบียบ ให้ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำจังหวัดทราบก่อนดำเนินการหาเสียงเลือกตั้งโดยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์

เพื่อประโยชน์ในการแจ้งวิธีการหาเสียงเลือกตั้งโดยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ตามส่วนนี้ คณะกรรมการอาจกำหนดวิธีการแจ้งทางอิเล็กทรอนิกส์หรือวิธีการอื่นตามที่คณะกรรมการประกาศกำหนด

ส่วนที่ ๓

การหาเสียงเลือกตั้งโดยบุคคลที่มีได้เป็นผู้สมัครหรือพรรคการเมือง

ข้อ ๑๑ ในการหาเสียงเลือกตั้งโดยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ ให้บุคคลที่มีได้เป็นผู้สมัครหรือพรรคการเมืองที่ประสงค์จะหาเสียงเลือกตั้งโดยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ให้แก่ผู้สมัครผู้ใด แสดงชื่อและ

ชื่อสกุล หรือชื่อนิติบุคคล หรืออาจแสดงชื่อย่อ สัญลักษณ์ หรือเครื่องหมายใดที่สามารถระบุเจาะจงตัวบุคคลที่ดำเนินการได้

สื่อที่ผลิตขึ้นเพื่อใช้ในการหาเสียงเลือกตั้งโดยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ ต้องระบุชื่อและชื่อสกุล หรือชื่อนิติบุคคลของผู้จัดทำ

การแสดงตนและระบุข้อมูลตามวรรคหนึ่งหรือวรรคสอง อาจกระทำในรูปแบบตัวอักษร ภาพ หรือเสียงก็ได้

ข้อ ๑๒ บุคคลที่มีได้เป็นผู้สมัครหรือพรรคการเมืองใช้จ่ายในการหาเสียงเลือกตั้งโดยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ โดยมีรายการค่าใช้จ่ายอย่างหนึ่งอย่างใดดังต่อไปนี้ รวมแล้วเกินกว่าห้าพันบาท ให้ผู้นั้นแจ้งค่าใช้จ่ายดังกล่าวต่อผู้สมัครทราบ ทั้งนี้ ให้ผู้สมัครแจ้งให้ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำจังหวัดทราบ เพื่อรวมเป็นค่าใช้จ่ายในการเลือกตั้ง

(๑) ค่าจ้างจัดทำสื่ออิเล็กทรอนิกส์เพื่อใช้ในการหาเสียงเลือกตั้งโดยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์

(๒) ค่าตอบแทนในการดำเนินการ ไม่ว่าจะด้วยวิธีการใดเพื่อให้ผู้ใช้บริการเว็บไซต์ โซเชียลมีเดีย อีเมล โปรแกรมค้นหา หรือสื่ออิเล็กทรอนิกส์อื่น รับรู้ถึงการหาเสียงเลือกตั้งโดยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ การแจ้งตามวรรคหนึ่ง ให้แจ้งรายละเอียดตามแบบที่กำหนดท้ายระเบียบ

ข้อ ๑๓ ในกรณีที่ผู้สมัครผู้ใดยินยอมหรือไม่คัดค้านการใช้จ่ายในการหาเสียงเลือกตั้งโดยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ของบุคคลที่มีได้เป็นผู้สมัครหรือพรรคการเมือง ให้นำบรรณรายการใช้จ่ายดังกล่าวเป็นค่าใช้จ่ายของผู้สมัครนั้นด้วย

ส่วนที่ ๔

การดำเนินการเกี่ยวกับการหาเสียงเลือกตั้งโดยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ที่ไม่ถูกต้อง

ข้อ ๑๔ เมื่อมีความปรากฏต่อคณะกรรมการว่า ผู้สมัคร พรรคการเมือง หรือผู้ใดแล้วแต่กรณี มีการกระทำที่ผิดกฎหมายเกี่ยวกับการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น หรือเป็นการต้องห้าม ตามข้อ ๒๒ หรือข้อ ๒๓ (๔) ให้คณะกรรมการสั่งให้แก้ไข เปลี่ยนแปลง หรือลบข้อมูล และให้เลขาธิการแจ้งคำสั่งให้ผู้สมัคร พรรคการเมือง หรือผู้ใด แล้วแต่กรณี ที่กระทำการไม่เป็นไปตามระเบียบคณะกรรมการ เพื่อปฏิบัติตามคำสั่งนั้นโดยเร็ว

กรณีการดำเนินการตามวรรคหนึ่ง คณะกรรมการอาจมอบหมายให้กรรมการคนใดคนหนึ่งดำเนินการแทนก็ได้ เมื่อกรรมการที่ได้รับมอบหมายออกคำสั่งตามวรรคหนึ่งแล้ว ให้เลขาธิการรายงานต่อคณะกรรมการเพื่อทราบโดยเร็ว

เมื่อผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำจังหวัดได้รับรายงานหรือพบเหตุการณ์หาเสียงเลือกตั้งโดยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ที่ไม่ถูกต้อง ให้รายงานต่อเลขาธิการภายในยี่สิบสี่ชั่วโมง เพื่อดำเนินการตามวรรคหนึ่ง

กรณีผู้สมัคร พรรคการเมือง หรือผู้ใด แล้วแต่กรณี ไม่แก้ไข เปลี่ยนแปลง หรือลบข้อมูล ภายในเวลาที่กำหนด ให้เลขาธิการแจ้งหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องพิจารณาดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ และผู้ให้บริการเพื่อพิจารณาดำเนินการ หากมีค่าใช้จ่าย ให้ผู้สมัครนั้นเป็นผู้รับผิดชอบ

ในกรณีที่ผู้สมัคร พรรคการเมือง หรือผู้ใดไม่ดำเนินการแก้ไข เปลี่ยนแปลง หรือลบข้อมูล ตามวรรคสี่ คณะกรรมการอาจนำมาเป็นเหตุดำเนินการสืบสวนหรือไต่สวนตามระเบียบคณะกรรมการ การเลือกตั้งว่าด้วยการสืบสวน การไต่สวนและการวินิจฉัยชี้ขาดได้

หมวด ๓

ผู้ช่วยเหลือเสียง

ข้อ ๑๕ ผู้สมัครที่ประสงค์จะมีผู้ช่วยเหลือในการหาเสียงเลือกตั้ง ในเขตเลือกตั้ง ให้ผู้สมัครแจ้งรายละเอียดเกี่ยวกับผู้ช่วยเหลือ หน้าที่และค่าตอบแทนผู้ช่วยเหลือ รวมทั้งหลักฐานอื่นที่เกี่ยวข้องตามแบบที่กำหนดท้ายระเบียบ ให้ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำจังหวัด ทราบก่อนวันดำเนินการ ทั้งนี้ ให้ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำจังหวัดเก็บรวบรวมเอกสารที่ผู้สมัคร แจ้งมานั้นไว้ที่สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด

การหาเสียงเลือกตั้งของผู้ช่วยเหลือตามวรรคหนึ่ง ผู้สมัครสามารถจัดหาเสื้อผ้า สิ่งของ เลี้ยงอาหารหรือเครื่องดื่ม สำหรับผู้ช่วยเหลือ และให้ผู้สมัครต้องจ่ายค่าตอบแทนให้แก่ผู้ช่วยเหลือ ที่ได้ช่วยเหลือในการหาเสียงเลือกตั้งตามอัตราค่าจ้างแรงงานขั้นต่ำ

ในกรณีที่ผู้สมัครไม่แจ้งรายละเอียดเกี่ยวกับผู้ช่วยเหลือ หน้าที่และค่าตอบแทนผู้ช่วยเหลือ จะดำเนินการหาเสียงเลือกตั้งด้วยวิธีการนี้ไม่ได้

กรณีการแจ้งเปลี่ยนตัวผู้ช่วยเหลือในการเลือกตั้งในการเลือกตั้งนั้น ให้ผู้สมัครดำเนินการ แจ้งไม่เกินสามครั้ง ครั้งละไม่เกินหนึ่งในสามของจำนวนผู้ช่วยเหลือในการเลือกตั้งนั้น

ข้อ ๑๖ ในกรณีบุคคลใดซึ่งมิใช่ผู้ช่วยเหลือของผู้สมัครตามหมวดนี้ เข้าช่วยเหลือใน การหาเสียงเลือกตั้ง ให้ผู้สมัครแจ้งเหตุการณ์นั้นให้ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำจังหวัดทราบโดยเร็ว

หมวด ๔

การปิดประกาศเกี่ยวกับการหาเสียงเลือกตั้งและติดแผ่นป้ายเกี่ยวกับการหาเสียงเลือกตั้ง

ข้อ ๑๗ ให้ผู้สมัครที่ประสงค์จัดทำและปิดประกาศเกี่ยวกับการหาเสียงเลือกตั้งหรือจัดทำและ ติดแผ่นป้ายเกี่ยวกับการหาเสียงเลือกตั้งดำเนินการ ดังนี้

(๑) จัดทำและปิดประกาศเกี่ยวกับการหาเสียงเลือกตั้ง มีขนาดความกว้างไม่เกิน ๓๐ เซนติเมตร และมีขนาดความยาวไม่เกิน ๔๒ เซนติเมตร

(๒) จัดทำและติดแผ่นป้ายเกี่ยวกับการหาเสียงเลือกตั้ง มีขนาดความกว้างไม่เกิน ๑๓๐ เซนติเมตร และมีขนาดความยาวไม่เกิน ๒๔๕ เซนติเมตร

ข้อ ๑๘ ประกาศเกี่ยวกับการหาเสียงเลือกตั้ง และแผ่นป้ายเกี่ยวกับการหาเสียงเลือกตั้ง ตามข้อ ๑๗ ผู้สมัครสามารถระบุชื่อ รูปถ่าย หมายเลขประจำตัวของผู้สมัคร ชื่อของพรรคการเมือง สัญลักษณ์ของพรรคการเมือง สัญลักษณ์ นโยบายของผู้สมัคร คติพจน์ คำขวัญ ข้อมูลประวัติ เฉพาะที่เกี่ยวกับตัวผู้สมัคร พร้อมระบุชื่อตัว ชื่อสกุล ที่อยู่ของผู้ว่าจ้าง ผู้ผลิต จำนวน และวันเดือนปีที่ผลิตไว้บริเวณที่เห็นได้ชัดเจนของประกาศเกี่ยวกับการหาเสียงเลือกตั้งและแผ่นป้ายเกี่ยวกับการหาเสียงเลือกตั้ง

ในกรณีการนำข้อมูลเกี่ยวกับพรรคการเมืองตามวรรคหนึ่ง หรือการนำภาพบุคคลเพื่อใช้ในการหาเสียงเลือกตั้ง จะต้องได้รับความยินยอมจากบุคคลหรือพรรคการเมืองนั้น และไม่ขัดต่อมาตรา ๓๔ แห่งพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๖๒ และอาจนำภาพผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเดียวกัน มาใช้ในการหาเสียงเลือกตั้งด้วยก็ได้

ข้อ ๑๙ ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีหน้าที่และอำนาจในการประกาศกำหนดเกี่ยวกับการหาเสียงเลือกตั้งในเรื่อง ดังต่อไปนี้

(๑) จำนวนของประกาศเกี่ยวกับการหาเสียงเลือกตั้ง และแผ่นป้ายเกี่ยวกับการหาเสียงเลือกตั้งที่ผู้สมัครจัดทำได้

(๒) หลักเกณฑ์ วิธีการปิดประกาศเกี่ยวกับการหาเสียงเลือกตั้ง และติดแผ่นป้ายเกี่ยวกับการหาเสียงเลือกตั้ง

(๓) สถานที่ปิดประกาศเกี่ยวกับการหาเสียงเลือกตั้ง และติดแผ่นป้ายเกี่ยวกับการหาเสียงเลือกตั้ง จำนวนของประกาศเกี่ยวกับการหาเสียงเลือกตั้งที่ผู้สมัครจัดทำได้ไม่เกินห้าเท่าของจำนวนหน่วยเลือกตั้ง และจำนวนแผ่นป้ายเกี่ยวกับการหาเสียงเลือกตั้งที่ผู้สมัครจัดทำได้ไม่เกินสามเท่าของจำนวนหน่วยเลือกตั้งของแต่ละองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ในกรณีการเลือกตั้งเทศบาลนคร กรุงเทพมหานคร และเมืองพัทยา จำนวนของประกาศเกี่ยวกับการหาเสียงเลือกตั้งที่ผู้สมัครจัดทำได้ไม่เกินสิบเท่าของจำนวนหน่วยเลือกตั้ง และจำนวนแผ่นป้ายเกี่ยวกับการหาเสียงเลือกตั้งที่ผู้สมัครจัดทำได้ไม่เกินห้าเท่าของจำนวนหน่วยเลือกตั้งของแต่ละองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ทั้งนี้ ค่าใช้จ่ายในการหาเสียงเลือกตั้งจะต้องไม่เกินจำนวนที่ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำจังหวัดประกาศกำหนด

ก่อนประกาศกำหนดสถานที่ปิดประกาศเกี่ยวกับการหาเสียงเลือกตั้งและติดแผ่นป้ายเกี่ยวกับการหาเสียงเลือกตั้ง ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นประสานหรือหารือกับหน่วยงานที่รับผิดชอบพื้นที่ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เมื่อออกประกาศดังกล่าวแล้ว ให้แจ้งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทราบ และประกาศให้ทราบโดยทั่วกัน โดยสถานที่ปิดประกาศเกี่ยวกับการหาเสียงเลือกตั้ง และสถานที่ติดแผ่นป้ายเกี่ยวกับการหาเสียงเลือกตั้งต้องคำนึงถึงความเหมาะสม

ความเป็นระเบียบเรียบร้อย ความสะอาด ความปลอดภัย ความมั่นคงแข็งแรง มีทัศนียภาพและทัศนวิสัยที่ดีไม่เกิดอันตรายแก่ประชาชนหรือต่อยานพาหนะ รวมทั้งไม่ก่อให้เกิดความเสียหายต่อทรัพย์สินของทางราชการ หรือประชาชน และจะต้องไม่เป็นการกีดขวางทางสัญจรและการจราจร

ในกรณีคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นประกาศกำหนดเกี่ยวกับการเลือกตั้งตามวรรคหนึ่งไว้แล้ว ให้ใช้ประกาศดังกล่าวจนกว่าจะครบอายุของสภาท้องถิ่นนั้น

ข้อ ๒๐ การปิดประกาศเกี่ยวกับการหาเสียงเลือกตั้งหรือติดแผ่นป้ายเกี่ยวกับการหาเสียงเลือกตั้ง ผู้สมัครสามารถกระทำได้เฉพาะสถานที่ที่คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นประกาศกำหนด

ข้อ ๒๑ กรณีที่ผู้สมัครปิดประกาศเกี่ยวกับการหาเสียงเลือกตั้งหรือติดแผ่นป้ายเกี่ยวกับการหาเสียงเลือกตั้งไม่ถูกต้องตามหมวดนี้ ให้หัวหน้าหน่วยงาน หัวหน้าพนักงานส่วนท้องถิ่น เจ้าพนักงานท้องถิ่น มีอำนาจสั่งผู้สมัครให้แก้ไขให้ถูกต้องภายในระยะเวลาที่กำหนด และหากไม่ดำเนินการแก้ไขภายในระยะเวลาที่กำหนด ให้ผู้มีอำนาจข้างต้นมีอำนาจรื้อถอน ทำลาย ปลดออก ปกปิด หรือลบข้อความ ภาพ หรือรูปรอยดังกล่าว หรือสั่งให้หน่วยงานอื่นดำเนินการ โดยให้คิดค่าใช้จ่ายกับผู้สมัครนั้น และคณะกรรมการอาจนำมาเป็นเหตุในการสืบสวนหรือไต่สวนตามระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยการสืบสวน การไต่สวน และการวินิจฉัยชี้ขาดได้

หมวด ๕

ลักษณะต้องห้ามในการหาเสียงเลือกตั้ง

ข้อ ๒๒ ห้ามผู้สมัครดำเนินการ หรือยินยอมให้พรรคการเมืองหรือผู้ใดดำเนินการนำสถาบันพระมหากษัตริย์มาเกี่ยวข้องกับหาเสียงเลือกตั้ง

ข้อ ๒๓ ห้ามผู้สมัครหาเสียงเลือกตั้ง หรือยินยอมให้พรรคการเมืองหรือผู้ใดหาเสียงเลือกตั้งในลักษณะ ดังต่อไปนี้

(๑) แจกจ่ายเอกสารเกี่ยวกับการหาเสียงเลือกตั้งโดยวิธีการวาง หรือโปรยในที่สาธารณะ

(๒) แจกเอกสารหรือวีดิทัศน์เกี่ยวกับการหาเสียงเลือกตั้งที่มีได้มีการระบุชื่อตัว ชื่อสกุล ที่อยู่ของผู้ว่าจ้าง ผู้ผลิต จำนวน และวันเดือนปีที่ผลิตไว้อย่างชัดเจน

(๓) ใช้พาหนะต่าง ๆ ในการหาเสียงเลือกตั้ง หรือจัดสถานที่หรือเวทีเพื่อโฆษณาหาเสียงเลือกตั้งที่มีได้แจ้งรายละเอียดให้ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำจังหวัดทราบตามแบบที่กำหนดท้ายระเบียบ

(๔) หาเสียงเลือกตั้งโดยใช้ถ้อยคำที่รุนแรง หรือปลุกระดมก่อให้เกิดความไม่สงบขึ้นในพื้นที่

(๕) ช่วยเหลือเงิน ทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดอันอาจคำนวณเป็นเงินได้ให้แก่ผู้ใดตามปกติ ประเพณีต่าง ๆ

(๖) หาเสียงเลือกตั้งโดยนำชื่อของพรรคการเมือง สัญลักษณ์ของพรรคการเมือง คติพจน์ คำขวัญ หรือภาพบุคคล โดยมิได้มีหนังสือให้ความยินยอมจากบุคคลหรือพรรคการเมืองนั้น

(๗) จงใจไม่ปฏิบัติให้เป็นไปตามระเบียบนี้

บทเฉพาะกาล

ข้อ ๒๔ การเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใด ครั้งแรกภายหลังพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๖๒ ใช้บังคับ ให้การหาเสียงเลือกตั้งปฏิบัติตามระเบียบนี้ นับแต่วันที่คณะกรรมการประกาศกำหนดให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจนถึงวันเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นนั้น ๆ

ประกาศ ณ วันที่ ๓๑ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๖๓

อิทธิพร บุญประคอง

ประธานกรรมการการเลือกตั้ง

ระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้ง

ว่าด้วยการช่วยเหลือบุคคลซึ่งถูกดำเนินคดีเนื่องจากการปฏิบัติงานตามหน้าที่

พ.ศ. ๒๕๖๓

โดยที่เป็นการสมควรให้มีการปรับปรุงระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยการช่วยเหลือผู้ปฏิบัติงานซึ่งถูกฟ้องหรือถูกดำเนินคดีเนื่องจากการปฏิบัติงานตามหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๕๔ และระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยการจ่ายค่าเบี้ยเลี้ยง ค่าที่พักและค่าพาหนะของอดีตคณะกรรมการการเลือกตั้ง อดีตคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด อดีตกรรมการหรืออนุกรรมการ อดีตพนักงานหรือลูกจ้างของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง และบุคคลผู้สนับสนุนการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๕๔๙ ให้สอดคล้องกับหลักการตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๕๖๐

อาศัยอำนาจตามมาตรา ๒๒ (๒) มาตรา ๔๕ และมาตรา ๕๒ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๕๖๐ คณะกรรมการการเลือกตั้งจึงออกระเบียบไว้ ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ระเบียบนี้เรียกว่า “ระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยการช่วยเหลือบุคคลซึ่งถูกดำเนินคดีเนื่องจากการปฏิบัติงานตามหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๖๓”

ข้อ ๒ ระเบียบนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

ข้อ ๓ ให้ยกเลิก

(๑) ระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยการช่วยเหลือผู้ปฏิบัติงานซึ่งถูกฟ้องหรือถูกดำเนินคดีเนื่องจากการปฏิบัติงานตามหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๕๔

(๒) ระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยการจ่ายค่าเบี้ยเลี้ยง ค่าที่พักและค่าพาหนะของอดีตคณะกรรมการการเลือกตั้ง อดีตคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด อดีตกรรมการหรืออนุกรรมการ อดีตพนักงานหรือลูกจ้างของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งและบุคคลผู้สนับสนุนการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๕๔๙

ข้อ ๔ ในระเบียบนี้

“คณะกรรมการ” หมายความว่า คณะกรรมการการเลือกตั้ง

“กรรมการ” หมายความว่า กรรมการการเลือกตั้ง และให้หมายความรวมถึงประธานกรรมการการเลือกตั้งด้วย

“เลขาธิการ” หมายความว่า เลขาธิการคณะกรรมการการเลือกตั้ง

“ผู้อำนวยการ” หมายความว่า ผู้อำนวยการสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด และให้หมายความรวมถึง ผู้อำนวยการสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำกรุงเทพมหานครด้วย

“สำนักงาน” หมายความว่า สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง

“สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด” หมายความว่ารวมถึง สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำกรุงเทพมหานคร

“กฎหมายเกี่ยวกับการเลือกตั้งและพรรคการเมือง” หมายความว่า กฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร กฎหมายว่าด้วยการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา กฎหมายว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง กฎหมายว่าด้วยพรรคการเมือง กฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น และให้หมายความรวมถึงกฎหมายว่าด้วยการออกเสียงประชามติด้วย

“ช่วยเหลือ” หมายความว่า การมีสิทธิได้รับผู้ประสานงานคดี หนังสือรับรองการขอลปล่อยชั่วคราว ค่าใช้จ่ายในการดำเนินคดีและอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

“ค่าใช้จ่ายในการดำเนินคดี” หมายความว่า ค่าฤชาธรรมเนียม ค่าทนายความ ค่าเบี้ยเลี้ยง ค่าที่พัก ค่าพาหนะและค่าใช้จ่ายอื่น ๆ ที่จำเป็นในการดำเนินคดี และให้หมายความรวมถึง การจัดหาประกันและหลักประกันตัวหรือค่าใช้จ่ายในการจัดหาประกันหรือหลักประกันนั้นด้วย

ข้อ ๕ ให้ประธานกรรมการการเลือกตั้งเป็นผู้รักษาการตามระเบียบนี้

กรณีใดที่มีได้กำหนดไว้หรือมีเหตุจำเป็น คณะกรรมการอาจกำหนด ยกเว้นหรือผ่อนผันการปฏิบัติตามความในระเบียบนี้ได้

หมวด ๑

บททั่วไป

ข้อ ๖ บุคคลซึ่งถูกดำเนินคดีในชั้นพนักงานสอบสวน ชั้นพนักงานอัยการ ชั้นศาลหรือหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการยุติธรรม เพราะเหตุที่ได้มีมติ คำสั่ง หรือปฏิบัติหน้าที่อาจมีสิทธิได้รับความช่วยเหลือตามระเบียบนี้ คือ

(๑) คณะกรรมการและกรรมการ

(๒) เลขาธิการ

(๓) ผู้ตรวจการเลือกตั้งประจำจังหวัด

(๔) พนักงานและลูกจ้างของสำนักงานตามระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยการบริหารงานบุคคล

(๕) คณะบุคคลหรือบุคคลที่ได้รับการแต่งตั้งตามกฎหมายเกี่ยวกับการเลือกตั้งและพรรคการเมืองหรือระเบียบ ประกาศ คำสั่งของคณะกรรมการหรือเลขาธิการ

(๖) คณะบุคคลหรือบุคคลที่ได้รับการแต่งตั้งให้ปฏิบัติหน้าที่หรือเป็นผู้ช่วยเหลือปฏิบัติหน้าที่จากคณะบุคคลหรือบุคคลตาม (๕) ตามระเบียบ ประกาศ คำสั่งของคณะกรรมการหรือเลขาธิการ

บุคคลตามวรรคหนึ่ง ให้รวมถึงบุคคลดังกล่าวที่พ้นจากตำแหน่งไปแล้วด้วย

ข้อ ๗ ภายใต้บังคับตามข้อ ๘ วรรคท้าย ให้บุคคลตามข้อ ๖ ได้รับความช่วยเหลือในคดีแพ่ง คดีอาญาหรือคดีปกครอง จนกว่าคดีจะถึงที่สุด

หมวด ๒

การขอรับความช่วยเหลือ

ข้อ ๘ ให้บุคคลตามข้อ ๖ ยื่นคำขอรับความช่วยเหลือตามแบบ ชค. ๑ ต่อบุคคลดังต่อไปนี้

(๑) เลขาธิการ ในกรณีผู้ถูกดำเนินคดีปฏิบัติงานที่สำนักงาน

(๒) ผู้อำนวยการ ในกรณีผู้ถูกดำเนินคดีปฏิบัติงานที่สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด

(๓) เลขาธิการ ในกรณีมีความจำเป็นที่ไม่อาจยื่นที่สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดได้

การยื่นคำขอตามวรรคหนึ่ง ให้มีข้อเท็จจริงพร้อมหลักฐานหรือเอกสารที่เกี่ยวข้อง ทั้งนี้ หากบุคคลดังกล่าวอยู่ระหว่างถูกควบคุมตัวหรือถูกคุมขังหรือมีเหตุจำเป็นที่ไม่อาจยื่นคำขอด้วยตนเองได้ อาจมอบหมายให้บุคคลอื่นยื่นคำขอรับความช่วยเหลือแทนก็ได้

เมื่อเลขาธิการหรือผู้อำนวยการพิจารณาแล้วเห็นว่า การกระทำที่ถูกดำเนินคดีนั้นเป็นการปฏิบัติงานตามหน้าที่ตามกฎหมาย ระเบียบ ประกาศ ข้อกำหนด คำสั่ง มติ หรือการมอบหมายของคณะกรรมการหรือเลขาธิการ โดยไม่ปรากฏหลักฐานโดยชัดแจ้งว่าบุคคลดังกล่าวปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบ และคณะกรรมการหรือสำนักงานมิได้เป็นผู้กล่าวหาหรือฟ้องคดีนั้นเอง ก็ให้พิจารณาอนุมัติให้ความช่วยเหลือในการต่อสู้คดีและค่าใช้จ่ายในการดำเนินคดีแก่บุคคลดังกล่าว

ในกรณีที่เลขาธิการหรือผู้อำนวยการพิจารณาแล้วไม่อนุมัติให้ความช่วยเหลือ ผู้ขอรับความช่วยเหลือสามารถอุทธรณ์ต่อคณะกรรมการได้ภายในสิบห้าวัน นับแต่วันที่ได้รับทราบผลการพิจารณา

ในกรณีที่คณะกรรมการ กรรมการหรือเลขาธิการ ถูกดำเนินคดี ให้สำนักกฎหมายและคดีให้ความเห็นเสนอบุคคลดังกล่าว โดยไม่ต้องยื่นแบบ ชค. ๑ เพื่อพิจารณาให้ความเห็นชอบ

การช่วยเหลือให้ยุติลงเมื่อพนักงานอัยการเป็นผู้ฟ้องบุคคลดังกล่าวต่อศาล

ข้อ ๙ เมื่อเลขาธิการหรือผู้อำนวยการอนุมัติตามข้อ ๘ แล้ว ให้จัดให้มีผู้ประสานงานคดีเพื่อดำเนินการประสานงานกับผู้ถูกดำเนินคดี บุคคลหรือส่วนงานที่เกี่ยวข้องเพื่อรวบรวมข้อเท็จจริง ข้อกฎหมาย ข้อต่อสู้ ตลอดจนพยานหลักฐานที่เกี่ยวข้องและอำนวยความสะดวกในการต่อสู้คดีต่อไป

ข้อ ๑๐ ในคดีอาญา เมื่อผู้มีสิทธิได้รับความช่วยเหลือแสดงความจำนงต่อเลขาธิการหรือผู้อำนวยการเพื่อขอให้ออกหนังสือรับรองการขอลปล่อยชั่วคราวตามแบบ ชค. ๒ และเลขาธิการหรือผู้อำนวยการพิจารณาแล้วเห็นว่า การกระทำที่ถูกดำเนินคดีนั้นเป็นการปฏิบัติงานตามหน้าที่ ตามข้อ ๘ ก็ให้ออกหนังสือรับรองการขอลปล่อยชั่วคราวตามแบบ ชค. ๒ และหนังสือนำส่งหนังสือรับรองการขอลปล่อยชั่วคราวตามแบบ ชค. ๓ ตามแบบทำเยียบนี้ เพื่อนำไปมอบให้พนักงานสอบสวน พนักงานอัยการ หรือศาล แล้วแต่กรณี ในการทำสัญญาประกัน

ถ้าผู้มีสิทธิได้รับความช่วยเหลือเป็นผู้ที่สามารถใช้ตำแหน่งของตนเองเป็นหลักประกันได้ ให้ใช้สิทธินั้นก่อน และหากใช้ตำแหน่งของตนเองเป็นหลักประกันแล้วยังไม่เพียงพอกับวงเงินประกัน ก็ให้ขอรับความช่วยเหลือเพิ่มเติมตามระเบียบนี้ได้ เว้นแต่มีเหตุจำเป็นอื่น ให้เป็นดุลยพินิจของ เลขาธิการหรือผู้อำนวยการ แล้วแต่กรณี

ข้อ ๑๑ ผู้มีสิทธิได้รับความช่วยเหลือผู้ใดวางหลักประกันไปก่อนที่เลขาธิการหรือผู้อำนวยการ ได้ออกหนังสือรับรองการขอลปล่อยชั่วคราว อาจขอให้เลขาธิการหรือผู้อำนวยการออกหนังสือรับรอง การขอลปล่อยชั่วคราว เพื่อนำไปมอบให้พนักงานสอบสวน พนักงานอัยการ หรือศาล แล้วแต่กรณี แทนหลักประกันเดิมหรือเป็นหลักประกันเพิ่มเติมจากหลักประกันเดิมที่วางไว้ได้

ข้อ ๑๒ ให้บุคคลดังต่อไปนี้ เป็นผู้มีอำนาจออกหนังสือรับรองการขอลปล่อยชั่วคราว

(๑) เลขาธิการหรือผู้ที่เลขาธิการมอบหมายออกหนังสือรับรองการขอลปล่อยชั่วคราวได้ โดยไม่จำกัดวงเงินประกัน

(๒) ผู้อำนวยการออกหนังสือรับรองการขอลปล่อยชั่วคราวในเขตจังหวัดนั้นได้ภายในวงเงิน ประกันรายละไม่เกินสองแสนบาท ในกรณีที่วงเงินประกันเกินสองแสนบาท ให้ผู้อำนวยการขออนุมัติ จากเลขาธิการก่อน

ข้อ ๑๓ ในกรณีที่ผู้ได้รับความช่วยเหลือหลบหนีหรือผิดสัญญาประกันเมื่อพนักงานสอบสวน พนักงานอัยการ หรือศาล เรียกให้ชดใช้เงินตามสัญญาประกัน ให้สำนักงานหรือสำนักงาน คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดเบิกจ่ายเงินงบประมาณของสำนักงานนำส่งพนักงานสอบสวน พนักงานอัยการ หรือศาล โดยจ่ายเป็นเช็คขีดคร่อมหรือแคชเชียร์เช็ค ส่งจ่ายสถานีตำรวจ สำนักงานอัยการ หรือศาล ที่ทำสัญญาประกันไว้ แล้วแต่กรณี

ในส่วนของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดให้เบิกจ่ายจากเงินงบประมาณ เงินบริหารองค์กรของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดไปพลางก่อน แล้วรายงาน สำนักงานเพื่อขอรับโอนจัดสรรเงินงบประมาณต่อไป

ถ้าสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งต้องถูกบังคับหรือชดใช้เงินตามสัญญาประกัน ผู้ได้รับความช่วยเหลือต้องรับผิดชอบชำระหนี้คืนแก่สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งตามจำนวน ที่ได้เสียไปพร้อมดอกเบี้ย ทั้งนี้ กรณีที่ผู้ได้รับความช่วยเหลือมีเงินพึงได้รับจากสำนักงานคณะกรรมการ การเลือกตั้ง สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งมีสิทธิหักเงินดังกล่าวชำระหนี้คืนได้

กรณีหากได้ตัวผู้ได้รับความช่วยเหลือที่หลบหนีกลับมาดำเนินคดี ให้สำนักงานหรือสำนักงาน คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดร้องขอต่อพนักงานสอบสวน พนักงานอัยการ หรือศาล แล้วแต่กรณี เพื่อขอคืนเงินตามสัญญาประกัน

หมวด ๓
ค่าใช้จ่ายในการดำเนินคดี

ข้อ ๑๔ ค่าใช้จ่ายในการดำเนินคดี ให้จ่ายจากเงินงบประมาณของสำนักงานเท่าที่จ่ายจริง

ข้อ ๑๕ ให้บุคคลตามข้อ ๖ (๑) (๒) (๓) (๔) มีสิทธิเบิกค่าเบี้ยเลี้ยง ค่าที่พัก และค่าพาหนะได้ ตามระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยค่าใช้จ่ายในการเดินทางของประธานกรรมการและกรรมการการเลือกตั้งหรือระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยผู้ตรวจการเลือกตั้งหรือระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยค่าใช้จ่ายในการเดินทางไปปฏิบัติงาน แล้วแต่กรณี

ในการเบิกค่าเบี้ยเลี้ยง ค่าที่พักและค่าพาหนะของบุคคลตามข้อ ๖ (๕) (๖) และรวมถึงบุคคลซึ่งเคยดำรงตำแหน่ง นั้น ให้มีสิทธิเบิกค่าเบี้ยเลี้ยง ค่าที่พักและค่าพาหนะได้ในอัตราเท่ากับพนักงานตำแหน่งประเภทวิชาการ ระดับปฏิบัติการ ตามระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยค่าใช้จ่ายในการเดินทางไปปฏิบัติงาน

กรณีบุคคลตามวรรคสอง ซึ่งดำรงตำแหน่งที่ปรึกษา ผู้เชี่ยวชาญ เลขานุการ และผู้ช่วยเลขานุการประจำประธานกรรมการการเลือกตั้งและกรรมการการเลือกตั้ง ให้มีสิทธิเบิกค่าเบี้ยเลี้ยง ค่าที่พัก และค่าพาหนะได้ ตามระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยที่ปรึกษาผู้เชี่ยวชาญ เลขานุการประจำประธานกรรมการการเลือกตั้งและกรรมการการเลือกตั้ง

กรณีบุคคลตามวรรคสอง ซึ่งดำรงตำแหน่งหรือเคยดำรงตำแหน่งในหน่วยงานราชการ ราชการส่วนท้องถิ่น รัฐวิสาหกิจ หน่วยงานอื่นของรัฐ หรือหน่วยงานภาคเอกชน ให้มีสิทธิเบิกค่าเบี้ยเลี้ยง ค่าที่พักและค่าพาหนะได้ในอัตราเท่ากับที่บุคคลนั้นดำรงตำแหน่งอยู่ หรือตำแหน่งสุดท้ายก่อนพ้นตำแหน่ง ทั้งนี้ ไม่เกินอัตราตามที่ระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยค่าใช้จ่ายในการเดินทางไปปฏิบัติงานในตำแหน่งพนักงานบริหารระดับสูงของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง

ข้อ ๑๖ ในการเบิกค่าเบี้ยเลี้ยง ค่าที่พักและค่าพาหนะของบุคคลซึ่งเคยดำรงตำแหน่งตามข้อ ๖ (๑) (๒) (๓) (๔) ให้เบิกในอัตราเท่ากับที่เคยดำรงตำแหน่งสุดท้ายในการปฏิบัติหน้าที่ตามระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยค่าใช้จ่ายในการเดินทางของประธานกรรมการและกรรมการการเลือกตั้งหรือระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยผู้ตรวจการเลือกตั้งหรือระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยค่าใช้จ่ายในการเดินทางไปปฏิบัติงาน แล้วแต่กรณี

ในการเบิกค่าเบี้ยเลี้ยง ค่าที่พักและค่าพาหนะของบุคคลซึ่งเคยดำรงตำแหน่ง ตามข้อ ๑๕ วรรคสาม ให้เบิกในอัตราเท่ากับที่เคยดำรงตำแหน่งสุดท้ายในการปฏิบัติหน้าที่ ตามระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยที่ปรึกษา ผู้เชี่ยวชาญ เลขานุการประจำประธานกรรมการการเลือกตั้งและกรรมการการเลือกตั้ง

ข้อ ๑๗ ให้บุคคลตามข้อ ๖ (๕) (๖) และบุคคลซึ่งเคยดำรงตำแหน่ง ตามข้อ ๖ วรรคหนึ่ง มีสิทธิเบิกค่าเบี้ยเลี้ยง ค่าที่พักและค่าพาหนะได้ เมื่อได้เดินทางไปให้ถ้อยคำหรือชี้แจงข้อมูลต่อ คณะกรรมการหรือต่อหน่วยงานอื่นที่มีอำนาจสั่งการให้ไปให้ข้อมูลในกรณีที่บุคคลอื่นกล่าวหาหรือ ฟ้องคดีเกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมายเกี่ยวกับการเลือกตั้งและพรรคการเมือง

ข้อ ๑๘ การยื่นคำขอเบิกค่าเบี้ยเลี้ยง ค่าที่พักและค่าพาหนะ ตามข้อ ๑๗ ให้ดำเนินการ ยื่นต่อสำนักงานหรือสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดตามที่บุคคลนั้นมีภูมิลำเนาหรือ ถิ่นที่อยู่ ตามแบบ ชค. ๔ โดยมีข้อเท็จจริงพร้อมหลักฐานหรือเอกสารที่เกี่ยวข้อง

เมื่อเลขาธิการหรือผู้อำนวยการพิจารณาแล้วเห็นว่า บุคคลตามข้อ ๑๗ มีสิทธิเบิกเงินได้ ตามวรรคหนึ่ง ก็ให้พิจารณาอนุมัติให้เบิกค่าเบี้ยเลี้ยง ค่าที่พักและค่าพาหนะได้

ข้อ ๑๙ ถ้าสำนักงานหรือสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด ได้จัดอาหาร ที่พัก ยานพาหนะหรือมีการเบิกจ่ายจากหน่วยงานอื่น ให้งดเบิกจ่ายค่าใช้จ่ายในส่วนที่สำนักงานหรือสำนักงาน คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด จัดให้หรือมีการเบิกจ่ายจากหน่วยงานอื่นแล้ว

ข้อ ๒๐ เมื่อคดีถึงที่สุดแล้ว และผู้ถูกดำเนินคดีมีสิทธิได้รับชดใช้เงินค่าใช้จ่ายในการดำเนินคดี ที่จ่ายไปคืนจากคู่กรณีอีกฝ่ายหนึ่ง ให้ผู้ถูกดำเนินคดีเรียกร้องเงินดังกล่าวและนำส่งคืนสำนักงานหรือ สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด ตามที่ได้รับความช่วยเหลือ แต่ไม่เกินจำนวน ที่ได้รับชดใช้ ภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ได้รับชดใช้ ทั้งนี้ ผู้ถูกดำเนินคดีจะมอบให้สำนักงานหรือ สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด เป็นผู้รับแทนก็ได้

บทเฉพาะกาล

ข้อ ๒๑ ในกรณีอดีตประธานกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดและกรุงเทพมหานคร อดีตกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดและกรุงเทพมหานคร ให้มีสิทธิได้รับความช่วยเหลือ ตามระเบียบนี้และให้มีสิทธิเบิกค่าเบี้ยเลี้ยง ค่าที่พักและค่าพาหนะได้ในอัตราเท่ากับพนักงานตำแหน่ง ประเภทบริหาร ระดับต้น ตามระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยค่าใช้จ่ายในการเดินทางไปปฏิบัติงาน

ข้อ ๒๒ บรรดากฎ ระเบียบ ข้อบังคับ คำสั่ง ประกาศ และมติคณะกรรมการการเลือกตั้ง ซึ่งขัดหรือแย้งกับระเบียบนี้ ให้ใช้ระเบียบนี้แทน

ประกาศ ณ วันที่ ๒๓ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๖๓

อิทธิพร บุญประคอง

ประธานกรรมการการเลือกตั้ง

ระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้ง

ว่าด้วยการจัดยานพาหนะโดยหน่วยงานของรัฐ
เพื่ออำนวยความสะดวกแก่ผู้มีสิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น
พ.ศ. ๒๕๖๓

โดยที่เป็นการสมควรให้มีระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยการจัดยานพาหนะ
เพื่ออำนวยความสะดวกแก่ผู้มีสิทธิเลือกตั้งของหน่วยงานของรัฐ เพื่อให้สอดคล้องกับพระราชบัญญัติ
การเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๖๒

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๕ และมาตรา ๒๒ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ
ว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๖ และมาตรา ๖๗ วรรคสาม แห่งพระราชบัญญัติ
การเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๖๒ คณะกรรมการการเลือกตั้ง
จึงออกระเบียบไว้ ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ระเบียบนี้เรียกว่า “ระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยการจัดยานพาหนะ
โดยหน่วยงานของรัฐเพื่ออำนวยความสะดวกแก่ผู้มีสิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น
พ.ศ. ๒๕๖๓”

ข้อ ๒ ระเบียบนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

ข้อ ๓ ในระเบียบนี้

“คณะกรรมการ” หมายความว่า คณะกรรมการการเลือกตั้ง

“หน่วยงานของรัฐ” หมายความว่า กระทรวง ทบวง กรม ราชการส่วนภูมิภาค ราชการส่วนท้องถิ่น
รัฐวิสาหกิจ และหน่วยงานอื่นของรัฐ

“ผู้มีสิทธิเลือกตั้ง” หมายความว่า ผู้มีสิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น

“วันเลือกตั้ง” หมายความว่า วันที่กำหนดให้เป็นวันเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น

“ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำจังหวัด” ให้หมายความรวมถึงผู้อำนวยการการเลือกตั้ง
ประจำกรุงเทพมหานคร

ข้อ ๔ ก่อนวันเลือกตั้งหรือในวันเลือกตั้ง แล้วแต่กรณี ให้หน่วยงานของรัฐที่จะจัดยานพาหนะ
เพื่ออำนวยความสะดวกแก่ผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ต้องแจ้งเรื่องให้ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำจังหวัด
ทราบก่อนดำเนินการ

ห้ามมิให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น
จัดยานพาหนะเพื่ออำนวยความสะดวกแก่ผู้มีสิทธิเลือกตั้ง

ข้อ ๕ ในกรณีหน่วยงานของรัฐที่จะจัดยานพาหนะตามระเบียบนี้ ต้องดำเนินการปิดประกาศ
หรือแผ่นป้ายที่ยานพาหนะให้ชัดเจนว่า เป็นยานพาหนะของหน่วยงานใดและจัดไว้สำหรับรับและ
ส่งผู้มีสิทธิเลือกตั้งเพื่อไปใช้สิทธิเลือกตั้ง

ข้อ ๖ ห้ามมิให้หน่วยงานของรัฐที่จะจัดยานพาหนะตามระเบียบนี้ กระทำการใดเพื่อจูงใจหรือควบคุมให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งไปลงคะแนนเลือกหรือลงคะแนนไม่เลือกผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาท้องถิ่น หรือผู้บริหารท้องถิ่นผู้ใด

ข้อ ๗ ให้ประธานกรรมการการเลือกตั้งเป็นผู้รักษาการตามระเบียบนี้

กรณีใดที่มีได้กำหนดไว้หรือมีเหตุจำเป็น คณะกรรมการอาจกำหนด ยกเว้น หรือผ่อนผันการปฏิบัติตามความในระเบียบนี้ได้

ประกาศ ณ วันที่ ๒๗ มกราคม พ.ศ. ๒๕๖๓

อิทธิพร บุญประคอง

ประธานกรรมการการเลือกตั้ง

ระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้ง

ว่าด้วยการชำระค่าเสียหายและค่าใช้จ่ายสำหรับการจัดการเลือกตั้ง

พ.ศ. ๒๕๖๒

โดยที่เป็นการสมควรให้มีการออกระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยการชำระค่าเสียหายและค่าใช้จ่ายสำหรับการจัดการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๕๖๒ เพื่อให้เป็นไปตามบทบัญญัติของพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๕๖๐

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๒๒ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๕๖๐ คณะกรรมการการเลือกตั้งจึงออกระเบียบไว้ ดังนี้

ข้อ ๑ ระเบียบนี้เรียกว่า “ระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยการชำระค่าเสียหายและค่าใช้จ่ายสำหรับการจัดการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๕๖๒”

ข้อ ๒ ระเบียบนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

ข้อ ๓ ในระเบียบนี้

“คณะกรรมการ” หมายความว่า คณะกรรมการการเลือกตั้งตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง

“เลือกตั้ง” หมายความว่า การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น และให้หมายความรวมถึงการเลือกสมาชิกวุฒิสภา และการออกเสียงประชามติด้วยแล้วแต่กรณี

“องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น” หมายความว่า องค์กรการบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล องค์กรบริหารส่วนตำบล กรุงเทพมหานคร เมืองพัทยา และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นที่มีกฎหมายจัดตั้ง

“หัวหน้าพนักงานส่วนท้องถิ่น” หมายความว่า ปลัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด ปลัดเทศบาล ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล ปลัดกรุงเทพมหานคร ปลัดเมืองพัทยา และหัวหน้าพนักงานหรือหัวหน้าข้าราชการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นที่มีกฎหมายจัดตั้ง

“ค่าเสียหาย” หมายความว่า จำนวนเงินค่าเสียหายสำหรับการจัดการเลือกตั้งที่ต้องรับผิดชอบใช้ตามกฎหมายว่าด้วยละเมิด พร้อมดอกเบี้ยในอัตราร้อยละเจ็ดครึ่งต่อปี

“ค่าใช้จ่าย” หมายความว่า จำนวนเงินค่าใช้จ่ายสำหรับการจัดการเลือกตั้งที่ต้องรับผิดชอบใช้ตามกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร กฎหมายว่าด้วยการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา กฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น หรือกฎหมายว่าด้วยการออกเสียงประชามติ พร้อมดอกเบี้ยในอัตราร้อยละเจ็ดครึ่งต่อปี

“ผู้ต้องรับผิดชอบใช้” หมายความว่า ผู้ต้องรับผิดชอบใช้ค่าเสียหายหรือค่าใช้จ่ายสำหรับการจัดการเลือกตั้ง

“สำนักงาน” หมายความว่า สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง

“เลขาธิการ” หมายความว่า เลขาธิการคณะกรรมการการเลือกตั้ง

“ผู้อำนวยการสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด” หมายความว่า ความรวมถึง ผู้อำนวยการสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำกรุงเทพมหานคร

ข้อ ๔ ผู้ต้องรับผิดชอบใช้ต้องชำระค่าเสียหายหรือค่าใช้จ่ายเต็มจำนวน พร้อมดอกเบี้ยคณณัตในอัตราร้อยละเจ็ดครึ่งต่อปี นับแต่วันคณณัตจนถึงวันชำระเสร็จสิ้น โดยอาจให้มีการผ่อนชำระได้

ข้อ ๕ ก่อนศาลมีคำพิพากษาหรือคำสั่งให้ชดใช้ค่าเสียหายหรือค่าใช้จ่าย หากผู้ต้องรับผิดชอบใช้มีความประสงค์จะขอผ่อนชำระค่าเสียหายหรือค่าใช้จ่ายตามข้อ ๔ ให้ทำเป็นสัญญาประนีประนอมยอมความตามแบบที่กำหนดไว้ท้ายระเบียบนี้ ยื่นต่อศาลเพื่อมีคำพิพากษาหรือคำสั่งตามสัญญาประนีประนอมยอมความ โดยในวันทำสัญญาให้ผู้ต้องรับผิดชอบใช้วางเงินชำระค่าเสียหายหรือค่าใช้จ่ายบางส่วน เป็นจำนวนเงินไม่น้อยกว่าร้อยละยี่สิบห้าของจำนวนเงินค่าเสียหายหรือค่าใช้จ่ายและชำระหนี้ให้เสร็จสิ้นภายในห้าปีนับแต่วันทำสัญญา ทั้งนี้ หากผู้ต้องรับผิดชอบใช้ได้ชำระหนี้เสร็จสิ้นภายในหนึ่งปี นับแต่วันทำสัญญาให้งดเว้นดอกเบี้ยคณณัตระหว่างผ่อนชำระ

ข้อ ๖ ภายหลังกศาลมีคำพิพากษาหรือคำสั่งให้ชดใช้ค่าเสียหายหรือค่าใช้จ่ายแล้ว หากผู้ต้องรับผิดชอบใช้มีความประสงค์จะขอผ่อนชำระค่าเสียหายหรือค่าใช้จ่ายตามข้อ ๔ ให้ทำเป็นสัญญาประนีประนอมยอมความตามแบบที่กำหนดไว้ท้ายระเบียบนี้ โดยในวันทำสัญญาให้ผู้ต้องรับผิดชอบใช้วางเงินชำระค่าเสียหายหรือค่าใช้จ่ายบางส่วนเป็นจำนวนเงินไม่น้อยกว่าร้อยละยี่สิบห้าของจำนวนเงินค่าเสียหายหรือค่าใช้จ่ายและชำระหนี้ให้เสร็จสิ้นภายในหนึ่งปีนับแต่วันทำสัญญา ทั้งนี้ การทำสัญญาประนีประนอมยอมความดังกล่าวไม่ถือเป็นการลบล้างผลคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาล

ข้อ ๗ กรณีผู้ต้องรับผิดชอบใช้คณณัตผ่อนชำระหนี้ตามข้อ ๕ หรือข้อ ๖ งวดใดงวดหนึ่งให้ถือว่าคณณัตชำระหนี้ทั้งหมด ยินยอมให้บังคับคดีในส่วนที่ค้างชำระทั้งหมดได้ทันทีพร้อมดอกเบี้ยในอัตราร้อยละเจ็ดครึ่งต่อปีของยอดเงินที่ค้างชำระทั้งหมด

ข้อ ๘ ในการทำสัญญาประนีประนอมยอมความตามข้อ ๕ หรือข้อ ๖ ให้ผู้ต้องรับผิดชอบใช้ยื่นคำขอตามแบบที่กำหนดไว้ท้ายระเบียบ ดังนี้

(๑) คำขอผ่อนชำระค่าเสียหายสำหรับการจัดการเลือกตั้งให้ยื่นต่อเลขาธิการ

(๒) คำขอผ่อนชำระค่าใช้จ่ายสำหรับการจัดการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ค่าใช้จ่ายในการเลือกสมาชิกวุฒิสภา หรือค่าใช้จ่ายสำหรับการออกเสียงประชามติ ให้ยื่นต่อผู้อำนวยการสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดในจังหวัดที่ค่าใช้จ่ายได้เกิดขึ้น

(๓) คำขอผ่อนชำระค่าใช้จ่ายสำหรับการจัดการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น ให้ยื่นต่อหัวหน้าพนักงานส่วนท้องถิ่นในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ค่าใช้จ่ายได้เกิดขึ้น

การยื่นคำขอกรณีก่อนศาลมีคำพิพากษาหรือคำสั่งให้ชดใช้ค่าเสียหายหรือค่าใช้จ่าย ผู้ต้องรับผิดชอบใช้ต้องยื่นคำขอต่อบุคคลตามวรรคหนึ่งก่อนศาลมีคำพิพากษาหรือคำสั่งให้ชดใช้ค่าเสียหายหรือค่าใช้จ่าย

การยื่นคำขอกรณีภายหลังศาลมีคำพิพากษาหรือคำสั่งให้ชดใช้ค่าเสียหายหรือค่าใช้จ่ายแล้ว ผู้ต้องรับผิดคดีใช้ต้องยื่นคำขอต่อบุคคลตามวรรคหนึ่งภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ศาลมีคำพิพากษาหรือคำสั่งให้ชดใช้ค่าเสียหายหรือค่าใช้จ่าย

ข้อ ๙ ให้ผู้รับคำขอตามข้อ ๘ ดำเนินการตรวจสอบแบบคำขอผ่อนชำระค่าเสียหายหรือค่าใช้จ่าย ให้เป็นไปตามที่กำหนดไว้ในระเบียบนี้ แล้วเสนอความเห็นเกี่ยวกับคำขอผ่อนชำระแล้ว ส่งเรื่องไปยังสำนักงานเพื่อเสนอคณะกรรมการพิจารณาโดยเร็ว หากไม่ถูกต้องให้มีหนังสือแจ้งผู้ต้องรับผิดคดีใช้ดำเนินการแก้ไขภายในระยะเวลาที่กำหนด ทั้งนี้ ต้องไม่เกินระยะเวลาที่กำหนดตามข้อ ๘ วรรคสอง หรือวรรคสาม แล้วแต่กรณี

การพิจารณาคำขอผ่อนชำระให้คำนึงถึงจำนวนค่าเสียหายหรือค่าใช้จ่าย จำนวนงวดการผ่อนชำระ อายุ ฐานะ และรายได้ของผู้ต้องรับผิดคดีใช้

ข้อ ๑๐ กรณีคณะกรรมการเห็นชอบกับคำขอผ่อนชำระ ให้ผู้รับคำขอตามข้อ ๘ แล้วแต่กรณี แจ้งเป็นหนังสือให้ผู้ต้องรับผิดคดีใช้เข้าทำสัญญาประนีประนอมยอมความตามแบบที่กำหนดไว้ท้ายระเบียบนี้ภายในกำหนดระยะเวลาที่เหมาะสม แล้วแต่กรณี หากไม่ดำเนินการภายในระยะเวลาให้ถือว่าคำขอประนีประนอมยอมความนั้นสิ้นไป

หากคณะกรรมการไม่เห็นชอบกับคำขอผ่อนชำระให้ผู้รับคำขอตามข้อ ๘ แล้วแต่กรณี แจ้งเป็นหนังสือให้ผู้ต้องรับผิดคดีใช้ทราบ

ข้อ ๑๑ บรรดาสัญญาชำระค่าเสียหายหรือค่าใช้จ่ายใด ๆ สำหรับการจัดการเลือกตั้งใหม่ ที่ได้ดำเนินการไว้ในระหว่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๐ หรือพระราชบัญญัติว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่น หรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๕ มีผลใช้บังคับ และก่อนวันที่ระเบียบนี้ใช้บังคับ ให้ปฏิบัติตามสัญญานั้นต่อไปจนเสร็จสิ้น

ข้อ ๑๒ ให้ประธานกรรมการการเลือกตั้งเป็นผู้รักษาการตามระเบียบนี้

กรณีใดที่มีได้กำหนดไว้หรือมีเหตุจำเป็น คณะกรรมการอาจกำหนด ยกเว้น หรือผ่อนผัน การปฏิบัติตามความในระเบียบนี้ได้

ประกาศ ณ วันที่ ๓๑ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๖๒

อิทธิพร บุญประคอง

ประธานกรรมการการเลือกตั้ง

ระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้ง

ว่าด้วยหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการปฏิบัติหน้าที่ของกรรมการการเลือกตั้ง

พ.ศ. ๒๕๖๓

โดยที่เป็นการสมควรมีระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการปฏิบัติหน้าที่ เพื่อให้การใช้อำนาจและการสั่งการของกรรมการการเลือกตั้งเป็นไปตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๒๒๔ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ ประกอบกับมาตรา ๒๒ มาตรา ๒๖ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๕๙ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๑๙ และมาตรา ๑๓๗ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๑ คณะกรรมการการเลือกตั้งจึงออกระเบียบไว้ ดังนี้

ข้อ ๑ ระเบียบนี้เรียกว่า “ระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการปฏิบัติหน้าที่ของกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๕๖๓”

ข้อ ๒ ระเบียบนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

ข้อ ๓ ในระเบียบนี้

“คณะกรรมการ” หมายความว่า คณะกรรมการการเลือกตั้ง

“กรรมการ” หมายความว่า กรรมการการเลือกตั้ง และให้หมายความรวมถึงประธานกรรมการการเลือกตั้งด้วย

“หน่วยเลือกตั้ง” หมายความว่า หน่วยเลือกตั้งตามกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร หน่วยเลือกตั้งตามกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น และให้หมายความรวมถึงสถานที่เลือกตามกฎหมายว่าด้วยการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา และหน่วยออกเสียงประชามติตามกฎหมายว่าด้วยการออกเสียงประชามติด้วย แล้วแต่กรณี

“การเลือกตั้ง” หมายความว่า การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น และให้หมายความรวมถึงการเลือกสมาชิกวุฒิสภาและการออกเสียงประชามติแล้วแต่กรณี

“วันเลือกตั้ง” หมายความว่า วันที่กำหนดให้เป็นวันเลือกตั้ง วันออกเสียงประชามติ และให้หมายความรวมถึงวันที่ประกาศกำหนดให้เป็นวันเลือกสมาชิกวุฒิสภาในแต่ละระดับ แล้วแต่กรณี

“เจ้าพนักงานผู้ดำเนินการเลือกตั้ง” หมายความว่า เจ้าพนักงานผู้ดำเนินการเลือกตั้งตามกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร กฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และให้หมายความรวมถึงผู้ดำเนินการเกี่ยวกับการเลือกตามกฎหมายว่าด้วยการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภาและเจ้าพนักงานผู้ดำเนินการออกเสียงตามกฎหมายว่าด้วยการออกเสียงประชามติด้วย แล้วแต่กรณี

ข้อ ๔ ในระหว่างการเลือกตั้ง กรรมการที่พบเห็นการกระทำหรือการงดเว้นการกระทำใดอันอาจเป็นเหตุให้การเลือกตั้งมิได้เป็นไปโดยสุจริตหรือเที่ยงธรรม หรือเป็นไปโดยมิชอบด้วยกฎหมาย ให้มีอำนาจ ดังนี้

(๑) ถ้าการนั้นเป็นการกระทำหรือการงดเว้นการกระทำของเจ้าหน้าที่ของรัฐ ให้สั่งระงับ ยับยั้ง แก้ไขเปลี่ยนแปลง หรือสั่งให้กระทำการอย่างใดอย่างหนึ่งได้ตามที่เห็นสมควร หากเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นั้นไม่ดำเนินการตามคำสั่ง กรรมการอาจรายงานต่อคณะกรรมการเพื่อแจ้งให้ผู้บังคับบัญชาหรือผู้มีหน้าที่และอำนาจกำกับดูแลเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นั้นพิจารณาดำเนินการตามที่เห็นสมควร

(๒) ถ้าเป็นการกระทำของบุคคลซึ่งมิใช่เป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ ให้สั่งพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจและพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจชั้นผู้ใหญ่ดำเนินการตามหน้าที่และอำนาจ หรือสั่งให้ผู้อำนวยความสะดวกการเลือกตั้งประจำจังหวัดบันทึกพฤติกรรมแห่งการกระทำและรวบรวมพยานหลักฐานไว้เพื่อดำเนินการต่อไปได้ตามที่จำเป็น

(๓) ถ้ากรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งหรือเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยผู้ใดกระทำความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร หรือกระทำการใดอันอาจเป็นเหตุให้การเลือกตั้งมิได้เป็นไปโดยสุจริตหรือเที่ยงธรรม หรือเป็นไปโดยมิชอบด้วยกฎหมาย ให้สั่งเปลี่ยนกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งหรือเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยได้ตามที่เห็นสมควร

(๔) กรณีจำเป็นอันไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ จะสั่งให้ระงับ ยับยั้ง แก้ไขเปลี่ยนแปลง หรือยกเลิกการเลือกตั้ง และสั่งให้ดำเนินการเลือกตั้งใหม่หรือนับคะแนนใหม่ในหน่วยเลือกตั้งบางหน่วยหรือทุกหน่วยในเขตเลือกตั้ง หรือในเขตอำเภอหรือจังหวัดสำหรับกรณีการเลือกสมาชิกวุฒิสภาก็ได้

ข้อ ๕ กรณีกรรมการมีคำสั่งระงับ ยับยั้ง แก้ไขเปลี่ยนแปลง หรือยกเลิกการเลือกตั้ง และสั่งให้ดำเนินการเลือกตั้งใหม่หรือนับคะแนนใหม่ แล้วแต่กรณี ให้กรรมการแจ้งเจ้าพนักงานผู้ดำเนินการเลือกตั้งเพื่อปฏิบัติตามคำสั่ง

ข้อ ๖ เมื่อกรรมการออกคำสั่งตามข้อ ๔ หรือข้อ ๕ แล้ว ให้รายงานต่อคณะกรรมการเพื่อทราบโดยเร็ว

เมื่อคณะกรรมการได้รับรายงานตามวรรคหนึ่งแล้วให้ประชุมพิจารณาโดยเร็ว ถ้าคณะกรรมการมีมติเห็นชอบ ให้คำสั่งนั้นมีผลต่อไป กรณีคณะกรรมการมีมติให้แก้ไขเพิ่มเติม ยกเลิกคำสั่ง หรือมีมติให้ดำเนินการอย่างใดตามที่เหมาะสม ให้แจ้งผู้เกี่ยวข้องดำเนินการตามมติคณะกรรมการต่อไป ทั้งนี้ ไม่กระทบต่อการใดที่ดำเนินการตามคำสั่งกรรมการก่อนที่คณะกรรมการจะมีมติให้แก้ไขเพิ่มเติม ยกเลิกคำสั่ง หรือมีมติให้ดำเนินการอย่างใด

ข้อ ๗ ภายหลังจากวันเลือกตั้งแต่ก่อนประกาศผลการเลือกตั้ง กรรมการมีความเห็นควรสั่งให้ยกเลิกการเลือกตั้ง สั่งให้ดำเนินการเลือกตั้งใหม่ หรือนับคะแนนใหม่ แล้วแต่กรณี ให้กรรมการเสนอความเห็นต่อคณะกรรมการเพื่อพิจารณาวินิจฉัย

ข้อ ๘ คำสั่งของกรรมการตามระเบียบนี้ให้สั่งเป็นลายลักษณ์อักษร ซึ่งอย่างน้อยต้องระบุพฤติการณ์หรือเหตุในการออกคำสั่ง ข้อเท็จจริง ข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้อง และลงลายมือชื่อผู้ออกคำสั่ง เว้นแต่กรณีมีเหตุจำเป็นหรือเร่งด่วนไม่สามารถสั่งเป็นลายลักษณ์อักษรในขณะที่สั่งได้ ให้กรรมการสั่งด้วยวาจาแล้วจัดทำเป็นลายลักษณ์อักษรในโอกาสแรกที่สามารถดำเนินการได้

ข้อ ๙ ให้ประธานกรรมการการเลือกตั้งเป็นผู้รักษาการตามระเบียบนี้

กรณีใดที่มีได้กำหนดไว้หรือมีเหตุจำเป็น คณะกรรมการอาจกำหนด ยกเว้น หรือผ่อนผันการปฏิบัติตามความในระเบียบนี้ได้

ประกาศ ณ วันที่ ๓ เมษายน พ.ศ. ๒๕๖๓

อิทธิพร บุญประคอง

ประธานกรรมการการเลือกตั้ง

ระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้ง
ว่าด้วยการสืบสวน การไต่สวน และการวินิจฉัยชี้ขาด
พ.ศ. ๒๕๖๑

โดยที่เป็นการสมควรมีระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยการสืบสวน การไต่สวน และการวินิจฉัยชี้ขาด พ.ศ. ๒๕๖๑ เพื่อให้การดำเนินการสืบสวน ไต่สวน หรือวินิจฉัยชี้ขาด เป็นไปตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๒๒๔ มาตรา ๒๒๕ และมาตรา ๒๒๖ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๕ มาตรา ๒๒ มาตรา ๒๔ มาตรา ๒๖ มาตรา ๒๘ มาตรา ๓๒ มาตรา ๓๔ มาตรา ๓๗ มาตรา ๔๑ มาตรา ๔๒ มาตรา ๔๓ มาตรา ๔๔ มาตรา ๔๘ มาตรา ๔๙ และมาตรา ๕๙ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๒๐ มาตรา ๕๘ มาตรา ๕๙ มาตรา ๖๐ มาตรา ๖๒ มาตรา ๖๓ และมาตรา ๖๔ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๕๔ มาตรา ๑๓๒ มาตรา ๑๓๓ มาตรา ๑๓๔ มาตรา ๑๓๗ มาตรา ๑๓๘ และมาตรา ๑๔๐ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๓๗ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการออกเสียงประชามติ พ.ศ. ๒๕๕๒ มาตรา ๕๖ มาตรา ๙๖ มาตรา ๙๗ มาตรา ๑๐๒ และมาตรา ๑๐๔ แห่งพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๕ ประกอบมติคณะกรรมการการเลือกตั้ง ในการประชุมครั้งที่ ๗๙/๒๕๖๑ (๔๓) เมื่อวันที่ ๒๖ ธันวาคม ๒๕๖๑ คณะกรรมการการเลือกตั้งจึงออกระเบียบไว้ ดังนี้

ข้อ ๑ ระเบียบนี้เรียกว่า “ระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยการสืบสวน การไต่สวน และการวินิจฉัยชี้ขาด พ.ศ. ๒๕๖๑”

ข้อ ๒ ระเบียบนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

ข้อ ๓ ให้ยกเลิกระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยการสืบสวนสอบสวนและการวินิจฉัยชี้ขาด พ.ศ. ๒๕๕๔

ข้อ ๔ ในระเบียบนี้

“คณะกรรมการ” หมายความว่า คณะกรรมการการเลือกตั้ง

“กรรมการ” หมายความว่า กรรมการการเลือกตั้ง และให้หมายความรวมถึงประธานกรรมการการเลือกตั้งด้วย

“กฎหมายเกี่ยวกับการเลือกตั้งและพรรคการเมือง” หมายความว่า กฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร กฎหมายว่าด้วยการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา กฎหมายว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง กฎหมายว่าด้วยพรรคการเมือง กฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น และให้หมายความรวมถึงกฎหมายว่าด้วยการออกเสียงประชามติด้วย

“เลือกตั้ง” หมายความว่า การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นและให้หมายความรวมถึงการเลือกสมาชิกวุฒิสภาและการออกเสียงประชามติแล้วแต่กรณี

“วันเลือกตั้ง” หมายความว่า วันที่กำหนดให้เป็นวันเลือกตั้ง วันออกเสียงประชามติ และให้หมายความรวมถึงวันที่ประกาศกำหนดให้เป็นวันเลือกสมาชิกวุฒิสภาในแต่ละระดับ แล้วแต่กรณี

“ผู้ร้อง” หมายความว่า บุคคลที่กล่าวหาว่ามีการกระทำอันเป็นการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามกฎหมายเกี่ยวกับการเลือกตั้งและพรรคการเมือง หรือการกระทำอันอาจเป็นเหตุให้การเลือกตั้งมิได้เป็นไปโดยสุจริตหรือเที่ยงธรรม หรือเป็นไปโดยมิชอบด้วยกฎหมาย

“ผู้ถูกร้อง” หมายความว่า บุคคลที่ถูกกล่าวหาว่ากระทำการอันเป็นการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามกฎหมายเกี่ยวกับการเลือกตั้งและพรรคการเมือง หรือการกระทำอันอาจเป็นเหตุให้การเลือกตั้งมิได้เป็นไปโดยสุจริตหรือเที่ยงธรรม หรือเป็นไปโดยมิชอบด้วยกฎหมาย และให้หมายความรวมถึงผู้สมัครและสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา สมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นหรือพรรคการเมืองที่ได้รับประโยชน์จากการกระทำดังกล่าว

“คำร้อง” หมายความว่า คำกล่าวหาว่ามีการกระทำอันเป็นการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามกฎหมายเกี่ยวกับการเลือกตั้งและพรรคการเมือง หรือการกระทำอันอาจเป็นเหตุให้การเลือกตั้งมิได้เป็นไปโดยสุจริตหรือเที่ยงธรรม หรือเป็นไปโดยมิชอบด้วยกฎหมาย และให้หมายความรวมถึงคำร้องคัดค้านหรือคำคัดค้านด้วย

“เหตุอันควรสงสัยหรือความปรากฏ” หมายความว่า การได้รับทราบข้อมูลหรือหลักฐานพอสมควรจากการแจ้งเบาะแส หรือประการอื่นใด รวมถึงเหตุที่เกิดขึ้นซึ่งหน้าว่ามีการกระทำอันเป็นการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามกฎหมายเกี่ยวกับการเลือกตั้งและพรรคการเมือง หรือจะมีผลให้การเลือกตั้งมิได้เป็นไปโดยสุจริตหรือเที่ยงธรรม หรือเป็นไปโดยมิชอบด้วยกฎหมาย

“การตรวจมูลกรณี” หมายความว่า การแสวงหาพยานหลักฐานหรือข้อมูลในเบื้องต้นเพียงที่จะทราบว่ามี การกระทำความผิดตามกฎหมายเกี่ยวกับการเลือกตั้งและพรรคการเมือง หรือการกระทำอันอาจเป็นเหตุให้การเลือกตั้งมิได้เป็นไปโดยสุจริตหรือเที่ยงธรรม หรือเป็นไปโดยมิชอบด้วยกฎหมาย และมีพยานหลักฐานหรือข้อมูลเพียงพอที่จะดำเนินการสืบสวนหรือไต่สวนต่อไปหรือไม่

“การสืบสวน” หมายความว่า การแสวงหาข้อเท็จจริง ซึ่งผู้มีหน้าที่กระทำการได้ปฏิบัติไปตามหน้าที่และอำนาจ เพื่อป้องกัน ปรามปราม และเพื่อที่จะทราบรายละเอียดว่ามีการกระทำความผิดตามกฎหมายเกี่ยวกับการเลือกตั้งและพรรคการเมือง หรือการกระทำอันอาจเป็นเหตุให้การเลือกตั้งมิได้เป็นไปโดยสุจริตหรือเที่ยงธรรม หรือเป็นไปโดยมิชอบด้วยกฎหมาย

“การสอบสวน” หมายความว่า การรวบรวมพยานหลักฐานและการดำเนินการทั้งหลายอื่นตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ซึ่งพนักงานสอบสวนได้ทำไปเกี่ยวกับความผิดที่กล่าวหา เพื่อที่จะทราบข้อเท็จจริงหรือพิสูจน์ความผิดและเพื่อจะเอาตัวผู้กระทำความผิดมาฟ้องลงโทษ

“การไต่สวน” หมายความว่า การแสวงหา รวบรวม และการดำเนินการอื่นใด ซึ่งผู้มีหน้าที่กระทำการได้ปฏิบัติไปตามหน้าที่และอำนาจ เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อเท็จจริงและพยานหลักฐาน

“คำวินิจฉัย” หมายความว่า คำวินิจฉัยของคณะกรรมการในการวินิจฉัยชี้ขาดสำนวนการสืบสวนหรือไต่สวนตามระเบียบนี้

“อิเล็กทรอนิกส์” หมายความว่า การประยุกต์ใช้วิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ รอน ไฟฟ้า คลื่นแม่เหล็กไฟฟ้า หรือวิธีอื่นใดในลักษณะคล้ายกัน และให้หมายความรวมถึงการประยุกต์ใช้วิธีการทางแสง หรือวิธีการทางแม่เหล็ก หรืออุปกรณ์ที่เกี่ยวข้องกับการประยุกต์ใช้วิธีการต่าง ๆ เช่นว่านั้น

“เลขาธิการ” หมายความว่า เลขาธิการคณะกรรมการการเลือกตั้ง

“คณะกรรมการช่วยตรวจสอบสำนวน” หมายความว่า คณะกรรมการช่วยตรวจสอบสำนวนการสืบสวน การไต่สวน การรับฟังคำชี้แจง หรือพยานหลักฐานแทนคณะกรรมการ ตามกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

“คณะอนุกรรมการวินิจฉัย” หมายความว่า คณะอนุกรรมการวินิจฉัยชี้ขาดปัญหาหรือข้อโต้แย้ง ซึ่งได้รับการแต่งตั้งโดยคณะกรรมการ

“เอกอัครราชทูต” หมายความว่า ผู้อำนวยการใหญ่สำนักงานการค้าและเศรษฐกิจไทยด้วย

“ผู้อำนวยการ” หมายความว่า ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำจังหวัด ที่จัดให้มีการเลือกตั้ง

“เจ้าพนักงาน” หมายความว่า บุคคลที่คณะกรรมการแต่งตั้งให้มีอำนาจในการสืบสวนสอบสวน ไต่สวน หรือดำเนินคดี ตามมาตรา ๔๒ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๕๖๐

“พนักงาน” หมายความว่า พนักงานของสำนักงานและให้หมายความรวมถึงข้าราชการ พนักงาน หรือลูกจ้างของหน่วยงานของรัฐ ซึ่งมาช่วยปฏิบัติงานในสำนักงาน

“ผู้สมัคร” หมายความว่า ผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกสภาท้องถิ่น หรือผู้บริหารท้องถิ่น แล้วแต่กรณี และให้หมายความรวมถึงผู้สมัครรับเลือกสมาชิกวุฒิสภาด้วย

“สำนักงาน” หมายความว่า สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง

“สถานเอกอัครราชทูต” หมายความว่า สำนักงานการค้าและเศรษฐกิจไทยด้วย

“หน่วยงานของรัฐ” หมายความว่า กระทรวง ทบวง กรม ราชการส่วนภูมิภาค ราชการส่วนท้องถิ่น รัฐวิสาหกิจ และหน่วยงานอื่นของรัฐ

“จังหวัด” หมายความว่ารวมถึงกรุงเทพมหานครด้วย

ข้อ ๕ ให้ประธานกรรมการการเลือกตั้งเป็นผู้รักษาการตามระเบียบนี้

กรณีมีเหตุจำเป็น คณะกรรมการอาจกำหนด ยกเว้น ผ่อนผัน ย่นหรือขยายระยะเวลาการปฏิบัติ ตามความในระเบียบนี้ก็ได้

หมวด ๑

บททั่วไป

ส่วนที่ ๑

เจ้าพนักงาน

ข้อ ๖ ให้คณะกรรมการแต่งตั้งเลขาธิการ หรือพนักงานที่มีความรู้ความสามารถทางกฎหมาย การสืบสวน การสอบสวน การไต่สวน หรือการดำเนินคดี และผ่านการฝึกอบรมหลักสูตรท้ายระเบียบนี้ หรือหลักสูตรอื่นที่คณะกรรมการประกาศกำหนดเป็นเจ้าพนักงาน

ในกรณีมีความจำเป็น คณะกรรมการจะแต่งตั้งเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานอื่นของรัฐให้เป็น เจ้าพนักงานตามวรรคหนึ่ง เพื่อปฏิบัติหน้าที่เฉพาะกาลหรือเฉพาะเรื่องตามที่คณะกรรมการกำหนดก็ได้

การแต่งตั้งเจ้าพนักงานตามวรรคหนึ่งและวรรคสอง ซึ่งอย่างน้อยต้องกำหนดระยะเวลา ในการดำเนินการ และให้กำหนดขอบเขตแห่งหน้าที่และอำนาจของผู้ได้รับแต่งตั้งแต่ละระดับไว้ให้ชัดเจนด้วย

เมื่อคณะกรรมการพิจารณาเห็นชอบ ให้แต่งตั้งบุคคลตามวรรคหนึ่งและวรรคสองแล้ว ให้ประธานกรรมการการเลือกตั้งลงนามแต่งตั้งให้เป็นเจ้าพนักงานเพื่อดำเนินการตามหน้าที่และอำนาจ ที่ได้รับมอบหมายต่อไป

ข้อ ๗ เจ้าพนักงานมีหน้าที่และอำนาจ ดังต่อไปนี้

(๑) สอดส่อง และรวบรวมข้อมูลหรือรายละเอียดอันเกี่ยวกับบุคคล เครือข่าย ภูมิประเทศ ความเคลื่อนไหวหรือกิจกรรมของบุคคล พรรคการเมือง รวมทั้งข้อพิรุธอันควรสงสัยใด ๆ โดยทำเป็น บันทึกรายละเอียดเก็บรวบรวมไว้ เพื่อประโยชน์ในทางที่จะนำมาใช้ในการระงับ ยับยั้ง ป้องกัน และจัดการกระทำ หรือการงดเว้นการกระทำใด อันจะก่อให้เกิดความไม่สุจริตหรือไม่เที่ยงธรรม ในการเลือกตั้ง ทั้งนี้ ไม่ว่าจะ เป็นช่วงเวลาในระหว่างประกาศใช้พระราชกฤษฎีกาให้มีการเลือกตั้ง หรือการเลือก หรือประกาศให้มีการเลือกตั้งหรือไม่ก็ตาม

(๒) แสวงหา และรวบรวมพยานหลักฐานทุกชนิดเท่าที่จะทำได้ เพื่อที่จะทราบข้อเท็จจริง และพฤติการณ์เกี่ยวกับการกระทำใด อันเป็นการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามกฎหมายเกี่ยวกับการเลือกตั้ง และพรรคการเมือง หรือจะมีผลให้การเลือกตั้งมิได้เป็นไปโดยสุจริตหรือเที่ยงธรรม หรือเป็นไปโดยมิชอบ ด้วยกฎหมาย

(๓) สืบสวน สอบสวน ไล่สวน ดำเนินคดี รวมทั้งหน้าที่และอำนาจอื่นตามที่คณะกรรมการ มอบหมาย ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดไว้ในระเบียบนี้

(๔) เป็นพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจชั้นผู้ใหญ่ ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณา ความอาญา และให้มีอำนาจเช่นเดียวกับพนักงานสอบสวนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

(๕) กรณีที่ต้องมีการค้น จับกุม ชัง เจ้าพนักงานอาจดำเนินการร่วมกับเจ้าพนักงานตำรวจ หรือพนักงานสอบสวนหรือเจ้าพนักงานอื่น หรือแจ้งให้เจ้าพนักงานตำรวจหรือพนักงานสอบสวน หรือเจ้าพนักงานอื่นดำเนินการก็ได้

ส่วนที่ ๒

บัตรประจำตัวเจ้าพนักงาน

ข้อ ๘ เมื่อคณะกรรมการมีมติแต่งตั้งให้บุคคลใดเป็นเจ้าพนักงานตามข้อ ๖ วรรคหนึ่ง แล้ว ให้ผู้ที่ได้รับแต่งตั้งยื่นคำขอมอบบัตรประจำตัวเจ้าพนักงานต่อสำนักงาน ตามแบบทำยระเบียบ พร้อมทั้งส่งหลักฐานประกอบการยื่นคำขอ ดังต่อไปนี้

(๑) สำเนาบัตรประจำตัวประชาชน หรือสำเนาบัตรประจำตัวเจ้าหน้าที่ของรัฐ

(๒) ภาพถ่ายหน้าตรงสวมเครื่องแบบ ขนาด ๒.๕ x ๓ เซนติเมตร จำนวน ๒ ภาพ

ข้อ ๙ เมื่อสำนักงานได้รับคำขอมอบบัตรประจำตัวเจ้าพนักงานและได้ตรวจสอบเอกสารแล้ว ให้ประธานกรรมการการเลือกตั้งออกบัตรประจำตัวเจ้าพนักงานให้แก่บุคคลที่ได้รับแต่งตั้งนั้น ตามแบบทำยระเบียบนี้

ให้สำนักงานจัดทำสำเนาฉบับบัตรประจำตัวเจ้าพนักงานไว้ฉบับหนึ่ง เพื่อเก็บไว้เป็นหลักฐาน

ข้อ ๑๐ บัตรประจำตัวเจ้าพนักงานให้ใช้ได้ภายในระยะเวลาไม่เกิน ๔ ปี นับแต่วันออกบัตร เมื่อบัตรสิ้นอายุและมีความประสงค์จะขอมอบบัตรประจำตัวเจ้าพนักงานเพื่อใช้แทนบัตรประจำตัวเจ้าพนักงาน ฉบับเดิม ให้เจ้าพนักงานแจ้งขอมอบบัตรประจำตัวเจ้าพนักงานฉบับใหม่

การแต่งตั้งเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานอื่นของรัฐเป็นเจ้าพนักงานตามระเบียบนี้ ให้ใช้บัตรประจำตัว เจ้าหน้าที่ของรัฐของบุคคลที่ได้รับแต่งตั้งประกอบคำสั่งแต่งตั้งแทนบัตรประจำตัวเจ้าพนักงานก็ได้

ข้อ ๑๑ ในกรณีที่บัตรประจำตัวเจ้าพนักงานชำรุด สูญหาย หรือถูกทำลายด้วยประการใด ๆ ให้รีบรายงานต่อเลขาธิการ เพื่อขอออกบัตรประจำตัวเจ้าพนักงานฉบับใหม่ โดยให้ยื่นคำขอพร้อมทั้ง ส่งหลักฐานที่เกี่ยวข้อง

ข้อ ๑๒ ในกรณีเจ้าพนักงานผู้ถือบัตรประสงค์จะขอเปลี่ยนบัตรประจำตัวเจ้าพนักงาน เนื่องจากเปลี่ยนตำแหน่ง หรือเลื่อนระดับ เปลี่ยนคำนำหน้าชื่อ ชื่อตัว ชื่อสกุล ให้ยื่นคำขอพร้อมทั้ง ส่งเอกสารหลักฐานที่เกี่ยวข้องต่อสำนักงานเพื่อออกบัตรประจำตัวเจ้าพนักงานฉบับใหม่

ส่วนที่ ๓

คณะกรรมการสืบสวนและไต่สวน

ข้อ ๑๓ คณะกรรมการเป็นผู้มีอำนาจแต่งตั้งคณะกรรมการสืบสวนและไต่สวน โดยแต่งตั้งจากเจ้าพนักงานตามข้อ ๖

คณะกรรมการสืบสวนและไต่สวน ประกอบด้วย ประธานกรรมการสืบสวนและไต่สวน และกรรมการสืบสวนและไต่สวนอีกไม่น้อยกว่าสองคน

การแต่งตั้งคณะกรรมการสืบสวนและไต่สวน ให้คำนึงถึงความเชี่ยวชาญ ความเหมาะสม ระดับตำแหน่งของบุคคลที่จะได้รับการแต่งตั้งและลักษณะแห่งสำนวน

ในกรณีมีความจำเป็นที่จะต้องแต่งตั้งเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานอื่นของรัฐเป็นคณะกรรมการสืบสวนและไต่สวนทั้งคณะหรือบางส่วน เพื่อปฏิบัติหน้าที่เฉพาะกาลหรือเฉพาะเรื่อง ให้พิจารณาแต่งตั้งจากบุคคลที่เป็นผู้มีความรู้ ความสามารถทางกฎหมาย การสืบสวน การสอบสวน การไต่สวน การดำเนินคดี การเงิน การบัญชี หรือความรู้ความสามารถอื่นที่เป็นประโยชน์ต่อการปฏิบัติงาน

ข้อ ๑๔ ประธานกรรมการสืบสวนและไต่สวน หรือกรรมการสืบสวนและไต่สวนพ้นจากหน้าที่เมื่อ

- (๑) ตาย
- (๒) ลาออก
- (๓) คณะกรรมการสั่งให้พ้นจากหน้าที่
- (๔) คณะกรรมการได้วินิจฉัยชี้ขาดสำนวนการสืบสวนหรือไต่สวนแล้ว

ในกรณีที่คณะกรรมการแจ้งให้พนักงานอัยการที่มีเขตอำนาจ เพื่อพิจารณาดำเนินคดีอาญา ตามมาตรา ๔๔ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๕๖๐ และพนักงานอัยการสั่งให้ไต่สวนเพิ่มเติมในคดีอาญาดังกล่าว ให้คณะกรรมการสืบสวนและไต่สวนคงปฏิบัติหน้าที่ต่อไปจนกว่าพนักงานอัยการจะพิจารณาสั่งคดีเสร็จสิ้น

ข้อ ๑๕ ในการประชุมของคณะกรรมการสืบสวนและไต่สวน ต้องมีประธานกรรมการสืบสวนและไต่สวน และกรรมการสืบสวนและไต่สวนมาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งจึงจะเป็นองค์ประชุม ให้ประธานกรรมการสืบสวนและไต่สวนเป็นประธานในที่ประชุม ในกรณีที่ประธานกรรมการสืบสวนและไต่สวนไม่มาประชุม หรือไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้กรรมการสืบสวนและไต่สวนที่มาประชุมเลือกกันเองคนหนึ่งทำหน้าที่เป็นประธานในที่ประชุม

การลงมติของคณะกรรมการสืบสวนและไต่สวนให้ถือเสียงข้างมาก กรรมการสืบสวนและไต่สวนทุกคนที่มาประชุมต้องลงคะแนนเสียงเพื่อมีมติ กรรมการสืบสวนและไต่สวนคนหนึ่งให้มีหนึ่งเสียงในการลงคะแนน ถ้าคะแนนเสียงเท่ากันให้ประธานในที่ประชุมออกเสียงเพิ่มขึ้นอีกเสียงหนึ่งเป็นเสียงชี้ขาด

กรรมการสืบสวนและไต่สวนคนใดมีความเห็นแย้ง ให้ทำความเห็นแย้งในรายงานการสืบสวนหรือรายงานการไต่สวนด้วย

ข้อ ๑๖ ให้คณะกรรมการสืบสวนและไต่สวนมีหน้าที่และอำนาจ ดังต่อไปนี้

(๑) สืบสวนหรือไต่สวนข้อเท็จจริงตามกฎหมายเกี่ยวกับการเลือกตั้งและพรรคการเมืองแล้วแต่กรณี

(๒) ในกรณีที่มีการสืบสวนหรือไต่สวน มีความจำเป็นต้องเปิดหีบบัตรเลือกตั้งที่นับคะแนนเลือกตั้งแล้วเสร็จ ให้เสนอต่อคณะกรรมการเพื่อขอให้มีการเปิดหีบบัตรเลือกตั้ง

(๓) เมื่อมีเหตุอันควรเชื่อว่า ถ้อยคำของบุคคลใดอาจเป็นประโยชน์ในการสืบสวนหรือไต่สวน ให้เรียกบุคคลนั้นมาเป็นพยาน หรือกรณีบุคคลใดได้ครอบครองเอกสาร สิ่งของ ข้อมูลซึ่งอาจใช้เป็นพยานหลักฐานในการสืบสวนหรือไต่สวน ให้บุคคลดังกล่าวส่งเอกสาร สิ่งของ ข้อมูลให้แก่คณะกรรมการสืบสวนและไต่สวน ตามวัน เวลา และสถานที่ที่กำหนด

(๔) เพื่อประโยชน์ในการแสวงหาข้อเท็จจริงและรวบรวมพยานหลักฐานในการสืบสวนหรือไต่สวน กรณีมีเหตุต้องตรวจค้นให้ปฏิบัติตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา โดยให้ขอความร่วมมือกับเจ้าพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจ หรือเจ้าพนักงานอื่นที่มีอำนาจในการรักษาความสงบเรียบร้อยตามกฎหมาย

(๕) เรื่องอื่น ๆ ที่คณะกรรมการมอบหมายในการสืบสวนหรือไต่สวน

กรณีจำเป็น คณะกรรมการสืบสวนและไต่สวนอาจมอบหมายให้กรรมการสืบสวนและไต่สวนไม่น้อยกว่าสองคนปฏิบัติหน้าที่อย่างใดอย่างหนึ่งตามที่เห็นสมควร เพื่อดำเนินการให้เป็นไปตามหน้าที่และอำนาจก็ได้

ข้อ ๑๗ คณะกรรมการ กรรมการ มีอำนาจในการควบคุม กำกับ ดูแล ตรวจสอบ และเร่งรัดการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการสืบสวนและไต่สวน

ให้เลขาธิการ ผู้อำนวยการ มีอำนาจในการตรวจสอบ เร่งรัด และให้ข้อเสนอแนะการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการสืบสวนและไต่สวนด้วย

ส่วนที่ ๔

หน้าที่และอำนาจในการสืบสวนหรือไต่สวน และการรวบรวมข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการเลือกตั้ง

ข้อ ๑๘ เมื่อมีการยื่นคำร้อง หรือมีเหตุอันควรสงสัยหรือความปรากฏต่อคณะกรรมการหรือกรรมการ ว่ามีการกระทำได้อันเป็นการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามกฎหมายเกี่ยวกับการเลือกตั้ง

และพรรคการเมือง หรือจะมีผลให้การเลือกตั้งมิได้เป็นไปโดยสุจริตหรือเที่ยงธรรม หรือเป็นไปโดยมิชอบด้วยกฎหมายให้ดำเนินการตามระเบียบนี้

ข้อ ๑๙ ในการปฏิบัติหน้าที่ของบุคคลหรือคณะบุคคลที่คณะกรรมการแต่งตั้งหรือมอบหมายให้ปฏิบัติหน้าที่ตามระเบียบนี้ หากมีกรณีความจำเป็นหรือมีเหตุขัดข้อง อาจร้องขอต่อคณะกรรมการให้ดำเนินการตามมาตรา ๒๔ และมาตรา ๓๒ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๕๖๐

ข้อ ๒๐ ให้สำนักงานและสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด รวบรวมข้อมูลข่าวสารหรือรายละเอียดของบุคคล เครือข่าย ภูมิประเทศ และอื่น ๆ ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการเลือกตั้ง หรืออาจมีผลต่อการเลือกตั้ง และจัดทำเป็นระบบฐานข้อมูลไว้ที่สำนักงานและสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด ทั้งนี้ ไม่ว่าจะเป็นช่วงเวลาในระหว่างประกาศใช้พระราชกฤษฎีกาให้มีการเลือกตั้งหรือการเลือก หรือประกาศให้มีการเลือกตั้งหรือไม่ก็ตาม

ข้อ ๒๑ ข้อมูลข่าวสารในระบบฐานข้อมูลตามข้อ ๒๐ สามารถใช้ประกอบหรือเป็นส่วนหนึ่งของการสืบสวน การไต่สวน หรือการวินิจฉัยชี้ขาดของคณะกรรมการได้

หมวด ๒

คำร้อง เหตุอันควรสงสัยหรือความปรากฏ

ส่วนที่ ๑

คำร้อง

ข้อ ๒๒ คำร้องต้องทำเป็นหนังสือ ใช้ถ้อยคำสุภาพและมีรายการ ดังนี้

(๑) วัน เดือน ปีที่ทำคำร้อง

(๒) ชื่อ ที่อยู่ และสถานะของผู้ร้อง หากมีหลายคนอาจจัดทำเป็นบัญชีแนบท้ายคำร้องก็ได้

(๓) ชื่อ ที่อยู่ และสถานะของผู้ถูกร้อง หากมีหลายคนอาจจัดทำเป็นบัญชีแนบท้ายคำร้องก็ได้

(๔) ข้อเท็จจริงของแต่ละข้อกล่าวหา และพฤติการณ์อันเป็นการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามกฎหมายเกี่ยวกับการเลือกตั้งและพรรคการเมือง หรือการกระทำอันอาจเป็นเหตุให้การเลือกตั้งมิได้เป็นไปโดยสุจริตหรือเที่ยงธรรม หรือเป็นไปโดยมิชอบด้วยกฎหมาย โดยมีรายละเอียดเกี่ยวกับวัน เวลา และสถานที่ที่เกิดการกระทำ รวมทั้งบุคคลและหลักฐานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง

(๕) ลายมือชื่อผู้ร้อง

ข้อ ๒๓ ผู้มีสิทธิยื่นคำร้อง

(๑) การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ได้แก่ ผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ผู้สมัคร หรือพรรคการเมืองที่ส่งผู้สมัครรับเลือกตั้ง มีสิทธิยื่นคำร้องในเขตเลือกตั้งที่ตนมีสิทธิเลือกตั้ง หรือที่ตนสมัครรับเลือกตั้ง หรือที่พรรคการเมืองส่งสมาชิกลงสมัครรับเลือกตั้ง แล้วแต่กรณี

(๒) การเลือกสมาชิกวุฒิสภา ได้แก่ ผู้สมัครในระดับอำเภอ ผู้มีสิทธิเลือกตั้งในระดับจังหวัด หรือผู้มีสิทธิเลือกตั้งในระดับประเทศ มีสิทธิยื่นคำร้องในระดับอำเภอ ระดับจังหวัด หรือระดับประเทศ แล้วแต่กรณี

(๓) การเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น กรณีก่อนประกาศผลการเลือกตั้ง ได้แก่ ผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นในเขตเลือกตั้งนั้น กรณีหลังประกาศผลการเลือกตั้ง ได้แก่ ผู้มีสิทธิเลือกตั้งจำนวนไม่น้อยกว่าสิบคน ผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น ผู้ว่าราชการจังหวัดหรือนายอำเภอในเขตเลือกตั้งนั้น

(๔) คำร้องเกี่ยวกับการออกเสียงประชามติ ได้แก่ ผู้มีสิทธิออกเสียงในหน่วยออกเสียงนั้น

ข้อ ๒๔ คำร้องให้ยื่นได้ ดังนี้

(๑) คำร้องเกี่ยวกับการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ให้ยื่นคำร้องได้ตั้งแต่วันที่ประกาศกำหนดวันเลือกตั้งจนถึงสามสิบวันนับแต่วันประกาศผลการเลือกตั้ง เว้นแต่

(ก) คำร้องเกี่ยวกับค่าใช้จ่ายในการเลือกตั้ง ให้ยื่นได้ตั้งแต่วันเลือกตั้งจนถึงหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันประกาศผลการเลือกตั้ง

(ข) คำร้องเกี่ยวกับการนับคะแนน ให้ยื่นในระหว่างเวลาที่ยังนับคะแนนไม่แล้วเสร็จ หรือในกรณีคำร้องเกี่ยวกับการรวมคะแนนเลือกตั้ง ให้ยื่นก่อนประกาศผลการนับคะแนนที่หน่วยเลือกตั้ง

(๒) คำร้องเกี่ยวกับการเลือกสมาชิกวุฒิสภา ให้ยื่นคำร้องภายในสามวันนับแต่วันเลือกตั้งในระดับอำเภอ ระดับจังหวัด หรือระดับประเทศ แล้วแต่กรณี

(๓) การเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น อาจยื่นคำร้องได้ก่อนวันประกาศผลการเลือกตั้งหรือภายในสามสิบวันนับแต่วันประกาศผลการเลือกตั้ง กรณีคำร้องเกี่ยวกับค่าใช้จ่ายในการเลือกตั้ง ให้ยื่นภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันประกาศผลการเลือกตั้ง

(๔) คำร้องเกี่ยวกับการออกเสียงประชามติ ให้ยื่นภายในสี่สิบแปดชั่วโมงนับแต่การลงคะแนนออกเสียงสิ้นสุดลง

ข้อ ๒๕ ผู้ร้องต้องยื่นคำร้องด้วยตนเองที่สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด ที่จัดให้มีการเลือกตั้งนั้น เว้นแต่ในกรณีมีเหตุจำเป็นอาจยื่นที่สำนักงานก็ได้ ผู้ร้องอาจมอบอำนาจให้ผู้อื่นนำไปยื่นแทนก็ได้ โดยจะต้องส่งใบมอบอำนาจพร้อมทั้งระบุเหตุผลความจำเป็นที่ต้องมีการยื่นคำร้องแทน และต้องแนบสำเนาบัตรประจำตัวประชาชนหรือบัตรแสดงตัวอย่างอื่นที่ทางราชการออกให้ที่มีเลขประจำตัวประชาชนของผู้ร้องและผู้รับมอบอำนาจด้วย

คำร้องตามข้อ ๒๔ (๑) (ข) ให้ยื่นต่อคณะกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งหรือเจ้าพนักงานผู้ดำเนินการเลือกตั้งที่ดำเนินการนับคะแนนหรือรวมคะแนนเลือกตั้งนั้น แล้วให้คณะกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งหรือเจ้าพนักงานผู้ดำเนินการเลือกตั้งจัดส่งคำร้องต่อสำนักงานคณะกรรมการเลือกตั้งประจำจังหวัดโดยเร็ว

ในกรณีมีการยื่นคำร้องต่อกรรมการโดยตรง กรรมการอาจส่งเรื่องให้เลขาธิการ หรือผู้อำนวยการ
ดำเนินการตามระเบียบนี้

ให้พนักงานออกไปรับคำร้องให้แก่ผู้ร้องไว้เป็นหลักฐาน

ข้อ ๒๖ เมื่อได้รับคำร้องไว้แล้ว ให้พนักงานสืบสวนและไต่สวน หรือพนักงานที่ได้รับมอบหมาย
ตรวจคำร้องและดำเนินการ ดังนี้

(๑) บันทึกการรับคำร้องไว้ในสารบบ

(๒) คำร้องที่มีรายการยังไม่ครบถ้วนตามข้อ ๒๒ ให้แจ้งผู้ร้องแก้ไขเพิ่มเติมในระยะเวลา
ที่กำหนด หรือจะบันทึกถ้อยคำผู้ร้องประกอบเป็นส่วนหนึ่งของคำร้องก็ได้

(๓) คำร้องที่มีรายการครบถ้วนตามข้อ ๒๒ แต่มีรายละเอียดเกี่ยวกับข้อเท็จจริง พฤติการณ์
หรือพยานหลักฐานที่ยังไม่ชัดเจนเพียงพอ อาจเสนอต่อเลขาธิการหรือผู้อำนวยการเพื่อพิจารณาตรวจ
มูลกรณีก่อนก็ได้

(๔) คำร้องที่มีรายการครบถ้วนตามข้อ ๒๒ และมีรายละเอียดเกี่ยวกับข้อเท็จจริงหรือ
พฤติการณ์ที่ชัดเจน รวมทั้งระบุพยานหลักฐานพอสมควร ให้เสนอความเห็นต่อเลขาธิการหรือ
ผู้อำนวยการ แล้วแต่กรณี พิจารณาสั่งรับไว้ดำเนินการสืบสวนหรือไต่สวนโดยเร็ว

เมื่อเลขาธิการหรือผู้อำนวยการสั่งรับไว้ดำเนินการสืบสวนหรือไต่สวนแล้ว ให้เลขาธิการหรือ
ผู้อำนวยการ แล้วแต่กรณี รายงานให้คณะกรรมการทราบ ตามแบบ สตว. ๑

ข้อ ๒๗ คำร้องที่มีลักษณะดังต่อไปนี้ ให้ไม่รับไว้ดำเนินการ

(๑) คำร้องที่ไม่ได้เป็นไปตามข้อ ๒๒

(๒) คำร้องที่ผู้ร้องไม่มีสิทธิร้องหรือยื่นเกินระยะเวลาตามข้อ ๒๓ และข้อ ๒๔

(๓) คำร้องที่มีได้ยื่นตามหลักเกณฑ์ตามข้อ ๒๕

(๔) คำร้องที่คณะกรรมการได้วินิจฉัยชี้ขาดแล้ว

(๕) คำร้องที่อยู่ระหว่างการพิจารณาของศาล หรือที่ศาลได้มีคำพิพากษา หรือมีคำสั่งถึงที่สุดแล้ว

ข้อ ๒๘ กรณีตามข้อ ๒๗ ให้พนักงานที่ได้รับมอบหมายเสนอความเห็นต่อคณะกรรมการ
เพื่อพิจารณา โดยเสนอผ่านผู้อำนวยการ และหรือเลขาธิการ แล้วแต่กรณี

คำร้องที่มีหลายข้อกล่าวหาให้พิจารณาเสนอความเห็นสั่งรับหรือไม่รับไว้ดำเนินการเป็นรายข้อกล่าวหา

เมื่อคณะกรรมการพิจารณาความเห็นตามวรรคหนึ่งแล้ว อาจสั่งรับไว้ดำเนินการอย่างใดหรือ
สั่งมิให้รับไว้ดำเนินการก็ได้

ส่วนที่ ๒

เหตุอันควรสงสัยหรือความปรากฏ

ข้อ ๒๙ ในกรณีที่มีเหตุอันควรสงสัยหรือความปรากฏ ให้ดำเนินการ ดังนี้

(๑) เมื่อมีเหตุอันควรสงสัยหรือความปรากฏต่อคณะกรรมการหรือกรรมการผู้ใด คณะกรรมการหรือกรรมการผู้นั้น มีอำนาจส่งเรื่องให้เลขาธิการหรือผู้อำนวยการเพื่อตรวจสอบกรณี

(๒) เมื่อมีเหตุอันควรสงสัยหรือความปรากฏต่อเลขาธิการหรือผู้อำนวยการ ให้พิจารณา ตรวจสอบกรณี ทั้งนี้ เลขาธิการจะส่งเรื่องให้ผู้อำนวยความสะดวกดำเนินการแทนก็ได้

(๓) เมื่อมีเหตุอันควรสงสัยหรือความปรากฏต่อพนักงานผู้ใด ให้พนักงานผู้นั้นรายงานข้อเท็จจริงพร้อมพยานหลักฐานเบื้องต้น (ถ้ามี) ต่อเลขาธิการ หรือผู้อำนวยการ แล้วแต่กรณี เพื่อพิจารณาตรวจสอบกรณี

กรณีตามวรรคหนึ่ง ถ้ามีรายละเอียดเกี่ยวกับข้อเท็จจริงหรือพฤติกรรม หรือมีหลักฐานพอสมควร หรือมีข้อมูลเพียงพอที่จะสืบสวนหรือไต่สวนต่อไปว่ามีการกระทำความผิดอันเป็นการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามกฎหมายเกี่ยวกับการเลือกตั้งและพรรคการเมือง หรือจะมีผลให้การเลือกตั้งมิได้เป็นไปโดยสุจริตหรือเที่ยงธรรม หรือเป็นไปโดยมิชอบด้วยกฎหมาย ให้คณะกรรมการ กรรมการ เลขาธิการ หรือผู้อำนวยการ แล้วแต่กรณี พิจารณาสั่งให้ดำเนินการสืบสวนหรือไต่สวน โดยไม่ต้องมีการตรวจสอบกรณีก่อนก็ได้ และรายงานให้คณะกรรมการทราบ ตามแบบ สตว. ๒

เมื่อดำเนินการตรวจสอบกรณีแล้วเสร็จ ให้ดำเนินการตามข้อ ๓๖ ต่อไป

ข้อ ๓๐ ในกรณีต่อไปนี้ อาจถือเป็นเหตุอันควรสงสัยหรือความปรากฏที่จะตรวจสอบกรณี สั่งให้ดำเนินการสืบสวนหรือไต่สวน แล้วแต่กรณี

(๑) การได้รับแจ้ง หรือได้รับรายงานจากผู้ตรวจการเลือกตั้งประจำจังหวัด

(๒) การได้รับแจ้งหรือรับทราบข้อมูล เบาะแสจากหน่วยงานอื่นของรัฐ สภามัคคุเทศก์ ชมชนกลุ่มบุคคล หรือบุคคลใด

(๓) ช่องทางอื่น ๆ ถ้าข้อมูลเบาะแสดังกล่าวมีรายละเอียดหรือข้อมูลหลักฐานพอสมควร

ข้อ ๓๑ ในกรณีที่คณะกรรมการได้รับแจ้งจากผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดินว่ามีหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่าการใช้จ่ายเงินแผ่นดินมีพฤติกรรมอันอาจทำให้การเลือกตั้งมิได้เป็นไปโดยสุจริตหรือเที่ยงธรรม และเป็นกรณีที่ผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดินไม่มีอำนาจจะดำเนินการใดได้ ให้คณะกรรมการดำเนินการสืบสวน ไต่สวน หรือดำเนินคดีโดยพลัน โดยให้ถือว่าเอกสารและหลักฐานที่ผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดินตรวจสอบหรือจัดทำขึ้นเป็นส่วนหนึ่งของสำนวนการไต่สวนหรือสอบสวนของคณะกรรมการ

ข้อ ๓๒ เมื่อความปรากฏต่อคณะกรรมการว่าหน่วยงานของรัฐหรือพนักงานสอบสวนได้รับเรื่องการกระทำความผิดตามกฎหมายเกี่ยวกับการเลือกตั้งและพรรคการเมืองไว้พิจารณา และคณะกรรมการเห็นว่าเป็นการสมควรที่คณะกรรมการจะดำเนินการเองตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๕๖๐ ให้คณะกรรมการมีหนังสือแจ้งให้หน่วยงานของรัฐหรือพนักงานสอบสวนนั้นโอนเรื่องหรือส่งสำนวนการสอบสวนเกี่ยวกับการกระทำความผิดนั้น มาให้คณะกรรมการเพื่อดำเนินการต่อไป ในกรณีเช่นนี้ ให้หน่วยงานของรัฐหรือพนักงานสอบสวน

โอนเรื่องหรือส่งสำนวนการสอบสวนในส่วนที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดตามกฎหมายเกี่ยวกับการเลือกตั้งและพรรคการเมืองมาให้คณะกรรมการภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่ได้รับหนังสือแจ้งดังกล่าว

หมวด ๓

การตรวจมูลกรณี การสืบสวน การไต่สวน และการสอบสวน

ส่วนที่ ๑

การตรวจมูลกรณี

ข้อ ๓๓ คณะกรรมการ กรรมการ เลขาธิการ และผู้อำนวยการ มีอำนาจมอบหมายให้พนักงานดำเนินการตรวจมูลกรณีตามระเบียบนี้ ทั้งนี้ พนักงานต้องดำเนินการตรวจมูลกรณีให้แล้วเสร็จภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่ได้รับมอบหมาย

การมอบหมายตามวรรคหนึ่ง จะมอบหมายพนักงานคนเดียวหรือหลายคนก็ได้ โดยให้คำนึงถึงความเชี่ยวชาญ ความเหมาะสม และปริมาณงานที่รับผิดชอบด้วย

ข้อ ๓๔ ในการตรวจมูลกรณี ให้ดำเนินการตาม (๑) ถึง (๔) ข้อใดข้อหนึ่ง หรือหลายข้อก็ได้ดังต่อไปนี้

(๑) ขอทราบรายละเอียดหรือบันทึกถ้อยคำบุคคลใด ๆ ที่เกี่ยวข้อง

(๒) ขอทราบข้อเท็จจริงหรือขอเอกสารหลักฐานที่เกี่ยวข้องจากหน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หน่วยงานเอกชน หรือจากบุคคลใด ๆ มาประกอบการพิจารณา

(๓) ตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ

(๔) รวบรวมพยานหลักฐานที่เกี่ยวข้อง

ข้อ ๓๕ ในการบันทึกถ้อยคำ ให้ผู้ให้ถ้อยคำลงลายมือชื่อหรือพิมพ์ลายนิ้วมือ หากไม่ประสงค์ลงลายมือชื่อหรือพิมพ์ลายนิ้วมือ ให้บันทึกเหตุไว้ท้ายบันทึกถ้อยคำและให้ใช้ประกอบการตรวจมูลกรณีได้

ข้อ ๓๖ เมื่อดำเนินการตรวจมูลกรณีแล้วเสร็จ ให้จัดทำรายงานตามแบบ สตว. ๓ เสนอต่อผู้ที่มอบหมายให้ตรวจมูลกรณี โดยต้องมีสาระสำคัญ ดังนี้

(๑) ชื่อและที่อยู่ของผู้ร้องกรณีที่มีการยื่นคำร้อง หรือเหตุที่มีการสั่งตรวจมูลกรณี

(๒) ชื่อและที่อยู่ของผู้ถูกร้อง

(๓) ข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานที่ได้จากการตรวจมูลกรณี

(๔) เสนอความเห็นว่าจะสั่งรับไว้ดำเนินการหรือไม่

ข้อ ๓๗ เมื่อเลขาธิการ หรือผู้อำนวยการ แล้วแต่กรณี พิจารณาผลการตรวจมูลกรณีตามข้อ ๒๖ (๓) แล้ว ให้ดำเนินการ ดังนี้

(๑) ในกรณีเห็นว่าคำร้องมีหลักฐานพอสมควรหรือมีข้อมูลเพียงพอ ให้สั่งรับไว้ดำเนินการสืบสวนหรือไต่สวนโดยเร็ว แล้วรายงานให้คณะกรรมการทราบ ตามแบบ สตว. ๑

(๒) ในกรณีที่เห็นว่าคำร้องไม่มีหลักฐานหรือข้อมูลเพียงพอที่จะสั่งรับไว้ดำเนินการต่อไปได้ ให้เสนอความเห็นต่อคณะกรรมการเพื่อพิจารณาสั่งการ

ข้อ ๓๘ ในการพิจารณาผลการตรวจมูลกรณีตามข้อ ๒๙ และข้อ ๓๐ ให้ดำเนินการ ดังนี้

(๑) ในกรณีที่คณะกรรมการหรือกรรมการส่งเรื่องให้เลขาธิการหรือผู้อำนวยการเพื่อให้มีการตรวจมูลกรณี ให้รายงานต่อคณะกรรมการหรือกรรมการผู้ซึ่งส่งเรื่องให้ตรวจมูลกรณีเป็นผู้พิจารณาสั่งให้ดำเนินการสืบสวน ใต้สวน หรือสั่งให้ยุติเรื่อง

(๒) ในกรณีที่เลขาธิการหรือผู้อำนวยการสั่งให้มีการตรวจมูลกรณี ให้รายงานต่อเลขาธิการหรือผู้อำนวยการ แล้วแต่กรณี เป็นผู้พิจารณาสั่งให้ดำเนินการสืบสวนหรือใต้สวน หรือรายงานต่อคณะกรรมการเพื่อพิจารณาสั่งให้ยุติเรื่อง

ความตามวรรคหนึ่ง ในกรณีเลขาธิการหรือผู้อำนวยการสั่งให้ดำเนินการสืบสวนหรือใต้สวน ให้รายงานคณะกรรมการทราบ ตามแบบ สตว. ๒

ข้อ ๓๙ ก่อนมีคำสั่งตามข้อ ๓๗ หรือข้อ ๓๘ หากเห็นสมควร คณะกรรมการ กรรมการ เลขาธิการ หรือผู้อำนวยการ แล้วแต่กรณี อาจสั่งให้ดำเนินการตรวจมูลกรณีเพิ่มเติมก็ได้

ข้อ ๔๐ บรรดาสิ่งของ หรือบันทึก รวมถึงพยานหลักฐานต่าง ๆ ที่ได้มาจากการตรวจมูลกรณีนี้ ให้ถือเป็นส่วนหนึ่งของสำนวนการสืบสวนหรือใต้สวน

ส่วนที่ ๒

การสืบสวน

ข้อ ๔๑ ในกรณีมีคำร้องหรือเหตุอันควรสงสัยหรือความปรากฏว่ามีการกระทำใดอันเป็นการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามกฎหมายเกี่ยวกับการเลือกตั้งและพรรคการเมือง หรือจะมีผลให้การเลือกตั้งมิได้เป็นไปโดยสุจริตหรือเที่ยงธรรม หรือเป็นไปโดยมิชอบด้วยกฎหมาย ซึ่งยังไม่ปรากฏว่ามีผู้สมัครเป็นผู้กระทำหรือรู้เห็นเป็นใจหรือมีส่วนเกี่ยวข้องกับการกระทำความดังกล่าว ถ้าคำร้องหรือเหตุอันควรสงสัยหรือความปรากฏดังกล่าวมีหลักฐานพอสมควรหรือมีข้อมูลเพียงพอ ให้ดำเนินการสืบสวน

เมื่อคณะกรรมการ กรรมการ เลขาธิการ หรือผู้อำนวยการ แล้วแต่กรณี สั่งรับเรื่องใดไว้ ดำเนินการสืบสวนแล้ว ให้มอบหมายคณะกรรมการสืบสวนและใต้สวนคณะใดคณะหนึ่งเป็นเจ้าของสำนวน เพื่อดำเนินการสืบสวนเรื่องนั้นโดยเร็ว

ให้คณะกรรมการสืบสวนและใต้สวนที่ได้รับมอบหมายดำเนินการสืบสวนและสรุปสำนวนให้แล้วเสร็จภายในยี่สิบวันนับแต่วันที่ได้รับเรื่องไว้ดำเนินการ หากไม่แล้วเสร็จให้รายงานพร้อมเหตุผลความจำเป็นต่อเลขาธิการหรือผู้อำนวยการ แล้วแต่กรณี เพื่อขออนุมัติขยายระยะเวลาทำการสืบสวนออกไปอีกไม่เกินสองครั้ง ครั้งละไม่เกินสิบห้าวัน

ในกรณีที่การดำเนินการสืบสวนตามวรรคสามไม่แล้วเสร็จ ให้เลขาธิการหรือผู้อำนวยการ รายงานเหตุผลความจำเป็นเพื่อขออนุมัติขยายระยะเวลาการสืบสวนต่อคณะกรรมการ โดยให้ขยาย

ระยะเวลาก่อนสิ้นสุดระยะเวลาการสืบสวนไม่น้อยกว่าสามวัน ในระหว่างที่คณะกรรมการยังไม่ได้อนุมัติ ขยายระยะเวลาการสืบสวน ให้ดำเนินการสืบสวนต่อไป

ข้อ ๔๒ ในการสืบสวน ให้ดำเนินการตาม (๑) ถึง (๖) ข้อใดข้อหนึ่ง หรือหลายข้อก็ได้ ดังต่อไปนี้

(๑) ขอทราบรายละเอียดเพิ่มเติมจากผู้ร้องหรือผู้ให้ข้อมูลเบาะแส

(๒) บันทึกล้อยคำบุคคลใด ๆ ที่เกี่ยวข้อง

(๓) ขอทราบข้อเท็จจริง หรือขอเอกสารหลักฐานที่เกี่ยวข้องจากหน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หน่วยงานเอกชนหรือจากบุคคลใด ๆ มาประกอบการพิจารณา

(๔) ตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ

(๕) รวบรวมพยานหลักฐานทั้งปวงที่เกี่ยวข้อง

(๖) ดำเนินการอื่นใดตามที่คณะกรรมการมอบหมาย

ข้อ ๔๓ ในการสอบและบันทึกถ้อยคำ ผู้ให้ถ้อยคำต้องให้ถ้อยคำด้วยความสมัครใจ และคณะกรรมการสืบสวนและไตสวนต้องไม่กระทำการใด ๆ อันเป็นการหลอกลวง บังคับ ชูเชิญ หรือให้สัญญาใด ๆ อันเป็นการจูงใจผู้ให้ถ้อยคำเพื่อให้ถ้อยคำอย่างหนึ่งอย่างใด

ก่อนการสอบและบันทึกถ้อยคำ ให้แจ้งผู้ให้ถ้อยคำทราบด้วยว่า คณะกรรมการสืบสวน และไตสวน มีฐานะเป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา และถ้อยคำที่ให้บันทึกนั้นอาจใช้เป็น พยานหลักฐานในการพิจารณาคดี หากให้ถ้อยคำเท็จเพื่อให้ผู้อื่นเข้าใจว่าผู้สมัครผู้ใดกระทำการฝ่าฝืน หรือไม่ปฏิบัติตามกฎหมายเกี่ยวกับการเลือกตั้งและพรรคการเมืองอาจมีความผิดและต้องได้รับโทษทางอาญา เมื่อบันทึกถ้อยคำเสร็จแล้วให้อ่านให้ผู้ให้ถ้อยคำฟังหรือให้ผู้ให้ถ้อยคำอ่านเองก็ได้ โดยให้ผู้ให้ถ้อยคำ และคณะกรรมการสืบสวนและไตสวนลงลายมือชื่อกำกับไว้ทุกหน้า

ในการบันทึกถ้อยคำให้เขียนด้วยน้ำหมึกหรือพิมพ์ ถ้าจำเป็นต้องแก้ไขหรือตกเติมข้อความ ห้ามมิให้ขูดลบ หรือบันทึกข้อความทับ แต่ให้ใช้วิธีขีดฆ่าข้อความแล้วเขียนหรือพิมพ์ขึ้นใหม่ หรือตกเติมข้อความ โดยให้กรรมการสืบสวนและไตสวนอย่างน้อยหนึ่งคนและผู้ให้ถ้อยคำลงลายมือชื่อ กำกับไว้ทุกแห่ง

ในกรณีที่ผู้ให้ถ้อยคำไม่สามารถลงลายมือชื่อได้ ให้พิมพ์ลายนิ้วมือไว้ ในกรณีที่ผู้ให้ถ้อยคำ ไม่ยอมลงลายมือชื่อหรือพิมพ์ลายนิ้วมือ หรือไม่อาจลงลายมือชื่อ หรือพิมพ์ลายนิ้วมือได้ ให้บันทึก เหตุดังกล่าวไว้ในบันทึกถ้อยคำนั้น

ในการสอบและบันทึกถ้อยคำ คณะกรรมการสืบสวนและไตสวนอาจบันทึกภาพหรือเสียง ของผู้ให้ถ้อยคำหรือล่ามด้วยก็ได้ ในกรณีผู้ให้ถ้อยคำไม่ยินยอมให้บันทึกภาพหรือเสียงให้คณะกรรมการ สืบสวนและไตสวนบันทึกเหตุไว้แล้วดำเนินการต่อไปโดยงดการบันทึกภาพหรือเสียง

ข้อ ๔๔ ในการสอบและบันทึกถ้อยคำให้ใช้ภาษาไทย แต่ถ้ามีความจำเป็นต้องแปลภาษาไทยท้องถิ่นหรือภาษาถิ่นหรือภาษาต่างประเทศเป็นภาษาไทย หรือต้องแปลภาษาไทยเป็นภาษาไทยท้องถิ่นหรือภาษาถิ่นหรือภาษาต่างประเทศ ให้ใช้ล่ามแปล

ในกรณีที่ผู้ให้ถ้อยคำไม่สามารถพูดหรือเข้าใจภาษาไทย หรือสามารถพูดหรือเข้าใจเฉพาะภาษาไทยท้องถิ่นหรือภาษาถิ่น และไม่มีล่ามให้คณะกรรมการสืบสวนและไตสวนจัดหาล่ามให้โดยมิชักช้า

ในกรณีที่ผู้ให้ถ้อยคำไม่สามารถพูดหรือได้ยิน หรือสื่อความหมายได้ และไม่มีล่ามภาษามือให้คณะกรรมการสืบสวนและไตสวนจัดหาล่ามภาษามือให้ หรือจัดให้ถาม ตอบ หรือสื่อความหมายโดยวิธีอื่นที่เห็นสมควร

ในกรณีที่ใช้ล่าม ล่ามต้องสาบานหรือปฏิญาณตนว่าจะทำหน้าที่โดยสุจริตใจ จะไม่เพิ่มเติมหรือตัดทอนสิ่งที่แปล และจะแปลให้ถูกต้อง โดยให้ลงลายมือชื่อในบันทึกถ้อยคำหรือคำแปลนั้น

ข้อ ๔๕ ผู้ถูกร้องมีสิทธิไม่ให้ถ้อยคำหรือให้ถ้อยคำอย่างไรก็ได้ ในกรณีที่ผู้ถูกร้องให้ถ้อยคำให้นำความในข้อ ๔๓ และข้อ ๔๔ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

ข้อ ๔๖ คณะกรรมการสืบสวนและไตสวนมีอำนาจเรียกหรือออกหมายเรียกบุคคลใดให้มาพบหรือให้ส่งข้อมูล วัตถุ สิ่งของ เอกสารภายในเวลาที่กำหนด

ในกรณีที่บุคคลตามวรรคหนึ่ง ไม่มาพบ หรือไม่ส่งข้อมูล วัตถุ สิ่งของ เอกสารภายในเวลาที่กำหนด หรือมาพบแต่ไม่ยอมให้ถ้อยคำอันจะส่งผลให้การสืบสวนล่าช้า หรือไม่ทันตามระยะเวลาที่กำหนด และไม่สามารถดำเนินการวิธีอื่นใดเพื่อที่จะทราบถ้อยคำของบุคคลหรือให้ได้มาซึ่งข้อมูล วัตถุ สิ่งของ เอกสารดังกล่าว คณะกรรมการสืบสวนและไตสวนจะไม่ทำการสืบสวนในส่วนของถ้อยคำบุคคล ข้อมูล วัตถุ สิ่งของ เอกสารนั้นก็ได้ แต่ต้องบันทึกเหตุแห่งการนั้นไว้ในสำนวนการสืบสวนด้วย

ข้อ ๔๗ เมื่อคณะกรรมการสืบสวนและไตสวน ทำการสืบสวนรวบรวมพยานหลักฐานฝ่ายผู้ร้องหรือจากเหตุอันควรสงสัยหรือความปรากฏแล้ว มีพยานหลักฐานสนับสนุนพอฟังได้ว่า มีผู้ใดกระทำการใดอันเป็นการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามกฎหมายเกี่ยวกับการเลือกตั้งและพรรคการเมือง หรือจะมีผลให้การเลือกตั้งมิได้เป็นไปโดยสุจริตหรือเที่ยงธรรม หรือเป็นไปโดยมิชอบด้วยกฎหมายให้พิจารณามีการแจ้งเหตุแห่งการสืบสวนแก่บุคคลนั้น

ให้นำความตามข้อ ๕๔ ถึงข้อ ๕๖ มาใช้บังคับกับการแจ้งเหตุแห่งการสืบสวนโดยอนุโลม

ข้อ ๔๘ เมื่อคณะกรรมการสืบสวนและไตสวนดำเนินการสืบสวนแล้วเสร็จ ให้ทำรายงานการสืบสวนตามแบบ สตว. ๔ ซึ่งต้องมีสาระสำคัญ ดังนี้

(๑) ชื่อและที่อยู่ของผู้ร้อง หรือเหตุที่มีการสืบสวน

(๒) ชื่อ ที่อยู่ และตำแหน่งหน้าที่ของผู้ถูกร้อง

(๓) เรื่องที่ร้องและพฤติการณ์การกระทำผิดตามที่ร้อง หรือมูลกรณีและพฤติการณ์การกระทำผิดที่มีเหตุให้ต้องสืบสวน

(๔) สรุปข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานที่เกี่ยวข้องซึ่งได้จากการสืบสวน

(๕) สรุปเรื่องที่สืบสวนและเสนอความเห็นควรดำเนินการ โดยให้มีเหตุผลในการพิจารณา ทั้งข้อเท็จจริงและข้อกฎหมาย บทบัญญัติของกฎหมายที่ยกขึ้นอ้างอิง

เมื่อดำเนินการตามวรรคหนึ่งแล้ว ให้เสนอสำนวนการสืบสวนต่อคณะกรรมการโดยผ่าน ผู้อำนวยการ หรือเลขาธิการ แล้วแต่กรณี

เมื่อผู้อำนวยการได้รับสำนวนการสืบสวนตามวรรคสองแล้ว ให้มีความเห็นพร้อมเหตุผล ท้ายรายงานการสืบสวน แล้วเสนอต่อเลขาธิการเพื่อพิจารณาโดยเร็ว ในกรณีที่มีเหตุอันสมควร ผู้อำนวยการอาจสั่งให้คณะกรรมการสืบสวนและไต่สวนดำเนินการสืบสวนเพิ่มเติมก่อนมีความเห็น

เมื่อเลขาธิการได้รับสำนวนการสืบสวนตามวรรคสอง หรือวรรคสามแล้ว ให้จัดทำความเห็น พร้อมเหตุผลเสนอต่อคณะกรรมการ เว้นแต่มีการแต่งตั้งคณะกรรมการวินิจฉัยก็ให้ดำเนินการตามข้อ ๗๘ ในกรณีที่มีเหตุอันสมควร เลขาธิการอาจสั่งให้คณะกรรมการสืบสวนและไต่สวนดำเนินการสืบสวน เพิ่มเติมก่อนมีความเห็น

ในกรณีที่มีเหตุอันสมควรหรือมีความจำเป็นเร่งด่วน จะเสนอสำนวนการสืบสวนต่อ คณะกรรมการพิจารณาวินิจฉัยโดยตรงก็ได้

ข้อ ๔๙ ในกรณีที่สืบสวนแล้วพบว่า มีผู้สมัครเป็นผู้กระทำการ หรือรู้เห็นเป็นใจในการกระทำ อันเป็นการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามกฎหมายเกี่ยวกับการเลือกตั้งและพรรคการเมือง หรือจะมีผลให้ การเลือกตั้งมิได้เป็นไปโดยสุจริตหรือเที่ยงธรรม หรือเป็นไปโดยมิชอบด้วยกฎหมาย ให้คณะกรรมการ สืบสวนและไต่สวนเสนอผู้สั่งให้ทำการสืบสวนเพื่อพิจารณาสั่งให้ดำเนินการไต่สวน

เมื่อมีคำสั่งให้ดำเนินการไต่สวนแล้ว ให้คณะกรรมการสืบสวนและไต่สวนดำเนินการไต่สวน ต่อไปโดยพยานหลักฐานทั้งปวงในการสืบสวนให้ถือว่าเป็นส่วนหนึ่งของการไต่สวน

ข้อ ๕๐ ในกรณีที่สืบสวนแล้วพบว่าผู้สมัครมิได้มีส่วนเกี่ยวข้องในการกระทำความผิด แต่มีผู้กระทำการอันเป็นการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามกฎหมายเกี่ยวกับการเลือกตั้งและพรรคการเมือง หรือจะมีผลให้การเลือกตั้งมิได้เป็นไปโดยสุจริตหรือเที่ยงธรรม หรือเป็นไปโดยมิชอบด้วยกฎหมาย อันเป็นความผิดทางอาญา ให้คณะกรรมการสืบสวนและไต่สวนเสนอสำนวนการสืบสวนต่อ คณะกรรมการเพื่อพิจารณาต่อไป

คณะกรรมการพิจารณาแล้วจะให้ดำเนินคดีกับบุคคลดังกล่าว โดยให้มีการร้องทุกข์ หรือกล่าวโทษต่อพนักงานสอบสวนที่มีเขตอำนาจก็ได้

ส่วนที่ ๓

การไต่สวน

ข้อ ๕๑ ในกรณีมีคำร้องหรือเหตุอันควรสงสัยหรือความปรากฏว่ามีการกระทำใดอันเป็น การฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามกฎหมายเกี่ยวกับการเลือกตั้งและพรรคการเมือง หรือจะมีผลให้การเลือกตั้ง มิได้เป็นไปโดยสุจริตหรือเที่ยงธรรม หรือเป็นไปโดยมิชอบด้วยกฎหมาย ซึ่งปรากฏว่ามีผู้สมัคร

เป็นผู้กระทำหรือรู้เห็นเป็นใจหรือมีส่วนเกี่ยวข้องกับการกระทำดังกล่าว ถ้าคำร้องหรือเหตุอันควรสงสัยหรือความปรากฏดังกล่าวมีหลักฐานพอสมควรหรือมีข้อมูลเพียงพอให้ดำเนินการไต่สวน

เมื่อคณะกรรมการ กรรมการ เลขาธิการ หรือผู้อำนวยการ แล้วแต่กรณี สั่งรับเรื่องใดไว้ดำเนินการไต่สวนแล้ว ให้มอบหมายคณะกรรมการสืบสวนและไต่สวนคณะใดคณะหนึ่งเป็นเจ้าของสำนวนเพื่อดำเนินการไต่สวนเรื่องนั้นโดยเร็ว

ข้อ ๕๒ ให้ประธานกรรมการสืบสวนและไต่สวนจัดให้มีการประชุมคณะกรรมการสืบสวนและไต่สวนเพื่อดำเนินการไต่สวนโดยเร็ว ในการประชุมครั้งแรกให้พิจารณากำหนดแนวทางและระยะเวลาในการไต่สวน โดยให้พิจารณาจากเอกสาร หรือหลักฐานต้นเรื่อง รวมทั้งข้อเท็จจริงและพฤติการณ์ที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้การไต่สวนดำเนินไปด้วยความรวดเร็วและเป็นธรรมต่อทุกฝ่าย

ให้คณะกรรมการสืบสวนและไต่สวนดำเนินการไต่สวนและสรุปสำนวนให้แล้วเสร็จภายในยี่สิบวันนับแต่วันที่ได้รับเรื่องไว้ดำเนินการ หากไม่แล้วเสร็จให้รายงานพร้อมเหตุผลความจำเป็นต่อเลขาธิการหรือผู้อำนวยการ แล้วแต่กรณี เพื่อขออนุมัติขยายระยะเวลาทำการไต่สวนออกไปอีกไม่เกินสองครั้ง ครั้งละไม่เกินสิบห้าวัน

ในกรณีที่การดำเนินการไต่สวนตามวรรคสองไม่แล้วเสร็จ ให้ผู้อำนวยการ หรือเลขาธิการ รายงานพร้อมเหตุผลความจำเป็น เพื่อขออนุมัติขยายระยะเวลาทำการไต่สวนต่อคณะกรรมการ โดยให้ขอขยายระยะเวลาก่อนสิ้นสุดระยะเวลาการไต่สวนไม่น้อยกว่าสามวัน ในระหว่างที่คณะกรรมการยังไม่ได้อนุมัติขยายระยะเวลาการไต่สวนให้ดำเนินการไต่สวนต่อไป

ข้อ ๕๓ ในการไต่สวนให้นำความตามข้อ ๔๒ ถึงข้อ ๔๖ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

ส่วนที่ ๔

การแจ้งข้อกล่าวหา และสิทธิการชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา

ข้อ ๕๔ เมื่อคณะกรรมการสืบสวนและไต่สวนทำการไต่สวน รวบรวมพยานหลักฐานฝ่ายผู้ร้องหรือจากเหตุอันควรสงสัยหรือความปรากฏแล้ว มีพยานหลักฐานสนับสนุนฟังได้ว่า ผู้สมัครสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา สมาชิกสภาท้องถิ่น ผู้บริหารท้องถิ่น ผู้ถูกร้องหรือผู้ใดกระทำการอันเป็นการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามกฎหมายเกี่ยวกับการเลือกตั้งและพรรคการเมือง หรือมีพฤติการณ์ที่เชื่อได้ว่าเป็นผู้ก่อให้เกิดผู้อื่นกระทำ สนับสนุน หรือรู้เห็นเป็นใจให้ผู้อื่นกระทำ หรือรู้ว่ามี การกระทำดังกล่าว แต่ไม่ดำเนินการเพื่อระงับการกระทำนั้น หรือได้รับประโยชน์จากการกระทำนั้น ซึ่งจะมีผลให้มีการระงับสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นการชั่วคราว เพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้ง เพิกถอนสิทธิเลือกตั้ง เลือกตั้งใหม่ นับคะแนนใหม่ หรือต้องดำเนินการอย่างหนึ่งอย่างใด แล้วแต่กรณี ให้แจ้งข้อกล่าวหาแก่บุคคลดังกล่าว ตามแบบ สดว. ๖

ให้คณะกรรมการสืบสวนและไต่สวนแจ้งข้อกล่าวหา โดยให้จัดทำบันทึกการแจ้งข้อกล่าวหา ระบุข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานโดยสรุปจำนวนสองฉบับเพื่อส่งให้ผู้ถูกกล่าวหาหนึ่งฉบับ และเก็บไว้ในสำนวนการไต่สวนหนึ่งฉบับ

ให้จัดทำหนังสือกำหนดวัน เวลา สถานที่ให้ผู้ถูกกล่าวหาไปชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาโดยแนบบันทึกการแจ้งข้อกล่าวหาไปให้ผู้ถูกกล่าวหาทราบพร้อมหนังสือดังกล่าว และแจ้งให้ผู้ถูกกล่าวหาทราบถึงสิทธิที่จะไม่ให้ถ้อยคำ หรือมีหนังสือชี้แจงแสดงพยานหลักฐานแก้ข้อกล่าวหาด้วย โดยไปส่งด้วยตนเองหรือส่งทางไปรษณีย์ตอบรับให้แก่ผู้ถูกกล่าวหาทราบ ณ ภูมิลำเนา ที่อยู่ตามหลักฐานการสมัครรับเลือกตั้ง หรือหลักฐานทางทะเบียนตามกฎหมายว่าด้วยการทะเบียนราษฎร หรือภูมิลำเนาทางราชการ หรือแจ้งโดยวิธีทางอิเล็กทรอนิกส์ หรือแจ้งโดยวิธีปิดหมาย

กรณีการแจ้งโดยวิธีปิดหมาย ให้ปิดบันทึกการแจ้งข้อกล่าวหาและหนังสือเชิญมาให้ถ้อยคำไว้ในที่มองเห็นได้ง่าย ณ ภูมิลำเนาที่อยู่ตามหลักฐานการสมัครรับเลือกตั้ง หรือหลักฐานทางทะเบียนตามกฎหมายว่าด้วยการทะเบียนราษฎร หรือภูมิลำเนาทางราชการ โดยให้มีเจ้าพนักงานฝ่ายปกครองในท้องถิ่น หรือเจ้าพนักงานตำรวจเป็นพยานร่วมด้วยอย่างน้อยหนึ่งคน และให้ถือว่าผู้ถูกกล่าวหาได้รับทราบข้อกล่าวหาและกำหนดนัดดังกล่าวนับแต่ได้ดำเนินการปิดหมายแล้ว

ข้อ ๕๕ ในกรณีที่การไต่สวนมีพยานหลักฐานสนับสนุนเพียงพอที่จะฟังได้ว่า หัวหน้าพรรคการเมือง หรือคณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองที่ผู้สมัครซึ่งถูกกล่าวหาเป็นสมาชิกพรรคการเมืองนั้น มีส่วนรู้เห็นหรือปล่อยปละละเลย หรือทราบถึงการกระทำของผู้สมัครซึ่งถูกกล่าวหาแล้ว มิได้ยับยั้งหรือแก้ไข เพื่อให้การเลือกตั้งเป็นไปโดยสุจริตหรือเที่ยงธรรม ให้ถือว่าหัวหน้าพรรคการเมือง หรือคณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองนั้นเป็นผู้ถูกกล่าวหาด้วย ให้คณะกรรมการสืบสวนและไต่สวนรายงานต่อผู้อำนวยการหรือเลขาธิการเพื่อเสนอความเห็นต่อคณะกรรมการพิจารณาแจ้งข้อกล่าวหาแก่บุคคลดังกล่าว

ข้อ ๕๖ ในกรณีที่ผู้ถูกกล่าวหาไม่มารับทราบและชี้แจงแสดงพยานหลักฐานแก้ข้อกล่าวหาตามข้อ ๕๔ โดยไม่มีเหตุอันสมควร ให้ถือว่าผู้ถูกกล่าวหาได้รับทราบข้อกล่าวหาและไม่ประสงค์ที่จะชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา ให้คณะกรรมการสืบสวนและไต่สวนบันทึกเหตุดังกล่าวไว้ในสำนวนการไต่สวนแล้วดำเนินการต่อไป

ในกรณีที่ผู้ถูกกล่าวหามารับทราบข้อกล่าวหา แต่ไม่ยอมลงลายมือชื่อรับทราบข้อกล่าวหา ให้บันทึกเหตุดังกล่าวไว้ในบันทึกการแจ้งข้อกล่าวหาด้วย และให้รวมไว้ในสำนวนการไต่สวน

ข้อ ๕๗ ในการชี้แจงแสดงพยานหลักฐานแก้ข้อกล่าวหา ผู้ถูกกล่าวหาอาจแก้ข้อกล่าวหาด้วยวาจา หรือโดยทำเป็นหนังสือก็ได้ กรณีผู้ถูกกล่าวหาแก้ข้อกล่าวหาด้วยวาจาให้บันทึกถ้อยคำและลงลายมือชื่อไว้เป็นหลักฐาน และผู้ถูกกล่าวหาที่มีสิทธิที่จะให้ทนายความ หรือบุคคลซึ่งไว้วางใจเข้าร่วมรับฟังการชี้แจงได้จำนวนหนึ่งคน แต่จะต้องมิใช่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในเรื่องที่ไต่สวน กรณีที่ไม่สามารถนำบุคคลดังกล่าวมาเข้าร่วมรับฟังการชี้แจง ไม่อาจนำมาเป็นเหตุขอเลื่อนการชี้แจงได้ และห้ามมิให้บุคคลดังกล่าวซักถาม แนะนำผู้ถูกกล่าวหา หรือตอบคำถามแทนผู้ถูกกล่าวหา หากฝ่าฝืน

หรือมีพฤติการณ์อันเป็นการขัดขวาง หรือมีความประพฤติไม่เหมาะสม คณะกรรมการสืบสวนและไต่สวนจะไม่อนุญาตให้บุคคลนั้นเข้าร่วมรับฟังการชี้แจงก็ได้ โดยให้บันทึกเหตุดังกล่าวรวมไว้ในสำนวนการไต่สวน

ในกรณีที่ผู้ถูกกล่าวหาร้องขอขยายระยะเวลาชี้แจงแสดงพยานหลักฐานแก้ข้อกล่าวหา โดยอ้างเหตุผลและความจำเป็น หากคณะกรรมการสืบสวนและไต่สวนพิจารณาแล้วเห็นว่า เพื่อประโยชน์แห่งความเป็นธรรมและไม่เป็นการประวิงเวลา จะขยายระยะเวลาการชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาออกไปตามที่เห็นสมควรก็ได้

ในกรณีที่คณะกรรมการสืบสวนและไต่สวนพิจารณาแล้วเห็นว่า การไต่สวนพยานหลักฐานใด จะทำให้การไต่สวนล่าช้าโดยไม่จำเป็นหรือมิใช่พยานหลักฐานในประเด็นสำคัญ จะงดการไต่สวนพยานหลักฐานนั้นเสียก็ได้ โดยให้บันทึกเหตุอันไว้

ข้อ ๕๘ ผู้ถูกกล่าวหาซึ่งได้ยื่นคำชี้แจง หรือให้ถ้อยคำแก้ข้อกล่าวหาแล้ว มีสิทธิยื่นคำชี้แจงเป็นหนังสือพร้อมพยานเอกสาร หรือพยานวัตถุเพิ่มเติมต่อคณะกรรมการสืบสวนและไต่สวนในเวลาใด ๆ ก่อนเสนอรายงานการไต่สวนต่อผู้อำนวยการ เลขาธิการ หรือคณะกรรมการ แล้วแต่กรณี

ข้อ ๕๙ เมื่อคณะกรรมการสืบสวนและไต่สวนทำการไต่สวนแล้วเสร็จ ให้ทำรายงานการไต่สวนตามแบบ สทว. ๕ ซึ่งต้องมีสาระสำคัญ ดังนี้

(๑) ชื่อและที่อยู่ของผู้ร้อง หรือเหตุที่ต้องมีการไต่สวน

(๒) ชื่อ ที่อยู่ และตำแหน่งหน้าที่ของผู้ถูกร้อง

(๓) เรื่องที่ถูกร้อง ข้อกล่าวหา คำแก้ข้อกล่าวหา และพฤติการณ์การกระทำผิดตามข้อกล่าวหา

(๔) สรุปข้อเท็จจริง และพยานหลักฐานที่เกี่ยวข้องซึ่งได้จากการไต่สวน

(๕) สรุปเรื่องที่ไต่สวนและเสนอความเห็นควรดำเนินการ โดยให้มีเหตุผลในการพิจารณาทั้งข้อเท็จจริงและข้อกฎหมายที่ยกขึ้นอ้างอิง

เมื่อดำเนินการตามวรรคหนึ่งแล้ว ให้เสนอสำนวนการไต่สวนต่อคณะกรรมการโดยผ่านผู้อำนวยการ หรือเลขาธิการ แล้วแต่กรณี

เมื่อผู้อำนวยการได้รับสำนวนการไต่สวนตามวรรคสองแล้ว ให้มีความเห็นพร้อมเหตุผลต่อทำรายงานการไต่สวน ในกรณีที่มีเหตุอันสมควรผู้อำนวยการอาจสั่งไต่สวนเพิ่มเติม แล้วเสนอสำนวนการไต่สวนต่อเลขาธิการเพื่อพิจารณาโดยเร็ว

เมื่อเลขาธิการได้รับสำนวนการไต่สวนตามวรรคสอง หรือวรรคสามแล้ว ให้มีความเห็นพร้อมเหตุผลประกอบในสำนวนการไต่สวน ในกรณีที่มีเหตุอันสมควร เลขาธิการอาจสั่งไต่สวนเพิ่มเติม แล้วเสนอความเห็นพร้อมสำนวนการไต่สวนต่อคณะกรรมการเพื่อพิจารณาวินิจฉัยโดยเร็ว เว้นแต่มีการแต่งตั้งคณะอนุกรรมการวินิจฉัยก็ให้ดำเนินการตามข้อ ๗๘

ส่วนที่ ๕

การสืบสวนหรือไต่สวนการกระทำอันเป็นการฝ่าฝืนกฎหมายเกี่ยวกับการเลือกตั้งและพรรคการเมือง
ซึ่งเกิดขึ้นนอกราชอาณาจักร

ข้อ ๖๐ ในกรณีที่มีคำร้อง หรือมีเหตุอันควรสงสัยหรือความปรากฏไม่ว่าโดยทางใด ถ้ามีหลักฐานพอสมควรหรือมีข้อมูลเพียงพอที่จะสืบสวนหรือไต่สวนต่อไป ว่ามีการกระทำใดอันเป็นการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามกฎหมายเกี่ยวกับการเลือกตั้งและพรรคการเมือง หรือจะมีผลให้การเลือกตั้งมิได้เป็นไปโดยสุจริตหรือเที่ยงธรรม หรือเป็นไปโดยมิชอบด้วยกฎหมาย ซึ่งเกิดขึ้นนอกราชอาณาจักร การสืบสวนหรือไต่สวนให้นำความในหมวด ๑ หมวด ๒ และหมวด ๓ มาใช้บังคับโดยอนุโลม ทั้งนี้ ให้นำที่และอำนาจของเลขาธิการเป็นอำนาจหน้าที่ของเอกอัครราชทูต

เมื่อมีเหตุที่จะทำการสืบสวนหรือไต่สวน ให้เอกอัครราชทูตแจ้งรายชื่อพนักงานเจ้าหน้าที่ของสถานเอกอัครราชทูตเสนอต่อคณะกรรมการเพื่อแต่งตั้งเป็นเจ้าพนักงาน หรือคณะกรรมการสืบสวนและไต่สวนเฉพาะกาลหรือเฉพาะเรื่อง ทั้งนี้ คณะกรรมการจะแต่งตั้งพนักงานของสำนักงานเป็นคณะกรรมการสืบสวนและไต่สวนร่วมกับเจ้าหน้าที่ของสถานเอกอัครราชทูตก็ได้

ข้อ ๖๑ คำร้องให้ยื่นต่อสถานเอกอัครราชทูตที่เหตุแห่งการร้องเกิดขึ้น เว้นแต่ในกรณีมีเหตุจำเป็น อาจยื่นที่สำนักงานก็ได้

ในกรณีมีการยื่นคำร้องต่อสำนักงาน ให้เลขาธิการส่งเรื่องให้เอกอัครราชทูตที่เหตุแห่งการกล่าวหาเกิดขึ้นในเขตรับผิดชอบเพื่อดำเนินการต่อไป เว้นแต่เลขาธิการเห็นสมควรให้มีการสืบสวนหรือไต่สวนโดยสำนักงาน

หากเป็นการกล่าวหาพนักงานเจ้าหน้าที่ของสถานเอกอัครราชทูตหรือเจ้าพนักงานผู้ดำเนินการเลือกตั้งที่ได้รับแต่งตั้งให้ดำเนินการเลือกตั้งนอกราชอาณาจักร ให้เอกอัครราชทูตเสนอเรื่องต่อปลัดกระทรวงการต่างประเทศ เพื่อส่งเรื่องให้เลขาธิการดำเนินการสืบสวนหรือไต่สวนต่อไป

ข้อ ๖๒ การจัดทำรายงานการสืบสวนหรือรายงานการไต่สวน ให้จัดทำตามแบบ สตว. ๔ หรือ สตว. ๕ แล้วแต่กรณี โดยสรุปข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานพร้อมทั้งความเห็นเป็นภาษาไทย ประกอบสำนวนการสืบสวนหรือไต่สวนเสนอเอกอัครราชทูต เมื่อเอกอัครราชทูตได้รับสำนวนการสืบสวนหรือไต่สวนแล้ว ให้ส่งสำนวนผ่านปลัดกระทรวงการต่างประเทศเพื่อส่งต่อให้เลขาธิการดำเนินการต่อไป

ส่วนที่ ๖

การสืบสวนหรือไต่สวนการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร
ก่อนประกาศผลการเลือกตั้ง

ข้อ ๖๓ เพื่อประโยชน์ในการประกาศผลการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรให้เป็นไปโดยรวดเร็ว สุจริต หรือเที่ยงธรรม เมื่อคณะกรรมการสืบสวนและไต่สวนได้รวบรวมพยานหลักฐานแล้วเสร็จ ให้ทำรายงานการสืบสวนหรือรายงานการไต่สวนตามแบบ สตว. ๔ หรือ สตว. ๕ แล้วแต่กรณี เสนอเลขาธิการเพื่อจัดทำความเห็น โดยระบุข้อเท็จจริงและเหตุผลประกอบ แล้วเสนอต่อคณะกรรมการโดยเร็ว เว้นแต่คณะกรรมการจะสั่งการเป็นอย่างอื่น

ในกรณีที่คณะกรรมการหรือเลขาธิการเห็นสมควรให้ไต่สวนเพิ่มเติม อาจมอบหมายให้เจ้าพนักงานไม่น้อยกว่าสองคนหรือคณะกรรมการสืบสวนและไต่สวนคณะเดิมไต่สวนเพิ่มเติมก็ได้

ข้อ ๖๔ ในกรณีที่คณะกรรมการเห็นควรแจ้งข้อกล่าวหา คณะกรรมการจะแจ้งเองหรือมอบหมายให้เลขาธิการ คณะกรรมการช่วยตรวจสอบสำนวน แจ้งข้อกล่าวหาและรับฟังพยานหลักฐานแทนก็ได้ ในการนี้ ให้คณะกรรมการ เลขาธิการ คณะกรรมการช่วยตรวจสอบสำนวนแล้วแต่กรณี จัดทำบันทึกการแจ้งและรับทราบข้อกล่าวหาตามแบบ สตว. ๗ เพื่อส่งไปยังผู้ถูกกล่าวหา โดยให้นำความในข้อ ๕๔ ถึงข้อ ๕๘ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

ข้อ ๖๕ คณะกรรมการอาจแต่งตั้งคณะกรรมการช่วยตรวจสอบสำนวน มีจำนวนไม่น้อยกว่าห้าคนแต่ไม่เกินเจ็ดคน และอาจมีหลายคณะก็ได้ ประกอบด้วย ประธานกรรมการช่วยตรวจสอบสำนวนและกรรมการช่วยตรวจสอบสำนวน ซึ่งแต่งตั้งจากข้าราชการอัยการ ข้าราชการ หรือเจ้าหน้าที่อื่นของรัฐหรือผู้ซึ่งเคยเป็นข้าราชการ หรือเจ้าหน้าที่อื่นของรัฐดังกล่าว และมีความเป็นกลางทางการเมือง

ให้เลขาธิการแต่งตั้งพนักงานเป็นเลขานุการและผู้ช่วยเลขานุการของคณะกรรมการช่วยตรวจสอบสำนวนตามความเหมาะสม

คณะกรรมการช่วยตรวจสอบสำนวนมีวาระการดำรงตำแหน่งสองปีนับแต่วันที่ได้รับแต่งตั้งและอาจได้รับแต่งตั้งอีกก็ได้

ในกรณีที่ตำแหน่งประธานกรรมการช่วยตรวจสอบสำนวนหรือกรรมการช่วยตรวจสอบสำนวนว่างลง ให้ประธานกรรมการช่วยตรวจสอบสำนวนหรือกรรมการช่วยตรวจสอบสำนวนที่ได้รับการแต่งตั้งใหม่อยู่ในตำแหน่งเพียงเท่าวาระที่เหลืออยู่ของผู้ซึ่งตนแทน

ข้อ ๖๖ ให้คณะกรรมการช่วยตรวจสอบสำนวน มีหน้าที่และอำนาจช่วยคณะกรรมการ ดังนี้

- (๑) ตรวจสอบสำนวนการสืบสวนหรือไต่สวน และเสนอความเห็นต่อคณะกรรมการ
- (๒) รับฟังคำชี้แจงหรือพยานหลักฐานแทนคณะกรรมการ
- (๓) ดำเนินการอื่น ๆ ตามที่คณะกรรมการมอบหมาย

ข้อ ๖๗ ในกรณีที่คณะกรรมการเห็นสมควรเพื่อประโยชน์ในการสืบสวนหรือไต่สวน ให้เป็นไปโดยรวดเร็วและเที่ยงธรรม คณะกรรมการอาจให้คณะกรรมการช่วยตรวจสอบสำนวนตรวจสอบสำนวนการสืบสวนหรือไต่สวน ก่อนที่จะเสนอให้คณะกรรมการพิจารณาวินิจฉัยก็ได้

ในกรณีที่คณะกรรมการช่วยตรวจสอบสำนวนเห็นว่าสำนวนการสืบสวนหรือไต่สวนไม่ถูกต้องครบถ้วน สมบูรณ์ ให้ส่งเรื่องให้เลขาธิการดำเนินการแก้ไข ปรับปรุง หรือสืบสวนหรือไต่สวนเพิ่มเติม ทั้งนี้ เลขาธิการอาจมอบหมายให้คณะกรรมการสืบสวนและไต่สวนหรือเจ้าพนักงานไม่น้อยกว่าสองคนเป็นผู้ดำเนินการแทนก็ได้

ข้อ ๖๘ ให้นำความในข้อ ๗๖ และข้อ ๗๙ วรรคสอง และวรรคสาม มาใช้บังคับกับการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการช่วยตรวจสอบสำนวนโดยอนุโลม

ส่วนที่ ๗

การรวมเรื่อง การแยกเรื่อง และการถอนคำร้อง

ข้อ ๖๙ คณะกรรมการอาจสั่งให้รวมคำร้อง เหตุอันควรสงสัยหรือความปรากฏ สำนวนการสืบสวนหรือไต่สวน เมื่อมีกรณีดังต่อไปนี้

- (๑) ผู้ร้องและผู้ถูกร้องเป็นรายเดียวกัน
- (๒) ผู้ร้องและผู้ถูกร้องหลายรายซึ่งเป็นกลุ่มเดียวกันหรือมีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกัน
- (๓) เรื่องร้องที่มีผู้ร้องต่างรายกัน แต่ผู้ถูกร้องเป็นรายเดียวกัน
- (๔) เรื่องที่ร้อง หรือเหตุอันควรสงสัยหรือความปรากฏที่มีมูลกรณีเดียวกันหรือเกี่ยวพันกัน

เลขาธิการ หรือผู้อำนวยการ อาจสั่งให้รวมคำร้อง เหตุอันควรสงสัยหรือความปรากฏ สำนวนการสืบสวนหรือไต่สวน หากปรากฏว่าเรื่องที่ร้อง หรือเหตุอันควรสงสัยหรือความปรากฏ มีมูลกรณีเดียวกันหรือเกี่ยวพันกัน

ข้อ ๗๐ เมื่อคณะกรรมการเห็นว่าการสืบสวนหรือไต่สวนเรื่องใดมีความยุ่งยาก ซับซ้อน หรืออาจจะเกิดความล่าช้า เพื่อให้การสืบสวนหรือไต่สวนเป็นไปด้วยความรวดเร็วหรือเพื่อประโยชน์แห่งความยุติธรรม คณะกรรมการอาจสั่งให้แยกเรื่องหรือแยกประเด็นของเรื่องดังกล่าวไปทำการสืบสวนหรือไต่สวนต่างหาก หรือแยกไปรวมกับประเด็นของเรื่องอื่นก็ได้

ข้อ ๗๑ ในกรณีปรากฏหลักฐานจากการสืบสวนหรือไต่สวนว่ามีผู้อื่นกระทำการใดอันเป็นการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามกฎหมายเกี่ยวกับการเลือกตั้งและพรรคการเมือง หรือจะมีผลให้การเลือกตั้งมิได้เป็นไปโดยสุจริตหรือเที่ยงธรรม หรือเป็นไปโดยมิชอบด้วยกฎหมายร่วมกับผู้ถูกร้อง ให้คณะกรรมการสืบสวนและไต่สวนรายงานให้ผู้สั่งให้ดำเนินการสืบสวนหรือไต่สวนทราบ แล้วดำเนินการสืบสวนหรือไต่สวนกรณีดังกล่าวด้วย

ในกรณีที่ปรากฏหลักฐานจากการสืบสวนหรือไต่สวนว่าผู้ถูกร้องกระทำการอันเป็นการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามกฎหมายเกี่ยวกับการเลือกตั้งและพรรคการเมือง หรือจะมีผลให้การเลือกตั้ง

มิได้เป็นไปโดยสุจริตหรือเที่ยงธรรม หรือเป็นไปโดยมิชอบด้วยกฎหมายประการอื่นอีก ให้คณะกรรมการสืบสวนและไต่สวนเสนอผู้สั่งให้ดำเนินการสืบสวนหรือไต่สวน เพื่อสั่งให้ดำเนินการสืบสวนหรือไต่สวนกรณีดังกล่าวด้วย

ข้อ ๗๒ ก่อนคณะกรรมการวินิจฉัยชี้ขาดผู้ร้องอาจยื่นหนังสือขอถอนคำร้องต่อเลขาธิการหรือผู้อำนวยการก็ได้ เมื่อเลขาธิการหรือผู้อำนวยการได้รับหนังสือขอถอนคำร้องแล้ว ให้เสนอต่อคณะกรรมการเพื่อพิจารณา

คณะกรรมการอาจอนุญาตหรือไม่อนุญาตให้ถอนคำร้องก็ได้ และให้เลขาธิการแจ้งผลการพิจารณาให้ผู้ร้องทราบ

ส่วนที่ ๘

การสอบสวน

ข้อ ๗๓ ในกรณีที่คณะกรรมการเห็นว่าต้องมีการสอบสวนเพื่อดำเนินคดีอาญากับบุคคลใด เพราะเหตุกระทำความผิดตามกฎหมายเกี่ยวกับการเลือกตั้งและพรรคการเมือง ให้คณะกรรมการดำเนินการให้พนักงานสอบสวนหรือพนักงานอัยการดำเนินการไปตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

หมวด ๔

การพิจารณาและวินิจฉัย

ส่วนที่ ๑

คณะกรรมการวินิจฉัย

ข้อ ๗๔ คณะกรรมการอาจแต่งตั้งคณะกรรมการวินิจฉัยคณะหนึ่งหรือหลายคณะก็ได้ จำนวนไม่น้อยกว่าห้าคน แต่ไม่เกินเจ็ดคน ประกอบด้วย ประธานอนุกรรมการวินิจฉัยและอนุกรรมการวินิจฉัย ซึ่งแต่งตั้งจากบุคคลที่มีความเป็นกลางทางการเมือง และมีความซื่อสัตย์สุจริตเป็นที่ประจักษ์จากผู้ทรงคุณวุฒิด้านนิติศาสตร์ รัฐศาสตร์ การสืบสวน การไต่สวน การบัญชี การตรวจสอบภายใน หรือด้านอื่น ๆ ที่เหมาะสม

คณะกรรมการวินิจฉัย มีวาระการดำรงตำแหน่งสองปีนับแต่วันที่ได้รับแต่งตั้งและอาจได้รับแต่งตั้งอีกได้

ให้เลขาธิการแต่งตั้งพนักงานเป็นเลขานุการและผู้ช่วยเลขานุการของคณะกรรมการวินิจฉัยตามความเหมาะสม

ข้อ ๗๕ ประธานอนุกรรมการวินิจฉัยและอนุกรรมการวินิจฉัย พ้นจากตำแหน่ง เมื่อ

(๑) ครบวาระ

(๒) ตาย

(๓) ลาออก

(๔) คณะกรรมการมีมติให้พ้นจากตำแหน่ง เมื่อเห็นสมควร

กรณีที่ตำแหน่งประธานอนุกรรมการวินิจฉัยหรืออนุกรรมการวินิจฉัยว่างลงนอกจากครบวาระ และมีการแต่งตั้งประธานอนุกรรมการวินิจฉัยหรืออนุกรรมการวินิจฉัยแทนตำแหน่งที่ว่างลง ให้ประธานอนุกรรมการวินิจฉัยหรืออนุกรรมการวินิจฉัยที่ได้รับการแต่งตั้งใหม่ อยู่ในตำแหน่งเพียงเท่าวาระที่เหลืออยู่ของผู้ซึ่งตนแทน

ข้อ ๗๖ การประชุมของคณะอนุกรรมการวินิจฉัย ต้องมีประธานอนุกรรมการวินิจฉัย และอนุกรรมการวินิจฉัยมาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนเท่าที่มีอยู่จึงจะเป็นองค์ประชุม ให้ประธานอนุกรรมการวินิจฉัยเป็นประธานในที่ประชุม ในกรณีที่ประธานอนุกรรมการวินิจฉัยไม่มาประชุม หรือไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้อนุกรรมการวินิจฉัยที่มาประชุมเลือกกันเองคนหนึ่ง ทำหน้าที่เป็นประธานในที่ประชุม

การลงมติของคณะอนุกรรมการวินิจฉัย ให้ถือเสียงข้างมาก ประธานอนุกรรมการวินิจฉัย และอนุกรรมการวินิจฉัยทุกคนที่มาประชุมต้องลงคะแนนเสียงเพื่อมีมติ

ประธานอนุกรรมการวินิจฉัยและอนุกรรมการวินิจฉัยคนหนึ่งให้มีหนึ่งเสียงในการลงคะแนน ถ้าคะแนนเสียงเท่ากัน ให้ประธานในที่ประชุมออกเสียงเพิ่มขึ้นอีกเสียงหนึ่งเป็นเสียงชี้ขาด

ข้อ ๗๗ คณะอนุกรรมการวินิจฉัยมีอำนาจพิจารณาสำนวนการสืบสวนหรือไต่สวนและวินิจฉัย ปัญหาหรือข้อโต้แย้งตามกฎหมายเกี่ยวกับการเลือกตั้งและพรรคการเมือง ตามที่คณะกรรมการมอบหมาย

ข้อ ๗๘ ให้เลขาธิการเสนอสำนวนการสืบสวนหรือไต่สวน พร้อมความเห็นต่อ คณะอนุกรรมการวินิจฉัยเพื่อพิจารณา ก่อนที่จะเสนอให้คณะกรรมการพิจารณา เว้นแต่คณะกรรมการจะสั่งเป็นอย่างอื่น

เมื่อคณะอนุกรรมการวินิจฉัยได้รับสำนวนการสืบสวนหรือไต่สวนแล้ว ให้พิจารณาด้วยความรวดเร็ว ต่อเนื่องและเป็นธรรม

ในกรณีที่คณะอนุกรรมการวินิจฉัยเห็นว่าสำนวนการสืบสวนหรือไต่สวนยังไม่ครบถ้วนสมบูรณ์ ให้ส่งเรื่องให้เลขาธิการดำเนินการสืบสวนหรือไต่สวนเพิ่มเติม หรือดำเนินการอื่นใดให้ครบถ้วน

การดำเนินการตามวรรคสาม เลขาธิการอาจมอบหมายให้คณะกรรมการสืบสวนและไต่สวนเดิม เป็นผู้ดำเนินการแทนก็ได้

ข้อ ๗๙ เมื่อคณะอนุกรรมการวินิจฉัยพิจารณาแล้วเสร็จ ให้จัดทำความเห็นตามแบบ สตว. ๘ เสนอให้คณะกรรมการพิจารณาโดยเร็ว

ความเห็นของคณะอนุกรรมการวินิจฉัย ต้องระบุข้อเท็จจริงและเหตุผลประกอบ โดยต้องลงลายมือชื่อ ของประธานอนุกรรมการวินิจฉัยและอนุกรรมการวินิจฉัยที่พิจารณาทุกคน

ในกรณีที่ประธานอนุกรรมการวินิจฉัยหรืออนุกรรมการวินิจฉัยคนใดมีความเห็นแย้ง ให้ทำความเห็นแย้งประกอบไว้ด้วย

ส่วนที่ ๒

การพิจารณาสั่งการของกรรมการ

ข้อ ๘๐ ในกรณีกรรมการพบเห็นว่ามีกรกระทำหรือการงดเว้นการกระทำใด อันอาจเป็นเหตุ ให้การเลือกตั้งมิได้เป็นไปโดยสุจริตหรือเที่ยงธรรม หรือเป็นไปโดยมิชอบด้วยกฎหมาย มีอำนาจ ดำเนินการได้ ดังนี้

(๑) ถ้าการนั้นเป็นการกระทำ หรือการงดเว้นการกระทำของเจ้าหน้าที่ของรัฐ หรือผู้มีหน้าที่ ดำเนินการเกี่ยวกับการเลือกตั้งให้มีอำนาจสั่งให้ระงับ ยับยั้ง แก้ไขเปลี่ยนแปลง หรือสั่งให้กระทำการ อย่างใดอย่างหนึ่งได้ตามที่เห็นสมควร

(๒) ถ้าเป็นการกระทำของบุคคลซึ่งมิใช่เป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ ให้มีอำนาจสั่งให้เจ้าพนักงาน ฝ่ายปกครองหรือตำรวจ และเจ้าพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจชั้นผู้ใหญ่ดำเนินการตามหน้าที่และอำนาจ หรือสั่งให้ผู้อำนวยการบันทึกพฤติกรรมแห่งการกระทำ และรวบรวมพยานหลักฐานไว้เพื่อดำเนินการ ต่อไปได้ตามที่จำเป็น

(๓) ในกรณีมีความจำเป็น จะสั่งระงับ ยับยั้ง แก้ไขเปลี่ยนแปลง หรือยกเลิกการเลือกตั้ง และสั่งให้ดำเนินการเลือกตั้งใหม่ หรือนับคะแนนใหม่ในหน่วยเลือกตั้งบางหน่วย หรือทุกหน่วยใน เขตเลือกตั้งที่พบเห็นการกระทำ หรือการงดเว้นการกระทำนั้นก็ได้

เมื่อกรรมการผู้ใดออกคำสั่งตามวรรคหนึ่งแล้ว ให้รายงานต่อคณะกรรมการเพื่อทราบโดยเร็ว ในกรณี ถ้าคณะกรรมการเห็นสมควร จะมีมติให้แก้ไข เพิ่มเติม ยกเลิกคำสั่ง หรือมีมติให้ดำเนินการ อย่างใดตามที่เหมาะสมก็ได้

ข้อ ๘๑ ในกรณีกรรมการสั่งให้ผู้อำนวยการบันทึกพฤติกรรมแห่งการกระทำและรวบรวม พยานหลักฐานตามข้อ ๘๐ (๒) ให้ดำเนินการตาม (๑) ถึง (๔) ข้อใดข้อหนึ่งหรือหลายข้อก็ได้ ดังต่อไปนี้

(๑) บันทึกถ้อยคำบุคคลใด ๆ ที่เกี่ยวข้อง

(๒) ขอรวบข้อเท็จจริงหรือขอเอกสารหลักฐานที่เกี่ยวข้องจากหน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หน่วยงานเอกชน หรือจากบุคคลใด ๆ มาประกอบการพิจารณา

(๓) ตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ

(๔) รวบรวมพยานหลักฐานทั้งปวงที่เกี่ยวข้องเพื่อที่จะทราบรายละเอียดว่าผู้กระทำผิด เป็นผู้ใด มีบุคคลใดร่วมกระทำความผิด พฤติกรรมในการกระทำเป็นอย่างไร มีพยานหลักฐานใด

ผู้อำนวยการอาจมอบหมายให้พนักงานคนใดเป็นผู้ช่วยเหลือในการดำเนินการตามวรรคหนึ่งก็ได้ แต่ทั้งนี้ จะมอบหมายให้พนักงานเป็นผู้ดำเนินการแทนไม่ได้

เมื่อผู้อำนวยการดำเนินการตามวรรคหนึ่งแล้ว ให้เสนอรายงานพร้อมความเห็นต่อกรรมการผู้สั่งเพื่อพิจารณา

กรณีกรรมการสั่งให้ดำเนินคดีอาญา ให้ผู้อำนวยการรวบรวมเอกสารพยานหลักฐานทั้งปวง และร้องทุกข์หรือกล่าวโทษต่อพนักงานสอบสวนแห่งท้องที่เกิดเหตุเพื่อดำเนินการตามหน้าที่และอำนาจต่อไป

ส่วนที่ ๓

การพิจารณาและวินิจฉัยชี้ขาดของคณะกรรมการ

ข้อ ๘๒ เมื่อคณะกรรมการได้รับสำนวนการสืบสวนหรือไต่สวนแล้ว ให้คณะกรรมการพิจารณา วินิจฉัยชี้ขาด หรือสั่งการโดยเร็ว

ข้อ ๘๓ ในการลงมติวินิจฉัยของกรรมการ ให้กรรมการลงมติเป็นหนังสือตามแบบที่คณะกรรมการกำหนด ซึ่งอย่างน้อยต้องมีชื่อเรื่องและประเด็นที่ลงมติ มติที่ลง และลายมือชื่อของกรรมการที่ลงมติ และให้เลขาธิการเก็บรวบรวมไว้เป็นหลักฐาน

ในกรณีที่ต้องทำคำวินิจฉัย เมื่อคณะกรรมการให้ความเห็นชอบร่างคำวินิจฉัยนั้น และประธานกรรมการหรือผู้ทำหน้าที่แทนประธานกรรมการได้ลงนามในคำวินิจฉัยนั้นแล้ว ให้ถือว่าเป็นคำวินิจฉัยของคณะกรรมการ

การให้ความเห็นชอบตามวรรคสอง คณะกรรมการจะมอบหมายให้กรรมการคนหนึ่งหรือหลายคนเป็นผู้พิจารณาให้ความเห็นชอบแทนคณะกรรมการก็ได้

คำวินิจฉัยตามวรรคสอง ให้เผยแพร่ให้ประชาชนทราบเป็นการทั่วไป

ในกรณีที่คณะกรรมการพ้นจากตำแหน่งหรือไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ทั้งคณะก่อนลงนามในคำวินิจฉัย ให้เลขาธิการบันทึกเหตุดังกล่าวไว้ในคำวินิจฉัยและให้เลขาธิการเป็นผู้ลงนามในคำวินิจฉัยนั้นแทนเมื่อเลขาธิการลงนามในคำวินิจฉัยดังกล่าวแล้ว ให้คำวินิจฉัยนั้นเป็นอันใช้บังคับได้

ข้อ ๘๔ ให้เลขาธิการส่งคำวินิจฉัยของคณะกรรมการให้แก่ผู้ร้อง ผู้ถูกร้อง หรือผู้อำนวยการทราบแล้วแต่กรณี

ข้อ ๘๕ ก่อนประกาศผลการเลือกตั้ง เมื่อมีการสั่งระงับสิทธิสมัครรับเลือกตั้งของผู้สมัครผู้ใดเป็นการชั่วคราว ให้คณะกรรมการยื่นคำร้องต่อศาลฎีกาเพื่อสั่งเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งหรือเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของผู้นั้น

เมื่อประกาศผลการเลือกตั้งแล้ว มีหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่าผู้สมัครหรือผู้ใดกระทำการทุจริตในการเลือกตั้ง หรือการเลือก หรือรู้เห็นกับการกระทำของบุคคลอื่น ให้คณะกรรมการยื่นคำร้องต่อศาลฎีกาเพื่อสั่งเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้ง หรือเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของผู้นั้น

ให้นำความในวรรคหนึ่ง และวรรคสอง มาใช้บังคับกับการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น โดยอนุโลม แต่การยื่นคำร้องให้ยื่นต่อศาลอุทธรณ์

ในกรณีปรากฏหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่า หัวหน้าพรรคการเมือง หรือคณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองมีส่วนรู้เห็น หรือปล่อยปละละเลย หรือทราบถึงการกระทำนั้นแล้ว มิได้ยับยั้งหรือแก้ไข เพื่อให้การเลือกตั้งเป็นไปโดยสุจริตหรือเที่ยงธรรม ให้คณะกรรมการดำเนินการยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อให้มีคำวินิจฉัยยุบพรรคการเมือง และเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งของคณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองนั้นด้วย

ภายหลังประกาศผลการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร หรือประกาศผลการเลือกสมาชิกวุฒิสภาแล้ว คณะกรรมการเห็นว่าสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร หรือสมาชิกวุฒิสภาผู้ใดไม่มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเนื่องจากขาดคุณสมบัติ หรือมีลักษณะต้องห้าม ให้คณะกรรมการยื่นคำร้องหรือส่งเรื่องต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อวินิจฉัยต่อไป

ข้อ ๘๖ ในกรณีที่คณะกรรมการพิจารณาแล้ว และมีความเห็นให้ยื่นคำร้องต่อศาลอุทธรณ์หรือศาลฎีกา หรือศาลรัฐธรรมนูญ เพื่อพิจารณามีคำสั่งให้สั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้ง หรือเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งของผู้สมัคร หรือกรรมการบริหารพรรคการเมืองหรือผู้ใด หรือสั่งให้มีการเลือกตั้งใหม่แล้วแต่กรณี และมีกรณีที่จะต้องดำเนินคดีอาญากับบุคคลใด เพราะเหตุกระทำความผิดตามกฎหมายเกี่ยวกับการเลือกตั้งและพรรคการเมืองด้วย ให้รอการดำเนินคดีอาญาไว้ก่อนจนกว่าคดีเลือกตั้งจะดำเนินการแล้วเสร็จ ทั้งนี้ ให้คำนึงถึงอายุความในการดำเนินคดีอาญาดังกล่าวไว้ เว้นแต่คณะกรรมการจะสั่งเป็นอย่างอื่น

ข้อ ๘๗ ในกรณีที่คณะกรรมการวินิจฉัยว่าผู้สมัครหรือผู้ใดกระทำความผิดและกฎหมายบัญญัติให้ถือว่ากระทำความผิดนั้นเป็นความผิดมูลฐานตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน และให้มีอำนาจส่งเรื่องให้สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินดำเนินการตามหน้าที่และอำนาจได้

หมวด ๕

ค่าตอบแทนและค่าใช้จ่าย

ข้อ ๘๘ คณะกรรมการช่วยตรวจสอบสำนวน คณะอนุกรรมการวินิจฉัย คณะกรรมการสืบสวนและไต่สวน และบุคคลผู้ได้รับแต่งตั้ง หรือได้รับมอบหมาย หรือได้ปฏิบัติงานตามระเบียบนี้ ให้ได้รับค่าตอบแทนและค่าใช้จ่ายในการปฏิบัติหน้าที่ตามอัตราที่กำหนดท้ายระเบียบนี้

ข้อ ๘๙ พยาน หรือล่าม ซึ่งบุคคลหรือคณะบุคคลที่มีอำนาจได้เรียกมาให้ถ้อยคำตามระเบียบนี้ ให้ได้รับค่าใช้จ่ายและค่าป่วยการตามอัตราที่กำหนดท้ายระเบียบนี้ เว้นแต่เป็นพยานผู้ร้อง หรือผู้ถูกร้องอ้างหรือนำมาให้ถ้อยคำ

บทเฉพาะกาล

ข้อ ๙๐ การใดที่อยู่ระหว่างดำเนินการตามระเบียบที่ระบุไว้ในข้อ ๓ คำสั่ง หรือมติ
ของคณะกรรมการและหนังสือสั่งการที่เกี่ยวข้องอยู่ก่อนระเบียบนี้ใช้บังคับ ให้ดำเนินการตามระเบียบ
มติ และหนังสือสั่งการดังกล่าวต่อไป จนกว่าจะแล้วเสร็จ

ประกาศ ณ วันที่ ๒๘ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๖๑

อิทธิพร บุญประคอง

ประธานกรรมการการเลือกตั้ง

ระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้ง

ว่าด้วยการสืบสวน การไต่สวน และการวินิจฉัยชี้ขาด (ฉบับที่ ๒)

พ.ศ. ๒๕๖๓

โดยที่เป็นการสมควรแก้ไขเพิ่มเติมระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยการสืบสวน การไต่สวน และการวินิจฉัยชี้ขาด พ.ศ. ๒๕๖๑

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๒๒๔ มาตรา ๒๒๕ และมาตรา ๒๒๖ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๕ มาตรา ๒๒ มาตรา ๒๔ มาตรา ๒๖ มาตรา ๒๘ มาตรา ๓๒ มาตรา ๓๔ มาตรา ๓๗ มาตรา ๔๑ มาตรา ๔๒ มาตรา ๔๓ มาตรา ๔๔ มาตรา ๔๘ มาตรา ๔๙ และมาตรา ๕๙ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๒๐ มาตรา ๕๘ มาตรา ๕๙ มาตรา ๖๐ มาตรา ๖๒ มาตรา ๖๓ และมาตรา ๖๔ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๕๔ มาตรา ๑๓๒ มาตรา ๑๓๓ มาตรา ๑๓๔ มาตรา ๑๓๗ มาตรา ๑๓๘ และมาตรา ๑๔๐ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๓๗ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการออกเสียงประชามติ พ.ศ. ๒๕๕๒ มาตรา ๑๐๖ มาตรา ๑๐๗ มาตรา ๑๐๘ และมาตรา ๑๑๓ แห่งพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๖๒ คณะกรรมการการเลือกตั้งจึงออกระเบียบไว้ ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ระเบียบนี้เรียกว่า “ระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยการสืบสวน การไต่สวน และการวินิจฉัยชี้ขาด (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๓”

ข้อ ๒ ระเบียบนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

ข้อ ๓ ให้เพิ่มความต่อไปนี้เป็นวรรคสองของข้อ ๒๐ ของระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยการสืบสวน การไต่สวน และการวินิจฉัยชี้ขาด พ.ศ. ๒๕๖๑

“ข่าว ข้อมูล หรือเบาะแสที่ได้ตรวจสอบข้อเท็จจริงแล้ว หากเลขาธิการหรือผู้อำนวยการแล้วแต่กรณี เห็นว่าไม่มีมูลที่จะกล่าวหาว่ามีการกระทำความผิดหรือไม่ปฏิบัติตามกฎหมายเกี่ยวกับการเลือกตั้งและพรรคการเมือง ก็ให้ดำเนินการตามวรรคหนึ่งต่อไปได้”

ข้อ ๔ ให้ยกเลิกความใน (๓) ของข้อ ๒๓ ของระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยการสืบสวน การไต่สวน และการวินิจฉัยชี้ขาด พ.ศ. ๒๕๖๑ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“(๓) การเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น ได้แก่ ผู้มีสิทธิเลือกตั้ง หรือผู้สมัคร มีสิทธิยื่นคำร้องในเขตเลือกตั้งที่ตนมีสิทธิเลือกตั้ง หรือที่ตนสมัครรับเลือกตั้ง แล้วแต่กรณี”

ข้อ ๕ ให้ยกเลิกความใน (๓) ของข้อ ๒๔ ของระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยการสืบสวน การไต่สวน และการวินิจฉัยชี้ขาด พ.ศ. ๒๕๖๑ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“(๓) คำร้องเกี่ยวกับการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น ให้ยื่นคำร้องได้ตั้งแต่วันที่ประกาศให้มีการเลือกตั้งจนถึงสามสิบวันนับแต่วันประกาศผลการเลือกตั้ง เว้นแต่

(ก) คำร้องเกี่ยวกับค่าใช้จ่ายในการเลือกตั้ง ให้ยื่นได้ตั้งแต่วันเลือกตั้งจนถึงหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันประกาศผลการเลือกตั้ง

(ข) คำร้องเกี่ยวกับการนับคะแนน ให้ยื่นในระหว่างเวลาที่ยังนับคะแนนไม่แล้วเสร็จ หรือในกรณีคำร้องเกี่ยวกับการรวมคะแนนเลือกตั้ง ให้ยื่นก่อนประกาศผลการนับคะแนนที่หน่วยเลือกตั้ง”

ข้อ ๖ ให้ยกเลิกความในวรรคสองของข้อ ๒๕ ของระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยการสืบสวน การไต่สวน และการวินิจฉัยชี้ขาด พ.ศ. ๒๕๖๑ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“คำร้องตามข้อ ๒๔ (๑) (ข) และ (๓) (ข) ให้ยื่นต่อคณะกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งหรือเจ้าพนักงานผู้ดำเนินการเลือกตั้ง หรือคณะกรรมการนับคะแนนเลือกตั้งใหม่ที่ทำเนียบการนับคะแนนหรือรวมคะแนนเลือกตั้งนั้น แล้วให้คณะกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งหรือเจ้าพนักงานผู้ดำเนินการเลือกตั้งจัดส่งคำร้องต่อสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดโดยเร็ว”

ข้อ ๗ ให้ยกเลิกความในวรรคสองของข้อ ๒๖ ของระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยการสืบสวน การไต่สวน และการวินิจฉัยชี้ขาด พ.ศ. ๒๕๖๑ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“เมื่อเลขาธิการหรือผู้อำนวยการสั่งรับไว้ดำเนินการสืบสวนหรือไต่สวนแล้ว ให้เลขาธิการหรือผู้อำนวยการ แล้วแต่กรณี รายงานให้คณะกรรมการทราบ ตามแบบ สตว. ๑ หรือ สตว. ๑/๑ แล้วแต่กรณี”

ข้อ ๘ ให้ยกเลิกความในวรรคสองของข้อ ๒๙ ของระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยการสืบสวน การไต่สวน และการวินิจฉัยชี้ขาด พ.ศ. ๒๕๖๑ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“กรณีตามวรรคหนึ่ง ถ้ามีรายละเอียดเกี่ยวกับข้อเท็จจริงหรือพฤติการณ์ หรือมีหลักฐานพอสมควร หรือมีข้อมูลเพียงพอที่จะสืบสวนหรือไต่สวนต่อไปว่ามีการกระทำใดอันเป็นการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามกฎหมายเกี่ยวกับการเลือกตั้งและพรรคการเมือง หรือจะมีผลให้การเลือกตั้งมิได้เป็นไปโดยสุจริตหรือเที่ยงธรรม หรือเป็นไปโดยมิชอบด้วยกฎหมาย ให้คณะกรรมการ กรรมการ เลขาธิการหรือผู้อำนวยการ แล้วแต่กรณี พิจารณาสั่งให้ดำเนินการสืบสวนหรือไต่สวน โดยไม่ต้องมีการตรวจมูลกรณีก่อนก็ได้ และรายงานให้คณะกรรมการทราบ ตามแบบ สตว. ๒ หรือ สตว. ๒/๑ แล้วแต่กรณี”

ข้อ ๙ ให้ยกเลิกความในข้อ ๓๗ ของระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยการสืบสวน การไต่สวน และการวินิจฉัยชี้ขาด พ.ศ. ๒๕๖๑ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“เมื่อเลขาธิการ หรือผู้อำนวยการ แล้วแต่กรณี พิจารณาผลการตรวจมูลกรณีตามข้อ ๒๖ (๓) แล้ว ให้ดำเนินการ ดังนี้

(๑) ในกรณีที่เห็นว่าคำร้องมีหลักฐานพอสมควรหรือมีข้อมูลเพียงพอ ให้สั่งรับไว้ดำเนินการสืบสวนหรือไต่สวนโดยเร็ว แล้วรายงานให้คณะกรรมการทราบ ตามแบบ สตว. ๑ หรือ สตว. ๑/๑ แล้วแต่กรณี

(๒) ในกรณีที่เห็นว่าคำร้องไม่มีหลักฐานหรือข้อมูลเพียงพอให้เสนอความเห็นควรสั่งไม่รับไว้ดำเนินการต่อคณะกรรมการเพื่อพิจารณาสั่งการ”

ข้อ ๑๐ ให้ยกเลิกความในวรรคสองของข้อ ๓๘ ของระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยการสืบสวน การไต่สวน และการวินิจฉัยชี้ขาด พ.ศ. ๒๕๖๑ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“ความตามวรรคหนึ่ง ในกรณีเลขาธิการหรือผู้อำนวยการสั่งให้ดำเนินการสืบสวนหรือไต่สวนให้รายงานคณะกรรมการทราบ ตามแบบ สตว. ๒ หรือ สตว. ๒/๑ แล้วแต่กรณี”

ข้อ ๑๑ ให้ยกเลิกความในข้อ ๔๗ ของระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยการสืบสวน การไต่สวน และการวินิจฉัยชี้ขาด พ.ศ. ๒๕๖๑ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“ข้อ ๔๗ เมื่อคณะกรรมการสืบสวนและไต่สวนทำการสืบสวนรวบรวมพยานหลักฐาน ฝ่ายผู้ร้องหรือจากเหตุอันควรสงสัยหรือความปรากฏแล้ว มีพยานหลักฐานสนับสนุนพอฟังได้ว่ามีผู้ใดกระทำการใดอันเป็นการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามกฎหมายเกี่ยวกับการเลือกตั้งและพรรคการเมือง หรือจะมีผลให้การเลือกตั้งมิได้เป็นไปโดยสุจริตหรือเที่ยงธรรม หรือเป็นไปโดยมิชอบด้วยกฎหมาย ให้แจ้งข้อเท็จจริงและพฤติการณ์ รวมถึงข้อกฎหมายที่เป็นเหตุแห่งการสืบสวนแก่บุคคลนั้น

ให้นำความตามข้อ ๕๔ ถึงข้อ ๕๖ มาใช้บังคับกับการแจ้งเหตุแห่งการสืบสวนโดยอนุโลม

กรณีสืบสวนรวบรวมพยานหลักฐานแล้วปรากฏเป็นกรณีตามข้อ ๔๙ หรือข้อ ๕๐ ให้ดำเนินการต่อไป แล้วแต่กรณี”

ข้อ ๑๒ ให้ยกเลิกความใน (๕) ของข้อ ๔๘ ของระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยการสืบสวน การไต่สวน และการวินิจฉัยชี้ขาด พ.ศ. ๒๕๖๑ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“(๕) สรุปเรื่องที่สืบสวนและเสนอความเห็นควรดำเนินการอย่างไร โดยให้มีเหตุผลในการพิจารณาทั้งข้อเท็จจริงและข้อกฎหมาย บทบัญญัติของกฎหมายที่ยกขึ้นอ้างอิง”

ข้อ ๑๓ ให้ยกเลิกความในวรรคสองของข้อ ๔๙ ของระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยการสืบสวน การไต่สวน และการวินิจฉัยชี้ขาด พ.ศ. ๒๕๖๑ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“เมื่อมีคำสั่งให้ดำเนินการไต่สวนแล้วให้คณะกรรมการสืบสวนและไต่สวนดำเนินการไต่สวนต่อไป โดยให้ถือว่าพยานหลักฐานทั้งปวงในการสืบสวนเป็นส่วนหนึ่งของการไต่สวน”

ข้อ ๑๔ ให้ยกเลิกความในวรรคหนึ่งของข้อ ๕๐ ของระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยการสืบสวน การไต่สวน และการวินิจฉัยชี้ขาด พ.ศ. ๒๕๖๑ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“ในกรณีที่สืบสวนแล้วพบว่าผู้สมัครมิได้มีส่วนเกี่ยวข้องในการกระทำความผิดแต่มีผู้กระทำการอันเป็นการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามกฎหมายเกี่ยวกับการเลือกตั้งและพรรคการเมืองหรือจะมีผลให้การเลือกตั้งมิได้เป็นไปโดยสุจริตหรือเที่ยงธรรม หรือเป็นไปโดยมิชอบด้วยกฎหมายอันเป็นความผิด

ทางอาญา ให้คณะกรรมการสืบสวนและไต่สวนดำเนินการเสนอสำนวนการสืบสวนต่อคณะกรรมการตามข้อ ๔๘ ต่อไป”

ข้อ ๑๕ ให้ยกเลิกความในวรรคหนึ่งของข้อ ๕๗ ของระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยการสืบสวน การไต่สวน และการวินิจฉัยชี้ขาด พ.ศ. ๒๕๖๑ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“ในการชี้แจงแสดงพยานหลักฐานแก่ข้อกล่าวหา ผู้ถูกกล่าวหาอาจแก้ข้อกล่าวหาด้วยวาจาหรือโดยทำเป็นหนังสือก็ได้ กรณีผู้ถูกกล่าวหาแก้ข้อกล่าวหาด้วยวาจาให้บันทึกถ้อยคำและลงลายมือชื่อไว้เป็นหลักฐาน และผู้ถูกกล่าวหาที่มีสิทธิที่จะให้ทนายความ หรือบุคคลซึ่งไว้วางใจเข้าร่วมรับฟังการชี้แจงได้จำนวนหนึ่งคน แต่จะต้องมิใช่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในเรื่องที่ไต่สวน กรณีที่ไม่สามารถนำบุคคลดังกล่าวมาเข้าร่วมรับฟังการชี้แจง ไม่อาจนำมาเป็นเหตุขอเลื่อนการชี้แจงได้ และในกรณีที่ผู้ถูกกล่าวหาไม่มาให้ถ้อยคำหรือแสดงพยานหลักฐานภายในเวลาที่กำหนด ให้คณะกรรมการสืบสวนและไต่สวนมีอำนาจดำเนินการไต่สวนต่อไปได้”

ข้อ ๑๖ ให้ยกเลิกความใน (๕) ของข้อ ๕๙ ของระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยการสืบสวน การไต่สวน และการวินิจฉัยชี้ขาด พ.ศ. ๒๕๖๑ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“(๕) สรุปเรื่องที่ไต่สวนและเสนอความเห็นควรดำเนินการอย่างไร โดยให้มีเหตุผลในการพิจารณาทั้งข้อเท็จจริงและข้อกฎหมาย บทบัญญัติของกฎหมายที่ยกขึ้นอ้างอิง”

ข้อ ๑๗ ให้ยกเลิกความในวรรคหนึ่งของข้อ ๖๙ ของระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยการสืบสวน การไต่สวน และการวินิจฉัยชี้ขาด พ.ศ. ๒๕๖๑ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“คณะกรรมการอาจสั่งให้รวมคำร้อง เหตุอันควรสงสัยหรือความปรากฏ สำนวนการสืบสวนหรือไต่สวน เมื่อมีกรณีอย่างใดอย่างหนึ่ง ดังต่อไปนี้

- (๑) ผู้ร้องและผู้ถูกร้องเป็นรายเดียวกัน
- (๒) ผู้ร้องและผู้ถูกร้องหลายรายซึ่งเป็นกลุ่มเดียวกันหรือมีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกัน
- (๓) เรื่องร้องที่มีผู้ร้องต่างรายกัน แต่ผู้ถูกร้องเป็นรายเดียวกัน
- (๔) เรื่องที่ร้อง หรือเหตุอันควรสงสัยหรือความปรากฏที่มีมูลกรณีเดียวกันหรือเกี่ยวพันกัน

ข้อ ๑๘ ให้ยกเลิกความในวรรคหนึ่งของข้อ ๗๒ ของระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยการสืบสวน การไต่สวน และการวินิจฉัยชี้ขาด พ.ศ. ๒๕๖๑ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“ก่อนคณะกรรมการวินิจฉัยชี้ขาดผู้ร้องอาจยื่นหนังสือขอถอนคำร้องต่อเลขาธิการหรือผู้อำนวยการก็ได้ เมื่อเลขาธิการหรือผู้อำนวยการได้รับหนังสือขอถอนคำร้องแล้ว ให้เสนอความเห็นพร้อมเหตุผลต่อคณะกรรมการเพื่อพิจารณา”

ข้อ ๑๙ ให้ยกเลิกแบบ สตว. ๑ สตว. ๒ สตว. ๖ และ สตว. ๗ แบบทำยระเบียบ
คณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยการสืบสวน การไต่สวน และการวินิจฉัยชี้ขาด พ.ศ. ๒๕๖๑ และ
ให้ใช้แบบ สตว. ๑ สตว. ๒ สตว. ๖ และ สตว. ๗ ที่แนบทำยระเบียบนี้แทน และให้เพิ่มแบบ สตว. ๑/๑
และ สตว. ๒/๑ ที่แนบทำยระเบียบนี้

ประกาศ ณ วันที่ ๑๓ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๖๓

อิทธิพร บุญประคอง

ประธานกรรมการการเลือกตั้ง

ประกาศคณะกรรมการการเลือกตั้ง

เรื่อง ประเภทของค่าใช้จ่ายในการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น

พ.ศ. ๒๕๖๓

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๒๒ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๕๖๐ และมาตรา ๖๑ แห่งพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๖๒ คณะกรรมการการเลือกตั้งจึงออกประกาศประเภทของค่าใช้จ่ายในการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นไว้เป็นตัวอย่าง ดังนี้

ข้อ ๑ ประกาศนี้เรียกว่า “ประกาศคณะกรรมการการเลือกตั้ง เรื่อง ประเภทของค่าใช้จ่ายในการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๖๓”

ข้อ ๒ ประกาศนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

ข้อ ๓ ประเภทค่าใช้จ่ายในการเลือกตั้งของผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น ดังนี้

(๑) ค่าใช้จ่ายในการสมัครรับเลือกตั้ง ได้แก่ ค่าสมัครรับเลือกตั้ง และค่าใช้จ่ายอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการสมัครรับเลือกตั้ง

(๒) ค่าจ้างแรงงาน ได้แก่ ค่าจ้างผู้ช่วยหาเสียง ค่าจ้างในการปิดป้ายโฆษณาหาเสียง ค่าจ้างแจกใบปลิว แผ่นพับ รวมทั้งค่าจ้างแรงงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการเลือกตั้ง และไม่มีพฤติการณ์ที่ส่อไปในทางการกระทำความผิดกฎหมายเลือกตั้ง

(๓) ค่าจ้างทำของ ได้แก่ ค่าจ้างทำเสื้อแจ็กเก็ต หมวก และเสื้อยืด หรืออื่น ๆ สำหรับผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น และผู้ช่วยหาเสียง

(๔) ค่าโฆษณาในสื่อต่าง ๆ ได้แก่ ค่าสื่อสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ ค่าผลิตสื่อเพื่อการออกอากาศ รวมถึงค่าโฆษณาอื่นที่เป็นการกระทำเพื่อการหาเสียงเลือกตั้ง

(๕) ค่าจัดทำป้าย เอกสาร สิ่งพิมพ์ต่าง ๆ ที่ใช้ในการโฆษณาหาเสียง

(๖) ค่าใช้จ่ายในการหาเสียงเลือกตั้งโดยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ หรือค่าบริการทางอิเล็กทรอนิกส์ ได้แก่ เว็บไซต์ โซเชียลมีเดีย ยูทูป แอปพลิเคชัน อีเมล เอสเอ็มเอส สื่ออิเล็กทรอนิกส์อื่นทุกประเภท

(๗) ค่าจัดซื้อหรือเช่าวัสดุ และอุปกรณ์สำหรับใช้ในการหาเสียงเลือกตั้ง

(๘) ค่าเช่าสถานที่ และค่าตกแต่งสถานที่ ได้แก่ ค่าเช่าสำนักงานเพื่อเป็นศูนย์ณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง ค่าเช่าสถานที่เพื่อปราศรัยหาเสียง

(๙) ค่าใช้จ่ายในการเดินทาง ได้แก่ ค่าเช่าหรือค่าจ้างเหมารถยนต์ เรือยนต์หรือยานพาหนะอื่น ๆ ค่าน้ำมันเชื้อเพลิง ค่าเช่าที่พัก เพื่อการหาเสียงเลือกตั้ง

(๑๐) ค่าสาธารณูปโภค ได้แก่ ค่าไฟฟ้า ค่าน้ำประปา ค่าโทรศัพท์ ค่าบริการทางไปรษณีย์
ที่เกี่ยวข้องกับการเลือกตั้ง

(๑๑) ค่าใช้จ่ายสำหรับผู้ช่วยเหลือ ได้แก่ ค่าอบรม ค่าอาหารและเครื่องดื่ม

(๑๒) ค่าใช้จ่ายอื่น ๆ ที่ได้รับอนุญาตจากคณะกรรมการการเลือกตั้งแล้ว

ประกาศ ณ วันที่ ๒๕ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๖๓

อิทธิพร บุญประคอง

ประธานกรรมการการเลือกตั้ง

พระราชบัญญัติ

การเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น

พ.ศ. ๒๕๖๒

สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณ บดินทรเทพยวรางกูร

ให้ไว้ ณ วันที่ ๑๕ เมษายน พ.ศ. ๒๕๖๒

เป็นปีที่ ๔ ในรัชกาลปัจจุบัน

สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณ บดินทรเทพยวรางกูร มีพระราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้ประกาศว่า

โดยที่เป็นการสมควรปรับปรุงกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พระราชบัญญัตินี้มีบทบัญญัติบางประการเกี่ยวกับการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคล ซึ่งมาตรา ๒๖ ประกอบกับมาตรา ๒๗ มาตรา ๓๓ มาตรา ๓๔ และมาตรา ๓๗ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย บัญญัติให้กระทำได้โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย

เหตุผลและความจำเป็นในการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลตามพระราชบัญญัตินี้ เพื่อให้การได้มาซึ่งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นเป็นไปตามหลักธรรมาภิบาล และเป็นการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ซึ่งการตราพระราชบัญญัตินี้สอดคล้องกับเงื่อนไขที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๒๖ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยแล้ว

จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชบัญญัติขึ้นไว้โดยคำแนะนำและยินยอมของ สภานิติบัญญัติแห่งชาติทำหน้าที่รัฐสภา ดังต่อไปนี้

มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า “พระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๖๒”

มาตรา ๒ พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษา เป็นต้นไป

มาตรา ๓ ให้ยกเลิก

(๑) พระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๕

(๒) พระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๖

(๓) พระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น (ฉบับที่ ๓)

พ.ศ. ๒๕๕๔

มาตรา ๔ ในพระราชบัญญัตินี้

“องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น” หมายความว่า องค์กรการบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล องค์กรบริหารส่วนตำบล กรุงเทพมหานคร เมืองพัทยา และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นที่มีกฎหมายจัดตั้ง

“สภาท้องถิ่น” หมายความว่า สภาองค์กรการบริหารส่วนจังหวัด สภาเทศบาล สภาองค์กรบริหารส่วนตำบล สภากรุงเทพมหานคร สภาเมืองพัทยา และสภาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นที่มีกฎหมายจัดตั้ง

“ผู้บริหารท้องถิ่น” หมายความว่า นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด นายกเทศมนตรี นายกองค์การบริหารส่วนตำบล ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร นายกเมืองพัทยา และผู้บริหารท้องถิ่นหรือคณะผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นที่มีกฎหมายจัดตั้ง

“หัวหน้าพนักงานส่วนท้องถิ่น” หมายความว่า ปลัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด ปลัดเทศบาล ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล ปลัดกรุงเทพมหานคร ปลัดเมืองพัทยา และหัวหน้าพนักงานหรือหัวหน้าข้าราชการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นที่มีกฎหมายจัดตั้ง

“คณะกรรมการการเลือกตั้ง” หมายความว่า คณะกรรมการการเลือกตั้งตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง

“ผู้ตรวจการเลือกตั้ง” หมายความว่า ผู้ตรวจการเลือกตั้งตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง

“ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำจังหวัด” หมายความว่า ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำจังหวัดตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง

“นายอำเภอ” หมายความว่า รวมถึงผู้อำนวยการเขตและปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้าประจำกิ่งอำเภอด้วย

“เจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยประจำที่เลือกตั้ง” หมายความว่า บุคคลที่ได้รับแต่งตั้งให้ปฏิบัติหน้าที่รักษาความปลอดภัยประจำที่เลือกตั้งตามพระราชบัญญัตินี้

“ผู้มีสิทธิเลือกตั้ง” หมายความว่า ผู้มีสิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น

“ผู้สมัคร” หมายความว่า ผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น

“ผู้ได้รับเลือกตั้ง” หมายความว่า ผู้ได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น

“การเลือกตั้ง” หมายความว่า การเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น

“วันเลือกตั้ง” หมายความว่า วันที่กำหนดให้เป็นวันเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น

“เขตเลือกตั้ง” หมายความว่า ท้องที่ที่กำหนดเป็นเขตเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น

“หน่วยเลือกตั้ง” หมายความว่า ท้องที่ที่กำหนดให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งทำการออกเสียงลงคะแนน ที่เลือกตั้งใดที่เลือกตั้งหนึ่ง

“ที่เลือกตั้ง” หมายความว่า สถานที่ที่กำหนดให้ทำการออกเสียงลงคะแนน และให้หมายความรวมถึงบริเวณที่กำหนดขึ้นโดยรอบที่เลือกตั้งด้วย

“จังหวัด” หมายความว่า รวมถึงกรุงเทพมหานครด้วย

“อำเภอ” หมายความว่า รวมถึงเขต และกิ่งอำเภอด้วย

“ตำบล” หมายความว่า รวมถึงแขวงด้วย

“ศาลากลางจังหวัด” หมายความว่า ศาลว่าการกรุงเทพมหานครด้วย

“ที่ว่าการอำเภอ” หมายความว่า สำนักงานเขต และที่ว่าการกิ่งอำเภอด้วย

มาตรา ๕ ในกรณีที่คณะกรรมการการเลือกตั้งมอบหมายให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นผู้รับผิดชอบการจัดการเลือกตั้ง การจัดการเลือกตั้งให้ดำเนินการตามพระราชบัญญัตินี้

ในกรณีที่คณะกรรมการการเลือกตั้งจัดการเลือกตั้งเอง หรือมอบหมายให้หน่วยงานอื่นของรัฐ ซึ่งมีใช้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดการเลือกตั้งแทน การจัดการเลือกตั้งให้ดำเนินการตามพระราชบัญญัตินี้

เว้นแต่ในส่วนที่เกี่ยวกับหน้าที่และอำนาจขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ข้าราชการหรือพนักงานส่วนท้องถิ่น และลูกจ้างขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ให้เป็นหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการการเลือกตั้งหรือหน่วยงานอื่นของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งหรือของหน่วยงานอื่นของรัฐนั้น หรือบุคคลอื่นใด แล้วแต่กรณี ทั้งนี้ ตามที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด

ในการดำเนินการตามวรรคสอง ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้ความช่วยเหลือและอำนวยความสะดวกในการจัดการเลือกตั้งตามที่คณะกรรมการการเลือกตั้งหรือหน่วยงานอื่นของรัฐที่จัดการเลือกตั้งร้องขอ

มาตรา ๖ ในกรณีที่พระราชบัญญัตินี้มีได้บัญญัติไว้เป็นประการอื่น การใดที่กำหนดให้แจ้ง ยื่น หรือส่งหนังสือหรือเอกสารให้บุคคลใดเป็นการเฉพาะ ถ้าได้แจ้ง ยื่น หรือส่งหนังสือหรือเอกสาร ให้บุคคลนั้น ณ ภูมิลำเนาหรือที่อยู่ปรากฏตามหลักฐานทางทะเบียนตามกฎหมายว่าด้วยการทะเบียนราษฎร ให้ถือว่าได้แจ้ง ยื่น หรือส่งโดยชอบด้วยพระราชบัญญัตินี้แล้ว และในกรณีที่พระราชบัญญัตินี้ บัญญัติให้ประกาศหรือเผยแพร่ให้ประชาชนทราบเป็นการทั่วไป ให้ถือว่าการประกาศหรือเผยแพร่ในระบบเทคโนโลยีสารสนเทศหรือระบบหรือวิธีการอื่นใดที่ประชาชนทั่วไปสามารถเข้าถึงได้โดยสะดวก เป็นการดำเนินการโดยชอบด้วยพระราชบัญญัตินี้แล้ว

ในกรณีที่พระราชบัญญัตินี้บัญญัติให้คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจกำหนดหรือมีคำสั่งเรื่องใด ถ้ามีได้บัญญัติวิธีการไว้เป็นการเฉพาะ ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนดโดยทำเป็นระเบียบ ประกาศ หรือคำสั่ง แล้วแต่กรณี และถ้าระเบียบ ประกาศ หรือคำสั่งนั้นใช้บังคับแก่บุคคลทั่วไป เมื่อประกาศ ในราชกิจจานุเบกษาแล้วให้ใช้บังคับได้ และให้เผยแพร่ให้ประชาชนทราบเป็นการทั่วไปตามวรรคหนึ่งด้วย ทั้งนี้ ถ้าระเบียบ ประกาศ หรือคำสั่งได้มีการกำหนดขั้นตอนการดำเนินงานไว้ คณะกรรมการการเลือกตั้ง ต้องกำหนดระยะเวลาการดำเนินงานในแต่ละขั้นตอนให้ชัดเจนด้วย

มาตรา ๗ กรรมการการเลือกตั้ง เลขาธิการคณะกรรมการการเลือกตั้ง ผู้ตรวจการเลือกตั้ง ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำจังหวัดหรือเจ้าพนักงานผู้ดำเนินการเลือกตั้ง รวมทั้งพนักงานเจ้าหน้าที่ ซึ่งปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ หรือกฎหมาย ระเบียบ ประกาศ หรือคำสั่งของคณะกรรมการการเลือกตั้ง หรือปฏิบัติตามคำสั่งของศาลอันเกี่ยวกับการเลือกตั้งตามพระราชบัญญัตินี้ หากได้กระทำ โดยสุจริต ย่อมได้รับความคุ้มครอง ไม่ต้องรับผิดชอบทางแพ่ง ทางอาญา หรือทางปกครอง

มาตรา ๘ การพิจารณาและมีคำวินิจฉัยของศาลอุทธรณ์และศาลอุทธรณ์ภาคตามพระราชบัญญัตินี้ ให้เป็นไปตามระเบียบของที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา ซึ่งต้องกำหนดให้การพิจารณาเป็นไปโดยรวดเร็วและเที่ยงธรรม ในการนี้ อาจกำหนดให้ศาลชั้นต้นที่มีเขตอำนาจในเขตเลือกตั้งนั้นเป็นผู้รับคำร้องแทนเพื่อจัดส่งให้ศาลอุทธรณ์หรือศาลอุทธรณ์ภาควินิจฉัย หรืออาจให้ศาลชั้นต้นดังกล่าวเป็นผู้ไต่สวนพยานหลักฐานหรือดำเนินการอื่นที่จำเป็นแทนศาลอุทธรณ์หรือศาลอุทธรณ์ภาคก็ได้

การปฏิบัติหน้าที่ของศาลอุทธรณ์และศาลอุทธรณ์ภาคเกี่ยวกับการเลือกตั้งตามพระราชบัญญัตินี้ องค์คณะผู้พิพากษา ตลอดจนบุคคลซึ่งองค์คณะผู้พิพากษามอบหมายให้ปฏิบัติหน้าที่ มีสิทธิได้รับเบี้ยประชุมหรือค่าตอบแทน แล้วแต่กรณี ตามระเบียบที่คณะกรรมการบริหารศาลยุติธรรมตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการศาลยุติธรรมกำหนด

มาตรา ๙ ให้ประธานกรรมการการเลือกตั้งรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ และให้มีอำนาจออกระเบียบ ประกาศ หรือคำสั่งของคณะกรรมการการเลือกตั้ง เพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้

หมวด ๑

บททั่วไป

มาตรา ๑๐ ให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งมีสิทธิออกเสียงลงคะแนนเลือกตั้งผู้สมัครได้ไม่เกินจำนวนสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นที่จะพึงมีในเขตเลือกตั้ง

การเลือกตั้ง ให้ใช้วิธีออกเสียงลงคะแนนโดยตรงและลับ

มาตรา ๑๑ ให้จัดการเลือกตั้งภายในสี่สิบห้าวันนับแต่วันที่สมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นดำรงตำแหน่งครบวาระ หรือภายในหกสิบวันนับแต่วันที่สมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นพ้นจากตำแหน่งเพราะเหตุอื่นใดนอกจากครบวาระ เว้นแต่ในกรณีของสมาชิกสภาท้องถิ่นถ้าวาระการดำรงตำแหน่งเหลืออยู่ไม่ถึงหนึ่งร้อยแปดสิบวันจะไม่จัดการเลือกตั้งก็ได้

ในกรณีเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นแทนตำแหน่งที่ว่าง ให้สมาชิกภาพของผู้ได้รับเลือกตั้งเริ่มนับแต่วันเลือกตั้ง และให้ผู้ผู้นั้นอยู่ในตำแหน่งได้เพียงเท่าอายุของสภาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เหลืออยู่

คณะกรรมการการเลือกตั้งอาจมีคำสั่งให้ยื่นหรือขยายระยะเวลาให้มีการจัดการเลือกตั้งตามวรรคหนึ่งได้ตามความจำเป็นเมื่อมีพฤติการณ์พิเศษ โดยต้องระบุเหตุผลการมีคำสั่งดังกล่าวด้วย

มาตรา ๑๒ เมื่อมีกรณีที่ต้องมีการเลือกตั้ง ให้ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามมาตรา ๒๕ โดยความเห็นชอบของผู้บัญชาการการเลือกตั้งประจำจังหวัด ประกาศให้มีการเลือกตั้ง ซึ่งอย่างน้อยต้องมีการกำหนดเรื่อง ดังต่อไปนี้

(๑) วันเลือกตั้ง

(๒) วันรับสมัครเลือกตั้ง ซึ่งต้องให้มีการเริ่มรับสมัครไม่เกินสิบวันนับแต่วันประกาศให้มีการเลือกตั้ง และต้องกำหนดวันรับสมัครไม่น้อยกว่าห้าวัน

(๓) สถานที่รับสมัครเลือกตั้ง

(๔) จำนวนสมาชิกสภาท้องถิ่นที่จะมีการเลือกตั้งในแต่ละเขตเลือกตั้งหรือผู้บริหารท้องถิ่นในเขตเลือกตั้ง

(๕) จำนวนเขตเลือกตั้ง ซึ่งต้องมีรายละเอียดเกี่ยวกับอำเภอหรือตำบลหรือเขตท้องที่ที่อยู่ในภายในเขตเลือกตั้ง

(๖) หลักฐานการสมัครรับเลือกตั้ง

การกำหนดตามวรรคหนึ่งต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด

ประกาศตามวรรคหนึ่ง ให้ปิดไว้ ณ ที่ทำการองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น และสถานที่อื่นตามที่ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเห็นสมควร

มาตรา ๑๓ ให้ผู้อำนวยการทะเบียนกลางตามกฎหมายว่าด้วยการทะเบียนราษฎรมีหน้าที่จัดทำบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งของแต่ละหน่วยเลือกตั้งจากทะเบียนรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้งให้ถูกต้องตามความจริง

มาตรา ๑๔ ภายใต้บังคับมาตรา ๗๕ ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรับผิดชอบในค่าใช้จ่ายในการเลือกตั้งทั้งหมด เว้นแต่ค่าใช้จ่ายของคณะกรรมการการเลือกตั้งและผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำจังหวัด

ในกรณีที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใดมีรายได้ไม่เพียงพอสำหรับค่าใช้จ่ายในการเลือกตั้งตามวรรคหนึ่ง ให้คณะรัฐมนตรีพิจารณาจัดสรรเงินอุดหนุนให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้นตามความจำเป็น มาตรา ๑๕ เพื่อให้การดำเนินการเลือกตั้งตามพระราชบัญญัตินี้เป็นไปด้วยความเรียบร้อย สุจริต และเที่ยงธรรม นอกจากนี้ที่และอำนาจของคณะกรรมการการเลือกตั้งตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญและกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจออกระเบียบเกี่ยวกับวิธีการและระยะเวลาในการดำเนินการในเรื่องใด ๆ ได้เท่าที่ไม่ขัดหรือแย้งกับพระราชบัญญัตินี้ ทั้งนี้ ระเบียบดังกล่าวต้องไม่มีผลเป็นการตัดสิทธิหรือลงโทษบุคคลใด และเมื่อประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้วให้ใช้บังคับได้

มาตรา ๑๖ ในกรณีที่คณะกรรมการการเลือกตั้งสั่งให้มีการเลือกตั้งใหม่ ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจออกประกาศให้ยื่นหรือขยายระยะเวลา หรืองดเว้นการดำเนินการที่เกี่ยวกับการเลือกตั้งตามที่บัญญัติในพระราชบัญญัตินี้เฉพาะในการเลือกตั้งนั้นเพื่อให้เหมาะสมแก่การดำเนินการเลือกตั้งใหม่ ให้เป็นไปโดยรวดเร็ว สุจริต และเที่ยงธรรมได้

มาตรา ๑๗ ในการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใดตามพระราชบัญญัตินี้ เมื่อคณะกรรมการการเลือกตั้งตรวจสอบเบื้องต้นแล้วมีเหตุอันควรเชื่อว่าผลการเลือกตั้งเป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม ให้ประกาศผลการเลือกตั้งนั้นภายในสามสิบวัน นับแต่วันเลือกตั้ง

ในกรณีมีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าการเลือกตั้งมิได้เป็นไปโดยสุจริตหรือเที่ยงธรรม ไม่ว่าจะมิผู้ร้องเรียนกล่าวโทษหรือไม่ ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งดำเนินการสืบสวนหรือไต่สวนให้แล้วเสร็จ และประกาศผลการเลือกตั้ง หรือจัดให้มีการเลือกตั้งใหม่ หรือดำเนินการอื่นที่จำเป็น แล้วแต่กรณี โดยเร็ว แต่ต้องไม่ช้ากว่าหกสิบวันนับแต่วันเลือกตั้ง

ในกรณีตามวรรคสอง ถ้าเป็นการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่น เมื่อมีการประกาศผลการเลือกตั้งและมีสมาชิกสภาท้องถิ่นได้รับเลือกเกินกึ่งหนึ่งแต่ต้องไม่น้อยกว่าห้าคนแล้ว หากมีความจำเป็นต้องเรียกประชุมสภาท้องถิ่นนั้น ให้เรียกประชุมและปฏิบัติหน้าที่ได้ โดยในระหว่างนั้นให้ถือว่าสมาชิกสภาท้องถิ่นนั้นประกอบด้วยสมาชิกเท่าที่มีอยู่

การประกาศผลการเลือกตั้งตามวรรคหนึ่งและวรรคสอง ไม่เป็นการตัดหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการการเลือกตั้งที่จะดำเนินการสืบสวน ใต้สวน หรือวินิจฉัย เมื่อมีเหตุอันควรสงสัยว่าการเลือกตั้งมิได้เป็นไปโดยสุจริตหรือเที่ยงธรรม

มาตรา ๑๘ ในกรณีที่มีการสั่งหรือคำวินิจฉัยให้ผู้บริหารท้องถิ่น ประธานหรือรองประธานสภาท้องถิ่น หรือสมาชิกสภาท้องถิ่นพ้นจากตำแหน่งไม่ว่าด้วยเหตุใด เมื่อคณะกรรมการการเลือกตั้งได้ดำเนินการให้มีการเลือกตั้งใหม่หรือเลือกตั้งแทนตำแหน่งที่ว่างแล้ว แม้ภายหลังศาลจะมีคำพิพากษาหรือคำสั่งว่าคำสั่งหรือคำวินิจฉัยให้พ้นจากตำแหน่งเป็นไปโดยไม่ชอบ คำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลดังกล่าวไม่มีผลกระทบต่อ การเลือกตั้งที่คณะกรรมการการเลือกตั้งได้ดำเนินการไปแล้ว

หมวด ๒

เขตเลือกตั้ง หน่วยเลือกตั้ง และที่เลือกตั้ง

มาตรา ๑๙ ภายใต้บังคับมาตรา ๒๐ การกำหนดเขตเลือกตั้งสำหรับการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่น ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ ดังต่อไปนี้

(๑) การเลือกตั้งสมาชิกสภากรุงเทพมหานคร ให้ถือเขตเป็นเขตเลือกตั้ง ถ้าเขตใดมีจำนวนราษฎรตามหลักฐานการทะเบียนราษฎรที่ประกาศในที่สุดท้ายก่อนปีที่มีการเลือกตั้งเกินหนึ่งแสนห้าหมื่นคน ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งแบ่งเขตนั้นออกเป็นเขตเลือกตั้งตามจำนวนสมาชิกสภากรุงเทพมหานครที่จะพึงมี โดยแต่ละเขตเลือกตั้งต้องมีจำนวนราษฎรใกล้เคียงกัน

(๒) การเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัด ให้ถือเขตอำเภอเป็นเขตเลือกตั้ง ในกรณีที่อำเภอใดมีสมาชิกได้เกินกว่าหนึ่งคนให้แบ่งเขตอำเภอเป็นเขตเลือกตั้ง เท่ากับจำนวนสมาชิกที่จะพึงมีในอำเภอนั้น

(๓) การเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาลตำบล ให้แบ่งเขตเทศบาลเป็นสองเขตเลือกตั้ง การเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาลเมือง ให้แบ่งเขตเทศบาลเป็นสามเขตเลือกตั้ง การเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาลนคร หรือการเลือกตั้งสมาชิกสภาเมืองพัทยา ให้แบ่งเขตเทศบาลหรือเขตเมืองพัทยาเป็นสี่เขตเลือกตั้ง และต้องมีจำนวนสมาชิกสภาเทศบาลเท่ากันทุกเขตเลือกตั้ง

(๔) การเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ให้ถือเขตหมู่บ้านเป็นเขตเลือกตั้ง เว้นแต่กฎหมายว่าด้วยสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบลจะกำหนดไว้เป็นอย่างอื่น

(๕) การเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นอื่น ให้ถือเขตขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นนั้นเป็นเขตเลือกตั้ง เว้นแต่กฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นนั้นจะกำหนดไว้เป็นอย่างอื่น

มาตรา ๒๐ ในการแบ่งเขตเลือกตั้ง ให้จัดให้มีจำนวนราษฎรในแต่ละเขตเลือกตั้งใกล้เคียงกันมากที่สุด และพื้นที่ของแต่ละเขตเลือกตั้งต้องติดต่อกัน เว้นแต่ตามสภาพพื้นที่ขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นทำให้ไม่อาจแบ่งเขตเลือกตั้งให้มีพื้นที่ติดต่อกันได้ จะกำหนดให้เขตเลือกตั้งมีพื้นที่ไม่ติดต่อกันเท่าที่จำเป็นก็ได้

ในการกำหนดเขตเลือกตั้ง จะใช้แนวถนน ตรอก ซอย หรือแยก คลอง หรือแม่น้ำเป็นแนวเขตของเขตเลือกตั้งก็ได้

การแบ่งเขตเลือกตั้งตามวรรคหนึ่งและวรรคสอง ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด

มาตรา ๒๑ เพื่อประโยชน์ในการแบ่งเขตเลือกตั้งตามมาตรา ๒๐ ให้ผู้อำนวยการทะเบียนกลางตามกฎหมายว่าด้วยการทะเบียนราษฎร มีหน้าที่แจ้งรายละเอียดของจำนวนราษฎรเป็นรายจังหวัด รายอำเภอ รายตำบล รายหมู่บ้าน รายเทศบาล รายองค์การบริหารส่วนตำบล และรายองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นอื่น ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งทราบภายในยี่สิบวันนับแต่วันที่ผู้อำนวยการทะเบียนกลางประกาศจำนวนราษฎรทั้งประเทศ

ในกรณีที่มีการเปลี่ยนแปลงเขตจังหวัด เขตอำเภอ เขตตำบล เขตหมู่บ้าน เขตเทศบาล เขตองค์การบริหารส่วนตำบล หรือเขตองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ให้ปลัดกระทรวงมหาดไทยมีหน้าที่แจ้งการเปลี่ยนแปลงให้คณะกรรมการการเลือกตั้งทราบภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่มีการเปลี่ยนแปลง

มาตรา ๒๒ การเลือกตั้งผู้บริหารท้องถิ่น ให้ใช้เขตขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นนั้นเป็นเขตเลือกตั้ง

มาตรา ๒๓ ให้ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกำหนดหน่วยเลือกตั้ง และที่เลือกตั้งที่จะพึงมีในแต่ละเขตเลือกตั้ง

การกำหนดหน่วยเลือกตั้งและที่เลือกตั้งตามวรรคหนึ่ง ให้กระทำก่อนวันเลือกตั้งไม่น้อยกว่า ยี่สิบห้าวัน โดยให้ทำเป็นประกาศปิดไว้ ณ ที่ทำการองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น และสถานที่อื่น ที่เห็นสมควร รวมทั้งให้จัดทำแผนที่สังเขปแสดงเขตของหน่วยเลือกตั้งและที่เลือกตั้งไว้ด้วย

การเปลี่ยนแปลงเขตของหน่วยเลือกตั้งหรือที่เลือกตั้ง ให้กระทำได้โดยประกาศก่อนวันเลือกตั้ง ไม่น้อยกว่าสิบวัน เว้นแต่ในกรณีเกิดจลาจล อุทกภัย อัคคีภัย เหตุสุดวิสัย หรือเหตุจำเป็นอย่างอื่น จะประกาศเปลี่ยนแปลงก่อนวันเลือกตั้งน้อยกว่าสิบวันก็ได้ และให้นำความในวรรคสองมาใช้บังคับด้วย โดยอนุโลม

มาตรา ๒๔ การกำหนดหน่วยเลือกตั้งตามมาตรา ๒๓ ให้คำนึงถึงความสะดวกในการเดินทาง มาใช้สิทธิเลือกตั้งของราษฎร ตามหลักเกณฑ์ ดังต่อไปนี้

(๑) ให้ใช้เขตหมู่บ้านเป็นเขตของหน่วยเลือกตั้ง ในกรณีที่หมู่บ้านใดมีผู้มีสิทธิเลือกตั้ง จำนวนน้อยจะให้รวมหมู่บ้านตั้งแต่สองหมู่บ้านขึ้นไปเป็นหน่วยเลือกตั้งเดียวกันก็ได้ สำหรับในเขตเทศบาล เขตเมืองพัทยา เขตกรุงเทพมหานคร หรือเขตชุมชนหนาแน่น อาจกำหนดให้ใช้แนวถนน ตรอก ซอย หรือแยก คลอง หรือแม่น้ำเป็นแนวเขตของหน่วยเลือกตั้งก็ได้

(๒) ให้ถือเกณฑ์จำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้งหน่วยเลือกตั้งละหนึ่งพันคนเป็นประมาณ แต่ถ้าเห็นว่า ไม่เป็นการสะดวกหรือไม่ปลอดภัยในการไปลงคะแนนเลือกตั้งของผู้มีสิทธิเลือกตั้ง จะกำหนดหน่วยเลือกตั้ง เพิ่มขึ้นโดยให้มีจำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้งน้อยกว่าจำนวนดังกล่าวก็ได้

ที่เลือกตั้งตามมาตรา ๒๓ ต้องเป็นสถานที่ที่ประชาชนเข้าออกได้สะดวกและมีป้ายหรือ เครื่องหมายอื่นใดเพื่อแสดงขอบเขตบริเวณของที่เลือกตั้งตามลักษณะของท้องที่และภูมิประเทศไว้ด้วย และเพื่อประโยชน์ในการอำนวยความสะดวกแก่ผู้มีสิทธิเลือกตั้งหรือเพื่อความปลอดภัยของผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะกำหนดที่เลือกตั้งนอกเขตของหน่วยเลือกตั้งก็ได้ แต่ต้องอยู่ในบริเวณใกล้เคียงกับหน่วยเลือกตั้งนั้น

หมวด ๓
การดำเนินการเลือกตั้ง

มาตรา ๒๕ เมื่อมีกรณีที่ต้องมีการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใด ให้หัวหน้าพนักงานส่วนท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้นเป็นผู้อำนวยความสะดวกการเลือกตั้งประจำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยมีหน้าที่และอำนาจ ดังต่อไปนี้

- (๑) รับสมัครเลือกตั้ง
- (๒) กำหนดหน่วยเลือกตั้งและที่เลือกตั้ง
- (๓) แต่งตั้งและจัดอบรมเจ้าพนักงานผู้ดำเนินการเลือกตั้ง
- (๔) ตรวจสอบบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้ง และดำเนินการเพิ่มชื่อหรือถอนชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้ง
- (๕) ดำเนินการเกี่ยวกับการลงคะแนนเลือกตั้ง การนับคะแนนเลือกตั้ง และการประกาศผลการนับคะแนนเลือกตั้ง

- (๖) ดำเนินการอื่นอันจำเป็นเกี่ยวกับการเลือกตั้ง

การดำเนินการตาม (๒) (๓) และ (๔) ให้เป็นไปโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ในกรณีที่ปรากฏว่าหัวหน้าพนักงานส่วนท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใดเป็นผู้มีส่วนได้เสียกับผู้สมัครรับเลือกตั้ง หรือมีพฤติการณ์อันควรเชื่อได้ว่าอาจก่อให้เกิดความไม่สุจริตหรือเที่ยงธรรมในการเลือกตั้ง หรือมีเหตุจำเป็นอื่นใด คณะกรรมการการเลือกตั้งอาจแต่งตั้งปลัดจังหวัด นายอำเภอ หรือปลัดอำเภอ เป็นผู้อำนวยความสะดวกการเลือกตั้งประจำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้นแทนก็ได้

เพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติหน้าที่ตามวรรคหนึ่งหรือวรรคสาม ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอาจแต่งตั้งหรือมอบหมายให้บุคคลหรือคณะบุคคลเป็นผู้ช่วยเหลือในการปฏิบัติหน้าที่ได้

การดำเนินการตามวรรคหนึ่งและวรรคสี่ ให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด

ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ดำเนินการเลือกตั้งมีหน้าที่จัดหาวัสดุอุปกรณ์เกี่ยวกับการเลือกตั้ง และสนับสนุนการจัดการเลือกตั้งของคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๒๖ ในการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งแต่งตั้งคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจากข้าราชการและเจ้าหน้าที่อื่นของรัฐที่ปฏิบัติหน้าที่อยู่ในจังหวัดที่เป็นเขตเลือกตั้ง หรือในเขตอำเภอท้องที่ที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้นตั้งอยู่ โดยจะแต่งตั้งผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่มีภูมิลำเนาอยู่ในเขตจังหวัดหรืออำเภอนั้น แล้วแต่กรณี ซึ่งมีได้เป็นข้าราชการหรือเจ้าหน้าที่อื่นของรัฐจำนวนไม่เกินสองคนด้วยก็ได้ แต่มิให้แต่งตั้งจากข้าราชการหรือพนักงานส่วนท้องถิ่น หรือลูกจ้างขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เว้นแต่เป็นการแต่งตั้งเพื่อทำหน้าที่เลขานุการและผู้ช่วยเลขานุการของคณะกรรมการดังกล่าว

หลักเกณฑ์ วิธีการแต่งตั้ง และจำนวนของคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด

การแต่งตั้งตามวรรคหนึ่ง คณะกรรมการการเลือกตั้งจะมอบหมายให้ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำจังหวัดเป็นผู้ลงนามในคำสั่งแต่งตั้งนั้นแทนก็ได้

มาตรา ๒๗ คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีหน้าที่และอำนาจดังต่อไปนี้

(๑) เสนอแนะและให้ความเห็นชอบการกำหนดหน่วยเลือกตั้ง ที่เลือกตั้ง และการแต่งตั้งเจ้าพนักงานผู้ดำเนินการเลือกตั้งของผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

(๒) ตรวจสอบและให้ความเห็นชอบบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้ง และการเพิ่มชื่อหรือถอนชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้ง

(๓) กำกับดูแลและอำนวยความสะดวก การลงคะแนนเลือกตั้ง การนับคะแนนเลือกตั้ง และการประกาศผลการนับคะแนนเลือกตั้ง

(๔) กำหนดสถานที่รวบรวมผลคะแนน และรวบรวมผลคะแนนของทุกหน่วยเลือกตั้ง และรายงานผลการเลือกตั้งต่อผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำจังหวัด

(๕) ปฏิบัติการใดตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัตินี้หรือกฎหมายอื่น หรือตามที่คณะกรรมการการเลือกตั้งมอบหมาย

เพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติหน้าที่ตามวรรคหนึ่ง ให้ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำจังหวัดมีอำนาจแต่งตั้งหรือมอบหมายให้คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแต่งตั้งคณะกรรมการหรือบุคคลหรือคณะบุคคลเป็นผู้ช่วยเหลือในการปฏิบัติงานในการเลือกตั้งได้ตามสมควร

มาตรา ๒๘ ก่อนวันเลือกตั้งไม่น้อยกว่ายี่สิบวัน ให้ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแต่งตั้งผู้มีสิทธิเลือกตั้งเป็นเจ้าพนักงานผู้ดำเนินการเลือกตั้ง ดังต่อไปนี้

(๑) คณะกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งไม่น้อยกว่าห้าคน มีหน้าที่เกี่ยวกับการออกเสียงลงคะแนนในที่เลือกตั้งและนับคะแนนของหน่วยเลือกตั้งแต่ละแห่ง

(๒) เจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยประจำที่เลือกตั้งอย่างน้อยสองคน เพื่อทำหน้าที่รักษาความปลอดภัยและสนับสนุนการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้ง

หลักเกณฑ์ วิธีการแต่งตั้ง การฝึกอบรม และการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าพนักงานผู้ดำเนินการเลือกตั้งตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด

ในกรณีที่กรรมการการเลือกตั้งประจำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหรือผู้ตรวจการเลือกตั้งพบเห็นว่าการกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งหรือเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยประจำที่เลือกตั้งผู้ใดปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่ หรือกระทำการใดที่จะเป็นเหตุทำให้การเลือกตั้งมิได้เป็นไปโดยสุจริตหรือเที่ยงธรรมหรือเป็นไปโดยมิชอบด้วยกฎหมาย ให้แจ้งผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นพิจารณาเปลี่ยนกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งหรือเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยประจำที่เลือกตั้งได้ตามที่เห็นสมควร

มาตรา ๒๙ ก่อนวันเลือกตั้ง หากมีกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งไม่ครบจำนวน ให้ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแต่งตั้งบุคคลตามมาตรา ๒๘ เป็นกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งให้ได้ครบจำนวน

ในวันเลือกตั้ง ถ้าถึงเวลาเปิดการลงคะแนนเลือกตั้งแล้วมีกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งมาปฏิบัติหน้าที่ไม่ครบจำนวนแต่มาไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของคณะกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งที่ได้รับการแต่งตั้ง ให้กรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งที่มาปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าวปฏิบัติหน้าที่ได้ และให้กรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งที่มาปฏิบัติหน้าที่อยู่ในขณะนั้นรายงานให้ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำ

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อแต่งตั้งบุคคลตามมาตรา ๒๘ เป็นกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งเพิ่มเติมให้ครบจำนวนก่อนการนับคะแนนเลือกตั้ง

ในกรณีตามวรรคสอง หากไม่มีกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งมาปฏิบัติหน้าที่เลยหรือมาแต่น้อยกว่ากึ่งหนึ่ง ให้ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแต่งตั้งบุคคลตามมาตรา ๒๘ เป็นกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งเพื่อปฏิบัติหน้าที่ในหน่วยเลือกตั้งนั้น

หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการแต่งตั้งกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งตามวรรคสองและวรรคสาม ให้เป็นไปตามที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด

มาตรา ๓๐ เมื่อมีการเลือกตั้งในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใด ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้นจัดให้ข้าราชการหรือพนักงานส่วนท้องถิ่นหรือลูกจ้างขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นช่วยเหลือและอำนวยความสะดวกในการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ดำเนินการเลือกตั้งประจำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ในกรณีที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใดมีข้าราชการหรือพนักงานส่วนท้องถิ่นหรือลูกจ้างขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไม่เพียงพอในการปฏิบัติงานเกี่ยวกับการเลือกตั้งตามวรรคหนึ่ง ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหรือคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอาจร้องขอต่อผู้ว่าราชการจังหวัดเพื่อมีคำสั่งให้ข้าราชการ พนักงาน หรือลูกจ้างของหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือราชการส่วนท้องถิ่นซึ่งปฏิบัติหน้าที่อยู่ในจังหวัดนั้นให้ช่วยเหลือในการปฏิบัติงานเกี่ยวกับการเลือกตั้งได้

ให้ข้าราชการ พนักงาน หรือลูกจ้างซึ่งได้รับคำสั่งตามวรรคสองมีหน้าที่ปฏิบัติตามที่ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหรือคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมอบหมาย

มาตรา ๓๑ นอกจากหน้าที่ตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัตินี้หรือตามที่คณะกรรมการการเลือกตั้งมอบหมายหรือสั่งการ ให้ผู้ว่าราชการจังหวัด นายอำเภอ และพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มีหน้าที่รักษาความสงบเรียบร้อยและความปลอดภัยในการเลือกตั้ง

ให้ผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ ผู้ว่าราชการจังหวัด หรือนายอำเภอ จัดให้มีเจ้าหน้าที่รักษาความสงบเรียบร้อยในการเลือกตั้งที่ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นร้องขอ

มาตรา ๓๒ ในกรณีที่มีการกระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ ให้ผู้พบการกระทำความผิดแจ้งต่อพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจ หรือเจ้าหน้าที่รักษาความสงบเรียบร้อยในการเลือกตั้ง หรือเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยประจำที่เลือกตั้ง

ถ้าผู้พบการกระทำความผิดตามวรรคหนึ่งเป็นเจ้าพนักงานผู้ดำเนินการเลือกตั้งตามมาตรา ๒๘ หรือเจ้าหน้าที่รักษาความสงบเรียบร้อยในการเลือกตั้ง ให้ดำเนินการกล่าวโทษหรือดำเนินการตามหน้าที่และอำนาจ

ในกรณีที่เจ้าหน้าที่รักษาความสงบเรียบร้อยในการเลือกตั้งหรือเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยประจำที่เลือกตั้ง พบการกระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ในวันเลือกตั้ง หรือได้รับแจ้งโดยมีพยานหลักฐานอันน่าเชื่อถือ และผู้กระทำความผิดยังปรากฏตัวอยู่ในบริเวณที่เลือกตั้ง ให้เจ้าหน้าที่รักษาความสงบเรียบร้อยหรือเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยประจำที่เลือกตั้ง มีอำนาจจับกุมและควบคุมตัวผู้กระทำความผิดส่งพนักงานสอบสวนดำเนินการต่อไป โดยให้ถือว่าเป็นกรณีพบการกระทำความผิดซึ่งหน้า

มาตรา ๓๓ ในกรณีที่คณะกรรมการการเลือกตั้ง ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำจังหวัด ผู้สมัคร ผู้มีสิทธิเลือกตั้ง เจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยประจำที่เลือกตั้ง หรือเจ้าหน้าที่รักษาความสงบเรียบร้อยในการเลือกตั้ง แจ้งต่อพนักงานสอบสวนว่ามีการกระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ หรือในกรณีที่พนักงานสอบสวนทราบถึงการกระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ ให้พนักงานสอบสวนดำเนินการสอบสวนทันทีโดยไม่ต้องมีผู้มาร้องทุกข์หรือกล่าวโทษ

มาตรา ๓๔ ในกรณีปรากฏข้อเท็จจริงว่า ข้าราชการการเมือง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา ผู้บริหารท้องถิ่น สมาชิกสภาท้องถิ่นหรือเจ้าหน้าที่อื่นของรัฐกระทำการใด ๆ โดยมีขอบด้วยหน้าที่และอำนาจอันเป็นการกลั่นแกล้งผู้สมัครใด หรือดำเนินการใด ๆ ที่เป็นคุณหรือเป็นโทษแก่ผู้สมัครใด ให้คณะกรรมการการเลือกตั้ง หรือกรรมการการเลือกตั้ง หรือผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำจังหวัด หรือคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่คณะกรรมการการเลือกตั้งมอบหมาย มีอำนาจสั่งให้ยุติหรือระงับการกระทำนั้นได้

ให้กรรมการการเลือกตั้งที่พบเห็นการกระทำตามวรรคหนึ่ง มีอำนาจสั่งให้ระงับการกระทำนั้นได้ แล้วรายงานให้คณะกรรมการการเลือกตั้งทราบ

มาตรา ๓๕ ในการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ ให้ผู้ตรวจการเลือกตั้ง ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำจังหวัด ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กรรมการการเลือกตั้งประจำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประธานกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้ง กรรมการประจำหน่วยเลือกตั้ง เจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยประจำที่เลือกตั้ง และผู้ซึ่งได้รับแต่งตั้งให้ปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ เป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา

มาตรา ๓๖ ค่าตอบแทนของกรรมการการเลือกตั้งประจำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น นายอำเภอ กรรมการประจำหน่วยเลือกตั้ง เจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยประจำที่เลือกตั้ง และผู้ซึ่งได้รับแต่งตั้งให้ปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ ให้เป็นไปตามที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกำหนดตามบัญชีค่าตอบแทนหรือมาตรฐานกลางในการจ่ายค่าตอบแทนซึ่งคณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนดไว้ โดยคำนึงถึงหน้าที่และอำนาจความรับผิดชอบและความแตกต่างของปริมาณงานในการดำเนินการเลือกตั้งขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแต่ละประเภทหรือแต่ละแห่ง

มาตรา ๓๗ ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งเป็นผู้รับผิดชอบการจัดพิมพ์ ควบคุมการพิมพ์ และกำหนดวิธีการจัดส่งบัตรเลือกตั้ง โดยให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นผู้รับผิดชอบค่าใช้จ่ายในการจัดพิมพ์และการจัดส่งบัตรเลือกตั้ง ทั้งนี้ ตามระเบียบที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด

หมวด ๔

ผู้มีสิทธิเลือกตั้งและบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้ง

มาตรา ๓๘ บุคคลผู้มีคุณสมบัติดังต่อไปนี้ เป็นผู้มีสิทธิเลือกตั้ง

(๑) มีสัญชาติไทย แต่บุคคลผู้มีสัญชาติไทยโดยการแปลงสัญชาติ ต้องได้สัญชาติไทยมาแล้วไม่น้อยกว่าห้าปี

(๒) มีอายุไม่ต่ำกว่าสิบแปดปีในวันเลือกตั้ง

(๓) มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านในเขตเลือกตั้งมาแล้วเป็นเวลาติดต่อกันไม่น้อยกว่าหนึ่งปีนับถึงวันเลือกตั้ง และ

(๔) คุณสมบัติอื่นตามที่กฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกำหนด

ในกรณีที่มีการย้ายทะเบียนบ้านออกจากเขตเลือกตั้งหนึ่งไปยังอีกเขตเลือกตั้งหนึ่งภายในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเดียวกัน อันทำให้บุคคลมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านในเขตเลือกตั้งเป็นเวลาติดต่อกันน้อยกว่าหนึ่งปีนับถึงวันเลือกตั้ง ให้บุคคลนั้นมีสิทธิออกเสียงลงคะแนนเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งที่ตนมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านครั้งสุดท้ายเป็นเวลาติดต่อกันไม่น้อยกว่าหนึ่งปี

มาตรา ๓๙ บุคคลผู้มีลักษณะดังต่อไปนี้ในวันเลือกตั้ง เป็นบุคคลต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิเลือกตั้ง

- (๑) เป็นภิกษุ สามเณร นักพรตหรือนักบวช
- (๒) อยู่ในระหว่างถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งไม่ว่าคดีนั้นจะถึงที่สุดแล้วหรือไม่
- (๓) ต้องคุมขังอยู่โดยหมายของศาลหรือโดยคำสั่งที่ชอบด้วยกฎหมาย
- (๔) วิกลจริตหรือจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบ
- (๕) มีลักษณะอื่นตามที่กฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกำหนด

มาตรา ๔๐ ในการเลือกตั้งครั้งใด ถ้าผู้มีสิทธิเลือกตั้งไม่อาจไปใช้สิทธิเลือกตั้งได้เนื่องจากมีเหตุอันสมควร ให้แจ้งเหตุที่ไม่อาจไปใช้สิทธิเลือกตั้งต่อบุคคลซึ่งคณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนดภายในเจ็ดวันก่อนวันเลือกตั้งหรือภายในเจ็ดวันนับแต่วันเลือกตั้ง แต่ถ้ามีเหตุจำเป็นไม่อาจแจ้งได้ภายในเจ็ดวันก่อนวันเลือกตั้ง ให้ดำเนินการแจ้งตามที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด ทั้งนี้ การแจ้งเหตุดังกล่าวไม่เป็นการตัดสิทธิที่ผู้นั้นจะไปใช้สิทธิเลือกตั้ง

ในการแจ้งเหตุตามวรรคหนึ่ง ให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งทำเป็นหนังสือหรือโดยวิธีการอื่นเพื่อชี้แจงเหตุดังกล่าว โดยอาจมอบหมายให้บุคคลใดไปยื่นต่อบุคคลซึ่งคณะกรรมการการเลือกตั้งแต่งตั้งแทน หรือจัดส่งหนังสือชี้แจงเหตุผ่านทางไปรษณีย์ลงทะเบียน หรือแจ้งโดยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ก็ได้

ในกรณีที่บุคคลซึ่งคณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนดตามวรรคหนึ่งพิจารณาแล้วเห็นว่า เหตุที่ผู้มีสิทธิเลือกตั้งแจ้งนั้นมีใช่เหตุอันสมควร ให้แจ้งให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งทราบภายในสามวันนับแต่วันที่ได้รับแจ้งเหตุ

ผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่ได้รับแจ้งตามวรรคสาม มีสิทธิยื่นอุทธรณ์ต่อผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำจังหวัดภายในสามสิบวันนับแต่วันเลือกตั้ง

การแจ้งเหตุ วิธีการแจ้งเหตุทางอิเล็กทรอนิกส์ บุคคลที่จะรับแจ้งเหตุ สถานที่รับแจ้งเหตุ การพิจารณาการแจ้งเหตุ และการอุทธรณ์ ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด โดยในการกำหนดดังกล่าวให้คำนึงถึงการอำนวยความสะดวกแก่ประชาชนด้วย ในกรณีนี้ ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนดรายละเอียดของเหตุที่ทำให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งไม่อาจไปใช้สิทธิเลือกตั้งไว้ เพื่อเป็นแนวทางในการพิจารณาของบุคคลซึ่งคณะกรรมการการเลือกตั้งแต่งตั้งด้วย

มาตรา ๔๑ เมื่อครบกำหนดหกสิบวันนับแต่วันเลือกตั้ง ให้บุคคลซึ่งคณะกรรมการการเลือกตั้งแต่งตั้งตามมาตรา ๔๐ วรรคหนึ่ง ประกาศรายชื่อผู้ไม่ไปใช้สิทธิเลือกตั้งและมีได้แจ้งเหตุตามมาตรา ๔๐ หรือแจ้งเหตุไว้แล้วแต่เหตุนั้นมีใช้เหตุอันสมควร

ในกรณีที่ประกาศรายชื่อตามวรรคหนึ่งมีความผิดพลาดคลาดเคลื่อนจากข้อเท็จจริง ให้ผู้มีส่วนได้เสียยื่นคำร้องต่อผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำจังหวัดหรือบุคคลซึ่งคณะกรรมการการเลือกตั้งแต่งตั้งตามมาตรา ๔๐ เพื่อดำเนินการแก้ไข ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด

มาตรา ๔๒ ผู้มีสิทธิเลือกตั้งผู้ใดไม่ไปใช้สิทธิเลือกตั้งและมีได้แจ้งเหตุที่ไม่อาจไปใช้สิทธิเลือกตั้งหรือแจ้งเหตุที่ไม่อาจไปใช้สิทธิเลือกตั้งแล้วแต่เหตุนั้นมีใช้เหตุอันสมควร ผู้นั้นถูกจำกัดสิทธิ ดังต่อไปนี้

(๑) สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร หรือสมาชิกสภาท้องถิ่นและผู้บริหารท้องถิ่น หรือสมัครรับเลือกเป็นสมาชิกวุฒิสภา

(๒) สมัครรับเลือกเป็นกำนันและผู้ใหญ่บ้านตามกฎหมายว่าด้วยลักษณะปกครองท้องที่

(๓) เข้าชื่อร้องขอให้ถอดถอนสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นตามกฎหมายว่าด้วยการลงคะแนนเสียงเพื่อถอดถอนสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น

(๔) ดำรงตำแหน่งข้าราชการการเมืองตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการการเมือง และข้าราชการรัฐสภาฝ่ายการเมืองตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการรัฐสภา

(๕) ดำรงตำแหน่งรองผู้บริหารท้องถิ่น เลขานุการผู้บริหารท้องถิ่น ผู้ช่วยเลขานุการผู้บริหารท้องถิ่น ประธานที่ปรึกษาผู้บริหารท้องถิ่น ที่ปรึกษาผู้บริหารท้องถิ่น หรือคณะที่ปรึกษาผู้บริหารท้องถิ่น ตามกฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

(๖) ดำรงตำแหน่งเลขานุการประธานสภาท้องถิ่น ผู้ช่วยเลขานุการประธานสภาท้องถิ่น และเลขานุการรองประธานสภาท้องถิ่นตามกฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

การจำกัดสิทธิตามวรรคหนึ่ง ให้มีกำหนดเวลาครั้งละสองปีนับแต่วันเลือกตั้งครั้งที่ผู้มีสิทธิเลือกตั้งไม่ไปใช้สิทธิเลือกตั้ง หากในการเลือกตั้งครั้งต่อไปผู้นั้นไม่ไปใช้สิทธิเลือกตั้งอีก ให้นับเวลาการจำกัดสิทธิครั้งนี้โดยนับจากวันที่มิได้ไปใช้สิทธิเลือกตั้งครั้งใหม่ และหากกำหนดเวลาการจำกัดสิทธิครั้งก่อนยังเหลืออยู่เท่าใดให้กำหนดเวลาการจำกัดสิทธินั้นสิ้นสุดลง

มาตรา ๔๓ เมื่อได้มีประกาศให้มีการเลือกตั้งแล้ว ให้ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตรวจสอบบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งของแต่ละหน่วยเลือกตั้งจากบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งตามมาตรา ๑๓ ให้ถูกต้องตามความจริง และประกาศบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งไว้โดยเปิดเผย ณ ศาลากลางจังหวัดหรือที่ว่าการอำเภอที่ตั้งอยู่ในเขตเลือกตั้งนั้น ที่ทำการองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น ที่เลือกตั้งหรือบริเวณใกล้เคียงกับที่เลือกตั้ง และสถานที่อื่นที่เห็นสมควรก่อนวันเลือกตั้งไม่น้อยกว่ายี่สิบห้าวัน และแจ้งรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งให้เจ้าบ้านทราบก่อนวันเลือกตั้งไม่น้อยกว่าสิบห้าวัน

ในกรณีที่ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นพบว่า การจัดทำบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งมีความผิดพลาด หรือมีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าจะมีการย้ายบุคคลใดเข้ามาในทะเบียนบ้านเพื่อประโยชน์ในการเลือกตั้งโดยมิชอบ ไม่ว่าจะพบเหตุดังกล่าวก่อนหรือหลังการประกาศบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ให้ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรายงานต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นโดยเร็ว ถ้าคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเห็นว่ากรณีดังกล่าวเป็นความจริง ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีคำสั่งให้แก้ไขหรือถอนชื่อบุคคลนั้นออกจากบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งได้

บัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่ประกาศโดยเปิดเผยตามวรรคหนึ่ง มิให้ระบุเลขประจำตัวประชาชนของผู้มีสิทธิเลือกตั้ง สำหรับบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่จัดทำขึ้นเพื่อประโยชน์ของเจ้าหน้าที่ในการตรวจสอบผู้มาใช้สิทธิเลือกตั้ง ให้ระบุเลขประจำตัวประชาชนของผู้มีสิทธิเลือกตั้งด้วย

มาตรา ๔๔ ผู้มีสิทธิเลือกตั้งหรือเจ้าบ้านผู้ใดเห็นว่าตนหรือผู้มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านของตนไม่มีชื่ออยู่ในบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ให้แจ้งเป็นหนังสือต่อผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นก่อนวันเลือกตั้งไม่น้อยกว่าสิบวัน

เมื่อผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นได้รับหนังสือตามวรรคหนึ่งแล้ว ให้รีบตรวจสอบหลักฐาน ถ้าเห็นว่าผู้แจ้งหรือผู้มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านเป็นผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ให้ผู้อำนวยการเลือกตั้งประจำองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นดำเนินการเพิ่มชื่อนั้นลงในบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งโดยเร็วและแจ้งให้ผู้แจ้งและเจ้าบ้านทราบ แต่ถ้าเห็นว่าผู้แจ้งหรือผู้มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านเป็นผู้ไม่มีสิทธิเลือกตั้ง ให้ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นรายงานต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น พร้อมทั้งแจ้งให้ผู้แจ้งและเจ้าบ้านทราบภายในสามวันนับแต่วันที่ได้รับหนังสือ ในกรณีที่คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นเห็นว่าผู้แจ้งหรือผู้มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านเป็นผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ให้มีคำสั่งเพิ่มชื่อนั้นลงในบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งและแจ้งไปยังผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นโดยเร็ว ในการนี้ ให้ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นปฏิบัติตามคำสั่งของคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น และแจ้งให้ผู้แจ้งหรือเจ้าบ้านทราบโดยเร็ว

มาตรา ๔๕ ผู้มีสิทธิเลือกตั้งผู้ใดเห็นว่าผู้มีชื่ออยู่ในบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่ได้ประกาศตามมาตรา ๔๓ วรรคหนึ่ง เป็นผู้ไม่มีสิทธิเลือกตั้ง ให้มีสิทธิยื่นคำร้องต่อผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นก่อนวันเลือกตั้งไม่น้อยกว่าสิบวัน เพื่อให้ถอนชื่อผู้ไม่มีสิทธิเลือกตั้งผู้นั้นออกจากบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้ง

เมื่อผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นพิจารณาแล้วเห็นว่า ผู้มีชื่ออยู่ในบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งเป็นผู้ไม่มีสิทธิเลือกตั้ง ให้ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นมีคำสั่งถอนชื่อ

ผู้นั้นออกจากบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งและแจ้งให้ผู้นั้นคำร้องทราบ ถ้าผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นเห็นว่าผู้มีชื่ออยู่ในบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งเป็นผู้มีสิทธิเลือกตั้งให้รายงานต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น พร้อมทั้งแจ้งให้ผู้นั้นคำร้องทราบภายในสามวันนับแต่วันได้รับคำร้อง ในกรณีที่คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นเห็นว่าผู้มีชื่ออยู่ในบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งเป็นผู้ไม่มีสิทธิเลือกตั้ง ให้มีคำสั่งถอนชื่อผู้นั้นออกจากบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้ง และให้นำความในมาตรา ๔๔ วรรคสอง มาใช้บังคับด้วยโดยอนุโลม

ถ้าเจ้าบ้านผู้ใดเห็นว่าบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งปรากฏชื่อบุคคลอื่นซึ่งมิได้มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านของตน เมื่อเจ้าบ้านหรือผู้ซึ่งเจ้าบ้านมอบหมายนำหลักฐานทะเบียนบ้านมาแสดงให้เห็นว่าไม่มีชื่อบุคคลนั้นอยู่ในทะเบียนบ้าน ให้ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นหรือคณะกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้ง แล้วแต่กรณี มีคำสั่งถอนชื่อบุคคลนั้นออกจากบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งและแจ้งให้เจ้าบ้านหรือผู้ซึ่งเจ้าบ้านมอบหมายทราบโดยเร็ว

กรณีตามวรรคสองหรือวรรคสาม ถ้าผู้ที่ถูกถอนชื่อออกจากบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งมีหลักฐานแสดงว่าเป็นผู้มีสิทธิเลือกตั้ง และยื่นคำร้องคัดค้านการถูกถอนชื่อต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นตรวจสอบข้อเท็จจริงแล้ววินิจฉัยโดยเร็ว คำวินิจฉัยของคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นให้เป็นที่สุดสำหรับการเลือกตั้งครั้งนั้น

มาตรา ๔๖ ในกรณีที่ศาลมีคำพิพากษาให้เพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของบุคคลใด และคณะกรรมการการเลือกตั้งทราบคำพิพากษานั้นแล้ว ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งแจ้งผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อให้บันทึกไว้ในบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้ง และเมื่อคดีถึงที่สุดแล้วให้คณะกรรมการการเลือกตั้งแจ้งผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นดำเนินการบันทึกหรือปรับปรุงการบันทึกเดิมให้สอดคล้องกับคำพิพากษาที่ถึงที่สุดนั้น

มาตรา ๔๗ ในกรณีที่มีการถอนชื่อบุคคลใดออกจากบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งตามมาตรา ๔๓ วรรคสอง หรือมาตรา ๔๕ วรรคสองหรือวรรคสาม หรือเพิ่มชื่อบุคคลใดลงในบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งตามมาตรา ๔๔ วรรคสอง หรือในกรณีที่ศาลมีคำพิพากษาถึงที่สุดให้เพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของบุคคลใดตามมาตรา ๔๖ ให้ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น

แจ้งต่อผู้อำนวยการทะเบียนกลางตามกฎหมายว่าด้วยการทะเบียนราษฎรเพื่อแก้ไขบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งตามมาตรา ๑๓ ให้ถูกต้องด้วย

มาตรา ๔๘ ห้ามมิให้ผู้ใดดำเนินการย้ายบุคคลเข้ามาในทะเบียนบ้านเพื่อประโยชน์ในการเลือกตั้งโดยมิชอบ

กรณีดังต่อไปนี้ให้สันนิษฐานว่าเป็นการย้ายบุคคลเข้ามาในทะเบียนบ้านเพื่อประโยชน์ในการเลือกตั้งโดยมิชอบด้วย เว้นแต่คณะกรรมการการเลือกตั้งพิจารณาแล้วเห็นว่าเป็นการย้ายโดยมีเหตุผลอันสมควร

(๑) การย้ายบุคคลตั้งแต่ห้าคนขึ้นไปซึ่งไม่มีชื่อสกุลเดียวกับเจ้าบ้านเข้ามาในทะเบียนบ้าน เพื่อให้บุคคลดังกล่าวมีสิทธิเลือกตั้งที่จะมีขึ้นภายในสองปีนับแต่วันที่ย้ายเข้ามาในทะเบียนบ้าน

(๒) การย้ายบุคคลเข้ามาในทะเบียนบ้านโดยบุคคลนั้นมิได้อยู่อาศัยจริง

(๓) การย้ายบุคคลเข้ามาในทะเบียนบ้านโดยมิได้รับความยินยอมจากเจ้าบ้าน

ความในวรรคสอง (๑) มิให้ใช้บังคับแก่หน่วยงานของรัฐ สถานศึกษา หรือสถานประกอบการ หรือสถานที่อื่นใดที่คณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศกำหนด ที่ย้ายเจ้าหน้าที่ นักศึกษา หรือพนักงานของตน หรือบุคคลที่คณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศกำหนด เข้ามาในทะเบียนบ้านของตน ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด

หมวด ๕

ผู้สมัครรับเลือกตั้ง

มาตรา ๔๙ บุคคลผู้มีคุณสมบัติดังต่อไปนี้เป็นผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้ง

(๑) มีสัญชาติไทยโดยการเกิด

(๒) ผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาท้องถิ่นต้องมีอายุไม่ต่ำกว่ายี่สิบห้าปีนับถึงวันเลือกตั้ง สำหรับผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นผู้บริหารท้องถิ่นให้มีอายุตามที่กฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกำหนด

(๓) มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านในเขตองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่สมัครรับเลือกตั้งในวันสมัครรับเลือกตั้ง เป็นเวลาติดต่อกันไม่น้อยกว่าหนึ่งปีนับถึงวันสมัครรับเลือกตั้ง

(๔) คุณสมบัติอื่นตามที่กฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกำหนด
มาตรา ๕๐ บุคคลผู้มีลักษณะดังต่อไปนี้เป็นบุคคลต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้ง

(๑) ติดยาเสพติดให้โทษ

(๒) เป็นบุคคลล้มละลายหรือเคยเป็นบุคคลล้มละลายทุจริต

(๓) เป็นเจ้าของหรือผู้ถือหุ้นในกิจการหนังสือพิมพ์หรือสื่อมวลชนใด ๆ

(๔) เป็นบุคคลผู้มีลักษณะต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิเลือกตั้งตามมาตรา ๓๙ (๑) (๒) หรือ (๔)

(๕) อยู่ระหว่างถูกระงับการใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นการชั่วคราวหรือถูกเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้ง

(๖) ต้องคำพิพากษาให้จำคุกและถูกคุมขังอยู่โดยหมายของศาล

(๗) เคยได้รับโทษจำคุกโดยได้พ้นโทษมายังไม่ถึงห้าปีนับถึงวันเลือกตั้ง เว้นแต่ในความผิดอันได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ

(๘) เคยถูกสั่งให้พ้นจากราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจเพราะทุจริตต่อหน้าที่หรือถือว่ากระทำการทุจริตหรือประพฤติมิชอบในวงราชการ

(๙) เคยต้องคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลอันถึงที่สุดให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดินเพราะร่ำรวยผิดปกติ หรือเคยต้องคำพิพากษาอันถึงที่สุดให้ลงโทษจำคุกเพราะกระทำความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต

(๑๐) เคยต้องคำพิพากษาอันถึงที่สุดว่ากระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการหรือต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรม หรือกระทำความผิดตามกฎหมายว่าด้วยความผิดของพนักงานในองค์การหรือหน่วยงานของรัฐ หรือความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สินที่กระทำโดยทุจริตตามประมวลกฎหมายอาญา ความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการกู้ยืมเงินที่เป็นการฉ้อโกงประชาชน กฎหมายว่าด้วยยาเสพติดในความผิดฐานเป็นผู้ผลิต นำเข้า ส่งออก หรือผู้ค้า กฎหมายว่าด้วยการพนันในความผิดฐานเป็นเจ้ามือหรือเจ้าสำนัก กฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ หรือกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินในความผิดฐานฟอกเงิน

(๑๑) เคยต้องคำพิพากษาอันถึงที่สุดว่ากระทำการอันเป็นการทุจริตในการเลือกตั้ง

(๑๒) เป็นข้าราชการซึ่งมีตำแหน่งหรือเงินเดือนประจำ

- (๑๓) เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา สมาชิกสภาท้องถิ่น หรือผู้บริหารท้องถิ่น
- (๑๔) เป็นพนักงานหรือลูกจ้างของหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือราชการส่วนท้องถิ่น หรือเป็นเจ้าของที่ดินของรัฐ
- (๑๕) เป็นตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ หรือผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระ
- (๑๖) อยู่ในระหว่างต้องห้ามมิให้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง
- (๑๗) เคยพ้นจากตำแหน่งเพราะศาลฎีกาหรือศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองมีคำพิพากษาว่าเป็นผู้มีพฤติการณ์ร่ำรวยผิดปกติ หรือกระทำความผิดฐานทุจริตต่อหน้าที่ หรือจงใจปฏิบัติหน้าที่หรือใช้อำนาจขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญหรือกฎหมาย หรือฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมอย่างร้ายแรง
- (๑๘) ต้องคำพิพากษาถึงที่สุดว่ากระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ ไม่ว่าจะได้รับโทษหรือไม่ โดยได้พ้นโทษหรือต้องคำพิพากษามายังไม่ถึงห้าปีนับถึงวันเลือกตั้ง แล้วแต่กรณี
- (๑๙) เคยถูกถอดถอนออกจากตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา สมาชิกสภาท้องถิ่น หรือผู้บริหารท้องถิ่น ตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย หรือกฎหมายว่าด้วยการลงคะแนนเสียงเพื่อถอดถอนสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น แล้วแต่กรณี มายังไม่ถึงห้าปีนับถึงวันเลือกตั้ง
- (๒๐) อยู่ในระหว่างถูกจำกัดสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น ตามมาตรา ๔๒ หรือตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร
- (๒๑) เคยถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งและยังไม่พ้นห้าปีนับแต่วันที่พ้นจากการถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งจนถึงวันเลือกตั้ง
- (๒๒) เป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือรับเลือกเป็นสมาชิกวุฒิสภา หรือเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเดียวกัน หรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่น
- (๒๓) เคยพ้นจากตำแหน่งใด ๆ ในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพราะเหตุมีส่วนได้เสียไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อมในสัญญาหรือกิจการที่กระทำหรือจะกระทำกับหรือให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น หรือมีส่วนได้เสียไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อมในสัญญาหรือกิจการที่กระทำกับหรือ

จะกระทำกับหรือให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่น โดยมีพฤติการณ์แสดงให้เห็นว่าเป็นการต่างตอบแทนหรือเอื้อประโยชน์ส่วนตนระหว่างกัน และยังไม่พ้นห้าปีนับแต่วันที่พ้นจากตำแหน่งจนถึงวันเลือกตั้ง

(๒๔) เคยถูกสั่งให้พ้นจากตำแหน่งใด ๆ ในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพราะจงใจไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย กฎ ระเบียบของทางราชการ หรือมติคณะรัฐมนตรี อันเป็นเหตุให้เสียหายแก่ราชการอย่างร้ายแรง และยังไม่พ้นห้าปีนับแต่วันที่พ้นจากตำแหน่งจนถึงวันเลือกตั้ง

(๒๕) เคยถูกสั่งให้พ้นจากตำแหน่งใด ๆ ในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพราะทอดทิ้งหรือละเลยไม่ปฏิบัติตามหน้าที่และอำนาจ หรือปฏิบัติการไม่ชอบด้วยหน้าที่และอำนาจ หรือประพฤติตนฝ่าฝืนต่อความสงบเรียบร้อยหรือสวัสดิภาพของประชาชน หรือมีความประพฤติในทางที่จะนำมาซึ่งความเสื่อมเสียแก่ศักดิ์ตำแหน่ง หรือแก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หรือแก่ราชการ และยังไม่พ้นห้าปีนับแต่วันที่พ้นจากตำแหน่งจนถึงวันเลือกตั้ง

(๒๖) ลักษณะอื่นตามที่กฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกำหนด

มาตรา ๕๑ ในการสมัครรับเลือกตั้ง ให้ผู้สมัครยื่นใบสมัครต่อผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พร้อมทั้งหลักฐานการสมัครและค่าธรรมเนียมการสมัครตามที่คณะกรรมการเลือกตั้งกำหนด

หลักฐานการสมัครตามวรรคหนึ่ง ผู้สมัครต้องยื่นหลักฐานแสดงการเสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาเป็นเวลาติดต่อกันสามปีนับถึงปีที่สมัครรับเลือกตั้งของผู้สมัคร เว้นแต่เป็นผู้ไม่ได้เสียภาษีเงินได้ให้ทำหนังสือยืนยันการไม่ได้เสียภาษีพร้อมทั้งสาเหตุแห่งการไม่ได้เสียภาษี

ค่าธรรมเนียมการสมัครตามวรรคหนึ่งในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใด ให้ตกเป็นรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น และไม่ว่าในกรณีใดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น ไม่มีหน้าที่ต้องคืนค่าธรรมเนียมดังกล่าวให้แก่ผู้ใด

มาตรา ๕๒ เมื่อผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้รับใบสมัครแล้วให้ตรวจสอบใบสมัคร เอกสาร หลักฐาน และค่าธรรมเนียมว่าครบถ้วนหรือไม่ ถ้าเห็นว่าไม่ครบถ้วนให้คืนเอกสาร หลักฐาน และค่าธรรมเนียมทั้งหมดให้ผู้สมัครนั้นในทันที

ในกรณีที่ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้ตรวจสอบแล้วปรากฏว่า ผู้สมัครได้ส่งใบสมัคร เอกสาร หลักฐาน และค่าธรรมเนียมครบถ้วนแล้ว ให้ออกหลักฐานการรับสมัคร รับเลือกตั้งให้แก่ผู้สมัครนั้นเรียงตามลำดับการยื่นสมัคร และให้ทำสำเนาฉบับไว้เป็นหลักฐาน

ให้ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตรวจสอบความถูกต้องของการสมัคร ของผู้สมัครตามวรรคสอง และตรวจสอบว่าผู้สมัครมีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งหรือไม่ เมื่อเห็นว่าถูกต้องและ ผู้สมัครมีสิทธิสมัครรับเลือกตั้ง ให้ประกาศรายชื่อผู้สมัครภายในเจ็ดวันนับแต่วันปิดรับสมัครไว้โดยเปิดเผย ที่เลือกตั้ง หรือบริเวณใกล้เคียงกับที่เลือกตั้ง หรือสถานที่อื่นที่เห็นสมควร

ประกาศรายชื่อผู้สมัครตามวรรคสาม ให้มีชื่อตัว ชื่อสกุล รูปภาพ และหมายเลขประจำตัว ของผู้สมัครที่จะใช้ในการลงคะแนนเลือกตั้ง ตามระเบียบที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด ทั้งนี้ ให้ปิดประกาศคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๔๙ และมาตรา ๕๐ ไว้ ณ ที่ปิดประกาศ ดังกล่าวด้วย

การประกาศรายชื่อผู้สมัครตามวรรคสาม ไม่เป็นการตัดอำนาจคณะกรรมการการเลือกตั้ง ที่จะดำเนินการตามมาตรา ๕๖

มาตรา ๕๓ เมื่อผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้ออกหลักฐาน การรับสมัครรับเลือกตั้งให้แก่ผู้สมัครตามมาตรา ๕๒ วรรคสองแล้ว ผู้สมัครจะถอนการสมัครมิได้

มาตรา ๕๔ ห้ามมิให้ผู้ใดเรียก รับ หรือยอมจะรับเงิน ทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใด อันอาจคำนวณเป็นเงินได้สำหรับตนเองหรือผู้อื่น เพื่อให้ตนสมัครรับเลือกตั้ง

ห้ามมิให้ผู้ใดให้ เสนอให้ สัญญาว่าจะให้ หรือจัดเตรียมเพื่อจะให้ทรัพย์สิน หรือผลประโยชน์อื่นใด อันอาจคำนวณเป็นเงินได้แก่ผู้ใดเพื่อให้ผู้นั้นหรือผู้อื่นสมัครรับเลือกตั้ง

มาตรา ๕๕ ผู้สมัครผู้ใดไม่มีชื่อในประกาศตามมาตรา ๕๒ ให้มีสิทธิยื่นคำร้องต่อคณะกรรมการ การเลือกตั้งภายในสามวันนับแต่วันที่ประกาศรายชื่อผู้สมัคร ในกรณีนี้ให้คณะกรรมการการเลือกตั้ง มีคำวินิจฉัยโดยเร็ว และให้ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่น และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการตามคำวินิจฉัยนั้น

เพื่อประโยชน์และความสะดวกรวดเร็วในการรับคำร้องและวินิจฉัยกรณีตามวรรคหนึ่ง คณะกรรมการการเลือกตั้งอาจมอบอำนาจให้คณะบุคคลพิจารณาและวินิจฉัยเบื้องต้นเพื่อเสนอต่อ คณะกรรมการการเลือกตั้งตามระเบียบที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนดก็ได้

มาตรา ๕๖ เมื่อความปรากฏต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งหรือผู้อำนวยการการเลือกตั้ง ประจำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหรือได้รับแจ้งจากบุคคลใดๆ ผู้สมัครผู้ใดไม่มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้ง ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งวินิจฉัยโดยเร็ว ถ้าความปรากฏหรือได้รับแจ้งก่อนวันเลือกตั้งไม่น้อยกว่า ยี่สิบวัน ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งวินิจฉัยให้แล้วเสร็จก่อนวันเลือกตั้งไม่น้อยกว่าสิบวัน และถ้ามีหลักฐาน ตามสมควรว่าผู้สมัครผู้นั้นไม่มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้ง ให้ส่งถอนชื่อผู้นั้นออกจากบัญชีรายชื่อผู้สมัคร

ให้นำความในมาตรา ๕๕ วรรคสองมาใช้บังคับกับการดำเนินการตามวรรคหนึ่งด้วยโดยอนุโลม การอุทธรณ์คำวินิจฉัยของคณะกรรมการการเลือกตั้งตามวรรคหนึ่ง ให้อุทธรณ์ต่อศาลอุทธรณ์ หรือศาลอุทธรณ์ภาคที่มีเขตอำนาจ คำวินิจฉัยของศาลอุทธรณ์หรือศาลอุทธรณ์ภาคให้เป็นที่สุด การอุทธรณ์ ดังกล่าวไม่เป็นเหตุให้ระงับหรือชะลอการเลือกตั้ง และให้ศาลอุทธรณ์หรือศาลอุทธรณ์ภาคพิจารณาวินิจฉัย ให้แล้วเสร็จก่อนวันเลือกตั้ง

มาตรา ๕๗ ให้กำหนดหมายเลขประจำตัวผู้สมัครเรียงตามลำดับก่อนหลังในการมายื่นใบสมัคร ถ้ามีผู้สมัครมาพร้อมกันหลายคนและไม่อาจตกลงกันได้ให้ใช้วิธีจับสลากระหว่างผู้สมัครที่มาพร้อมกัน

เมื่อได้กำหนดหมายเลขประจำตัวผู้สมัครตามวรรคหนึ่งแล้วจะเปลี่ยนแปลงหมายเลขประจำตัว ผู้สมัครไม่ได้ไม่ว่าด้วยประการใด ๆ

การกำหนดหมายเลขประจำตัวผู้สมัครและการจับสลากให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการ ที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด

มาตรา ๕๘ ผู้สมัครผู้ใดประสงค์จะส่งตัวแทนไปประจำอยู่ ณ ที่เลือกตั้ง ให้ยื่นหนังสือ แต่งตั้งตัวแทนของตนต่อผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นก่อนวันเลือกตั้ง ไม่น้อยกว่าเจ็ดวัน โดยให้แต่งตั้งได้แห่งละหนึ่งคน

มาตรา ๕๙ ตัวแทนผู้สมัครต้องอยู่ในที่ซึ่งจัดไว้ ณ ที่เลือกตั้งซึ่งสามารถมองเห็น การปฏิบัติงานได้ และห้ามมิให้ปฏิบัติหน้าที่เป็นกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งหรือจับต้องบัตรเลือกตั้ง

หรือกล่าวโต้ตอบกับกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งหรือระหว่างกันเองโดยประการที่จะเป็นอุปสรรคแก่การเลือกตั้ง

ตัวแทนผู้สมัครอาจร้องทักท้วงได้เมื่อเห็นว่ากรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งปฏิบัติการไม่ถูกต้องตามกฎหมาย ในกรณีเช่นนี้ให้กรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งจัดบันทึกคำทักท้วงนั้นไว้

ถ้าตัวแทนผู้สมัครกระทำการอันจะเป็นอุปสรรคแก่การเลือกตั้ง และกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งได้ตักเตือนแล้วแต่ยังขัดขืน คณะกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งมีอำนาจสั่งให้ตัวแทนผู้สมัครออกไปจากที่เลือกตั้ง

หมวด ๖

ค่าใช้จ่ายในการเลือกตั้งและวิธีการหาเสียงเลือกตั้งของผู้สมัครรับเลือกตั้ง

มาตรา ๖๐ ให้ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำจังหวัดประกาศกำหนดจำนวนเงินค่าใช้จ่ายในการเลือกตั้งของผู้สมัคร ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และระยะเวลาที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด

ค่าใช้จ่ายที่กำหนดตามวรรคหนึ่งให้มีผลใช้ได้ตลอดไปจนกว่าจะมีการกำหนดใหม่ และในกรณีที่คณะกรรมการการเลือกตั้งเห็นว่าค่าใช้จ่ายดังกล่าวไม่เหมาะสม คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจสั่งให้ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำจังหวัดประกาศกำหนดใหม่ให้เหมาะสมต่อไป ค่าใช้จ่ายที่กำหนดใหม่มิให้ใช้บังคับกับการเลือกตั้งที่อยู่ในระหว่างดำเนินการหรือที่จะมีขึ้นภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันประกาศกำหนดค่าใช้จ่ายใหม่

ห้ามมิให้ผู้สมัครใช้จ่ายในการเลือกตั้งเกินจำนวนเงินค่าใช้จ่ายที่กำหนดตามวรรคหนึ่งหรือวรรคสอง แล้วแต่กรณี จำนวนเงินค่าใช้จ่ายดังกล่าวให้รวมถึงบรรดาเงินที่บุคคลอื่นได้จ่ายหรือรับว่าจะจ่ายแทน และทรัพย์สินที่บุคคลอื่นได้นำมาใช้หรือยกให้โดยไม่คิดค่าตอบแทน ทั้งนี้ เพื่อประโยชน์ในการหาเสียงเลือกตั้งของผู้สมัครโดยผู้สมัครรับหรือยินยอม ในกรณีที่นำทรัพย์สินมาใช้ ให้คำนวณตามอัตราค่าเช่าหรือค่าตอบแทนตามปกติในท้องถิ่น

บรรดาเงินที่บุคคลอื่นได้ใช้จ่ายในการโฆษณาหาเสียงเลือกตั้งให้ผู้สมัครและผู้สมัครได้รับทราบถึงการกระทำดังกล่าวแล้ว ให้ถือว่าเป็นจำนวนเงินค่าใช้จ่ายที่ผู้สมัครรับหรือยินยอมตามวรรคสาม เว้นแต่ผู้สมัครจะได้แจ้งต่อผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำจังหวัดว่าไม่ยินยอมให้มีการกระทำเช่นนั้น

ภายในสามวันนับแต่วันที่ได้รับทราบถึงการกระทำดังกล่าว ในการนี้ ให้ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำจังหวัดดำเนินการตามความเห็นสมควรเพื่อมิให้มีการโฆษณาหาเสียงเลือกตั้งโดยบุคคลดังกล่าวอีกต่อไป

มาตรา ๖๑ ในการคำนวณค่าใช้จ่ายของผู้สมัครสำหรับการเลือกตั้งแต่ละครั้ง ให้คำนวณตามค่าใช้จ่ายที่ใช้จ่ายจริงในการเลือกตั้งในระหว่างระยะเวลา ดังต่อไปนี้

(๑) ในกรณีที่เป็น การเลือกตั้งอันเนื่องมาจากการครบวาระ ให้คำนวณค่าใช้จ่ายที่ใช้จ่ายไปตั้งแต่หนึ่งร้อยแปดสิบวันก่อนวันที่ครบวาระจนถึงวันเลือกตั้ง

(๒) ในกรณีที่เป็น การเลือกตั้งแทนตำแหน่งที่ว่าง ให้คำนวณค่าใช้จ่ายที่ใช้จ่ายไปตั้งแต่วันที่ตำแหน่งว่างลงจนถึงวันเลือกตั้ง

ในกรณีที่มีเหตุอันสมควรเพื่อประโยชน์ในการดำเนินการหรือการจัดการเลือกตั้งให้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม คณะกรรมการการเลือกตั้งจะขยายระยะเวลาตามวรรคหนึ่งออกไปก็ได้

ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศประเภทของค่าใช้จ่ายในการเลือกตั้งไว้เป็นตัวอย่างให้ผู้สมัคร และประชาชนทราบเป็นการทั่วไป ประกาศดังกล่าวให้มีการปรับปรุงให้เป็นปัจจุบัน

มาตรา ๖๒ ภายในเก้าสิบวันนับจากวันเลือกตั้งผู้สมัครต้องยื่นบัญชีรายรับและรายจ่ายในการเลือกตั้ง พร้อมทั้งหลักฐานที่เกี่ยวข้องให้ถูกต้องครบถ้วนตามความจริงต่อผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำจังหวัด

ให้ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำจังหวัดปิดประกาศบัญชีรายรับและรายจ่ายตามวรรคหนึ่งไว้ ณ สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด ที่ทำการองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น และสถานที่อื่นที่เห็นสมควร

รายละเอียดและวิธีการจัดทำบัญชีรายรับและรายจ่ายตามวรรคหนึ่งให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด โดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา

มาตรา ๖๓ ผู้สมัครผู้ใดยื่นบัญชีรายรับและรายจ่ายในการเลือกตั้งโดยไม่ถูกต้องครบถ้วน หรือเมื่อผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำจังหวัดมีเหตุอันควรสงสัยหรือได้รับแจ้งโดยมีหลักฐานอันสมควรว่า ผู้สมัครผู้ใดใช้จ่ายในการเลือกตั้งเกินจำนวนเงินค่าใช้จ่ายที่ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำจังหวัดประกาศกำหนด ให้ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำจังหวัดทำการสอบหาข้อเท็จจริงให้แล้วเสร็จภายในหนึ่งร้อยยี่สิบวันนับแต่วันที่ครบกำหนดยื่นบัญชีรายรับและรายจ่ายในการเลือกตั้ง หรือภายใน

หนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่เหตุอันควรสงสัยหรือได้รับแจ้ง แล้วแต่กรณี ถ้าผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำจังหวัดเห็นว่าผู้สมัครผู้นั้นมีการกระทำความผิดกล่าว ให้แจ้งพนักงานสอบสวนเพื่อดำเนินคดีตามกฎหมายต่อไปโดยเร็ว

ให้ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำจังหวัดรายงานการดำเนินการตามวรรคหนึ่งต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่รู้ผลการสอบหาข้อเท็จจริง

ในการดำเนินการตามวรรคหนึ่ง ถ้าเป็นกรณีที่ผู้สมัครผู้นั้นเป็นผู้ได้รับเลือกตั้ง ถ้าคณะกรรมการการเลือกตั้งเห็นว่าผู้นั้นกระทำการตามที่ถูกกล่าวหา ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งยื่นคำร้องต่อศาลอุทธรณ์หรือศาลอุทธรณ์ภาคเพื่อให้มีคำสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของผู้นั้นและสั่งให้มีการเลือกตั้งใหม่แทนสำหรับตำแหน่งที่ว่าง แต่ทั้งนี้ ไม่กระทบกับกิจการที่ผู้นั้นได้กระทำให้ไปในหน้าที่ก่อนวันที่ศาลอุทธรณ์หรือศาลอุทธรณ์ภาคมีคำสั่ง ในการนี้ให้ศาลอุทธรณ์หรือศาลอุทธรณ์ภาคพิจารณาและมีคำสั่งภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่รับคำร้อง คำสั่งของศาลอุทธรณ์หรือศาลอุทธรณ์ภาคให้เป็นที่สุด

กรณีที่ผู้ว่าราชการจังหวัดหรือนายอำเภอมีเหตุอันควรสงสัยและมีหลักฐานที่น่าเชื่อได้ว่าผู้สมัครผู้ใดใช้จ่ายในการเลือกตั้งเกินจำนวนเงินค่าใช้จ่ายที่ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำจังหวัดประกาศกำหนด ให้แจ้งผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำจังหวัดเพื่อดำเนินการตามวรรคหนึ่งต่อไป

มาตรา ๖๔ เพื่อประโยชน์แห่งความเที่ยงธรรมและความเป็นระเบียบเรียบร้อย ให้ผู้สมัครหาเสียงเลือกตั้งได้ภายในกำหนดเวลา ดังต่อไปนี้

(๑) ในกรณีที่เป็นกรเลือกตั้งอันเนื่องมาจากครบวาระหรือครบอายุ ให้กระทำได้ตั้งแต่วันที่ร้อยแปดสิบวันก่อนวันครบวาระหรือครบอายุจนถึงเวลา ๑๘.๐๐ นาฬิกาของวันก่อนวันเลือกตั้ง

(๒) ในกรณีที่เป็นกรเลือกตั้งอันเนื่องมาจากมีการยุบสภาหรือถือว่ามีกรยุบสภา ให้กระทำได้ตั้งแต่วันยุบสภาหรือวันที่ถือว่ามีกรยุบสภาจนถึงเวลา ๑๘.๐๐ นาฬิกาของวันก่อนวันเลือกตั้ง

(๓) ในกรณีที่เป็นกรเลือกตั้งอันเนื่องมาจากตำแหน่งว่างอันมิใช่เพราะเหตุครบวาระหรือครบอายุ ให้กระทำได้ตั้งแต่วันที่ตำแหน่งว่างลงจนถึงเวลา ๑๘.๐๐ นาฬิกาของวันก่อนวันเลือกตั้ง

(๔) ในกรณีที่มีการสั่งให้มีการเลือกตั้งใหม่ ให้กระทำได้ตั้งแต่วันที่มิคำสั่งให้มีการเลือกตั้งใหม่จนถึงเวลา ๑๘.๐๐ นาฬิกาของวันก่อนวันเลือกตั้ง

(๕) ในกรณีมีการสั่งให้มีการออกเสียงลงคะแนนใหม่ ผู้ใดจะหาเสียงเลือกตั้งมิได้ เว้นแต่คณะกรรมการการเลือกตั้งจะมีมติเป็นอย่างอื่นโดยคำนึงถึงความสุจริตและเที่ยงธรรม

มาตรา ๖๕ ห้ามมิให้ผู้สมัครหรือผู้ใดกระทำการอย่างหนึ่งอย่างใดเพื่อจูงใจให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งลงคะแนนให้แก่ตนเองหรือผู้สมัครอื่น ให้งดเว้นการลงคะแนนให้แก่ผู้สมัคร หรือการชักชวนให้ไปลงคะแนนไม่เลือกผู้ใดเป็นสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น ด้วยวิธีการ ดังต่อไปนี้

(๑) จัดทำ ให้ เสนอให้ สัญญาว่าจะให้ หรือจัดเตรียมเพื่อจะให้ ทรัพย์สิน หรือผลประโยชน์อื่นใดอันอาจคำนวณเป็นเงินได้แก่ผู้ใด

(๒) ให้ เสนอให้ หรือสัญญาว่าจะให้เงิน ทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใดไม่ว่าจะโดยตรงหรือโดยอ้อมแก่ชุมชน สมาคม มูลนิธิ วัดหรือศาสนสถานอื่น สถานศึกษา สถานสงเคราะห์ หรือสถาบันอื่นใด

(๓) ทำการโฆษณาหาเสียงด้วยการจัดให้มีมหรสพหรือการรื่นเริงต่าง ๆ

(๔) เลี้ยงหรือรับจะจัดเลี้ยงผู้ใด

(๕) หลอกลวง บังคับ ชูเชิญ ใช้อิทธิพลคุกคาม ใส่ร้ายด้วยความเท็จ หรือจูงใจให้เข้าใจผิดในคะแนนนิยมของผู้สมัครใด

ห้ามมิให้สมาชิกสภาท้องถิ่นและผู้บริหารท้องถิ่นผู้ใดกระทำการตามวรรคหนึ่ง เว้นแต่เป็นการกระทำตามหน้าที่และอำนาจที่มีกฎหมายบัญญัติไว้ ในกรณีที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นผู้บริหารท้องถิ่น หรือปลัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อนุมัติโครงการหรือกิจกรรมใหม่ที่มีลักษณะตามวรรคหนึ่งภายในเก้าสิบวันก่อนวันครบวาระการดำรงตำแหน่งหรือก่อนการลาออกจากตำแหน่งของผู้บริหารท้องถิ่น แล้วแต่กรณี ให้ถือว่าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้บริหารท้องถิ่น หรือปลัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้นกระทำการอันเป็นการฝ่าฝืนข้อห้ามตามวรรคหนึ่ง เว้นแต่โครงการหรือกิจกรรมดังกล่าวมีลักษณะเป็นการบรรเทาทุกข์จากภัยธรรมชาติ หรือภัยพิบัติสาธารณะ หรือเป็นโครงการหรือกิจกรรมต่อเนื่องที่กระทำเป็นปกติอยู่แล้ว หรือเป็นโครงการที่ดำเนินการตามมติคณะรัฐมนตรี

การประกาศนโยบายหรือการดำเนินการตามแนวทางในการแก้ไขปัญหาตามหน้าที่และอำนาจขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้วยวิธีการใช้จ่ายจากเงินงบประมาณขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

มิให้ถือว่าเป็นกรณีตาม (๑) หรือ (๒) เว้นแต่เป็นการโฆษณาหาเสียงเกี่ยวกับนโยบายที่ไม่สอดคล้องกับหน้าที่และอำนาจขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ในกรณีที่คณะกรรมการการเลือกตั้งมีเหตุอันควรสงสัยว่าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใดดำเนินการใดอันมีลักษณะต้องห้ามตามวรรคหนึ่งหรือวรรคสอง ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งพิจารณาและวินิจฉัย เมื่อคณะกรรมการการเลือกตั้งวินิจฉัยว่าการดำเนินการนั้นมีลักษณะเป็นการต้องห้ามดังกล่าว ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งสั่งให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้นดำเนินการตามควรแก่กรณีต่อไป

ความผิดตาม (๑) หรือ (๒) ให้ถือว่าเป็นความผิดมูลฐานตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน และให้คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจส่งเรื่องให้สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินดำเนินการตามหน้าที่และอำนาจได้

มาตรา ๖๖ เพื่อให้การหาเสียงเลือกตั้งเป็นไปด้วยความเรียบร้อย สุจริต และเที่ยงธรรม คณะกรรมการการเลือกตั้งจะกำหนดลักษณะต้องห้ามในการหาเสียงเลือกตั้งของผู้สมัครก็ได้

เมื่อคณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนดลักษณะต้องห้ามตามวรรคหนึ่งแล้ว ห้ามผู้สมัครดำเนินการหรือยินยอมให้มีการดำเนินการหาเสียงเลือกตั้งที่มีลักษณะดังกล่าว

ผู้สมัครผู้ใดมีผู้ช่วยหาเสียงจำนวนเท่าใด ให้แจ้งสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดทราบรายละเอียดเกี่ยวกับผู้ช่วยหาเสียง หน้าที่ และค่าตอบแทนผู้ช่วยหาเสียง ทั้งนี้ ตามวิธีการที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด

ค่าตอบแทนตามวรรคสามต้องนำไปรวมเป็นค่าใช้จ่ายในการเลือกตั้งด้วย

มาตรา ๖๗ ห้ามมิให้ผู้สมัครจัดยานพาหนะนำผู้มีสิทธิเลือกตั้งไปยังที่เลือกตั้งเพื่อการเลือกตั้ง หรือนำกลับจากที่เลือกตั้ง หรือจัดให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งไปหรือกลับเพื่อการออกเสียงลงคะแนน โดยไม่ต้องเสียค่าโดยสารหรือค่าจ้างซึ่งต้องเสียตามปกติ

ห้ามมิให้ผู้ใดกระทำการตามวรรคหนึ่ง เพื่อจูงใจหรือควบคุมให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งไปลงคะแนนเลือกหรือลงคะแนนไม่เลือกผู้สมัครผู้ใด

บทบัญญัติในมาตรานี้มิให้ใช้บังคับแก่การที่หน่วยงานของรัฐจัดยานพาหนะเพื่ออำนวยความสะดวกแก่ผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ทั้งนี้ ตามที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด

มาตรา ๖๘ ห้ามมิให้ผู้ใดซึ่งมิได้มีสัญชาติไทยเข้ามีส่วนช่วยเหลือในการเลือกตั้ง หรือกระทำการใด ๆ เพื่อประโยชน์แก่การเลือกตั้งโดยประการที่อาจเป็นคุณหรือเป็นโทษแก่ผู้สมัคร ทั้งนี้ เว้นแต่การกระทำนั้นเป็นการช่วยราชการตามที่ทางราชการร้องขอ หรือเป็นการประกอบอาชีพตามปกติ โดยสุจริตของผู้นั้น

มาตรา ๖๙ ห้ามมิให้เจ้าหน้าที่ของรัฐใช้ตำแหน่งหน้าที่กระทำการใด ๆ อันเป็นคุณหรือเป็นโทษแก่ผู้สมัคร เว้นแต่เป็นการกระทำตามหน้าที่และอำนาจ

ในกรณีมีหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่าจะมีการฝ่าฝืนบทบัญญัติตามวรรคหนึ่ง ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจสั่งให้เจ้าหน้าที่ของรัฐยุติ ระวัง หรือเปลี่ยนแปลงแก้ไขการกระทำดังกล่าว ในกรณีจำเป็นให้คณะกรรมการการเลือกตั้งแจ้งให้ผู้บังคับบัญชาสั่งให้เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นั้นพ้นจากหน้าที่ เป็นการชั่วคราว หรือสั่งให้ประจำกระทรวง ทบวง กรม ศาลากลางจังหวัด หรือที่ว่าการอำเภอ หรือห้ามเข้าเขตเลือกตั้งจนกว่าจะมีการประกาศผลการนับคะแนนได้

มาตรา ๗๐ ห้ามมิให้ผู้ใดทำการโฆษณาหาเสียงเลือกตั้งโดยวิธีการใด ๆ อันเป็นคุณหรือเป็นโทษแก่ผู้สมัคร นับตั้งแต่วันที่ ๑๘.๐๐ นาฬิกาของวันก่อนวันเลือกตั้งหนึ่งวันจนถึงวันเลือกตั้ง

มาตรา ๗๑ การปิดประกาศหรือติดแผ่นป้ายเกี่ยวกับการหาเสียงเลือกตั้งจะกระทำได้ เฉพาะในสถานที่ รวมทั้งมีขนาดและจำนวนไม่เกินที่คณะกรรมการการเลือกตั้งหรือผู้ซึ่งคณะกรรมการการเลือกตั้งมอบหมายกำหนด

มาตรา ๗๒ ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งมีหน้าที่ส่งเสริม สนับสนุนและเผยแพร่ให้ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งทราบข้อมูลเกี่ยวกับการเลือกตั้งและมาใช้สิทธิเลือกตั้งอย่างกว้างขวาง

มาตรา ๗๓ ในกรณีที่มีการหาเสียงเลือกตั้งโดยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ และความปรากฏต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งไม่ว่าโดยทางใดว่า การหาเสียงเลือกตั้งนั้นฝ่าฝืนหรือไม่ถูกต้องตามพระราชบัญญัตินี้ หรือคำสั่ง ระเบียบ หรือข้อบังคับของคณะกรรมการการเลือกตั้ง ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งมีหน้าที่แจ้งข้อเท็จจริงให้ประชาชนทราบเป็นการทั่วไปโดยพลัน และมีอำนาจสั่งให้ผู้ที่เกี่ยวข้องดำเนินการแก้ไข เปลี่ยนแปลง หรือลบข้อมูลโดยทันที

มาตรา ๗๔ เมื่อได้มีประกาศกำหนดที่เลือกตั้งตามมาตรา ๒๓ แล้ว ห้ามมิให้ผู้ใดนำสิ่งพิมพ์ แผ่นประกาศ หรือสิ่งอื่นใด มาปิดหรือแสดงไว้ภายในที่เลือกตั้ง เว้นแต่เป็นการดำเนินการ

ตามคำสั่งของผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อประโยชน์ในการอำนวยความสะดวกแก่ผู้ใช้สิทธิเลือกตั้งตามระเบียบที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด

ในกรณีที่มีสิ่งพิมพ์ แผ่นประกาศ หรือสิ่งอื่นใด ปิดหรือแสดงไว้ภายในที่เลือกตั้งอยู่ก่อนหรือในวันเลือกตั้งอันเป็นการฝ่าฝืนวรรคหนึ่ง ให้คณะกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งทำลาย ปกปิด หรือนำออกไปไว้นอกที่เลือกตั้ง

หมวด ๗
การออกเสียงลงคะแนน

มาตรา ๗๕ ในกรณีที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนดให้มีการออกเสียงลงคะแนนโดยวิธีอื่นที่มีค่าใช้จ่ายสำหรับการเลือกตั้งสำหรับการเลือกตั้ง ค่าใช้จ่ายในการจัดหาหรือจัดให้มีอุปกรณ์หรือเครื่องมือในการออกเสียงลงคะแนนดังกล่าวให้อยู่ในความรับผิดชอบของคณะกรรมการการเลือกตั้ง โดยคณะกรรมการการเลือกตั้งจะกำหนดค่าใช้จ่ายอุปกรณ์หรือเครื่องมือดังกล่าวจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่นำไปใช้ในการเลือกตั้งตามอัตราที่กำหนดด้วยก็ได้

การออกเสียงลงคะแนนโดยวิธีอื่นตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด

มาตรา ๗๖ การออกเสียงลงคะแนน ให้กระทำโดยวิธีการ ดังต่อไปนี้

- (๑) การลงคะแนนโดยใช้บัตรเลือกตั้ง
- (๒) การลงคะแนนโดยวิธีอื่นที่มีค่าใช้จ่ายสำหรับการเลือกตั้ง

การออกเสียงลงคะแนนโดยวิธีตาม (๒) ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด โดยวิธีนั้นสามารถป้องกันการทุจริตในการเลือกตั้งได้อย่างมีประสิทธิภาพ และสะดวกกว่าการออกเสียงลงคะแนนด้วยบัตรเลือกตั้งและมีค่าใช้จ่ายที่คุ้มค่า และต้องเป็นวิธีการที่ประชาชนเข้าถึงได้โดยสะดวก

ในกรณีที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนดให้มีการออกเสียงลงคะแนนตาม (๒) มิให้นำความในมาตรา ๘๑ มาตรา ๘๓ มาตรา ๘๕ มาตรา ๘๖ มาตรา ๘๘ และมาตรา ๘๙ มาใช้บังคับ

มาตรา ๗๗ หีบบัตรเลือกตั้งและบัตรเลือกตั้ง ให้มีลักษณะตามที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด ในการกำหนดลักษณะของหีบบัตรเลือกตั้งให้คณะกรรมการการเลือกตั้งคำนึงถึงหีบบัตรเลือกตั้งที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีอยู่แล้วเพื่อให้สามารถใช้หีบบัตรเลือกตั้งดังกล่าวได้ต่อไป

มาตรา ๗๘ ในวันเลือกตั้งให้เปิดการออกเสียงลงคะแนนตั้งแต่เวลา ๐๘.๐๐ นาฬิกา ถึงเวลา ๑๗.๐๐ นาฬิกา แต่ในกรณีที่เห็นสมควรเพื่อประโยชน์ในการจัดการเลือกตั้งให้เรียบร้อย คณะกรรมการการเลือกตั้งจะกำหนดเวลาการออกเสียงลงคะแนนสำหรับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใดเป็นอย่างอื่นก็ได้ แต่ต้องมีเวลาการออกเสียงลงคะแนนไม่น้อยกว่าเจ็ดชั่วโมง

มาตรา ๗๙ ก่อนเริ่มเปิดให้มีการออกเสียงลงคะแนน ให้คณะกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งนับจำนวนบัตรเลือกตั้งทั้งหมดของหน่วยเลือกตั้งนั้น และปิดประกาศจำนวนบัตรเลือกตั้งไว้ในที่เปิดเผย และเมื่อถึงเวลาเปิดการออกเสียงลงคะแนน ให้คณะกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งเปิดหีบบัตรเลือกตั้งในที่เปิดเผย แสดงให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งซึ่งอยู่ ณ ที่เลือกตั้งนั้นเห็นว่าหีบบัตรเลือกตั้งเป็นหีบบัตรเลือกตั้งเปล่า และให้ปิดหีบบัตรเลือกตั้งตามวิธีการที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด แล้วให้ทำการบันทึกการดำเนินการดังกล่าว โดยให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งไม่น้อยกว่าสองคนซึ่งอยู่ในที่เลือกตั้งในขณะนั้นลงลายมือชื่อในบันทึกนั้นด้วย เว้นแต่ไม่มีผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ณ ที่เลือกตั้ง

มาตรา ๘๐ ในระหว่างเวลาเปิดการออกเสียงลงคะแนน ให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งซึ่งประสงค์จะออกเสียงลงคะแนนนำบัตรประจำตัวประชาชน หรือบัตรหรือหลักฐานอื่นใดของทางราชการหรือหน่วยงานของรัฐที่มีรูปถ่ายและมีเลขประจำตัวประชาชนของผู้ถือบัตรไปแสดงตนต่อกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้ง แล้วให้กรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งมอบบัตรเลือกตั้งให้แก่ผู้นั้นเพื่อไปออกเสียงลงคะแนน

บัตรประจำตัวประชาชน แม้จะหมดอายุแล้วก็ให้สามารถใช้ในการแสดงตนตามวรรคหนึ่งได้
ขั้นตอนและวิธีการตรวจสอบการแสดงตนให้เป็นไปตามที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด

มาตรา ๘๑ การออกเสียงลงคะแนน ให้ทำเครื่องหมายกากบาทลงในช่องทำเครื่องหมายของหมายเลขประจำตัวผู้สมัครในบัตรเลือกตั้ง และในกรณีที่ผู้มีสิทธิเลือกตั้งประสงค์จะลงคะแนนไม่เลือกผู้สมัครผู้ใด ให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งทำเครื่องหมายกากบาทในช่องทำเครื่องหมาย “ไม่เลือกผู้สมัครผู้ใด”

มาตรา ๘๒ เพื่ออำนวยความสะดวกแก่คนพิการหรือทุพพลภาพ หรือผู้สูงอายุ ในการออกเสียงลงคะแนน ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งหรือผู้ซึ่งคณะกรรมการการเลือกตั้งมอบหมายจัดให้มีการอำนวยความสะดวกสำหรับการออกเสียงลงคะแนนของบุคคลดังกล่าวไว้เป็นพิเศษ หรือจัดให้มีการช่วยเหลือในการออกเสียงลงคะแนนภายใต้การกำกับดูแลของคณะกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้ง ในการให้ความช่วยเหลือดังกล่าวต้องให้บุคคลนั้นได้ออกเสียงลงคะแนนด้วยตนเองตามเจตนาของบุคคลนั้น เว้นแต่ลักษณะทางกายภาพทำให้คนพิการหรือทุพพลภาพ หรือผู้สูงอายุไม่สามารถทำเครื่องหมายลงในบัตรเลือกตั้งได้ ให้บุคคลอื่นหรือกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งเป็นผู้กระทำการแทน โดยความยินยอม และเป็นไปตามเจตนาของคนพิการหรือทุพพลภาพ หรือผู้สูงอายุ นั้น ทั้งนี้ ให้ถือเป็นการออกเสียงลงคะแนนโดยตรงและลับ

ในกรณีที่คณะกรรมการการเลือกตั้งเห็นสมควร อาจกำหนดให้มีการจัดที่เลือกตั้งสำหรับคนพิการหรือทุพพลภาพ หรือผู้สูงอายุ เป็นกรณีพิเศษ โดยจัดให้บุคคลนั้นได้ลงทะเบียนเพื่อขอใช้สิทธิเลือกตั้ง ณ สถานที่ดังกล่าว และเมื่อได้ลงทะเบียนแล้ว ให้หมดสิทธิเลือกตั้งในหน่วยเลือกตั้งที่ตนมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้าน

การอำนวยความสะดวกตามวรรคหนึ่ง การจัดที่เลือกตั้งและการลงทะเบียนเพื่อขอใช้สิทธิตามวรรคสอง ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด การลงทะเบียนดังกล่าวให้เป็นไปตามวิธีการที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด ซึ่งต้องคำนึงถึงความสะดวกของผู้ลงทะเบียนด้วย

มาตรา ๘๓ เมื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งทำเครื่องหมายกากบาทลงในบัตรเลือกตั้งแล้ว ให้พับบัตรเลือกตั้งเพื่อมิให้ผู้อื่นทราบว่าจะลงคะแนนเลือกผู้สมัครผู้ใดหรือลงคะแนนไม่เลือกผู้สมัครผู้ใด แล้วให้นำบัตรเลือกตั้งใส่ลงในหีบบัตรเลือกตั้งด้วยตนเองต่อหน้ากรรมการประจำหน่วยเลือกตั้ง หรือในกรณีตามมาตรา ๘๒ กรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งจะช่วยใส่ลงในหีบบัตรเลือกตั้งแทนก็ได้ แต่ต้องทำต่อหน้าผู้มีสิทธิเลือกตั้งนั้น

มาตรา ๘๔ ห้ามมิให้ผู้ใดซึ่งรู้อยู่แล้วว่าตนเป็นผู้ไม่มีสิทธิเลือกตั้งพยายามออกเสียงลงคะแนนหรือออกเสียงลงคะแนน

มาตรา ๘๕ ห้ามมิให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งผู้ใดใช้บัตรอื่นที่มีใช้บัตรเลือกตั้งที่ได้รับจากกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งเพื่อการออกเสียงลงคะแนน

ห้ามมิให้ผู้ใดนำบัตรเลือกตั้งออกไปจากที่เลือกตั้ง เว้นแต่เป็นการกระทำตามหน้าที่และอำนาจ

มาตรา ๘๖ ห้ามมิให้ผู้ใดจงใจทำเครื่องหมายโดยวิธีใดไว้ที่บัตรเลือกตั้งนอกจากเครื่องหมายที่ลงคะแนน

มาตรา ๘๗ ในระหว่างการออกเสียงลงคะแนน ห้ามมิให้ผู้ใดใช้เครื่องมือหรืออุปกรณ์ใดถ่ายภาพบัตรเลือกตั้งเพื่อให้เห็นเครื่องหมายลงคะแนนในคูหาเลือกตั้ง

มาตรา ๘๘ ห้ามมิให้ผู้ใดนำบัตรเลือกตั้งใส่ในหีบบัตรเลือกตั้ง โดยไม่มีอำนาจโดยชอบด้วยกฎหมาย หรือกระทำการใดในบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งเพื่อแสดงว่ามีผู้มาแสดงตนเพื่อออกเสียงลงคะแนนโดยผิดไปจากความจริง หรือกระทำการใดอันเป็นเหตุให้มีบัตรเลือกตั้งเพิ่มขึ้นจากความจริง

มาตรา ๘๙ ห้ามมิให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งนำบัตรเลือกตั้งที่ออกเสียงลงคะแนนแล้วแสดงต่อผู้อื่น เพื่อให้ผู้อื่นทราบว่าตนได้ลงคะแนนเลือกหรือลงคะแนนไม่เลือกผู้สมัครผู้ใด

มาตรา ๙๐ ห้ามมิให้ผู้ใดกระทำการใดโดยไม่มีอำนาจโดยชอบด้วยกฎหมาย เพื่อมิให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งสามารถใช้สิทธิได้ หรือขัดขวางหรือหน่วงเหนี่ยวมิให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งไป ณ ที่เลือกตั้ง หรือมิให้ไปถึง ณ ที่ดังกล่าวภายในกำหนดเวลาที่จะออกเสียงลงคะแนนได้

มาตรา ๙๑ ห้ามมิให้ผู้ใดจ่าย แจก หรือให้เงิน ทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใดแก่ผู้มีสิทธิเลือกตั้งเพื่อจูงใจให้ไปออกเสียงลงคะแนน หรือกระทำการใด ๆ เพื่อมิให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งไปออกเสียงลงคะแนน

ผู้ใดมีบัตรประจำตัวประชาชนของผู้มีสิทธิเลือกตั้งผู้อื่นตั้งแต่สองคนขึ้นไปไว้ในความครอบครอง โดยไม่มีเหตุอันสมควรในระหว่างวันประกาศให้มีการเลือกตั้งถึงวันถัดจากวันเลือกตั้ง ให้ถือว่าผู้นั้นกระทำการตามวรรคหนึ่ง

มาตรา ๙๒ ห้ามมิให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งผู้ใดเรียก รับ หรือยอมจะรับเงิน ทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใดสำหรับตนเองหรือผู้อื่น เพื่อลงคะแนนเลือกหรือลงคะแนนไม่เลือกผู้สมัครผู้ใด หรืองดเว้นไม่ลงคะแนนให้แก่ผู้สมัครผู้ใด

มาตรา ๙๓ ในกรณีที่การออกเสียงลงคะแนนในหน่วยเลือกตั้งแห่งใดไม่สามารถกระทำได้นั้นเนื่องจากเกิดจลาจล อุทกภัย อัคคีภัย เหตุสุดวิสัย หรือเหตุจำเป็นอย่างอื่น ถ้าเหตุดังกล่าวเกิดขึ้นก่อนวันเลือกตั้ง ให้ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นกำหนดที่เลือกตั้งใหม่ที่มีสิทธิเลือกตั้งสามารถไปลงคะแนนเลือกตั้งได้โดยสะดวก แต่ถ้าไม่อาจกำหนดที่เลือกตั้งใหม่ได้ ให้ประกาศงดการลงคะแนนเลือกตั้งในหน่วยเลือกตั้งนั้น แล้วรายงานต่อผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำจังหวัดและคณะกรรมการการเลือกตั้งโดยเร็ว

ในกรณีที่เหตุตามวรรคหนึ่งเกิดขึ้นในวันเลือกตั้ง ไม่ว่าจะมีการเริ่มลงคะแนนแล้วหรือไม่ ให้คณะกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งประกาศงดการลงคะแนนเลือกตั้งในหน่วยเลือกตั้งนั้น แล้วรายงานต่อผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำจังหวัด และคณะกรรมการการเลือกตั้งโดยเร็ว

เมื่อได้มีประกาศงดการลงคะแนนเลือกตั้งตามวรรคหนึ่งหรือวรรคสองแล้ว ให้ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นโดยความเห็นชอบของผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำจังหวัดจัดให้มีการลงคะแนนเลือกตั้งใหม่สำหรับหน่วยเลือกตั้งนั้นภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่สามสามารถจัดให้มีการลงคะแนนเลือกตั้งได้ ในการนี้ ให้ประกาศวันลงคะแนนเลือกตั้งใหม่ล่วงหน้าไม่น้อยกว่าสามวัน และรายงานต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งโดยเร็ว ถ้าจำเป็นจะจัดให้มีการเลือกตั้ง ณ ที่เลือกตั้งที่อยู่นอกหน่วยเลือกตั้งนั้นก็ได้

ในการดำเนินการตามวรรคสาม ถ้าคณะกรรมการการเลือกตั้งเห็นว่าไม่สามารถดำเนินการเลือกตั้งให้แล้วเสร็จภายในเวลาที่กำหนดในมาตรา ๑๑ คณะกรรมการการเลือกตั้งจะขยายระยะเวลาออกไปตามที่สมควรก็ได้

การดำเนินการตามวรรคหนึ่งและวรรคสอง ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด

มาตรา ๙๔ ในกรณีที่มีเหตุจำเป็นอันมิอาจหลีกเลี่ยงได้ เป็นเหตุให้ไม่สามารถจัดการเลือกตั้งตามวันที่ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำจังหวัดกำหนด คณะกรรมการการเลือกตั้งจะกำหนดวันเลือกตั้งใหม่ก็ได้ แต่ต้องไม่เกินสามสิบวันนับแต่วันที่เหตุดังกล่าวสิ้นสุดลง

มาตรา ๙๕ เมื่อถึงเวลาปิดการออกเสียงลงคะแนนแล้ว ให้คณะกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้ง ประกาศปิดการออกเสียงลงคะแนน ปิดช่องใส่บัตรเลือกตั้งของหีบบัตรเลือกตั้ง และงดจ่ายบัตรเลือกตั้ง แล้วให้ทำเครื่องหมายในบัตรเลือกตั้งที่เหลืออยู่ให้เป็นบัตรเลือกตั้งที่ใช้ลงคะแนนไม่ได้ และจัดทำรายการ เกี่ยวกับจำนวนบัตรเลือกตั้งทั้งหมด จำนวนผู้มาแสดงตนและรับบัตรเลือกตั้ง และจำนวนบัตรเลือกตั้งที่เหลือ แล้วประกาศให้ประชาชนที่อยู่ ณ ที่เลือกตั้ง ได้ทราบ

ในกรณีที่ถึงเวลาปิดการออกเสียงลงคะแนนแล้วยังมีผู้มีสิทธิเลือกตั้งซึ่งประสงค์จะออกเสียงลงคะแนนได้มาแสดงตัวอยู่ในที่เลือกตั้งเพื่อใช้สิทธิเลือกตั้งแล้วก่อนเวลาปิดการออกเสียงลงคะแนน แต่ยังไม่ได้แสดงตนหรือรับบัตรเลือกตั้ง ให้คณะกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งอนุญาตให้บุคคลเหล่านั้นแสดงตนและมอบบัตรเลือกตั้งเพื่อใช้สิทธิเลือกตั้งได้ และเมื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งออกเสียงลงคะแนนเสร็จสิ้นแล้ว จึงดำเนินการตามวรรคหนึ่งต่อไป

การดำเนินการตามวรรคหนึ่งและวรรคสอง ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการเลือกตั้งกำหนด

มาตรา ๙๖ ตั้งแต่เวลาที่เปิดการออกเสียงลงคะแนน จนถึงเวลาปิดการออกเสียงลงคะแนน ห้ามมิให้ผู้ใดเปิด ทำลาย ทำให้เสียหาย ทำให้เปลี่ยนแปลง หรือทำให้ไร้ประโยชน์ หรือนำไป ซึ่งหีบบัตรเลือกตั้ง โดยไม่มีอำนาจโดยชอบด้วยกฎหมาย

ความในวรรคหนึ่งให้ใช้บังคับกับหีบบัตรเลือกตั้งที่เก็บบัตรเลือกตั้งภายหลังจากการนับคะแนนแล้ว รวมตลอดทั้งบัตรเลือกตั้ง เอกสาร และหลักฐานที่เกี่ยวข้องกับการเลือกตั้งที่คณะกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งได้จัดทำขึ้นด้วยโดยอนุโลม เว้นแต่เป็นการกระทำตามระเบียบที่คณะกรรมการการเลือกตั้ง กำหนด

หมวด ๘

การนับคะแนนเลือกตั้งและการประกาศผลการเลือกตั้ง

มาตรา ๙๗ เมื่อเสร็จสิ้นการออกเสียงลงคะแนนแล้ว ให้คณะกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้ง ดำเนินการนับคะแนนเลือกตั้งของแต่ละหน่วยเลือกตั้ง โดยให้กระทำ ณ ที่เลือกตั้งของแต่ละหน่วยเลือกตั้ง และให้กระทำโดยเปิดเผยและห้ามมิให้เลื่อนหรือประวิงเวลาการนับคะแนนเลือกตั้ง

ในการนับคะแนนเลือกตั้งตามวรรคหนึ่ง ให้นับคะแนนสำหรับบัตรเลือกตั้งที่ลงคะแนนไม่เลือกผู้สมัครผู้ใดด้วย

มาตรา ๙๘ ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งออกระเบียบเกี่ยวกับหลักเกณฑ์ และวิธีการในการนับคะแนนเลือกตั้งของคณะกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้ง

มาตรา ๙๙ ห้ามมิให้ผู้ใดกระทำการใด ๆ เพื่อให้บัตรเลือกตั้งที่อยู่ในสถานที่นับคะแนนเลือกตั้งมีจำนวนผิดจากความจริง

มาตรา ๑๐๐ ในการนับคะแนนเลือกตั้ง หากคณะกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งวินิจฉัยด้วยเสียงข้างมากกว่าบัตรเลือกตั้งใดเป็นบัตรเสีย ให้แยกบัตรเสียออกไว้ต่างหาก และห้ามมิให้นับบัตรเสียเป็นคะแนนเลือกตั้งไม่ว่ากรณีใด

บัตรเลือกตั้งต่อไปนี้ให้ถือว่าเป็นบัตรเสีย

(๑) บัตรปลอม

(๒) บัตรที่มีการทำเครื่องหมายเพื่อเป็นที่สังเกตหรือเขียนข้อความใด ๆ ลงในบัตรเลือกตั้ง นอกจากเครื่องหมายในการลงคะแนน เว้นแต่เป็นการกระทำโดยชอบด้วยกฎหมายของคณะกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้ง

(๓) บัตรที่มีได้ทำเครื่องหมายลงคะแนน

(๔) บัตรที่ทำเครื่องหมายลงคะแนนให้แก่ผู้สมัครเกินจำนวนสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นที่พึงมีในเขตเลือกตั้งนั้น

(๕) บัตรที่ไม่อาจทราบได้ว่าลงคะแนนให้แก่ผู้สมัครใด เว้นแต่เป็นการลงคะแนน “ไม่เลือกผู้สมัครผู้ใด”

(๖) บัตรที่ได้ทำเครื่องหมายลงคะแนนให้แก่ผู้สมัคร แล้วทำเครื่องหมายในช่องทำเครื่องหมาย “ไม่เลือกผู้สมัครผู้ใด”

(๗) บัตรที่มีลักษณะตามที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนดว่าเป็นบัตรเสีย

ให้กรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งสลักหลังในบัตรเสียว่า “เสีย” และให้กรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งลงลายมือชื่อกำกับไว้ไม่น้อยกว่าสามคน

มาตรา ๑๐๑ ห้ามมิให้กรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งจงใจนับบัตรเลือกตั้ง อ่านบัตรเลือกตั้ง นับคะแนนเลือกตั้งหรือรวมคะแนนเลือกตั้งให้ผิดจากความจริง หรือกระทำการใดให้บัตรเลือกตั้งชำรุดเสียหายหรือให้เป็นบัตรเสีย หรือกระทำการใดแก่บัตรเสียเพื่อให้เป็นบัตรเลือกตั้งที่ใช้ได้ หรือทำรายงานการเลือกตั้งผิดจากความจริง

มาตรา ๑๐๒ เมื่อมีการรวมผลการนับคะแนนเลือกตั้ง ณ ที่เลือกตั้งเสร็จสิ้นแล้ว ให้คณะกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งประกาศผลการนับคะแนนเลือกตั้งของหน่วยเลือกตั้งนั้น จำนวนบัตรเลือกตั้งที่มีอยู่ทั้งหมด จำนวนบัตรเลือกตั้งที่ใช้ และจำนวนบัตรเลือกตั้งที่เหลือจากการลงคะแนนเลือกตั้ง ทั้งนี้ ให้กระทำโดยเปิดเผยและรายงานผลการนับคะแนนเลือกตั้งต่อคณะกรรมการการเลือกตั้ง ประจำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นโดยทันที เพื่อรวบรวมผลการนับคะแนนของทุกหน่วยเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งนั้น แล้วให้คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นประกาศผลการนับคะแนนเลือกตั้งของเขตเลือกตั้งและรายงานแสดงผลการนับคะแนนเลือกตั้งต่อผู้อำนวยการเลือกตั้งประจำจังหวัดโดยเร็ว

การประกาศผลการนับคะแนนเลือกตั้ง การรายงานผลการนับคะแนนเลือกตั้ง วิธีการและระยะเวลาการเก็บรักษาและทำลายบัตรเลือกตั้งและเอกสารหลักฐานเกี่ยวกับการเลือกตั้ง ให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด

มาตรา ๑๐๓ ถ้าการนับคะแนนเลือกตั้ง ณ หน่วยเลือกตั้งใดไม่สามารถกระทำได้ เนื่องจากเกิดจลาจล อุทกภัย อัคคีภัย เหตุสุดวิสัย หรือเหตุจำเป็นอย่างอื่น ให้คณะกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งประกาศงดการนับคะแนนเลือกตั้งสำหรับหน่วยเลือกตั้งนั้น แล้วรายงานต่อคณะกรรมการการเลือกตั้ง ประจำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำจังหวัด และคณะกรรมการการเลือกตั้งโดยเร็ว เพื่อให้ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำจังหวัดกำหนดวันและสถานที่นับคะแนนเลือกตั้งต่อไป โดยต้องไม่เกินสามวันนับแต่เหตุดังกล่าวสิ้นสุดลง แต่ในกรณีที่บัตรเลือกตั้งชำรุดหรือสูญหาย หรือการนับคะแนนเลือกตั้งต่อไปจะก่อให้เกิดความไม่สุจริตหรือเที่ยงธรรม คณะกรรมการการเลือกตั้งจะสั่งให้ดำเนินการออกเสียงลงคะแนนใหม่สำหรับหน่วยเลือกตั้งนั้นตามควรแก่กรณีก็ได้

มาตรา ๑๐๔ ในกรณีที่บัตรเสียตามมาตรา ๑๐๐ เป็นบัตรปลอม ให้คณะกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งแยกบัตรปลอมออกไว้ต่างหาก และรายงานต่อผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น และผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำจังหวัดเพื่อเสนอเรื่องให้คณะกรรมการการเลือกตั้งพิจารณาดำเนินการ

เมื่อคณะกรรมการการเลือกตั้งได้รับรายงานตามวรรคหนึ่งแล้วให้มีหน้าที่ดำเนินการไต่สวนตรวจสอบโดยพลัน ถ้ามิได้มีหลักฐานอันแสดงได้ว่าบัตรปลอมที่พบนั้นมีใช้เป็นการในการทุจริตการเลือกตั้งหรือทำให้การเลือกตั้งไม่สุจริตหรือไม่เที่ยงธรรม ให้สั่งยกเลิกการเลือกตั้งของหน่วยเลือกตั้งนั้น และสั่งให้ดำเนินการลงคะแนนใหม่ ในกรณีที่เห็นสมควรให้คณะกรรมการการเลือกตั้งตรวจสอบบัตรเลือกตั้งของหน่วยเลือกตั้งอื่นทุกหน่วยหรือบางหน่วยตามที่เห็นสมควรด้วย ในกรณีเช่นนั้น ให้คณะกรรมการการเลือกตั้ง หรือกรรมการการเลือกตั้งที่ได้รับมอบหมายจากคณะกรรมการการเลือกตั้งสั่งให้เปิดหีบบัตรเลือกตั้งเพื่อตรวจสอบได้ แต่ต้องแจ้งให้ผู้สมัครทราบวันเวลาและสถานที่ที่จะเปิดหีบบัตรเลือกตั้ง โดยแจ้งให้ทราบด้วยว่าผู้สมัครมีสิทธิเข้าร่วมสังเกตการณ์ด้วยตนเองหรือจะส่งผู้แทนมาแทนตนก็ได้ ในกรณีที่ตรวจสอบแล้วคณะกรรมการการเลือกตั้งรับรองว่าไม่มีการทุจริตหรือไม่มีการฉ้อโกงหรือไม่เที่ยงธรรม ให้ดำเนินการประกาศผลการนับคะแนนเลือกตั้งต่อไป

มาตรา ๑๐๕ ในกรณีที่ผลการนับคะแนนเลือกตั้งปรากฏว่าจำนวนผู้มาใช้สิทธิเลือกตั้งไม่ตรงกับจำนวนบัตรเลือกตั้งที่ใช้ออกเสียงลงคะแนน ให้คณะกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งดำเนินการตรวจสอบความถูกต้อง หากยังไม่ตรงกันอีกให้รายงานพร้อมเหตุผลต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งเพื่อพิจารณาสั่งให้มีการนับคะแนนเลือกตั้งใหม่หรือสั่งให้ออกเสียงลงคะแนนใหม่ในหน่วยเลือกตั้งนั้น พร้อมทั้งแจ้งให้ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นทราบ และนำส่งหีบบัตรเลือกตั้ง พร้อมวัสดุอุปกรณ์การเลือกตั้งแก่คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นหรือผู้ซึ่งคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นมอบหมาย

ในกรณีที่คณะกรรมการการเลือกตั้งสั่งให้มีการนับคะแนนเลือกตั้งใหม่ตามวรรคหนึ่ง หากปรากฏว่าจำนวนผู้มาใช้สิทธิเลือกตั้งไม่ตรงกับจำนวนบัตรเลือกตั้งที่ใช้ออกเสียงลงคะแนน ให้สันนิษฐานว่าการเลือกตั้งในหน่วยเลือกตั้งนั้นมีได้เป็นไปโดยสุจริตหรือเที่ยงธรรม และให้คณะกรรมการการเลือกตั้ง

ตรวจสอบบัตรเลือกตั้งของหน่วยเลือกตั้งอื่นทุกหน่วยหรือบางหน่วยตามที่เห็นสมควรด้วย ทั้งนี้ ให้นำความในมาตรา ๑๐๔ วรรคสอง มาใช้บังคับแก่การตรวจสอบบัตรเลือกตั้งดังกล่าวด้วยโดยอนุโลม

ในกรณีที่ปรากฏภายหลังประกาศผลการเลือกตั้งว่า การนับคะแนนเลือกตั้งในหน่วยเลือกตั้งใด หรือในเขตเลือกตั้งใดมิได้เป็นไปโดยสุจริตหรือเที่ยงธรรม ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจสั่ง ให้เปิดหีบบัตรเลือกตั้งและนับคะแนนเลือกตั้งใหม่ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการการเลือกตั้ง กำหนด แต่ทั้งนี้ต้องกระทำภายในเก้าสิบวันนับแต่วันที่ประกาศผลการเลือกตั้ง

ในกรณีที่ผลการนับคะแนนเลือกตั้งใหม่ตามวรรคสามเปลี่ยนแปลงผู้ได้รับเลือกตั้ง ให้ผู้ได้รับเลือกตั้งเดิมพ้นจากตำแหน่งนับแต่วันที่คณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศผลการเลือกตั้งจากการนับคะแนนเลือกตั้งใหม่ และให้ผู้ได้รับเลือกตั้งใหม่ดำรงตำแหน่งเท่าวาระที่เหลืออยู่ของผู้ได้รับเลือกตั้งเดิม

มาตรา ๑๐๖ เมื่อผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำจังหวัดได้รับรายงานผลการนับคะแนนเลือกตั้ง ตามมาตรา ๑๐๒ แล้วเห็นว่า การเลือกตั้งและการนับคะแนนเลือกตั้งเป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม ให้รายงานต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งเพื่อประกาศผลการเลือกตั้ง

ในกรณีที่ผู้ร้องเรียนโดยมีหลักฐานตามสมควรว่าการนับคะแนนเลือกตั้งมิได้เป็นไปโดยสุจริต หรือเที่ยงธรรม ให้ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำจังหวัดรายงานให้คณะกรรมการการเลือกตั้งพิจารณา ถ้าคณะกรรมการการเลือกตั้งเห็นด้วยกับรายงานดังกล่าว ให้มีคำสั่งให้นับคะแนนเลือกตั้งใหม่ การนับคะแนนใหม่ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด

ในกรณีที่ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำจังหวัด มีเหตุอันควรสงสัยโดยมีหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่า มีการฝ่าฝืนมาตรา ๖๕ หรือมีกรณีอื่นที่ทำให้การเลือกตั้งมิได้เป็นไปโดยสุจริตหรือเที่ยงธรรม ให้รายงานต่อ คณะกรรมการการเลือกตั้งโดยพลัน

เมื่อคณะกรรมการการเลือกตั้งได้รับรายงานตามวรรคสาม หรือเมื่อมีกรณีที่คณะกรรมการ การเลือกตั้งมีเหตุอันควรสงสัยโดยมีหลักฐานตามสมควรว่ามีการฝ่าฝืนมาตรา ๖๕ หรือมีกรณีอื่นที่ทำให้ การเลือกตั้งมิได้เป็นไปโดยสุจริตหรือเที่ยงธรรม ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งดำเนินการไต่สวนโดยพลัน ถ้าผลการไต่สวนปรากฏว่ามีมูล ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งมีคำสั่งให้มีการเลือกตั้งใหม่ เว้นแต่การฝ่าฝืน หรือความไม่สุจริตหรือไม่เที่ยงธรรมดังกล่าวมิได้เกี่ยวข้องกับผู้ได้คะแนนในลำดับที่จะได้รับเลือกตั้ง ในกรณีเช่นนี้ให้ดำเนินการเพื่อให้มีการลงโทษผู้กระทำความผิดต่อไปโดยเร็ว

เพื่อประโยชน์ในการหาความจริง ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งมีหน้าที่และอำนาจไต่สวน
ครอบคลุมถึงการเลือกตั้งในหน่วยเลือกตั้งที่ได้มีเหตุสงสัยดังกล่าวตามที่เห็นสมควรด้วย

มาตรา ๑๐๗ ก่อนประกาศผลการเลือกตั้ง ถ้าคณะกรรมการการเลือกตั้งสืบสวนหรือไต่สวนแล้ว
เห็นว่า มีหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่าผู้สมัครผู้ใดกระทำการอันเป็นเหตุให้การเลือกตั้งนั้นมิได้เป็นไป
โดยสุจริตหรือเที่ยงธรรม หรือมีหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่าผู้สมัครผู้ใดก่อให้เกิดผู้อื่นกระทำ สบับสนุน หรือ
รู้เห็นเป็นใจให้บุคคลอื่นกระทำการดังกล่าว หรือรู้ว่ามีกระทำการดังกล่าวแล้วไม่ดำเนินการเพื่อระงับ
การกระทำนั้น ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งสั่งระงับสิทธิสมัครรับเลือกตั้งของผู้สมัครที่กระทำการ
เช่นนั้นทุกรายไว้เป็นการชั่วคราวเป็นระยะเวลาไม่เกินหนึ่งปีนับแต่วันที่คณะกรรมการการเลือกตั้งมีคำสั่ง
คำสั่งของคณะกรรมการการเลือกตั้งตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นที่สุด

ในกรณีที่ปรากฏต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งว่ามีการกระทำอันเป็นการฝ่าฝืนความใน
วรรคหนึ่ง ไม่ว่าจะเป็นการกระทำของผู้ใด ถ้าเห็นว่าผู้สมัครผู้ใดจะได้รับประโยชน์จากการกระทำนั้น
คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจสั่งให้ผู้สมัครผู้นั้นระงับหรือดำเนินการใดเพื่อแก้ไขความไม่สุจริต
หรือความไม่เที่ยงธรรมนั้นภายในเวลาที่กำหนด ในกรณีที่ผู้สมัครผู้นั้นไม่ดำเนินการตามคำสั่งของ
คณะกรรมการการเลือกตั้งโดยไม่มีเหตุอันสมควร ให้สันนิษฐานว่าผู้สมัครผู้นั้นเป็นผู้สนับสนุนการกระทำนั้น
เว้นแต่ผู้สมัครนั้นจะพิสูจน์ได้ว่าไม่มีส่วนรู้เห็นในการกระทำความดังกล่าว

ในกรณีที่มีคำสั่งระงับสิทธิสมัครรับเลือกตั้งตามมาตรา ๑๐๗ นี้ภายหลังวันออกเสียงลงคะแนน
แต่ก่อนวันประกาศผลการเลือกตั้ง และผู้สมัครที่ถูกระงับสิทธิสมัครรับเลือกตั้งที่ได้คะแนนเลือกตั้ง
ในลำดับที่ได้รับเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งนั้น ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งสั่งให้มีการเลือกตั้งใหม่

มาตรา ๑๐๘ เมื่อมีการดำเนินการตามมาตรา ๑๐๗ แล้ว ให้คณะกรรมการการเลือกตั้ง
ยื่นคำร้องต่อศาลอุทธรณ์หรือศาลอุทธรณ์ภาคที่มีเขตอำนาจเพื่อพิจารณา ในกรณีที่ศาลพิพากษาว่า
ผู้นั้นกระทำผิดตามมาตรา ๑๐๗ ให้ศาลสั่งเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งหรือเพิกถอนสิทธิเลือกตั้ง
ของผู้นั้นเป็นเวลาสิบปี

เมื่อประกาศผลการเลือกตั้งแล้วปรากฏหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่าผลการเลือกตั้งเกิดจาก
การเลือกตั้งที่มีได้เป็นไปโดยสุจริตหรือเที่ยงธรรม ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งยื่นคำร้องต่อศาลอุทธรณ์
หรือศาลอุทธรณ์ภาคเพื่อพิจารณา ในกรณีที่ศาลวินิจฉัยว่า ผลการเลือกตั้งเกิดจากการเลือกตั้งที่มีได้

เป็นไปโดยสุจริตหรือเที่ยงธรรม ให้ศาลสั่งให้มีการเลือกตั้งใหม่สำหรับการเลือกตั้งนั้น และสั่งเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้ง หรือเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของผู้ที่กระทำการอันเป็นเหตุให้การเลือกตั้งมิได้เป็นไปโดยสุจริตหรือเที่ยงธรรมเป็นเวลาสิบปี

การพิจารณาของศาลอุทธรณ์หรือศาลอุทธรณ์ภาคตามวรรคหนึ่งและวรรคสองให้นำสำนวนการสืบสวนหรือไต่สวนของคณะกรรมการการเลือกตั้งเป็นหลักในการพิจารณา และเพื่อประโยชน์แห่งความยุติธรรม ให้ศาลมีอำนาจสั่งไต่สวนข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานเพิ่มเติมได้

เมื่อศาลอุทธรณ์หรือศาลอุทธรณ์ภาคมีคำสั่งรับคำร้องตามวรรคสองไว้พิจารณาแล้ว ให้ผู้บริหารท้องถิ่น หรือสมาชิกสภาท้องถิ่น แล้วแต่กรณี หยุดปฏิบัติหน้าที่จนกว่าศาลจะพิพากษาว่าผู้นั้นมิได้กระทำความผิด

ในกรณีที่ผู้บริหารท้องถิ่นต้องหยุดปฏิบัติหน้าที่ตามวรรคสี่ ให้รองผู้บริหารท้องถิ่น เลขานุการผู้บริหารท้องถิ่น ที่ปรึกษาผู้บริหารท้องถิ่นนั้นหยุดปฏิบัติหน้าที่ด้วย

คำวินิจฉัยของศาลอุทธรณ์หรือศาลอุทธรณ์ภาคให้เป็นที่สุด

มาตรา ๑๐๙ ในกรณีที่ศาลอุทธรณ์หรือศาลอุทธรณ์ภาคมีคำสั่งให้เพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้ง หรือเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งผู้สมัครรับเลือกตั้งหรือสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นผู้ใด และเป็นเหตุให้ต้องมีการเลือกตั้งใหม่ ไม่ว่าจะมีความร้องขอหรือไม่ให้ศาลสั่งให้ผู้นั้นต้องรับผิดชอบค่าใช้จ่ายสำหรับการเลือกตั้งครั้งที่เป็นเหตุให้ศาลมีคำสั่งเช่นว่านั้น จำนวนค่าใช้จ่ายดังกล่าวให้ศาลพิจารณาจากหลักฐานการใช้จ่ายที่คณะกรรมการการเลือกตั้งเสนอต่อศาล

ค่าใช้จ่ายที่ได้รับตามวรรคหนึ่ง เมื่อหักค่าใช้จ่ายของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งแล้วที่เหลือจากนั้นให้สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งโอนให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เป็นผู้ดำเนินการจัดการเลือกตั้ง

มาตรา ๑๑๐ ภายใต้บังคับมาตรา ๑๑๑ การเลือกตั้งผู้บริหารท้องถิ่น ให้ผู้สมัครซึ่งได้รับคะแนนเสียงเลือกตั้งมากที่สุดและมากกว่าคะแนนเสียงที่ไม่เลือกผู้ใด เป็นผู้ได้รับเลือกตั้ง สำหรับการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นในเขตเลือกตั้งที่มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นได้หนึ่งคน ให้ผู้สมัครซึ่งได้รับคะแนนเสียงเลือกตั้งมากที่สุดและมากกว่าคะแนนเสียงที่ไม่เลือกผู้ใดเป็นผู้ได้รับเลือกตั้ง แต่ในเขตเลือกตั้งที่มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นได้มากกว่าหนึ่งคน ให้ผู้สมัครซึ่งได้คะแนนเลือกตั้ง

มากที่สุดเรียงตามลำดับลงมาในเขตเลือกตั้งนั้นและได้รับคะแนนมากกว่าคะแนนเสียงที่ไม่เลือกผู้ใด เป็นผู้ได้รับเลือกตั้งตามจำนวนสมาชิกสภาท้องถิ่นที่จะพึงมีในเขตเลือกตั้งนั้น

ในกรณีตามวรรคหนึ่ง หากมีผู้สมัครได้คะแนนเลือกตั้งเท่ากันอันเป็นเหตุให้ไม่สามารถเรียงลำดับ ผู้ได้รับเลือกตั้งได้ตามวรรคหนึ่ง ให้ผู้สมัครที่ได้คะแนนเลือกตั้งเท่ากันจับสลากเพื่อให้ได้ผู้ได้รับเลือกตั้ง ครบจำนวนที่จะพึงมีในเขตเลือกตั้งนั้น ซึ่งต้องกระทำต่อหน้าผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำองค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น ตามวิธีการที่คณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศกำหนด

ในกรณีตามวรรคหนึ่ง หากไม่มีผู้สมัครผู้ใดได้รับเลือกตั้งเพราะเหตุที่ไม่ได้คะแนนมากกว่า คะแนนเสียงที่ไม่เลือกผู้ใด ให้ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำจังหวัดประกาศให้มีการเลือกตั้งใหม่ และ ดำเนินการให้มีการรับสมัครผู้สมัครรับเลือกตั้งใหม่ โดยผู้สมัครรับเลือกตั้งรายเดิมทุกรายไม่มีสิทธิสมัคร รับเลือกตั้งในการเลือกตั้งที่จะจัดขึ้นใหม่

มาตรา ๑๑๑ ในกรณีที่มีผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นผู้บริหารท้องถิ่นเท่ากับจำนวนผู้บริหารท้องถิ่น ที่จะพึงมีในเขตเลือกตั้งนั้น หรือในกรณีที่มีผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาท้องถิ่นเท่ากับหรือน้อยกว่า จำนวนสมาชิกสภาท้องถิ่นที่จะพึงมีในเขตเลือกตั้งนั้น ผู้สมัครรับเลือกตั้งจะได้รับเลือกตั้งต่อเมื่อได้รับ คะแนนเสียงเลือกตั้งไม่น้อยกว่าร้อยละสิบของจำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งนั้น และมากกว่า คะแนนเสียงที่ไม่เลือกผู้ใด

ในกรณีที่ไม่มีผู้ได้รับเลือกตั้งตามวรรคหนึ่ง ให้ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำจังหวัดประกาศ ให้มีการเลือกตั้งใหม่ และดำเนินการให้มีการรับสมัครผู้สมัครรับเลือกตั้งใหม่ โดยผู้สมัครรับเลือกตั้ง รายเดิมทุกรายซึ่งไม่ได้คะแนนมากกว่าคะแนนเสียงที่ไม่เลือกผู้ใด ไม่มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งใน การเลือกตั้งที่จะจัดขึ้นใหม่

มาตรา ๑๑๒ ในการดำเนินการจัดให้มีการเลือกตั้งใหม่ตามมาตรา ๑๑๐ หรือมาตรา ๑๑๑ สำหรับผู้บริหารท้องถิ่น ให้ดำเนินการจนกว่าจะมีผู้ได้รับเลือกตั้ง

ในการดำเนินการจัดให้มีการเลือกตั้งใหม่ตามมาตรา ๑๑๐ หรือมาตรา ๑๑๑ สำหรับ สมาชิกสภาท้องถิ่น หากได้จัดให้มีการเลือกตั้งใหม่อีกครั้งหนึ่งแล้ว ยังไม่มีผู้ได้รับเลือกตั้ง ให้งดการจัด ให้มีการเลือกตั้งต่อไป และให้ถือว่าสภาท้องถิ่นนั้นมีสมาชิกเท่าที่มีอยู่จนกว่าสภาท้องถิ่นนั้นจะครบวาระ

เว้นแต่กฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะกำหนดจำนวนสมาชิกสภาท้องถิ่นไว้เป็นอย่างอื่น

หมวด ๙

การดำเนินการตรวจสอบการเลือกตั้ง

มาตรา ๑๑๓ ผู้มีสิทธิเลือกตั้ง หรือผู้สมัคร มีสิทธิยื่นคัดค้านต่อคณะกรรมการการเลือกตั้ง ว่าการเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งที่ตนมีสิทธิเลือกตั้ง หรือที่ตนสมัครรับเลือกตั้งแล้วแต่กรณี มิได้เป็นไปโดยสุจริตหรือเที่ยงธรรม หรือไม่ชอบด้วยกฎหมาย

ผู้มีสิทธิยื่นคัดค้านการเลือกตั้งตามวรรคหนึ่งอาจยื่นคัดค้านได้ตั้งแต่วันที่ประกาศให้มีการเลือกตั้ง จนถึงสามสิบวันนับแต่วันประกาศผลการเลือกตั้ง เว้นแต่

(๑) การคัดค้านเพราะเหตุตามมาตรา ๖๐ หรือมาตรา ๖๒ ให้ยื่นได้ตั้งแต่วันเลือกตั้ง จนถึงหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันประกาศผลการเลือกตั้ง

(๒) การคัดค้านเกี่ยวกับการนับคะแนนให้คัดค้านในระหว่างเวลาที่ยังนับคะแนนไม่แล้วเสร็จ หรือในกรณีคัดค้านการรวมคะแนน ให้คัดค้านก่อนประกาศผลการนับคะแนนที่หน่วยเลือกตั้ง

เมื่อคณะกรรมการการเลือกตั้งได้รับคำคัดค้านการเลือกตั้งให้ดำเนินการสืบสวนหรือไต่สวน เพื่อหาข้อเท็จจริงโดยพลัน และพิจารณาดำเนินการตามหมวดนี้ แล้วแต่กรณีต่อไป ทั้งนี้ การยื่นคำคัดค้าน การเลือกตั้งและการพิจารณาให้เป็นไปตามวิธีการที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด

มาตรา ๑๑๔ ในกรณีที่ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำจังหวัดเห็นว่า คณะกรรมการการเลือกตั้ง ประจำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหรือผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กระทำการไปในทางที่อาจเกิดความเสียหายแก่การจัดการเลือกตั้ง หรืออาจทำให้การเลือกตั้งมิได้เป็นไปโดยสุจริตหรือเที่ยงธรรม หรือไม่ปฏิบัติตามคำแนะนำตักเตือน ให้รายงานต่อคณะกรรมการการเลือกตั้ง หรือกรรมการการเลือกตั้ง และคณะกรรมการการเลือกตั้งหรือกรรมการการเลือกตั้งอาจมีคำสั่งให้ระงับ ยับยั้ง แก้ไขเปลี่ยนแปลง หรือสั่งให้กระทำการอย่างใดอย่างหนึ่งได้ตามที่เห็นสมควร

เมื่อคณะกรรมการการเลือกตั้งมีคำสั่งตามวรรคหนึ่งแล้ว ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจ สั่งให้คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหรือผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นผู้นั้นพ้นจากหน้าที่ความรับผิดชอบและแต่งตั้งบุคคลอื่นให้ปฏิบัติหน้าที่แทน

ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหรือผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่พ้นจากหน้าที่ส่งมอบเอกสารหลักฐานเกี่ยวกับการเลือกตั้งและอำนวยความสะดวกแก่คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหรือผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นบุคคลซึ่งได้รับแต่งตั้งขึ้นใหม่

มาตรา ๑๑๕ ในกรณีที่คณะกรรมการการเลือกตั้งมีคำสั่งให้คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหรือผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นพ้นจากหน้าที่ความรับผิดชอบตามมาตรา ๑๑๔ วรรคสอง ถ้าคณะกรรมการการเลือกตั้งเห็นสมควรให้มีการดำเนินการทางวินัยด้วย ให้แจ้งต่อผู้บังคับบัญชาของคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหรือผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้นเพื่อดำเนินการทางวินัยต่อไป

หมวด ๑๐

บทกำหนดโทษ

มาตรา ๑๑๖ ผู้ซึ่งกระทำความผิดตามมาตรา ๑๒๖ วรรคหนึ่ง ให้ถือว่ากระทำการอันเป็นการทุจริตในการเลือกตั้ง แต่ไม่รวมถึงกรณีที่ได้รับยกเว้นโทษตามมาตรา ๑๒๖ วรรคสาม

มาตรา ๑๑๗ ผู้บังคับบัญชาหรือนายจ้างผู้ใดขัดขวาง หน่วงเหนี่ยว หรือไม่ให้ความสะดวกโดยไม่มีเหตุอันสมควรในการไปใช้สิทธิเลือกตั้งของผู้ได้บังคับบัญชาหรือลูกจ้าง แล้วแต่กรณี ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปี หรือปรับไม่เกินสี่หมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๑๑๘ ผู้ใดกระทำการอันเป็นเท็จ เพื่อให้ผู้อื่นเข้าใจผิดว่าผู้สมัครผู้ใดกระทำการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปีหรือปรับไม่เกินสี่หมื่นบาท และให้ศาลสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของผู้นั้นมีกำหนดห้าปี

ถ้าการกระทำตามวรรคหนึ่งเป็นการเพื่อจะแกล้งให้ผู้สมัครนั้นถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งหรือสิทธิสมัครรับเลือกตั้ง หรือเพื่อไม่ให้มีการประกาศผลการเลือกตั้ง ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ห้าปีถึงสิบปี และปรับตั้งแต่หนึ่งแสนบาทถึงสองแสนบาท และให้ศาลสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของผู้นั้นมีกำหนดยี่สิบปี

ถ้าการกระทำตามวรรคหนึ่งเป็นการแจ้งหรือให้ถ้อยคำต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งหรือผู้ซึ่งคณะกรรมการการเลือกตั้งมอบหมาย ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่เจ็ดปีถึงสิบปี และปรับตั้งแต่หนึ่งแสนสี่หมื่นบาทถึงสองแสนบาท และให้ศาลสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของผู้นั้นมีกำหนดยี่สิบปี

ถ้าการกระทำตามวรรคสองหรือวรรคสาม เป็นการกระทำหรือก่อให้เกิดผู้อื่นกระทำ สนับสนุนหรือรู้เห็นเป็นใจของหัวหน้าพรรคการเมือง ให้ถือว่าพรรคการเมืองนั้นกระทำการอันอาจเป็นภัยต่อความมั่นคงของรัฐตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง

มาตรา ๑๑๙ กรรมการการเลือกตั้ง เลขานุการคณะกรรมการการเลือกตั้ง ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำจังหวัด ผู้ตรวจการเลือกตั้ง กรรมการการเลือกตั้งประจำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หรือผู้ซึ่งได้รับแต่งตั้งหรือมอบหมายให้ดำเนินการเกี่ยวกับการเลือกตั้งตามพระราชบัญญัตินี้ จงใจไม่ปฏิบัติตามหน้าที่หรือกระทำการอันมิชอบด้วยหน้าที่เพื่อเป็นคุณหรือเป็นโทษแก่ผู้สมัคร หรือกระทำการหรือละเว้นกระทำการโดยทุจริตหรือประพฤติมิชอบในการปฏิบัติหน้าที่ ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สามปีถึงยี่สิบปี และปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทถึงสองแสนบาท และให้ศาลสั่งเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้ง

มาตรา ๑๒๐ ผู้ใดลงสมัครรับเลือกตั้งโดยรู้อยู่แล้วว่าตนเป็นผู้ขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามในการสมัครรับเลือกตั้ง ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงสิบปี และปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทถึงสองแสนบาท และให้ศาลสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของผู้นั้นมีกำหนดยี่สิบปี

มาตรา ๑๒๑ ผู้ใดจงใจกระทำด้วยประการใด ๆ ให้บัตรเลือกตั้งที่ตนได้รับมอบจากกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้ง ชำรุดหรือเสียหาย ต้องระวางโทษปรับไม่เกินห้าพันบาท และมีให้ถือว่าเป็นความผิดฐานทำให้เสียหาย

ผู้ใดจงใจกระทำด้วยประการใด ๆ ให้บัตรเลือกตั้งชำรุดหรือเสียหายหรือให้เป็นบัตรเสีย อันมิใช่เป็นการกระทำตามวรรคหนึ่ง และเป็นการกระทำโดยมีเจตนาเพื่อให้การเลือกตั้งไม่เป็นไปโดยสุจริตหรือเที่ยงธรรม หรือกระทำด้วยประการใด ๆ แก่บัตรเสียเพื่อให้เป็นบัตรเลือกตั้งที่ใช้ได้ หรือทำหรือใช้บัตรปลอมเพื่อใช้ในการออกเสียงลงคะแนน ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี และปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท และให้ศาลสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของผู้นั้นมีกำหนดสิบปี

ถ้าผู้กระทำความผิดตามวรรคหนึ่งหรือวรรคสองเป็นเจ้าของพนักงานผู้ดำเนินการเลือกตั้ง ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงสิบปี และปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทถึงสองแสนบาท และให้ศาลสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของผู้นั้นมีกำหนดยี่สิบปี

มาตรา ๑๒๒ ในระหว่างเวลาเปิดการออกเสียงลงคะแนนจนถึงเวลาปิดการออกเสียงลงคะแนน ถ้ากรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งเปิดเผยให้แก่ผู้ใดทราบว่ามีสิทธิเลือกตั้งผู้ใดมาลงคะแนนหรือยังไม่มาลงคะแนนเพื่อเป็นคุณหรือเป็นโทษแก่ผู้สมัคร ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินสองหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๑๒๓ ผู้ใดขาย จำหน่าย จ่ายแจก หรือจัดเลี้ยงสุราทุกชนิด ในเขตเลือกตั้ง ในระหว่างเวลา ๑๘.๐๐ นาฬิกาของวันก่อนวันเลือกตั้งหนึ่งวัน จนถึงเวลา ๑๘.๐๐ นาฬิกาของวันเลือกตั้ง ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๑๒๔ ผู้ใดเล่นหรือจัดให้มีการเล่นการพนันชั้นต่อใด ๆ เกี่ยวกับผลของการเลือกตั้ง ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงห้าปี หรือปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทถึงหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ และให้ศาลสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของผู้เล่นมีกำหนดสิบปี และเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งของผู้จัดให้มีการเล่น

ถ้าการกระทำตามวรรคหนึ่งเป็นการกระทำของผู้สมัคร ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงสิบปี หรือปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทถึงสองแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ และให้ศาลสั่งเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งของผู้สมัครผู้นั้น

มาตรา ๑๒๕ ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา ๔๘ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปี หรือปรับไม่เกินสี่หมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ และให้ศาลสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของผู้นั้นมีกำหนดห้าปี

มาตรา ๑๒๖ ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา ๕๔ มาตรา ๖๕ (๑) หรือ (๒) มาตรา ๖๗ วรรคหนึ่ง มาตรา ๘๔ มาตรา ๘๕ วรรคหนึ่ง มาตรา ๘๘ มาตรา ๙๒ มาตรา ๙๙ หรือมาตรา ๑๐๑ ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงสิบปี หรือปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทถึงสองแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ และให้ศาลสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของผู้นั้นมีกำหนดยี่สิบปี

ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา ๖๕ (๓) (๔) หรือ (๕) หรือมาตรา ๖๙ ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงสิบปี หรือปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทถึงสองแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ และให้ศาลสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของผู้นั้นมีกำหนดสิบปี

ในกรณีที่ผู้ฝ่าฝืนตามวรรคหนึ่งเป็นการฝ่าฝืนมาตรา ๙๒ ถ้าผู้นั้นได้แจ้งถึงการกระทำอันเป็นการฝ่าฝืนนั้นต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งหรือผู้ซึ่งคณะกรรมการการเลือกตั้งมอบหมายก่อนถูกจับกุม ผู้นั้นไม่ต้องรับโทษและไม่ต้องถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งหรือสิทธิสมัครรับเลือกตั้ง

ในกรณีที่ศาลมีคำพิพากษาถึงที่สุดให้ลงโทษผู้กระทำความผิดตามมาตรา ๖๕ (๑) หรือ (๒) ให้ศาลสั่งจ่ายเงินสินบนนำจับไม่เกินครึ่งหนึ่งจากจำนวนเงินค่าปรับแก่ผู้แจ้งความนำจับ

มาตรา ๑๒๗ ผู้สมัครผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา ๖๐ วรรคสาม ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงห้าปี หรือปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทถึงหนึ่งแสนบาท หรือปรับเป็นจำนวนสามเท่าของจำนวนเงินที่เกินจำนวนค่าใช้จ่ายในการเลือกตั้งที่ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำจังหวัดประกาศกำหนด แล้วแต่จำนวนใดจะมากกว่ากัน หรือทั้งจำทั้งปรับ และให้ศาลสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของผู้นั้นมีกำหนดสิบปี

มาตรา ๑๒๘ ผู้สมัครผู้ใดไม่ยื่นบัญชีรายรับและรายจ่ายต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งภายในระยะเวลาที่กำหนด หรือจงใจยื่นเอกสารหรือหลักฐานไม่ถูกต้องครบถ้วนตามมาตรา ๖๒ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปี หรือปรับไม่เกินสี่หมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ และให้ศาลสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของผู้นั้นมีกำหนดห้าปี

ถ้าบัญชีรายรับและรายจ่ายที่ยื่นตามมาตรา ๖๒ เป็นเท็จ ผู้สมัครต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงห้าปี และปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทถึงหนึ่งแสนบาท และให้ศาลสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของผู้นั้นมีกำหนดสิบปี

มาตรา ๑๒๙ ผู้ใด

(๑) ไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๖๔ หรือไม่ปฏิบัติตามคำสั่งคณะกรรมการการเลือกตั้งตามมาตรา ๗๓ หรือ

(๒) ฝ่าฝืนมาตรา ๖๖ วรรคสอง มาตรา ๗๐ หรือมาตรา ๗๔ วรรคหนึ่ง

ผู้นั้นต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๑๓๐ ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา ๖๗ วรรคสอง ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ และให้ศาลสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของผู้นั้นมีกำหนดห้าปี

มาตรา ๑๓๑ ผู้ซึ่งมิได้มีสัญชาติไทยผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา ๖๘ ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงสิบปี และปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทถึงสองแสนบาท

มาตรา ๑๓๒ ผู้ใดปิดประกาศหรือติดแผ่นป้ายเกี่ยวกับการเลือกตั้งโดยไม่เป็นไปตามที่คณะกรรมการการเลือกตั้งหรือผู้ซึ่งคณะกรรมการการเลือกตั้งมอบหมายกำหนดตามมาตรา ๗๑ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ค่าปรับตามวรรคหนึ่งให้นำส่งเป็นรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ความผิดได้เกิดขึ้น

มาตรา ๑๓๓ ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา ๙๖ หรือจงใจขัดขวางการขนส่งหีบบัตรเลือกตั้ง หรือกระทำได้ด้วยประการใด ๆ เพื่อให้การขนส่งหีบบัตรเลือกตั้งล่าช้า ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงสิบปี และปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทถึงสองแสนบาท และให้ศาลสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของผู้นั้นมีกำหนดยี่สิบปี

มาตรา ๑๓๔ ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา ๘๕ วรรคสอง มาตรา ๘๖ หรือมาตรา ๙๐ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ และให้ศาลสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของผู้นั้นมีกำหนดสิบปี

มาตรา ๑๓๕ ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา ๘๗ หรือมาตรา ๘๙ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินสองหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๑๓๖ ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา ๙๑ วรรคหนึ่ง ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสิบปี หรือปรับไม่เกินสองแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ และให้ศาลสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของผู้นั้นมีกำหนดสิบปี

มาตรา ๑๓๗ คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหรือผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นผู้ใด ไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของคณะกรรมการการเลือกตั้งหรือกรรมการการเลือกตั้งที่สั่งตามมาตรา ๑๑๔ วรรคหนึ่ง ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปี หรือปรับไม่เกินสี่หมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๑๓๘ ในการสืบสวนหรือไต่สวน หากปรากฏว่าการให้ข้อมูล การชี้เบาะแสหรือคำให้การของบุคคลซึ่งมีส่วนเกี่ยวข้องหรือมีส่วนร่วมในการกระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้รายใด จะเป็นประโยชน์ในการพิสูจน์การกระทำความผิดของผู้กระทำความผิดคนอื่นที่เป็นตัวการสำคัญ และ

สามารถใช้เป็นพยานหลักฐานในการวินิจฉัยการกระทำความผิดของผู้กระทำความผิดนั้น คณะกรรมการการเลือกตั้งจะกักบุคคลนั้นไว้เป็นพยานโดยไม่ดำเนินคดีก็ได้

เมื่อคณะกรรมการการเลือกตั้งมีมติไม่ดำเนินคดีกับบุคคลใดแล้ว ให้สิทธิในการดำเนินคดีอาญาเป็นอันระงับไป เว้นแต่ปรากฏในภายหลังว่าผู้ถูกกักไว้เป็นพยานได้ให้ถ้อยคำอันเป็นเท็จ หรือไม่ไปเบิกความหรือไปเบิกความแต่ไม่เป็นไปตามที่ให้การหรือให้ถ้อยคำไว้ ให้การกักบุคคลไว้เป็นพยานนั้นสิ้นสุดลง และคณะกรรมการการเลือกตั้งอาจดำเนินการตามกฎหมายกับบุคคลนั้นต่อไปได้

มาตรการในการกักบุคคลไว้เป็นพยานตามวรรคหนึ่ง และการเพิกถอนการกักไว้เป็นพยานตามวรรคสอง ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด

มาตรา ๑๓๙ ในกรณีที่พระราชบัญญัตินี้บัญญัติให้ศาลสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งโดยมีกำหนดระยะเวลาหรือสั่งเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้ง ให้การเพิกถอนสิทธิดังกล่าวมีผลในทันทีและเริ่มนับระยะเวลานับแต่วันที่ศาลมีคำสั่งหรือคำพิพากษา เว้นแต่ศาลอุทธรณ์หรือศาลอุทธรณ์ภาคจะมีคำสั่งหรือคำพิพากษาเป็นอย่างอื่น

มาตรา ๑๔๐ ในกรณีที่ปรากฏว่ามีการกระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้เกิดขึ้นในเขตเลือกตั้งใด ให้ถือว่าคณะกรรมการการเลือกตั้งหรือผู้สมัครในเขตเลือกตั้งนั้นเป็นผู้เสียหายตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

มาตรา ๑๔๑ ผู้ใดกระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้นอกราชอาณาจักร จะต้องรับโทษในราชอาณาจักร และการกระทำของผู้เป็นตำรวจด้วยกัน ผู้สนับสนุน หรือผู้ใช้ให้กระทำความผิดนั้น แม้จะกระทำนอกราชอาณาจักร ให้ถือว่าตำรวจ ผู้สนับสนุน หรือผู้ใช้ให้กระทำความผิดนั้นได้กระทำในราชอาณาจักร

บทเฉพาะกาล

มาตรา ๑๔๒ ในการเลือกตั้งครั้งแรกภายหลังจากที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ เมื่อคณะรักษาความสงบแห่งชาติเห็นสมควรให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใด ให้แจ้งให้คณะกรรมการการเลือกตั้งทราบ และเมื่อคณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศกำหนดให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้นแล้ว ให้ประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติและคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติดังต่อไปนี้

เฉพาะในส่วนที่เกี่ยวกับการงดการจดทะเบียนการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น และกำหนดวิธีการได้มาซึ่งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นสิ้นผลบังคับสำหรับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น

(๑) ประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ ๘๕/๒๕๕๗ เรื่อง การได้มาซึ่งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นเป็นการชั่วคราว ลงวันที่ ๑๐ กรกฎาคม พุทธศักราช ๒๕๕๗

(๒) ประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ ๘๖/๒๕๕๗ เรื่อง การได้มาซึ่งสมาชิกสภากรุงเทพมหานครและสมาชิกสภาเขตเป็นการชั่วคราว ลงวันที่ ๑๐ กรกฎาคม พุทธศักราช ๒๕๕๗

(๓) คำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ ๑/๒๕๕๗ เรื่อง การได้มาซึ่งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นเป็นการชั่วคราว ลงวันที่ ๒๕ ธันวาคม พุทธศักราช ๒๕๕๗

(๔) คำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ ๒๒/๒๕๕๙ เรื่อง การได้มาซึ่งสมาชิกสภาท้องถิ่นเป็นการชั่วคราวในกรณีที่มีการยุบสภาท้องถิ่น ลงวันที่ ๔ พฤษภาคม พุทธศักราช ๒๕๕๙

(๕) คำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ ๒๙/๒๕๕๙ เรื่อง การได้มาซึ่งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นเป็นการชั่วคราว ในกรณีที่มีการจัดตั้งองค์การบริหารส่วนตำบลเป็นเทศบาล การยกฐานะเป็นเทศบาลหรือการเปลี่ยนแปลงฐานะของเทศบาล ลงวันที่ ๒๑ มิถุนายน พุทธศักราช ๒๕๕๙

(๖) คำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ ๖๔/๒๕๕๙ เรื่อง การให้ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครพ้นจากตำแหน่ง และการแต่งตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร ลงวันที่ ๑๘ ตุลาคม พุทธศักราช ๒๕๕๙

(๗) คำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ ๖/๒๕๖๐ เรื่อง การแต่งตั้งนายกเมืองพัทยา ลงวันที่ ๑๖ กุมภาพันธ์ พุทธศักราช ๒๕๖๐

ในกรณีที่ไม่มีคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ให้อำนาจของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ตามวรรคหนึ่งเป็นอำนาจของคณะรัฐมนตรี

มาตรา ๑๔๓ ผู้มีสิทธิเลือกตั้งผู้ใดเสียสิทธิเนื่องจากไม่ได้ไปใช้สิทธิเลือกตั้งตามพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๕ อยู่ก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ ให้การเสียสิทธิของผู้นั้นเป็นอันสิ้นสุดลงนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ

มาตรา ๑๔๔ พระราชบัญญัตินี้ไม่มีผลกระทบต่อการดำเนินคดีแพ่งต่อบุคคลใดที่มีความรับผิดชอบตามพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๕ และเพื่อประโยชน์แห่งการนี้ ให้ถือว่าพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๕ ยังมีผลใช้บังคับอยู่

การกระทำใด ๆ อันเป็นความผิดตามพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๕ ถ้าการกระทำนั้นยังเป็นความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ ให้พนักงานสอบสวน พนักงานอัยการ คณะกรรมการการเลือกตั้ง และศาล มีอำนาจดำเนินการต่อไปตามพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๕ โดยให้ถือว่าพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๕ ยังมีผลใช้บังคับอยู่

มาตรา ๑๔๕ บรรดาระเบียบ ประกาศ ข้อกำหนด คำสั่ง หรือมติของคณะกรรมการการเลือกตั้งที่ออกตามพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๕ ซึ่งใช้บังคับอยู่ในวันก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ ให้มีผลใช้บังคับต่อไปเท่าที่ไม่ขัดหรือแย้งต่อพระราชบัญญัตินี้ ทั้งนี้ จนกว่าจะมีระเบียบ ประกาศ คำสั่ง หรือมติตามพระราชบัญญัตินี้

ผู้รับสนองพระราชโองการ

พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา

นายกรัฐมนตรี

หมายเหตุ :- เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ โดยที่บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยบัญญัติให้สมาชิกสภาท้องถิ่นต้องมาจากการเลือกตั้ง และผู้บริหารท้องถิ่นให้มาจากการเลือกตั้งหรือมาจากความเห็นชอบของสภาท้องถิ่น หรือกรณีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบพิเศษจะมาโดยวิธีอื่นก็ได้ แต่ต้องคำนึงถึงการมีส่วนร่วมของประชาชนด้วย โดยคุณสมบัติของผู้มีสิทธิเลือกตั้งและผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้ง รวมทั้งหลักเกณฑ์และวิธีการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น ให้เป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ ซึ่งต้องคำนึงถึงเจตนารมณ์ในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตตามแนวทางที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ จึงสมควรปรับปรุงกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น ให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ของบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญดังกล่าว จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

ที่ปรึกษา

๑. พันตำรวจเอกจรูญวิทย์ ภูมมา	เลขาธิการคณะกรรมการการเลือกตั้ง
๒. นายดุขฎิ พรสุขสวัสดิ์	รองเลขาธิการคณะกรรมการการเลือกตั้ง
๓. ผู้บริหารกลุ่มภารกิจสืบสวน ไต่สวน วินิจฉัย และดำเนินคดีในศาล	

คณะผู้จัดทำ

๑. นางอุษณี ฉันทวรคุณ ผู้อำนวยการสำนักกวีวินิจฉัยและคดี	หัวหน้าคณะทำงาน
๒. ว่าที่ ร.ต. ณรงค์ ฤกษ์เรืองฤทธิ์ รองผู้อำนวยการสำนักกวีวินิจฉัยและคดี	รองหัวหน้าคณะทำงาน
๓. นายไพโรจน์ นิกรประเสริฐ นิติกรชำนาญการ รักษาการในตำแหน่ง ผู้อำนวยการฝ่ายจัดทำคำวินิจฉัยและดำเนินคดีในศาล ๒	คณะทำงาน
๔. นายเพียร มารศรี นิติกรชำนาญการ รักษาการในตำแหน่ง ผู้อำนวยการฝ่ายจัดทำคำวินิจฉัยและดำเนินคดีในศาล ๓	คณะทำงาน
๕. นายหนัฐ ก้าวกิจเจริญ พนักงานสืบสวนและไต่สวนชำนาญการ รักษาการในตำแหน่ง ผู้อำนวยการฝ่ายสืบสวนสอบสวนและวินิจฉัย ๕ สำนักสืบสวนสอบสวนและวินิจฉัย ๓	คณะทำงาน
๖. นายนิยต ดำรงประภักดิ์ พนักงานสืบสวนและไต่สวนชำนาญการ รักษาการในตำแหน่ง ผู้อำนวยการฝ่ายสืบสวนสอบสวนและวินิจฉัย ๔ สำนักสืบสวนสอบสวนและวินิจฉัย ๕	คณะทำงาน
๗. นางสาวเสาวนา โชคสกุลชัยพันธ์ นักจัดการงานทั่วไปชำนาญการ ปฏิบัติหน้าที่ หัวหน้ากลุ่มงานอำนาจการ สำนักกวีวินิจฉัยและคดี	คณะทำงาน

๘. นางสาววารภรณ์ ลอยพโยม คณะทำงาน
 นิติกรชำนาญการ ฝ่ายจัดทำคำวินิจฉัยและดำเนินคดีในศาล ๑
๙. นางสาวมีนารินทร์ ทิพย์โพธิ์ คณะทำงาน
 นิติกรชำนาญการ ฝ่ายจัดทำคำวินิจฉัยและดำเนินคดีในศาล ๑
๑๐. นายพงษ์ศักดิ์ ขวัญรอด คณะทำงาน
 นิติกรชำนาญการ ฝ่ายจัดทำคำวินิจฉัยและดำเนินคดีในศาล ๒
๑๑. นายอิทธิพล เศรษฐสิทธิ์ คณะทำงาน
 นิติกรชำนาญการ ฝ่ายจัดทำคำวินิจฉัยและดำเนินคดีในศาล ๓
๑๒. นางสาวรัตน์วิภา อานามวัฒน์ คณะทำงาน
 นิติกรชำนาญการ ฝ่ายจัดทำคำวินิจฉัยและดำเนินคดีในศาล ๓
๑๓. นางสาวเปรมจิตร แพนสัมฤทธิ์ คณะทำงาน
 นิติกรปฏิบัติการ ฝ่ายจัดทำคำวินิจฉัยและดำเนินคดีในศาล ๒
๑๔. นางสาวภัทรา บุญโรจน์พงศ์ คณะทำงาน
 นิติกรปฏิบัติการ ฝ่ายจัดทำคำวินิจฉัยและดำเนินคดีในศาล ๓
๑๕. นางสาวสุทิน คำวิชัย คณะทำงาน
 พนักงานสืบสวนและไต่สวนชำนาญการ
 ฝ่ายสืบสวนสอบสวนและวินิจฉัย ๑ สำนักสืบสวนสอบสวนและวินิจฉัย ๑
๑๖. นางสาวณัฐชนันญ์ นัยเนตร์ คณะทำงาน
 พนักงานสืบสวนและไต่สวนชำนาญการ
 ฝ่ายสืบสวนสอบสวนและวินิจฉัย ๗ สำนักสืบสวนสอบสวนและวินิจฉัย ๔
๑๗. นางสาวภูริดา เอี้ยวสกุล คณะทำงาน
 พนักงานสืบสวนและไต่สวนชำนาญการ
 สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดกาญจนบุรี
 ช่วยราชการสำนักสนับสนุนงานสืบสวนสอบสวน
๑๘. นายกิตติชัย จงไกรจักร คณะทำงาน
 พนักงานสืบสวนและไต่สวนปฏิบัติการ
 ฝ่ายสืบสวนสอบสวนและวินิจฉัย ๔ สำนักสืบสวนสอบสวนและวินิจฉัย ๒

๑๙. นายสุระชัย สาขะยัง คณะทำงาน
 นิติกรชำนาญการ ฝ่ายจัดทำคำวินิจฉัยและดำเนินคดีในศาล ๑
๒๐. นายสมชาย รุ่งเรือง คณะทำงาน
 นิติกรชำนาญการ ฝ่ายจัดทำคำวินิจฉัยและดำเนินคดีในศาล ๒
๒๑. นางสาวมนทิตรา สุนทรธัญญาภาค คณะทำงาน
 นักจัดการงานทั่วไปชำนาญการ
๒๒. นางสาวปุณยวีร์ โอโกวัฒน์ คณะทำงาน
 นักจัดการงานทั่วไปชำนาญการ
๒๓. นายอุทิศย์ มั่นปาน คณะทำงาน
 นักจัดการงานทั่วไปชำนาญการ
๒๔. นางวิไลรัตน์ ศิริมัย คณะทำงาน
 นักจัดการงานทั่วไปชำนาญการ
๒๕. นางสาวลลิตรา เลี้ยงรักษา คณะทำงาน
 เจ้าพนักงานการเงินและบัญชีปฏิบัติงาน
๒๖. นางสาวกฤษณา บุญญากาศ คณะทำงาน
 เจ้าพนักงานธุรการปฏิบัติงาน

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ๒๕๖๐
(หน้าที่ ๑ เล่ม ๑๓๔ ตอนที่ ๔๐ ก
ราชกิจจานุเบกษา
วันที่ ๖ เมษายน ๒๕๖๐)

ระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้ง ว่าด้วยการสืบสวน
การไต่สวน และการวินิจฉัยชี้ขาด
พ.ศ.๒๕๖๑ (หน้า ๕๑ เล่ม ๑๓๖ ตอนที่ ๗ ก
ราชกิจจานุเบกษา
วันที่ ๑๗ มกราคม ๒๕๖๒)

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ
ว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๕๖๐
(หน้าที่ ๑ เล่ม ๑๓๔ ตอนที่ ๙๓ ก
ราชกิจจานุเบกษา
วันที่ ๑๓ กันยายน ๒๕๖๐)

ระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้ง ว่าด้วยการสืบสวน
การไต่สวน และการวินิจฉัยชี้ขาด (ฉบับที่ ๒) พ.ศ.๒๕๖๓
หน้า ๑๙ เล่ม ๑๓๗ เล่มที่ ๒๘ ก
ราชกิจจานุเบกษา
วันที่ ๙ เมษายน ๒๕๖๓)

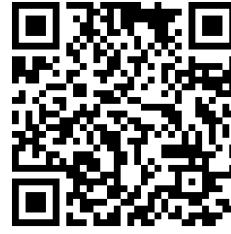
พระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่น
หรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ.๒๕๖๒
(หน้า ๒๕๘ เล่ม ๑๓๖ ตอนที่ ๕๐ ก
ราชกิจจานุเบกษา วันที่ ๑๖ เมษายน ๒๕๖๒)

ระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้ง ว่าด้วย
การเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น
พ.ศ. ๒๕๖๒ (หน้าที่ ๑ เล่ม ๑๓๖ ตอนที่ ๑๓๗ ก
ราชกิจจานุเบกษา
วันที่ ๑๗ ธันวาคม ๒๕๖๒)

ระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้ง ว่าด้วย
การเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น
(ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๓ (หน้าที่ ๑๗
เล่ม ๑๓๗ ตอนที่ ๙ ก ราชกิจจานุเบกษา
วันที่ ๓๐ มกราคม ๒๕๖๓)

ระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้ง ว่าด้วยค่าใช้จ่ายในการแสวงหา
ข้อมูลข่าวสาร และการให้รางวัลแก่ผู้ชี้เบาะแสการกระทำการ
อันไม่สุจริตหรือที่เที่ยงธรรมในการเลือกตั้ง พ.ศ.๒๕๖๒
(หน้า ๖ เล่ม ๑๓๖ ตอนที่ ๓๗ ก ราชกิจจานุเบกษา
วันที่ ๒๒ มีนาคม ๒๕๖๒)

ระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้ง ว่าด้วย
การช่วยเหลือบุคคลซึ่งถูกดำเนินคดีเนื่องจาก
การปฏิบัติงานตามหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๖๓
(หน้าที่ ๒๔ เล่ม ๑๓๗ ตอนที่ ๒๘ ก
ราชกิจจานุเบกษา
วันที่ ๙ เมษายน ๒๕๖๓)

ระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้ง
ว่าด้วยการคุ้มครองพยาน พ.ศ.๒๕๖๓
(หน้า ๑ เล่ม ๑๓๗ ตอนที่ ๒๓ ก
ราชกิจจานุเบกษา วันที่ ๒๓ มีนาคม ๒๕๖๓)

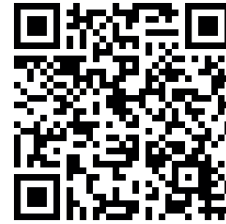
ระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้ง ว่าด้วยหลักเกณฑ์ วิธีการ
และเงื่อนไขในการกันบุคคลไว้เป็นพยานโดยไม่ดำเนินคดีอาญา
พ.ศ.๒๕๖๒ (หน้า ๗ เล่ม ๑๓๖ ตอนที่ ๑๕ ก
ราชกิจจานุเบกษา
วันที่ ๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๒)

ระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้ง ว่าด้วย
วิธีการหาเสียงและลักษณะต้องห้ามในการหาเสียงเลือกตั้ง
สมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น
พ.ศ.๒๕๖๓ (หน้า ๑๖ เล่ม ๑๓๗ ตอนที่ ๒๙ ก
ราชกิจจานุเบกษา วันที่ ๑๗ เมษายน ๒๕๖๓)

ระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้ง ว่าด้วยการชำระค่าเสียหาย
และค่าใช้จ่ายสำหรับการจัดการเลือกตั้ง พ.ศ.๒๕๖๒
(หน้า ๒๐ เล่ม ๑๓๖ ตอนที่ ๑๓๑ ก
ราชกิจจานุเบกษา
วันที่ ๒๖ พฤศจิกายน ๒๕๖๒)

ระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยการดำเนินคดีเลือกตั้ง
พ.ศ. ๒๕๖๒ (หน้า ๒๘ เล่ม ๑๓๖ ตอนที่ ๑๖ ก
ราชกิจจานุเบกษา
วันที่ ๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๒)

ระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้ง ว่าด้วย
การจัดยานพาหนะโดยหน่วยงานของรัฐเพื่ออำนวยความสะดวกแก่ผู้มีสิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหาร
ท้องถิ่น พ.ศ.๒๕๖๓
(หน้า ๑๙ เล่ม ๑๓๗ ตอนที่ ๙ ก
ราชกิจจานุเบกษา วันที่ ๓๐ มกราคม ๒๕๖๓)

ประกาศคณะกรรมการการเลือกตั้ง เรื่อง ประเภทของค่าใช้จ่าย
ในการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น
พ.ศ.๒๕๖๓ (หน้า ๘ เล่ม ๑๓๗ ตอนที่ ๑๘ ก
ราชกิจจานุเบกษา
วันที่ ๖ มีนาคม ๒๕๖๓)

ระเบียบ กกต.ว่าด้วยหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไข
การปฏิบัติหน้าที่ของกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ.๒๕๖๓
(หน้าที่ ๑๕ เล่ม ๑๓๗ ตอนที่ ๓๒ ก
ราชกิจจานุเบกษา
วันที่ ๗ พฤษภาคม ๒๕๖๓)

ระเบียบของที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกา ว่าด้วย
การพิจารณาและวินิจฉัยคดีเกี่ยวกับสิทธิสมัครรับเลือกตั้ง
และการเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้ง
หรือสิทธิเลือกตั้งในการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหาร
ท้องถิ่น พ.ศ.๒๕๖๒
(หน้า ๗ เล่ม ๑๓๖ ตอนที่ ๑๔๐ ก
ราชกิจจานุเบกษา วันที่ ๒๓ ธันวาคม ๒๕๖๒)

